

Practica Masuerij.

Aureus ac perutilis
Tractatus. D. Masuerij Ctriusq;
censure Doctoris extimij. Scilicet cu
riarum, praximq; iudiciorum / atq;
consuetudinū continens cum addi
tionibus textui intermixtis: Summa
rūis item cuiuslibet titulu primū appo
sitis: prepositoq; fideli Repertorio
repectus habetur. Insuper inseritur
in calce Libellus Fugitiuus a Dno
Nepote in lucē subtiliter proditus.

1 5 3 6
Eleuent Zugd. apd Jacobi Buietti.

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

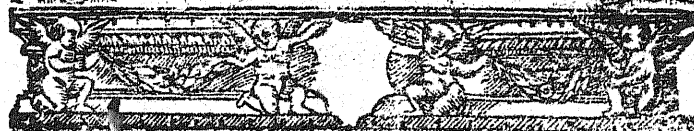

Practica Masuerij.

Aureus ac perutilis
 Tractatus. D. Masuerij Utriusq;
 censuræ Doctoris extimij. Stilum cu-
 riarum, praximq; iudiciorum / atq;
 consuetudinū continens cum addi-
 tionibus textui intermixtis: Summa-
 rijs item cuiuslibet tituli primū appo-
 sitis: prepositoq; fideli Repertorio
 repictus habetur. Insuper inseritur
 in calce Libellus Fugitivus à Dno
 Nepote in lucē subtrūter proditus. .

1 1 3 9
 Elencū Zugd. apd Jacobi Biliotti.

Repertorium Alphabeticum.

Incipit Repertorium generale sententiarum specialium huius tractatus apprimè renovatum.

De litera A.

Actus cau-

sa studij nõ ad-
formatur in loco
domicilij. de ad-
ior. nu. 24. fo. j.
Acta in vno iu-
dicio an in aliis
dem psonas fidei faciãt in alio.
de lit. 2. not. nu. 15. fo. lviij.
Actio negatoria ad quẽ remittit pro-
batione. de proba. nu. 12. fo. lviij.
Actio iniuriarum an competat testi
reprobato contra reprobantẽ. de
iniur. nu. 11. fo. xlv.
Actio iniuriarum competit patri pro
iniuria filio illata. de iniurijs. nu-
mero. 5. fo. xlv.
Actio penalis an transeat ad heredes
vel successores beneficiales.
de penis. nu. 12. fo. cxj.
Actio iniuriarum ad quid tendat.
de iniur. nu. 1. fo. xlv.
Actio quelibet prescribit spacio. xxx.
an. de prescrip. nu. 1. fo. lxxvj.
Actor succumbens an possit actione
iniuriarum conveniri. de iniur. nu-
mero. 17. fo. xlv.
Actor omittens petere interesse an
illud amittere debeat. de petito.
nume. 6. fo. xxxj.
Actor contumax venit puniendus. de
contu. nu. 10. fo. ir.
Actor non licet quod non licet reo
2. contra. de dila. nu. 19. fo. v.
Actore 2 reo habentibus titulum ab
eodem vter erit potior. de petito.
nume. 11. fo. xxxj.
Actore nihil probante reo venit absol-

uendus. de petito. nu. 12. fo. xxxj.
Accusatus de vno crimine potest de
pluribus interrogari. de questio-
nu. 13. fo. cix.
Acquisita per filium familias ex pec-
cunia patris an sint communica-
da. de socie. nu. 15. fo. lxxij.
Adiornandus est seruiens personas
liter in causa impedienti. de ad-
ior. nu. 26. fo. j.
Adiornamentum debet ante parla-
mentum impetrari. de adiorna-
nume. 32. fo. j.
Adiornamentum in persona procura-
toris validum est in parlamen-
to. de adior. nu. 34. fo. j.
Adiornamentum qualiter sit in cau-
sa appellationis faciendum. de ap-
pella. nu. 1. fo. cv.
Adiornamentum siue vocatio in ius
est initium iudicij. nec valet absq[ue]
mandato vel precepto iudicis. de
adiornamentis. nu. 1. fo. j.
Adiornamentum factum die feriata
de consuetudine procedit. de ad-
ior. nu. 6. fo. j.
Adiornamentum potest fieri virtute
literarum de debitis. de adiorna-
nume. 10. fo. j.
Adiornamentum an debeat esse per-
sonale. de adior. nu. 11. fo. j.
Adiornamentum ad videndũ execu-
tionẽ in materia nouitatis quali-
ter sit faciendum. de adiorna-
nume. 17. fo. j.
Adiornamentum in loco beneficij vel
possessionis factum sufficiens est
et validum. de adior. nu. 17. fo. j.
Adiornamentum qualiter sit in cau-
sa appellationis contra iudicem
a quo faciendum. de adiornamen-
tis. nu. 19. fo. j.
Adiornamentum in castro vel loco ad-
formari factum an sit validum. de
adior. nu. 15. fo. j.

Repertorium

Ad iamentum habitantium vel ci-
vium legitime fieri potest in per-
sona cōsulum de adiamentis
nume. 21. fo. j.
Ad iamentum communitatis le-
gitime fieri potest in maiores vel
saniorum partem de adiamenta-
tis nu. 22. fo. j.
Ad iamentum qualiter sit in cau-
sa cōsultationis bonorum faciēdi
de adio. nu. 28. fo. j.
Ad iamenti relatio debet per ser-
victem fieri alio nulla est de ad-
ioma. nu. 13. fo. j.
Ad iamenti falsam faciens rela-
tionem tenetur crimine falsi de
adior. nu. 14. fo. j.
Ad iamenti forma observanda est
de adior. nu. 7. fo. j.
Ad ministratores civitatis pnt obli-
gare habitantes in ea de obliga.
nume. 14. fo. lxxv.
Ad mirum quandoqz quis in iudi-
cio pro alio absqz gratia de cōtu.
nume. 13. fo. ij.
Adolefcens aut impubes an possint
esse arbitri de arbi. nu. 9. fo. xliij.
Affectus non puniunt nisi sequatur
effectus de penis. nu. 16. fo. cxj.
Agens actione iniuriarum an teneat
ad omnia proposita probāda
de iniur. nu. 10. fo. xlv.
Agens petitio ratione rei immobili-
s pro diuiso debet partem quaz
petit demonstrare de dila. nume.
10. 16. fo. v.
Agens possessio quid probare ha-
beat de possessio. nu. 1. fo. xliij.
Agitatum per procuratorem valet in
preiudicium domini de procura.
nume. 25. fo. xliij.
Aggravantia delictum sunt in puni-
tionibus consideranda de penis.
nume. 11. fo. cxj.
Agnati an in materia tutelae pfe-
rantur cōgnatis de tuto. et cura.
nume. 19. fo. xlvj.
Allegans soluisse indebitum debet
probare de probationibus. nume.
10. 3. fo. xlvij.
Apellans potest renunciare appel-
lationi infra octo dies de appel-
la. numero. 20. fo. cxj.
Apellati a captione persone vel bo-
norum qualiter provideant de
appel. nu. 19. fo. cxj.
Apellantes et appellati tenentur
comparere de appellacionibus.
numero. 7. fo. cxj.
Appellatio ab executori an et quan-
to sit licita de appel. nu. 15. fo. cxj.
Appellatio a diffinitiva sit solum ver-
bo appello de appel. nu. 16. fo. cxj.
Appellatio tripliciter consideratur
de appel. nu. 17. fo. cxj.
Appellato mortuo debet appellans
facere adiornare heredes ipsius
de continuacia. nume.
10. 16. fo. ij.
Appellatio moram nō patitur de ap-
pel. nu. 11. fo. cxj.
Appellatio a iudice ecclesiastico ad
secularem nō procedit de appel-
lacionibus. numero. 12. fo. cxj.
Appellatio generalis nulla est de ap-
pel. numero. 13. fo. cxj.
Appellatio infra tempus non reteni-
ta censet ipso iure deserta de ap-
pella. numero. 2. fo. cxj.
Appellatio a negatione iurisdictionis
quid operet de appel. nu. 3. fo. cxj.
Appellatio ab actu extraiudiciali an
sit valida de appel. nu. 4. fo. cxj.
Appellatio facta ab aliquo de vnt
necessitate valet pro omnibus ad-
herentibus de appellacionibus.
numero. 5. fo. cxj.
Appellatio non fundatur super fir-
turo gravamine de appella. nu-
mero. 6. fo. cxj.

Alphabeticum.

Appellato et appellate morans qua-
liter procedat heredes de appel.
numero. 9. fo. cxj.
Arbitrari quibus casibus admittatur
et quibz non de arbi. nu. 2. fo. xliij.
Arbitrium impedit processus iudicis
ordinarij de arbi. nu. 1. fo. xliij.
Arbitrium quibus modis finiatur de
arbi. numero. 13. fo. xliij.
Arbitrorum vno absente an ceteri ni-
hilominus procedant de arbi. nu-
mero. 14. fo. xliij.
Assuramentum petens quid iura-
re debeat de assicura. nu. 1. fo. xliij.
Assuramentum frangens qualiter
puniat de assicura. nu. 4. fo. xliij.
Ascendentes non succedunt descen-
dentes de success. nu. 6. fo. cxj.
mino tacite obligata de obliga.
numero. 17. fo. lxxv.
Bona decedentis sine liberis cui cō-
mittantur de success. nu. 15. fo. lxxv.
Bona acquisita que dicantur de so-
cietate. numero. 3. fo. lxxij.
Bona mulieris censentur esse dota-
lia de dote et matrimonio. nume-
ro. 1. fo. xliij.
Bonis cedere volens quibus casibz
admittatur et quibus non de obli-
gatio. numero. 8. fo. lxxv.
Boneficio possessore facit fructus suos
de petito. numero. 5. fo. xliij.

De litera C.

Capiens animal al-
terius in fundo suo
potest illud detine-
re. xliij. hōis absqz
dāno de expen. 7c.
nu. 1. folio. ciiij.

De litera B.

Bastardus quos ha-
beat successores de
success. nu. 17. fo. cxv.
Bastardo an possit
ius retractus com-
petere de retrac. et
contrac. resolu. nu. 10. fo. lxxij.

Captio persone an procedat ob con-
tumaciam de contu. nu. 19. fo. p.
Carens via ad suum fundum an cog-
gar vicinum ad sibi prestandum
de seruitu. numero. 2. fo. cxviiij.
Casus novitatis pro quibus rebus co-
petat de possessio. nu. 8. fo. xliij.
Casus novitatis an pro rebus vel in-
rebus incorporalibus competat
de possessio. nu. 9. fo. xliij.
Casus novitatis an pro rebus vel in-
rebus non alleganti de possessio.
numero. 10. fo. xliij.
Casus privilegatus trahit ad se ca-
sum non privilegatum de possessio.
fo. xliij.
Causa an teneatur de amissis in hoc
spirito et an credatur hosti assen-
senti si amississe de expensis. 7c.
numero. 14. fo. ciiij.
Causa realis vel proprietaria debet
coram iudice legitime ventilari de in-
stru. 11.

Beneficium divisionis non habet los-
cum inter motores et curatores
de obliga. numero. 9. fo. lxxv.
Beneficium principis non est in alte-
rius lesionem retroquendum de
expen. 2c. nu. 16. fo. ciiij.
Beneficium principis latissime est in-
terpretandum de dona. nume. 8.
folio. lxxij.
Bona eriterna in territorio alicuius
iudicis presumuntur esse sub eius
iurisdictione de iudicibus. nume-
ro. 2. folio. xx.
Bona confiscata propter crimen non
privilegiatum cedunt domino re-
potati de penis. numero. 8. id. cxj.
Bona coloni vel inquilini an sint de-

Repertorium

eis. nu. 2. fo. xv.
 Causa commissa appellacione remo-
 ra intelligendum est de appella-
 tione friuola. de appellacionib⁹.
 nume. 14. fo. cvj.
 Causa feudalis coram quo iudice sit
 agitanda. de feudis. nu. 9. fo. lxxij.
 Causa motiva sententie an sit in feu-
 dentia inferenda. de re iudica. nu.
 mero. 9. fo. cij.
 Causa continua vel quasi continua
 vel omnino discontinua qualiter
 differat. de possessio. nu. 3. fo. lxxij.
 Cause contrinatio an fieri possit cor-
 ram notario. de exceptionib⁹. nu.
 mero. 12. fo. lxxviii.
 Censur vel annua prestatio proban-
 tur libris et literis antiquis. de li-
 re. not. 2. nota. nu. 2. fo. lxxij.
 Cessionarius debet in sinuare debito-
 ri solutionem debitam et modū.
 de solutio. nu. 4. fo. lxxij.
 Cessio bonorum emphiteoticorum vbi
 2 cui sit facienda. de locato 2c. nu.
 mero. 6. fo. lxxij.
 Citatio potest poni in valuis ecclesie
 vel alterius loci. de adiomamen-
 tum. 2. 9. fo. j.
 Citatio ad domicilium an arceat ci-
 tatum ad comparandum. de ad-
 ioz. nu. 12. fo. j.
 Citatio est de substantia iudicij erga
 absentes: secus erga presentem. de
 adio. nu. 3. fo. j.
 Citatus ad totam causam procedit
 ad omnia absq; noua citatio: se-
 cus si citetur ad vnum articulum.
 de adio. nu. 33. fo. j.
 Clausula re integra qualiter intelli-
 gat. de cotu. nu. 9. fo. jr.
 Clausula ista si non valet quod ago
 vt ago valeat vt valere pot quan-
 do sit verificanda. de adiomamen-
 tum. 9. fo. j.
 Clericatus an per testes sufficien-
 ter probetur. de probationib⁹. nu.
 mero. 7. fo. lxxij.
 Clericatus lite contestata supuenien-
 te an debeat mutari solum. de iu-
 dicibus. nu. 17. fo. xv.
 Clericus malefactor a laico captus
 an sit remittendus. de remis. nu-
 mero. 7. fo. lxxvj.
 Clericus qualiter pro assecramento
 rupto veniat puniendus. de asse-
 crata. nu. 5. fo. lxxiii.
 Clericus quibus casibus remittatur
 ad iudicem ecclesiasticum: et qui-
 bus non. de iudicib. nu. 9. fo. xv.
 Clericus vocatus non potest decli-
 nare solum in causa assecramen-
 ti. de iudicib. nu. 10. fo. xv.
 Clericus an compellatur intrare aut
 testimonium ferre coram iudice
 laico. de iurcir. nu. 3. fo. lxxiii.
 Clerici pro eminenti periculo cogun-
 tur ad excubias. de tallijs 2c. nu-
 mero. 4. fo. cxliij.
 Coheredes simul habitantes et ne-
 gociantes an societatem contra-
 here dicantur. de societate. nume-
 ro. 9. fo. lxxvii.
 Collecta non fit ex bonis totalibus.
 de tallijs 2c. nu. 18. fo. cxliij.
 Collegium vel monasterium qualiter
 citentur: 2 an requiratur pre-
 lati presentia. de adiomamentis.
 nume. 20. fo. j.
 Colonus partiarius ad quid teneat.
 de vsufruc. nu. 5. fo. xl.
 Commissarius principis non proce-
 dit absq; procuratore. de pba. nu-
 mero. 16. fo. lxxvii.
 Committens in legem frustra legis
 implorat auxilium. de iudicibus.
 nume. 18. fo. r.
 Compelli an possit quis ad iudica-
 ture officium suscipiendum. de iu-
 dicib. nu. 8. fo. r.
 Compromissum non procedit in cau-

Alphabeticum.

sa criminali vel matrimoniali. de
 arbi. nu. 11. fo. lxxiiij.
 Compromissum impedit processum.
 de remis. nu. 8. fo. lxxvj.
 Condemnatio ad perpetuos carce-
 res an dicatur pena capitalis. de
 penis. nu. 18. fo. cxj.
 Condemnatio qualiter fiat in plus
 petitione. de expen. nu. 7. fo. ciiij.
 Condemnatus ad penam publicam
 efficitur infamis. de penis. nume-
 ro. 2. fo. cxj.
 Conductor domus tribus de causis
 potest a domo conducta expelli.
 de locato. numero. 26. fo. lxxiiij.
 Conductor domus quando compell-
 latur ad solutionem pensionis. de
 locato 2c. nume. 24. fo. lxxiiij.
 Conductor an possit intentare casus
 nouitatis. de possessio. nume. 26.
 folio. lxxij.
 Concessio vsufructus nemois pro
 de pascendis animalibus qualiter
 extendatur. de vsufruc. nume. 8.
 folio. xl.
 Concessio malefactoris an complici-
 bus noccat. de cofes. nu. 1. fo. lxx.
 Concessio miculosa an sit valida. de
 confes. numero. 2. fo. lxx.
 Concessio sine causa an obligacione
 an liberationem inducat. de con-
 fes. numero. 3. fo. lxx.
 Concessio quibus medijs suum ple-
 num sortiat. effectum. de cofes.
 numero. 4. folio. lxx.
 Concessio erronea an et quando pre-
 iudicat. de confes. nume. 5. fo. lxx.
 Concessio tutoris procuratoris vel
 aduocati an preiudicat pupillo do-
 mino vel parti. de confes. nume-
 ro. 6. fo. lxx.
 Concessio criminali in torturis an va-
 leat. de confes. nu. 7. folio. lxx.
 Concessio extrajudicialis quid opere-
 tur. de confes. numero. 8. fo. lxx.
 Confessio viri de dote recepta an et
 quando sit valida. de confes. nu-
 mero. 9. fo. lxx.
 Confessus in causa criminali non ap-
 pellat. de appellacionibus. nume-
 ro. 10. fo. cvj.
 Consanguineus venditoris pot rem-
 immobili venditam retrahere.
 de retrac. et contract. resolu. nu-
 mero. 11. fo. lxxx.
 Consanguinei admittuntur in testes
 pro parentela probanda. de testi-
 numero. 20. fo. lxx.
 Consensus patorum non ampliat
 iurisdictionem iudicis in his quo-
 rum cognitio ad eum no spectat.
 de iudicib. nu. 23. fo. lxxj.
 Constructio laudabilis est obseruan-
 da. de consuetu. nu. 1. fo. cxix.
 Consuetudo qua exigitur aliquid pro
 sacramentis an sit laudabilis et
 obseruanda. de consuetu. nume-
 ro. 2. folio. cxix.
 Consuetudo contra libertate eccle-
 sie non valet. de consuetu. nume-
 ro. 3. fo. cxix.
 Consuetudo est ius no scriptum mo-
 ribus introductum. de consuetu.
 numero. 4. fo. cxix.
 Consuetudo peccandi peccati pre-
 sumptionem inducit. de questio.
 numero. 8. fo. cxix.
 Consuetudo qualiter probetur. de pe-
 ba. numero. 2. fo. lxxij.
 Consuetudo locorum in quibus sita
 sunt bona est in successioib⁹ at-
 tendenda. de successioibus. nu-
 mero. 17. fo. lxxv.
 Consuetudo inducitur per ignoran-
 tes iura. de succes. nu. 3. fo. lxxv.
 Contract⁹ permutatiois in quo dis-
 ferat a contractu emptiois 2 ven-
 ditionis. de emptioe et vendi. nu-
 mero. 2. fo. lxx.
 Contractus dolo inducitur no tenet.

Repertorium

de emptione. z venditione. nume
ro. 9. fo. lxx.
Contractus censualis et emptio:
ncarius differunt. de locato. zc. nu-
mero. 27. fo. lxxiij.
Contractus censentur secundum to:
ci consuetudinem inini. de dote et
mat. numero. 4. fo. lxxij.
Contractus fraudulentus in perni-
esem domini inuit? nullus est. de
lit. et nor. numero. 17. fo. lxxij.
Contumacia triplex videlicet vera
euidens et presumptra. de conta.
numero. 1. fo. lxxij.
Contumacia uno presuppont. de co-
tuma. numero. 36. fo. lxxij.
Contumacia in causa agnationis sec-
dule qualiter puniatur. de conta.
numero. 20. fo. lxxij.
Contumacia in causa subhastatio-
num qualiter consideretur. de co-
tu. numero. 21. fo. lxxij.
Contumacia in causa criminali quid
operetur. de conta. nu. 22. fo. lxxij.
Contumacia quando commissa esse
dicatur. de conta. nu. 6. fo. lxxij.
Contumacia non committitur de no
este ubi est ordinarie procedendu.
de conta. nu. 33. fo. lxxij.
Contumacia non committitur die fe
riata. ibidem. nu. 34.
Contumacia in causa nouitatis cui?
sit effectus de conta. nu. 8. fo. lxxij.
Contumax in curijs cancellarum
qualiter puniatur. de cotu. nume-
ro. 23. fo. lxxij.
Contumax quis dicatur. de co-
tuma. numero. 2. fo. lxxij.
Contumax quis admittatur ad ap-
pellandum. ibidem.
Contumax in causa criminali adio-
natur ad bannum. de dila. nume-
ro. 33. fo. lxxij.
Contumax fictus quis dicatur. de co-
tuma. numero. 3. fo. lxxij.

Contumax presumptra vel dubius
quis dicatur. ibidem.
Contumax puniatur in suis exceptio-
nibus dilatois vel declinatorijs.
zc. de contuma. numero. 5. fo. lxxij.
Contutus an possit absq. cotutoribus
pio eorum tutela conueniri. de tu-
tore et curatore. nu. 25. fo. lxxij.
Conuenticio partium an possit impedi
re prescriptionem. de prescrip. nu-
mero. 12. fo. lxxij.
Conuentus indicio reali qualiter co-
cludat. de expen. zc. nu. 13. fo. ciiij.
Conuersatio mala operis mali pre-
sumptionem inducit. de questio.
numero. 7. fo. ciiij.
Credentarius succumbens tenetur
ad omnes fructus perceptos. de
possesso. nu. 17. fo. lxxij.
Creditor vel debitor pupilli an possit
illius tutor constitui. de tutore et
curatore. numero. 33. fo. lxxij.
Creditor qualiter arrestari faciat bo-
na debitoris. de execu. et subhast.
numero. 9. fo. lxxvij.
Creditor defuncti petit solutionem
ab heredibus pio portionibus he-
reditarijs. de solui. nu. 9. fo. lxxij.
Creditor an possit debitorem ingien-
tem auctoritate propria apprehen-
dere. de execu. et subhast. name
ro. 19. fo. lxxvij.
Creditor potest virtute executionis
eligere bona debitoris. de execu.
z subhast. nu. 5. fo. lxxvij.
Crimen obijciens contra testem de
bet illud specificare. de testibus
numero. 11. fo. lxxij.
Crimen sponte confitens non est sit-
co condemnandus. de question.
numero. 10. fo. cix.
Curator quandoq. datur bonis tam
viventis q. defuncti. de tutore et
cura. nu. 25. fo. lxxij.
Curator dat minoru tutela finita. de

Alphabeticum.

Curator et curator. nu. 26. fo. lxxij.
Curator datur quibus q. minoru in-
uito de tutore et curatore. nume-
ro. 19. fo. lxxij.
Custos animalium an teneatur pro-
bare interitum illorum esse sine
sua culpa. de probationibus. nu-
mero. 10. fo. lxxij.

tum obligatorum presumitur libe-
ratus a solutione. de presumprio.
numero. 5. fo. lxxij.
Decedens sine liberis succedit. col-
laterales. de successioib. nume-
ro. 1. fo. lxxij.
Deceptus in diuisione hereditatis
an possit agere ad supplementu.
de societa. nu. 15. fo. lxxij.
Defraudans gabellam principi debi-
tam an teneatur in toto. conscien-
tie. de solu. nu. 11. fo. lxxij.
Delegatus principis an cogat ordi-
narium prestare auxilium pio sen-
tencia exequenda. de re iudica.
numero. 4. fo. ciiij.
Delictum committens spe paules-
gu non debet ipso privilegio gau-
dere. de privileg. nu. 1. fo. cxxij.
Delinquens debet secundum delicti
exigentiam detineri. de questio.
numero. 2. fo. cix.
Demonstrationem rei petens an re-
nunciet fori declinatorie. de renun.
numero. 13. fo. lxxij.
Denunciator falsus tenetur ad inter-
esse. de expen. nu. 3. fo. ciiij.
Detinens rem alienam inuito domi-
no tenetur actioe iniuriarum. de
injur. nu. 19. fo. lxxij.
Dictum vnus testis an sufficiat ad
quem loquendus. de questio. nu-
mero. 11. fo. cix.
Debitor an possit creditoribus non
vocatis cedere bonis. de obliga-
numero. 7. fo. lxxij.
Debitor se defendens contra obliga-
tione non debet esse munit. de exe-
cutionibus z subhastatio. nume-
ro. 3. fo. lxxvij.
Debitor habens instrumentum de-
biti apud se cancellarum peti-
turus liberatus. de solutio. nume-
ro. 1. fo. lxxij.
Debitor habens apud se instrumen-

De litera D.

Dammum imponitur
secundum delicti
qualitatem. de ex-
pens. zc. nume-
ro. 2. fo. ciiij.
Dammum in re co-
muni ab vno sociorum datum cui
veniat imputandum. de societa-
numero. 10. fo. lxxij.
Dammum in domo datum probatur
per domesticos. de testib. nume-
ro. 12. fo. lxxij.
Debini obligatio impedit subhastatio-
nem. de executioe et subhast.
numero. 12. fo. lxxvij.
Debita defuncti qualiter sint ad he-
reditibus soluida. de succel. nume-
ro. 4. fo. lxxij.
Debitor promittens soluere credito-
ri vel procuratoru soluendo vni ip-
sorum liberatur. de solutio. nume-
ro. 8. fo. lxxij.
Debitor an possit creditoribus non
vocatis cedere bonis. de obliga-
numero. 7. fo. lxxij.
Debitor se defendens contra obliga-
tione non debet esse munit. de exe-
cutionibus z subhastatio. nume-
ro. 3. fo. lxxvij.
Debitor habens instrumentum de-
biti apud se cancellarum peti-
turus liberatus. de solutio. nume-
ro. 1. fo. lxxij.
Debitor habens apud se instrumen-

Amunz imponitur
secundum delicti
qualitatem. de ex-
pens. zc. nume-
ro. 2. fo. ciiij.
Dammum in re co-
muni ab vno sociorum datum cui
veniat imputandum. de societa-
numero. 10. fo. lxxij.
Dammum in domo datum probatur
per domesticos. de testib. nume-
ro. 12. fo. lxxij.
Debini obligatio impedit subhastatio-
nem. de executioe et subhast.
numero. 12. fo. lxxvij.
Debita defuncti qualiter sint ad he-
reditibus soluida. de succel. nume-
ro. 4. fo. lxxij.
Debitor promittens soluere credito-
ri vel procuratoru soluendo vni ip-
sorum liberatur. de solutio. nume-
ro. 8. fo. lxxij.
Debitor an possit creditoribus non
vocatis cedere bonis. de obliga-
numero. 7. fo. lxxij.
Debitor se defendens contra obliga-
tione non debet esse munit. de exe-
cutionibus z subhastatio. nume-
ro. 3. fo. lxxvij.
Debitor habens instrumentum de-
biti apud se cancellarum peti-
turus liberatus. de solutio. nume-
ro. 1. fo. lxxij.
Debitor habens apud se instrumen-

tum obligatorum presumitur libe-
ratus a solutione. de presumprio.
numero. 5. fo. lxxij.
Decedens sine liberis succedit. col-
laterales. de successioib. nume-
ro. 1. fo. lxxij.
Deceptus in diuisione hereditatis
an possit agere ad supplementu.
de societa. nu. 15. fo. lxxij.
Defraudans gabellam principi debi-
tam an teneatur in toto. conscien-
tie. de solu. nu. 11. fo. lxxij.
Delegatus principis an cogat ordi-
narium prestare auxilium pio sen-
tencia exequenda. de re iudica.
numero. 4. fo. ciiij.
Delictum committens spe paules-
gu non debet ipso privilegio gau-
dere. de privileg. nu. 1. fo. cxxij.
Delinquens debet secundum delicti
exigentiam detineri. de questio.
numero. 2. fo. cix.
Demonstrationem rei petens an re-
nunciet fori declinatorie. de renun.
numero. 13. fo. lxxij.
Denunciator falsus tenetur ad inter-
esse. de expen. nu. 3. fo. ciiij.
Detinens rem alienam inuito domi-
no tenetur actioe iniuriarum. de
injur. nu. 19. fo. lxxij.
Dictum vnus testis an sufficiat ad
quem loquendus. de questio. nu-
mero. 11. fo. cix.
Dilatio noua. conceditur aduenien-
te causa noua. de dilatoib. nu-
mero. 28. fo. 9.
Dilatio que sit danda in adiornatio-
ne ad recognoscendu signum ap-
positum in scedula. de dila. nume-
ro. 9. fo. 9.
Dilatio petitionis vise vel vidende
datur super cesu annuo. siue aga-
tur via actionis siue via assetur.
menti. de dila. nu. 14. fo. 9.
Dilatio datur etiam in actione vni-

Repertorium

acrius deute. de dilationibus. nu-
 mero. 15. fo. v.
Dilatio datur preteriti absentis ad-
 vocati et specialiter pro articulis
 concordandis. de dilationibus. nu-
 mero. 24. fo. v.
Dilatio qualiter et que datur in cau-
 sa appellationis. de dilationibus.
 nume. 34. fo. v.
Dilatio moratoria non procedit ad-
 nerfus rem iudicatarum. de solut.
 nume. 13. fo. xlii.
Dilatio quarta an et quando et qua-
 re sit concedenda. de dilationibus.
 nume. 26. fo. v.
Dilatio an locum habeat in solutio-
 ne vel repetitione dotis. de solu-
 tu. nu. 15. fo. xlii.
Dilatio non datur pro iuramento ca-
 lumnie. de dilat. nu. 32. fo. v.
Dilatio datur reo et actori in qua-
 cuq; parte litis p respectu cause
 habendo. de dilationibus. nume-
 ro. 11. fo. v.
Dilatio consilij datur reo in causa re-
 cuperande possessionis. de dilatio.
 numero. 12. fo. v.
Dilatio datur utriq; parti in actione
 reali pro garado. de dilationibus.
 nume. 17. fo. v.
Dilatio non datur actori sine causa
 quia debet instructus ad iudicium
 venire. de dilationibus. nume-
 ro. 1. fo. iij.
Dilatio est tempus prorogatio in cau-
 sa tam civili q; criminali. de dila-
 tu. numero. 2. fo. iij.
Dilatio debet inter diem adiomanu-
 ri z die responsionis interponi. de
 dila. nu. 3. fo. iij.
Dilatio in assignatione ad cognoscen-
 dum cedulam quara esse debeat.
 de dila. nu. 5. fo. v.
Dilatio in causa iniuriarum et asse-
 curamenti qualiter fitenda. de di-

la. nu. 9. fo. v.
Dilatio existit in processum nar-
 judicis arbitrio. de dilatio. nu-
 mero. 7. fo. v.
Dilationis materia est restringenda.
 de dila. nu. 15. fo. v.
Dilationem obtinens quinquennas-
 lem an dabit satisfatione. de obli-
 ga. nu. 6. fo. lxxxv.
Dilationem petens videtur remissio-
 ni renunciare. de remissio. nu-
 mero. 5. fo. lxxvj.
Dilatione data cum presione non
 est viterius alia admittenda. de di-
 la. nu. 27. fo. v.
Dilationes a iure presire an possint
 augeri vel minui. de dilatio. nu-
 m. 4. fo. v.
Dilationes q; illi z similes sunt arbi-
 trarie. de dila. nu. 22. fo. v.
Dimidia insti precij que dicatur. de
 emp. et vendi. nu. 6. fo. lxx.
In dimissione bonorum communium
 cuius sit electio. de societa. nume-
 ro. 6. fo. lxxxij.
Distina prestatio inducit obligatio-
 nem. de obliga. nu. 16. fo. lxxxv.
Domestici an admittantur in testi-
 monium pro filio habitante cum
 patre. de testi. nu. 5. fo. llii.
Domicilia plura habens ubi sit adior
 nandus. et in quo domiciliosu. de
 adior. nu. 25. fo. j.
Dominium directum vel vile per
 quid cognosci dicatur. de locato.
 zc. nume. 1. fo. lxxiij.
Dominium potest per retentionem
 vsufructus in donatarium trans-
 ferri. de vsufruc. nu. 6. fo. xl.
Dominium qualiter probetur. de pro-
 ba. nu. 4. fo. lxxvij.
Domini quanti temporis lapsu vide-
 catur acquisitam. de petico. nu-
 ro. 4. fo. lxxi.
Dominus potest quatno; modis in sub-

Alphabeticum.

Ditos tantum; dote. de talij. zc.
 nume. 6. fo. ciiii.
Domini directus an cadat a posses-
 sione nisi percipiendi census per
 cessationem solutionis. de locato
 zc. nu. 4. fo. lxxiij.
Domini directus preferitur ceteris
 creditoribus in exigendis debitis.
 de io ato zc. nu. 8. fo. lxxiij.
Domini directus potest cogere em-
 phiteotam recognoscere se ab ipso
 domino emphiteosij tenere. de lo-
 cato zc. nu. 19. fo. lxxiij.
Domini feudatarius que iura ha-
 beat in vasallum. de feudis. nume-
 ro. 1. fo. lxxix.
Domini feudi quando faciat fruc-
 tus feudi suos. de feudis. nume-
 ro. 3. fo. lxxix.
Domini feudi an possit feudum si-
 ne vasalli consensu alienare. de fei-
 dis. nume. 6. fo. lxxix.
Domini emphiteosis admittit par-
 ticularis solutioes sibi iudicat.
 de locato zc. nu. 9. fo. lxxij.
Domini principalis ab emphiteo-
 ta in ius vocatus non comparens
 an veniat in expensis condemnans.
 dus. de contu. nu. 18. fo. jr.
Domini cuius seruus offenditur in
 officiano an habeat actione; in-
 furiarum. de iniur. nu. 7. fo. elv.
Donans omnia bona an sit a donata-
 rio alendus. de alimentis. nume-
 ro. 4. fo. cvij.
Donatio uniuersalis et particularis
 in quo differant. de donat. nume-
 ro. 1. fo. lxxij.
Donatio sine causa an sit valida. de
 dona. nume. 1. fo. lxxij.
Donatio mutua inter coniuges an
 inter supersites teneat. de dona.
 nume. 3. fo. lxxij.
Donatio inter viuos potest ex causa
 reuocari. de dona. nu. 4. fo. lxxij.
Donatio per patrem filio facta mor-
 te confirmatur. de donati. nume-
 ro. 5. fo. lxxij.
Donatio morte confirmatoria reuoc-
 trahitur. de successioibus. nume-
 ro. 28. fo. xc.
Donatio causa mortis an facta tra-
 ditione reuocetur. de dona. nume-
 ro. 9. fo. lxxij.
Donatio ob bñ merita requirit me-
 ritoium probationem. de donat.
 nume. 6. fo. lxxij.
Donator an teneatur de euiticene
 rei donate. de donationibus. nu-
 mero. 7. fo. lxxij.
Dos mulieris ad mortem condem-
 nate cui veniat assignanda. de pe-
 nis. nume. 6. fo. cxj.
Dos constituitur secundum perso-
 ne qualitem et bonoium facult-
 tatem. de successioibus. nume-
 ro. 10. fo. lxxv.
Dos restituitur in eodẽ genere qua-
 litate et bonitate. de dote z matri.
 nu. 12. fo. xliij.
Dos profectitia cui veniat restituenda.
 de dote et matrimonio. nume-
 ro. 14. fo. xliij.
Dos quibus casibus possit alienari.
 de dote et matri. nu. 6. fo. xliij.
Dotis ructus cedut marito pro one-
 ribus matrimonij suppocandis.
 de dote et matri. 1. 2. fo. xliij.
Duo testes affirmatine deponentes
 preferuntur plurib; negatine de-
 ponentibus. de probationi. nume-
 ro. 11. fo. lxxvij.

De litera E.

Ecclesia an propter des-
 licitū plati feudo pñet-
 de sen. nu. 14. fo. lxxij.
Ecclesia pot succedere.
 de succes. nu. 22. fo. lxxv.

Repertorium

Electus in tutorem tenetur de dam.
no sua incuria et negligentia ha-
bito. de tutore et curatore. nume-
ro. 11. fo. xviiij.

Ectus in tutelam non debet appel-
lare sed bene se excusare. de tuto-
re cura. nu. 12. fo. xvij.

Emens a secundo venditore potest in
defectum secundi venditoris pa-
num sui. mari de euctione. de
empt. et vendi. nu. 4. fo. lix.

Emptio a pluribus accepta an
possit diuidi. de locato. 2c. nume-
ro. 8. fo. lxxxij.

Emptio a cogatur ad repara-
tiones rerum emptionarum.
de locato 2c. nu. 2c. fo. lxxxij.

Emptio a an possit cedere re em-
ptionariam domino directo.
de locato 2c. nu. 5. fo. lxxxij.

Emptio a potest rem emptione-
riam obligare. de locato. nume-
ro. 15. fo. lxxxij.

Empor victus an summato vendi-
tore teneatur appellare. de empr.
et vendi. nu. 9. fo. lxx.

Empor vel donataris non possunt
propria auctoritate possessionem ap-
prehendere. de possessione. nume-
ro. 22. fo. lxxxij.

Etas debet in tormentis quiescere
ri. de questio. nu. 6. fo. ci.

Empor domus an teneatur stare loco
cartoni facte a venditore. de loca-
to 2c. nu. 25. fo. lxxxij.

Empor non tenetur venditor de em-
ptione rei empte nisi denunciatio-
ne ipsi venditori facta. de empr.
et vendi. nu. 16. fo. lxxv.

Equitas an sit rigori preferenda. de
adior. nu. 8. fo. i.

Etas qualiter per quos probetur. de
proba. nu. 15. fo. lxxv.

Examinatio testium quot diuisiones
admittat. de testi. nu. 6. fo. liij.

Exceptio tri declinatoria presump-
tit malitiam speciale. de ex-
cep. nu. 1. fo. lxxxvij.

Exceptio copetes principali an etiam
competat fideiussori. de excep. nu-
mero. 2. fo. lxxxvij.

Exceptio dilatoria que dicat. de ex-
cep. nu. 3. fo. lxxxvij.

Exceptio adiurationis non debet ob-
stare agenti interdicto retinende
vel recuperande possessionis. de
possesso. nu. 30. fo. lxxxij.

Exceptio non numerate pecunie quo-
casi locum habeat. de excep. nu-
mero. 6. fo. lxxxvij.

Exceptio preemptionis locum habet
in iure ecclesie et in iure. de ex-
cep. nu. 4. fo. lxxxvij.

Exceptio de desertionis appellatio-
nis semel omittens an ad illam
possit ulterius habere regressum.
de excep. nu. 15. fo. lxxxvij.

Exceptiones quare et quibus medijs
admittantur. de exceptio. nume-
ro. 5. fo. lxxxvij.

Excommunicatio est gladius iudicis
spiritualis. de iudicibus. nume-
ro. 20. fo. xx.

Excommunicatus an possit esse arbit-
er. de arbit. nu. 15. fo. lxxxij.

Executio pot fieri die feriata. de exe-
cu. et subhasta. nu. 4. fo. lxxxvij.

Executio an semper extinguat cum
pericula. de execu. et subhasta. nu-
mero. 2. fo. lxxxvij.

Executio procedit et contra mona-
chum vel quemlibet ecclesiasticum
in bonis temporalibus. de execu. 2
subhasta. nu. 24. fo. lxxxvij.

Executio per quam impeditur agri-
cultura improba est. de executio-
nibus et subhastationibus. nume-
ro. 10. fo. lxxxvij.

Executio se extendit ultra mensuras
debiti. de executionibus 2 subhasta.

Alphabeticum.

Au. 7. fo. lxxxvij.

Executio debet certa. de execu. 2
subhasta. nu. 8. fo. lxxxvij.

Executio debet primo fieri super re-
bus minus pretiosis. de execu. et
subhasta. nu. 22. fo. lxxxvij.

Executio potest fieri sine cause co-
gnitione. de executio. 2 subhasta.
nu. 10. fo. lxxxvij.

Executor sententie que habeat co-
gnoscere. de executio. et subhasta.
nu. 18. fo. lxxxvij.

Expense debentur pro omni cotuma-
cia 4 preiudiciales dicuntur ex par-
te rei. de cetero. nu. 17. fo. ix.

Expense quas socius fecit pro sua fa-
milia an veniant in diuisione ho-
norum communium repetende. filij
de societate. nu. 14. fo. lxxxij.

Expense pro nuptijs filij per patrem
facte an sint in diuisione bonorum
paternorum computande. de fo-
cietate. nu. 13. fo. lxxxij.

Expense testibus assignande debent
esse moderate. de expensis. nume-
ro. 10. fo. ciij.

Expense ab vno sociorum in re com-
muni facte an a socijs repetantur.
de societate. nu. 5. fo. lxxxij.

Fendus multipliciter consideratur.
de feudis. nu. 1. fo. lxxx.

Fidum ligum quod dicatur. de fetis
dis. nu. 15. fo. lxxx.

Filius 2 vxor possunt pro patre 2 ma-
rito comparare. et a curia antor-
sari. de contr. nu. 30. fo. ix.

Filius emancipatus succedere pos-
tens conferre debet bona sibi in-
ter vivos data. de successio. nume-
ro. 12. fo. lxxv.

Filius et heres soluit talem quam
pater soluebat. de tallijs. 2c. nu-
mero. 17. fo. ciij.

Filij naturales. non succedunt. de
successio. nu. 21. fo. lxxv.

Filij familias an possit esse tutor. de
tuto. 2 cura. nu. 14. fo. lxxv.

Filij familias an possit remittere ini-
uriam sibi illatam a patre inuito. de
contr. nu. 28. fo. ix.

Filij familias non admittitur in iud-
icio inuito patre nisi i causis cri-
minalibus aut iniuriarum vel ex-
cessu. de excep. nu. 11. fo. lxxxij.

Filij familias in ius vocatus in
scio patre an non comparens co-
mittat contumaciam. de cotu. nu-
mero. 27. fo. ix.

Filij familias potest rem a patre ve-
ditam retrahere. de retrac. 2 trac.
resol. nu. 6. fo. lxxx.

Filia decenter dotata non succedit
cum fratribus. de successio. nume-
ro. 8. fo. lxxv.

Filia dotata q renunciauit successio-
ni paterne et materne an succe-
dat collateralibus. de succes-
sio. nu. 9. fo. lxxv.

Familia possidentis potest in casu non
filia in dote lesa agit ad supplemen-
tum. de successio. nume-
ro. 11. fo. lxxv.

De litera. f.

Facta per iudice electi
cum tenent non ob-
stante errore eligen-
tium. de iudicio. nume-
ro. 24. fo. xxxi.

Fama non lesa non preeditur ad emen-
dam rationabilem. de iniur. nu-
mero. 2. fo. lxxv.

Fama an sit causa sufficiens ad totum
resol. de questio. nu. 4. fo. ci.

Familia possidentis potest in casu non
de possessio. nu. 14. fo. lxxxij.

Repertorium

ata et dotata an possit re-
nunciare successioni paterne. de
obliga. nu. 12. fo. lxxv.
Fiscus petens bona vacantia quid
probare debeat. de proba. nume-
ro. 18. fo. lxxviii.
Fiscus occupas bona hereditaria di-
citur creditor? tacite obligatis.
de obliga. nu. 1. fo. lxxxv.
Foreses se. ad aliquam civitatem re-
trahentes tenentur ad contribu-
tionem. de tallijs. 2c. nu. 16. f. cxliij.
Frater constituens dotem foroni an
conicatur de bonis communibus
illam constituere. de dote et ma-
tri. nu. 8. fo. xlii.
Frater maior. xliij. an. excludit marē
in tutela fratrum. de tuto. 2. cura.
nume. 8. fo. xvij.
Frater dicit fratrem inopem alere
cogitur. de alimē. nu. 1. fo. cxviiij.
Fructus censentur pro census solutio-
ne facite obligati. de locato. 2c. nu.
mero. 23. fo. lxxliiij.
Fructus beneficii collecti transeunt
ad heredes beneficiarii defuncti.
de viusfruc. nu. 4. fo. xl.
Fructus tempore processus percepti
qualiter veniant restituendi. de vius-
fruc. nu. 13. fo. xli.
Fuga vel occultatio presumptionem
inducit. nu. 2. de questionibus. nume-
ro. 9. fo. cii.
Fur a inducit presumptionem. de pre-
sump. nu. 9. fo. liij.

De litera. S.

bila. nu. 19.

Si dō datur dilatio
ad petēdū alii garā
dū. 3. dila. nu. 11. f. v.
Saranus quicum-
q; etia potentior
reo admittitur. de
heredibus legitimis deficientibus

Sarandā petens actionem vende
auditur etiam si necp suscipiat ga-
rantigium. de dilationibus. nume-
ro. 20. fo. v.
Sarandum non procedit in causa de-
licti. vel excessus. de dilatio. nume-
ro. 23. fo. v.
Senitus ex utroq; latere an prefera-
tur in successione genito ab uno
tantus latere. de successio. nume-
ro. 7. fo. xc.
Serens negocia pupilli ex mandato
tutorum an actionem habeat con-
tra pupillum. de tuto. et cura. nu.
mero. 14. fo. xvij.
Sociam impetratam probare non va-
les. qualiter sibi prouidebit. de pro-
ba. nu. 23. fo. xliij.

De litera T.

Tribentes blada et si-
milis possunt tem-
pore carissime compelli
vendere. de empt.
2. vendi. nu. 8. f. lxx.
Tribes testamentar-
ius tenetur scire scripta in codi-
cillis. de succes. nu. 25. fo. xc.
Tribes dolose falsificans inuentarium
perdit beneficium inuentarii. de
succes. nu. 25. fo. xc.
Tribes presumitur scire tenorem tes-
tamenti. de iureiurando. nume-
ro. 4. fo. lxxij.
Tribes ab intestato potest ingredi pos-
sessionem rei feudalis. de seu. nu.
mero. 11. fo. lxxv.
Tribes non potest ex delicto defuncti
obligari. de obligationi. nume. 2.
fo. lxxv.
Tribes detrahit trebellianicā ubi non
detrahit falcidianā. de succes. nu-
mero. 23. fo. xc.
Tribes heredibus legitimis deficientibus

Alphabetiscum.

Successor sicut de successor. nu.
mero. 2. fo. xc.
Tomasium infra quod tempus fieri
debeat. de seu. nu. 12. fo. lxxix.
Tomicidium negans si committatur
an ultra volens probare se ad sui
defensionē fecisse. de proba. nu. 4.
Tupporheca competens creditor co-
tra debitorē prescribit. xxx. an. de
prescrip. nu. 6. fo. lxxv.
Tupporheca tacita an proxi competat
pro dote repetenda. de dote 2 ma-
tri. nu. 9. fo. xliij.

De litera U.

Ulpedit? longo mor-
bo compelli potest
procuratorem mit-
tere. de contu. nu-
mero. 25. fo. ix.
Umpeditus impedi-
mento facti an non comparens di-
catur contumax. de contu. nume-
ro. 16. fo. ix.
Umpetitus in testimo-
nium. de testi. nu. 40. fo. li.
Umpetitus an per dissimulationem re-
missa videatur. de iniurijs. nume-
ro. 18. fo. xlv.
Umpetitus filiosfamilias illata potest per
patrem remitti. de iniurijs. nume-
ro. 3. fo. xlv.
Umpetitus remissa an damnum censetur
esse remissum. de iniur. nume-
ro. 8. fo. xlv.
Umpetitus an salutatione censetur re-
missa. de iniur. nu. 9. fo. xlv.
Umpetitus satisfactionem remittere ne-
mo tenetur. de iniurijs. nume-
ro. 4. fo. xlv.
Umpetitus facere non videtur qui au-
thore pitorē scit. de iniurijs. nu-
mero. 13. fo. xlv.
Umpetitus dicitur vim legati statum
habere. de successioibus. nume-
ro. 5. fo. xc.
Umpetitus an falsa latitudine vi-
tietur. de lite. 2 nota. numero. 29.
folio. lvij.
Umpetitus argumentum arguens de falso si suc-
cumbat qualiter puniatur. de lie.
2 not. nu. 29. fo. lvij.
Umpetitus in menso transcripto quo pacto
fit fides adhibenda. de lit. et not.
nume. 30. fo. lvij.
Umpetitus instrumenta cōmunia apud quē des-
poni debeant. de lit. et not. nume-
ro. 21. fo. lvij.
Umpetitus interdictum utrobi et vbi possidetis
quid operetur 2 cuius sit efficacia.
de possessio. nu. 4. fo. xliij.
Umpetitus interdictum vel casus nonitatis co-
tra quos datur. de possessio. nu-
mero. 7. fo. xliij.
Umpetitus interdictum retinēde possessionis pro-
cedit etiam pro sola detentione
rei immobilis. de possessio. nume-
ro. 28. fo. xliij.
Umpetitus interdictum recuperande possessio-
nis cui competat. de possessio. nu-
mero. 32. fo. xliij.
Umpetitus interdictum recuperande et peno-
rium possunt simul intentari. de
possessio. nu. 33. fo. xliij.
Umpetitus inuentarium sit vocatis vocandis.
de succes. nu. 13. fo. xc.
Umpetitus iudex prohibetur emere a sue iuris-
dictioni subditis. de iudicib. nume-
ro. 11. fo. xx.
Umpetitus iudex appellantis an mandet ere-
ctionem sententie quam confir-
manit. de iudicib. nu. 5. fo. xx.
Umpetitus iudex an et qualiter possit suam senten-
tiam interpretari. de iudicib.
nu. 4. fo. xx.
Umpetitus iudex in causa principali non potest
esse iudex in causa appellantis.
de iudicib. nu. 5. fo. xx.

Repertorium

Juder laicus potest in flagranti crimine man^u in clericu appouere. de iudicib. nu. 19. fo. xx.

Juder pcurator habere iurisdictionem eorum qui in eius sunt territorio. de iudicib. nu. 22. fo. xx.

Juder ecclesiasticus an tutorem potius constituat q^u laicus. de tuto. et cura. nu. 18. fo. xvij.

Juder male iudicans facit litres iuris. de expen. ec. nu. 9. fo. ciiij.

Juder iudicans de principali indicare debet de expen. de re iudica. numero. 5. fo. ciiij.

Juder potest punire perturbantes suam iurisdictionem. de iudicibus. numero. 7. fo. xx.

Juder domiciliu pupilli constituit illi tutorem. de tuto. et cura. numero. 31. fo. xvij.

Juder an puniat ipsum offendentes. de iudicib. nu. 14. fo. xx.

Juder laicus cognoscere potest de possessione rei spiritualis. de iudicibus. nu. 15. fo. xv.

Juder ordinarius mandat sententia arbitrum erequi. de arbi. numero. 3. fo. xxiiij.

Juder potest sine scriptis ferre sententiam. de iureiur. nu. 7. fo. lxxij.

Juder an semper debeat indicare secundum acta et probata. de iudicibus. nu. 28. fo. xxij.

Juder an possit esse arbiter cause coram eo agitate. de arbitris. numero. 8. fo. xxiiij.

Juder potest ex causa domum puaa ti ingredi vt inquirat rem de qua agitur. de iudicib. nu. 25. fo. xvij.

Juder an possit causas definire nullo facta conclusionem. de iudicib. numero. 26. fo. xvij.

Juder laicus an possit extrahere de ecclesia eum qui illius immunitate gaudere non debet. de iudicibus et communi iurisdictione. numero. 10. fo. xij.

Juramentum non impedit dilatoriam solutionem. de solu. nu. 10. fo. xcij.

Juramentum testis an possit remitti. de testi. nu. 35. fo. lliij.

Juramentum quando sit in defectu probationis deferendum. de proba. nu. 6. fo. xlvij.

Juramentum sequitur personam iurantem. de iureiur. nu. 1. fo. lxxij.

Juramentum an locum habeat in criminalibus vel matrimonijs. de iureiur. nu. 2. fo. lxxij.

Juramentum calumnie an possit p procuratorem prestari. de iureiur. numero. 5. fo. lxxij.

Juramentum calumnie petitur vsq^{ue} ad sententiam inclusiue. de iureiur. nu. 9. fo. lxxij.

Juramentum testis potest de consensu partium remitti. de iureiur. numero. 6. fo. lxxij.

Juramento proprio contrariens non auditur nisi relaxatione iuramento habita. de exceptionib^{us}. numero. 10. fo. xxviiij.

Jurans solvere certa die an non solvens sit periurus. de iureiur. ad. nu. 5. fo. lxxij.

Jurans tacere secretum a iudice tenetur dicere veritate. de testi. numero. 15. fo. lliij.

Jus piscandi an prescribitur. de prescrip. nu. 11. fo. lxxij.

Jus retractus an procedat in rebus mobilibus venditis. de retrac. et contrac. resolu. nu. 2. fo. lxx.

Jus non solvendi decimas non prescribitur. de prescrip. numero. 9. fo. lxxij.

Jus retractus an et cui et quo tempore contra minorem competat. de retrac. et contrac. resolu. numero. 8. fo. lxx.

Jus retrac^{ti}

Alphabeticum.

is retrahendi non habet locum in re vendita ante iudicium. de executione et substatione. numero. 15. fo. lxxviiij.

Juramentum fidelitatis potest per procuratorem prestari. de seu. numero. 15. fo. lxxij.

Iurisdicito quanto temporis cursu prescribitur. de prescrip. numero. 15. fo. lxxij.

Iurisdicito tripliciter consideratur. de iudicib. nu. 12. fo. xx.

Libelli conclusio qualiter fieri debeat. de petito. nu. 7. fo. xxxij.

Libi per patrem filio in iudicij danti an veniant in dimissione bonorum paternorum. de societate. numero. 12. fo. lxxij.

Litera in parte falsa an in totum falsa dicatur. de lit. not. et nota. numero. 16. fo. lxxij.

Litere autentice tria presupponunt. de lit. not. et nota. nu. 4. fo. lxxij.

Litere amisse que et qualiter veniant regressande. de lit. et not. numero. 12. fo. lxxij.

Litere et documenta cause quando sint producende. de lit. not. et nota. numero. 1. fo. lxxij.

Litere anticipationis ab appellato impetrato quid operentur. de appella. nu. 8. fo. cvij.

Litere obligatorie debent in solutione lacerari. de lit. et not. numero. 31. fo. lxxij.

Literas falsas producens non debet ex eis aliquam utilitatem percipere. de possessio. nu. 16. fo. xxxij.

De litera L.

Laicus non prescribitur contra ecclesiam parochialem. de prescrip. nu. 10. fo. lxxij.

Laic^{us} an possit esse arbiter in causa ipsi rituali. de arbi. nu. 7. fo. lxxiiij.

Latro famosus et homicida quatenus veniat puniendi. de penis. numero. 3. fo. cxij.

Lectura notule fienda est partibus presentibus. de lit. et not. numero. 11. fo. lxxij.

Legatarius an et quando possit sua auctoritate possessionem apprehendere. de possessio. nu. 20. fo. xxxij.

Legitima dicitur pars illa que de iure scripto debetur. de successio. numero. 29. fo. xc.

Legitime impeditus an cogatur procuratorem constituere. de procur. numero. 9. fo. lxxij.

Libellus an debeat sui causam continere. de petito. nu. 5. fo. xxxij.

Libellus qualiter sit in actione reatu concludendus. de petito. numero. 10. fo. xxxij.

Libellus pro fructuum restitutione qualiter sit concludendus. de viti. fruct. nu. 14. fo. pl.

De litera M.

Magnitas vel minoritas qualiter et quos probetur. de probationi. numero. 9. fo. lxxij.

Mandatoris mortuo re integra eripiat mandatum et potestas iudicaria delegati vel commissarii. de iudicibus. numero. 21. fo. xx.

Mandatum speciale procuratoris quibus verbis concipiatur. de procur. nu. 18. fo. lxxij.

Mandatam procuratoris est ad dies assignationis exhibendum. de procurs. nu. 7. fo. lxxij.

Repertorium

Mandatum speciale quibus casibus procuratoris competat. de procur. no. 14. fo. xliij.

Mandati fines excedens in punitionibus qualiter et per quem puniatur. de penis nu. 14. fo. cxi.

Maritus quo casu possit dotalia bona vendicare. de dote et mari. nu. mero. 10. fo. xli.

Materia retractus est de iure diuino/canonico et civili. de retrac. et contracta. resolutionis. nume. ro. 3. fo. lxxx.

Mater ad secunda vota transiens perdit tutelam filiorum. de turo. et cura. nu. 10. fo. xvij.

Mater admissa tutrix an debeat facere inventarium. de turo. et cura. nu. 5. fo. xvij.

Mater admittitur in testimonium ubi queritur de etate filiorum. de testi. nu. 19. fo. lxi.

Matrimonio separato filij ante separationem concepti non sunt successione priuandi. de successio. nu. mero. 20. fo. lxxv.

Miles an possit esse procurator. de procur. nu. 21. fo. xliij.

Mine inducunt presumptionem. de presump. nu. 4. fo. lxiij.

Minoz restituitur aduersus cessionem rei emphyteoticę. de locato et nu. mero. 7. fo. lxiij.

Minoz admittitur in causa matrimoniali vel beneficiali etiam absq. tutore. de tutore et curatore. nu. mero. 32. fo. xvij.

Minoz aut filiusfamilias aut mulier an possint renunciare beneficiis sibi competentibus. de obliga. nu. mero. 11. fo. lxxxv.

Minoz an possit sine decreto dotem constituere. de dote et mari. nu. mero. 11. fo. xliij.

Misus pro executione infirmi non

valens copare se iurare debet. de i. i. nu. 24. fo. i.

Mistum imperium que bona et quos casus includat. de iudicib. nume. ro. 13. fo. lxx.

Mobilia alienata non distrahantur. de executione et subhasta. nu. mero. 6. fo. lxxxv.

Mobilium appellacione an comprehendantur nomina. de societate. nu. 4. fo. lxxxij.

Molendinum habens in aliquo sumine an habeat interdictum de alio construendo. de possesso. nu. mero. 42. fo. xxxij.

Monachus an possit esse arbiter. de arbi. nu. 5. fo. xliij.

Monachus an sacerdos no possint esse monachi. de lit. et nota. nu. mero. 24. fo. lvij.

Monachi et viri ecclesiastici non possunt fideiubere. de obligationib. nu. 13. fo. lxxxv.

Monacho accusanti abbatem sit pro uisio lite pedente. de possesso. nu. mero. 18. fo. xxxij.

Monasterium ingressi an possint donare causa mortis. de success. nu. mero. 14. fo. lxxv.

Mora modici temporis an magnum possit inducere preiudicium. de obliga. nu. 5. fo. lxxxv.

Mora facit quem teneri de periculo. de emptione et vendicione. nume. ro. 7. fo. lxx.

Mors vel homicidium certitudinaliter sunt probada. de proba. nume. ro. 14. fo. lvij.

Morte rei censetur extinctu delictu. de penis nu. 7. fo. cxi.

Mulier no facile questionari debet. de questio. nu. 5. fo. cix.

Mulier an possit esse procuratrix. de procur. nu. 8. fo. xliij.

Mulier adiornatur in domicilio viri.

Alphabeticum.

De adfor. nu. 18. fo. i.

Mulier non fungitur officio arbitri. de arbi. nu. 6. fo. xxxij.

Mulier an possit esse executor testamentaria. de successione. nume. ro. 24. fo. lxxv.

Mulier an teneatur sequi virum bannitum vel excommunicatum. de dote et mari. nu. 15. fo. xliij.

Mulier potest pro bonis dotalibus sine marito stare. de exceptio. nu. mero. 8. fo. xxxij.

Mulier an pro facto viri obligetur. de obligationibus. nu. 4. fo. lxxxv.

Mulier tutrix testamentaria constituta non admittitur postea ad tutelam legitimam. de turo. et cura. nu. 7. fo. xvij.

ficere de literis not. et notariis. nu. mero. 5. fo. lxiij.

Notarius potest pro absentib. et no d. natis stipulari. de lit. et not. nu. mero. 8. fo. lvij.

Notari an equipolleat duob. testibus. de lit. et not. nu. 10. fo. lxiij.

Notarius an possit instrumentu con ficere pro filio proprio. de lit. et nota. nu. 28. fo. lvij.

Notarius an possit seipsum procurator em in procuratorio inscribere. de procur. nu. 3. fo. xliij.

Notarius an possit corrigere literas sigillatas. de literis et notariis. nu. mero. 24. fo. lvij.

Notarius factum conficiens instrumentum qua pena veniat puniendus. de penis. nu. 9. fo. cxi.

Notario mortuo quis loco suo constitui debeat pro negocijs ab eo ceptis. de lit. et not. nu. 27. fo. lvij.

Notule notariorum fides est adhibenda. de literis et notariis. nume. ro. 13. fo. lvij.

Notule in tabula cerea vel petra scripte an sit fides adhibenda. de lit. et not. nu. 14. fo. lvij.

De litera N.

Nobilis nobilitat prorem: et eodem privilegio vitur cum viro. de tallijs et nu. 7. fo. cxliij.

Nobiles non contrahunt in tallijs. de tallijs et nu. mero. 3. fo. cxliij.

Nobiles et viri ecclesiastici sunt immunes a solutione talliarum. de tallijs et nu. 14. fo. cxliij.

Nobilitas a principe data perditur per non usum. de tallijs et nu. 15. fo. cxliij.

Nobilitas multipliciter considerat. de tallijs. nu. 9. fo. cxliij.

Nobilitas naturalis que dicitur. de tallijs et nu. 10. fo. cxliij.

Nobilitas politica seu civilis que sit. de tallijs et nu. 11. fo. cxliij.

Nobilitas qualiter probet. de tallijs et nu. 12. fo. cxliij.

Notarius conuictus de infamia an possit instrumentum validum con

De litera O.

Obligatio ad affectu facienda qualiter sit intelligenda. de obligationibus. nume. ro. 3. fo. lxxxv.

Obligatio exequitur secundum tenorem et formam verborum. de executione et subhasta. numero. 1. fo. lxxxv.

Obligatio mariti in plus que accipitur ab vxore an sit valida. de dote et mari. nu. 3. fo. xliij.

Obiectiones date contra testes productos super principali qualiter

Repertorium

sint probande. de probationibus. nu. 1. fo. lxxij.
 Obsecratio in tallijs ercubijs et alijs impositionibus diversimode consideratur de tallijs et nume. 20. fo. cxliij.
 Officio vno in rita an omnes teneantur. de penis nu. 10. fo. cxj.
 Officiarius acquirens bona pendente officio quo iure aut de cuius bonis presumatur acquisivisse. de presumpcio. nu. 4. fo. lxxij.
 Officiarius in causa appellationis qualiter et ubi sit citadus. de adio. numero. 1. 6. fo. f.
 Onera hereditaria sunt inter heredes pro portionibus hereditatis distribuenda. de locato et nume. ro. 10. fo. lxxij.
 Ostendens se soluisse canonem tribus annis proximis preteritis presumitur semper soluisse. de sol. numero. 7. fo. xcij.

De litera p.

Actum ne liceat a sententia arbitri appetere an sit validus. de de arbi. nu. 10. fo. cxliij.
 Pars absens non adsonata non potest contumax haberi. de contu. nu. 14. fo. r.
 Pars obtinens defectum in parlamento quomodo se habere debeat. de contu. nu. 35. fo. ix.
 Pars tenetur seipsam defendere in contumacia garandi. de contu. nu. 32. fo. ix.
 Pars non tradens scripturas in termino assignato cum fuerit applicatum quomodo pena veniat puniendus. de contu. nu. 11. fo. ix.
 Pater aut mater an admittantur in testimonium pro filio. de testib.

n. 135. fo. lxxij.
 Pater emens nomine filii an acquirat filio. de emptione et venditio. nu. 11. fo. lxxij.
 Pater quibus casibus non habeat vsum fructuum in bonis filij. de vsum fructu. nu. 15. fo. xl.
 Pater an teneatur dotare filiam eo immitto nubentes. de dote et matri. nu. 5. fo. xliij.
 Pater dat tutores suis liberis. de tutor. et cura. nu. 3. fo. xvij.
 Pater est legitimus administrator bonorum filij nec tenetur inventarium facere. aut rationem reddere. de tutore et curatore. numero. 1. fo. xvij.
 Patibulo suspendendus si a puella requiratur vt matrimonio iungatur an debeat liberari. de penis. nu. 15. fo. cxj.
 Patrus impuberum an et quando in illorum tutelam admittatur. de tuto. et cura. nu. 99. fo. xvij.
 Pena mortis naturalis vel civilis imposita bonorum confiscationem. de penis. nu. 5. fo. cxj.
 Permutatio de proximo recuperata presumitur fuisse usuraria. de presumpcio. nu. 7. fo. lxxij.
 Persona ceteris rebus est preferenda precipue in materia assicuracionis. de assicuracione. numero. 1. fo. xxxij.
 Personae egregie non tenentur venire ad iudicium. de contumacia. numero. 12. fo. ix.
 Petitio alternativa admittitur vbi incertitudo cause veritatur ex parte illius qui convenitur. de petito. numero. 8. fo. xxxij.
 Petitorium quo casu possit intentari et coram quo iudice. de petitorio. nu. 1. fo. xxxij.

Alphabeticum.

non possunt simulantari. de pe. titio. nu. 2. fo. lxxij.
 Possessio non soluen. de decimas qualiter sit probanda. de proba. numero. 5. fo. lxxij.
 Possessio et dominium possunt conditionaliter transferri. de possessio. numero. 31. fo. xxxij.
 Possessio qualiter amittatur aut acquiratur. de possessio. nu. 2. fo. xxxij.
 Possessio quibus modis acquiratur. de possessio. nu. 25. fo. xxxij.
 Possidens precario dicitur naturaliter possidere. de possessio. numero. 37. fo. xxxij.
 Posterior tempore quandoque preferunt prior. de erecu. et subhasta. nu. 15. fo. lxxvij.
 Prelatus ecclesie non potest res ecclesiasticas propria autoritate alienare. de emptione et venditione. nu. 18. fo. lxxij.
 Prelatus potest dare rem feudalem in feudum. de feudis numero. 7. folio. lxxij.
 Prelatus an possit res ecclesie in emphyteosium dare. de locato. numero. 12. fo. lxxij.
 Prelatus aut vniuersitas vel iurisdictionem habentes a proprio sigillo possint sibi procuratores constituere. de procu. nu. 4. fo. xliij.
 Prelati ecclesiastici possunt constituere procuratores. de procu. numero. 33. fo. xliij.
 Prepositi firmarii ad quos spectat iusticie commodum aut periculum non exercent suam iurisdictionem de iudicib. nu. 6. fo. rr.
 Presbyter conuentus coram iudice seculari remittitur ad suum iudicem. de remis. nu. 6. fo. xxxij.
 Prescriptio non currit aduersus ius facultatis. de prescriptio. numero. 8. fo. lxxij.
 Prescriptio contra defunctum inchoata quomodo constituitur contra minorem. de prescrip. nu. 4. fo. lxxij.
 Prescriptio quid sit. de prescrip. numero. 2. fo. lxxij.
 Presumitur in dubio pro iudice et re iudicata. de contumacia. numero. 15. fo. ix.
 Presumptio multipliciter et diuersimode consideratur. de presumpcio. numero. 2. fo. lxxij.
 Pretedes ius in lite mota iter alios auditur sine adiornamento. de adio. nu. 31. fo. j.
 Pretendens censum super re singulari habet illam rem ostendere si petatur. de locato et nume. 15. fo. lxxij.
 Pretendenti legatum et residuum an sufficiat ostendere articulum in quo continetur legatum. de lit. et uor. nu. 7. fo. lxxij.
 Preuentio loci habet in delicto usurarum. de remissionibus. numero. 10. fo. xxxij.
 Preuentio loci habet in interdictione retinende et recuperande possessionis. de possessio. nu. 34. fo. xxxij.
 Princeps potest ex necessitate collectas imponere. de tallijs et nume. ro. 2. fo. cxliij.
 Prior aliquis conuentus vbi sit adlocandus. de adiornamen. numero. 30. fo. j.
 Privilegium exemptionis a tallijs allegans audiendus est. de tallijs et numero. v. fo. cxliij.
 Privilegium allegans contra ius commune non auditur nisi doceat de privilegio. de lite. et nota. numero. 23. fo. lxxij.
 Privilegium restitutionis competens minoribus transit ad heredes. si militer velleianum competens mulieribus. de privileg. numero. 2. fo. cxliij.

Repertorium

Puilegiuz quid dicatur. de puileg. nu. 3. fo. cviiij.
Primogenitus quo successiois geneze gaudere debeat. de successio. ne. nu. 16. fo. lxxv.
Probans soluisse se censum trib' annis prime preteritis presuntur semper soluisse. de locato. 2c. numero. 22. fo. lxxviiij.
Probata voluntaria statim iuramento vim passi de amissis. de eppen. 2c. nu. 15. fo. lxxv.
Probato cyrographo per debitorem subiepto an iuramento creditoris de contentis in eo standum erit. de probationibus. numero. 22. fo. lxxviiij.
Probatio contra instrumentum authenticum admittenda. de lit. 2. not. numero. 9. fo. lxxv.
Probatio filiationis difficilis est. de proba. nu. 20. fo. lxxviiij.
Procesus cum filios familias patre inficio inchoatus supervenientia consensus ipsius patris validat. de excep. nu. 13. fo. lxxviiij.
Procesus panperum gratis fieri debent. de expen. 2c. nu. 11. fo. ciiij.
Procesus eorum incompetenti in dicitur inchoatus non interrumpit prescriptionem hypothecae inchoatam. de prescriptionibus. numero. 7. fo. lxxviij.
Procurator et tutor tenentur de culpa 2 dolo. de procuratoribus. numero. 27. fo. lxxviiij.
Procurator qualiter veniat reuocandus. de procuratoribus. numero. 28. fo. lxxviiij.
Procurator an admittatur i testimonium in causa quam agit. de procu. nu. 29. fo. lxxviiij.
Procurator habens mandatum speciale substituendi potest alium procuratorem substituere et eum reuocare. de procuratoribus. numero. 3. fo. lxxviiij.
Procurator an agatur mandati copiam parti ad. esse dare. de procu. nu. 16. fo. lxxviiij.
Procurator potest constitui a maiori parte habitantium. de procu. numero. 5. fo. lxxviiij.
Procurator an in causa criminali admittatur. de procuratoribus. numero. 20. fo. lxxviiij.
Procurator non admittitur sine mandato. de procura. nu. 1. fo. lxxviiij.
Procurator an teneatur appellare. de procu. nu. 12. fo. lxxviiij.
Procurator ad negocia constitutus si male se habeat censetur tacite reuocatus. de procu. nu. 13. fo. lxxviiij.
Procurator regis vel ducis pro simplici excessu non admittitur sine adiunctione promotorum. de procu. nu. 31. fo. lxxviiij.
Procurator acquirat domino possessionem 2 proprietatem. de procu. nu. 32. fo. lxxviiij.
Procurator scienter sonens causam iniustam tenetur ad expensas. de expen. 2c. nu. 4. fo. ciiij.
Procurator generalis an possit in actibus speciale mandatum exigentibus constitui. de procu. numero. 10. fo. lxxviiij.
Procurator in causa non potest esse testis in eadem. de testibus. numero. 37. fo. lxxviiij.
Procurator iurat de calumnia in animam domini. de procura. numero. 12. fo. lxxviiij.
Procuratoris continuancia an domino noceat. de procuratoribus. numero. 19. fo. lxxviiij.
Procuratoris acta de cuius procuratoris non apparet per literas an sint valida. de lit. not. 2. nota. numero. 3. fo. lxxviiij.

Alphabeticum.

Procuratoris officium a principio est voluntarium. de off. pro. autem necessarius. de procu. nu. 11. fo. lxxviiij.
Procuratorem constituens si morietur extra patriam consuetudinarie qualiter se gerere habeat. de procu. nu. 2. fo. lxxviiij.
Procurator constituitur quibus admittatur. de procu. nu. 26. fo. lxxviiij.
Procuratorum loci magnifici potest publicari et scribi in registris curie. de procu. nu. 30. fo. lxxviiij.
Procurator non procedit in causa assecurameti. de assecu. nu. 3. fo. lxxviiij.
Procuratorium non impugnatum in causa principali an possit impugnarum in causa appellacionis. de procu. numero. 35. fo. lxxviiij.
Procuratorium an debeat apud curiam remanere. de procur. numero. 36. fo. lxxviiij.
Procuratorium censetur domino comparente tacite reuocatum. de procu. nu. 37. fo. lxxviiij.
Productio testium fieri debet parte vocata. de proba. nu. 15. fo. lxxviiij.
Proponens plura grauamina an cogatur ad omnia probanda. de app. nu. 18. fo. cvj.
Prophetas cum usufructu consolidata an usufructu remanente retrahi possit. de retrac. 2. contrac. resolu. nu. 7. fo. lxxv.
Proprietarius nudus agit in causa nouitatis. de possessionibus. numero. 29. fo. lxxviiij.
Protestatio fit contra eum qui non vult accipere garantigium. de de. la. nu. 18. fo. v.
Promissio hominis facit cessare promissionem legis. de societate. numero. 2. fo. lxxviiij.
Proximus in genere perfertur domino directo in retractione rei vendite. de locato 2c. nu. 3. fo. lxxviiij.
Pupillus sine tutore / 2 infans familias sine patre non compromittunt. de arbi. nu. 12. fo. lxxviiij.

De litera Q.

Qualitas personarum et circumstantia res sunt in punitionibus consideranda. de penis. nu. 4. fo. cvj.
Qualitas 2 gestus hominis inducunt presumptionem. de presum. nu. 10. fo. lxxij.
Quasi possessio potest per vicum actum acquiri. de possessionibus. nu. 11. fo. lxxij.
Quasi possessio an mittatur per non receptionem animi redditus certo tempore. de possessionibus. numero. 24. fo. lxxviiij.
Querela nonitatis fieri debet infra annum et diem. de possessionibus. numero. 13. fo. lxxviiij.

De litera R.

Rancore remisso an iniuriarum actio res iniusta dicatur. de ini. nu. 14. fo. lxxv.
Rasura an instrumentum vitiet. de lit. et not. nu. 22. fo. lxxv.
Recedentia petitur lite pendente. de possessio. nu. 15. fo. lxxviiij.
Recedentia an sit adiudicanda. de possessio. nu. 17. fo. lxxviiij.
Regula dolo facit 2c. procedit in possessio. de possessionibus. numero. 4. 1. fo. lxxviiij.
Relationi ferientis statim donec contrarium probetur. de adiornam. nu. 25. fo. j.
Religionis ingressus liberat a patria

Repertorium

potestate. de exceptionibus. numero. Res dotalis. peribitur. cursu. xxx. an. ro. 14. fo. xxvij.

Remissio non procedit in causa iniuriarum data procuratoris adiectione. de remis. nu. 9. fo. xxvj.

Remissio cause fit ad iudicem competentem. de remissionibus. numero. ro. 1. fo. xxvj.

Remissio quibus casibus non procedat. de remis. nu. 2. fo. xxvj.

Remissio an procedat in accusatione foris legi de laico ad clericum. de remis. nu. 14. fo. xxvj.

Remissio ad locum delicti non fit in causa criminali. de remissio. numero. ro. 3. fo. xxvj.

Remissio non procedit in causis missibilibus personarum. de remissio. numero. 4. fo. xxvj.

Remissio ad locum delicti procedit in criminalibus non in civilibus. de remis. nu. 12. fo. xxvj.

Remittens iniuriam an remittat damnum vel interesse seu expensas. de iniur. nu. 15. fo. xlv.

Renneres soluere talliam puniuntur. de tallis. 2c. nu. 9. fo. cxliij.

Renunciatio hypothecae in bonis viri a muliere an sit valida. de obliga. nu. 10. fo. lxxxv.

Renunciatio generalis non includit ignota. de obligationibus. numero. ro. 15. fo. lxxxv.

Repellendi a testimonio. de testi. numero. 34. fo. liij.

Res dotalis an possint vendi vel distrahi. de emp. et venditione. numero. ro. 1. fo. lxxij.

Res fisci quanto tempore cursu prescribantur. de prescriptione. numero. ro. 3. fo. lxxvj.

Res vendita cum pacto resolutorio an possit medio tempore peremptorem alienari. de emp. et vendi. numero. 3. fo. lxxij.

Res dotalis. peribitur. cursu. xxx. an. nozins. o. p. u. s. r. o. n. o. m. b. u. s. n. u. m. ro. 5. fo. lxxvj.

Res emphiteoticaria domino direncro vendita non retrahatur. de locato. 2c. nu. 1. 1. fo. lxxliij.

Res vendita per subastationem ab omni evictione liberatur. de exercu. 2 subast. nu. 14. fo. lxxxviii.

Res sequestrata si sit tempore peritura potest vendi decreto iudicis. de post. s. s. fo. nu. 36. fo. lxxvij.

Res vendita ecclesie acquiritur sine traditione. de petito. nu. 9. fo. xxx.

Res transit cum suo onere. de locato. 2c. nu. 17. fo. lxxliij.

Res emphiteoticaria an per ingressum monasterii sit ipsi monasterio desdicata. de loca. 2c. nu. 14. fo. lxxliij.

Res emphiteotica in manibus ecclesie perennata an possit per dominum directum extrahi. de locato. 2c. nu. 14. fo. lxxliij.

Res immobilis possessio pro tempore queratur. de possessio. numero. ro. 4. o. fo. xxxij.

Revendita per subastationem emptor non potest agere de evictione. de execn. et. subastatione. numero. ro. 23. fo. lxxxvij.

Restitutio et indulgentia differunt. de penis. nu. 15. fo. cxl.

Retentione rei vendite domino dicto ad iudicata tenetur emptor ad fructus tempore processus perceptoros. de locato. 2c. nu. 2. fo. lxxliij.

Retractum petens quanto tempore audiatur. de retrac. 2. co. r. ac. resolu. nu. 5. fo. lxxx.

Retractui renunciatus non potest amplius eo vti. de retrac. 2. co. r. ac. resolu. nu. 4. fo. lxxx.

Reus excipiens fit actor. de dilatio. numero. ro. 10. fo. v.

Reus comparens ad quantum editum audiendus est ad probationem. das exceptiones. de temp. s. s. fo. 1. fo. 1.

Reus an possit considerare ad expensas vel interese. de expen. numero. ro. 6. fo. cxij.

Reus potest in causa nouitatis omnes suas exceptiones proponere. de ercep. nu. 6. fo. xxvij.

Reus potest plures rationes ad eundem finem tendentes apponere. de ercep. nu. 7. fo. xxvij.

Reus potest excipere de iure tertii iuris agentis exclusio. de exceptio. numero. 9. fo. xxvij.

Reo datur dilatio in actione reali versus petitione actoris. de dilatio. numero. ro. 13. fo. v.

Reo contumace potest actor mutare iudicium. de iudicib. nu. 16. fo. xx.

Alphabeticum.

Aluagardia est interdicta vel domicilio insinuanda. de possess. nu. 5. fo. xxxij.

Sciencia quando presumatur. de presumptione. nu. 1. fo. lviij.

Scriptura priuata in confessionem vel dispositionem inducat. de lit. 2. not. nu. 18. fo. lvij.

Scripturam propriam negans si conuincatur non potest exceptionem peremptoriam proponere. de lit. 2. not. nu. 19. fo. lvij.

Securitas iudicialis potest diuersis de causis et diuersimode peti. de adio. nu. 4. fo. j.

Sententia contra indefensum lata an sit valida. de iudicibus. numero. ro. 29. fo. xxi.

Sententia contra heredem lata an noceat legatarijs. de re iudica. numero. ro. 10. fo. cxij.

Sententia multis modis dici potest nulla. de re iudica. nu. 11. fo. cxij.

Sententia debet secundum propositum partium regulari. de adio. nu. 5. fo. j.

Sententia in qua nulla fit mentio de expensis an sit valida et an lata super principali poterit denoueri super expensis. de expen. 2c. nu. 8. fo. cxij.

Sententia interlocutoria an fieri possit sub conditione. de re iudica. numero. 6. fo. cxij.

Sententia an presupponat consilium peritorum. de re iudicata. numero. ro. 7. fo. cxij.

Sententia difformis petitioni an sit valida. de re iudica. nu. 8. fo. cxij.

Sententia lata in territorio vnius iudicis potest erequi in territorio alterius. de execu. 2. subast. numero. ro. 21. fo. lxxxvij.

Sententia contra garandum lata contra quem veniat exequenda. de re iud. nu. 1. fo. cxij.

Sententia contra colonum lata an domino preiudicare debeat. de re iudica. nu. 2. fo. cxij.

Sententia continere debet absolutionem vel condemnationem vel equiualens. de re iudicata. numero. ro. 3. fo. cxij.

Sententia fertur in personam domini non procuratoris. de procu. numero. 24. fo. cxij.

Sequestratio prohibetur a iure nisi in certis casibus. de possessio. numero. 6. fo. xxxij.

Societas non potest contrahi vt sit perpetua 2. indissolubilis. de societate. nu. 11. fo. lxxij.

Societas an et quando morte finjatur. de societate. nu. 17. fo. lxxij.

Societas an possit iniuris socijs ini-

Delicta S.

Aluagardia est interdicta vel domicilio insinuanda. de possess. nu. 5. fo. xxxij.

Sciencia quando presumatur. de presumptione. nu. 1. fo. lviij.

Scriptura priuata in confessionem vel dispositionem inducat. de lit. 2. not. nu. 18. fo. lvij.

Scripturam propriam negans si conuincatur non potest exceptionem peremptoriam proponere. de lit. 2. not. nu. 19. fo. lvij.

Securitas iudicialis potest diuersis de causis et diuersimode peti. de adio. nu. 4. fo. j.

Sententia contra indefensum lata an sit valida. de iudicibus. numero. ro. 29. fo. xxi.

Sententia contra heredem lata an noceat legatarijs. de re iudica. numero. ro. 10. fo. cxij.

Sententia multis modis dici potest nulla. de re iudica. nu. 11. fo. cxij.

Sententia debet secundum propositum partium regulari. de adio. nu. 5. fo. j.

Sententia in qua nulla fit mentio de expensis an sit valida et an lata super principali poterit denoueri super expensis. de expen. 2c. nu. 8. fo. cxij.

Sententia interlocutoria an fieri possit sub conditione. de re iudica. numero. 6. fo. cxij.

Sententia an presupponat consilium peritorum. de re iudicata. numero. ro. 7. fo. cxij.

Sententia difformis petitioni an sit valida. de re iudica. nu. 8. fo. cxij.

Sententia lata in territorio vnius iudicis potest erequi in territorio alterius. de execu. 2. subast. numero. ro. 21. fo. lxxxvij.

Sententia contra garandum lata contra quem veniat exequenda. de re iud. nu. 1. fo. cxij.

Sententia contra colonum lata an domino preiudicare debeat. de re iudica. nu. 2. fo. cxij.

Sententia continere debet absolutionem vel condemnationem vel equiualens. de re iudicata. numero. ro. 3. fo. cxij.

Sententia fertur in personam domini non procuratoris. de procu. numero. 24. fo. cxij.

Sequestratio prohibetur a iure nisi in certis casibus. de possessio. numero. 6. fo. xxxij.

Societas non potest contrahi vt sit perpetua 2. indissolubilis. de societate. nu. 11. fo. lxxij.

Societas an et quando morte finjatur. de societate. nu. 17. fo. lxxij.

Societas an possit iniuris socijs ini-

Repertorium

terrumpi. de socie. nu. 7. fo. lxxij.
 Socius emens nomine suo et propria pecunia non acquirit societati. fecus si de pecunia communi. de socie. nu. 8. fo. lxxij.
 Soluens vnum pro alio an liberetur. de sol. nu. 11. fo. lxxij.
 Soluens virtute promissionis meretriculose an repetat solutum. de sol. nu. 14. fo. lxxij.
 Solutio debet fieri ad mensuram loci nisi aliter fuerit conuentum. de sol. nu. 5. fo. lxxij.
 Solutio pecuniaria intelligenda est de currenti. de solutionib. numero. 2. fo. lxxij.
 Stipulatio usufructus pro se et heredibus ad quos trāseat. de usufructu. nu. 7. fo. lxxij.
 Subditus aliene potestati qualiter possidere dicatur. de possessio. numero. 39. fo. lxxij.
 Subditi tenentur ad excubias in locis vel castris domino suorum. de tallis. nu. 15. fo. lxxij.
 Subhastatio an pcedat in bonis feudibus. de exec. et subhast. numero. 17. fo. lxxvij.
 Subhastatio solenniter facta est irrenuocabiliter obseruanda. de empt. et vendi. nu. 17. fo. lxxij.
 Subhastatio rei obligate diuersimode de consideratur. de exec. et subhast. nu. 11. fo. lxxvij.
 Subhastatio presupponit adiornamentum. de exec. et subhast. numero. 13. fo. lxxvij.
 Subhastatio rei immobilis quam requirit dilationem. de dil. numero. 31. fo. v.
 Subscribens se instrumēto videtur in illo contenta ratificare. de libris not. et notariis. nu. 6. fo. lxxij.
 Succedēs in beneficio an teneatur ad debita predecessoris. de solu. nu. 1. fo. lxxij.
 Succedens in hereditate ad quos fructus reuertitur. de usufructu. numero. 11. fo. lxxij.
 Surriprens plures res vno et eodem tempore an plura furta committente dicatur. de locato. numero. 10. 11. fo. lxxij.
 Summarie proceditur in causis medicis. et que dicantur cause summarie. de dilationibus. nu. 8. fo. v.

De litera T.

Tallia cuiuslibet est secundum suam facultatem imponenda. de tallis. nu. 1. fo. lxxij.
 Tallie qualiter diuidant. de tallis. nu. 19. fo. lxxij.
 Tempus retractus an currat tempore processus pro re emptā tradenda. de retrac. et contrac. resolu. numero. 9. fo. lxxij.
 Tempus qualiter sit in dilationibus considerandum. de dilationibus. numero. 30. fo. v.
 Tempus locationis quando dicatur longum vel breue. de possessio. numero. 27. fo. lxxij.
 Tenens rem feudalem non ideo acquirit feudi possessionem. de possessio. nu. 38. fo. lxxij.
 Tenementarius non potest aliquando facere in preiudicium rei quam tenet. de possessio. nu. 12. fo. lxxij.
 Terminus in solutione dotis adiectus censetur in restitutione repetitus. de dote et matrimo. numero. 13. fo. lxxij.
 Testamentaria legitima tutela desiccante datur locus dante. de tut. et cura. numero. 17. fo. lxxij.
 Testis se offerens pro suspecto ha

Alphabeticum.

Testis de testibus. nu. 27. fo. lxxij.
 Testis qui fuit inimicus proxiimo testis a filio reprobandi. de testibus. numero. 22. fo. lxxij.
 Testis qualitates debent in suo testi monio inseri. de testibus. numero. 38. fo. lxxij.
 Testis qualiter habeat cam sui dicti declarare. de testi. nu. 39. fo. lxxij.
 Testis an debeat cognoscere partes litigantes. de testi. nu. 42. fo. lxxij.
 Testis semel examinatus potest et causa iterum examinari. de testi. nu. 43. fo. lxxij.
 Testis debet dare rationes sui dicti. de testi. nu. 4. fo. lxxij.
 Testis an debeat esse inimicus dum testimonium fert. de testi. numero. 7. fo. lxxij.
 Testis approbatus non potest ultra reprobari. de testi. nu. 10. fo. lxxij.
 Testis an possit suum dictum corrigere. de testi. nu. 15. fo. lxxij.
 Testis iurans dicere veritatem non admittitur sine iuramento. de testi. numero. 17. fo. lxxij.
 Testis diuersimode deponens falsarius habetur. de testi. nu. 18. fo. lxxij.
 Testes sunt sigillatim examinandi. de testi. nu. 8. fo. lxxij.
 Testes possunt die feriata examinari. de testi. nu. 9. fo. lxxij.
 Testes sunt ad concordiam reducendi. de testi. nu. 16. fo. lxxij.
 Testes iurati an et vbi sint admittendi. de reprobandi. de probationibus. nu. 17. fo. lxxvij.
 Testes super vno articulo producti non debent super alio examinari. de testi. nu. 14. fo. lxxij.
 Testes possunt ad eternam rei memoriam examinari. de testi. numero. 1. fo. lxxij.
 Testes per quos possunt ad eternam memoriam examinari. de testibus. nu. 2. fo. lxxij.
 Testium receptio coram arbitris facta dem facit coram iudice. de arbitris. nu. 4. fo. lxxij.
 Testimonium an possit in scriptis tradidi. de testibus. nu. 4. 1. fo. lxxij.
 Testimonium vnius nullum. de testi. nu. 13. fo. lxxij.
 Tortura que presupponat antequam dari debeat. de questionibus. numero. 3. fo. cix.
 Tortura iustum metum inducit. de questio. nu. 14. fo. cix.
 Tortura quo casu reiterari possit. de questio. nu. 12. fo. cix.
 Transscriptum non sigillatur nisi habita fide de originali. de lit. et not. nu. 20. fo. lxxij.
 Triennalis receptio redditus probat possessionem. de proba. numero. 11. fo. lxxvij.
 Tutela testamentaria non comparatur legitimam nec legitima dationam. de tutore et curatore. numero. 4. fo. lxxvij.
 Tutor finita tutela potest conueniri ad rationes administrationis reddendam. de tuto. et curatore. numero. 18. fo. 17.
 Tutor constituitur per iudicem territorij in quo sunt bona pupilli. de tuto. et cura. nu. 15. fo. lxxvij.
 Tutor agēs pupilli nomine qualiter libellam concipiet. de tutore. et cura. nu. 30. fo. lxxvij.
 Tutor scienter prosequens causam iniustam pro pupillo tenetur. de tuto. et cura. nu. 20. fo. lxxvij.
 Tutor sciens sibi relinquere pupillo relinquendum erat an teneatur. de tutore et curatore. numero. 21. fo. lxxvij.
 Tutor male administrans non habetur loco tutoris. de tuto. et cura. nu. 22. fo. lxxvij.

Repertorium

Tutor iurat in animam suam pro: **V**asallus an teneatur iere domini
pter pupilli ignorantiam. de pro
cu. nu. 23. fo. riiij. in egestate de a. en. numero. 2.
Tutor accusatus pro suspecto an per **V**ectigal an possit pici. bi. de prescri.
dat administrationem. de tuto. et numero. 14. fo. lxxv.
cura. nu. 13. fo. xvij. Uendens vnam rem duobus tene-
tur crimine falsi. de emptione et
Tutor egenus potest de pupilli bo- vendi. nu. 15. fo. lxx.
nis ali. de tuto. et curato. nume- Uenditio rei aliene an dominio sup-
ro. 24. fo. xvij. ueniente confirmetur. de emp-
Tutor legitime impeditus potest pe- et vendi. nu. 10. fo. lxx.
tere coadiutorem. de tuto. z cura. Uenditio potest solo consensu perfici
nume. 27. fo. xvij. etiam sine literis. de emp. et ven-
Tutor datus qualiter constitua- ditione. nu. 12. fo. lxx.
tur. de tutore et curatore. nume- Uenditio facta cum pacto resolutio-
ro. 34. fo. xvij. rio presumitur fraudulenta. de p-
Tutor vel curator an de consuetud- sumpt. nu. 6. fo. lxx.
ne teneatur satisfacere. de tuto. z Uenditor an teneatur probare rem
cura. nu. 2. fo. xvij. venditam fuisse suam. de emp. z
Tutis exceptione prescriptionis sol- vendi. nu. 13. fo. lxx.
uens non reperit. de solu. nume- Uenditor compellitur tradere rem
ro. 6. fo. xxij. venditam. de emp. z venditione.
nu. 14. fo. lxx.

De litera U.

Uxor rei qualiter sit
in indicio rescissio-
fienda. de probatio-
nibus. nu. 3. fo. lxxv.
Uasallus potest con-
stituere procuratorē

Uerberari videns aliquem an teneat
tur ipsum defendere. de iniurijs.
nu. 16. fo. lxx.
Uerbum relinquo a testatore prola-
tum quid importet. de success. nu-
mero. 19. fo. lxxv.

Uerba ista in causis motis et mouen-
dis in procuratorio inserta quid
operentur. de procu. nu. 17. fo. lxxij.

Uia simplicis actionis procedit in
materia nouitatis. de possessio. nu
mero. 25. fo. xxxij.

Uia publica qualiter cumq; destructa
debet per proximum fundum cui
inerat haberi. de seruicute. nume-
ro. 1. fo. cxxv.

Uictor in causa principali et victus
in causa appellationis an teneat
ad expensas. de expensis zc. nu-
mero. 5. fo. ciiij.

Uictus victori condemnatur in expen-
sis. de expen. zc. nu. 12. fo. ciiij.

Uxor rei qualiter sit
in indicio rescissio-
fienda. de probatio-
nibus. nu. 3. fo. lxxv.
Uasallus potest con-
stituere procuratorē

Uerberari videns aliquem an teneat
tur ipsum defendere. de iniurijs.
nu. 16. fo. lxx.
Uerbum relinquo a testatore prola-
tum quid importet. de success. nu-
mero. 19. fo. lxxv.

Uerba ista in causis motis et mouen-
dis in procuratorio inserta quid
operentur. de procu. nu. 17. fo. lxxij.

Uia simplicis actionis procedit in
materia nouitatis. de possessio. nu
mero. 25. fo. xxxij.

Uia publica qualiter cumq; destructa
debet per proximum fundum cui
inerat haberi. de seruicute. nume-
ro. 1. fo. cxxv.

Uictor in causa principali et victus
in causa appellationis an teneat
ad expensas. de expensis zc. nu-
mero. 5. fo. ciiij.

Alphabeticum.

Uim vi repellere licet de iniurijs. nu
mero. 12. fo. lxxv. Uasallus an teneatur iere domini
Uolenter coire cum meretrice an im-
pune liceat. de penis. nu. 17. fo. cxx.
Uir ecclesiasticus de quibus bonis te-
stari possit. de successioibus. nu-
mero. 27. fo. lxxv.
Uir et vxor quam in bonis habere di-
cantur societatem. de socie. nu-
mero. 1. fo. lxxij.
Uir an teneatur p delicto vxoris. de
dote z mari. nu. 7. fo. lxxij.
Uir potest agere pro iniuria vxori sue
illata. de iniurijs. nu. 6. fo. lxxij.
Unicum furtum committens an suf-
pendi debeat. de penis. nume. 1.
folio. cxx.
Uniuersitas carens consilium an et
qualiter constituat procuratores.
de procu. nu. 6. fo. lxxij.
Uocatio in ius est de iure diuino. de
adiornamen. nu. 2. fo. 1.
Uocatio in ius considerata est secū
dum exigentiam psonę vel casus.
de questio. nu. 1. fo. cxx.
Uocatus ad manus tribunal non te-
netur ante minus comparere. de
contu. nu. 31. fo. ix.
Uusufructuarius rei immobilis dicitur
naturaliter possidere. de pos-
fesso. nu. 21. fo. lxxij.
Uusufructuarius an teneatur cantio-
nem prestare. de usufruct. nume-
ro. 2. fo. xl.
Uusufructuari ad quas expensas te-
neatur de usufruct. nu. 3. fo. xl.
Uusufructus reruz filij spectat ad pas-
trem. de tutore et curatore nume-
ro. 6. fo. xvij.
Uusufructus bonoz filij spectat ad
patrem. de usufructib. nume. 9.
folio. xl.
Uusufructus quanto tempore acqui-
ratur vel amittatur. de usufruct.
nu. 10. fo. xl.
Uusufructum habes qualiter eo po-
terit vsi. de usufructibus. nume. 1.
folio. xl.
Uniuersitas quibus casibus non pre-
sumatur mortuus ex vulnere. de
presumpt. nu. 8. fo. lxxij.
Uxor aut commensales non compel-
luntur testificari contra marituz
aut dominum domus. de testi-
nu. 5. fo. lxxij.
Uxor an viro mortuo ali debeat ex bo-
nis viri. de alimen. nu. 3. fo. cxxij.
Uxor est in potestate viri. de dote et
matri. nu. 17. fo. lxxij.
Uxor an possit viuente viro dote repe-
tere. de dote et matrimonio. nu-
mero. 15. fo. lxxij.
Uxor relicta domina z usufructuaria
quantum iuris habere dicatur.
de usufruct. nu. 12. fo. xl.
Uxor in ius uocata cum sui viri auto-
ritate potest contumaciam incur-
tere. de contu. nu. 29. fo. ix.

¶ Finis.

Tractatus comodiffimus domini **J. C.** doctissimi filium omnium curiarum insinuans vtiliter incipit.

De adornamentis.

Summarium.

- 1 Adornamentum siue vocatio in ius est initiū iudicij: nec valet absq; mandato vel precepto iudicis.
- 2 Vocatio in ius est de iure diuino.
- 3 Citatio est de substantia iudicij et de absentē secus erga presentē.
- 4 Securitas iudicialis pot̄ diuer. sive de causis et diuersimode peti.
- 5 Sna debet fm̄ propositum par. sium regulari.
- 6 Adornamentū factū die feriata de consuetudine procedit.
- 7 Adornamenti forma obseruanda est.
- 8 Equitas an sit rigori p̄ferenda.
- 9 Clausula ista si nō valet qd̄ ago vt ago valeat vt valere pot̄ qn̄ sit verificanda.
- 10 Adornamentū pot̄ fieri virtute literarum de debitis.
- 11 Adornamentum an debeat esse personale.
- 12 Citatio ad domicilium an arte citatum ad comparandum.
- 13 Adornamētū relatio debet p̄ferentem fieri ats nulla est.
- 14 Adornamētū falsam faciēs relationem tenetur crimine falsi.
- 15 Adornamētū in castro vel loco adornati factū an sit validum.
- 16 Officiarius in causa appellatio nis qualr̄ et vbi sit citandus.
- 17 Adornamētum in loco beneficii vel possessionis factum sufficiens est et validum.
- 18 Mulier adornatur in domicilio viri.
- 19 Adornamētū qualr̄ sit in cā appellatiois iudicē a quo faciendū.
- 20 Collegiū vel monasteriū qualiter citetur an requiratur prelati presentia.
- 21 Adornamētū habitātū vt cuius legitime fieri pot̄ in p̄sona p̄iuli.
- 22 Adornamentū cōtatis legitime fieri potest in maiorem vel saniorē partem.
- 23 Relationi seruientis statur donec contrarium probetur.
- 24 Absens causa studij nō adornatur in loco domicilij.
- 25 Domicilia plura habens vbi sit adornandus: et i quo domicilior.
- 26 Adornandus est seruens personam in causa impedimenti.
- 27 Adornamentum ad videndum executionē in materia nouitatis qualiter sit faciendum.
- 28 Adornamētū qualr̄ sit in causa confiscationis bonorū faciendū.
- 29 Citatio pot̄ poni in valuis ecclesie vel alterius loci.
- 30 Prior alicuius cōuentus vbi sit adornandus.
- 31 Pretendēs ius in lite mota inter alios auditur sine adornamēto.
- 32 Adornamētū debet ante parlamentum impetrari.
- 33 Citatus ad totā causā procedit ad oīa absq; noua citatioe. Sec̄ si citetur ad vñ articulum.
- 34 Adornamētū in p̄sona pcuratoris validū est in parlamento.

Quoniam omniū actionū institūdarum principium ab ea parte p̄fici scitur: que e de

In ius (vocando) ut in .g. oim iustit. de pe. n. l. ideo p mittit de adioz nametis. Et circa hoc sciendum q adiozamentum no valet nisi fiat de mandato aut precepto iudicis ut in l. nemi. cum ibi noy tatis. C. de eph. re. an. auten. de quere. r. circa mediu. col. vj. de here. et salan. §. si quis vero plus. res. colla. j. Sec^o autez seruatur iucurus dominou subditoz et hoc q in eis ut pmuner agitur de moticis causis vel negocijs In quib^o est summarie proceden. du in l. h. cuz sua glo. ff. de iudic. in aut. nisi breues. C. de sen. ex pe. ri. rec. Et quia datu est seruientis bus generale madatum de parti bus adioznadis qd sufficit i. an. de exhi. re. §. sancimus. colla. v. 2. in an. vt iud. sine quoquo sus. fra. §. necessitatem. col. j. ad qd facere videntur notata per Joa. fab. in l. de pena re. higan. fa. dnt etiam notata per Inno. in c. quoniam cotra falsam. extra de p. b. b. attonibus.

2 Adde (vocando) q vocatio in ius est de iure domino. gen. iij. c. vbi dicit vocat. iur. domini. ad. Et an aliquis presens in iudicio citari debeat. vide Bart. z Bal. l. j. ff. de in ius voc. Et an citatio sit de substantia sentent. Bar. in l. placit. C. de sen. z interlo. om. i. u. i. Adde q citatio est de substantia iudicij erga absentem. iij. q. ij. c. caucant. z c. omnia sz erga presentem non est de substantia vt no. Joa. an. in. c. fi. de elec. ii. vj.

3 **¶** In casu superi^o dicto oportet q constet de madato. in l. j. C. de mada. pn. in. c. cum in iure. de off. dele. in. c. qm contra. de p. b.

tionib^o. vel qd cos. de precepto iudicis per eua relatione verbo vel in scrip. ra in iudicio. qz de hoc non esset mandu relationi seruientis. vt in l. j. c. de decur. l. ij. l. ea quidem. C. de accu. cum ibi notatis per C. et per glo. in c. quoniam. alleg. super verbo citationis.

4 **¶** Item in causa assicuramenti. ille qui petit assicuramentum potest corrigere petitionem suam contra illum qui inuentus est in iudicio iudice sedente pro tribunali etia sine adioznamento. hoc idem potest facere impedit^o in psona vel in bonis. si reperiat seruientem in iudicio qui dictum appouit impedimentum. Secus vt dicunt quidam si pars aduersa inuentatur in iudicio qz illa debet adioznari z hoc forte de rigore. secus de equitate paritate rationis p abbreviatione litis. Et ne ipse qui conqueritur veret expensis super suis. saltem soluendo emolumenta z sigillit^o alij dabit dilatio ad preparandas sarcinulas suas. in l. ab hostibus. §. si. et quibus causis ma. et maxime si casus requirat celeritatem.

¶ Item si processum fuerit in causa vix ad lites contesta. et maxime post facta et articuli per modu factoru sunt penes curia tradita. seu traditi amplius no est curandū de adioznamento: quia partes in suis articulis consenerunt scribere z recitare statim cause. et p illos pstat de quo agitur. Et no sententia debet coformari et regulari secundum ea que petit et proponunt partes in suis articulis: z istud satis bene tagit Joa. fab. in. §. omnium. in l. i. de pe. fo.

6 **¶** Item adioznamentu facti die feriatu z ad dies feriatu valet de consuetudine. Sed dies assignata ipso iure prorogatur ad dictum sequentem non feriatam. Et hoc nisi corā cancellario. de hoc notat in l. j. in. §. nunciatio. l. ij. ff. de operis noni nuntiatione.

7 **¶** Item et sup forma adioznamenti est aduertendu q interdū mandatur adioznari reus simpliciter z istud est clarum. aliquādo vero mandatur q aliquis cōpellatur ad aliquid soluendū vel restituendū: vel q fiat sibi preceptū q soluat vel restituat vel aliquid simile. Et seruanda est forma mandati in l. diligēter. in pncipio. ff. mandati. Et ideo ipsuz adioznare simpliciter pma frōte forte nō sufficit. madatur enim adioznari si se opponat: alioquin non z hoc de rigore: sed de eqtate que merito est (preferēda) teneret adioznamentū: vt si nō valeat vt agit: valeat vt valere (poterit) quia sufficit q reus se opponat corā iudice. sec^o si ille qui reperitur ita adioznat^o nō hz causas nec animū se opponēdi qz tñ actor teneat sibi in expensis. Ipse enim imputādū est qui talem elegit. in l. cū mandatu. ff. de mino. sed forte seruies tenet relaxare expensas ipsi actori.

8 **¶** Adde (preferēda) pan eqtas sit rigori preferēda. vide Abb. in. c. ex pte. de tras. actio. C. in l. placuit. C. de iudic. vide. l. i. duorum. Et ibi Alberi. ff. de actione empti.

9 **¶** Adde (poterit) q tistud dictum si non valet q ego vt ago valeat vt valere pot. est verum quādo peccatur in ma

teria. Secus si peccatur in forma l. si tam angusti. ff. de serui. et ibi Paul. l. i. vnus. §. si acceptatio. ff. de pac. per Ange. in. §. si. Insi. de adopt. flo. Roma. Jo. de imo. in l. j. §. si quis ita. ff. de b. oblig. Bald. in l. non codicillum. C. de testamen.

10 **¶** Item quādoqz fit adioznamentum. iuste literaz de debitis. Et tunc sub hac forma potest fieri relatio seruientis: videlicet q seruies precipit reo et parte domini ducis vt solueret falsi tantum et causa tali. Et qz ipse reus se opponit ipsuz adioznauit zc. vt aliter scilicet q cū ipse seruies vellet eum cōpellere p captionē bonorum ad soluendū zc. ipse re^o se opponit: et ideo ipsum adioznauit zc. Et vtroque casu nō est necesse se q seruies referat ipsum reperisse in propria psona: quia satis inferitur et premissis et ex ppria verborū significatione vel interpretatione iura. l. sciendum cuz sua materia. ff. de verbo obliga.

¶ Item quādo fit adioznamentum virtute literarum de debitis vna cum literis obligatozibus sub sigillo bñi ducis cōfectis adhiēdū est forme predictę q manu munita de talib^o bonis in specie ipsuz imponēt adioznauit zc. vel etiaz in genere. Si manus munita fuerit de certa terra vel loco cu suis pertinentijs: quia tūc non oportet specificare singulas res ad dictum locum pertinētes.

¶ Item sciēdū est q requir^o q re^o reperiat adioznat^o p relatione z seruientis q in persona vel domicilio sed alterum sufficit De to qd reus esset presens in loco vel esset in iudicio ar. l. scire opz.

g. ff. de excus. tuto. Et licet doct. teneant communiter qd ille qui presens est adornandus sit in persona: vt not. in l. dies cautioni. §. pretor ait. ff. de dā. infec. z. c. causam. de dolo z. cōu. z. Innoc. in c. fi. de eo qui mitti. in post. causa rei fer. secus est de vsu et silo cur. z. potissime hoc habet locum in causa impedimēti: tunc enim est reus in culpa non dimisit p. curatorem. vt nota. in l. vt per se. etius. c. de anna. epce. Datur tamen p. siliū sup hoc etiam in rescripto qd seruicus referat qd cita uit eum in domicilio eo qd non inuenit eū personaliter: vt ibi not. per Bart. z. docto. in iuribus.

¶ Ista autē que dicta sunt qd presens debet citari seu adornari i psona habent locū in pcessu inchoatione: et in primo adiona; 13 mēto: qd in ceteris sufficit qd fiant in domicilio: qd ille qui semel fuit in iudicio z. postmodum se absentat: presumitur esse in dolo: vt in aut. qui semel. c. quomodo et qd iudex. z. ad ista oia facti no. c. causam. de elec. in clementi.

¶ **Adde** (domicilio) tan va leat citatio ad domiciliū sic qd p ea artat citat. distinetur et mēto doc. l. iij. §. quoties. ff. de dāno l. fec. in l. §. i. ff. de lib. ag. l. aut qd aliter. §. q. ff. qd vi aut clam. z. in c. causam que de dolo. z. 14 contu. z. ibi bona glo. que dicit qd si citandus possit personaliter res periri citatio in psonā eius est sic dā: vt c. j. qui matr. accu. pos. aut sic z. taliter qd ad eius notitiā deuēniat. Si vero nō pōt personaliter apprehēdi: puta quia est absens a puincia v. ciuitate z. cā p qua citatur celeritate erigit: tūc

potest citari ad domū: vt in preal. le. c. cām. ¶ Citatio citatio in domicilio facta qd fit i ea domo i qua citatus habitat: qd si citare tur in domo sua in qua nō habitat non valeret citatio. vt in dist. et iuris. In criminalib. autē citandus de iure psonaliter citari dicitur not. in l. abientem. ff. de p. nis. c. quisquis. iij. q. v. aliter p. cessus esset nullus: sed tñ quo ad annotationē bonorum in criminalibus sufficit citatio ad domū. iura theoreticā. ti. de req. re. in aliis quibus autem prouincis de iure continerentur aliter qd de iure scripto seruaf. ideo seruandus est stilus. ar. not. in l. si fundus. ff. de excus. in hoc enī quilibet ciuitas suo sensu abundat: vt ca. certis. ri. de sepul. zc.

¶ **Item** z requiritur qd seruicus referat se adornasse eū qui mādāt adornari in domicilio suo existēti in tali loco non enim presumit pro seruiente sicut pro iudice. vt no. in l. dies cautioni. §. pretor ait. ff. de dā. infec. Et hoc ne detur feruientib. causa malignādi qd sunt pni ad malū z. etiā ne auferatur res facultas pbādi oppositum z. alibi fouere larē z. domiciliū: nec valeret relatio facta notario seu grafario. z. de hoc not. Bar. l. si nita. §. iulianus. ff. de dā. infec.

¶ **Item** seruicus si falsam fecerit relationē tenetur crimine falsi: z. puiandus est officio. vt not. Barto. in l. qui nomine. ff. de fal. c. itē z. super isto passu est diu. insistenti: quia sufficit reum adornatum fuisse i loco suo: vel castro dato qd i eo nō foueat domiciliū dū tamen p illū z. eundē seruicus tem notificatum fuerit et adiorz

namētū etia extra districtum et resortum dñi dicitur iura vtrig pōt fieri ista notificatio z. potiss: 18 me in actioe reali cū agitur de p. tinētis aut rebus ad dictū locū: aut castrū p. tinētibus. licet ad iornamentū nequeat fieri extra territorium. c. ex parte. de foro cō. 19 pe. c. j. de iudicis. l. si. ff. de iurisd. oim iudic. Et vide Barto. qui de hoc loquitur ad plenū. l. si des. ff. de requir. reis. infra tñ resortū dñi ducis valet factū adionamētum: nec est opus qd seruicus requirat gētes iustitie p citatione verbali que fit corā domino sene scalo. z. sic loquit. l. oēs. §. d. si apparitor. c. de epis. z. cle. z. ibi not.

15 ¶ **Item** in causa appellationis sufficit adionare officarios alibi domiciliū habentes in loco iudicij: et iudicem sedentē p tribu nali vel eius locum tenē. vel in castro sicut loco a quo dependet iurisdicō quam ipsi exercere cōsueuerūt. l. §. dies. et. §. ad eundam. ff. quando appella. sit.

17 ¶ **Item** z similiter sufficiens est ad iornamētum factū in loco beneficii cū si re. moreret extra (puincia) et agatur de possessione beneficii: z. potissime si illud beneficiū 20 habeat dignitatē vel curā annexam: ita qd requirat residentia personalē. c. ex tue. de cle. non. resi. et not. glo. in c. quoniam. §. porro. que glo. incipit de hac absentia: vt lite non contest. fac. c. ex ore seden. de p. uilleg. in antiquis cum ibi not. per 3no. z. no. in l. heres absens. in prin. ff. de iudi.

¶ **Adde** (prouinciam) qualr beneficiatus absens debet citari et reqri a plato suo. vide Abbatem in c. ex tue. de cle. z. 1

nō residen. Et vtrū vagabundus possit beneficio priuari vide ibi. ¶ **Item** z similiter sufficeret ad iornare protem in domicilio viri etiā p reb. aduēticijs seu parasen nali: z. sup his vide 3no. in c. si. de eo qd mit. in pos. cau. rei fer. ¶ **Item** in causa appellationis facte a falso iudicato v. a grama mine sicut asserit adionand. est iudex vel ille a quo fuit appellatum et est intimādum (parti) vel pcuratori curie. in patria vero qd iure scripto regit 3ium seruaf. Sed hoc est ppter emēdā in qua incidit ille qui male appellauit.

¶ **Adde** (parti.) pro hoc tē. est satis rotūdus in c. si duobus. extra de appell. hoc dicere qd appellās debet intimare partes in causa appellationis quod obseruat practica.

¶ **Item** in appellatione a iuris negatiōe adionandus est dñs iusticiarij z. officarij a quib. extitit appellatūz sit intimatio parti. Sed dominus potest si velit in se suscipere onus cause pro officarijs suis nisi conslet qd agatur de attestatiōe: hoc habetur in silo curie parliamenti.

¶ **Item** ad adionandū collegiū vel cōuentū vna cum plato sufficit qd adionamentum fiat infra monasteriū vel ecclesiā in personā priozio si ibi pñs existat aut in personā alterius qd est de gremio vel familia eoz. qui mandantur adionari. glo. tñ in l. aliud. §. resertur. ff. de regu. iur. videtur dicere qd debet fieri in capitulo ad sonum campanę. pro hoc. c. si. capi. de con. pben. lib. vj. cū glo. z. not. glo. l. non pōt. de regur. iur.

¶ **Item** z similiter sufficit adiorz

nare p̄sules; m̄ adē adionari habitates vt. l. j. z ibi no. Bar. C. de iure rei pu. lib. rj. Sec^o si erp̄ se m̄ adentur adionari consules z etiam habitantes; qz saltesz ma for pars habitantium deberent adionari. et pro his facit. c. fi. de 23 maio. z obe. l. in honorarijs. g. n. ff. d actio. z obli. l. collatores. C. de re militari. et facit. c. si caplo de cōcē. p̄bē. lib. vj. z no. glo. z Bar. l. non potest. ff. de reg. iur.

22. ¶ Item quādo m̄ adant adionari habitates alicuius loci consulum nō habentes sufficit q adionet maior pars in numero psonarū; qz nomina sunt interēda in relatione (seruētis) vt. l. j. z ibi nota. ff. de albo scribēdo. et l. qz maior. ff. ad municipales. facit 24 in ar. l. j. C. de iure do. l. per. Secūdus autē aliquos sufficeret adionare saniozem partē iura. l. ma iorem. ff. de pactis. cū. l. j. ff. de p̄uile. oportet tamen q seruētis referat q tales facientes maiorem z saniozem partem habitantū adionauerit zc. necnō z alios habitates in personis predictorum facientū zc. De hoc no. si quis testamento. z l. q pecuniam. ff. de testam. l. l. si qua. C. de v̄dē. re. ci. l. rj. cum ibi no. per Bar.

Adde (seruētis.) An autē si seruēs dicat se sitū psonaliter citasse: z tū dicat cōtrarium etiā cū iuramento cui magis sit credēdū. vide Jo. and. l. c. cū parati. extra de appel. z Sa li. in. l. tres denūciationes. C. quo modo z quādo iud. Et cōcludit q sit in arbitrio iudicis cui eoz magis credi debeat considerata q̄tate facti z conditione psonarū. licet Bart. aliter teneat in. l. 25

scire opz s̄ sufficit. ff. de excusa. tuto. Et si referat vtra sibi cōmissa an sibi cōdat. vide Bal. Bagel. in. l. cōsentaneum. C. quo modo z quādo iud. z iaf. g. qua drupli. in. l. de act.

¶ Item z de modo adionamētū vtrū factum fuerit in persona v̄ in domicilio statur relationi seruētis vt. l. si q̄ decurio. C. de sal. z. lea quidem. C. de accu. Re^o tñ auditur volēs pbare p̄trarium p̄pter eius absentiā. iura. l. opti in am. C. de contrahend. et com̄ mitē. stipu. vel propter domiciliū commutationes z hoc si ita per manerit per annū z vltra; quia interim reputatur domiciliari^o. loci a quo discessit.

¶ Item dato q re^o nō cōstituerit sibi nouū domiciliū qz forte ipse morat (i studio) extra locū v̄ puincia vide ter. ad literaz. l. sep. coznelia. g. domū. z. g. seq. ff. de in iurijs. cū ibi no. z ibi no. qñ s̄cho faciens censet p̄trasse domiciliū in loco studij z qñ non per Bart. ad plenum mon tñ esset iustificā adionamētū factū in loco i quo ipse aut pater suus p̄t habitare consueuisset merito qz adionas mētum debet fieri eo modo quo possit ad e^o notitiā peruenire et hoc potissime si ibidē steterit cōtinue per annum et diem. de hoc no. l. i. j. C. de interlo. lib. v. l. in les. ge. ff. de verb. signifi. z per Hosti. in summa. titu. de parochijs. ff. si quis dicatur. z. c. cum quis. de sepul. cum not. per doctores.

Adde (In studio) q absentiā causa studij est p̄babilis z p̄uilegiata. Bal. in. l. necnon. ff. ex quibus cau. ma. ¶ Item si quis habet plura loca

z domicilia sufficit q adionetur in principio in domicilio vel in illo i quo habitat tēpore adionamenti. ita tenet Bart. in. l. p̄p̄oz. qñ. ff. de damno insec. qz dicit cit. l. sep. coznelia. g. domū. z. g. seq. ff. de iniurijs. z ibi dicit Barto. q si quis habitat in pluribus locis diuersis tamen temporibus: scilicet in vno in estate; z alio in hye me z hoc quasi continue q in quo libet istorū dicitur habere p̄p̄tū domiciliū. Si vero habitat modo tēpore i aliquo istorū causa lucrandi z sine familiarib; nō dicitur habere domiciliū. sec^o forte in collectis. z ibi not. Barto. z l. assumptio. g. viris p̄udentibus. ff. ad municipales.

26 ¶ Item in materia impedimenti adionad^o est seruētis in personam: qz si adionatus esset tantū in domicilio ex vi defectus non admoueretur impedimētum sed esset iterū adionad^o. Et hoc vocatur v̄generato z merciso; quia per vnum soluz adionamentum omnia impedimēta remouentur cū 31 damnis z expensis.

27 ¶ Item cū qz adionat visurus mādari executioni casuz nouitas sit requirit q adionet in psona vel domicilio. alias si compareat per procuratorem dabitur sibi cōgedium contra illum qui fecit. eū adionari. Et hoc verum si per cōmissarium exequentem casum p̄dictum hoc fuerit sibi reseruātū vel si procurator se opposuerit ad omnes fines: ad dictum vero cōmissarium non spectat de hoc co. 32 gnoscere nec iudicare cum illud cadat in causē cognitione. Si vero ille qui sic fuit adionat^o corā cōmissario cāp̄reat in p̄p̄ta per

sona. licet p̄simū adionamētum non valuerit: validatur per secūsdum factum in personā opponētis; qz sup illo ichoatur p̄cessus. ¶ Item quando agitur criminaliter ad bānum z confiscationem bonorū ḡbens adionadus est in domicilio necnon in iudicio z in loco publico ad sonū tube iurta ea que habentur cle. j. de iud.

Adde (cle. j.) q in valnis ecclesie vel asseri^o loci potest poni citatio ita qz verisimile sit q executio citationis bene p̄t ad e^o noticiā: vt ibi p̄ Fel.

¶ Item si quis vult conuenire alicum p̄xiorem debet ire ad locum p̄xiatus.

¶ Item appellacionibus factis a partib^o francie rex conuocit eos adionare p̄ literas suas que mās dātur eis presentari per balliū regium vel seruientem ab eo commissum. Similiter de iure viri clericali adionant de mādato imp̄p̄tatois z nō alias. vt no. l. quofies. C. de digni. li. vi.

¶ Item mota cōtrouersia inter partes cōtēdēs de dominio alius rei re integra tertius qui p̄tendit habere ius in re illa potest adiungere processum nec est opus adionamento: (vt not. glo.) c. cōstitutus. de testibus.

Adde (vt no. glo.) bonam glo. l. l. si suspēcta. ff. de offic. testa. z vide Barro. in. l. i. p̄ illuzorij. g. j. ff. de appel. z an illi quorum interest sint citandi. vide Ange. ibi.

¶ Item omne adionamentum debet impetrari ante parlamentum alias non valet nisi in eo cōtineatur. non obstat q nostrum sedeat parlamentum de ḡtija

De adiornamentis

speciali vel aliud simile: potest tamēn exequi durante parlamēto. **34** ¶ Item si quis citetur ad totam causam potest procedi ad omnia etiam ad sententiam eo ulterius non vocato. Secus est si citatus ad vnum articulum qz non proceditur super alijs nisi singulariter ad eos citet. **30. and. in. c. y. de do lo z contu. In. in. c. ad petitionē. z in. c. consiluit. de offi. deleg.**

¶ Item si executor casus nouitatis de cōsensu partium aut alias assignaret die partibz ad presens parlamentum etiam inchoatum illud esset similiter nullus. Et hoc nisi inserat in literis regis illud quod dictum est. Debet igitur fieri assignatio ad aliquam competentem diem tunc proximi futuri parliamenti.

¶ Item z in casu iam dicto si cōmissarius preter aut contra voluntatem partium assignaret diem ad aliud sequēs parlamētum totum esset nullum: vt verbi gratia si adiornamētus fuerit impetratus in mēse Julij z executū in mēse Decembri assignatio debet fieri ad aliquā diem ipsius parlamēti: nec valeret si fieret ad sequēs parlamentum qz haberetur respectus ad datam adiornamentū: z nō ad diem executionis. Idēz forte si littere essent impetratē sedente parlamento cum illa clausula non obstat. **cc.** Et hoc verum nisi in litteris cōtineatur illa alternatiua qz partes adiornantur ad certam diem presentis vel futuri parliamenti.

¶ Item z idēz seruatur in isto qz appellatur ad curias parlamētū: z ad magnos dies assisas domini senescali: vt habetur. **l. in titulo z de dilationibus. in. §. item in cau**

sa appellantis. **cc.**

¶ Item si quis citetur ad iornamentum tantum in persona procurat. ad ea que incumbunt a senda in litis prosecutione: hoc durante illo parlamēto: sed eo finito secus: nisi pro articulis concordandis: quia ibi non requiritur partis presentia.

¶ Item si quis virtute literarū querimonie z nouita. fecerit adiornari aduersarium suum corāz cōmissario z ad dies neuter cōpareat: nec aliquis pro eis. expirante sunt littere predictę z effectus earum: z est opus nouas impetrare litteras. Secus si pars esset adiornata coram domino senescalo responsura in materia nouitatis quia sufficeret eum adiornare ad resumendum processum.

¶ Item adiornamentum fit quādoqz per edicta scripta in albo p. deonem: per nuncium: per epistolam vel per iudicē: vt no. ff. de re iudi. l. contumacia.

Adde (per iudicē) qz citatio facta a iudice habet vim peremptoriā adeo qz si nō compareat citatus erit verus cōsumar nec auditur appellans. **ter. est singu. secundum Ange. in. l. ij. secundū lecturam glo. in verbo edicti. hic vel dicit. C. quomodo z quando iud.**

De dilationibus.

Summariū.

¶ Dilationis non datur actori nisi ne causa quia infructus debet ad iudicium venire.

Dilatatio est temporis prorogatio in causa tam ciuili qz criminali. Dilatio dz interdū adiornamētū et diem respōsionis interponit.

De dilationibus.

So. v.

- 1 Dilationes a iure presere an possint augeri vel minui.
- 2 Dilatio in assignatione ad cognoscendum cedula quantā esse debeat.
- 3 Dilatio in causa iniuriarum et ad securamentū qualiter fienda.
- 4 Dilatio ad visitandum processum stat iudicis arbitrio.
- 5 Summarie proceditur in causis modicis. et que dicantur cause summarie.
- 6 Dilatio que fit danda in adiornatione ad recognoscendum si iugnum appositum in cedula.
- 7 Reus excipiens fit actor.
- 8 Dilatio datur reo z actori i quacūqz parte litis p respectu causę se habendo.
- 9 Dilatio consilij datur reo in causa recuperande possessionis.
- 10 Reo datur dilatio in actione reā: si visa petitione actoris.
- 11 Dilatio petitionis vise vel videntē datur super censu annuo: siue agatur via actionis siue via assessorum.
- 12 Dilatio datur etiam in actione vniuersali venite.
- 13 Agens petitorio ratione rei immobilis pro diuiso debet partem quam petit demonstrare.
- 14 Dilatio datur vtriqz parti in actione reali pro garando.
- 15 Protestatio fit cōtra eum qui nō vult accipere garantigium.
- 16 Garandus quicūqz etiam potest actor reo admittitur.
- 17 Garandus petēs dilationem venire auditur etiam anteqz suscipiat garantigium.
- 18 Garandus datur dilatio ad petendum alium garandum.
- 19 Dilationes cōsilij z similes sunt arbitrarie.

- 20 Garandum non procedit in causa delicti vel excessus.
- 21 Dilatio datur preteritū absentie aduocati et specialiter pro articulis concordandis.
- 22 Dilationis materia est restringenda.
- 23 Dilatio quarta an et quando et quare sit concedenda.
- 24 Dilationē data cum presione nō est ulterius alia admittenda.
- 25 Dilatio noua conceditur adueniente causa noua.
- 26 Actor non licet quod non licet reo: z contra.

- 27 Tempus qualiter sit in dilationibus considerandum.
- 28 Substantio rei immobilis quāz requirit dilationem.
- 29 Dilatio non datur pro iuramento calumnie.
- 30 Cōsumar in causa criminali adiornatur ad bannum.
- 31 Dilatio qualiter et que detur in causa appellantis.

Arimo est aduertendum quod actori non est danda (dilatatio) nisi cum causa quia infructus venire poterat z debebat: vt. **ij. questio. ij. c. spacium. c. preterea. de dilationibus. z ibi glo. nisi cum condemnatione expens. vel si petat dies respectus: vt patebit infra.**

Adde (dilatatio) qz dilatatio est temporis prorogatio in causa tam ciuili qz criminali. vide **Bar. in. l. ij. ff. de serijs. Et an iudex possit dilationes a lege datas abbeniare z qz iudex tangit in. l. ij. de re iud. ff. gl. z Cy. in aut. qui semel. C. quo. z quado.**

¶ Item fere in omni causa z die

adiornamentis usq; ad diem p̄fisi-
sam ad respondendum in p̄ncipi-
pio processus requiritur dilatio
vel spacium inclusive. vii. dieruz.
Que dilatio dicitur citatoria nec
potest restringi sine consensu par-
tis sine iusta causa. vt. q. ij. c. vo-
catio. z. c. fi. de iure autēz codicis
erat spacium decem dieruz. vt no-
ta. l. p̄operandum. §. z. siquidem.
C. de iudic. † Quando autem ius-
der potest abbreviare vt p̄toroz
re dilaciones a iure statutaq; no.
Barto. l. j. ff. de re iudi. hoc tamē
fallit in pluribus casibus: primo
in casu impedimenti de quo agi-
tur de momento ad momentum.
† Item cum quis adiornatur ad
resumendū processum vel per viā
anticipationis ad procedendum
in causa appellationis sufficit q̄
ille qui est adiornatus habeat tē-
pus competens ad preparandas
sartinas aculas suas: vt. l. ab hosti-
bus §. fin. ff. ex quibus cau. maio.
† Item z. cum quis adiornatur
ad cognoscendum cedulam ma-
nu sua vel p̄decessoruz signatā.
† Item fallit in causa assecura-
menti in qua dilatio est tm̄. v. die-
rum ita q̄ si aliquis fuerit adio-
natus in causa assecuramēti z. in
iuraturā simul sufficit q̄ dilatio sit
quinq; dierū: licet i. causa iniuria-
rū per se requirā. vii. dies. z. hoc
q̄ accessiois sequitur naturā sui
principalis: z. sepe ratiōe adiu-
cti sit restrictio illius qui de se am-
plectitur ampliozē interpretā-
tionem. vt. l. i. ff. de vi. triti. z. oleo
lega. l. sed si adiciatur. ff. p̄ socio.
hoc veruz si adiornamentum cō-
gruat certā z. competentem diē.
Et tamen iudex qui dat adiorna-
mentuz potest exp̄essa die abbre-

uiare vel prolongare terminū p̄-
dictum. vt. de ex causa iusta.
† Item de hanc dilaciones: prima
ad vidēdū z. impugnādū p̄cessuz
z. vtrū velit cedere aut p̄cedere: q̄
licet adiornamentū debeatur conti-
nere petitionē saltū in q̄re vel in
summa: z. ideo habet loco libelli.
Sepe tamē petito scdm̄ tenozem
adiornamenti est imperfecta z. p̄
mis bene declarata. z. ideo datur
dilatio p̄dicta que alias de iure
non esset danda vt. c. p̄terea. de
dilationibus. z. c. pastoralis. de iu-
di. no. i. aut. auferat. C. de lit. p̄est.
† Item hec dilatio ad vidēdū
processum que dicitur deliberato-
ria est arbitraria z. relinquitur ar-
bitrio iudicis considerata qualis
sate cause personaruz z. locorum
distantia iuxta. c. cuz sit romana.
de appel. c. quo ad consultationē.
de re iudi. c. delictus. de procuras-
to. z. ibi no. c. quoniam contra fal-
sam. de probationibus in glo. ius
per ver. dilaciones. z. Bart. in. l. q̄
p̄ tribunali. ff. de re iud. † In mo-
dicis autēz causis est (summarie)
procedendum. vt not. glo. in aut.
de exhi. re. §. sancimus. colum. v.
Adde (summarie) que di-
catur cause summari-
e per gl. no. in verbo summari-
z. l. i. ff. ad exhi. z. vide plene Bar.
in extrava. quomo. in l. i. mate.
cri. procedat in verbo summari-
e. † Item p̄dicta dilatio ad vidēdū p̄-
cessuz nō dat i. cā i. q̄ emphitheos-
ta vult cedere aut gurgire dño di-
recto rē quā tenet ab eo q̄ etiam
extra iudiciū p̄ fieri poterat. Et
hoc ē requiritur summaris exp̄edi-
tionē p̄ cōmodo vtriusq; partis.
Want in due dilaciones scz vte
z. respect. tantuz: hoc nō reus q̄

opponat et proponat seu propo-
nere offerat causa p̄positiois.
Tūc enim ordinarie est p̄cedēdū.
† Item cum quis adiornatur
ad cognoscēdū cedulā manu sua
vel p̄decessoruz suoz scriptā vel
signatam facta ostensione cedule
in iudicio bāda est ipsi reo dilā-
tio ad vidēdū p̄cessuz z. aduisare
vno p̄teruz: in hac instātia q̄ est
p̄paratoria solationis vel actio-
nis principalis est procedendum
summarie: de plano iuxta. c. p̄-
deret. l. dist. Verū tamen si facta
cognitione cedule reus velit pro-
ponere causas z. rationes quare
nō teneatur ad solutionem illius
quod in cedula cōtinet recipiēd^o
est etiā in eodē p̄cessuz nec est op^o
alia interpellatione z. dabitur si-
bi dies ad proponendum ea que
proponere voluerit z. hoc (manu
munita) secundum quosdā. Sed
istud est versum quasi in disuetu-
dinem. Sec^o si reus negauerit et
factis p̄bationib^o fuerit p̄ actor-
re declaratum q̄ tunc esset opus
nova interpellatione in damū
negantis. Sed in casu hīc incerto
vtrum sit iterum iurandum de
calumnia. no. Bar. l. i. ff. secus op^o.
§. si quis stipulatus. ff. de damno
insect. C. l. ij. in princip. C. de ius-
ra. calum.

Adde (manu munita) q̄ se-
mel cōfessato signo
in cedula cōtente dō muniri siue
garniri manus iusticie z. hoc ob-
seruat cōmunis practica gallica.
na. Et vide infra de ptuma. col. xj.
† Item z. in iam dicto casu re^o ex-
cipiendo sit (actor) ita q̄ ad ipm̄
spectat onus cause z. processus p̄
eo q̄ extic ipse tenetur facere fidē
de die cum instet z. requiratur: et

merito quia ipse agit ad libera-
tionem: et cedule agnite cancel-
lationem. et adde quod habetur
in titulo de contumacia. in. §. xv.
z. se. alij aliter dicunt: scz q̄ ille est
z. remanebit actor z. faciet p̄ces-
sum q̄ ad iudiciū p̄nocaui. iuxta.
la. l. ij. §. j. ff. communi diuidun.
actor potest concludere q̄ reus
condemnetur solvere illud quod
in cedula continetur Quis non
fuerit super hoc adiornatus: pes-
sit autem reus vt absoluitur nes-
dum ab instantia sed etiam causā
sa a simili de illo qui petit remis-
sionem nūciationis noui operis
officio iudicis partes rei sustinet.
l. de pupillo. §. qui remissionem.
ff. de noui ope. nūcia. cum ibi no.
(actor) † q̄ reus exci-
Adde piens sit actor: id est
oposter ipsum fungi p̄tib^o actor-
ris. l. j. ff. de exceptio. l. i. exceptio-
nib^o. ff. de proba. Nā q̄ exceptio-
nis affirmat vel soluisse indebita
cōtendit hoc ostendere debent.
ter. est in. l. cū de indebito. ff. de p̄-
batio. Limita hoc non procedere
in exceptione nō numerate pecu-
nie: quia qui excipit nihil ponit
sed negat. Limita z. in aliis cau-
sis quas enumerat glo. in. l. in ex-
ceptionibus. ff. de probatio.

† Item fere in omni causa z. in
quacūq; parte litis datur reo et
etiam actori dies respect^o que di-
latio habet terminū p̄fixū ad mis-
sus septem dierū fallit tamen in
causa impedimenti quādo pars
est adiornata ad suscipiendū ser-
uientis: garandiam: vel ad susci-
piendum expletum seu impedi-
mentum ad ipsius requestam fa-
ctū: q̄ in promptu debet suscipe-
re garandiam: aut negare vel p̄-

seri se fecisse fieri expleti. In pri-
mo casu amoto impedimento. si z
in quantum factu erititerit ad ei
requam partes audientur sus-
per expe. interesse z damnis. In
alio casu autem suscepta garan-
dia: debet facere fidem de literis
suis z alijs documētis. Et hoc si
adionatus habuerit tempus cō-
petens ad pparadas sartiūculas
suas: z si hoc procederet ex mora
vel defectu seruicis. Seruiens
forte tenetur in expēsis. alias dā-
bit sibi dies breuis ad proponen-
das iustificaciones suas vel cau-
sas: media quare fecit fieri ex-
pleta p̄dicta z hoc sine expe. Si
vero pars recuset suscipere garā-
diam vel ostendere sua munimē-
ta impedimenta amouebuntur.
Et si seruicis sit adiens dabitur
contra eum defectus.

12 ¶ Itē in petitorio z etiā in post-
fessorio recuperāde possessiōis in
quo agitur p modum simplicis
saisine. Necnō in actione p̄ona-
li datur reo dilatio cōsiliij z demū
eius procuratori dies aduisamē-
tis: hoc nisi petitio facta eritis-
rit in partis presentiar: si agat
de facto p̄prio ipsius rei. Secus
si de alieno arg. l. q̄ interrogatur.
ff. de interrogat. ac. In actione
reali non datur hec dilatio pro-
curatori: q̄ propria possessio seu
detectio est extremū ipsius actio-
nis. Et quia dantur alie dilatio-
nes. Et statim dicitur.

13 ¶ Itē z nihilominus in actio-
ne reali vt simplicis saisine daf
ip̄i reo dilatio ventre: et dabitur
commissarij ad faciendā ventrā.
ar. l. cū si exhibuisset. ff. de pub. l.
j. ff. si ex nor. causa agatur. et. c.
significauit. extra de appello. hec

antez dilatio v. ante non dat post
diem cōsiliij vel aduisamenti: q̄
reus vt procurator vt certus
de re p qua agitur litigat venire
debet ad respōdēdū in parlame-
to post dilationē ventre re? andif
volens declinare foruz: quia ven-
ta ostēdit quem iudicem habere
debeat. ar. l. non videtur. ff. de iu-
di. z ibidem forte in curia domini
senescalli in casu quo domin? ius-
diciarius rei de qua queritur pes-
tat remissiones cāc coram suo iu-
dice fieri. Secus si dominus loci
in quo reus fouet domiciliū quē
ratio cessat p̄dicta similiter post
dilationem pro garando datam
nō admittitur declinatoria fori.

Adde (ventam q̄ bene fa-
cit Bar. Juris aqui-
la. in. l. j. in. iij. col. de edē. vbi cons-
cludit resolutiue q̄ reus potest
petere rem sibi ad oculum demō-
strari.

14 ¶ Itē dat hec dilatio si agat
ur via actionis vel assecuramen-
ti p censu vel annuo redditu aut
parte seu portione fructuū ratio-
ne decime vel si agat pro seruitus
re reali itinerū vel alterius eius-
dē qualitatis z tūc forte esset siē-
da ventam: nedū p̄dij seruientie
sed etiā dominantis interdū effi-
p̄ pars tenetur declarare z ostēde
re locum loci: vt not. l. de pupillo.
q̄. qui nunciat. ff. de no. ope. nunc-
cia. l. libellorū. ff. de accus. z etiam
interdū fit ventam in materia noui
tatis quando debatam non fuit
assilium supra locū: vel est minus
bene declaratum.

¶ Itē hec dilatio ventre nō daf
cū agit vniuersaliter aut genera-
liter pro hereditate aut loco cum
pertinentijs: quia declaratio ve a

niet in executiōe iuxta no. in. c. ij.
de lib. obla. z q̄ p̄p̄riū datur no-
mine pertinētiarum. no. Inno. c.
cum ad sedem. de resti. spo. l. p̄e-
dij. g. j. ff. de leg. iij. l. p̄dis. g. ff.
ff. de fun. instruat. l. ciuitas. de sen-
tē. c. cō. li. vj.

16 ¶ Itē qui agit petitorio pro
parte diuisa certarū rerū immo-
bilium tenet illā partē demō-
strare oculatim si petat sec? si p
indimissis totius rei fiet ventam.
Et sup hoc vide Bar. l. de pupil-
lo. qui nuncia. ff. de no. ope. nūcia-
tio. z docto. l. si in re. in p̄nci. ff. de
rei vendi. z l. qui seruū. g. in iur-
re. ff. de interrogato. actio.

¶ Itē in cōpromissum est in ar-
bitrium. vel si dat? est iudex ita q̄
post annū expiret ei? potestas z
iurisditio z si ps altera petat dis-
lationē si q̄ trāscēdit terminū anni
quid fiet no. in. l. petēd. c. de tēp.
in inte. rest.

17 ¶ Itē in actiōe reali z in rē scri-
pta dat dilatio p garando q̄ dat
ta reo q̄ actioz pars tñ q̄ petit ga-
rādiā tenet nominare iuxta. l. j. z
l. c. vbi in rem act. z. l. ij. c. de cō-
sorc. eiusdem litis. facit. c. dilect?.
de procurator. c. quonia. vt lite nō
contestata. g. penultimo. z admit-
titur ad petendum garandum: z
etiam sine alia probatione: p̄uis
docto. dicant contra. in dicta. l. j.
z. ij. c. vbi in rem ac. Ille vero qui
est adionatus pro suscipiēda ga-
randia non compellitur hoc face-
rendū sufficit q̄ dicat.

¶ Itē me garderay de mesp̄redre.
Sec? forte de iure: cum ipse sit ad
hoc expresse obligat? secus si es-
set obligat? pro emptione tm: et
super hec no. l. j. c. de actio. emp.
l. venditores. ff. de verbo. obliga.

Adde (cōpellitur). Zamē
q̄ si vocat? in garā-
diā susceperit defensionē cause id
est syl p̄sent la garantie nō pōt ex-
cipere de foro nec de p̄uilegio sui
iudicis. quia q̄ venit ad alius ve-
sendendum non potest allegare
p̄uilegium sui iudicis. l. vendito-
res. ff. de iudi.

18 ¶ Itē z si garandus recuset
suscipere garādiā ali? p̄stabit
q̄ intendit litem persequi. A ses
perit? fortunens. Et de recuperā-
da re euictar. cum opus fuerit
interesse et dāna. q̄ hoc reum
sustinere seu parti contigerit.

19 ¶ Itē garandus admittit ad sus-
cipiēdum garandū siue sit cler-
icus siue potētor: siue alienige-
na: dū tamē hoc fiat sine fraude.
Et forte in extraneo z clerico dā-
da esset cautio zc. Quoniam in
bonis mobilibus ip̄s? clericus nō
posset fieri executio. Non est cō-
ditio aduersarij debet fieri detes-
rior. vt. l. ij. g. defendi. ff. ex q̄bus
cau. in po. ea. not. g. ff. in su. de fas-
tista. tuto. l. eam tamē. ff. in d. sol.
z datur garand? ad hoc vt succi-
piat in se on? cause z litis vt. l. ij.
c. vbi in rem actio. Sed in actio-
ne personali sepe datur dilatio
ad summādum garādum hoc vt
instructū est ad proponēdū des-
fensionis suas et p̄uideri ne-
cessarijs ad probationē eaz. Nō
tamē datur summatio garandi
nisi cum causa: z iō oportet alle-
gare causam rationabilem z ius-
tam. Et sup his not. Cy. z Bar. l.
j. g. si tabule. ff. de tabulis exhi.

Adde (clericus). Cū rē cle-
ric? q̄ tenebatur de
euictione z suscepit onus causer
id est garātigium an possit vt p̄s

negligio fori et declinatoriam per-
tere. glo est in. c. cum nullus. xj. q.
j. in glo. j. dicens q sic que glo.
est singulariter scdm Paulum
l. venditor. ff. de iudi. vbi ipsum
vide et Angel. qui ponunt alios
casus.

20 ¶ Item si garād^o petat sibi veus
tam fieri ad eo q eum petit in ga
rādū. audit 2 dabitur vna z cōpe
tēs dilatio qua pēdere suspendit
tur causa pūcipalis z ad diem
assignatam garandus potest si
velit suscipere causam in se quin
eum trāstū iudicium. vt. l. hec ans
tem. ff. ex quib^o causi. in pos. ea. l.
ij. §. ff. de alie. iudi. mu. cā. fac.
l. sed si lege. §. ff. de pe. he. l. plas
ne. ff. familie hereticū. vel garand
us se potest adungere in pro
cessu etiam sine alia cause cogni
tione. Quis Cy. videatur tenere
oppositū. l. iij. c. vbi in rem acti.
sed pro hoc scilicet quod possunt
assistere causaz defendere. facit
l. ff. per ius. §. et agere cam. ff.
de appel. et ibi Bar. ad plenū. Et
similiter pars illa que petit garā
dū timens de collisione. vel pan
petare z negligētia garandi sui
pōt si velit remanere in processu
ar. l. empti actio. z. l. si parentes.
C. de euc. q videtur esse equali
ter contra rationem. qz alter cō
pellitur suscipere plures aduer
sarios in sui preiudicium z max
ime respectu expensarū. z pipar
te ista facti. §. defendi. alleg. l. iaz
tamen. §. fin. ff. iudic. fo. l. j. in fin.
cū. l. seq. ff. de exercitio. actio. z no.
que dicit Cy. l. j. c. si vnu ex plu.
et. l. fenatus. in fin. c. qui accusa.
non pot. In omni autē casu pars
que petit garandum debet pro
testari vt superius dictum est.

Adde (ff. de erer.) q. l. j. cū
sequē. ff. d. erer. act.
sunt pūcipit ad hoc q vbi plures
ex cōtractu vni^o cōueniunt quilibet
bet eorum cōueniatur in solidum
secus si plures ex contractu pro
prio. Et de hoc vide per pūcipit
Baro.

21 ¶ Item z pro garando datur
tātum vna dilatio garand^o tamē
suscepta garādā potest alibi pete
re garādā z dabit sibi similis di
latio: iterū garandus pōt pete
re garādum similiter. Et hoc nisi
constaret de dolo vel fraude.

22 ¶ Item iste dilatiōes cōstitū ad
nissamēti vte p garando sunt
arbitrarie: vt dictū est de dilatiōe
deliberatoria. Et p hoc. l. nō nū
q. ff. de iudi. l. q. p. tribunali. z ibi
no. ff. de re iud. l. iij. c. de dilat.

Adde (c. de dila.) qri solet
vtrū tēp^o dilatiōis
possit per iudicem abbreviari vel
augeri. Ad hoc respon. aut lex si
ne hominis ministerio indiget
dilatiōe vt appellādo z appella
tione psequēdo vt in aut. de app
pella. §. j. Et in aut. de his qui
ingre. ad appel. Et tūc nō potest.
glo. est singulariter no. secundū
Angel. in aut. l. offerat. C. de litis
cōtest. in verbo viginti dierū. to
men bene potest tale tempus ad
appellandum vel ad proseguē
dum appellatiōem augeri vel
minuari per statutum vel cōste
tudinē vt ibi per ang. p glo. quā
dicit singu. in. l. scriptiōe in ver
bo iuris. C. si qtra ius vel vti. pu
Item in innētorio faciēdo z tūc
iudex nō immutat: vt. l. ad iudicij.
C. ad. l. iuliam. de adulte. z limita
non pcedere vbi lex indiget sup
plēdo defectum iudicis vel rigor

re et in dilatiōe que dat iudica
ris. vt. ff. de re iud. l. iij. §. si quis.
aut per hominis ministerium. l.
indulget dilatiōem: z tunc aut
statuit minorem non datur: tunc
iudex abbreviare potest. l. sine. C.
de dilati. Aut statuit maiore non
datur: tunc sine cause cognitione
minor non dabitur. de quibus vi
de C. 2. in. l. j. in fi. c. de di.

23 ¶ Item in causa excessus seu delicti
cū vel attentorū etiā si agat ciuili
liter non est loc^o garādō si teo po
test imputari dolo aut culpa. l.
non ideo min^o. C. de accus. Secus
si fiat de precepto iudicis. z si nō
caidit manifeste in specie delicti.
no. gl. l. l. liber homo. ff. ad. l. aquil
liam. lege quoniam iudices. C. de
appellatio.

24 ¶ Item datur dilatio preterita
absente aduocato: potissime p
articulis concordādis qz an fas
cta in eis z tenta fuerint litigata
statutur iuramento aduocati: Sec^o
est de conclusiōibus z maxime
quādo discrepant ab eo de quo
agit super pūcipali cause vel ins
stātie. Sit autē aduocatus sit abs
sens lōga absentia puidendū est
de alio vt no. Baro. in. l. l. sed et si
vnu. §. si. ff. de iniurijs.

25 ¶ Item z q materia dilatiōis
est restringenda: vt. l. iij. in pūnci
C. de temp. appel. c. pra. circa pūnci
cip. de except. c. finem. de dolo et
cōtuma. iudex non debet dare
pari etiam defendenti vel eius
procuratori illas dilatiōes pre
ter eas q supra dicte sunt. Et hoc
nisi ex iusta causa: vel nisi soluat
expēsas ratione pcessus retarda
tū debet etiā mittere reus procu
ratorē instructum: alias vt con
sumar^o bz reputari: vt no. Baro;

in. l. j. §. defendi. ex qui. cau. l. pos
ea. z potissime in actore seruatur
qui habet facultatem agendi cū
voluerit: imputetur ei q nimis
se arcauerit. iuxta. l. ij. pūte. §. si
ff. de eror. z. l. ij. §. q diximus. ff. si
quis cau.

26 ¶ Item in processu dat dilatio
ad excipiendum de ius replicādū
z postremo ad duplicādū res ve
ro dilatiōes vel assignatiōes
cēsentur esse prohibite excepto q
tres dantur dilatiōes scilicet cō
missio z due renouatiōes ad p
bādū sup pūcipali z quarta di
latio dat cum causa z etiam cum
modica causa qz vie probatiōis

27 nō sunt angustiāde. Citerius ve
ro nō est gūda dilatio pro testis
vix examinandis z maxime si vlt
tima data fuerit cū ptefide sint
partes diligentes aut non: z pro
hoc. §. quia vero. in aut. de testi.
colla. vj. c. in causis: z vlt. de tes
ti. z no. Cy. in. l. i. §. ea que. C. qui se
cula. non possunt.

28 ¶ Item signāter dicit sup pūncipa
li. qz ad pūnciā dē testes z produ
cendum literas: z alia documē
ta super prouisione vel recreden
tia datur vna tātum dilatio: nisi
superueniat vel superfit causa in
sta z probādis q merito mouere
debeat iudicem ad dādū alia di
latiōem: z idē est z notorie seruaf
cū dat dilatio ad pbādū obli
gatiōes vel cōtra. d. l. ij. de testi.
vel si agatur de purgāda cōtuma
cia ex pūncipio rescripto vt alias:

29 ¶ Item quādo vni ex litigato
ribus renouatur cōmissio: z dat
dilatio ad plus pbādū admittē
intelligit concessa pūncipiter:
etiam si non tepenatur expēsas
in processu. arti. l. pēndē cū iij

no. C. de sep. in integr. resti.

30 ¶ Item si detur dilatio ad mensum vel ad duos menses 2c. quomodo hoc debet intelligi 2c. tempus (computari) no. Bart. in glo. l. cum bifertus. ff. de verbo signi.

Adde (computari) tempus est continuum 2c. currit de momento ad momentu nisi aliter reperiatu specialiter cautum. glo. est sing. in rub. de di. 2c. vers. 2c. tempo. ff.

¶ Item si prope finem commissionis vel renouationis vnus ex liti gatoribus fuerit probaliter impeditus commissio debet renouari. saltem pro tanto tempore quo su pererat durante impedimento. ar. l. ff. de minoribus.

31 ¶ Item in processu subhastationis rei immobilis si saisita vel arresta facta fuerit anteq procedatur ad rei venditionem oportet qd superent ad minus octo dies vtiles ita qd dies arresti 2c. vltima non debent computari parti. Et in continentis arrestum debet inti mari parti. l. debitor 2c. etiam illi qui rem possidet; quia vt dicunt plures: tempus currit a die infirmationis tantu; 2c. super octo diebus fieri venditio et demum superis quadraginta diebus a die venditionis 2c. notificationis vt dictu est procedendum est ad proclamationes 2c. peremptoria vt habetur infra ad plenu in ti. de subhastationibus.

32 ¶ Item si pars habeat assignatione ad respondendu articulo aliterius partis 2c. petat dilationem pro absentia aduocati no est audienda nisi tibi proponant conuentione in die parti respondentis merito ignota iuxta ea que dicit Bart. l. si postulerit

33 ¶ Item in causa criminali pces debentur summationibz. Et virtute primi defectus adionabilis ille qui est cotumar ad bannu cu inferuallo. lx. dierum: 2c. demu per quatuor edicta: seu per teipore cu lapu decem diez p quolibet edictu seu per teipore 2c. vltimate fiet declaratio: vt latius habetur in titulo de cotumacia.

34 ¶ Item in causa appellationis a minoribus iudicibz ad dominuz senescallu dat. xl. dies. cotinu ad exequendum adionamentu super hoc impetratu alias appellatio diceretur esse deserta. Si no appellatu fuerit ad curia magnozu dieru vel parlameti dantur tres menses: et hoc nisi in parlamento pendente termino predicto super ueniat vel cadat assignatio dies rti Aluernie qz tuc si superest tps sufficiens appellas dz impetrare ad illos dies: qz si impetrauerit ad dies prioru vel futuru parlameti appellatio sua esset deserta. Et tade e de assitio dñi senescalli 2c. magnis diebz domini ducis.

¶ Item appellati a domino senescalo datur terminus octo dieru ad renunciadu appellacioni sine emenda: qui dies sunt in patria bozon. dant. xl. dies sicut de iure ad appelladum in scriptis: vt aut. hodie. C. de appel. Seco aute in curijs subditoz patris Aluernie in qbz est renunciadu illico: vel seden. iudice pro tribunali.

¶ Item si pars habeat assignatione ad respondendu articulo aliterius partis 2c. petat dilationem pro absentia aduocati no est audienda nisi tibi proponant conuentione in die parti respondentis merito ignota iuxta ea que dicit Bart. l. si postulerit

si postulerit s. haberi questio nem. ff. de adul. 2c. in. l. si quando. C. de testibus.

¶ Item que dilatio detur condonata ad comparadu sine in actione personali, vel reali aut criminali: aut confessor 2c. appellacionis non computetur. no. gl. c. sequenti. de offi. deleg. in. l. h. 2c. ij. C. d. pñ rei iud. l. ij. ff. de rei iud.

De contumacia.

Summarium.

- 1 Contumacia triplex videlicet vera euidens et presumpta.
- 2 Contumar verus quis dicatur.
- 3 Contumar quis admittatur ad appellandum.
- 4 Contumar fictus quis dicatur.
- 5 Contumar presumptus vel dubius quis dicatur.
- 6 Contumar punit in suis exceptio nibz dilatorijs vel declinatorijs.
- 7 Contumacia qñ comissa ee dicat. reus comparens ad quartu edictu audiendum est ad proponendas exceptiones peremptorias.
- 8 Contumacia in causa nouitatis cuius sit effectus.
- 9 Clausula re integra qualiter intelligatur.
- 10 Actor cotumar venit puniedus.
- 11 Pars non tradens scripturas in termino assignato cu fuerit appctuatū qua pena veniat punied.
- 12 Persone egregie non tenentur venire ad iudicium.
- 13 Admittitur qñqz quis in iudicio pro alio absqz gratia.
- 14 Pars absens non adionata non potest contumar haberi.
- 15 Presumitur in dubio pro iudice 2c. re iudicata.
- 16 Appellato mortuo debet appel

las facere adiornare, heredes ipsius appellati.

17 Expense debentur pro omni contumacia que preiudicialis dicuntur ex parte rei.

18 Dominus principatus ab emphyteota in ius vocatus non comparens an veniat in expensis condemnationis.

19 Captio persone an procedat ad contumaciam.

20 Contumacia i causa agnationis scedule qualiter puniatur.

21 Cotumacia in causa subhastationum qualiter consideretur.

22 Contumacia in causa criminali quid operetur.

23 Contumar in curijs cancellariis qualiter puniatur.

24 Illius pro excusatione infirmi non valentis comparere duobus rare debet.

25 Impeditus longo morbo copelitus potest procuratoriam mittere.

26 Impeditus impedimento facti an non comparens dicatur cotumar.

27 Filiusfamilias in ius vocat in scio patre an non comparens committat contumaciam.

28 Filiusfamilias an possit remittere iniuriam sibi illata pfe iniurioso.

29 Proximus ius vocata cu sui viri auctoritate potest procuratoriam mittere.

30 Filius 2c. vxor pñt p patre 2c. marito coparere: 2c. curia autoiari.

31 Vocatus ad manus tribunal non tenetur ante minus comparere.

32 Pars tenetur seipsam defendere in contumacia garandi.

33 Contumacia no committit de nocte vbi est ordinarie procedendum.

34 Cotumacia no committit die feriata.

35 Pars obtrines defectu in parlamento amodo se habere debeat.

36 Contumacia duo presupponit.

Clendum est qd triplex est contumacia. scilicet vero evidens et presumpta ut not. glos. et in clemens. de do. et contu.

Adde

(et presumpta) qd de ista triplici contumacia loquitur Jo. an. i. regula summi in mercuri. vide Bar. in l. diuus. ff. de i. integ. resti. per Ange. in l. ex pientia. §. si. ff. de appel. Dic etiam qd contumacie pena est mensuranda pro qualitate negotii et personarum. glo. in c. duo sunt. xcvj. di. stinc. et qd omnis contumacia est de communicatione digna vide et do tibi glo. fortassis singula. in l. in actionibus. in verbo non ob culpam. circa pncipi. ff. de in lite iur. et ibi Angel. et factum est maior qd et minor surgit. Abba. in c. j. de iud. in. ij. col. in c. accidens. l. j. vt lite non conte.

Cy. in l. propterandus. in. §. finam rem reus. C. de iudi.

Item in peticione et actione personaliter pncipi. defectus re cadit ad exceptione declinatoria per secundum distatoria et per tertium preemptoria. Et tamen consuevit dari aliud adiornamentum facta recitatione petitionis ipsius actoris et aliorum defectuum: cum intimatione qd compareat reus aut non fiet declaratio vtilitatis vltimi et quarti defectus talis: videlicet qd reus est vel erit exclusus ad exceptionibus et defensionibus suis. et quod super facto aut sup factis per actores propositis et in adiornamento vel in pcessu declaratis fiet inquestia habitio prius ab actore iuramento de calumnia vel de veritate si casus erigat. Et scita veritate fiet ius. Auditur in reus si compareat in iudicio qd inquestia publicabit ad dudu obiectioes vel contradicta: et de his loquitur l. i. peremptorio. ff. de iud. c. cum ex literis. de in integ. re. cum dilecti. de do. et contu.

Item et si ad die assignata p quarto edicto vel pcepto. reus iterum fuerit contumax fiet ipsi factos declaratio predicta et dabitur commissarius ad inquirendam veritatem factorum suorum. et demum publicata inquestia assignabitur dies ad desinendum. adiornabitur tamen reus ad audiendum iniam diffinitiuam cum intimatione qd nisi veniat ipsius absentia pro presentia reputata iudex procedet ad pferendum suam sententiam. Et p hoc facit illud qd dicit Bart. l. i. si apparitor. C. de cohar. pn. l. i. rj. cum intimatione: qd alio forte non possit dari qd absentem vel nulla est inia. vt

coll. d. tes. l. si. l. c. p. saluit. d. off. dle. in l. j. §. cu. edi. ff. de p. sine ap. re. Item si reus compareat quarto edicto seu adiornamento forte erit audiendus ad proponendas exceptiones suas: per ep. a. l. s. frustra fiet vltimu adiornamentu. Et similiter si reus compareat die assignata ad testes producidos seu ad inquestia publicada recipietur fortassis si offerat dare obiectiones ptra testes. et multo magis ad dandum contradicta vel etiam si compareat die assignata ad diffiniendum admittitur ad appellandum. Alterius in nullo audietur nisi ipse se possit purgare contumacia sua ppter doli aut factu aduersarij. Vel ex alia iusta causa et pbabili. iuxta nota. l. et post edictu. ff. de in di. l. j. §. si. ff. quando appel. sit. l. contumacia. in pncipi. ff. de re iudi. l. consentaneus. et aut. qui semel. C. quomodo et quando iudex. Item in ca nouitatis coram excoctore literarum querimonie siue coram iudice integra obtenta contumacia impositat lucrum cause ita qd parti comparenti ad iudicabitur talis vtilitas qd ipsa manutenebit in possessione rei de qua agitur si que sint impedimenta ad mouendum ad eius vtilitatem. Quid fiet de expensis interesse: et damnis dicetur in loco suo. Et demum coram iudice si velit potest requirere vt ipse pfirmet illud qd fecit suus eramoto: et commissarius. Hoc tamen non est fieri consuetum: sed p hoc facit. l. ij. §. milium. et l. j. secundum vnam lecturam. ff. de adop. et videtur expensis in simili. c. si quis. de p. r. vti. vel inuti. cum ibi no.

(integra) qd si ille qui conuenit proponeret coram iudice qrimonia suam et similiter opponeret exceptiones suas: iam non diceret res integra: imo ca habebitur p contestata quoniam vtraq pars obtulit se pbaturu facta sua: nequando facta partis aduerse.

Adde

(integra) quando res dicitur integra et in iudicijs et negocijs. vide per glos. not. in l. mandatum. C. manda. Item si partibus appunctatis ad tradendu articulos suos p modum factoru ad diez assignata vna ipsarum fuerit contumax dabit defectu parti comparenti virtute cuius si ipsa tradat facta sua ad iudicabitur et talis vtilitas videlicet qd ille qd abest sit actrix et ipsa cadit a factis suis et per consequens a causa sua: quia actore non pbante et. qd etia habet locu in materia nouitatis quia pars que conuenitur censet esse actrix iuxta. l. in tribus. ff. de iud. l. ij. §. eo. tit. Si vero ille qui est contumax sit reus aut opponens cadit a factis suis et sup factis alterius ptis inquirere da est veritas et scita veritate fiet ius. Si vero in casibus predictis pars que comparet omittat tradere facta sua virtute contumacie ipsa obtinebit expensas tantum quia in furniendo appunctatum curie ibi interuenit mutue negligentia sed quando comparet tradit facta sua: pars aduersa conuenitur de duplici contumacia. iuxta ea que no. in l. contumacia. in pncipio. ff. de re iudi. Item si partes fuerint appunctate ad tradendu p modum mortis eo forte qd reus tendit ad suu declinatoria ad diem assignatum.

- 2. Item verus ptumar est qd in actus personaliter dicit scno venire ad iudicijs: si lata sententia contra eu veniat iudice sedenti. p tribunali admittitur ad appellanda: vt no. l. j. et l. diuus. ff. de in integr. resti. nec est iterum adiornandus vt ponit glo. l. i. co. titu. t. ille vero dicitur esse fictus ptumar. vt qd fuit citatus ad domu admittit appellans si veniat qd citius presentenerit ad eius noticiam. vt l. j. in j. ff. quando appel. fit in illo aut quis est dubi? qd inuetus in psona nihil dicit ille restituit ad appellandum iudice sedenti. pro tribunali vel infra tps fatale vt not. diuus. alle. ff. de in inte. resti. et cle. f. de volo et contuma. De his tractat Barro. satis ad longum. l. ex consensu. in. §. eu qui. ff. de appel.

gnatam altera eorum non com-
paret: aut non tradit scripturas
iuras non cadit ab eis: sed solum
tenetur in expensis. ratione retar-
da. processus. Si vero ad sequen-
te diem iterum pars deficiat in cō-
parando vel in tradendo refert qz
aut est rea z ipsa cadit a cōclusiōi-
bus z requisitis suis declinatorijs
vel dilatorijs: z est procedendum
supi principali. Si vero sit actrix
tūc adiudicande sunt parti cōpa-
renti cōclusiones sue: si sint iuris
consonantiales nō secūdu q mate-
ria est ad hoc disposita: z hoc si p
ius possit expediri: alias est in iur
reda veritas sup factis. per ipsas
propositis vel propon. super prin-
cipali sibi remanentibus saluis.

¶ Item pñb⁹ appūctuatīs ad tra-
dendum per modum memorie eo
forte q actor petīt sibi dari dese-
ctū zc. Et si ipse actor fuerit cōtus
max: reus tradiderit scripturas
suas: actor cadit ab eo super quo
petis fuerat appunctuāt in me-
morijs. z cōdēnabit in expē. sas
ctis propter processus retardatio-
nē z contumaciā z maxime si non
fuerit litigatum super principali.
Sinatē partes litigauerit ad om-
nes fines: vt sit in causa nouitas
appellationis et quibusdam
alijs: casus esset magis dubius:
verūtamē q: silus est rigorosus
volens q pars q nō tradit facta
sua cadat ab eis: et actor a causa
non debet exēdi ad casum predi-
ctum vcz quando partes fuerint
appunctuāt in memorijs saltez
vt actor cadat a causa z petitioe
sua z in expē. satis punitur eius
contumacia. Et retento eodem
rethematē si actor: sit pñs z non tra-
dit memorias suas fiet predicta

declaratio. z dabitur dies ad litig-
andum sup principali vel ad
tradendum per modum factorū.
Se autem absens fuerit adiorna-
bitur ad procedendum vt. s.

¶ Item procurator actoris non
admittitur ad agēdu sine gratia
per quā princeps concedit acto-
ri facultatem comparandi per p-
curatorem: fallit tamen in pluri-
bus casibus. Primo si agat prela-
tus cū collegio vel conuentu. vel
si sol⁹ prelatus episcopalem obfi-
nēs dignitatē: qz tales egregie p-
sone nō tenent venire personaliter
ad iudiciū. iuxta no. aut. si iur-
der. l. nec honore. C. de episc. z cle-
l. ad pñonas. ff. de iureiur. z. l. si. C.
de iniurijs.

¶ Item secundo fallit in consulti-
bus z vniuersitate alicui⁹ loci vel
ville z potissime si habitati. z for-
reñ. in loco vel villa sunt decem e
vltra quia illi cōsentur facere pos-
pulum seu turbam. vt no. glo. c. f.
de elec. z hoc si agant vt vniuersi:
secus autem vt singuli.

¶ Item tertio fallit in tutore cus-
ratore aut alio legitimo admini-
stratore: qz procurator p eis z
quolibet iporum eo nomine agē
si non est necessaria gratia.

Adde (Judicium) Ad scien-
dum que persone nō
debēt ratione dignitatis compa-
reri in iudicio psonaliter vide. l.
quicunqz. C. de procurator. et ibi
Cy. ponēñ. duas rationes: vna
est motiua qz in iudicio prelati
z alijs habentib⁹ dignitatez non
posset reuerētia exhiberi quia de-
bent stare non sedere. l. quicunqz.
C. de postula. Alia est rō qz ppter
eoropotētā aduersarij terrent. vi-
de docto. in. c. muliere. §. fin. de

in. in. vj. Et vide iaf. in. l. ad perso-
nas. ff. de iureiur.

¶ Item in cā impedimēti nisi agat
p modū nouitatis z querimonie:
quia tunc necessaria esset gratia.

Adde notatu dignum q
hmoī gratijs hodie
nō vtimur qz qlz admittit ad agē-
dū sine grā vt rescripto ludo nio.
rū pncipis nri cauef. z si mihi nō
vultis credere opib⁹ cancellarie
z practicis credite. ad ppendū p
pcuratorē: z hoc corā iudice: sec⁹
vero corā pmissario cām nouitas
tis exequēte: hoc tñ fallit qñ ser-
uiens alicui⁹ dñi ducis adiornaf
corā dño senescalpo rñsur⁹ in casu
nouitatis qz tūc nō esset necessa-
ria grā z ipm actor pōt manute-
neri: sed habebit tñ restitutionē
impedimēti: in quo casu nō requi-
ritur gratia vt dictum est.

¶ Item fallit etiam in viduis z
miserabilibus personis.

¶ Item in materia anticipatio-
nis cōtra illū qui appellauit ad
assisas vel magnos dies: qz ap-
pellans est originarius actor.

¶ Item lite cōfessata vel etiā pñb⁹
auditis ad omnes fines z appū-
ctnatis ad audienduz ius vel ad
tradendum per modum memo-
rie sup aliquo accessorio vel emer-
genti in causa principali.

¶ Item nec etiā requit grā ad pre-
sentādū corā gressario p illo qui
appellauit etiā dato q simul aga-
tur super attentatis vel excessib⁹.

¶ Item et in omni causa admittit-
tur pcurator corā domino senes-
calo si deponat. x. solid. penes cu-
riam z hoc fuit gratiose introdu-
ctū quia contractum pcededit ex
quadam equitate bursali.

¶ Item si aliqs cā impedimēti

faciat adiornare coraz iudice ser-
uente, qui opposuit vel partē q
opponi fecit in impedimētum: z die
assignato actor nō cōparet ps ad
ueria hz pcedit: nō tñ cū tali vti-
litate qz manuteneat i possessiōe
rei de qua agitur: qz nondum con-
stat q reus fecerit fieri expleta p
possessione vnienda z cōferndā.
Et forte si pars que conquirerit
cōparuisset: reus dirisisset q vt do-
minus direct⁹ aut vt creditor vel
alia de cā faceret fieri expleta z
ideo actor erit readiornand⁹ facta
deklaratione in pcedū vel adio-
namento q reus asserit rei posses-
sionē ad se pertinere. Et si ad diez
preñam ad procedendum super
congedij ad iudicandum actori te-
rri nō cōpareat: z nō valeat pura-
gare cōtumaciā vel nisi offerat se
paratū pbare q reus fecit fieri ex-
pleta vt creditor vel vt dñs direct-
ctus vel alia de causa q nō tages
nec concernit rei possessionem.

¶ Item si actori detur reintegra-
defect⁹ cōtra seruicē repretuz in p-
sona eo q non cōpareat vel nō ad-
iornauit garandum suuz virrute
ipñ⁹ defect⁹ ipedimēta ad moues
hūnt vna cū expē. tātur: qz pars
absens nō dz vt pñmar⁹ reputari
cū nō fuerit adiornata sec⁹ si def-
fectus cōtra illū quē seruicē
adiornauit pro suscipienda gara-
dia vel contra partem adiornatā
super remotione impedimēti pos-
sessionis rei de qua agitur: quam
possessionem actor asserit sibi cō-
petere: quia in pñroqz casu actor
est manutendus in possessione
sua cum remotione expletoruz ex-
pensarumqz et damno: una cōdē-
natione.

¶ Item in causa appellationis cau-

sa integra contumacia improbat 18
 dignitate seu lucrum cause: sicut
 victum est in causa nouitatis. Est
 tamé differentia in modo pcedē
 dia: quia si illi qui sunt adionari
 obtineant cōgēdiū contra appel
 lantem: statim dō fieri declaratio
 pro ipsi ad fines congruos sūm
 materiam subiectā. Si nō appel
 lans obtinet defectum cum vitiis
 fate de iure: vt eidem fiat declar
 ratio requiritur q̄ illi iter adioz
 nētur vlturi z audiri fieri p̄ iu
 dicem p̄dicte vtilitatis declara
 15 tiones: q̄q̄ semper presumit pro
 iudice z re iudi. Et si ad diem assis
 gnatā appellati seu intimati offe
 rant se paratos procedere in cau
 sa appellantis non audientur
 imo pcedēdiū est ad p̄dictā adu
 dicatione nisi ipsi ex cā p̄babili
 possint purgare eorū cōtumaciā. 19

16 ¶ Item mortuo appellato vel in
 timato in omni causa appella
 tionis appellans tenet facere ad
 iornare heredes ipsi ad resumē
 diū processum alias heredes p̄
 dicti in assisio vel magis dieb?
 z eidem in parlamēto possent pe
 tere cōgēdiū contra appellā
 tem quod dabitur eis dato q̄ ap
 pellās cōpareat z hoc si fuerint
 presentati: necus autem econtra:
 quia mortuo appellāte si here
 des est ad presentata compareat
 admittuntur ad resumēdiū pro
 cessum sine alio adionamento. 20

17 ¶ Item sere pro omni cōtumā
 cia ex p̄dicte debentur z sunt p̄nu
 dicabiles ex gre rei qui non com
 p̄silitur pcedere in cā. nisi p̄r? rez
 tusa p̄tūmāciat not. l. laudim?
 C. de iudic. c. si de do. z contumā
 z no. Bar. in l. contumacia. §. j. ff.
 de re iudi. z no. in ti. de expensis.

18 ¶ Item si quis vult cedere seu
 gurgire rem suam tenet i emp̄li
 theosis. Et sup hoc fecerit adioz
 nare dñs directū si dñs. j. vel alte
 ra die vntegra fecerit defectum
 actori adiudicabit petisio sua z
 hoc suis expen. q̄ ipm fieri pote
 rat extra iudiciū. Si vero dominus
 cōpareat z se opponat: proponat
 q̄ causas sue oppositionis et ad
 diem sequentem non ventat non
 propter hoc cadit a causa q̄ si fa
 cta est mercēnariatē est incesse
 obtinere secundum defectum cu
 ius virtute dñs repellendus est
 a sua oppositione: debet in exp
 pen. cōdemnari. Si vero domin?
 adionatus vt s. obtineat cōgē
 dium re integra actor cadit ab in
 stantiā: tenetur in expensis.

19 ¶ Item in causa assicuramenti
 si ad primum diē vt sequentem z
 re integra re fuerit contumax: da
 bitur actori defectus cū commissi
 sione q̄ reus cōpellat p captione
 persone vel bonorum suorum cor
 ram iudice cōparere z ad stādūz
 iurij q̄ presumitur pro actor qui
 per iuramentum asseruit se habes
 re iustam causam petendi assecu
 ramētū. Et si re? postea procedat
 z pponat defensionē suā relata
 bilitur: tenet tñ prius soluere ex
 pensas contumacie literarumq̄
 commissiōis z executionis earū
 dem: nisi ipse possit purgare con
 tumaciā suam.

20 ¶ Item si quis fuerit adionā
 tus et comprehensus personalis
 ter super agnitione cedule ma
 nu sua scripte vel signate et ad
 diem non compareat datur actori
 defectus virtute cuius secū
 dum antiquos munienda est ma
 nus antequam audiat: secus

autem si actor asserat cedulā esse
 signatam vel scriptāz manu pre
 decessoris ipsius rei quia non cō
 stat ipsum esse heredē defuncti.
 Aduertēdiū tñ q̄ si prima die re?
 compareat per se vel p̄r pcurā
 torem: petat diē aduisamentū:
 aut aliam dilationēz ad domum
 facta petitione aut die assignata
 nō compareat actori dabitur de
 defectus cuius virtute cedula hā
 bebitor p̄ agnita z verificata: ita
 q̄ mandabitur q̄ ipse compellat
 soluere contenta in ea p̄ captio
 nē. Et in casu oppositiōis ma
 21 ni munita adionetur. Et ad pro
 ponēdi causas oppositionis. Et.
 Si vero re? prima die faciat dese
 ctū secundum aliquos cedula hā
 bebitor p̄ agnita: vt dictū est in
 prin. Sed secūdiū cōmūnē opinio
 nē necessari? est secundū defect?
 z maxime cū agitur de facto pre
 decessoris vt dictum est.

22 ¶ Item si reus post agnitionem
 cedule velit proponere exceptio
 nes suas ad hoc q̄ cedula cācel
 letur audiend? est reseruatū ex
 p̄p̄is in diffinitua parti obtinē.
 23 Et hoc ad euitādū p̄cessū p
 litatēz in odiū illius qui iniu
 ste detinet: petit vt cedula agno
 scat. Et vide sup hoc quod dictuz
 est in titu. de dilacionibus.

21 ¶ Item in materia subhastati
 onū ad hoc quod decretum possit
 adiudicari requiruntur quatuor
 p̄conuasiōnes z contumacie re
 spectu absentis pro quib? contu
 maciūs nulle dātur expense respe
 ctu illius qui iniuste se opposuit
 quia tenetur in expensis factis
 ratione processus retardati.
 ¶ Item z virtute quatuor dese
 ctuū veliquatū defect? factū: in

precedentibus aliqui comparues
 rint z p̄stati fuerint de iure suo
 oēs vocati tam in generali q̄ in
 specialī non componentes excludi
 a re z a positione ita q̄ ar
 plus non audient s; remanebit
 res penes emptorem plus z vlti
 mo offerentem precium adiudici
 cabitur creditorib? presentib? et
 comparentibus z fidem facientib?
 bus de his que sibi dentur p̄ lites
 ras aut alias fm iuris ordinē. Et
 si quid sit residui illud remane
 bit penes debitorem.

24 ¶ Item in causa criminali con
 tra absentē p̄ primo defectu daf
 pcuratori dñi ducis adionamē
 tū in casu dñi: vt bona sūco ap
 plicentur z virtute quarti z vlti
 mi defectus fiet declaratio cōtra
 absentem scz q̄ pro victo z p̄fesso
 habeatur z punit fm casus cri
 gētiā si valeat apprehēdi: bo
 nāq̄ ipsi? fore p̄fiscata declarā
 bit. z hoc si crimē exigit mortem
 vel mēbz imulationē z p̄cedē
 sufficiēt. Informatiōe: alias secus
 de hoc not. l. j. ff. de requi. reis.

25 ¶ Item in curijs cancellariarū
 virtute primi cōgēdiū p̄cessū defect?
 obtenti reintegra cōtra illū q̄ est
 obligatus vel heredes eius pos
 test executio inchoari vna cū lites
 ris obligatorijs dato q̄ nō conti
 neat illa r̄ba sine mentione z li
 cētia q̄ tñ executio fieri nequit
 virtute literarū predictarū factū.

¶ Item in curia domini fenealli
 z alius curijs inferioribus coiter
 p̄ q̄ defectu vel cōgēdiū debet
 tur. vñ. solidi. Aliquij tamen repe
 riantur super hoc p̄uilegiati. Et
 etiam hoc fallit in plurib? casib?
 bus vtpote si seruiciū in curia p̄
 dicta agatur pro salario sibi debito

De contumacia.

gratia officii sui. Item in causa in qua agitur de reddendo vel surpiendo rem domino directo.

Item si quis fuerit adionatus viturum deponere in magna curia illud quod sibi debetur si sua credat inferre.

Item si constat per relationem seruientis qd intimatus tempore adionamenti dixerit qd ipse nolebat sustinere sententiam vel gratiam contra eum obtinere defectus.

24 Item contra eum qd est in infirmitate vel validudine detentus tali qd neqz venire ad iudiciu si mittat exoniatore qd hz duo iurare. i. qd ille iurmat vt dictu est qd misit eum ad ipm exoniatu z dabit defectus vel cogediū. saufflon seroine: z si iteru adionetur tenet medio iuramento affirmare excusationem suam fore veram: z ei credit nisi pars aduersa velit probare falsu. Quo pbato cotumacia sua iustificatur effectum: qd noz p his factunt. c. cum dilecti. §. expecta: tibus. de do. z cotu. z ea que tagit Barto. l. questum. ff. de re indi. z Jano. c. querela. de pcura. c. veniens. de accusa. z Bar. l. p. §. ad crimē. ff. de publi. iudi. interdu tamen excusatur. z si no miserit: exoniatorem vt not. l. ij. ff. si quis cau. p. actore no admittitur exo: 27

25 Item si secundo vel pluries fuerit exoniatu z adhuc duret impedimentum potest compelli vt constituat procuratores ita qd alias reputabit contumar. Et hoc

nelis efficiatur quasi immortalis. vt. l. questu. alle. z not. Bart. l. j. ff. de diuer. et te. pre. C. l. j. C. de resti. mili. glof. l. j. §. is qui. ff. si quis cau.

Item contra (incarceratum) vel alias impeditum de facto. si impedimentu est notu iudici cotra eum no est dada cotumacia z si data fuerit z postea de ea constitit reuocabitur vt. l. sed z si qd. §. illud sciendū. ff. si quis cau. Et hoc nisi ipse fieri hoc procurauerit vt. c. significante. de pigno. l. item. hi. z. l. succurritur. ff. ex quis b. causis ma. l. si idcirco. C. eo. ti.

Adde (incarceratum) qd solū dicitur incarcerari si detinet in custodia publica vt. ff. si a latronib. aut pcedonib. z multis alijs modis quos vide in l. succurrit. cū. l. sequen. hic alleg. Item cotumacia data loco z tempore suscepto et periculoso pds pter guerram aut alias reuocanda est: idē in sententia vt. l. sciendum. cum ibi notatis. ff. de legatio. cle. pastoralis de re iud.

Item si quis mittat procuratores ad iudiciu qui in itinere captus est a latronib. vel alias iustie impeditus ille non debet censeri contumar. et est releuandus saltē ex officio pncipis. art. l. cū a maribus. C. qui pe. tu. vel cu. t. itē si filius. fuerit adionat. sine aut. patris. ipse debet habere congedium contra actore de iure z consuetudine z hoc nisi in certis casibus scilicet in peculio castre: in delictis in actione iniuriarum z alijs que notantur per Speculum in fi. de actore. §. vni. co. versiculo. sed si filius. in qb. admittitur ad egēdū: per com

De contumacia.

So. rñj.

sequens ad defendendū sine auctoritate z cōsensu p̄is. Cum em agitur de his in quib. patri non acquiritur vsus. non requiritur patris cōsensu vt no. l. si. §. necessitate. C. de bonis que libe. z Bart. iter libertas. §. filius. ff. de adul. z. c. si. de iudi. l. vj.

28 Adde (iniuriar) tan filius facta. possit remittere iniuriā sibi illataz inuito p̄e. de hoc est lex for. in. l. in p̄sonā. ff. de pact. Et an a contrario possit pater remittere iniurio filio. vide ibi glof. z in. l. contra iur. §. si. cū l. in personam. eo. ff.

29 Item z idē est in vxore respectu bononū dotalinū si adionet sine auctoritate et consensu viri quia q̄tum ad hoc ipsa sensetur esse in viri potestate qd est contra. l. si vxorem. C. de condi. inser.

Adde (p̄tate) qd si mulier ē in viri p̄tate. Ut Sen. iij. c. de eua multiplicabo erū nas tuas z cōcept. tuos in doloribus filios tuos: z sub viri p̄tate p̄is. Et ipē dñabit tibi. Item mulier debet subesse in omnib. viro. fer. et aut. in. c. manifestū. in fin. cū duobus cap. seq. rxiij. q. v. Et vide de primo dicto Ange. in. l. si vxorem. C. de condi. inser.

30 Item si pater vel marit. fuerint adionati p auctorizandū filiū aut vxorē. z ad diē assignatam no cōparuerint vt te defect. curia debet filiū z vxorē si cōpareāt: z hoc p̄fatur auctorizare.

31 Item si aliquis sit adionat. ad vnā z eandem diem corā dño senescallo: z alio iudice subditio compareat in maiori auditozio iudex inferior no debet ipsum dare defectū si de hoc sibi cōstet.

Et si de facto dederit dominus senescalus super hoc requisitus illud remouebit iuxta. l. contra pupillum. §. si. ff. de re iud. c. cum parati essemus. de appellacionib. Et hoc nisi fraus interuenerit vt no. c. pastoralis. de off. deleg.

32 Item si ps petierit garadiā z ille qui est adionat. pro suscipiēda garadiā fuerit cotumar: pars ipsa tenetur se defendere et hoc periculo illi. qui est cotumar facta p̄tatione de recuperando dñā z interesse nec amplius dabit sibi dilatio pro garadiā habebit tamen dilacionem pro se defendendo z respondendo.

33 Item si cotumacia fuerit data hora insolita z incōgrua puta in nocte vel noctis crepusculo non valet vt. c. consuluit. de off. dele. §. sedebunt. in aut. de iud. collar. vj. z marime in actu in quo est ordinarie procedēdum.

34 Item si cotumacia data fuerit in diē dominico vel alio solēni festo similiter no valet vt. l. si feriatis. ff. de ferijs. z. l. si. c. eo. tit. Item virtute defectus obtentū per illum qui vult succedere per beneficium inuētarij. excluduntur illi qui possent vel vellent succedere simpliciter: z facti inuentario declarabitur qd ille recipietur vt heres defuncti cum beneficio inuentarij: nec est opus alia interpellatione.

Item si aliquis est adionatus ad comparēdum coram domino senescallo tali die sine hoc adfectione. si actus est iudiciarij in festo illig hora tertia i qd ipse sedere consuevit z dare cōtra absentem contumaciā: sicut si locus omittatur l. adionemeto: qd intelligi

De procuratoribus.

tur ubi more maioruz ius dicere
cōfuevit vt. l. ius plurib⁹ modis. 35
§. ff. de iusticia et iure. Si vero
esset actus extraiudicialis for-
te iudex debet expectare hora⁹ ves-
perarū que est vltima hora diei
ad ius dicendum vt. §. sedebūt ius
dicēs. aut. de iud. colla. vj. vel vj
q. ad tenebras inclusive iurata. c.
cōsiliuit. de offi. dele. 2. sup hoc vi-
de. Bar. l. liber homo. §. decem. ff.
de verb. obli. 2. in fi. de verb. obli.
§. in diem. in glo. super verbo tri-
buti debet.

¶ Item si pars obtinuerit dese-
ctū in parlamēto contra partem
aduersam oportet q. faciat eam
adiornare ad sequēs primū par-
lamētum p. adindicādi vtilitatē
als cadit ab vtilitate ipsius. Et
idē seruatur in reo si obrinuerit
cōgediū cōtra actorem idē etiam
si pars q. obtinuerit defectum in
parlamēto procedat in causa se-
cundā eius aresamentum. Et si nō
petat vtilitatē defectus vel cō-
gediū vel de ea non protestetur. 6
Pro obrinenda vero vtilitate se-
cundi defectus pars que non cō-
paruit potest adiornari ad cer-
tam et competentem diem eius. 8
dem parlamentū fiet adindicā
tio vtilitatis ipsius et contumacia
clere hoc nisi ille qui fuit abdens
possit suam purgare contumacia
et causa iusta 2. pbabili q. alias
fuerit adiornatur.

¶ Item oportet q. actor pcedat
vel cōtinuet eam suā de plamēto
in parlamētū: q. alias esset locus
interruptioni 2. caderet ab instā-
tate interdum a causa videlicet
si causa nouitatis 2. appellatiōis
retategra. Et hoc nisi obtinuerit
reconuementum a rege quod satis

de facili conceditur.

¶ Item ad hoc q. quis proprie
dicat cōfirmat: duo requiruntur:
primū q. sciuerit vel scire potuit
2. debuit se fuisse adiornatum. se-
cundū q. potuerit hē accessum
ad iudicium: vt no. Bar. l. ex cons-
sensu. §. ff. de appel. litē veniūt.
§. peritā. ff. de peti. here. cle. vni
ca. de dolo 2. contu.

¶ De procuratoribus.

Summarium.

¶ Procurator non admittitur
sine mandato.

¶ Procuratorē q. stituēs si moretur
extra patriā p. uetudinariā quas
liter se gerere habet.
¶ Notarius an possit seipsum pro-
curatorē in procuratorio inseri
bere.

¶ Prelatus aut vniuersitas vel ius
iurisdictionem hñtes an proprio si
gillo possit sibi procuratores cō-
stituire.

¶ Procurator pōt cōstitui a maiorē
parte habitantium.

¶ Vniuersitas carēs cōsulat an 2
quā cōstituat procuratorē.

¶ Mandatum procuratoris est ad
diē assignationis exhibendum.

¶ Mulier an possit esse pcuratrix.
Legitime impeditus an cogatur
procuratorem constituere.

¶ Procurator ghalis an possit in
actib⁹ spāle mādātū erigētib⁹
constitui.

¶ Procuratoris officii a principio
est volūtariū: post facto autem
necessarium.

¶ Procurator an teneatur appel-
lare.

¶ Procurator ad negocia constitus
tus si male se habeat censetur ta-
cite reuocatus.

¶ Mandatum spāle quibus cessibus

De procuratoribus.

So. liti.

procuratori competat.

15 Procurator habēs mandatū spā-
le substituēdi pōt alium procura-
torē substituere 2. eum reuocare.

16 Procurator an cogatur mandū
copiā parti aduersē dare.

17 Verba ista in causis mortis 2. mo-
tuendis in pcuratorio inserta qd
operentur.

18 Mandatū speciale procuratoris
quibus verbis concipiatur.

19 Procuratoris cōtumacia an do-
mino noccat.

20 Procurator an in causa criminis
li admittatur.

21 Miles an possit esse pcurator.

22 Procurator iurat de calumnia in
animam domini.

23 Tutor iurat in animā suam pro-
pter pupilli ignorantiam.

24 Sententia fertur in personā dñi
non procuratoris.

25 Agitatum per procuratorē valet
in preiudicium domini.

26 Procuratorem constituere qui-
bus admittatur.

27 Procurator et tutor tenentur de
culpa et dolo.

28 Procurator qualiter veniat res-
uocandus.

29 Procurator an admittat in testi-
moniu in causa quam agit.

30 Procuratoriu loci magnifici po-
test publicari 2. scribi in registris
curie.

31 Procurator regis vel ducis pro
simplici excessu nō admittitur si-
ne adiunctione promotoris.

32 Procurator acquirit dño posses-
sionem et proprietatem.

33 Prelati ecclesiastici possunt cons-
tituere procuratores.

34 Clauis pōt pstituire pcuratorē
spālem ad pstandū homagiu.

35 Procuratorium nō impugnatū

in causa principali an possit im-
pugnari in causa appellatiōis.
36 Procuratorium an debeat apud
curiam remanere.

37 Procuratorium cēsetur domino
cōparente tacite reuocatum.

¶ Rimo nullus vt
pcurator admittit
ad agendū vel des-
fendendū in iudicio
vl' extra nisi sit mu-
nitus procuratorio
sub sigillo autēctico curie rēpora-
lis cōcessor: p hoc facit. l. si qua
in fi. C. de epil. 2. c. post cessionem.
de pba. l. vnica. l. fi. C. de satisfda. l.
ne satisfdatio. ff. de ra. ha. et tenet
hoc per. l. nō solū. §. qui alieno. ff.
de procura. Et sup hoc vide glos.
super verbo per appellatiōem
cle. causam. §. rñso. de elect.

¶ Si tamē pars cōstitūēs pcuratorē
moret extra patriā cōiue-
tudinariā et terrā q. iure scripto
regitur sufficit habere procura-
toriu manu notarij scriptum au-
ctozitate regia signatū. Sed qd si
pars aduersa negat q. ille q. noia-
tur in pcuratorio sit ille q. pcurator
toiu deffert vel non vult occuparē
negat q. illud est nomen suū
qd faciendū. no. Cy. in. l. si qua
p calūniā. C. de epil. 2. cle.

¶ Sed an notarius possit pstitui
tūedo pcuratorē: se ipsum in p-
curatorio scribere 2. signare istru-
mentū no. Bar. l. ieruus commu-
nis. ff. de stip. seruozum.

Adde ¶ (procuratorē) q. p-
curator est ille q. alie-
na negocia mandato dñi admi-
nistret. l. j. ff. de procu.

¶ Itē dñs habēs terram 2. iuris-
dictionē in pñia ista pōt cōstituere
pcuratorē sub sigillo proprio

De procuratoribus.

jurta. l. si procurator. ff. de procura-
rato. Et idem in prelatu cōuentu
z in collegio z etiā in vniuersita-
te habētē cōsulatū z sigillum pro-
prium. Vniuersitas vero que nō
habet cōsulatū non pōt cōgrega-
ri nec pōt procuratorē cōstituere
sine licētia domini vel iudicis or-
dinarij aut dñi senescalli si causa
pendeat coram eo. arg. l. ij. et. l. si
quis decurio. de decurio. lib. r. et
not. Barto. l. actor. prope si. ff. re-
ra. ha. z oportet qd consistet de licē-
tia per literas dñi vel iudicis sal-
tem incorporatas in lris procur-
atorijz als rējceret procuratorē.
rūz habitantes essent emēdabi-
les pena arbitraria. Clericū sin-
guli habitantes possunt procura-
tozem cōstituere in pluribz pcur-
atorijz quolibet nō excedēt nu-
merū nouē personarū. decē etiā sa-
ciāt p p̄m: siue turbāz no. p. glo.
c. j. de elect. Et procurator. eo mo-
do cōstitutus recipit ad p̄sequē-
dum litē pro omnibz habitantibz.
licet etiā p̄stituerit vt singulijz
videtur esse contra. l. q. maior. c. si
sibi notis. ff. ad muni. collegio. si
licito z marie diuino cultu depu-
tato et sine licētia ep̄i qñ habent
patrimonia discreta z separatāz
administrationē. vt. c. qd in cau-
sis. de pcurā. no. C. l. neq. C. eo-
tit. c. cū deputati. de iudic. c. ex li-
teris. de pba. not. c. j. de pro. et. c.
edoceri. de recriptis. l. j. penul.
l. si. ff. q. cuiusq. vniuersitatis.

¶ Item maior pars habitantū
potest procuratorē cōstituere p se
z alijs habitantibus eiusdē loci z
secundū quōsdā sanior pars ha-
bitantū possit hoc idem facere:
si tñ ppter hoc fuerint cōgregati
cum licētia dñi vel iudicis vt di-

ctum est qz alias vt singuli in plu-
ribus procuratorijz non possent
hoc facere. ar. dicte. l. q. maior. et
l. maiorē. ff. de pactis. facit. c. p̄es-
sentium. de testi. lib. vj. c. j. de his
que fiunt a maiorē parte capi.

¶ Item vniuersitas non habens
consulatū de licētia dñi ducis:
vt. s. pōt procuratorē cōstituere
ad certā litē motā vt mouēda de
qua dz fieri mentio expressa in li-
teris licētia z procuratorijz: qz non
pōt p̄stituere ad oēs lites: z si fiat
nō valet. vt. l. ita tñ. ff. ad tre. no. q.
dicuntur. l. neq. C. de procurato.

¶ Item pōt et pluries cōuenit
procurator cōstitui apud actoz:
tñ qz ad diē assignatam actum sit
grossatū z sigillatū nec valet con-
stitui nisi in illa causa tñ. Et hoc
nō habitātes p̄t suos cōstitue-
re procuratores i iudicio nulla ob-
stante licētia z quomō. no. l. nō est
incerti iuris. C. de satisfactio. l. si
ue apud acta. C. de trasact.

¶ Item mulier non pōt esse pro-
curatrix nisi i certis casibz quos
no. quia. l. absente. C. de pcurato.
¶ Item tutor prelatos aut colles-
gium potest cōstituere procura-
tozem. no. l. neq. C. de procura.

¶ Item procurator p̄tore cōpar.
in iudicio: necessaria est gratia.

Adde In frācia huiusmo-
di gratijs hodie nō
vtimur. vt. s. diximus. z sic in vas-
num laborauerunt qui edificant
eā. nisi in causa impediendi et
certis alijs casibz: in titu. de cōn-
macia. §. vij. declaratio: sed in pu-
curatoze rei secus quis in curia
Cussiaci et patria Borboñ. in cā
nouitatis seruet p̄trariū eo quod
dicit qz vterqz litigātium censet
esse actoz: kontra. l. ij. §. j. ff. cō. di-

De procuratoribus.

So. xv.

ui. z. l. in tribus. ff. de iudi.

¶ Item ille q nō pōt agere vt des-
fendere personaliter an teneatur
procuratorē cōstituere. not. l. j. ff.
de iur. z tēpo. p̄scrip. l. questū.
ff. de reg. in. l. j. C. de testi. mili.
glo. l. ij. §. si quis. ff. si quis cau.

¶ Item procurator ḡnalis nō ad-
mittit ad ea qz requirunt speciale
mādatū: veluti ad petēdū benefi-
ciū in integrū restitutionis: z hoc
p̄ncipaliter quia secus si inci-
denter vt no. Bar. l. de pupillo. §. 14
¶ Item requirit etiā speciale mā-
datū ad transigēdū vt. c. inno-
tuit. de arbi. z. c. per tuas. et. et
ad deserē. iuramentum. vt. ff. de
iurei. l. iureiur. §. finali.

Adde (transigendum) do-
ctor. z ter. in. l. trasas-
ctionis. C. de trasac. qz vt ibi dicit
Jacob. butr. q. habet exercitium
actiois nō hz potestātē decisiōis.
¶ Item in causa matrimonij: vt
no. c. h. de pcur. i. vj. Et super his
vide. c. quid agendum. eod. titu.
l. vj. vbi gl. z. l. nō solū. si. ff. de p-
cura. et Bar. l. fili. §. fa. ff. de dona.

¶ Item procurator habēs mān-
datū ad hoc pōt alium (substitu-
re) procuratorē et etiā reuocare vt
habēt. in. c. is q. de pcur. li. vj. z. l.
si qs. C. de procu. Non tamen va-
let reuocatio procuratoris vel
substituti donec veniat ad notis-
ciā partis vt no. c. ij. de procurat.
li. vj. c. ex parte decani. de recrip.
l. in vlt. capione. §. j. ff. de iur. i-
ris z temp. p̄scrip.

Adde (substitutio) qz pos-
set hic queri an pro-
curator possit substituere. Distin-
gue aut loquar i procuratoze ad
iudicia vel ad negocia. P̄io cas-
su si est procurator i re suā iudicte
pōt substituere. l. illa. C. de dona.

¶ Item si ille que cōstitui procu-
ratorē ad agendū negocia mea z
ad erigendū debita efficiatur p̄es-
simi regiminis: ita qd est dilap-
datoz bonozū notorius eqcite vj

det reuocatu esse mādatū. vt no.
Bar. l. si cū comeli. ff. de solutio-
nibus.

¶ Item vtruz z quādē valeat p-
cessus agitatus cuius illo qui non
erat procurator vel agitat? a fal-
so procuratoze. no. l. h. C. de pcur.

¶ Item an dominus vel minor
possit habere ratum illud qd ges-
tum est in iudicio per falsum pu-
curatozem. no. l. si tutor. C. in qui-
bus causis in integ. resti.

¶ Item requirit etiā speciale mā-
datū ad (transigēdū) vt. c. inno-
tuit. de arbi. z. c. per tuas. et. et
ad deserē. iuramentum. vt. ff. de
iurei. l. iureiur. §. finali.

Adde (transigendum) do-
ctor. z ter. in. l. trasas-
ctionis. C. de trasac. qz vt ibi dicit
Jacob. butr. q. habet exercitium
actiois nō hz potestātē decisiōis.

¶ Item in causa matrimonij: vt
no. c. h. de pcur. i. vj. Et super his
vide. c. quid agendum. eod. titu.
l. vj. vbi gl. z. l. nō solū. si. ff. de p-
cura. et Bar. l. fili. §. fa. ff. de dona.

¶ Item procurator habēs mān-
datū ad hoc pōt alium (substitu-
re) procuratorē et etiā reuocare vt
habēt. in. c. is q. de pcur. li. vj. z. l.
si qs. C. de procu. Non tamen va-
let reuocatio procuratoris vel
substituti donec veniat ad notis-
ciā partis vt no. c. ij. de procurat.
li. vj. c. ex parte decani. de recrip.
l. in vlt. capione. §. j. ff. de iur. i-
ris z temp. p̄scrip.

Adde (substitutio) qz pos-
set hic queri an pro-
curator possit substituere. Distin-
gue aut loquar i procuratoze ad
iudicia vel ad negocia. P̄io cas-
su si est procurator i re suā iudicte
pōt substituere. l. illa. C. de dona.

Si vero est procurator simplex tunc ante litem non potest se post se. l. quod quis. l. nulla. z. l. procuratoribus. C. de procur. Secundo casu tunc loquitur in procuratore generalitatis in procuratore specialitatis in generali potest alium procuratorem sibi substituere. l. si procuratorem. §. si quis. ff. mand. l. §. magistrum. ff. de exerc. l. quicquid. in ff. ff. de insti. Si in speciali et tunc mandatū sibi factum habet certā limitatam formam: tunc potest alium substituere quia non videtur electa industria persone. ff. quod vi aut clam. l. si ego. extra. de offi. de leg. c. is cui. primo resp. l. vj. Si vero mandatū non habet certam z limitatam formam tunc non potest alium substituere nisi hoc ei fuerit permillum a mandante. et ita loquitur. l. penu. §. h. ff. de iur. z temp. perferri. Rō est quod videtur esse electa industria persone. l. mandatū. in ff. ff. mandat. de quibus vide Bal. in pred. l. si procuratorē. §. si qd. ff. mado. z Abb. de ro. l. d. l. quicquid. §. h. ff. de institu.

16 ¶ Item si procuratorum sit expressus decessum pro lite aut negotio de quo agitur z casus hoc erigat: procurator non debet illud recipere aut saltem tenetur relinquere parti requirenti exemplar: si vidimus: vt cōset de mandato z hoc expen. illius qui constituit. procuratorē: vt expresse tenet. Bart. l. §. defendi. ff. ex qb' cau. i. pos. ea. sed ita non videtur: quod expen. illius q' hoc requirit eo q' sit ad eius utilitatem et requestam.

17 ¶ Item signanter dicitur in l. teris procuratoribus in omnibus causis motis z mouēdiis: q' alias censeretur esse constitutus procu

tor in his tantum q' sunt tā mo te ad pedem. z eis annexis z tenet Bart. l. dā. §. si his q' habebat. ff. de dā. infec. facit. l. q' habet. l. cum. l. seq. ff. de iur.

18 ¶ Item in casibus superius allegatis alijs in quibus requiritur speciale mandatū: sufficit q' fiat verbis generalibus veluti cognitionem hominum petendi appellandi appellationes proficendi et alijs similibus. Aliqua tamen requiritur speciale mandatū et expresse sum vt (matrimoniu) cōtrahendi hereditatem adeundi et similia. In quibus versatur magnum periculum vt nota. per. Bart. l. filius. ff. de dona.

Adde (matrimoniu) Et videas de mandato in contrahendo matrimonio p docto. l. c. si. de cura. in. vj. In qb' casibus requiritur speciale mandatū vide. Bar. in. l. illud. ff. de minor.

19 ¶ Item contumacia procuratoris nocet domino etiam si dñs q' primum ad notitia eius peruenerit expresse contradixerit petens purgare contumaciam: q' non au dietur saltem sine re scripto principio z nisi re fusus expensis et de hoc nota. c. j. in fine: vt lite nō cōtesta. z ubi glo. l. ignorantis. ff. de procurat. procurator anteq' tenetur ad expen. que euenerint propter contumacia: vt notat Bart. l. si se non obtulit. ff. de re iudi. et no. eo. titu. infra.

¶ Item maior. xiiij. annis potest constitui procurator quia talis reputatur etatis perfectior: tam in agendū in iudicio quam extram: si aliud obstat. z etiā maior quatuordecim annis habēs curatozē potest similiter constitui procura

tor: et idem in filio sa. vt. c. non iniuste. de procurato. z. l. erigendi. C. de procurato. cum ibi notatis.

Adde (maior. xiiij.) q' etiam si quis possit esse procurator hodie istud est decusim per. c. q' generaliter. §. licet de procura. in. vj. q' minor. xx. annis nō potest esse procurator in iudicio p Cynū l. l. erigēdi. C. de procurat. Abb. in. c. non iniuste. in glo. §. extra eo. limita. non pcedere in casu se. erigēdi hic alle. vbi minor admittitur ad defensionem pariteris filiusfam. etiam sine cōsensu patris dūmodo sit maior potest esse procurator: vt per Abb. in. d. non iniusto. procurator vero ad negocia post. xvij. an. Et de isto procuratore ad negocia vide scrib. in. l. puma. de exerc. act.

¶ Item ille qui captus est ab hostibus potest constituere procurator: rem ad negocia: saltem ad illa que sunt necessaria pro redemptione sua. vt. l. seruum. §. j. ff. de procurato. in alijs non. vt not. dicta. l. seruum. in prin. et. l. ab hostibus. in prin. ff. ex quibus causis maio.

20 ¶ Item in causa criminali nō admittitur procurator potissime si delinquens fuerit adiornatus ad cōparendū psonaliter sub pena banni. z pro hoc. l. j. ff. de public. iudi. c. tue. de procura. sec' si civiliter agat. vt not. Cynū. l. cū re pecuniaria. C. de p. cu. nisi fuerit adiornatus vt cōpareat psonaliter in. l. pecuniarijs. C. eo. tit. ita no. Bart. l. de minor. ff. de qñi. Fallit in causa vniuersitatis etia dato q' agatur criminaliter vt no. in. l. fin. C. de re mili. libro. xij.

21 ¶ Item miles armate aut celestis

milicie nō potest esse procurator et de hoc nota per Innocent. c. cū. §. et. A. de re indicata. et inc. §. et seq. ne clericis vel monachis in militem. C. de procurato. in aut. de sanctis. episcopo. §. aliud. collatio. ff. ciuilitur autem non potest procurator constitui: vt. l. neq'. C. de procu. vide de religiosis de procurato. Si tamen ab initio fuerit admittus amplius non potest recuari: vt not. l. ita demum. C. de procurato. l. de pupillo. §. si procurator. ff. de no. op. nuncia.

Adde (procurato) qd' miles sine fraude potest constitui procurator in re sua. l. qui stipendia. C. de procur. In alia autem causa non admittatur si nō repellat aperte. vide Bart. in. l. filius. §. veteram. ff. de procura. et glo. in. l. ita demum. C. eo. contra quam videtur tenere Barto. Nec etiam admittitur pro constituta persona: vt dicit Alexan. in. l. militē. C. de procurato. Quid de muliere: dic q' non potest per. l. alienam. C. eo. nisi tribus concurrerint: vt not. Paul. in. l. feminis. ff. eo. Primo q' illa sit conuicta pro persona. Secundo q' ille pro quo mulier agit impediatur per seipsum litigare. Tertio q' alium idoneum non reperiat.

22 ¶ Item procurator iurat de calūnia in animā dñi sui: vt. c. j. z fin. de iur. calū. lib. vj. z potest renunciare procuratori in quacūq' parte litis etiam iniusto domino quod est cōtra. l. iniustus. C. de procurato. nec etiā domino condemnato procurator tenetur appellare vel si appellauerit nō tenetur causam psequi: licet forte teneatur hoc domino nunciare. et sup hoc

De procuratoribus.

no. Cy. l. inuit. alle. r. glo. c. non in insiti. de pcur. secus forte de tutor. l. si bonā causā. de admini. tuto.

- 23 ¶ Tutor aut iurat in animam suā propter pncipilli ignorātiā. vt no. l. ij. §. hoc aut. C. de iura. calū. Et requirit in procuratore qd habeat speciale mādatū. r. temp. ponitur i literis procuratoris: vt in iuribus predictis q̄ etiā iurabit de malicia si iudei reqrat et sup hoc notat ea que habentur. c. ij. de iura. calū. li. vj. r. l. si q̄b. op. §. si alieno nomine. ff. de ad. l. fec. c. l.
- 24 ¶ Item si dies fuerit assignata ad definitiōnē r. iterim: pcurator fuerit reuocatus iudei: nihilominus cum ipso potest pcedere ad proferendū sententiā vt. c. ausditis. de procurat. Et ideo in parlamento ex tunc non curatur de procuratorio: nec datur dies ad definitiōnē: quia semp. fertur sententiā in personam domini et non (procuratoris). Et vide que no. l. c. b. sentē. r. interlo. om. iu. et. l. si. C. de iniurijs.

Adde (procuratoris) q̄ lz sit altercatio inter scrib. r. sint glo. disputantes r. p̄ci p̄ue in. l. j. C. de sen. r. interlo. vtrū sit ferēda sententiā in p̄ona domini vel pcuratoris tamen vide gl. in. c. l. de p̄ba. extra que dicit de hoc nō esse multū curādū.

- 25 ¶ Item si per acta p̄cessus constat q̄ talis vt procurator rei vel actoris comparuit in iudicio et litem contestatus est illud quod per eum actū est valet in p̄iudiciū cōstituentis etiā dato q̄ nō appareat in presenti de procura. to. i. in curia vero spirituali in: scrip. procuratoris in p̄cesso. Sed

in causa appellationis opus est habere nouū pcuratoris nec sufficit q̄ p̄mum sit in sacco. Et idē in iudicio super principali dato q̄ procuratorium sit p̄tēs comismissarios referēdarios r. pro in: questis fīdīs deputatos: q̄ procurator tenetur qualibet die in iudicio fidem facere de procura. to. i. si pars aduersa requirat.

26 ¶ Item tutor curator siliussa. auctorizatus per patrē et ceteri agentes nomine suo vel alieno possunt procuratorē p̄stituire in quacūq̄ parte litis: licet infra sonēt alij vt no. l. neg. C. de pro. cura. Similiter in minor. r. p̄. anno. r̄ū non habēs curatorem potest cōstituire procurator. vt no. l. cuz minor. ff. rem. ra. hab. r. l. neg. C. de procura.

27 ¶ Item pcurator cuius dolo vel culpa aduersarius obtinuit cōdemnationem expensarū: tene tur dominam seruare indēnē et expensas soluere de suo vt. l. vni. ca. §. si procurator. ff. si quis ius di. nō ob. Et idem in tutore: vt. l. nō est ignotum. C. de admini. stratione tu. r. l. quicquid. C. ar. tu. Et vide Spe. in titu. de execu. sen. §. sequitur. in versu. Sed quid si pcurator. bar. l. cōtumacia in prin. ff. de re iudi.

28 ¶ Item quomodo est renocandus procurator nota. l. j. C. de sas. r̄ida. Et an sufficiat generalis pmissio facta per dominū de rato r. iudicio sicut. Hora ibidem.

29 ¶ Item an pcurator admittat in testimonio in cā (quā pcurat) Vide Bar. l. deferre. ff. de iu. s̄i. r. Cy. in. l. qm̄ liberi. C. de testibus. (quā pcurat) q̄ do **Adde** minus Ang. in. l. qm̄ hic alleg.

De procuratoribus. Fo. xvij.

hic alle. dicit allegādo Cy. q̄ ne: scit an procurator iudicij vel ne: socioz admittatur in testimonio pro domino i de consuetudine tñ dicit q̄ si haberet iudicare non admitteretur.

30 ¶ Item procurator domine comitis Bolonie: vel alterius loci magnifici potest requirere iudicē sedentem pro tribunali: vt litere sue pcuratorie publicentur in registris curie: et valet ita qd ostēdendo extractum a registris grosatum r. sigillatum illud sufficit: saltem in predicta curia r. aduersus omnes. Secus in alijs literis que producuntur in modum probationis. Et super hoc vide. l. p̄b. licati. cuz ibi notatis. C. de testa.

31 ¶ Item procurator domini ducis qui agere nititur in casu non p̄i. uilegiato pro simplici insuria vel excessu nō dz admitti sine p̄moto re contra cuz vt si reus obtineat: valeat r̄ncperare expensas. Et in omni causa non auditur procurator nisi constet iudici de informā. tione. Meruntamen si lite pendente: p̄motos moriatur vel renunciet liti r. causē solus procurator admittitur ad p̄sequendū lites vsq̄ ad diffinitiuam. vt not. Cy. l. sine contra. §. si. ff. de li. agnoscen.

32 ¶ Item pcuratorē acquirat dño dñi r. possessio. l. j. §. pcuratorē. ff. de acq. pot. r. no. l. q̄ donatū. ff. de dona. Sufficit autē q̄ in lris contractus pars confessa fuerit ip̄m esse pcuratorē. Et ideo comis munitur inferunt hec verba que confessus est esse procuratorem et habere super hoc speciale mādatum. Et istud sufficit dato q̄ nō cōstet de pcuratorio vt no. l. optis. mā. C. de contrah. r. commit. stip. i

¶ Item p̄lati r. alij viri ecclesiarū p̄t p̄tinere r. constitui pcuratores. vt cle. si. de procurato.

34 ¶ Item in causa qua agit q̄ vas salus recipiatur in fidē r. homagii: requirit q̄ pcurator habeat speciale mādatū requirēdū q̄ dñs suus per curiam recipiatur in fidē r. homagium. r. hoc notorie seruatur in parlamento.

35 ¶ Item si pcuratoris non fuerit impugnatum corā p̄mo iudice imo fuerit pcurator admittus: nō p̄t impugnari corā iudice appellationis: nec etiam persona ipsius reuocari seu reprobari: nisi ex noua causa: vt not. l. j. ff. an per aliam. c. appella.

36 ¶ Item pcuratio illius qui cōparet pro altero ex litigantibus dz remanere penes commissarios r. poni i sacco nec forte sufficeret ip̄sū inserere in processū nisi hoc fieret partibus consentientibus r. volentib. q̄ illa insertio valeat originalē.

37 ¶ Item si dñs qui cōstituerat pcuratorem compareat in iudicio r. potissime lite nodū cōtestata nisi si p̄teset actis in curia q̄ comparet citra reuocationem procuratoris. r. Er hoc censet renocat pcurator vt nota. §. si. ff. de les. ga. Et hoc est verum nisi compareat necessitate compulsius: vt qz forte fuit ordinatum q̄ veniat iuratur? in p̄p̄ia vel alia de cā. Et de hoc est text. c. si quis. de procura. lib. vj. sed isto iure non p̄tinet in curia seculari.

De tutore r. curatore.

Summarium:

¶ Pater est legitimus admittit

De tutore et curatore.

1. Tutor bonorum filii nec tenetur in hereditate facere aut rationem reddere.
2. Tutor vel curator an de consuetudine teneantur satisficere.
3. Pater dat tutorem suis liberis.
4. Tutela testamentaria non potestur legitima nec legitima dationem.
5. Mater admissa tutrix an debeat facere inuentarium.
6. Usufructus rerum filii spectat ad patrem.
7. Mulier tutrix testamentaria constituta non admittitur postea ad tutelam legitimam.
8. Frater maior, rursus an excludit matrem in tutela fratrum.
9. Patruus impuberum an rursus in illorum tutelam admittatur.
10. Mater ad secunda vota transiens perdit tutelam filiorum.
11. Electus in tutorem tenetur de dano sua incuria et negligentia habito.
12. Electus in tutelam non debet appellare sed bene se excusare.
13. Tutor accusatus pro suspecto an perdat administrationem.
14. Serenus negocia pupilli ex mandato tutorum an actionem habeat contra pupillum.
15. Tutor constituitur per iudicem territorii in quo sunt bona pupilli.
16. Filius familias an possit esse tutor.
17. Testamentaria et legitima tutela deficient datur locus datione.
18. Tutor ecclesiasticus an tutorem potius constituat quam laicus.
19. Agnati an in materia tutelae preferantur cognatis.
20. Tutor sciens prosequens causas iniustas pro pupillo tenetur.
21. Tutor faciens sibi relinqui quod pupillo relinquendum erat an teneatur.
22. Tutor male administrans non habetur loco tutoris.
23. Cointutor an possit absque tutoribus

24. Tutor egenus potest de pupilli bonis alii.
25. Curator quandoque datur bonis tam viuentis quam defuncti.
26. Curator datur minorum tutela finita.
27. Tutor legitime impeditus potest petere coadiutorem.
28. Tutor finita tutela potest conueniri ad rationem administrationis reddendam.
29. Curator datur quocumque minorum inuito.
30. Tutor agens pupilli nomine quousque liber libellum concipit.
31. Iudex domicilii pupilli constituit illi tutorem.
32. Vinus admittitur in causa masrimoniali vel beneficiati etiam absque tutore.
33. Creditor vel debitor pupilli an possit illius tutor constitui.
34. Tutor datus qualiter constituitur.

Diter test administrator legitimus liberorum suorum qui non tenetur facere inuentarium nec reddere rationem seu compositionem de administratione sed aliquando dabitur et coadiutor: vt nota per glo. r. Cy. l. si quis. §. in illo. C. de se. nup. q. intelligit quidam vbi pater est in culpa: q. si esset in dolo male administrans d. veniret remouenda administratio. l. i. r. Bar. ff. ad rebel. r. l. si. C. de sententia passio.

Item de consuetudine tutor vel curator non tenetur satisficere si de iure in testamento datus sit in alijs distinguere: vt non §. in si. de satisf. da. r. r. Cy. sup. rubi. r. l. de tu. vel cu. qui satis non de.

Item quid de matre et auis. no. l. mater. C. de testa. tu.

De tutore et curatore. Fo. lviij.

1. Item pater in testamento vel vltima dispositione potest dare tutorem liberis suis. Et idem in aucto pater non patre mortuo vel eo non emancipato qui tutor testamentarius preferit alijs legitimis tutoribus. Sed tamen ipse tenetur facere inuentarium nisi testator hoc prohibuerit. Et non obstantem illa prohibitionem si iudici et parentibus pupillorum videat hoc esse danosum pupillis iudex compellet eum facere inuentarium. vt. l. si. C. ar. tu. cum ibi non satis per Cy. r. hoc expresse tenet Barto. l. nemo. ff. de leg. j. facit in ar. l. in confirmando. r. l. vlt. litem. ff. de confir. tu. r. vbi p. edn. de. j. §. j. r. vide Spe. in tit. de tutore. §. r. generaliter. ver. r. hoc non. r. Et nota q. testamentaria non comparitur secum legitima nec legitima dationem. vt not. Cy. sup. per rubricam de tu. r. test. C. r. testam. r. potest fieri sub conditione sed non datus. vt ibi nota. S. per tamen tutela legitima constituit testatorie vt not. l. si tutor. §. in duobus. ff. de tu. r. ra. dila.
2. Item quis potest dare tutorem in testamento: nota. C. de test. tu. l. l. r. l. mater. r. ff. de reg. iur. l. quo tutela. §. nemo potest. de. l. i. l. p. vltima. §. in rem. r. ibi Barto.
3. Item nunquam inuitus datur curator: ad litem. no. l. qui habet. ff. de tu.
4. Item an rupto testamento ex causa prerogationis valeat tutoris datio. no. l. iure nostro. §. lueri. ff. de testam. tu.
5. Item an tutor debeat alii de bonis pupilli. no. l. j. §. si pupillus. ff. de tu. r. ra. dila.
6. Item ano r. patre mortuo Mater admittit ad suscipiendum liberorum suorum administrationem vt in aut. mat. r. que. C. quando mulier tu. offi. fungi debeat. hoc verum de ano paterno q. habebat filium i. potestate r. consequenter nepotem. Secus autem vt dicitur plures si filius fuerit emancipatus: quia hoc casu mater potest esse auo de consuetudine. r. sup. hoc nota dicta per Cy. in aut. hic alle. mat. r. au. C. in. i. §. questione. Et quidam dicunt q. mater non tenetur facere inuentarium dato q. pater vel auus in testamento ea ordinauerit esse tutricem. Et an ista casu dicatur tutrix testamentaria vel legitima nota ea que habent in glof. l. omnes. C. ad tertulia. r. l. mulier. r. l. se. ff. de confir. tu. r. C. l. neq. de confir. tu. Et sup. pmissis fuit multipharie r. multis vicibus dum altercatum. Et idem dicitur dum est de aucto pater. Super tamen fuit ordinatum per curiam parliamenti r. etiam p. curiam ista q. mater tenetur facere inuentarium quod videtur esse equum r. iuri. co. sonum. Et de hoc nota. l. his qui. ff. de tuto. r. curat. ad. al. hie. Et hoc verum nisi pater expresse disposuerit q. non teneatur mater facere inuentarium nec rationem reddere de administratis r. potissime si sit prouectus etatis r. alios non habeat liberos. iuxta. l. sine. C. ar. tu. Athilominus tamen iudex ex causa iusta r. probabili potest eam compellere facere inuentarium iuxta nota. l. §. allega. r. l. vtilitatem. ff. de confir. ma. tutor. potest tamen mater vel auia esse tutrix testamentaria vel legitima. sed non datus: vt ibi nota. r. l. tutela co. titu.
7. Item pater non tenetur facere

rozum suorum administrationem vt in aut. mat. r. que. C. quando mulier tu. offi. fungi debeat. hoc verum de ano paterno q. habebat filium i. potestate r. consequenter nepotem. Secus autem vt dicitur plures si filius fuerit emancipatus: quia hoc casu mater potest esse auo de consuetudine. r. sup. hoc nota dicta per Cy. in aut. hic alle. mat. r. au. C. in. i. §. questione. Et quidam dicunt q. mater non tenetur facere inuentarium dato q. pater vel auus in testamento ea ordinauerit esse tutricem. Et an ista casu dicatur tutrix testamentaria vel legitima nota ea que habent in glof. l. omnes. C. ad tertulia. r. l. mulier. r. l. se. ff. de confir. tu. r. C. l. neq. de confir. tu. Et sup. pmissis fuit multipharie r. multis vicibus dum altercatum. Et idem dicitur dum est de aucto pater. Super tamen fuit ordinatum per curiam parliamenti r. etiam p. curiam ista q. mater tenetur facere inuentarium quod videtur esse equum r. iuri. co. sonum. Et de hoc nota. l. his qui. ff. de tuto. r. curat. ad. al. hie. Et hoc verum nisi pater expresse disposuerit q. non teneatur mater facere inuentarium nec rationem reddere de administratis r. potissime si sit prouectus etatis r. alios non habeat liberos. iuxta. l. sine. C. ar. tu. Athilominus tamen iudex ex causa iusta r. probabili potest eam compellere facere inuentarium iuxta nota. l. §. allega. r. l. vtilitatem. ff. de confir. ma. tutor. potest tamen mater vel auia esse tutrix testamentaria vel legitima. sed non datus: vt ibi nota. r. l. tutela co. titu.

De tutore & curatore.

Inuentarium. Non quia pater: s; qz ad eum spectat vsufu. vt. l. cū oportet. §. exceptis. in ver. non autem. C. de bo. que li.

7 C. Jte nota q; si vir vxori in testa mēto dederit tutela liberorū suo rāz postea hoc renouerit: ipsa etiam non potest admitti ad legis timā tutelā. multo fortius si prohibuerit. vt no. l. miles. §. quadra 9

C. Jtez vitricus potest dari z esse tutor pūnignus: sed apud eum non debet educari. vt dicit glo.

8 C. Jte et super hoc aduertendū est q; vnus fratruz cum perueniat ad etatem quatuordecim annorū z vltra p̄fertur z excludit matrē: dā tñ ipse z ceteri liberi impubes fratres sint ex vtroq; parente vel saltē ex latere paterno z sint in bonis cōmunes qz alias nō. Hec ite tenet facere inuētariuz eo qz compelleretur illud facere de parte bonorū ad ipsūm p̄tinentiam. Et ne tedio affectus vel iratus querat a minoribus se parari z partagium bonorum fieri quod verisimiliter esset eis dānolium. Dabitur tamē fratri habenti vt dictum est administratiōnem pupillorūz coadiutor vel cōsiliari? p̄ indicē vocatis amicis vt sine eius cōsilio nihil saltē de immobilibus possit alienare. Et hoc matre. habente legitimam administratiōnem Quid autē sit testamentaria vos cogitabit. Sup hoc aduertendū q; p̄m ius antiquū etiam adult? poterat esse tutor legitim?: sed poterat se excusare: s; iure nouo nō est admittendus vt §. minoros. isti. de exc. tu. l. §. c. de legi. tu. p̄trariū seruatur sed sepe datur coadiutor. nota. de hoc. l.

nemo. C. de legi. tu. Sed si primus frater recuset: ionus tutele suscipere: vel moziatur etiaz suscipere tutela secūd? admittit ad tutelā si de his constet realiter secus si fuerit a tutela remotus z verone: rar? qz tunc dandus est tutor. vt no. l. Spe. .ii. de tu. §. si vero dicat. in ver. sed pone.

C. Jte z similiter patrūz impubes quorū bona sunt cōia cū ipso patrūo potest habere legitimam administratiōnem p̄missis tñ tutoribus deficiētibus? qz nec iste excludit matrem. Sed an ipse teneatur facere inuētariū aliqui tenent qz non paritate rationis illius q; dictum est de fratre. z nota. l. §. de legi. tu. in situ. eo. per totum.

10 C. Jtem si mater habēs tutelaz liberorū suorūz cōuolet ad secūda vota ipso iure ipsa est priuata ab omni administratiōne (z tutela) etiam incontinenti post spōsalia qz tā est in spōsi potestate p̄sutura de cōiuetudine. z moziato viro nō poterit tutelam predictam recu: perare z hoc tāgit Specu. in situ. de tutore. §. sic dicendum. in ver. quid si mater. Cyn. in aut. matrē z quis. in. q. si. quis ter. distinguat l. si sub. conditione. l. p̄ncip. ff. de testa. tu. Et dato q; mater habēs administratiōnem non fecerit p̄ uidere liberis de tutore: nec ratio nez reddiderit de administratiōne ante spōsalia aut ante matrimonium nō p̄pterea priuatur his q; data sunt sibi a p̄re liberorū quod est contra (l. oēm) cum ibi no satis. C. d. text. idem si nō habeat administratiōnem z pupilli se terint p̄ annū sine tutore. vt ibi. l. matres. z l. mater. eo. titu. l. sciat. C. de legi. here. Et hoc tangit ad

De tutore et curatore.

plen? Jo. and. in additionib? super Spe. tit. de tuto. §. nunc dicit: 14 dum in vltima colū.

Adde (et tutela) multos alios modos in quibus mulier perdit tutelā per August. in aut. matrē. quaz legit cum autentici. sacramentuz. col. fina. C. quādo mulier tu. offi. Et inter cetera dicit q; si mulier asserat se solam ad secundas nuptias migrari per hoc reddi suspecta per §. quia. in verbo concupiscentias. 15 vt sine prohib. colū. vij.

Adde (l. omnem) Glo. not. in verbo purificaret in §. penul. vt sine prohib. col. vij. q; dicit q; hodie solū est remissum iuramentū non autem pena quā approbat hic Jacob. de bel.

11 C. Jtez q; si tutela est alicui ad iudicata cum esset alii? qui obtulerit alimētare impuberem suis proprijs sumptibus? q; ille q; datus est tutor: non potest expensas alimētatorū repetere: eo q; alius facturus erat gratis nisi ex causa iusta 16 aliud fuerit ordinatum per iudices. z de hoc no. l. contra impuberes. C. de nego. gestis.

C. Jtem si tutor datus p̄ iudicem se excuset z non admittus appellauerit z demū si cadat ab appellatiōne tenet ad vāna que pupillus interim passus est: vt nota. l. i. in prin. ff. de administratiōe tu.

12 C. Jte decre. a tutela nō est appellandum sed excusandū. vt §. q; autem. in. de excu. tu. Et nota. l. i. §. si qui. ff. quando appel. sit. et. l. ij. §. c. de appel. z ibi. ne.

13 C. Jtem si tutor conueniatur vt suspectus an p̄dente iudicio debeat ei iterdici administratiō. nota. l. i. §. si forte. §. j. ff. de solu. c. ve

nerabilis. de offi. deleg.

C. Jtem an ille q; gessit negocia pupilli ex mandato tutorum habeat actionem contra pupillum vel cōtra tutore. not. l. si mādātū. C. de negocijs gestis.

Adde (negocia) An z quādo aliqs gerens alie na negocia sibi obliget dominuz per Jo. fab. in suo beniar. vbi succinctam ponit distinctionem in. l. si mandatum. hic allega.

C. Jtem si pupillus habeat duo vel plura patrimonia in diuersis locis z iurisdictionibus iudex loci in q; pupill? fouet domiciliū z vnde extrahit originez dabit sibi tutorem q; omnium bonorum habeat administratiōnem. Vel possunt ei dari duo tutores per iudices locorū vbi patrimonia sita sunt vt not. per Spe. titu. de tu. §. si fac. l. pupillo. i. prin. ff. de tu. z cu. da. ab. h. z. l. nec a. p̄siede. C. qui da. tu. pos. C. y. mouet. questio. em. l. vni. ca. vbi peta. tu. z cura.

C. Jte z an filius. possit dari z esse tutor? not. Bart. l. patri. ff. de adul. z quid de illo qui est minor 17 rrv. annorum nota. l. finali. C. de legi. tu.

Adde (tutor) an filius. possit esse tutor? quādo ipse existēs i potestate alteri? possit aliam in sua prāte habere. vide ibi per ipsum Bald. dicentē q; ille qui est in potestate alterius non potest habere filium in sua potestate: verum est in potestate eiusdem specie: sed in potestate parata bene potest habere.

C. Jte si nullus sit tutor testamētarius nec etiam legitimus iudex dabit tutorem ex consilio parētū z amicosum pupilli: z iste dicitur C. ij

datus? z solet dari ille qui est proximior de gne z sufficiens habendi tutelam seu administrationem z preferendi aut pu? dadi sunt tutores illi q sunt agnati. z illis deficiens? cognati:z postremo affines vel vicini. secundum q iudici z parentibus videbitur esse magis expediens z vtile pro commo pupillor: qui tutor datus per iudicem vt dictu est turabit bene z fideliter exercere officiu predictu z commodum pupilli pcurare z damnum evitare p posse inueniendum sacre z rationem reddere de administratione z reliqua res situate z alias facere q incumbunt secundus ea que notantur. l. i. ff. de pupilli sal. fore. z. l. fina. C. de administratione. tu.

18 ¶ Item quidam dicunt q istud dicitur iudex laic? qui interponit decretu in alienatione bonor immobilium: vt. l. si predictus. C. de predictis minor. Alij tenet q z officialis potest hoc oia facere vt. c. l. i. c. de offic. deleg. lib. vj. c. fina. de iudi. z sepe factum est ita.

19 ¶ Item hoc quod dicit q agnati preferuntur? est de iure antiquo: sed de iure nouo sublata est differentia inter agnatos z cognatos quo ad successione z quo ad tutela. vt in ant. de he. que ab intesta. venien. §. ex his. col. ij. r. z aut. sicut. C. de legi. tu.

20 ¶ Item si tutor psequat causam pupilli quam scit vel scire potuit no ee bona: z succubat: ipe tenet noie suo ad expensas litis. vt. l. no est ignotus. z. l. si bonam. C. de adm. tu. hoc expresse t3 Bartol. si se non obrulit circa pum. ff. de re iud. z ibi no. Et idem in prelatu ecclesiasticis: vt ibi gl. z idem

habetur. l. quoties. §. sicut? ff. de offi. boni aut causam tenetur pferre: etia appellatione / vt. l. si bonam. §. sper? alle. z tenetur de ista z leui culpa / vt. l. nota. z. l. quicquid. C. arbi. tu.

21 ¶ Item si tutor procuret sibi fieri legatum vel donatione: z impediatur ne fiat pupillo an teneat cum iurauerit commodu pupilli pcurare. no. glo. z Cyn. l. quicquid. al. leg. z Spec. in tit. de iudi. §. sequitur. de actione tutelae. circa princ. z ibi Jo. an. in suis additionibus. Et Bartol. in l. litio. ff. ad municipales.

22 ¶ Item tutor alienando rez pupilli immobilē dolose vel sine causa z alias male administrado no dicitur hoc facere vt tutor: sic z in administratione ecclesie / vt nor. l. qui fundum. §. si tutor. ff. pro emp.

23 ¶ Item si duo dati sunt tutores vnus sine alio non potest agere nec conueniri vt. c. si duo. de p. cu. lib. vj. l. cu alicui. ff. de nego. gest. z c. si. de testamen. lib. vj. c. penult. mo. §. i. de electione. eo. lib. hoc. de ad. esse contra. l. decret. §. i. ff. de administratione. tu. l. i. C. si er pluribus tu. Maior autem pars tutorum vel curatorum z consultum admittitur ad agendam z defendendam. Segnius enim expedit commissisa negocia plures vt habet i glo. l. si plures. §. apparet. z. ff. de adm. tu. z. l. si plures. ff. de pactis.

24 ¶ Item iudex potest constitutur tutori salarium secundu qualitate psonae z pupilli facultates vt l. a tutorib? §. si. ff. de administratione. tu. z cura. l. i. §. si pupill? ff. de tu. z ra. distra. facit. l. si hereditas. ff. de ad. sibi. saltē p alimentis: q interdum tutor egenus alendus

est de bonis pupilli vt not. Spe. i. ti. q sunt legit. §. i. in d. itez pupill. lue. vbi habetur q si tutor no p videat pupillo de alimentis tan? suspectus debet remoueri.

Item dicit Jo. fabri. §. si. in. ff. de capi. di. q er toto pupill? indiget tutore incōtinenti patre mortuo q nisi proximior z q succedere potest ab intestato fecerit sibi puidere per iudicem de tutore q pde proximior est in periculo restituenti damnu quod euenit pupillo vel q priuetur successione eius

dem. iuxta. l. si sororus tue. C. qui petit tu. nā z mater que no committitur suscipere tutelam si sterit per annum priuatur bonis q patre sibi collatis vt. l. sciant. C. de legi. he. z notat. l. matres. C. ad tertullianum.

25 ¶ Item interdum datur curator bonis defuncti z sepe bonis viuētis. Quid autem actus? sit z an debeatur facere inuentariu qui sint vocadi z an possit intētare actio nem tempore peritura no. de his omnibus. l. i. z. h. z. l. de curatore. ff. de cu. bonis dā. z. l. z si ad tempus. ff. rem. pu. sal. fo.

26 ¶ Item tutela finita eo quia minor factus est pubes: tutor tenet eū admonere vt curatorē petati als tenet de periculo z incōmodo illius qui est pubes factus et marime cū nondū reddiderit rationes tutelae. l. ita agit. §. si tutor. cū. §. se. ff. de adm. tu.

27 ¶ Item si tutor est infirmitate detentus vel alias impedit? longio impedimēto dabit sibi coadutor. Et ipse d3 hoc requere. iuxta. l. i. c. in q. cau. tuto. ha. zc.

28 ¶ Item tutor pot conueniri demū finita tutela. l. nisi. ff. de tutelae

ratio distra. da. ab his. sed curatoz statim. vt not. l. ratioes. de adm. ministra. tu.

Item sepe cū agitur ptra mi notē mandat rex vel princeps q prouideat sibi de tutore aut curatore. Et hoc casu datur etia tutor: vel saltē ille compellitur sibi p iudicem. vt. l. i. §. cū no. C. qui pe. tu. vel cu. Et quotidie fit ita z datur curator: inuito: qui interest altes rius hoc fieri ne iudicuz sit illuz sortum vt notatur.

Item si in processu cōtinetur q pstrus tutor talis impuberis par. zc. hoc sufficit: licet no dicat tutorio noie zc. Et sic de aliis habentib? officiu vel dignitatē vt. l. i. c. post. §. i. de adm. tu. l. post mortem. §. i. ff. quādo ex factio tu. z no. Bart. l. certis. §. pupillus. ff. de accusa. no. Bar. l. si quis apud §. i. ff. iudica. solu.

Item quis dabit tutore pupillo: an iudex originis an domicilij: an ille in cui? territorio est ita maior p fortunaz suaz. Dicedū est q iudex domicilij vt. l. de pupillo. z ibi no. ff. de tu. cura. dat. ab his. C. v. l. vbi de tu. facit. l. ppter litem. §. licet dat? ff. de ex. cu. quia tutor dat psonae principa liter: vt. l. i. ff. de tu. z cura. da. ab his. Et istius tutoris administratio porriget ad omnia bona vt. l. magis puto. §. illud. ff. de re. eozū qui sub tu. vel. cu. sunt.

Item in causa matrimoniali z bñficiali admittitur minor sine curatore: vt no. C. v. l. i. copulatio. C. de nup. ca. fi. de iudi. lib. vj. l. inter liberos. §. pe. ff. de adu. Item qualiter et quando pupillus possit obligari sine tutore. no. l. i. §. illud. ff. de noatio. C. iij

33 Item aduertendum qd ille qd est creditor vlt debitor non admittitur ad tutelam etiam testamētaria quid igit de matre cui debetur dotis restitutio et eius agere non potest. De hoc no. autem. m. n. c. q. da. in. pos. Et tenet Jo. andre. qd non debet admitti ad tutelam in add. ad spec. ti. de tuto. §. ghaliter. istud tñ non feruatur. Et forte ea ratione: quia mater non potest suspicari de subreptione nequitantie dotis non solate. Item si tutor efficiatur creditor ipsi minoris si iure successio: nis nihil sibi nocenti vero iure cello nō valet vt no. in aut. minor. 8 ris. hic alleg. l. i. r. q. sechdū Cy.

34 Item ista sunt que tutor datur: debet iurare qd administrabit iuxta posse bene et fideliter vlt legaliter personā z bona pupilli vtilia procurabit: z euitabit iniuria: facietqz bonū et legale inuentarium. Et de administratio loco z tempore reddet rationes z reliq. Et de his loquit. Cy. l. sancimus. §. pe. C. de administ. Non tamē tenetur satisfacere. Et de hoc no. Cy. super rubi. C. de tu. z ca. qui satis non dederunt.

Adde (inuentarium) Qua liter tutores debeant cōficere inuentarium: vide p. domi. num nepo. de monte alba. in suo tractatu quem nūcupauit libris fugitiuum: in ti. qualiter debeant tutores cōficere inuentarium vbi apostillatum est.

De iudicijs z eorum iurisdictione.

Summarium.

1. Causa realis vel proprietaria 2. Juxta psumitur habere iurisdic-

debet corā iudice laico vtilitari. Bona existentia in territorio alius cuius iudicis psumuntur esse sub eius iurisdictione.

Judex appellacionis an mandet executionem sententie quam confirmat.

Judex an z qualr possit suaz sententiam interpretari.

Judex in causa principali nō pot esse iudex in cā appellacionis.

Prepositi firmarij ad quos spectat iustitie z modū aut periculum nō erercent suā iurisdictionem.

Judex pot punire perturbantes suam iurisdictionem.

Compelli an possit quis ad iudicature officium suscipiendam.

Clericus quibz casibz remittat ad iudicē ecclesiasticū z quibz nō.

Clericus pzoatus nō pot decernare forū in cā assicuramenti.

Judex prohibetur emere a sue iurisdictionis subditis.

Institia tripliciter cōsideratur.

Dirutum imperium que bona et quos casus includat.

Judex an puniat ipsum offendentem.

Judex laic⁹ cognoscere potest de possessione rei spiritualis.

Reo contumace potest actor mutare iudicium.

Clericatus lite ptestata supueniente an debeat mutari forum.

Comitres in legem frustra legis implorataurilium.

Judex laicus pot in flagranti crimine man⁹ in clericū apponere.

20. Eccōmunicatio est gladius iudicis spiritualis.

21. Mādatore mortuo re integra eripiat mādatū et pās iudicarijs delegati vel commissarij.

22. Juxta psumitur habere iurisdic-

tionē eorū q in ei⁹ sunt territorio.

23. Cōsensu puzatorū nō ampliatur iurisdictionem iudicis in his quorum cognitio ad eū nō spectat.

24. Facta per iudicem electū tenet nō obstante errore eligentium.

25. Juxta potest rei causa domū puzuari ingredi vt inquirat rem de qua agitur.

26. Juxta an possit causam definire nulla facta conclusione.

27. Juxta laicus an possit extrahere de ecclesia eum qui illius immunitate gaudere non debet.

28. Juxta an semper debeat iudicari re fm acta z probata.

29. Sentētia cōtra indefensum lata an sit valida.

Item laicus potest prohibere ne ptes cām reales p proprietariam querat vel psequantur coram iudice ecclesiastico vt. c. ex. transmissa. et ibi gl. de foro cōpet. Quid autē de mirata vt si agatur de annua pñtatione z eius arreragijs Refert Aut agitur ex conventionē: vt qz re? promissit soluere arreragia et tūc iudex ecclesiasticus eo quia obligatio est reducta ad psonale potest de illo cognoscere. Sec⁹ cum agit directe et simpliciter p annua pñtatione et eius arreragijs quia si sit assisa habet annerum directum. dominium qd obfincit a domino rei principale partē. Hic est quod ille qui habet dominium directum censetur esse domin⁹ rei: vt. l. si domi. §. si fund⁹. ff. de leg. j. Et si non sit assisa. eo. qz perpetua censetur imobil. vt. l. si equam. C. de serui et ibi. Cy. et. l. hoc edictali. §. his illud adiungit

mus. in prin. C. de secundis nup. Omnes est redditus z pñcia censent immobiles. ista sunt rba gl. in aut. vt hi qui obliga. res ec. §. si vero redditus. col. v. de re vno mobili quommodo agatur. Juxta ecclesiastic⁹ potest cognoscere etiam inter laicos: quia hactenus ita vsus est de actioe mirra. Pet. erpelle mouet questionē. in l. j. ff. si. regund. z hoc nisi pro re spiritali vt est decima cum ecclesia agit pro ea: z marime ecclesia parochialis: vt. c. tua. de dec. ci. Secus in laico cū agit pro decima que ad ipsum spectat z quā nō tenet in feudo ab ecclesia vel aliud qd est annerum spūalibus vt ius patronatus. c. decernim⁹. z. c. pto. de iudi. c. cōtingit. Et ibi not. de arbit. c. tua. de dec. laici enim ecclesiastica negocia tractare non debent vt ibi no.

Adde mira: q rōne pñtationis alique iudex potest de multis cognoscere q si essent sepata nō posset. Et signāter nota iudicē ecclesiasticū posse cognoscere de cā tēporali laicorū cū venit accessoria ad cām ecclesiasticā vt i. c. de prudētia. de do. inter virū z vro. Secus aut si cā spūalis incidit corā iudice seculari. nam de ea non valet cognoscere: sed illam remittit ad ecclesiasticū. c. latoz. q. si. sine legit. c. tua. de ordi. cog. de ratione diuersitas vide Panoz. in. d. c. latoz. z sic potes vnū singulare hic notare q inhabiles gaudēt beneficio habili. l. si p̄munē. ff. quē ad. seruit. amit. l. si qs duos. z ibi Bar. ff. de libera. Abb. in capi. ad audiens tiam. extra de pericrip.

Utraqz cetera dicta tene men

si q ista cōio seu societas opatur mirabilē effectū videlz q si plus res simul sunt quoz vn' est cleric' z tpe petat remitti ad ecclesiasticū cū iudice iuris. c. si iudex. de sens. tē. cō. in. vj. qz tunc omnes debent secl' remitti ad iudicem ecclesiasticū. p. l. si cōmunē. ff. quē ad. serui. ne cause cōnēctio dimidat z ne sequatur absurdum z in eadem causa varie scie ferrentur: 4 forte hie. de hoc hypo. de mar. in suo libro.

¶ Item omnia que sunt infra limites terre alicuius principis vel dñi tēporalis cōsent esse de ei' iurisdictione: nisi dñi probetur. 5 Et idem est de bonis vacatib' sal tē si ita permāserint lapsi triginta annoz: z sup hoc vide Spec. ti. de iuridi. omniū iudi. §. vnico. 6 circa pñci. ver. magni imperā. z c. facit. l. §. cū verbere. ff. de offi. pñfec. vi. c. dilecti. de arbi. l. si. cū ibi notatis. C. eo. situ. hodie enim imperiū scissum est: vt no. glo. sup. per rubi. de stud. liberalibus vrbis romē. C. l. rj. vide melius infra. eo. l. i. §. item omnia. zc.

¶ Item iudex appellationis qui cōfirmatū sententiā a qua extitit appellatū mādāt executioni sententiā predictā non agit pñor (iudex) vt not. per Cy. aut. si q's litigātiū. C. de epl. audi. Et ita seruat Bar. l. a diuo pio. i. pñ. ff. de re. iu.

Adde iudex appellationis vel iudex a quo debeat demandare sententiā executioni. vic secundū Pau. in. l. §. de iudi. q' siue iudex appellationis.

Adde q' cōmunis practica in regno francie ita

se bz q' sententiā pfirmatam iudex appellationis exequit infirmatā autēz iudex appellationis iudex a quo remittit executioni demandādā reseruata sibi expēsarum appellationis taratiōe infirmatū siue confirmatū sententiā demandat ipsam executioni. Si autem appellans deseruerit appellationem: ita iudex a quo demandat exequi.

¶ Item iudex nō pōt declarare aut interpretari sententiā suā vltra vel p̄ter illud quod fuit pronūciatum. de hoc no. Bar. l. ab executione. in pñci. ff. de appel. no. l. quod iussit. ff. de re iudi.

¶ Item ille qui fuit iudex in causa p̄ncipali nō pōt esse iudex in causa appellationis. c. ij. de consue. l. vj. z l. eos. C. de appella.

¶ Item isti p̄positi firmarij ad quod spectat iusticie commoduz z periculum nō deberēt exercere suam iurisdictionem. vt no. Bar. l. de iure. circa pñci. ff. ad munici. p̄cipa. que quidem iusticia merito dicitur venialis z perniciosa.

¶ Item si tantū quod domine iurisdictionis haberes duos iudices: sic de alijs officarijs: vn' p̄ aliūti videt: z sufficit qd p vnū gestū est. vt not. l. lucro. §. iter eos. ff. de aqua quoti. z est. fac. in ar. l. tres tutores. ff. de administ. tu.

¶ Item iudex pōt compescere z mulctare illos qui p̄turbant suā iurisdictionem vel exercitiū officij sui: vt nota. in glo. c. cum volun. fate. de sententiā excommu. super verbo ratiōe offi. z c. j. de offi. de leg. et. pōt interdicare aduocato vel notario offi. cū suum ex iusta causa ad tēpus vel imperpetuū vt hōdet. l. mozo. est. ff. de peniō

¶ Item iudex videns aut sciens filium suum delictū cōmittere et alias commississe: non puniens priuandus est officio et alias puniendus. z sup hoc not. Cy. l. si. C. de mora. actionib'. ¶ Sed an q's inuitus possit compelli vt sit iudex. not. l. mungrum. §. iudicandi necessitas. ff. de mune. et hono. et Inno. c. q' cūctis. in pñci. magne glo. de cōcesso. p̄ben. lib. vj.

Adde filium quia in iustitia administrāda et ei' effectibus ita debet iudicari magn' vt paruus z proximus: vt extrane'. ter. est. no. z ibi glo. quā tibi do domine iustitiarie in. l. si. ff. de rerum diuisio. Nā in lege diuina scriptum est. ita magnuz vt paruz iudicabis: nec erit apud te personarū acceptio. c. noui. extra de iudi.

¶ Item sciēdū est q' clericus solutus in causa asecuramenti nō tenetur rñdere corā iudice laico nec etiā in actione personali: sed est dimittēdus corā iudice ecclesiastico: secus in actiōe reali vel si agat ad cognitionē scedule manu sua scripte vel signate: q' is non pōt declinare corā iudice tēporali: et idem in casu excessus iustitie vel delicti quādo casus est priuilegiatus: vt in salus guardia infra cta vel asecramento bizato: z tunc cōcludendū est q' de hūcques compellatur soluere emendā per captionē z detentionem sue temporalitatis distractionē bonoz suoz immobilitiā et parti passu in quocūq' viro ecclesiastico.

¶ Item est super hoc aduersus dñ' clericus vxoratus in cā asecuramēti non pōt declinare forū iudicis sp̄nalis: q' causa illa ciuili

liter intentatur. Verū tamen non condēnabitur ad p̄stādiū asecuramēti sub pena mortis ou de la harrā: q' i casu euetō nō posset puniri illa pena. Sed dabit asecuramentū z p̄denabit ad illud ob seruandū sub pena asecuramēti b̄sitarz: forte esset bonū aducere sub pena cōsolationis bonozum immobilitū: q' et in laico accedit facile pena capitalis bonozū cōsificatio. z super hoc not. l. si in q. cum ibi notatis. C. si pen. appel. mozo interueniat.

¶ Item si episcop' vel eius officialis alique cōstitit corā se de fori legio vt aliquo crimine tradit iudici seculari: vt faciat sibi iustitie completētum si sequatur pena mortis an sit irregularis. no. l. impub̄eribus. §. p̄terea. ff. de suspec. tu. no. l. nullas. in fi. C. de summa trinitate z fide cat' hōlica.

¶ Item p̄ bono publico iterdū q's cōpellit suscipere officij iudicatur: vt. l. si q's. ff. de mune. z hōn. ¶ Item qui habet iurisdictionē in ripa habet etiā vīc ad mediam fluminis: nisi de cōtrario constet. et ita tenet Barto. l. vnica. C. de classici. lib. rj.

¶ Item iudex non pōt emere ab aliquo q' est sibi subditus ratiōe officij re immobilē sine p̄missiōe principis. Qd forte intelligit de domino senescalo z alijs q' p̄stident in p̄uincia: sed nec minores et aliij officarij possunt emere ea q' videntur coram ipis z bona vacatā z ratione mortalis iurta. l. j. cum ibi notatis. C. de contrahē. empt. Et hoc forte q' subditi non essent nisi offerre manus p̄citiā

¶ Item sciēdū q' est dare iustitiā altā mediā et bassā. Alia iustitiā

est illa i q agit de crimine qd
 erigit mortem mēbri multatio
 nē vel debilitatione gnaliter pe
 nā corporalē vt fustigare z pilo
 risare bānire z his similia: vt no.
 Pe. Bart. l. imperiū. ff. de iur. om.
 in l. capitulū. ff. de penis. l. publi
 corū. ff. de pu. iu. no. Bar. l. defen
 sionis facultas. C. de in. si. lib. r.

Item mera iusticia complexta
 tur casus q sequit z sibi similes:
 scilicet tnto uij z curatorū datio
 nem. vt no. l. pzetor. ff. de iur. z. cu.
 da. ab his iudere cauere z in pos
 sessionem mittere: z per cōsequē
 dare z agnoscere de intimatione
 saluēgardie: z eius infractioe: et
 casus nouitatis. Et de his co
 gnoscere consueuerunt baillui.
 z iudices maiores dñorum subdi
 totū ducat? quib? datū est cogno
 scere de mero et mixto imperio.

Item bona vacantia seu illi
 qui habet mixtū imperiū. iuxta. l.
 f. z. l. vacantia. C. de bo. vacā. lib.
 r. Itē les espaues. Itēz habita
 tiones facere: decretū interponere:
 remediācipare inuentariū facere.
 Itē casus delicti vel excessus: cui
 ius emenda est arbitraria z ex
 ceptat sexaginta soli. hęc omnia et
 eis similia sunt mixti imperij seu
 medie iurisdictionis z vide sup hoc
 Spec. titu. de iuri. omni. iudi. g. f.

Item iudex superior madabit
 sententiā suam executioni secus in
 alijs: sed ad requestā illi? qui tu
 lit sententiam fiet executio. z per
 iudicē loci: in cuius iurisdictione
 res est sita si ille qui est cōdenar?
 est sibi subiectus: vt. nota. l. ppe
 randus. g. si autē reus. C. de iu. iu.
 vñ. z. viij. q.

Item nūquid iudex qui fuit in
 iurisdictione z offēsus possit ptra deli

quentes pcedere et eum punire
 notatur ad longum. l. vnica. C. ne
 quis in sua causa iudicet.

Item in quibusdā locis iudex
 nō pōt nec debet habere locitēs
 nē: pio hoc no. illud quod dicit
 in aut. ad hęc. C. de iu. Itē alie
 cāe pecuniarie psonales z possessi
 sone nō puilegiatē etiā excessus
 quozū pena nō excedit sexaginta
 solidoz sunt baste. iurisdictionis.

Item est aduertendum q dos
 minus dur habet superioritatez
 in dominos sibi subditos ita q
 ipsi et eorum homines tenentur
 rēdere corā dño senescalo in casu
 nouitatis: in quo cadit puentio.
 idē si agat de intimatione salua
 gardie dñi ducis aut eius infra
 ctione aut alijs casibus puilegia
 tis. Et super hoc no. Bar. l. defen
 sionis facultas. C. de in. si. lib. r. itē
 etiāz dñs dur habet reforum in
 causis appellationū. de illis tas
 men cognonit dominus senescal
 lus in loco refozi.

Item ad iudicē laicum spectat
 cognoscere de possessione rei spi
 ritualis vt. c. causaz. qui si sint le
 gi. et no. 3mo. c. de immu. ecclesie.
 non autē de iure vel dominio vt
 c. decreuitus. de iud. z. c. contine
 git. de arbi. cum ibi notatis.

Item si ad diem adiornacionis
 reus fuerit cōtumar actor potest
 resiliire a pcessu z corā alio iudice
 ce de nouo processum inchoare.
 ita dicit Bar. l. libi ceptū. ff. de iur
 dicitis. Sec? 3 vel si re? semel cō
 paruerit iuxta aut. qui semel. C.
 quō z qh iud. Itē si clerico? solut?
 habeat tutelam vel officii secula
 re: si pro eo cōueniat corā iudice
 seculari ipse tenetur ibi respon
 dere et ad hoc cōpellit p captio

nē sue tēporalitatē: vt. no. l. si. C.
 C. de iu. o. iud. z ita seruat curia
 parlamentū idē in reconūctioe: vt
 not. aut. z cōsequenter. C. de sent.
 z inter. o. in. iud. in. ij. q. c. dispens
 dia. de rescrip. lib. vj.

Item si lre con. reus factus
 est clericus: nihilomin? iudex lai
 cus poterit vterius pcedere z de
 causa cognoscere vt. li. j. ff. de pe
 nis. puilegiū enim supueniens
 non dirimit id quod sustinens a
 pncipio poterat impedire: vt no.
 la. anter. p. si eo tēpore. ff. de adu
 te. Rex tamen constituit sepe sa
 cere contrariū z facere remittere
 causam pendētem coram iudice
 ordinario ex causa superuenienti
 ad curiam parlamentū.

Item de materia recusationis
 iudicis ordinarij vel delegati. no.
 Cy. z glo. l. apertissimi. C. de iudi
 cis. z capi. cum sit speciale. z ibi.
 glo. z cap. ij. requirit. de appella
 tio. z cognoscit iudex recusat? de
 recusatione secundum consuetu
 dinē: z est tertus. c. si contra vñ.
 de offi. deleg. lib. vj.

Item an iudex ordinarius vel
 delegatus possit aliqd capere lo
 co salarij: vel domi. notat tertus
 z glo. c. statutu. de rescrip. lib. vj.

Item si duo aut plures dati sunt
 commissarij ad decidēdum de cau
 sa tali zc. vt fit contra appellātes
 in magnis dieb? si commissarij ac
 cepta cōmissione reculent pcede
 re vel nequeant cōuenire: z potis
 sime in sententiā diffinitua recur
 redū est ad principē vel ad iudicē
 a quo dati sunt commissarij vt cau
 sa ad eū iudicē remittatur vel p
 principem alijs committat iuxta
 ea que habent. c. si duo ex trib?
 de offi. delega. et que nota. l. duo

iudicis. ff. de re iudi.

Item z dicti commissarij debent in
 teresse z esse pientes in agitatis
 in processu z potissime in senten
 tia vel saltem vsq ad nūctū p
 principē ordinatū. vt cuz dicitur
 quod tres aut duo zc. alius totū
 esset nullum: vt nota. c. vni ex plu
 ribus. ff. de re iudi. c. si. de arbi.
 lib. vj. vnus tamen ipsoz debet
 proferre sententiā alijs assisten
 tib? vt nota. c. prudētia. de offic.
 delega. z. l. inter pares. ff. de re iu
 di. z. c. cum plures. ff. de offi. deleg.
 lib. vj. z melius. c. cum ab vno. de
 re iu. cod. l. z ibi. rep. glo. tamē. l.
 cum magistrat? C. quando pro
 no. nō est ne. videtur tenere q nes
 cesse est q officio loquantur: z hoc
 idem sentit Bar. l. iij. vnt ex pluri
 bus alle. nec sufficit pcedēs vel
 lequēs alioz pntē? vt ibi notat.

Item si laicus commiserit fur
 tum in ecclesia ipse nō gaudet ibi
 immunitate sed capiendus est p
 iudicē ecclesiasticum z puniendus
 per iudicem secularē. not.
 Cy. in auctentica si quis. C. de
 adulte. z Barto. l. si cui. g. cum sa
 crilegium. ff. de accusationibus.
 l. si quis hoc genus. C. de episcopis
 pter clericis. nota capi. immuni
 tas. de immunitate ecclesiarum.
 et nota. C. vñ. l. presentī. C. de his
 qui ad eccle. confu.

Adde (immunitate) q sunt
 illi qui non gaudēt
 immunitate ecclesiastica vide no
 tabit p Jo. fa. g. si. in. q. sū sui
 vel alie. vbi dī q de iure cañ. z ap
 probata q̄uetudine oēs gaudēt
 exceptis depopulatoibus agros
 rumpi: infidiatōibus itinern. C.
 inter alia. de immu. ecc. vel hos
 micidys penitatio incidit. c. f. ex

De iudicibus

tra de homic. Sed quid de excōs
municato an debeat gaudere: sic
vt hostien. i. sum. de immuni. eccle.
§. a qd. ver. quid ergo. Remitto
re ad saturitarem ad Jo. fa. in. l.
1. C. de his qui ad eccle. consu.

19 ¶ Item iudex laic⁹ de mādato.
epi. vel sine mādato in delicto fla
granti et maxime quod requirit
pēnas extraordinariam et carce
rem perpetuuz impune potest ca
pere clericum solitū/ immo 2 vix
ecclesiasticum vt cum ducat vel
ducere faciat in dīlate ad suum
iudicem ecclesiasticum: vt capitu
lo vt fame tue. de senten. excom.
muni. z no. Bar. l. si quis in serui
tute. ff. de serui.

20 ¶ Item episcopus nec iudex eci
clesiasticus pōt procedere ad ca
ptionem vel arrestationē alicui⁹
laici qd est sibi subdit⁹ ratione
sue iurisdictionis spiritalis
sualis tantum: sed procedat via
excommunicationis zc. nec etiam
in illis qui est sibi subdit⁹ ratione
sue iurisdictionis temporalis/ nisi
in casibus priuilegiatis: vt heres
sis: usurarum z alias. ca. cum epi
scopus. de officio ordinarij. libro
secundo. z tractat plane Joānes au
dre. titu. de offi. ordi. §. in princi
pio. in additio. super Specu.

¶ Item sedente curia magnorū
dierum cessat curia domini sene
scali z alioz subditorū quod non
debet fieri vt dicit Bar. l. dies
cautioni. §. si tamen vitium. ff. de
dam. in fec.

21 ¶ Item mortuo mandatore re
integra expirat mandatum z pō
testas iudiciaria delegati vel cō
missarij: ita qd amplius non po
test in causa illa procedere etiaz
de consensu partium vt not. glo.
cum venissent. de testibus.

¶ Item mortuo iudice qui dedie
causam nouitatis valet qd actū
est per commissarium partibus
non contradicentib⁹ z hoc ignoz
ribus ar. c. si super grātia. de offi.
deleg. lib. vj. z qd dicit Bar. l. san
di. circa si. ff. de ac. possessione.

22 ¶ Item omnia que sunt in terri
torio seu districtu alicuius domi
ni censentur esse de suo feudo et
dñio et etiā de sua iurisdictione. vt
no. Spe. in ti. de iuris. om. in. §. j.
circa pa. titu. de loca. §. nūc aliq.
d. lxxvj. Et not. in ti. qd līter debz
va. iura. fide. ibi: si vero domesti
cus. col. l. §. Et cū hodie imperij
scissus sit z potest exercere iurisdic
tionē suaz in quocunq. loco sui
territorij: vt no. l. pupill. §. terris
torij. ff. de ver. signifi. l. titio. ff. ad
muni. c. diligēti. de p̄scrip. bñ. sac.
c. c. c. ps. de offi. ordi. lib. vj. et ibi
not. et maxime quicquid est in res
ano dncatu vel comitatū itelligi
tur esse de iurisdictione regis du
cis vel comitis saltem quo ad im
p̄sitionem supremā vel ad resorzi
z supioritatis. Secus forte de sa
luffice domanere qd est prima co
gnitio. Et hoc nisi p̄trarij osten
dat sac. l. i. arti. l. j. ff. d. offi. p̄e. vj.
glo. j. c. pastoralis. de offi. ordi.

¶ Item sepe p̄tes in parlamento liti
gātes veniūt ad concordia z hoc
retenta liceñ. curie parlamenti.
quia alias neq̄t fieri imo partes
essent emendabiles z accordi in
scriptis redactū vna cum līteris
procuratoris in quib⁹ lītera vel
cedula accordi solet inseri et lī
teris clausis directis procurator
ibus in parlamento existentibus
per curiam cōfirmatur z registra
tur et p̄tes condēnantur ad illū
tenendum. et de hoc tāgit Bar.

2 eorum iurisdictione.

Jo. xxij.

l. j. c. de iur. om. in.

23 ¶ Item partes nō possunt am
pliore progare iurisdictionē quā
illā quā habet iudex in subditis
suis: ita duo sunt iudices cōstitu
ti in castello partū? vn⁹ in ciuib⁹
liberitatibus in criminalib⁹ p̄tes
alibi morātes non possunt in cā
ciuib⁹ p̄sentire in iudicē crimina
lē nec conuerso vt not. Cy. l. te
stamēta. C. de test. et sic cā meri
imperij nō pōt ex p̄sensu partū
dari nō habenti. vide p̄ Jo. fab. l.
si qui. C. de epl. aud. z ibi gl. c. de
causis. extra de offi. deleg. q. Jnn.

¶ Item si delegatus vel cōmissa
rius sit abiens lōga absentia v̄
valentine p̄ditus iudex po
test aliū subrogare: de q. ad no
cato z sup h̄ no. qd dicit Bar. l. p̄e
tor. §. si post cāz. ff. d. vaca. munez.

¶ Item arbitri et alij delegati q
non sunt iudices in q̄cunq. loco
ville vel territorij possunt ius di
cere et sedere p̄ tribunali vt. l. si
cū dies. §. si. ff. de arbi. Sec⁹ in i
udicibus ordinarijs qd h̄nt p̄prias
sedes p̄ reddēdo ius. z hoc i h̄is
qd erigat cāe cognitionez: quia in
alijs secus vt. l. voluit. ff. de inter
roga. ac. et not. de hoc. l. a p̄cedē
de iudice. C. de dilat. ea em que sūt
voluntarie iurisdictionis p̄nt fieri
vbiq. z q̄cunq. tēpore etiā serias
to z consequenter eo tpe fit et fie
ri cōuenit iurorum datio: decre
ti interpositio in alienatione rei
minoris i quib⁹ Bar. teneat cōtra
fium. l. omnes dies. C. de ferijs.

24 ¶ Item valent ea que facta sunt
per eū qui elect⁹ est iudex vel in
stitutus notari⁹ quia p̄pter de
fectum persone nō possit esse iud
ex vel notari⁹. Et hoc p̄pter pu
blicā auctoritatē ita intelligēda

est lex barbarus philippus. ff. de
offic. p̄to. Sec⁹ aut si poterat esse
iudex vel tabellio nō tñ legitime
ordinat⁹? qz facta p̄ eū nulli⁹ sunt
momenti. vt. l. actuaris. C. de nio
rarij. vt actuaris. l. i. ff. z ibi glo.
25 ¶ Item iudex p̄cedēn. infomas
tione vel alias verisimiliter p̄s
mēs malefactorē eē in domo alicui
cuius vel rē furtiua impune z li
cite pōt igredi z inquirere z etiā
si timeat i ea p̄mitti maleficiū: vt
no. Bar. l. lois seruit⁹. C. de aq̄duc
tu. li. ij. Cy. l. ij. C. de serujs fugi
26 ¶ Item de offi. deleg. q. Jnn.
¶ Item quid iudex potest pars
tem que succumbere debet cōdē
nare vt rē absolnere dato qd nō
reperiat fuisse conclusum ad hoc
vel requisitū. Et cōmuniter practi
cō clerici dicit qd non pōt: qz de
bet iudicare fm allegata z p̄ba
ta iuris. l. illicitas. §. vitas. eo. ff.
de offi. p̄s. Et hāc partē vt tene
re Bar. l. j. ff. de re iud. z p̄ hoc fa
cit. l. si. z ibi no. ff. de p̄. l. ij. §. si.
ff. nan. cau. fa. C. yn. si tenet con
trariū. l. j. c. de līs conte. in. iij.
q. fac. l. ij. §. hoc iudicij. ff. de dā.
infec. vbiq. infra titu. de re iud. §.
item sententia diffinitua.

Adde (cōclusum) qd signi
ficet p̄cludere in cā.
Et qd sit dñia inter cōcludere z res
nūciare. vide Jnnō. Jo. an. z Pas
noz. in. c. pastoralis. extra de cau.
posse. z p̄p̄te. Sed dic qd cōcludere
re dñia in causa qñ renūciatur pro
bationibus fact. z iuris. Renun
ciare vero est quando renūciat⁹
probationibus facti id est quod
in illa causa nō intendo aliquid
aliud producere.
¶ Item in curia dñi senescali p̄nt
p̄tes impune recedere z liti renū
ciare fec⁹ in curia p̄positi z dñio

judicium: qz actor z reus debet
clā admissus. Et ideo processa so-
pito procurator curie faciat ad-
tornare partes pcessuras secu-
dam ante actaret super hoc vide
que dicit Barto. l. ex quibus. §.
senatus. ff. de iu. fi.

27 **¶** An iudex laicus possit extra-
here ab ecclesia illū qui nō debet
gaudere immunitate. Et quid de
illo iudice qui facilliter extrahit z
postea suspēdit. not. l. presentis. C.
de his qui ad ecclesias consu. 2
¶ Item iudex indicando facit li-
teram suam not. l. j. qui in conscri-
bendo. C. de pac.

28 **¶** An iudex possit z debeat
salva cōscientia indicare fm alle-
gata z pbata etiam illud qd scit
esse verū vt p̄na. p̄sona. no. l. nō
dubitat. ff. de defunct. adu. 7

Adde (allegata) An iudex
debeat indicare fm
allegata z pbata vel fm conscie-
ntiam quia materia est plura. Re-
mitto te ad dñm Jaf. qui vsqz ad
plenum tractat in. §. si minus. de
act. in fi. col. liij. in fi.

¶ Item iudex delegat⁹ incidenter
cognoscit de in integrū restitutio-
ne. vt not. l. aduersus. C. si aduer-
sus rem iud. Et an iudicabit sup
toto. no. l. post. C. si diuersis li. 2. l. 13
quoties. C. de iud. idē de questione 14
statu. vt no. l. j. C. de ordi. cog.

29 **¶** Item sententia lata contra
adultū in defensionem nō valet. Et
quid si habet curatorem qui fuit
in principio cause. vel interuen-
rit in deductione cause. no. l. cum
z minores. C. de in integ. rest.

¶ Item delegatus a principe po-
test delegare: s̄ ali⁹ nō: vt no. in. l.
iudice. C. de iud. cū aut. ad hec.

¶ Item nūquid iudex potest sua

tuere terminū ad oēs exceptōes
dilatorias proponendas: etiam
perceptōrias z an post terminum
statutum possint produci instrū-
menta. nota. l. iudices. C. de iudi-
cum aut. iudemus.

¶ De arbitris:

¶ Summarium:

¶ Arbitrium impedit proces-
sum iudicis ordinarij.
¶ Iudex quibus casib⁹ admittat
et quibus non.
¶ Iudex ordinarius mādāt senten-
tiam arbitrium exequi.
¶ Testium receptio corāz arbitris
idē facit corāz iudice.

Womach⁹ an possit esse arbiter.
Mulier nō fungit officio arbitri.
Laicus an possit esse arbiter in
causa spirituali.

Iudex an possit esse arbiter cause
coram eo agitate.
Adolescens aut impubes an pos-
sint esse arbitri.

Factū nō liceat a snia arbitri ap-
pellare an sit validum.

Cōpromissum nō procedit in cā
criminali vel matrimoniali.
Pupillus sine tutore et filius
milia sine p̄re nō cōpromittūt.

Arbitriū quibus modis finiat.
Arbitrium vno absente an cete-
ri nihilominus procedant.

Excommunicatus an possit esse
arbiter.

¶ Arbitrium impedit
pcessum iudicis ou-
dinarij quod est 3. l.
qs rem. ff. de arbit.
z 3. no. p̄ Innoc. c. si
significasti. circa fi. c̄

de of. dele. Et hoc si cōset de arbitrio per literas sigillo anctētico sigillat⁹

sigillatas: qz ille qui declinat for-
rum iudicis nō admittetur ad p-
bandū arbitriū. Et p̄ hoc facit
l. ne in arbitrijs. C. de ar. cū ibi no-
tatis: hoc est verum si compo-
missaz fuerit factū sub forma ar-
bitriū z vallatū pena vel iuramē-
to. Secus si fuerit commissum in
aliquē vt amicabilez composito
rem vel arbitratozem. Et hoc nō
obstante lis curret suo marte.

Adde (Arbitrium) de ma-
teria arbitroz per
Bar. in. l. societate. §. arbitroz. ff.
p̄ lo. Arbitr est est ille qui habet
iudicare de iure secundum ordi-
nem iudicarium. Arbitrator au-
tē assumitur super contractu ad
litem decidēdā. Abb. in. c. causam

4
§. de electi. ¶ non autem assumit
arbiter in omni causa. p̄mo in
causa restitutionis in integrum:
quia est mixti imperij z expeditur
officio iudicis nobilit. l. et si mi-
nor. in. fi. de minor. Arbitr au-
tēz nō habet q̄ sunt mixti imperij
nec simplicē iurisdictionē sed has
bet quādā noticiam. l. j. C. de arb.

l. ait p̄tor. ff. de re iu. c. per tuas.
de arb. Secūdo in cā matrimoniali
de qua solus episcopus cognoscit
in. c. accedētibus. extra de ex ces-
si. p̄tel.

¶ Item nec in causa liberali. l.
non distinguemus. §. liberali. ff.
de arbi.

¶ Item nec in cā criminali crimi-
naliter intētata. vt p̄cal. l. non di-
stinguemus. Et regulariter nō po-
terit cognoscere in causis que exi-
gunt maiores indices p̄tūcūqz
partes p̄sentiat: de quib⁹ per glo.
in. c. qd trāslationem. extra de of.
ordi. per Abba. in. c. causam. de re
ri. in integ. colum. ij.

¶ Item quid si in compromisso fue-
rit conuentum q̄ media pars pe-
ne adiecte queratur principi. no. l.
ex quibusdam. §. diuus. l. j. ff. de
iure. fi.

¶ Item signāter dicitur pena aut
iuramento: qz quis de iure ciuili
arbitriū nō tenet nisi pena ad-
iecta vt in aut. decernit. C. de ar.
in aut. de iudi. §. quia vero. col. ij.
vj. z. l. litigatores. §. ij. ff. de arbit.
Secus de iure canonico. vt. c. ij. z
c. per tuas. de arbi. z itud seruat
potissime si pars se obligauerit
ad istud tenēdum z si non fuerit
obtentā dispensatio iuramenti.

¶ Item sententia in arbitriū in-
der mandati executioni. vt not.
Bar. l. a diuo pio. in p̄nc. z. §. sen-
tentia. ff. de re iudi. qui iudex or-
dinarius p̄uidebit si arbitri ne
queat contocari vel conuenire in
sententia vel p̄cessu: vt not. Bar.
l. duo. z. l. inter partes. ff. de re ius-
dicata.

¶ Item testes recepti z exami-
nati corā arbitro valent corā ius-
dice: vt. l. penul. C. de arbi. z not.
in. c. constitutus. de testibus.

¶ Item (acta) corā primo iudice
valent coram alio: vt. l. apud quē.
C. de eden. z. l. fi. C. de testi.

Adde (acta) an facta i vno
iudice valeant z fa-
ciāt fidē. in alio. vide gl. fina. in. l.
cū antea. C. de arbi. Et quid de tes-
tibus examinati vide glof. in
verbo Archiepiscopum in. c. con-
stitutus. extra de probationibus.
z ibi Panor.

¶ Item appellans ab arbitro po-
test reuocare appellationem suā
coram iudice immediato domi-
no senecalio: nec fiet remissio cau-
se appellationis ad iudicem im-

mediatum nec in reorto vt habeatur latius in titulo de remissionibus.

¶ Item nunqd monachus pot sit esse arbi. nota. l. si quis ex consensu. C. de epi. au.

¶ Item sciendum q mulier vt communiter non potest arbitriū suscipere nec valet in hoc casu arbitrium nec sententia vt. l. fin. C. de arbi. Et. ff. eo. titu. l. cum lega.

Adde (arbitrium) An mulier possit ee arbitra trix. dicit Cy. z Ange. in l. h. C. de arb. q sic q no reperitur lege prohibutum. Pro quo vide. l. c. l. leg. ff. eo. z. c. delicti. extra eodez. Specula. q. j. de arbi. scri. in. c. quinta ualio. extra de iur. iuran.

¶ Item nec laicus in causa sps rituali vt. c. per tuas. in fine de arbi. melius. c. contingit. eo. tit. z ibi nota nisi cum clerico et auctoritate episcopi vt offi. vt no. c. p. tuas. alleg.

¶ Item nec iudex ordinarius partium aut rerum de quibus cōtēditur maritime lite coram eo incepta quia hoc fieret. in preiudicium domini iudicarij domini ducis z regis. z pro hoc fa. l. sed z si l. 2. seruis. §. si quis iudex. z ibi glo. ff. de arb. quod videtur esse contra e. cum de arbi. z. c. literas. de preiump. c. cum causaz. de elec. z. c. veniens. de iur. iuran.

¶ Item nec iunior. riiij. annorum saltem per consuetudinem vt intantū esse ridiculuz dicere q adolēces quindecim vel terdecim

annorum habeat exercitium iurisdictionis etiam voluntarie ab initio z in proposito. Et cum dicit q consent esse etatis perfecte per consuetudinem veruz est in facto

proprio. Et ideo constitutio iuris magis consonat rōni iurta eā. ff. de arb. c. cū vigesima. de offi. dele.

¶ Item si inter partes fuerit cōuentū q a sentētia arbitri nō liceat appellare illud pactū approbatum de cōmētudine z etiam de iure s̄m opinionē docto. magis approbatā vt no. l. cū antea. C. de arbi. Bart. l. nemo. ff. de lega. §. z est verum forte q esset opus dispensatione iuramenti. Et si iudicatus fuerit cōtra illū qui appellat in de p. poterit declarare q ipse iudicat in penā cōpmissi cum illud pcedat ex partū cōsensu quoniam z penā q venit ex cōsuetudine pot iudex iudicare z hoc fit quotidiē. Quid autem si fuerit conventum vt nō liceat appellare a iudice ordinario. no. de hoc Bar. l. tra ctandum. §. si quis. ff. de appella.

¶ Item non valet compromissum factum in casu criminali nisi si agatur de interesse partis tantum z. ff. de arbi. legemō distingue mus. §. si per errorem. c. cā. de res. l. tu. z. c. si. de transac.

¶ Item in causa matrimoniali vt in iuribus nuper alle.

¶ Item nec valet cōpmissus factū p pupillum aut filium. sine auctoritate tutor z cōsensu patris nisi in casibus in quibz filius. admittit ad agendū z defendēdum sine patris auctoritate. Et p pmissis faciunt. l. ad diē proferre. §. coras. l. pedius. c. u. l. e. ff. de arb. Et no. glo. c. cum dilectus. eo. ti.

¶ Item si ius arbitriū morte arbitri vt altero ipoz. vt. ff. de arb. l. diem proferre. §. j. l. si compromissum. eo. ti. z. c. si. de arbi.

¶ Item altero ex litigatoribz morte suo naturaliter vel ciuilliter z hoc

reintegra vt iuribus predictis. z l. diem proferre. §. j. ff. de arbi. ¶ Item lapsio termino l. arbitrio piro vt. l. si cū dies. z. l. arbiter ex cōpmissio. ff. de arbi. z in alijs casibus quos ponit Spec. tit. de arbi. §. finitur.

¶ Item si arbitri vel alter ipoz fuerit in mora pcedendi accēpto arbitrio pars potest impetrate mādatum a domino senescalo in forma consueta. ita q fiet eis pcedentū qd procedatur vltra. Et dicitur q secundū qd iuris erit abs adionabunt arbitri et pars aduersarij iuri z audituri arbitriū adnuillari z partes processuras i causa coram domino senescalo in statu in quo est vel erat. dies adiornamenti.

¶ Item in casu predicto vbi tres aut plures fuerit electi arbitri alitero absente alij non possunt pcedere nec sententiā ferre dato q fuerit debite requisitū vt. l. si tres. §. si. l. item si vnus. ff. de arbitris. Quis sec? de iure canonico. vt. c. ij. de arbi. lib. vj.

¶ Item excommunicatus non pot esse (arbitr) de iure. Sec? de p̄uetudine. no. l. hec verba. ff. de verb. sig. l. pedi. ff. de arb. l. si q. C. de epi. au. z ibi. Cy. Barto. l. de facto. §. si quis rogatus. ff. ad trebe.

Adde (arbitr) an excomunicatus possit esse arbitr glo. no. in. l. pedius in verbo ignominiosus. ff. de arbitr. circa medium glof.

De remissionibus.

Summarium.

¶ Remissio cause fit ad iudicē competentem.

Remissio qd? casibz nō pcedat. Remissio ad locum delicti nō fit in causa criminali.

Remissio non procedit in causis miserabilium personarum. Dilacionem petēs videtur remissioni renunciare.

Prebyter cōsuetus coram iudice seculari remittitur ad suū iudicē. Clericus malefactor a laico captus an sit remittendus.

Cōpmissum impedit pcessum. Remissio non procedit in cā iniuriarū data pcuratoris adiectioe. Preuētio locū hz delicto vniarū.

Recusatus virtute literarum de debitis se opponens an possit in die assignata ad assignationes al legandas pertere se remitti.

Remissio ad locū delicti pcedit in criminalibus nō in ciuilibus. Demonstrationem rei pensans an renunciet fou declinatione.

Remissio an pcedat in accusatioe non sōtilegij de laico ad clericum.

¶ Rimo si quis fuerit adionatus coram domino senescalo super petitore vel in actione persona

It causa remittitur coram iudice subdito hoc domo non requirentē vel eius procurator reo cōsentiente adducte se esse hominē suuz vt dictum est supra perius. Fallit tñ in pluribz casibz aduocente qdē dicebat: qz procurator non pot facere ledit aduen nisi habeat speciale mandatū. Car leuen emporte l'homme in causa ciuili. contrarium tñ seruaturz sufficit q pcurator dominū habeat mandatū ad vocationē z cognitionem hominū petēdi. zc.

¶ Rimo si tator datus p dñm

De remissionibus.

senescalum conveniatur sup red-
ditione compositi vel ad reliqua re-
stituendum: & pro hoc facit. l. j. c.
vbi nō agi oportet. l. j. et. ij. ff. de q̄
re. ad eundem iudicatur.

¶ Item si reus est serviens domi-
ni ducis dato q̄ cōveniat note
suo proprio nō pōt declinare for-
alias esset privandus officio suo.
¶ Item si actor obtinuerit defectū
contra illum qui est adionat⁹: p̄
primam esset contumaciā ex-
trat declinatoria iudicii nō tamen
forte loci vt si petat q̄ causā p̄par-
tes remittantur ad locum refozti
ipsius rei.

¶ Item fallit in cā assecuramēti
in qua est loc⁹ p̄ventionis sicut
in saluagardia q̄ tamen respicit
bonozum conseruationem.

¶ Item cum agitur sup agnitio-
ne cedule manu ipsi⁹ rei vel p̄de
cessus sui scripture vel signate.

¶ Item cum agitur reconuolen-
do p̄ peioramētis rez vel arrera
gijs cēsū cōtra illos qui cedunt
aut garpiunt rem dño directo co-
ram domino senescalo.

¶ Item si actor est appellās a de-
fectu iuris a domino q̄ petit re-
missionē fieri q̄ tūc nō remit-
tatur corā eo vel eius iudice si di-
cat z doceat se appellasse.

¶ Item in materia executionis fa-
cte virtute litterarum domini du-
cier: idē si actor venerit via actio-
nis. Dum tamen consistet in prom-
ptu literis obligatozibus de conce-
sio: vt dictū est sub sigillo domini
ducis: sed forte deberet fieri remis-
sio coram cancellario.

¶ Item in causa criminali z i qua
agitur criminaliter non fit remissio
ad locū delicti: quinimo si delin-
quēs q̄ est alteri⁹ iurisdictionis ca-

ptus fuerit in loco delicti: remis-
tendus est coram suo iudice ordi-
nario. Et hoc nisi fuerit captus i
flagrāt delictio: ou de chande iue
si. Et super hoc vide Bart. l. quod
ait lex. §. quod ait. ff. de adulte.
quod est contra aut. qua in puin-
cia. c. vbi de crimie agi oportet
z. §. si quis vero comprehensio.
in aut. vt nulli iudicum. colla. ij.
posta in titu. de adulte. in aut. si
vero. z hoc si dominus vel e⁹ p̄o
curator petat remissionē fieri co-
rā suo iudice nec est opus delin-
quētis adnotatione sicut i causa
civilis dictū est z hoc de cōsuetudi-
ne quā recitat Cy. l. aut. apud elo-
quentissimum. c. de fid. iudru. pro
qua facit gl. l. si cui. §. si. ff. de accu-
sa. vbi dicit gl. in fi. q̄ remissio in
delictis fit ex vrbāitate.

¶ Item in casib⁹ viduaz: aliaz
(miserabilū) p̄onaz similiter nō
debet fieri p̄dicta remissio. iur. l.
vnicam. c. quādo imperator iter
pu. z vidu. z hoc seruatur in mul-
tis refoztiis regis.

Adde (miserabilū) que
dicatur miserabiles
pone dicit Cy. in l. vnica. hic alle-
ga. q̄ stat iudicātis arbitrio p. l. j.
§. expilatores. ff. de effra. sed vide
late Innocentius in. c. significati.
extra de offic. delega. vide Bart.
in. c. cñ alienā. c. de leg. Et de ma-
teria miserabilū personarū qua
liter debeant conuenire z conue-
niri vide l. c. j. ij. z. ij. trigesima se-
p̄ima distinctione.

¶ Item si dominus aut plures do-
mini diuersarum iurisdictionum
petant remissionē sibi fieri i vt
q̄ quilibet asserit illum esse suum
hominem vel ratione reali domi-
ni rei de qua agit: z domin⁹ illi⁹

De remissionibus.

So. xxvij.

qui conuenit isti mutuo se impe-
diant: z remanebit causa corā do-
mino senescalo: forte tñ secundum
alios in p̄mo casu aduocatio ho-
minis faceret fieri remissionē: q̄
per hoc dñs dicit eē in q̄si posses-
sione iurisdictionis sicut est duoz
possessorū fraternitatis ex defun-
cti reputatione iuxta. l. nō nudis.
c. l. nō epistolis. c. de probat. no-
tat Bart. l. de iure. in p̄inci. ff. ad
municipia.

¶ Item iudex de cōsensu an p̄ter
consentium partium possit re-
mittere partes coram iudice su-
perioris no Cy. in l. que ex relatio-
nibus. c. de leg.

¶ Item si reus petierit garan-
dium: aut diem consilij vel eius
procurator diē aduisamenti am-
plius nō auditur petēs cause re-
missionem fieri: quia iam ligauit
se ad respondendum.

¶ Item si p̄sbyter conueniat
in actiōe personali coram iudice
laico sã nō debet remitti imo pō-
tius mitti ad suū iudicē. Et idem
in illo qui morat extra districta
domini ducis. sec⁹ in actiōe reas-
li vel mixta cū agit pro re que si-
ta est in iurisdictione vel refozto
domini ducis.

¶ Item si malefactor q̄ captus
est a iudice laico asserit se esse cle-
ricum z petat remitti coram iudi-
ce ecclesiastico quādo z qualiter
fieri debeat nota. l. j. c. vbi cau-
sa. agi. debeat. z. c. si iudex laic⁹. 9
de sentētia. ex com. lib. vi.

¶ Item in saluagardia domini du-
cis infracta z alijs casib⁹ p̄uile-
giatis non fiet p̄dicta remissio
sed cōpellerit respondere z emē-
dā soluere p̄ captiōē sue tēpora-
litate etiam in viro ecclesiastico.

¶ Item in causa appellationis a
denegatione iuris nulla fit remis-
sio nisi alter dominus habens re-
forzum z iudicem in causis appel-
lationum emanatis a castellanis
seu balliuis z alijs inferioribus
fit remissio coram iudice seu bal-
liuo alterius domini a cuius offi-
ciarius erisit appellatum. Secus
si ab eo vel eius balliuo interie-
cta fuerit appellatio: quia tunc
causa remanebit coram domino
senescalo. sed forte causa remit-
tetur ad locum refozti. z super hīs
nota que habentur. l. imperator
res. ff. de appellatio. z tāgit Bart.
l. j. §. si quis i appellatiōē. co. ar.

¶ Item si pendente lite z causa
integra partes compromiserint
in arbitrium cum iuramentis sub
pena si de hoc consistet in prom-
ptu per literam: sigillo autentico
sigillatam. reus non compellitur
p̄cedere ulterius coram domi-
no senescalo vel alio iudice ordi-
nario: immo causa debet remitti
coram arbitro. alias secus: quibus
de iure fieri non debeat iuxta. l. si
quis rem. ff. de arbi.

¶ Item si fiat executio virtute li-
terarum obligatozium cōfecta
rū sub sigillo cancellarie Rōnis cre-
ditor adionatus pro remouen-
dō impedimento potest requirere
q̄ causa remittatur corāz cancel-
lario z fiet nisi aliū obstat. z idē
est de alijs cancellarijs patrie.

¶ Item in causa iniuriarū vel ex-
cessū vbi saluagardia dñi ducis
reperit esse infracta si de hoc con-
sistat p̄formationem: z si procura-
tor p̄dicti domini fuerit adnu-
ctus i causa: curia non consentit
remittere causāz illā z merito cū
sit casus p̄uilegiatus cuius. coz

gnitio z emenda spectat ad domi-
nū ducet cuius procurator non
teneat coram suo subdito profes-
qui ius suum.

¶ Item in dilecto (vsurarū) lo-
cus est p̄nentioni etiā inter iu-
lices ecclesiasticos z seculares.

Adde (vsurarum) q̄ sit vsu-
ra z in quib⁹ rebus
cōmittit vide in c. f. q. ii. z per to-
tā. q. xliij. q. iij. Et dicit vnū sin-
gulare Angel. Bern. in l. si nauis.
circa mediū. ff. de rei ven. q. vbi
cūq; dñum alicui⁹ rei trāserim⁹
in aliū z et ita re aliq̄ fructus
percepimus certe inuisū perēp-
imus. sed mutādo pecuniam dñi
illius pecunie in alium transferi-
mus vt. l. i. §. appellata. ff. de reb⁹
cred. ergo recipiēs aliquid emo-
lumentū et illa pecunia vsuram
cōmittit. Cui penit⁹ ignoro quali-
ter hodie mutuantēs pecuniam

scipfos possunt excusare q̄ recipi-
piunt pro libra vnū solidū z hoc
faciūt plerēq; ecclesie nec obstat
q̄ dixerint hoc tolerari z esse p̄-
missum ecclesie quia credo deum
qui expresse inhiberuit vsurā cuz
dixerit quicquid sortis accedit
z. velut ecclesiam suam tali frui-
ctu ditari. nec obstat q̄ nonnulli
dixerint non esse mutuum imo ef-
se venditionē abutentes tali vera-
bonēd quodcūq; nomen ei im-
ponas semper vsura est vt. c. ple-
riq. xliij. q. ii. nam intentio iudis
cat omnes. nec nominis mutatio
nos excusat. vt satis habetur et
notatur in c. In tantis peccatis.
extra de simo. hoc non componēs
dicit opponendo quare super
hoc cogita.

¶ Item si alter litigātum falsis
ficaret acta vel instrumenta pros-

ducta penes curiam aut scienter
falsas litteras : aut falsos testes
prodaxerit : z pro his similib⁹ ad
dominum senescalum spectat cog-
nitiō z punitio. Et idem dicēdū
est de illo q̄ tulit falsam testimo-
nium in cā p̄dēre coram dño tene-
scalo. vt. l. nullum penit⁹. c. de tes-
ti. Si vero contra testes produ-
ctos obijciatur z probet aliquod
crimen vel delictum non propter
hoc sunt p̄nēdi vel condēnādi
testes. sed est opus noua cognitio-
ne cause iura. l. l. l. c. de his q̄
no. i. ff. c. cū dilect⁹. de p̄di. cogni.
Et tunc forte fieret illius delicti
vel criminis remissio coram iudice
suo ordinario nisi valeat rep̄-
hendi de sua negligentia. Et idēz
in alijs casibus criminalibus iur-
ta. §. si quis vero reprobentioz.
aut. vt nulli iudi. colla. iij.

¶ Item si virtute litterarum de
debitis fiat p̄ceptū debitorū vt sol-
uat z ille se opponat z ad dīc-
gnatā petat causam remitti corā
iudice suo ordinario fiet ei i p̄-
ptu si p̄ter ipsuz ad hoc forte obli-
gati per literas sub sigillo domi-
ni ducis connectas.

¶ Item si sup rebus saisitis vel
arrestatis p̄ seruitē dñi ducis ad
regiā seruitis regi⁹ z curie par-
ui sigilli oritur cōtrouersia inter
illum qui non reperitur obligat⁹
z asserit illas res ad se pertinere
ex vna parte z seruitē regium q̄
suscepta garandia seruitis dñi
ducis et altera q̄ dicit res ipsas eē
de bonis obligati et petit cām res
mitti coram iudice dicti sigilli nō
fiet predicta remissio sed remane-
bit coram domino senescalo. Se-
cus in obligato vel ei⁹ herede si de
hoc constet. Et pro hoc facit. l. a dī

no pio. §. si super rebus. cum ibi
nota. ff. de re iudi.

12. ¶ Item in delictis de iure fit re-
missio ad locū delicti vt in aut. vt
nulli iud. §. si quis vero cōprehē-
soz. colla. iij. z in aut. p̄tra i. p̄uin-
cia. c. vbi de crimi. agi opz. sed in
cuiuslib⁹ non fit remissio ad locū
contractus. Et q̄ sit rō diuersita-
tis no. i. heres abiens. ff. de iudi.

13. ¶ Item post ventam re⁹ nō au-
dit petēs vt cā remittatur coram
iudice suo iudice qz hoc requirere prius
debeuerat. si petat eā remitti
ri coram iudice rei de qua agitur
quia ventā offendit quem iudis-
cem habere debeat.

¶ Item in curia parlamēti si adiu-
dicata fuerit possessio vni ex litis
gatoibus saluo quod alteri sup
proprietate fiat ius p̄ curiā ipsa
causa sup petitorio remanebit in
parlamento. c. dispēdia. de rescri.
li. vj. l. nulli. c. de iud.

¶ Item si reus z dñs suus appel-
lauerint eo q̄ iudex renuit remit-
tere causam officarijs dñi predi-
cti z appellās obtinuerit defectū
p̄tra iudicē altera pte presente
curia cōsuevit annullare appella-
tionē sine emenda z cognosce-
re de principali.

¶ Item si aliquis fuerit adiona-
tus ad requisitā procuratoris do-
mini ducis propter portationem
(armozum) z potissimē si hoc for-
te factum asseritur publice z cuz
hominum multitudine cognitio
spectat ad curiam dñi senescali:
qz cōcessio z prohibitio portatio-
nis armozū spectat ad p̄ncipē in
aut. de arbi. z. c. in rubro z nigro.

Adde statutus ne deserant
arma. vis q̄ sit. de hoc est. glo. no.

z singul. in verbo minores. In. §.
fi. de armis. col. vj.

¶ Item vtrū agitata corā iudice se-
culari valeat hoc casu z simili co-
rā iudice ecclesiastico. no. Bar. l.
diuus. ff. de custo. reo. z salte ope-
rant p̄sumptionem. Acta vero
corā domino senescalo valent et
fidem faciunt corā iudice subdi-
to in casu remissio. facit. l. nō du-
bium. ff. de custo. reo. cum.

14. ¶ Item si iudex ecclesiasticus res
quirat illū qui detinet p̄ iudicem
laicū accusatū de forstalegio quali-
ter erit super hoc procedendū vs
detur sub correctione q̄ si delat⁹
est idololatra z inuocatoz demo-
num et hereticus: tantum iurq;
illud quo habet. xvi. q. iiij. c. gis-
tur genus. z. hoc casu ille debet
tradi iudici ecclesiastico ad quez
spectat huius criminis cognitio
et etiam punitio. Si vero cum
hoc fecerit z commiserit homici-
dium aut aliud crimen rō p̄tius
legatum tunc tradendus est iur-
dici ecclesiastico: vt ad cognitio-
nē fidei reducatur: et penitētia
salutaris imponatur non autem
de his criminibus puniatur ad
mortem vel alias per iudicē rē-
poralem domini episcopi qui iud-
ex nec episcopus in temporalibus
villam habent superioritates
sup dñis iusticiarijs sine dioce-
si: nisi ipse delinquens debet res-
stitutus domino temporalis ad in-
gendam sibi penaz debitā: possi-
bile est tamen q̄ si infligatur pe-
na mortis q̄ poterit puniti corpo-
raliter per iudicē laicū z pecunia
litter per iudicem ecclesiasticum
iura. l. placet. c. de sacrosanctis
ecclesijs. z. no. capitulo cum secū-
dum leges. z. meli⁹ in. c. accusat⁹.

De exceptionibus.

g. sane. 2 ibi per Joannem mona-
chi. de hereti. lib. tertio. 2 hoc ex-
presse videtur tenere Joa. and. in 8
tit. de offi. ordi. §. in prin. in ad-
ditionibus suis super specu. facit 9
bene. 2 cum episcopus. de offi. or-
di. lib. vj. capitu. vt fame. de ten. 10
ten. excom. in aut. de manda. pn.
col. ij. si vero.

¶ Itē pone aliquis appellavit a 11
castellano combrozijz appella-
tionem relevavit ad assisas do-
mini senescali si appellat^r. obti-
nuerit a dño duce literas antici: 12
patiois in forma consueta postea
causā appellacionis remittit co: 13
ram iudice vel baillino cobrozijz
aut ad assisas baillivi vel ad p-
hatos dies iudicatu fuit q ad af 14
assisas 2 forte male qz qñ fit remis-
sio cause petētes in assisis dñi fe: 15
nescali fit 2 fieri debet ad assisas
baillivi: sed qñ cause pedēt in die-
bus pnuatis debet fieri ad dies 16
pnuatas vt sic currat suo marte
2 ne appellati frustrent ab impe-
tratis 2 fiat (prorogatio) de loco
ad locum.

Adde (prorogatio) de ma-
teria prorogacionis
vide glo. no. fi. 2 ibi scrip. in ca. p.
2. g. extra de offi. 2 po. iud. deleg.

De exceptionibus.

Summarium.

1. ¶ Exceptio fori declinatoria p-
supponit mādātū spāle.
2. Exceptio cōpetēs principali an
etiā cōpetat fideiussori.
3. Exceptio dilatoria q̄ dicatur.
4. Exceptio peremptoria locū hz in
milite ecclesia 2 minore.
5. Exceptiones quare 2 quibus me-
dij admittantur.
6. Reus pōt in causa nonistatis oēs
suas exceptiones proponere.

Reus pōt plures rōnes ad eūdē
finē tendētes opponere.

Mulier pōt pro bonis dotalibus
sine marito stare.

Reus pōt excipere de iure tertij
iuris agentis exclusivo.

Juramēto proprio Juenicis non
audit nisi relaxatiōe a iuramen-
to habita.

Filius familias nō admittitur in
iudicio invito patre nisi in cau-
sis criminalibus aut iniuriarum
vel excessuum.

Cause cōtinuatio an fieri possit
coram notario.

Processus cum filiofamilias p̄e
iudicio inchoatus supervenientia
p̄sentis ipsius patris validatur.
Religiois ingressus liberat a p̄-
trig potestate.

Exceptiones desertionis appella-
tionis semel omissis an ad illā
possit viterius habere regressus.
Exceptio non numerate pecunie
quo casu locū habeat.

Dclinatio ē declinatoria fori vel loci vt
ibi gratia i actio-
ne personalit re^r cō-
uentus coram do-
mino senescalo re-
mittit coram suo (iudice). Et hoc
si re^r aduocet se esse hominē illi^r
dñi in cuius iurisdictione fouet la-
rē. Et si domin^r vel ei^r pcurator
habēs speciale mādātū petat re-
missionē fieri: qz alias nō fieret.

Adde (iudice) ratio est qz
actor sequit formas
rei. c. cū sit generale. de foro p̄p̄.
extra. l. iuris ordinem. C. de iuris-
omnium iud. cū concord. in glo. in
verbo sequantur.

¶ Itē nota qz per solā exceptio-
nem non fit litis contestatio. vt. l.

De exceptionibus.

So. xlii.

eleganter. §. pe. ff. de condi. inde-
bi. i. capite dudū. de elec. c. prout.

2 ibi Inno. de dolo 2 cōtūm. In cu-
ria tamē seculari qñ reus litiga-
uit ad oēs fines p̄ exceptionē lis
censet esse contestata. Secus si re^r
litigauerit propter rem renuē. 3

¶ Item nunquid (exceptio) que
comperit reo principali comper-
tat et fideiussori. no. l. nichū. §. qd
vulgo. ff. de solutionibus. 2 Cy. l.
quoties. in pe. q. C. de precib^r im-
pera. of.

Adde (exceptio) bonū tex.
l. l. defensiones. C. de
exceptio. vbi vide Jo. fa. q̄ qñt dif-
ferentiam inter defensionē 2 ex-
ceptionem. Et dicit quod defen-
sio est q̄ permissa: sed exceptio est
que excludit intentionem. Et de
multiplici exceptioe: vt qz ad qd
tempus possit proponi vide per
eundem in. l. fi. C. eodem.

¶ Itē in petitorio fit similiter re-
missio corā iudice ordinario illi^r
q̄ cōuet^r est: vel si res immobilis
de qua agit sita est in aliena iuris-
dictione coram iudice rei petite. 2
hoc ad electionē actoris q̄ ab in-
itio alteri eorū poterat eligere. vt
l. actor. C. vbi in re ac. Utroqz ta-
mē remissionē petente concursu
se impediūt. Et remanebit causa
coram domino senescalo invito
tamen actorē nō fiet remissio corā
iudice illius in cui^r iurisdictione
ne reus fouet domicilium: res est
sita in aliena iurisdictione 2 pos-
sissime in iurisdictione dñi ducis.

¶ Item in casu predicto cū agi-
tur sup petitorio si reus est homo 4
insticiabilis immediate domini du-
cis vel si sit homo inferioris iuris-
dictionis: 2 ad ea exempt^r per ap-
pellationē factā a denegatiōe in

ris ipse solus pōt requirere qz cā
remittat in restoto in quo inha-
bitat 2 fiet eis dabitur pmissa
rius ad audienduz de cāsi casus
hoc exigit 2 actor reqrat. Et hec
proprie dicitur declinatoria loci.

¶ Itē alia est exceptio dilatoria
que tēdit ad finem cōgēdi vel qz
actor nō admittat 2 cōsequēs
ter venit exceptio peremp. 2 licit-
rum est omnes istas exceptiones
proponere simul 2 eodem cōter-
tu. 2 hoc successiue per ordinē es-
sub p̄satione quia noceret p̄es
posteratō iuxta. l. p̄posteri. C. de
test. Et hoc agit Bart. l. nō vide-
tur. ff. de iudi. quia exceptio decli-
natoria anteqz quā ingreditur
litis ingressum venit proponēda:
l. fina. C. de except. et. c. inter mo-
nasterium. extra. de sent. et. re iu.

¶ Teruntamen si reus recusauerit
iudicem. vel proponat aliam ex-
ceptionem p̄iudiciabilez. 2 que
verisimiliter potest et debet im-
pedire processum seu eius p̄secu-
tionē iudex non debet procedere
vltra sup pncipali. c. ep̄hibita. de
iudi. c. p̄uētiām. §. tertio. de offi.
dele. 2 no. glo. super verbo regula-
tionem. glo. c. qm̄ p̄tra fallam. de
pbat. hoc seruatur si predicta
possunt determinari sine factis 2
probatione testiu alias p̄ib^r cō-
sententibus iudex potest p̄cedere
re ad vtrūqz hoc periculo parti-
tis 2 ad euandā pluralitatē cau-
sarū 2 p̄cessu: 2 maxime i causis
nouitatis 2 appellacionis: qz in
his oportet litigare ad oēs fines.
¶ Item miles armate milite
admittit post sententiā ad p̄pos-
nādū exceptionem peremp. vt. l. 2
ibi. no. C. de iur. et facti ignoran.
idem in ecclesia in minore 2 in fi

De exceptionibus.

scio. vt. l. vnica. z ibi glo. C. de sen. aduersus fil. la. re. li. z. l. iij. §. diuus. ff. de iur. filic. l. imperatores. ff. de re iudica.

Item exceptio procuratorij ad illud quod obijcit cōtra procura- torē pōt proponi in quacūq; pte (litis) .l. licet. ff. de iudi. qz opoz tet qz fundatum sit iudiciū alias totum esset illisforium.

Adde (litis) post Bar. in. l. pomponias. §. rati habitationis. ff. de procura. qz excep- tiones pcuratorie sunt multe. qñ qz ex psona cōstituentis: qz forte erat minor z similis: z ista nō pōt opponi postqz aliquis act⁹ est ce- lebret⁹ in fauorē constituentis. Qñq; rōne ei⁹ qz est constitut⁹ p- curator z tunc si nullo modo po- terat esse in iudicio vt seruis ista exceptio poterit semp⁹ opponi qz reddid iudiciū retro nullū: sed si aliquis non potest esse in iudicio tunc debet ante litē cōstiti. oppo- ni. vt. l. filius. §. veterani. ff. de p- curato. cetera vide per Bar.

Item virtute pami defectus obtenti per actorē euascescit ex- cepto fori declinatoria p scōz de- fectū exceptio dilatoria z per ter- tiū defectū pēnitio inserta in ad- tortamento vel in primo defectu re⁹ cadit ab exceptiōe sua pemp. Et qualiter sit alteri⁹ procedēdū habet in titu. de cōtumacia.

Adde (Declinatoria) p- nor. in. c. si duobū. de appel. col. iij. vbi dicit si decli- natoria vel pemp. exceptio cōpe- tat ablen. cōtumaciter nō audif illā volēs pponere nisi veniat eo tpe quo si fuisset presens illam opponere posset.

Item sciendū qz in casu hostilita-

tis requiritur quod re⁹ successine in vno cōtactu pponat oēs ex- ceptiones suas: qz oportet litigare a vne foys ou a toutes fins. Et idē seruat in causa appellatiōis. Secus vero in causa petitorij et actione psonali in quibus reus admittitur ad litigandū p mor- dū retentiōis. On par retenue fa- cta protestatione de albis suis p- onendis defensionib⁹ loco z tē- poze oportūis. de iure vero zc. De cōsuetudine defensio rei non pōt diuidi in partes plures z pos- tissime qñ tendūt ad eundē fines vt dicitur. §. seq. Et pro hoc facit l. iam tamē. §. si tā plures. ff. iudi. sol. per silam curie parlamenti in materia exceptiū z attentato- rum pars rea tenetur litigare ad omnes fines. Et non par retentue.

Item z nihilomin⁹ in petitorio z in actione psonali. Si reus ha- beat plura media aut plures ra- tiones rēdentes ad finē p̄dictū. et idem est de alijs exceptionib⁹ di- latorijs z peremptorijs.

Item in curia dñi senescali ipso facto fit generalis ztinuatio cas- rō vlyq; ad mēsz p̄ntiō ad diē assignatiōis facte p iudicem vel qñs nec audif re⁹ volēs arguere p̄cessum de interruptione: secus autē post lapsū tps producti: qz op⁹ est noua interpellatione: z qz pars adtornerur ad resumendū dum p̄cessum.

Item si exceptio incipiat reo cō- petere post litem cōstitutam non possit vti illa exceptiōe. not. Bar. li. j. z. ij. ff. de exceptio.

De exceptionibus.

So. lxx

Item si vxor agat pro rebus dotabilib⁹ z potissime sine cōsensu viri vel iudicis auctoritate reus pōt eā repellere z dicere qz nō est admissenda ad agēdū tūc: qz ma- rit⁹ est hō rei dotabilis: vt. l. doce ancillā. C. de rei ven. tū qz censet esse quo ad hoc in viri potestate. Sec⁹ aut in bonis aduētijs pa- rasernalibus p quibus vxor sola pōt stare in iudicio iuxta. l. hac le- ge. C. de pactis conuen.

Item reus pōt excipere de iure tertij qñ illud excludit ius agen- tis. vt no. l. cū seruū. C. de ser. iug. l. h. C. de rei vel. l. qui cum herede. ff. de exceptio. rei iudi.

Item excipio de iure interdū exce- ptio p̄scriptiōis impedit lit. cō- test. vt not. l. suscipio. ff. pro suo. Sec⁹ autē de consuetudine: quia oportet omnes exceptiones per- emptorias sub vno codēq; cōteri- tu proponere in foro seculari.

Adde (tertij) cui⁹ queritur an possit opponere de iure tertij p̄sus errantē. Dic- quādoq; ius tertij est exclusiūm iuris agentis ipso iure: quādoq; ope exceptionis. Primo casu: aut est exclusiūm iuris agētis ipso iure sine tertij⁹ velit sine nō: z tūc de iure tertij potest opponi: vt. l. cum seruū. C. de seruīs fugi. hic alleg. Aut ius tertij est exclusiūm iuris agentis ita demum si ter- tius velit: sic non pōt opponi de iure tertij. casus est in. l. j. z. ij. ff. si ager vec. vel emphi. Aut ius ter- tij est exclusiūm iuris agētis si- ue expresse velit sine tacite: tunc de iure tertij potest opponi: vt. l. ij. §. ff. de do. ecce. cōiuncta. l. ele- gantē. in princ. ff. de dol. Secun- do casu principali si quidez reus

conuentus si talem exceptionem non opponeret incurreret aliqd periculū puta quia bis solueret tunc potest opponi de iure tertij vt. l. ij. de exceptio. rei iudic. ff. z. l. quādiu. de bon. libert. Si vero reus postio qz talem exceptionē non opponeret: non incidet in periculum: tunc de iure tertij op- poni non potest. vt. l. loci corpus. §. competit. ff. si seruitus vendic. vbi Ange. perus. istam distinctio- nem facit: z facit. ff. de bono. pos- sess. scđdum tabul. l. qui liberis. §. testamento.

Item nunquid exceptio nulli- tatis impedit executionem rei iudicate. not. l. iij. §. condemnat. ff. de re iudic.

Item an exceptio que compe- tit patri ne compellatur nisi des- ducto ne egeat competat (filio) z heredi. Bar. l. si cum procuratore. re. ff. de re iudic.

Adde (filio) an exceptio qz competit marito ne conueniat nisi deducto ne egeat an competat eius filio. dic secun- dū Angel. in. l. etiam. ff. sol. mar. qz tale beneficiū transit ad filios quidem matrimonij reprobatū ibi glo. qz dicit etiam trāsire ad filios alterius matrimonij appo- bata glo. in. l. si quis p̄curatore. z. l. sciendum. ff. de re iudi. Et no- vñū singulare qz nullas gaudēs p̄uilegio vt conueniatur inquā- tū facere potest eo vtiur si cōde- niatur ex obligationibus descen- dentibus ex delicto. glo. in. in. l. nō tñ. ff. de re iudic.

Item re⁹ pōt excipere qz actor veniens p̄ra propriū iuramē- tum non sit audiendū: nisi des- ceat de dispensatione iuramenti z

super hoc vide plenius illud qd habet in tit. de iureiu. z hoc occupata fide de l'is sub sigillo autenti co concess. qz a'ls sec' reus p'or p'ponere exceptiones etiã contrarias. sed hoc conditionaliter z successiue. quãdo tendit ad eundẽ si nem vt si nego debitum z proponã solutionẽ qd verũ est dicere qz nunc nõ est debitum vt no. Bar. l. nemo plurib'. ff. de excep. z Dy. in re. iu. nemo pluribus. lib. vj. et expresse pro exemplo predicto facit l. non utiqz. ff. de except.

Adde (dispensatione). Cuius quod est singulare z temp tue meti libereat: qz multũ elaborant ad inueniendũ qd verũtationem: ita qz non potest haberi relaxatio iuramenti ab episcopo. Et vide feli. in vlti. no. in. c. quãuis. de pac. in. vj.

11 **¶** Item similr filius. nõ admittitur ad agendũ sine p'ris aut iudicis auctoritate de qua cõstare debet: similiter de emancipatione si asserat se emancipatum vt no. ff. de pba. z Spe. in ti. de actore. §. vnico. §. 1. z filius. Et hoc nisi in certis casib' ibi notatis. Sed de consuetudine filius. in omni casu iniuriarũ z excessũ et multo magis. cũ agit criminalr admittitur agendo vel defendendo etiã sine auct. vt. §. si. in. si. de no. ralius. l. inter liberas. §. filius. ff. de adu. z no. l. sed z si vni'. §. filius. ff. de iniurijs. in alijs vero casibus cõmuniter: secus si pater ẽ. abiens vel qtu mar pars debet adoznari primitus ad vindicandũ filium auctozisari p iudicem. arg. l. i. lógius. ff. de iudi. Et oportet qz plenius vel auctozitas

interveniat ab initio litis. vt no. l. cum nõ solũ. §. necessitate. C. de bonis q' l'ie. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acq. here. z potest prestari ille consensus patris cõrã notario vel per procuratorẽ habentẽ speciale mandatũ vt no. in predicto. §. iussum. facit. l. honores. ff. de decurio. z sufficit qz fiat generaliter in omnib' causis motis z movendis.

12 **¶** Item cause assignatio non potest progari corã notario: immo opz qz fiat corã dño senecalo vel ei' locutõrie ordiario. Cõtinuatio aut cause potest fieri corã scriba z notario ipsi' cause. Als re' non possit excipere qz actor nõ õndit sufficienter de die. z h' nisi p'dicta cõtinuatio facta extiterit corã alio notario de iudicis precepto. **¶** Item et sicut dictũ est filius. non admittit ad agendũ sine patris vel iudicis auctoritate.

13 **¶** Item p'cessus agitur cũ filio facti. in casu quo requirit p'ris auctoritas est ipso iure null' et hoc verũ nisi supuenerit cõsentus vel auctoritas p'ris q'ualitat oia' agitata z agenda. ff. no. p. Bar. l. talis. §. filius. ff. de dona. cau. mor. z p. Cy. d. §. necessitate. c. l. si. sup. r' alleg. In pupillo autẽtãnt in minore z similiter in furioso z p' d'igo cui interdicha est bonoz ad ministratio opz qz pcedat tutoris vel curatoris auctoritas iuxta no. l. c. l. c. de aucto. prestanda.

14 **¶** Item ingressus monasterij liberat a p'na (potestate) gl. l. si ex c. §. papinianus. ff. de minor. no. in aut. si qua mulier. C. d. fa. san. no. in. c. iudicium. de etate z quali. **Adde** potestate qz apd nos gallos pris p'as.

Adde q' salua correctione facti viri non est apd frãcos icognita patria potestas. Namqz videm' patres francos filios familias q' d'ie apd p'ades emancipare vt rerũ donatarum siãt capaces z dñi tãq' in iudicio possitã quidẽ emancipatio p'fiaz supponit potestatem: et in hoc errant Accursius noster nec est in cõueniens: quãdo qz est bon' doz mitat Homer' auctor est Quid' est p'itus incognita. et de hoc do tibi glo. singularẽ in verbo romanor. §. si. ff. de pat. po. illã glo. dixit sing. Bal. l. c. vnico. an mari. succe. vro. l. bon. in v'ib' feud. **¶** Item exceptio p'ntationis nõ facit d'õ p'poni in principio als pcedendo vel dilationẽ petẽdo videt eum admittere vt p'ntatũ nisi si p'cesserit p'ntatio z litigatum fuerit petẽdo ins successiue z per ordinem.

15 **¶** Item si appellatio miserit ponere appellacionẽ eẽ desertã z processerit vel accepterit diẽ ad pcedendũ sup principali am'plius nõ audientur volẽtes p'ponere exceptionem desertionis. vt no. l. i. ff. de li. diu. sio.

¶ Item exceptio excommunicacionis etiã adueris actorem admittitur i curia seculari vt tãgit pe. l. placet. circa pn. C. de fa. san. ecccl'. Et hoc etiã in causa beneficiãli in qua super possessio iudex laic' potest cognoscere. z idẽ de cura z alia re spũali: qz iterdicta dant p reb' diuini: vt. l. i. in prin. z l. i. §. §. de interdicitis. **¶** Item qz itez agent obstat ecce. rei ind. no. Cy. l. nec. C. ad epi. z Bar. in. l. i. qd ad epi. ff. de ecce. rei ind. z l. cũ querit. c. l. se. et. tit.

16 **¶** Item qñ exceptio nõ numerate dotis vel in mutuo nõ numerate pecunie locũ habeat. vt no. l. qd de suo. C. de dote cau. non nberata. l. si ex cautõie. C. de nõ nu. pe. qz quidẽ exceptiones fecundã p. z Cy. qd admittunt qñ cõstat p instrumentũ vel literã autenticã qz maritus vel q' mutuo recepit cõfessus est pecuniã fuisse solutã vel numeratã z se obligauit p restitutione solutione pecunie p'd. vt no. p'eb. l. et ex cautione. z l. si. C. de do. cau. mor.

Adde (pecunie) q' exceptio nõ numerate pecunie est fauorabilis Et idẽ de exceptione pacti de nõ petẽdo glo. in l. qd si marit'. i. h. glo. q' est singularis secundũ Bald. ff. de iureiu.

¶ De petitorio z vbi intentari debeat.

¶ Summarium. **¶** Petitorũ quo casu possit intentari et coram quo iudice. **¶** Petitorũ et possessorũ retinẽde non possunt simul intentari. **¶** Libell' an deat sui cãz p'nerere. **¶** Dominum quantũ temporis lapsu dicatur acquisitum. **¶** Bõfidei posses. facit fruct' suos. **¶** Actor omittens petere interesse an illud amittere debeat. **¶** Libelli z cõfisso qualr fieri d'beat. **¶** P'ntio alternatiua admittitur vbi incertitudo cause veriat ex parte illius qui cõuenitur. **¶** Res vendita ecclesie acquiritur sine traditione. **¶** Libellus qualiter sit in actione reali concludendus. **¶** Actore et reo habentibus titulũ ab eodẽ pter erit potio. **¶** Actore nihil probante reus venit absoluedus.

De petitorio.

Sciendus petitorius potest iterari coram iudice illius qui est detinet vel coram iudice eius in cuius iurisdic. res immoz bilis sita est. Et hoc ad electione actoris nec sicut remissio de foro vnius iudicis ad forum alterius vt. l. h. C. vbi in rem actio.

Item actor re integra coparati per procuratores imponit necessitates habendi gram si reus hoc requiritur satis pmissum est in hoc qd sufficit qd deponat in manu curie summa. r. solid. et fiat gra qd sibi erit pmissum in omnib' causis per annu z no vltra. Aliqui th sunt in qd no requiritur gratia. primo in tutorum curatorum. Item in procuratorum et alienatione conuentus seu vniuersitatis. Item in causa impedimenti.

Item lite contestata. Et super hoc vide ea que dicta sunt in tit. de contumacia. g. viij.

Item petitorius z possessorius retinende no possunt simul iterari. Secus de illo qd est recuperade possessionis. vt. c. pastoralis. de ca. pos. z proprie. Bar. l. naturaliter. g. nihil. ff. de acqui. pos. Et an sententia lata in vno pariat exceptio nem rei iudicate in alio nota. ibi dem.

Item nunqd sufficit dicere peto decem ex causa mutui an sit nec cessaria narratio facti. no. C. y. l. edita. C. de edendo in prima z secunda questi. Et an causa sit inserenda in petitione z de causa p pinqa z remota. no. ibi in. iij. et iij. q. Et an actor possit mutare vel emedare petitione sua ibidem in. v. z v. q. a nota l. sequenti. q. de

cumulatione actionum.

Item quomodo quis pbeisse esse dominum rei de qua agitur vide in tit. de proba. Est in aduer tendu qd de consuetudine omne ius z dominium acqrit lapsu. xxx. annor. nec est dare alia pscriptio nem: vt latu dicitur in loco suo.

Item bone fidei possessores fru ctus suos saltem ante litem inchoata z pot vti retentione ne donec sibi soluantur impense necessarie vel vtilis facte p repara tione et melioratione rei de qua agitur. vt no. l. certu. C. de rei ve. l. quod dicitur el. p. mter. g. si dos. ff. de impen. in re. do. factis. et i. quam exceptionem. g. si pars dos. mus. ff. de condi. inde.

Item si actor omiserit petere in scripturis suis expensas vel inter esse nunqd z postea poterit pe tere. et quid de fructibus. Et pes tendo fructus an veniant et hi quos percepti reus lite pende. no. C. v. l. i. C. de iudi.

Adde l. dnm Angel. Peru sinum polene in. l. i. hic allegata qui ipsam solenniter recepit per xxx. colla. C. vt reus compellat rez tradere quia petit executionem fieri ante sententiam. sed debet illo modo concludere peso enim condemna ri z codenatu appell. ec. no. Bar. in. l. si cui nulla. ff. de re. iud. no. in est necessarium petere declarari rem ad se pertinere: qd hoc depen det ex articulis vt no. pe. g. f. isti. de actio.

Item quando incertitudo satura ex parte illius qui couenitur admittitur petitio alternati ua que est incerta vt peto rem et

De petitorio.

So. r. r. r.

And etiam estimatione. l. i. g. quia autem. ff. quozum lega. debet re. i. men estimari sub certo salua iudicis taxatione: vt no. l. non ab re. C. vnde vi.

Item nota qd ad ecclesia trans fertur dominium rei vedute etia sine traditione vera vel ficta. vt l. h. C. de sac. san. et glo. l. seruum emptor. C. de rei ven.

Adde (traditide) multos casus in quib' tras fertur dominium sine traditione rei glo. l. i. si ager. ff. de rei vendi. et per. ter. z glo. in. l. i. g. si. cum. l. seq. ff. de publi. in rem ac. et vide alios per angel. in. l. quedam mu licr. ff. de rei vendi. z vide ter. z gl. 12. in. c. u. de consuetu. extra.

Item traditioe vel quasi ex ca habili facta a domino vel eius mandato. precio soluto vel fide habita praesert dntum. l. traditio nib' ibi nota. C. de pactis In plu ribus tamen casibus etiam sine traditione transfertur dominium vt ibi nota.

Item sententia lata vtra acto rem in rei ved. no tribuit dntum possessori. no. l. si iuperat. ff. de p. gno. z. l. excep. ff. de excep. rei iudi.

Item in actione reali no est de necessitate qd actor petat declara ri rem ad se pertinere: sed sufficit qd petat rem condemnari ad re situentium rem illaz. ac. qd petit hoc fieri vt domino constet per ea que scripta sunt in articulis suis: z illud adindicabit et facti te tanq' domino licet no inserat in sententia. et hoc expresse z pe. formu. in. l. de actio. bonu est tamen qd actor dicat in suo inten dit qd illud petit ex causis et me dyo inferius declarationes tunc

cessat omnia abicere.

Item si coher ambas partes habere causas simul ab illis qui non erant domini rei de qua agit sup petitorio porio est conditio possidentis: z illa debet obtineri: etum quia possessorum quia reuo. vt. l. de pccio. alias est l. que incipit sine aut. emptor. g. si duobus. ff. de publiciana et ibi no. glo. Nec valet qd situm qd vno eaz pcedit. iudicio emat re a dno quia res est litigiosa: titulus est vitiosus et inutilis: varta. l. cum sponsus. g. si res talis. ff. de publi ca. z idem in possessor. fa. l. h. C. de rei ven.

Item re' si petat absoluti ab impetitione sua reat fieri et si nis hyl pauerit qd actor no proba ter. z nihilominus pt concludere vt dnt sibi adiudicetur ad esse pertinere: z si probet illud etiam fiet: vt notatur per Innoc. c. con questione. de resti. spo.

Item si actor proposuerit cau sam propinqa tantum et succedat nihilomin' ipe potest denuo agere ex alia causa etia antiqua nec obstat exceptio rei in. Et qd viderur totius iurum de iurisse in iudicium: vt. l. et an eadem. g. actione. ff. de excep. p. rei iudi. et no. l. sed si apud acta. g. fin. ff. de appel. Et hoc est verum nisi reus concludat ad hoc quod declare tur dominium rei que petitur ad ipsum pertinere: que conclusio ca dit in reo. Et ideo aduertat pro curator vel aduocorus actiois in concordandis articulis. In actio ne vero personali fecus est: sine agat civiliter: sine criminaliter. et not. glo. c. de his. de accusatio. et iuribus allegatio.

De possessorio.

De possessorio.

Summarium.

- 1 Agens possessorio quid probare habeat.
- 2 Possessio qualiter amittatur aut acquiratur.
- 3 Causa continua vel quasi continua vel omnino discontinua qua liter differant.
- 4 Interdictum vtrobi et vti possidetis quid operetur et cuius sit efficacia.
- 5 Salvagardia est intimanda vel domicilio insinuanda.
- 6 Sequestratio prohibetur a iure nisi in certis casibus.
- 7 Interdictum vel casus nonitatis contra quos dantur.
- 8 Casus nonitatis pro quibus rebus competat.
- 9 Casus nonitatis an pro rebus vel iuribus incorporalibus competat.
- 10 Casus nonitatis competit etiam titulum non alleganti.
- 11 Quasi possessio potest per vnicuique actum acquiri.
- 12 Tenementarius non potest aliter quid facere in praedictum rei quam tenet.
- 13 Querela nonitatis fieri debet infra annum et diem.
- 14 Familia possidentis potest in causa nonitatis pro possessore se opponere.
- 15 Recedentia petitur lite pedere.
- 16 Literas fallas producens non debet ex eis aliquam utilitatem percipere.
- 17 Recedentia an sit adiudicanda.
- 18 Credentarius succumbens tenet ad omnes fructus perceptos.
- 19 Monacho accusanti abbatem sit promissa lite pendente.
- 20 Legatarius an et quando possit

sua autoritate possessionem apprehendere.

- 21 Usufructuarii rei immobilis dicitur naturaliter possidere.
- 22 Emptor vel donatarius non possunt proprio autoritate possessionem apprehendere.
- 23 Possessio quibus modis acquiratur.
- 24 Quasi possessio an amittatur per non receptionem annui redditus certo tempore.
- 25 Via simplicis actionis procedit in materia nonitatis.
- 26 Conductor an possit intetare casum nonitatis.
- 27 Tempus locationis quoniam dicitur longum vel breve.
- 28 Interdictum retinende possessionis procedit etiam pro sola detentione rei immobilis.
- 29 Proprietarii nudus agit in causa nonitatis.
- 30 Exceptio adinrationis non debet obitare agenti interdicto retinende vel recuperande possessionis.
- 31 Possessio et dominium possunt conditionaliter transferri.
- 32 Interdictum recuperande possessionis cui competat.
- 33 Interdictum recuperande possessionis possunt simul intentari.
- 34 Praeemptio loci habet interdictis retinende et recuperande possessionis.
- 35 Casus privilegiatus trahit ad se casum non privilegium.
- 36 Res sequestrata si sit tempore peritura potest vendi decreto iudicis.
- 37 Possidens precario dicitur naturaliter possidere.
- 38 Tenens rem feudalem non ideo acquirit feudi possessionem.
- 39 Subditus aliene potestati qualiter possidere dicitur.
- 40 Rei immobilis possessio quanto tempore queratur.

Regula

De possessorio.

So. rrrj.

41 Regula dolo facit et c. procedit in possessorio.

42 Molendinum habens in aliquo flumine an habeat interdictum de alio construendo.

Non possessio aut vti possidetis aut retinende aut interdicto recuperande possessionis: quod dicitur esse simplicis iusticie.

Et in primo casu requiritur quod actor habeat et probet se habere possessionem rei contentiose per ultimas anatas vel ultimos expletos: vt. l. j. §. hoc interdictum. ff. vti possidetis. C. eod. titu. l. prima. cum ibi notatis: et possunt dici vltime anate tres postremo elapse iuxta clem. vnicam de sequestr. a. s. reo est nihil probatum: esset adiudicanda possessio. vt. l. si duo. in principio. et ibi Bartolus. ff. de vti possidetis. facit. l. finali. C. de rei vendi. catio. iuncta. l. j. §. communi diuidendo capitulo ex literis. et nota glot. in capitulo licet. de probatis. super verbo vti possidetis. Super hoc vide Barthol. l. prima. §. ait pretor. ff. vti possidetis. Sed videndum est an reo absolutum et c. Si tamen actor habeat titulum et reus non iudicandum esset pro actoris e contra. vt in praedictis. c. licet. et ibi nota. per Joannem fab. §. retinende. in fine de interdictis.

43 Item qualiter acquiratur et amittatur possessio. Barthol. l. j. ff. de acqren. posses. et an ex contractu inutili possit acquiri. Bar. in. d. l. §. si proxi.

44 Item pro declaratione huius dici sciendum est quod plura sunt que habent possessionem continuam vel quasi. et in istis habet locum quod

dicitur est de vltimis anatis. Alia sunt que habent causas omnimode discontinuas vt interesse electioni ire agere per fundum alienum per arboribus cesis in silua defendendis ad certum locum iuxta casus. l. si. C. de seruitu. et alius similibus. Et tunc querendum est de vltimis expletis. Et si agatur de electione episcopi vel alia iurisdictione. et de hoc non. c. querela. de elec. fac. l. qui in a. ter. et. l. si parte. in prin. ff. que ad modum serui. amit. Et si istis seruitutibus realibus datur interdictum vti possidetis de hoc non. ad plenum per Bar. l. si duo. in prin. in. j. q. ff. vti possidetis. et. l. foramen. ff. de serui. v. b. p. cedio.

45 Item si quis timeat inquietari in sua possessione rei mobilis vel immobilis cum adequata sint interdicta vtrobi vti possidetis virtute salvagardie potest se facere manuteneri et obseruari in sua possessione et inhiberi alteri ne ipsum impediatur vel perturbetur sub pena certa vel salvagardie (infracte). Et super hoc nota. ea que dicta sunt per Cy. l. vnice. in. q. §. C. de carbo. edicto. et. l. j. C. vti possidetis. Et dicitur vtrobi. quod datur de re mobili vtrum et vbi ponitur pro ad et vtrum pro quem quasi dicat apud quem est possessio rei mobilis apud eum sit. Que quis dem intimatio salvagardie operatur quod alius non potest de nouo ea pendere acquirere rei mobilis vel iuris incorporalis possessionem vel quasi: sed illam quam prius habebat potest vtiendo conseruare: non obstantibus salvagardie et c. Et super hoc nota. Bartol. de pupillo. §. nunciacione. ff. de oper. noui num. Ille enim qui vti possidetis

De possessio.

dictam prohibitionem sibi facta virtute saluagardie si vi possideat re ab aduersario iuxta no. l. j. in. ff. de seru. tu.

Adde (infracte) quam penam incurrit frangens securitatez vel saluagardie vide Jo. fa. l. l. de nesciam. C. de his qui ad eccl. confu. qui dicit qd punitur pena legis in maleit. vt. l. j. C. ad. l. in. mate. ve l frangentis parcem. vt si occidat mox sibi infligatur si vulnerat tunc multatur aut alias iniuriatur tunc pena pecuniaria.

Item sufficit qd intimatio fiat per curatorem sibi dñi ducis vt tenet Bar. l. de pupillo. S. nunciatio. ff. de noui ope. nu. si. ff. de iur. iur. verbo de sine scriptis sicut et iurisdictioni noui opis. vt. l. de pupillo. S. meminisse. in ff. de noui ope. nu. ite quis nunciatio noui operis et parte uisicantis sit in persona. vt. l. non soluz. S. morte. ff. de ope. no. nun. tamen intimatio saluagardie est perpetua ab utraqz parte.

Item requiritur qd dicta intimatio vel intimatio saluagardie fiat i persona vel domicilio sicut i adionamentum: nec auditur opponens aduersus ea: et est factus reiterabilis ita qd pluries potest hoc idem fieri sicut i nunciatio noui operis vt no. glo. l. non solum. S. morte. ff. de ope. no. nu. s. ab aduersario nequit fieri postquam ei intimata qd esset ponere manus sur main: hoc casu manus supposita ad moueret: ille tamen in effect emendabilis nisi superimponeret fecisset manus interioris in coteptum i preiudicium domini ducis et eius iurisdictionis.

Item quis nunciatio noui operis qd sit a parte parti et sine ea pabili offensaz no pntest vt no. Bar. in. l. j. in. j. q. ff. de no. ope. nu. secus in saluagardie qd finirigat hz pena pecuniaria annexam qd de timario debet esse certa et specificata vt tenet aduersarius sub certo qd agere debeat vt no. Bar. l. j. altes. in. vj. z. v. q.

Item virtute saluagardie non pot fieri preceptum vt alii reitituat fructus vel qd habeat radicare ad pristinum statum illud qd factum est ut in possessionis sine pñuacium: sed est opus casu nouitatis: i pro hoc facit. l. sabinus. ff. comma. di. prohibitioni est hoc interdictionem non restitutoriaz. vt. l. j. S. l. qe no mine. p. h. b. e. ff. ne qd in loco pu. ille tñ no de fringere saluagardie qd facit iudice vel parte permittente: iuxta nota. l. qui seruum. ff. de ver. obli. ga.

Item i in casu nouitatis mandata adionari pars qd fecit turbam seu impedimētū et etiā alij qd fuerunt euocati ad pparandū corā commissario super re contentiosa vel vna ipsarum pro oibus: et si para adiomata se oppdat facta sequētia tōde rei contentiose adionantur partes ad cōparendū corā domo no seneſcalo et. processure super dicta oppositione i vltimū vt fuerit ratio qd quis sequēstratio sit a iure p hibita nisi in casibz certis. Primo cū ab executeore i actio ne reali est appellatum. vt. l. ab executeore. C. quōu appellaciones non recipiūt. c. dilectus. de se. questre. pos. z fruc. Secūdo si victi in principali appellauerit tempore de dilapidatione bonorum: vt. l. imperatoris. l. ff. de appel. c. ff. d

De possessio.

sequētra. z. l. si instituta. S. de inofficio. ff. de inoffi. testa.

Item illi qd proclamat in libertate bona sequēstratur vt. l. j. S. j. C. de ass. roll. i. si. turbar. tñ debet declarare modum turbationis: vt nota. l. j. S. hoc interdictum. p. B. sufficit dicere qd ipsa se oppdat ad omnes fines. Si vero aliter se habeat et proponat coram commissario iudice pot variare et aliu titulu pponere et qd pro no dicto habeas tur. z. p hoc no. c. constitutione. de elec. in cle. z. cū ibi no. et no. Bar. in. l. j. r. q. ff. de no. ope. nuncia.

Item qualiter partes sint adionande qd dilaciones vade et qd iuris si obtineatur defectus vel contumacia: dictū est in locis suis.

Item i predictū interdictū seu casus nouitatis nō datur i illū qd fecit aut fieri fecit turbam vel impedimentum: sed etiam contra illum qui se opposuit et opponit coram iudice vel commissario aliter remem se habere possessione rei contentiose: hoc etiā not. Bar. l. si duo. S. j. ff. vti pos.

Item se opponendo videt turbare vt no. Joan. fa. C. vti pos.

Item illi qd habet ius eligēdi nō dū pot agere i illos qd elegerūt aliqū i officiu vel dignitate sed etiā i electū in qd ius officio vel dignitate: vt no. l. j. S. huius autē in terdicti. ff. vti pos. fa. c. qz famuli z mercenarij possunt adionari qd secernunt turbā vel nouitate: s. j. i. h. habebūt dñm p garādo iuxta licet. in ff. nau. cau. stab. z. l. si seruus seruum. S. si fornicarius. ff. ad. l. aquil.

Item si ptes in eligēdo commissariam ad regendū rem contentiosam vel ad faciendū inquestam nequeat puenire: de se fit hoc facere. vt no. l. in venditione. S. si vnu. ff. de bo. auc. tu. pot. l. j. S. no tandem. ff. de ventre m. p. i. c. i.

Item casus nouitatis non datur nec ppetit p re mobili solū: scus aut si accedat re immobili vt si qd dicat se esse i possessione domus rna cū mobilibz i ea existentibus vel fundi cū fructibus in eis celledis. z pro hoc fac. l. j. S. utiqz. z. S. se. ff. de vi z vi. ar. l. si aliena. S. hoc iure. ff. de vluca. l. l. g. e. ff. de diuer. sis z tempo. prescrip.

Item ille qui est subditus iōne iurisdictionis alie z dāse nō pot i fteare casu nouitatis S. dñz iudice inde cōmunit dñz qd nouitas nō cadit entre le subiecti z le seignr. z sup hoc vide Bar. l. j. S. huius aut interdicti. ff. vti possi. sec. forte si esset dñs alte vt dāse iustitie tm: qd in possessionem mittere est impetū z i iurisdictionis magis aut impetū qd iurisdictionis vt. l. imperiū. z. l. iudere cauere cum ibi notatis. ff. de iuris. o. m. iu.

Item in omni possessione retinende fit sequēstratio rei pbe cui agitur possessione: z hoc ne ptes habeat materia pcedēdi ad vias facti iuxta. l. equisimū. ff. de vtu. z vt sententia habeat promptum z paratum executeorem ar. l. post re iudicata. ff. de re iud. z sup hoc vide qd notatur p doc. vtriusqz iuris in t. de prohi. sequētra.

Item pro rebus z iurbibus in corporalibus cōpetit z datur casus nouitatis: vt si qd dicat se esse in possessionem habēdi z percipiēdi certos cēsus aut reddēdi ad causam tali mansi vel percipiēdi

So. r. r. i. i. i.

Et si ptes in eligēdo commissariam ad regendū rem contentiosam vel ad faciendū inquestam nequeat puenire: de se fit hoc facere. vt no. l. in venditione. S. si vnu. ff. de bo. auc. tu. pot. l. j. S. no tandem. ff. de ventre m. p. i. c. i.

Item casus nouitatis non datur nec ppetit p re mobili solū: scus aut si accedat re immobili vt si qd dicat se esse i possessione domus rna cū mobilibz i ea existentibus vel fundi cū fructibus in eis celledis. z pro hoc fac. l. j. S. utiqz. z. S. se. ff. de vi z vi. ar. l. si aliena. S. hoc iure. ff. de vluca. l. l. g. e. ff. de diuer. sis z tempo. prescrip.

Item ille qui est subditus iōne iurisdictionis alie z dāse nō pot i fteare casu nouitatis S. dñz iudice inde cōmunit dñz qd nouitas nō cadit entre le subiecti z le seignr. z sup hoc vide Bar. l. j. S. huius aut interdicti. ff. vti possi. sec. forte si esset dñs alte vt dāse iustitie tm: qd in possessionem mittere est impetū z i iurisdictionis magis aut impetū qd iurisdictionis vt. l. imperiū. z. l. iudere cauere cum ibi notatis. ff. de iuris. o. m. iu.

Item in omni possessione retinende fit sequēstratio rei pbe cui agitur possessione: z hoc ne ptes habeat materia pcedēdi ad vias facti iuxta. l. equisimū. ff. de vtu. z vt sententia habeat promptum z paratum executeorem ar. l. post re iudicata. ff. de re iud. z sup hoc vide qd notatur p doc. vtriusqz iuris in t. de prohi. sequētra.

Item pro rebus z iurbibus in corporalibus cōpetit z datur casus nouitatis: vt si qd dicat se esse in possessionem habēdi z percipiēdi certos cēsus aut reddēdi ad causam tali mansi vel percipiēdi

De possessore.

certam iannuā possessionem sup
omnia bona ipsius opponentis z
admittitur hec possessio p doto
actor nullū pponat titulū inf. c.
grelā. cū ibi not. p. C. l. j. i. f. c. de
fideicō. ptra opinionem doctorūz
que habet. l. si certis annis. l. q. si.
C. de pac. l. cum de in re. hō. ff. de
vhu. no. tñ super hoc glo. z Barto.
in. l. idem est. §. si quis aut. ff. de vi
ar. Innocen. c. cum olim. de causa
poi. z propri. et c. literis. de resti.
spo. Et potissime si illud ius per
cipiendi annuam prestationem
adhereret persone incommuta
biliter: vt qz ille qui soluit est ho
mo conditionatus vel adhereret
rei immobilis: hic quod pro colos
nis ascriptis agitur sicut pro re
immobili: vt no. in pñcip. ff. vti
pos. et ita intelligant plures iura
pred. z. c. cū ecclesia. de can. p. pos. z
proprie. ats secus: vt. l. si. ff. quoz
bonoz. et ibi no. c. de quarta. de
pñcri. z Barto. l. j. ff. quoz lega. z
magis ad plenū gl. z Barto. l. j. in. q.
q. ff. vti pos. Quid aut de interd.
vñ vi z. recupande possessōis. no.
Barto. l. j. §. cū igit. ff. de vi z. vi. ar.
¶ Item nota qz aliqua sunt iura
in quibus per vnicū actum cū re
pōis lapsū. f. anni acquiritur pos
sessio vt in seruitute aqueductus
que dicit habere quasi causam cō
tinuā: qz ad eius vñz non requiritur
factū hominis nisi ab initio sicut
signi imittēdā. z. sec. in seruitute
itineris actus z vie que habent
causam discontinuam. Et ideo in
istis z similibus requiruntur plu
res actus ne dicatur fieri p mo
dūz permisse facultatis. Si tamē
gñaret qz vñus est iure seruitutis:
vt quig intromit saluagardiam

z. sufficeret vnicus actus: z de istis
nota. l. j. §. quod antez. ff. de aqua
quod fluita. z est. in. l. j. §. hoc inter
dicto. ff. de itin. actuz pñua. z
l. j. z. l. j. C. de seruitu.

¶ Item dominus admittit ad
agendum p possessione rei que te
net ab ipso in emphyteosim z si te
nemenarius est sibi talis habitus
mercy z a voluntate. Alias autem
secus vt habetur in. c. si de pñua
le. lib. vj. Si tamen tenementari
qui est libere conditionis vult cō
stituire vel patitur in emphyteosi
ca aliquam seruitutem reale z p
peruam: idominus solus pōt ptra
dicere et hoc impedire via posses
soria/ aut alias via actionis. licet
glo. aliter videatur sentire. l. serui
tutes pñoziorum. ff. de seruitu.

¶ Item cū qz se arserit possessorem
rei immobilis z turbatū vel im
peditū in possessione sua oportet
qz conqueratur de turba vel im
pedimento per viam querimonie
z nouitatis vt alio infra annū z die
qz anno elapso non admittetur: z
potissime in materia nouitatis z
p reb. z corpaliū: imo forte cade
ret ab instantia z possessione sua.
Et super hoc vide Barto. l. si duo.
in pñ. ff. vti pos. z. l. j. ff. de no. ope.
nun. in. vj. q.

¶ Item iudex commissarius seu
delegatus potest illuz cui adiudi
cavit possessionē tueri in sua poss
sionē: vt no. c. ex pte. in gl. pe. de
testi. secus in simplici commissario
de quo loquitur hic: §. spectat istud
ad iudicem.

¶ Item z qz in possessore fit seque
stratio vt dictum est non auditur
pars asserens se possidere re totā
vel partē rei p tētiōse alteratiue:

De possessore.

So. rttv.

sed requir qz dicat p se vtrū velit
p tēdere de toto vel de parte z si
de parte tñ opz illam declarare
vt de residua pte non contētiōsa
pars adueria manuteneatur: vel
impedimētū si qd fuerit apposi
tum in re moueat fm casus ex
gñtiar z p hoc bene fa. l. q. serui.
§. in iure. ff. de interrog. actio. Si
altera partiū occupat indebitere
sequestratā vel fruct. eius cadat
a iure suo: vt cle. vnica. de seqstra.

¶ Item coram commissario ex
p tēte coram nouitatis admittit
tur ad se opponendū pro illo qui
est adionatus quilibet de fami
lia z sine pcuratorio. iurta. l. j. in
fi. c. si per vim vel alio modo et
etiā admittit p actore. pcurator
sine gñar: p alio aut nō adionato
non esset admittēdus sine cura
torio quia ibi nulla viget neces
sitas. Et super hoc vide Barto. l. in
quarta. ff. de no. ope. nun.

¶ Item partibus auditis z ap
punctatis in factis contrariis
partes p tuerent petere recede
tiam pedēte lite: interdū z potis
sime in materia pascuoz in qua
agitur de magno cōmodo/ vel in
cōmodo. Cōuenit curia ordinā
re qz testes examinent sub cert o z
breui numero quoz attestatiōes
recipiuntur vt valeat taz sup res
credētia qz sup pñcipali: earū dē
tamen attestatiōnum non fiet pu
blicatio quouqz in quēsta fuerit
facta sup pñcipali negotio zc.

¶ Item si altera partiū velit con
tradicare istas pductas ad fines
recedētie vel p rōuisiōis z eas
arguere de falso audietur et da
bit sibi vnica dilatio ad proban
dum: qz ex falsis istis pars produ
cens nō debet aliquam percipere

virilitatē immo si sciens hoc fecer
rit nedum perdere debet recede
tiā seu p rōuisionem sed etiāz cau
sam pñcipalē/ iurta. l. in fraud.
§. quoties. et p miero. ff. de iur. iis.
Aliqui tamen volunt tenere z for
te melius qz ad hoc pponendum
pars nō debet admitti: nisi verisi
militer cōstet: vel de facili cōstare
possit de falso: saltē presumptiue
z potissime si in istis appareat ras
sure: vel aliud suspitione dignū: z
hoc ppter litis accelerationē z ad
obinādū malicie p rōs impedire ni
tētis recedētiā vel puisionē: p
hoc facit. l. quis. C. de edi. diu. as
dri. tot. cum ibi notatis.

¶ Item z (recedētia) ad iudica
bitur illi cuius intentio est funda
ta iure communi z etiam illi qui
onit potiora iura vel pot. ius.
Et ideo dicit qz credētia ad iudica
bitur illi qz a le plus cler z le plus
apparent dicit. Et p hoc facit. l.
fi. C. de edic. di adri. tot. cū ibi nos
tatis. z similiter ad iudicabitur pui
sio filio pcedēti de successione pas
tris vel v rous habenti liberum
in vtero/ etiā mulier in dotis sue
repetitione.

Adde (recedētia) qz recedē
tia non facit alio
quem pacificum possessorem.

Adde pro p rōuisione istis
dicti qz si recedēti
rius succumbat tenetur omnes
fructus quos percepit restituere:
z inde est qz tenetur p fcare cautio
nem de restituendis fructibus ill
est dit in fin de cause que faire se
doit z porte ces mots la sentence
de recētie. quare argui potest qz
non efficit incommutabilis poss
sessor neqz pacific. possessoz: de
hoc vide optimā gl. in pac. sanc.
z ij

De possessore.

in verbo possidebat. i. i. titulo. de
colla. §. i. ad dictas. sicut est
per primum decretum in reali-
bus non consequitur vera posses-
sionem. sed custodia. ut alii vol-
unt de possessione commutabile.
quia infra annum reo venisset et
cautionem prestanti de parendo
iuri debent restitui fructus per-
cepti. C. de prescrip. pp. vel. l. an.
no. l. si quis emp. c. si. g. pretere-
de of. or. extra.

19 ¶ Item monacho accusanti ab-
bate sit promissio lite pendente. c.
ex parte. i. ibi p. Innocentius. extra
de ca. facit. l. si iurata. §. de inof-
ficio. ff. de inoffi. testa. mē. 2. c. j.
24. ff. de sen. cotro. su. col. x. an-
tiqui libero. ff. si ps be. pe. et no.
glo. et Cy. l. omnia. §. pactio. C. de
ret vro. act. Et cogimur adiu-
dicatur quarta pars illius quod
deducitur in iudicio intra. l. alle.
Secus cum agitur de possessione
collata. Et cui ad iudicium res
credita succumbat in causa ipse
tenetur fructibus perceptos res-
tituere. Secus in eo cui facta fuit
promissio. sic servavit in parlamen-
to. et ideo canonicus advocatus in
causa presbiteratus debet primo pete-
re recedentiam que forte fiet de
tota possessione sua autē possessione
recedente dicit tamē fuerit per cus-
tiam ordinata quod partes ten-
dentes ad fidē recedente traderet
litteras. cc. 2. op. q. partes in arti-
culis suis intendant concludere
vid recedantia vel promissio sibi ad-
iudiceturque alias non sicut offi-
cit tamen q. ad hoc fuerit conclu-
sum tunc fuerit ommissum articu-
lare sicut de expensis interesse et
damnis. et vide de facto.

¶ Item heres qui succedit ab in-

testato est saisitus rerum heredi-
tariarū etiam sine apprehensione
quod est contra. l. cum heredes. pri-
ru. ff. de acqui. here. per consuetu-
dines gñale le mort. (saisit) le vis.
son prochain heritier. Et hoc fas-
cit z maxime in suis. l. cum miles
in princip. cum glo. ff. ex qui. cau.
maio. z super hoc vide C. n. lib.
iij. in opinione. de vsuca. trāffor.
2. l. ea. l. C. de condi. ob causam. Et
per Joan. fab. in si. de interdictis
z qualiter possessio defuncti tras-
eat quo ad prescriptionem ad he-
redem vel emptorem no. bonum
ter. 2. ibi Barto. l. pomponius. §.
preterea. ff. de acqui. pos.

Adde data intentio crediti
saisitus vtrius sit fun-
dus q. q. s. sit heres eo ipso q. sit fi-
lius. vide gl. in. l. j. C. si minor se ab
he. in verbo ob ea. que tenet q. nō
et est veritas per tex. l. i. cū heredi-
tate. ff. de acquiren. here. 2. l. nam
nec emancipatus. de lega. §. Pro-
curatoris veritate sciendum est q.
totius quo filij habent beneficiū
abstinendi. z fuit ihud intro-
ductum in fauorem eorum. nec credi-
toribus teneretur. vt. §. i. in. l. i.
tu. de heredi. que ab intest. Unde
not. q. vbi cūq. existētia sui her-
edis esset filio nociua existētia
nihil operatur propter preteritis
edictum. vbi cūq. autem existen-
tia heredis esset filio pficiua: ad
huc hōdit eo ipso quod filius est.
ergo heres. Quia cum beneficiū
abstinendi sit eius fauore intro-
ductum non debet retroqueri in
eius lesionem. l. quod fauore. C. de
legibus de quibus per Barto. in

De possessore.

Fo. xxvi.

l. si filius qui patri. ff. de vulga.
z pupil. Et his apparet q. credi-
toris intentio non est sandata cō-
tra filium nisi in iudicio heres. Pro-
curator dicto a iudice ad hoc bo-
num test. et formalem in. l. fina-
diz dicit cui se successe. cc. C. de
nona. z ita ibi tenuit dominus me-
dominus? Buielmus Rainaldus do-
ctor andegens. prima obtinens
cathedram ordinariam in iure
civilium cum illam. l. legeret me au-
dient. et ipse retulit se de facto
habuisse questionem.

¶ Item dato q. ille qui est heres
institutus apprehenderit posses-
sionem rerum hereditariarū etiā
de consensu executoris vel insti-
tutione non propter hoc efficitur ve-
rus possessio. vt possessio maneat
apud eū si ille qui est heres ab in-
testato z saisit vt dictum est ves-
niat infra annū z diē petens mas-
nuteneri in possessione sua qui z
manutenebit in ea. nisi aliud ob-
stat. Institutus veritas habet lo-
co legatarij vt dicitur in titu. de
successi. z ideo ei competit aliqd
interdictum ex vi institutionis z
apprehensio possessionis nisi su-
perint anni z dies vt dictum est
et super hoc vide Cy. in. l. i. que. C.
de edi. di. ardr. tol. et fac. l. j. §.
qui ex mortis causa. ff. quozū le-
20 ¶ Item testator potest disponere
re q. legatarius sua auctoritate
apprehendat possessionem rei le-
gate. vt no. in gl. l. i. §. lucinus. 21
ff. de leg. j. no. Barto. l. nemo. ff. de
leg. j. 2. per Barto. l. creditoris. C.
de pig. alias secus vt. l. non est du-
bium. C. de leg.

¶ Item cum quis dat rem im-
mobilem donatione facta inter
viuos retento vusufructu. per cursum

vite ita q. fiat consolidatio posses-
sionem et ipso facto donatori
est saisitus possessione z possessio
rei donate saltē incōtinenti mor-
tuo donatore etiam sine appres-
hensione. ar. l. quicquid. C. de do-
na. cum ibi notatis. fit enim con-
solidatio vusufructu. et possessio nas-
turalis eidem adherētis cū pro-
prietate possessionis civilis. per con-
suetudines notorie obseruatam:
sicut sit consolidatio vtilis domi-
nij cū directo. z tēc me est de pos-
sessione. fact. l. q. in eo. in princi-
pio. ff. de acqui. poss. 2. l. vtu retine-
tur ch. l. i. ff. quemadmodum ser-
amitta. Et contrā eū vero nulli
z traditioe sicut que fit per res-
tentionem vili vel constituendo
se possidere nomine alterius nō
transfertur possessio. sed est neces-
saria apprehensio. z ita loquit. l.
j. §. si vir. ff. de acqui. pos. super ver-
bo facti: quia non remanet nuda
proprietas. Et ita ibi non est ne-
cessaria consequentia de qua lo-
quitur Cy. l. quicquid. C. de donat.
De possessione nisi donator det
posseā re illa alteri q. virtute sale
uegardie faciat se manuteneri in
possessione rei predicti. z ceteri
per annum z vltra: q. tunc non fieret
solidatio possessionis q. nō erat
penes donatorem tpe mortis. nec
ista facta traditio d. operari mas-
iorem nec tantum esse. tum sicut
realis traditio z apprehensio.

¶ Item ille qui tenuit vel alius has
dunt vusu rei immobilis possidet na-
turaliter note suo vt. l. i. §. vñ vi.
ff. de vi z vi ar. l. j. in si. ff. vusufr.
quemadmodū ca. Propterea dato
q. ille fuerit deiectus a possessione
sua dicit si nō cadit a sua posses-
sione: hoc si deiecit? p̄dat solū

De possessore.

habere ius in vso. s. locus. vt no. l. j. §. cum igitur. in fin. ff. de vi et vi ar.

¶ Item ille qui reperitur esse possessor rei contentiose manuteneat in pos. sua z expleta admonetur ad ei' vtilitatem. Et iste sunt due conclusiones que semp z pncipaliter requiri debet in interdicto retinende possessionis: si tñ reperiat neutrā ipsarum partium habere possessionem debet dici z declarari q' impetrans male conquefusus est: opponens vel defensor iuste se opposuit. Et expleta debent amoueri ad eius vtilitatem vna cū condemnatione expensarū quia ille qui pnoeat ad iudiciū tenet vicem actoris. z pro hoc. l. ij. §. ff. communi dicit. z ad istud p'pofitum facit. l. fin. C. de rei ven. l. qui accusare. C. de edēdo. z hoc tenet Bar. l. si duo. §. j. ff. vii possi. vtrū autem opponens debeat manuteneri in possessione eiusdem rei e forte sic. quia sibi queritur possessio incidere et vi z natura cāe seu litis terminare ad ei' vtilitatem ad instar illius in qua agitur de p'prietate vt. l. si. alie. z sententia abolutorie eo q' actor nihil p'bauit: vt. no. in. c. de his. de accusa. in contrariū videt: q' manutentio p'supponit eum habuisse per ante passionē quā cōstat habuissē: p'prietario em p'supponit habitū: z videt q' no dz manuteneri: z p hoc i simili. c. cū ecclesia. extra de cā pos. tacite manuteneat expleta lauādo z illud videt verius z tutius q' si expresse manuteneretur saluo meliori iudicio.

22 ¶ Item emptor vel donatarius nō pot' p'pria auctoritate apprehendere possessionem rei vendite

vel donate alias vt p'cedo rep'ndabitur vt. l. si ex stipulatione. ff. de acq. pos. Et hoc nisi super hoc confectis instrumentis. z iō cōmunitor inseritur ut merito illa cā quā vero possessionem zc. vel etiā in literis predictis inferant hec verba v'edidi vel donauit sequitur z tradidit zc. quia per hoc videtur esse data facultas emptori vel donatarij nasciscēdi possessio nē rei sua auctoritate: vt no. per Bar. l. p'edia. ff. de acq. pos. et l. ij. C. de acq. pos. z ibi per Bar. vñ z cñz dicit tradidit. i. p'io tradito habuit z hoc nisi res esset in conspectu partū q' tūc illud verbūz operaretur suam p'prietā significationem: nota tamē q' in casib' in quibus nō acquiritur dñm sine traditione est necessarius p'bare traditionem. in alijs vero apprehensione vt no. glo. z Bar. l. celsus. ff. de vscap. et probato titulo: et possessione nunquid p'sumitur q' facta fuit traditio. no. ibidem.

23 ¶ Item si non dominus venditor p'stuitat se noie meo possidere z hoc p'cedente efficiatur dñs possessio nō q'ritur sicut dominū vt no. l. tutor. §. si quis. ff. de suspens. Siem ille q' est dñs z possessor constituit se noie alterius possidere p hoc ex cā cōtraambuli cōtract' trāssert dominū z possessio. l. qd. meo. in pncipio. ff. de acq. pos. de rei ven. l. qd. mulier. extra de res. spo. c. tum venisset.

¶ Item per traditionē clauium in conspectu domus vel horrei vt. l. clauib'. ff. de p'rahenda empt. z per traditionē instrumenti acq. uisitionis rei donz. vel ven. vt l. j. C. de donz.

De possessore.

So. iiii.

¶ Item marit' dicitur possidere re dotale ad causam vxoris ita q' ipse solus admittitur super possessore tam agendo q' defendēdo. De iure enim cēsetur esse doct' 25 ¶ Item sciendum quod ille qui cōgritur tanq' turbat' in possessione sua pot' venire via simplicis adionamenti in quo aduersari' suus mandabitur adionari res p'ponitur in materia nouitatis z similiter potest adionari seruus alterius domini seu iurisdictionis: qui fecit turbam vel posuit impedimentum reponens vt. s. cñz intentione q' adducat: vel adioner garandum suum reponitur rū similiter et tunc ad requisitam rei vel partis adionate dabitur commissarius pro debate super loca affidendo iuribus ipsius cōquerentis et maxime si res de qua agitur sit minus bene declarata in adionamento.

¶ Item foroz simul habitans cum fratre qui est dñs rerū hereditariarū patris: vel matris nō acquirat sibi possessionem patris rerū predictarū propter mutua habitationem q' de his querit vtr' iure familiaritatis vel amicitie nisi si de contrario appareat idē de filio et matre: de viro et vxore: et nota Bar. l. qui iure familiaritatis. ff. de acq. pos.

¶ Item aduertēdū q' dñs directus non cadit a possessione quā habet percipiēdi certos annuos census seu reddit' ppter solā celsationē nisi p'cesserit cōtradictio z ea p'prie non est vera sed quasi possessio q' etiā dicitur saisina que habet q' plurimuz turis. Et ideo per consuetudinē heres dicitur saisitus et possessor per apprehensionem de facto.

24 ¶ Item aduertēdū q' dñs directus non cadit a possessione quā habet percipiēdi certos annuos census seu reddit' ppter solā celsationē nisi p'cesserit cōtradictio z ea p'prie non est vera sed quasi possessio q' etiā dicitur saisina que habet q' plurimuz turis. Et ideo per consuetudinē heres dicitur saisitus et possessor per apprehensionem de facto.

¶ Item si ille qui est adionatus appellat a commissario deputato ad exequēdū casum nouitatis nihilomin' 25 ¶ Item si ille qui est adionatus appellat a commissario deputato ad exequēdū casum nouitatis nihilomin' 26 ¶ Item si ille qui est adionatus appellat a commissario deputato ad exequēdū casum nouitatis nihilomin' 27 ¶ Item si ille qui est adionatus appellat a commissario deputato ad exequēdū casum nouitatis nihilomin' 28 ¶ Item si ille qui est adionatus appellat a commissario deputato ad exequēdū casum nouitatis nihilomin'

¶ Item aduertēdū q' conductor ad longū tēpus forte possit intendere casum nouitatis vt cōseruetur in possessione vel quasi rei conducte vt vtr' z fruatur eo tempore durante iuxta. l. j. in. §. q' ant' p'etoz. ff. de superh. cum ibi no. l. h. ff. vii possi. z dē secundū quosdam etiam si ad modicum tempus si domin' obligauit sibi bonis suis ad tenendū locacionē suā

De possessio.

zc. vel si vendiderit habitacionē
vel fructuum perceptionē ad cer-
tos annos: quia esset sibi ius que-
situm in re. vt not. Barto. in iuris
bus prealleg. z. l. contentio. §. qui
marimos. ff. de publii. Et l. si de fū-
do. C. locati. Et dicitur modicus z
non longum tempus vsq; ad des-
centium: vt no. Bar. l. i. ff. si ager
vectigal. vel emp. p. c. l. f. de re.
ecclie. nō alie. z. vide infra de locas
ta. vbi plenius dicitur.

Adde

(longum) secundum
Ang. in l. si quis an-
te. ff. de acqui. possessi. q. longum
tempus dicitur. anno. per. l. i. §. h. q.
C. de prescrip. lōg. temp. z. sic q.
per longum temp. locat aliena-
re videt. Reprobata glossa in ver-
bo nō extitisse. l. codicillis. §. ff.
de lega. i. que non est alibi secun-
dum eum. et tenet q. qui prohibe-
atur alienare pōt locare etiam
vsq; ad centum annos. Sed mo-
dicum tempus est quod non ex-
cedit nouem annos.

38 ¶ Item pro sola detentione. in
mobili datur interdictū retinēde
possessiois: propterea cōductor
inquinus z colonus partiarū
etiā ad modicum temp. virtus
re saluagardie ad conseruatio-
nem detentionis sue possunt sa-
cere inibi illi a quo timentur
bari vel impediri ne eos impediāt.
vel si impedimētū fuerit iam op-
positum audienter petētes illud
admoneri per viam ad iornamen-
ti non tamen per casum nouitas
fatis qui solum competit illi qui
habet possessionem vel quasi. Et
super hoc no. Cyn. l. malē agitur.
C. de prescri. rrr. vel. xl. annorum.
Et Bar. l. cotem. §. qui marimos.
ff. de publicia. Ina enim non nū-

da detentio q. capit vires ex cau-
sa precambii contractus facit q.
detentor vincit non detinentem
interdicto retinēde possessionis.
l. i. in fi. ff. vti pos. l. i. §. si a me. z
§. dicitur. Et l. colonus. ff. de vi et
vi ar. z. l. i. in fin. eo. si. z. ibi gl.
facit. c. cum contingit. de do. z. cō
tu. z. ibi Inno.

Item datur vsolento non ab ada-
uersario. l. i. §. fin. ff. vti pos. mul-
to fortius detinenti. ar. l. seruus.
ff. quod vi aut clā. facti. l. i. §. si ti-
bi. cum se. ff. de iur. actus. §. i. l. i.
C. de pto. pig. z. q. det illi q. habet
solum detentionem. no. l. acqui-
regulans. ff. de dona. ab aduersa-
rio ergo sufficit q. possideat non
vi aut clam sed precario. vt not.
l. i. in prin. C. vii. pos. Et quis dica-
tur possidere vi aut clāz aut pre-
cario. not. Barto. l. i. §. quod ait
pretor. vti pos. ff. Cyn. de seru-
tutibus.

39 ¶ Item nota q. p. precariarius au-
dit in materia nouitatis si petat
vt manuteneatur in pos. vel quas
si ipsius proprietatis: et vt finito
vsu suo. ipse sit possessor realiter: z
possit vti z frui: quia alias respec-
tu certū possidetis ipse forte ca-
deret a sua possessione. Et in casu
istio ciuilis possessio a nera domi-
nio parit corporales effectus: et
de hoc not. l. i. in principio. de ac-
qui. pos. facit. l. si de fundo. ff. de
vi z vi arma. z. l. i. §. de iur. ar. eo.
ti. i. vti pos. et ibi no.

¶ Item eo ipso q. emphiteota gula
quirit vel cessit rem domino sit cō-
solidatio vtilis dñi cum directo: z
idez respectu pos. quia dñs effi-
citur possessor ipso facto: z potius
sime si factuz extiterit in iudicio
ex vi rei iudi. or. illorum que not.

De possessio. Fo. xlviii.

l. i. §. si. insti. de offi. iudi.

30 ¶ Item contra alium qui agit in
possessio retinēde vel recuperā-
de possessionis nō pōt obijci iura
mentū: z possit post anni la-
psum z meritū: potuit de nouo
acquirere possessionem vt not. c.
cū venissent. de insti. in glo. super
verbo acquirere. ff. glo. z. ibi p.
Inno. z. vltim. z. vltim. per Ben.
Si hō hoc fiat infra annū z si cō-
stat de literis nō auditur nisi dos
ceat de dispensatione iuramenti. et
hoc verū nisi iuramentū fuerit vis
lētū vel factū q. metu zc. vt not. c.
j. z. n. de his q. vi. met. ve cau. licet
de hor. not. c. sollicitate. de resti. spo.
latozū. in glo. videt tamen q. vē-
ditoz qui iurauit non venire con-
tra. zc. ad hoc obseruādū obli-
gatū dona sua vt constat per li-
teras tractatus nō debeat admitti
si etiam post annum z sup. posses-
sio a iacrisus emptozes si dicat
se nō tradidisse possessionē rei vē-
dite nisi prius habita dispensatio-
ne iuramenti. facit. l. i. §. c. ff. aduers.
sus venditione. l. si vero. cū ibi no-
tatis. de iure iur. secus si pponat
ex nouo titulo habuisse z recupe-
rante posses. illius rei: ita non vt
venditor: sed tanq. extraneus. Et
idem in alijs contractibus.

31 ¶ Item nota q. possessio z do-
minium possunt transferri sub con-
ditione vt. l. qui absentis. §. si quis
possessionem. z. ibi no. glo. z. Bar.
ff. de acqui. possessio. z. etiam ad
tempus. l. i. §. C. de leg. z. accipiens
dominium z possessio nē sub con-
ditione non efficitur dñs vel etiā
possessor nisi impleta pditione vt
in iurib' ordi. facit. l. dotis fru-
ctus. §. si. ff. de iure do. z. meli. c.

olim. de resti. spo. z. ibi not. et hoc
forte infra annū: secus forte possē-
ca vt glo. si. c. §. de resti. spo.
¶ Item socius fundi communis
virtute saluagardie possessē se fa-
cere manuteneri i possessione par-
tis suēz in ihiberi pocio non ipm
impediatur non potest tamen sibi
prohibere vsum vel expletam in
eo fundo: qz non est dare partem
zc. Et super hoc vide Barto. in l.
prouincialis. §. j. z. sequen. ff. de no.
ope. nuncia.

¶ Item z sup. interdicto recupe-
rāde possessiois qd noiat interdi-
ctū simplicis sine est aduerten-
dū qd illud cōpetit illi qui habes
bat veram possessionē rei de qua
agitur: sed causam possessionis spe-
didit q. r. non citra: quia lapsio
decēnio expirat cō interdictū: et
recurrendum est ad petitorium.

¶ Item interdictū recuperande
possessiois z petitorioz possunt si-
mul intētari z in eodē pcessu suc-
cessine fit vt prius agatur de pos-
sessione: vt habet. c. pastoralis. de
causa pos. z. proprie. Secus vero
in interdicto retinēderz hoc p-
pter sequestrationem vt dictū est
et repugnantiam iuxta notata. l. i.
de vi. ff. de iudi. z. l. n. f. r. l. i. §. i.
de vi. ff. de acqui. pos. z. ibi Bar.
ad plenum: debet tamen vtrūq;
simul expediti scdm canones. vs
no. glo. c. i. §. quod incipit ad vltis
mā. de causa pos. z. propria. vis
de supra in tit. de petitorio.

¶ Item eodē themate retento si
actor obtineat in petitorio: et re-
z in pos. vel ecētra petitorioz ali-
trahat ad se possessio: quid ass
siet de erpen. forte non completa
buntur sup. hoc vide Cyn. in i.

De possessore.

certi iudi. C. de interdictis.

¶ Item si aliquis in interdicto retinende poss. fuerit manuatus in possessione sua alius non est audiendus volens postea agere in simplici factina: qd hoc foret effectus euelere posses. ab eo qui fuit per absentiam ad iudicatus. r. p hoc fa. c. licet. de pb. cam ibi not.

34. ¶ Item sciendum qd in vtroq; interdicto. s. retinende r recuperande possessionis est locus preactioni: nec debet ea remitti coram iudice inferiori: dato qd reus sit subditus ei vel res sita in iurisdictione sua quoniam si quis experiatu sit in ea simplicis factine p sup p pietate eodem conteru etiam causa debet remanere coram domino senescalo ex privilegio simplicis factine. r. qd casus privilegia tunc trahit ad se casum non privilegiatus ne dividatur contentio cause. ar. l. si. c. j. §. si. ff. de accus. l. si communem tendum. ff. que ad modum servitus admitt. l. queritur. cum suis concordantibus. ff. de sig. ho. l. nulli. C. de iud.

35. ¶ Item si res sequestrata est tempore peritura iudex potest ordinare qd res vedatur partibus auditis r vocatis: sequestrat autem de se non possit hoc facere quousque periculum spectaret ad ipsam: id est in creditore inchoata executione. r. l. ptoz ait. §. ait ptoz. ff. de bonis aucto. iudi. pos. l. si magistratus. ff. de privileg. cred. l. interesse. ff. de acquiren. pos. r. ibi Bar.

36. ¶ Item si res sequestrata est tempore peritura iudex potest ordinare qd res vedatur partibus auditis r vocatis: sequestrat autem de se non possit hoc facere quousque periculum spectaret ad ipsam: id est in creditore inchoata executione. r. l. ptoz ait. §. ait ptoz. ff. de bonis aucto. iudi. pos. l. si magistratus. ff. de privileg. cred. l. interesse. ff. de acquiren. pos. r. ibi Bar.

37. ¶ Item est differentia si dicatur in literis constitutus se precario in casu emptionis possidere: vel si dicatur constitutus se nomine emptoris possidere: in rta. l. qd meo. in paci. de acquiren. posses. quis in

primo casu constitutus naturam possidet: vt. l. iij. §. cotrario. ff. de acquiren. posses. In secundo vero casu non possidet: vt dicta. l. qd meo. in paci. Si vero vtriusq; ponatur in literis vt solet fieri venditio. nullam retinet possessionem: vt. l. solum. §. si. ff. de vinca. Et faciunt ea que not. Bar. l. si quis ante. ff. de acqui. pos. Et cum dicitur constitutus se precario nomine emptoris possidere hoc est ad utilitatem emptoris possidere: r. sicut expressio est. C. de his quibus vt indig. l. sorore. r. idem si venditor. codum. cat rem venditam ab emptore ad modicum tempus: vt dicit Bar. l. interdum. ff. de acqui. pos.

¶ Item de inuestitura que fit per venditionem in manu notarii: r. traditionem palme: aut alias r. et receptio facta per emptorem modo dicum valet: operatur tamen illud quod etiam si non fuerit dictum vel scriptum: emptor sua auctoritate potest ad ipsam possessionem revedere: quod aliter reputatur ptoz: vt in. l. si erit stipulatione. ff. de acquiren. pos. not. Inno. in. c. ij. de consueto.

¶ Item per stilum parliamenti si commissarius vel iudex omiserit requirere rem contentiosam et lite contestata reus petat vt sequestratio fiat: vt non audietur sed curat suo Marte. Et idem est r. multo magis de actore qd lis impetanda est parti r. secus forte in curia ista. Et idem dicendum est de puisione r. recredentia.

¶ Item si adiornatur coram commissario in casu nouitatis dicatur se habere possessionem rei de qua agitur: r. ideo se opponat in parlamento non audietur ad proponendas exceptiones declinatorias: vel di

De possessore.

So. xxx.

latorias: idem si petat cõgedium ex vna causa qd non poterit possidere ex altera: r. sic de alijs conclusio: nibus: secus si se opponat simpliciter vel ad omnes lites vt fit cõmuniter quod est tutius.

¶ Item litera armonie in casu nouitatis debet erequi sup re de cuius possessione est cotroneria inter partes vel super vna p omnia: si hoc contineatur in literis predictis aliter reo requirente accedendum esset per singulas res.

¶ Item si in possessore retinende vnus pbat de decem annis r alius de duobus annis vltimo elapsis sic debet obtinere r maxime si est ptoz. r. de hoc not. Spec. i. titu. de peti. r. posses. §. j. §. quid si fundum cum ibi not.

¶ Item an laicus spoliatus possessione decime possit petere restitutionem: nota. c. ad decimas. de restitu. spolia. lib. 2. vj. c. causam. 39. de prescrip.

¶ Item si quis vedit res plures r singulares r. concesserit vt emptor ppetua auctoritate possit possidere: nunquid sufficit emptori qd nascatur possessionem vnus: vt omnium efficiatur dominus et possessor forte sit respectu venditoris sed non extranei: vt not. glo. r. Bar. l. iij. in prin. ff. de acqui. pos. Sed qd de venditione rei qd habet sub se plures singularitates vt castrum cum pertinentiis sufficit emptori intrare possessionem castrum. ar. l. gaus. §. ij. de le. ij. l. predictis. ar. l. patronus. de leg. iij. no. Inno. c. in literis. de resti. spo. Idem de ecclesia r hereditate: secus si vendita fuerit iusitita alta: media r bassa: quia per vnum vnus non acquiritur possessio alterius cotra

extraneum: facit in ar. l. si sillicidij. §. fin. ff. que ad modum fer. amit. l. j. §. si quis interdicto. ff. de iri. actus pna. c. dilectus. de capel. mona. in casu em prelibato consideranda est causa actus r agentis voluntas: nam per vnica actum quoniam causa r etiam intentio est vnuerfalis illud amplectitur omnia particularia et singularia. arg. l. garriz. l. 2. l. pro herede. ff. de acqui. heredi. et not. Inno. c. in literis. r. c. ex parte. de resti. spo. l. c. dilectus. r. capel. mo. Bar. l. iij. in prin. ff. de acqui. posses. l. predicta. r. l. patronus. ff. de lega. iij.

¶ Item dominus feudum si adeptus est reu feudale: et eam tenuit r fructus percepit p plures annos si tamen non acquirit possessionem nec dominium. arg. l. si duo. §. creditozis. ff. vt possi. facit. l. ij. §. vacua. ff. de actione empti.

¶ Item an et quomodo possideat ille qui est in aliena potestate. not. Bar. l. possessio. §. qui in aliena. ff. de acqui. posses. quid de mona. no. ibidem. r. l. qui vnuerfalis. §. si. eo. titu.

¶ Item si dominus iustitiaris fecerit in habere subditis suis ne soluant censum sibi debitum cotra esse possum intertate e casum nouitatis r sicut ptra iudice sententia r hoc nisi esse sibi subditus vt dictum est. §. no. Spe. in tit. de re. spo. §. ij. §. fed quod r no. per Joan. fa. in tit. de interdict. §. retinende.

40. ¶ Item non rei immobilis a quo non retinet possessio: vt. l. j. §. eris us filii. in. l. re mobilis. r. l. ij. et. ff. de acquiren. pos. secus in iuribus incorporalibus vt not. Bar. l. iusto. in. §. no mutat. l. i. ff. de vinca. no. Inno. c. de quarta. de prescrip.

De possessio.

41 **I**tem in interdico recuperade poss. habeat locum regula dolo petit zc. etiam in interdico retinet de si in p'dp'tu p'ter vel possit co stare de iure prop' uetatis. vt not. **Cy** in l. licenti. C. de interd. l. quis C. de ed. dicit a tot. de ca. pos. z p. c. cu dilectus. no. dy. in. c. qui ad agendum. de re. iur. li. vj. no. glo. contra. c. literas. de res. spol. sup verbo. spol. offeratur incotincti. no. etia. contrariu per **Jo. l. incerti iuris. C. de interd. et pleniuz per henri. c. cum venissent. extr. de insti.**

Item si duo cot'dant de possessio ne rei immobilis facta fegstracione si vn' ipsoz de licetia p'ncipis donayit re de qua agit alte ri reteto vtu zc. n' q'd donatari' dicatur saisitus et possessor rei p'dicte salte motuo donato. videt q' sicq' succedit in locu donatoz fisset in e'nt'ranfit ins'atia. videt q' non: quia quis dominum sit traslatu. o' th possessio que est co'lectio facta in manu p'ncipis. **P**reterea q' sente lite ptes n' possi det lz sit vna vel altera i possessio ne. in. 2. no. p. glo. l. q. p. vacua. ff. de ac. emp. l. q. q. ff. de acq. pos. **V**idet dicitur q' p' donatari' sub rogabit in p'cessu loco donatoz fuz habitu z effectu etia quo ad re. redetiam z puisionem si adiu dicata fuisset: si sentetia fuerit lata p' donatario ex vi s'ie et ex ca' p'ambuli h'c' s'ibi esset possessor q'nta z d'ni ex vi s'ctus. ar. g. fin. insti. de offi. iudi. **E**t de hoc ex p'esse no. **Jo. fabri** in de prohi. bita sequestratione.

Item executor caus nouitatis pot destrueret demoliri edificiu inchoatum vel perfectu si sit mo

dici valoris z p' iudicij: als seer sed tantu aliq'd de edificio p' mo' d' figurentia no. l. in p'au. ff. de no. op. n' s'acit. l. ff. ff. ne quid in loco pu. l. p'etoz ait. g. j. z. q. ff. de no. op. n' n.

Item si fuero z sui i possessione vel quasi ducedi aqua s' m'imus vel riuu in fundu me'igo possuz alij prohibere ne me impediatur et aque curiaz enertat: vt no. l. j. g. sicut ait. ff. de aqua plu. ar. l. quo min'. ff. de flu. zne quid zc. et **Cy** l. si manifeste. C. de feruitu.

42 **I**tem si habeat molendinu in flumine: si alius vult in flumine edificare molendinu nouu q'd asseri mihi p' iudicij vel d'anz an possuz p'hibere. **Cy** z glo. in. l. si manifeste. C. de ferui. **Bar. l. quos minus. ff. de flu. zne q'd in flu. pu.**

Item duo si volunt edificare duo molendina vel forte vnum an concursu se impediatur.

Item si quid volo construere passera vel aqueductu ad molendinu in supiori pte fluminis vel riuu an possim recollectu aq' face re iusto illo q' h'z molendinu s'eri.

Item si flumen mutet alieuz suum nunquid ille perdit ius s'ibi questum. no. totu in. d. l. quoz minus. ff. de flumi.

De assicuramento.

Summarium.

- 1 **A**ssicuramentum petes qd iurare debeat.
- 2 **P**ersona ceteris rebus est p'ferenda p'cipue in ma' assicuratiois.
- 3 **P**rocuratoriu non procedit in causa assicuramenti.
- 4 **A**ssicuramentum frangens qualiter puniatur.
- 5 **C**lericus qualiter pro assicuramento rupto veniat puniendus.

De assicuramento.

So. xl.

Etes assicuramentu t'p'mo v'z iurare q' ipe. s' i simili: d'ubitar effectus ad aduersario z sibi ad herentib' et demu probare vulnera vel p'bera atrocit' vel alterum q' sibi minatus est: de recent' inferte damnu in p'fora vel in bonierz atrocita mine sufficunt potissime si eu aggre' sus e'uz considerata qualitate p'foraz si aggressor vel qui minas intulit sit p'uarie sollicitus: et conuersus t'g'ia facere et si est fortis z potes inferre alteri nocumenz zc. iura notata. l. vntes. C. si quis impe. male. iuxta not. l. de nunciatus. C. de his qui ad ecc'iam confugt. l. capitali. g. ad status. ff. de penis. no. glo. in aut. de mandatis p'ncipi. g. sed neg. col. iij. f. Nam si datur securitas pro rebus: fortiori ratioue pro personis q' sunt q'buscuqz rebus p'ferede. **V**ine naq' sepe inducunt iustum metum secunduz qualitate cominantis z v'boz significatione. vt not. l. famosi. g. j. ff. ad. l. iij. maies. glo. in. l. metu. q' metus causa iurare no' dz. vt i illo q' vult nunciare nouuz opus ne veretur ius aduersari' vt. l. 5 de pupillo. g. qui opus nouum. ff. de no. op. n' n.

Item quot sunt species assicuramenti z quomodo securitas est seruanda venientibus ad iudicij ad fortis ad nundinas not. l. j. ff. ad. l. iij. ma. z i aut. habita. C. ne filius pro patre.

Item in causa assicuramenti partes tenentur comparere p'sonaliter nec admittuntur per procuratorem nisi accedat consensu

partium. **I**de in ca' appellatiois salte a d'istinctus secus est ab interlocutoris q' no' tangit negociu principale. iuxta. l. j. ff. an p' alius ca. appell. g' ita demu. z. l. inuis. C. de procura. c. sup. his. in. fi. de accusa. c. admittitur tamc' sine d'ubio pcurator ad presentandu et exponandu: quia istud est allegare causas abente iur. ta. l. s'ernum. g. publice. ff. de pcurat. z. l. p' s' ad crimen. ff. de pu. iudi.

Item si ille qui fuerit assicuratus fuerit occisus vel letaliter vulneratus saltem v'z ad membru mutilationez: co'net q' hoc fecit aut fieri pcuranti pars aduersaria pena est capitalis aut vltis mi suppliciu. ar. l. famul. g' sunt quedam. ff. de extra ordin. crimi. **I**n simplici aut verberatioe: aut excessu forte casus non esset ita rigide puniedus. **P**ro istis facit notata **Jo. fab. l. beneficium. ff. alleg. Sed si non valeat istud probari p'sumitur aduersus partez nisi ipsa possit probare contra rium saltem per iudicia satis apparentia. **E**t potissime hoc p'sumitur propter persone qualitate ac temporum et loci propinquitatem.**

Item est super hoc aduertendum q' si conuictus de assicuramento defato sit clericus p'ioratus qui debeat condere v'ozas glo clericali no' punitur pena cor porali z iudice laicis: et alia pe. na. vt nota. ff. de penis. talis ne pe clericus tenetur respondere in casu assicuramenti cotam iudice p'ecato. **S**ecus vero in clerico soluto qui potest declinare forum eius non tamen q' ibi concludatur criminaliter vel ad pe

nam sanguinis: et hoc casu clerici
 vrozatus potest similiter de-
 clinare forum quia in hoc non est
 ius iurisdictionis pro hoc c. vnico.
 de cle. coniug. lib. vj.

De usufructu.

Summarium.

1. Ususfructum habens qua-
 liter eo poterit vti.
2. Ususfructuarius an teneatur cau-
 tionem prestare.
3. Ususfructuarius ad quas expen-
 sas teneatur.
4. Fructus beneficii collecti trans-
 eunt ad heredes beneficiati des-
 functi.
5. Colonus partarius ad qui te-
 neatur.
6. Dominium potest per retentionem
 usufructus in donatarium trans-
 ferri.
7. Stipulatio usufructus pro se et
 heredibus ad quos transeat.
8. Concessio usufructus nemotis
 pro depascendis animalibus quas
 liter extendatur.
9. Ususfructus bonorum filij spe-
 ctat ad patrem.
10. Ususfructus quanto tempore ac-
 quiratur vel amittatur.
11. Succubens in petitorio ad quos
 fructus teneatur.
12. Pro relicta domina et usufruc-
 tuaria quantum iuris habere
 dicatur.
13. Fructus tempore processus per-
 cepti qualiter veniant restituendi.
14. Libellus pro fructuum restituti-
 one qualiter sit concipiendus.
15. Pater quibus casibus non ha-
 beat usufructum in bonis filij.

Abens usufructu. in
 nemo potest eo
 vti ad depascendū
 sed edificandum s;
 non ad comburen-
 dum nisi esset silua
 cedua. vt. l. arboribus. ff. de usu-
 fructu. l. ligni. d. leg. iij. z no. per.
 z c. in aut. si quas ruinas. C. de
 sacrosan. eccle.

Item usufructuarius tenet
 prestare cautionem scilicet de vte-
 do z fruendo arbitrio boni viri z
 salua rerum substantia et etiam
 de restituendo rem finito vsufru.
 vt. l. j. in prin. z. §. hec stipulatio.
 ff. vsufr. quemadmodus ca. fallit
 in aliquibus casibus quos not.
 in glo. c. fina. de pig. z si non
 test satisficere non sufficit iurame-
 tum imo non debet habere vsum
 fructum vt no. c. si. alleg.

Item ille q habet usufructu
 tenetur iurare subire impensas
 modicas z quotidianas seu ordi-
 narias pro refectione rei. als aut
 no. vt not. l. damni. §. ei cui vsufr.
 fructu. ff. de da. insec. l. hactenus.
 ff. vsufr. l. eum. C. eo ti.

Item si canonicus decedat
 fructibus beneficii collectis illos
 transmittit ad heredes vt dicit
 plures. Et super hoc not. glo. et
 Bart. l. C. de anno. li. rj. l. defan-
 ctus. ff. de vsufr. z. l. diuortio. ff.
 solu. matri. z in. c. presenti. d. offi.
 ordi. libro. vj.

Item clarum est q in bonis
 aduenticijs filij non emancipati
 pater habet vsufr. modo si pater
 auctorizauerit filium z hoc abiqz
 preiudicio an videatur iuri sibi
 competenti renunciafse: dicitur
 per res q sic de consuetudine: sed for-
 te secus de iure: quia et emanci-
 pando retia

quando retinet partem vsufruc-
 tui expresse renunciauerit. vt. l. eius
 oporet. §. cu autē. C. de bo. q lib. p.
 l. fina. C. de eman.

Item colonus partarius qui
 tenetur soluere certam partē fru-
 ctuum per modum cote potest co-
 pelli per iudicem aut deferere rē
 dno aut ea debito modo excolere: vt
 no. gl. l. i. vsufr. ff. vsuf. quemadmo-
 dum ca. sa. l. cui fructuarius. c. l.
 sequen. ff. de vsufruc. secus in em-
 phiteota nisi versimiliter dnbite-
 rum q efficiatur non soluendo: z se-
 cus in illo q possidet fundū deci-
 mabile Et hoc forte nisi hz causas
 ab eo cui decima debeturz ab hoc
 reperiat expresse obligatus.

Item p resert. onē vsufr. trās-
 ferunt dominuz z possessio ciuilibis
 in donatarium fructuarius enim
 non possidet naturaliter rē ipsam
 sed ius vtendi vtendi ipse possi-
 det emuliter z naturaliter. vt not.
 Barto. l. naturaliter. in princip. ff.
 de acqui. pos.

Item si fuerit stipulat' vsufr.
 pro me z heredibus meis intelligit
 de patris heredibus ne proprietates
 sit z remaneat inutilis. l. antiqui-
 tas. C. de vsufr. z. l. ex facto. §. fin.
 ff. ad trebel. attamen in personam
 heredis est alius vsufr. l. stipula-
 tio ista. §. si qz ita. ff. de verbo. obli.
 hinc est q maritus qui possidet rē
 dotalem constante matrimonio
 vroz mortua que sibi debet vsuf. si
 superuixerit non potest dici satis-
 rus: sed opus est noua traditione
 per manum heredis qui est satis-
 er vt consuetudinis.

Item si quis concedat alteri
 vsufr. in nemore pro depascendis
 animalibus suis intelligit de his
 que sunt ad vsu suoz necessaria:

no aut de venalibus id est de illis
 que emit ad vendendum z multo
 minus de his que conducit vel q
 accessit ad crementuz. Et pro hoc
 facit. l. cum sue ancille. cum. l. fe-
 quenti. z princip. l. se. ff. de leg. iij. l.
 seruos autem suos. §. cum qui. co-
 dem titulo. fac. l. vniuersi. et. l. om-
 ni. C. de vectiga. et commu. l. ple-
 num. §. equitij. ff. de vsu. et ha. l. si
 vsufr. lega. ff. de vsufr. lega. Et
 ista sunt vera nisi ille esset nego-
 ciator et consuetus vendere p-
 dicta animalia: qz tunc esset intel-
 ligendum de omnibus. fac. l. que-
 ritum. §. si fundus. l. sequen. de si
 de vsufr. Et ideo fit differentia de
 silua cedua. vt not. in aut. si quas
 ruinas. C. de sacrosan. z. l. ligni. de
 lega. iij. z de vsufr. l. arboribus. l.
 memoria. §. vroz. de annu. le. l. q vir-
 ff. de ope. li.

Item quando heres teneatur resti-
 tuere legatario fructus rei lega-
 re. nota. l. in legatis. C. de vsu. leg.

Item notandum q pater habet
 vsufr. in bonis filij in potestate
 sua constituto. clarum est excepto
 peculio castrensi zc. vt nota. l. i. C.
 de bonis mater. l. cum oporet. §. j.
 C. de bonis que libe. Et etiam filio
 mortuo sine liberis vsufr. veta-
 ner penes eum ipso viuente. vt. l.
 finali. §. si vero. C. ad tertulianum.
 In bonis autem filij emancipati
 z que habebat pro tempore eman-
 cipationis vsufructus remanet
 apud patrem nisi ei renunciauerit.
 vt soler fieri z inferi in literis
 emancipationis. vt. l. de emancipatis
 C. de suis z legit. l. heredi. q cor-
 gis. l. cum oporet. §. cum autem.
 In bonis vero aduenticijs z post
 emancipationem quefitis patri non
 queritur vsufructus exceptio bon-

De usufructu.

nus maternis in quibus pater habet plenum usufructum: ut in dicta. l. de emancipatis. nisi fuerit renunciatum. ut supra iuri preallegata.

10 **Item** quanto tempore acquiritur et amittatur usufructus. nota. l. corruptionem. C. de usufruct.

Item si ille qui habet usufructum intravit monasterium nisi quid certum guntur in usufructu. Et utrum saltem per mortem eius. de hoc not. in aut. ingressi. C. de sac. san. eccle.

Item vir debet restituere hereditibus uxoris fructus quos percipit ex rebus parafarnaliibus aduenticijs: sicut naturalibus. ut no. l. si. C. de pac. conuen. l. pe. in punci. ff. ad. l. fal.

11 **Item** tres quos fructus teneatur restituere possessor qui succidit in petitione no. l. sequitur. §. fructus. ff. de usua. 2. Cy. l. l. certum. C. de rei ven. 2. sufficit petere restitutionem fructuum quos ipse possessor percipit aut alii diligentior percipere potuisset durante tempore occupationis vel lire pendente. nec est necesse fructus annuos estimare in pecunia pro singulis annis. Secus autem de iure. ut not. l. cū propria. C. si quis alteri vel sibi. 2. c. melius. l. ij. §. de senten. qua sine certa quantitate. 2c.

12 **Item** si testator relinquit prorem dominam et usufructuariam quid importent verba ista. glo. tan. 2. Cy. l. vna. 2. autē. ibi. posita. C. si secun. nupti. mul. cui mar. vsti relin. dicitur communiter quod pro rem a vxore non erit domina bonorum defuncti: sed voluit testator ipsam habere quandam preeminentiam vel auctoritatem et dominationem in fructibus emolumenta-

tis bonorum omnium: et potissime existitibus liberis quos alias frustra instituit: 2. idem Barto. l. tit. cia. ff. de lega. ij. not. Spec. 2. Joan. in additio. qui filij sunt legitimi. §. in hoc. vers. quid si quis ita dixit.

13 **Item** si agitur rei ven. et petatur accessorie vel principaliter restitutio fructuum pro tempore preterito: vel si agatur pro censu et annua pensione petat reum condennari ad solutionem et cetera: pro tempore preterito et in futurum. p. cessus. fo. te durabit per decem annos. Quid autem fiet de fructibus ante censu seu redditu illum decem annorum et dicunt quidam quod non venient in condemnationem quia de his non agebatur et sententia debet esse conformis libello. Alii dicunt contra et quod veniunt ante censum seu redditum illorum decem annorum et dicunt quidam quod non venient in condemnationem quia de his non agebatur et sententia debet esse conformis libello. Alii dicunt contra et quod veniunt ante censum seu redditum illorum decem annorum et dicunt quidam quod non venient in condemnationem quia de his non agebatur et sententia debet esse conformis libello. Alii dicunt contra et quod veniunt ante censum seu redditum illorum decem annorum et dicunt quidam quod non venient in condemnationem quia de his non agebatur et sententia debet esse conformis libello.

14 **Item** ea ratione cauti aduocati concludat sic in actione reali qui sicut condennare a redde les fructus quos est cheuz depuis le temps de loccupationem qui sunt est cheuz durant le temps et est cheuz pendant le proces. faciunt ad hoc valde bene notata per Jo. sa. ins. de actio. §. preiudiciales.

De dote et matrimonio. Fo. xliij.

1 **Item** sunt casus plures in quibus patri non queritur nec coepetit usufructus in bonis filij non emancipati quos recitat glo. in aut. Item est in his super. l. cum non solum. C. de bo. que lib. Et sunt dare duos casus in quibus habet usufructus in bonis emancipatorum alium ubi filio mortuo patri remanet usufructus quos tetigi superius in tit.

Item aduertendum quod notarij in literis emancipationis et quando pater facit donationem filio consueverunt inferre hec verba in premitum emancipationis quod est absurdum dicere: quia secundum verum sensum et intellectum verba ista referuntur ad usufructum vel dimidiam partem que remanet patri loco premij qui gratis et suam liberalitate emancipando facit liberis sui iuris quod cedit in modum et honorem liberorum: ut l. cum oportet. §. cum autem. §. est que. C. de bo. que. li. Et quo sequitur in casibus in quibus pater compellitur filium emancipare nullus sibi remanet nec queritur usufructus.

De dote et matrimonio.

Summarium.

- 1 Zona mulieris censetur esse dotalia.
- 2 Dotis fructus cedunt marito pro oneribus matrimonij supportandis.
- 3 Obligatio mariti in plus quam accipit ab vxore an sit valida.
- 4 Contractus censentur secundum loci consuetudinem in iuri.
- 5 Pater an teneatur dotare filiam eo invito nubentem.
- 6 Dos quibus casibus possit alienari.

Vir an teneatur pro delicto uxoris.
 Frater constitutus dote in uxoris an censatur de bonis communibus istam constituere.
 Hypoteca tacita an vxori competeat pro dote repetenda.
 Maritus quo casu possit dotalia bona vendicare.
 An in uxore an possit sine decreto dotes constituere.
 Dos restituitur in eodem genere: qualitate et bonitate.
 Terminus in solutione dotis adiectus censetur in restitutione repetitus.
 Dos profectionia cum veniat restituenda.
 Uxor possit viuente viro dote m petere.
 Mulier an teneatur sequi virum bannitum vel excommunicatum.
 Uxor est in potestate viri.

Dotum est aduertendum quod omnia bona mulieris vxorate censentur esse dotalia et in dote constituta nisi constet illa esse aduenticia vel parafarnalia ut quia fuerint retenta tempore matrimonij. Et super hoc vide glo. l. mulier bona. circa principium. ff. de iure do. quod videtur esse contra. l. i. C. de do. promiss. at tamen in casu predicto si mulieri competit restitutio vel promissio dote et coheret per literas maritus non audirur si veniat iura ex cutionis: quia oportet quod constet de iure cesso quod non potest fingi nec intelligi ex vi consuetudinis. fac. in ar. l. pnyca. in principio. C. de

De dote et matrimonio.

rei vxo.ac. Et ideo necesse est qd veniat via actionis nisi ostendat literas matrimonij qd quas apparet qd inuid in speciali vel generaliter si sint sibi constitutum in dote.

¶ Item qd dos dicatur profecticia no.in. l. unica §. accedit. l. i. p. op. C. de rei vxo. ac.

¶ Item qui contrahit sponsalia non potest alteri nubere nisi post biennium et non l. p. z. l. i. s. q. C. de spon. l. u. §. eo. ti.

2 ¶ Item maritus rei dotalis facit fructus suos et hoc pro oneribus matrimonij. vt. l. p. oneribus. C. de iur. do. z. quo ad fructus anni illius in quo solutum est matrimonium debet inspicere tempus contracti matrimonij: qd emolumentum debet habita relatione ad omnes: vt. l. d. i. notio. z. l. diuisione. ff. s. o. ma. Sec. vbi emolumentum debetur simpliciter vt. l. a nobis. ff. de annu. le. l. de fructu. ff. de vius. de istis omnibus no. glo. z. Cy §. Cunz ex supu latu. l. unica. C. de rei vxo. ac.

3 ¶ Item sepe ignobiles contrahentes matrimonium cum mulieribus que sunt de nobili prosapia dicunt sepius recepisse in dote qd fuerunt obligantes se ad dotis restitutionem et valet talis obligatio: qd est verum simile qd mulier et eius parentes non erant alias contracturi ipsum matrimonium. Et hoc tenet Bart. l. i. a dimotio. ff. de ver. bo. obli. §. licet glo. sit in oppositum (l. i. a voluntate). C. de do. p. omni. Et vir etiam videtur hoc donasse mulieri. vt. l. etiam. z. l. i. de tua pecunia. C. de donatioe inter viru z. vxo.

Adde (l. i. voluntate) vide Cy. ibi z. vtrum illud possit pcedere in matrimonio aliaz

mulierum Et vtrum in aliis contractibus illud habeat locum plerumq; vide per ipsum Cy.

¶ Item de cōsumendo aluencie vir superueniens vxori lucratur lectum z. raupas. i. tunicas nuptiales vna cū ioculis: sed p his tenet solvere impensam funeris ipsius defuncte. z. pro hoc facit. l. cal. s. cum. l. se. ff. de re. z. sum. fune. z. vberius si vxor decesserit sine liberis lucratur etiam medietatem dotis que cōstitit in denariis: hoc nisi aliud fuerit cōuentum. in pluribus vero locis parte Aluencie hec omnia lucratur vir superueniens dato qd super sint liberi si ptingat ipsis succedere in erate pupillari. quequidem consuetudo debet seruari nisi nihil super hoc fuerit conuentum: quia contractus censetur esse factus secundum loci consuetudinem vt not. Barth. l. i. p. auis. §. par. ff. de aqua plu. ar.

¶ Item in casu contrario si vir pmoziatur vxori lucratur lectum z. raupas nuptiales eius peioramentis ita qd heredes viri tenentur sibi ad peioramenta necnon z. iocalia z. absq; qd vxor teneatur subreponus impensarum funeris in totum vel in partem: nullum autem aliud lucrum seu dotis augmentum mulier reprobabit nisi aliud fuerit conuentum: sicut tñ ei restitutio dotis sue sine diminutione quādo apparet qd dos erat soluta: qd si ob culpā viri vel alias termini solutionis dotis fuerint pro gari illud nō debet imputari vxori s; vxor vt sup. a dicitur est in pñcip. §. nat. Bartoll. in his §. i. ff. solu. matrimo. de iure vero vestes pretiosas z. festiue z. ornatae speciose spectant ad heredes viri. vt

De dote et matrimonio. Fo. lliij.

l. mortis sue causa in pñcip. ff. de dona. et glo. l. u. vlt. §. n. ff. ad. l. tal. l. onamentorum. ff. de auro et argento le. z. de le. iij. l. hoc legatū. C. cum. l. seq.

¶ Item z. hoc sunt vera nisi casus mortis enenerit dolore culpa viri vel vxoris superuenientis: qd aliter cessat lucrum z. augmentū dotis vt l. i. ab hosti. §. i. vir. ff. o. ma. et ibi glo. not. facti. l. iij. ff. de his qui. vt indig. Et ea qd no. per Cy. l. comensu. C. de repu. Et an mulier adultera perdet dotem z. lucrum dotis. quidam tenent qd non nisi fuerit a marito repulsa z. conuicta de crimine. Et pro hoc vide que no. l. diuus. in pñcip. ff. ad silleia. cap. plurimq; de de. inter virum z. vxor. z. ore etiam sit fuit dolo aut culpa vxoris: quia intelligitur de morte naturali z. naturaliter contingente iuxta notata. l. gallus. circa pñcip. ff. de h. et po. l. cum pater. §. hereditatem. ff. de le. i. l. ex facta §. aueritate. ff. ad trebel. l. §. i. morte §. i. ff. de dona. inter viru z. vxorem.

Adde (si vir.) Ibi Bar. et Ang. in casu vbi maritus potuit adhibere medicu vxori sue egrotanti et non adhibuit vel insufficientē quesuit an perdat lucrum dotis. z. de hoc do tibi glo. quam videas queso in l. qd si nolit in §. i. mancipium. in verbo adhiberit. ff. de edil. edic.

Adde dote plene Bar. In l. i. mulier. C. de adul. vbi dicit in col. iij. qd ille qui offendit de adultero constanter matrimonio: ille offenditur ex sup. pro viduitate durate. z. hoc est vile scire ad pbadum quādoq; inimicitias. nā ita iniunatur cōsanguinei

virum iaz defuncti de sup. quod cōmittitur in vidua sicut si duraret matrimonium.

¶ Item si filia contraxerit (matrimonium) sine scitu patris: pater non tenetur sibi dotem constituisse. Et hoc forte nisi ipsa exceciterit. xxx. annum. ar. ant. sed si post. xxx. C. de inoffici. testa. Et hanc materiam tractat Bartol. l. obligamur. ff. de act. z. obli. g.

¶ Item an pater teneatur iterum dotare filiam. no. l. sicum dotem. §. i. post solutum. ff. s. o. ma.

¶ Item maritus z. vxor non valet rem dotalem vendere aut alienare nisi vxor inuent recompletata de rebus viri sui cum equali valore ita quod eius conditio non efficiatur deterior iuxta. l. ita constant. ff. de iure do. z. ea que not. per Cy. in an. sine a me. Cad. vellep. z. p. consensens valet permutatio rei dotalis / cum equalitate et sine dotali. vt ibi not. Cy. z. potissimē si fiat cum cōsangu cōsanguineo vxoris vt no. l. in r. ff. de tu. z. cu. da. ab ipis. fa. l. quum et familia §. sed si fund. ff. de lega. ii. opoz. tione rami qd vxor adeptā fuerit possessione rei permutate aut in recompenatione tradite. Et super hoc vide ea que scribunt in ti. de emp. et venditio.

Adde matrimonium vtrius sit validum sine patris consensu. Dic qd hodie de iure canonico consensu illorum qui contrahunt rārimmodo requirit vt. xxxv. q. ij. c. sufficiat. z. ca. ex l. is. extra de desp. imp. in an. qd l. i. filia. i. m. ab sine consensu patris potest cogere patrem vt dotē cōdignas cōsignet. vt not. xxxv. q. ij. c. hoc fanctus. Sed quid si filia peccauerit

De dote et matrimonio.

in suū corpus vide no. in aut. sed si post. de inoffici. testamē. C.

¶ Aliqui tamē sunt casus spēs les in quib⁹ dos pōt alienari etiā sine reeompensatione: vt pro alimentis viri z vxoris in casu necessitatis pōt redēptione viri qui captus detinet apud hostes z alijs notaris. l. quod. ff. de acqui. re. do. et. l. mutus. §. manēre. ff. de in. do. opz tamen qd fiat cum cause cōtione et interpositione decreti: qz alis forte non esset validum de cōsuetudine z posset vxor venire cōtra saltem soluto matrimonio. nō obstat iuramentum habita dispensatione z consequenter non valet obligatio de exactione. et de his no. ad plenum. l. si pcedim. C. de in. do. sed an vir admittatur vide per Cy. l. vnica §. et cum lex. in. ij. q. C. de rei vro. ac. Securitas tamē videtur qd vxor psequatur licet de consensu et auctoritate viri et etiam iudicis in quantum esset necessarium: est tamen de iure differentia. vtrum vxor vdat rem dotalē cum consensu viri et econtra. vt no. Cy. in. l. si pcedim. C. de in. do. de consuetudine opz qd ambo faciant venditionem.

¶ Item z similiter res dotalis nō potest obligari etiam de consensu vxoris z hoc pro facto vel ad cōmodum viri sui. z super hoc vide qd no. in. de oblig. z per Spe. eodit. §. fina. in ver. sed an vxor: pōt viri. z in aut. si qua mulier. C. ad ver. leia. z in aut. sine a me. eo. titu.

¶ Item in delictis vir non tenetur solvere emendam pro vxore etiā de re dotali vel fructib⁹ eius et potissime si vxor possideat bona separata id est admentitia vel parafcrnalia vt nos. l. hec actio solu.

matrimo. prope. fin. ti.

¶ Item si frater constituit dotem sorois sue simpliciter: ita qd nō consistet de pzalentium voluntate an videatur eam constituisse de bonis suis/ communibus: not. Cy. l. vna §. accedit. C. de rei vro. act. z. l. fin. C. de do. promiss. in erro neo qui est debitor mulieris videtur dotem constituitere animo cōpensandi: alias psumitur animo donandi. ar. l. nescimus apollinatis. ff. de nego. gesti. l. vxorem §. pater naturalis. ff. de leg. ij. z ibi ar. Bar. is. l. si. de pe. he.

¶ Item tutor nō psumitur velle donare vt. l. cum post mortem. §. i. ff. de admn. tu. Barto. videtur tenere qd si dotē pstituit de bonis communib⁹ sine pteiatione qd videat donasse p iura p pte ista al. fac. l. pocula. ff. de pbatio. l. aurelius. §. titius testamēto. ff. de le. cū dos constituitur loco alimentorum. de hoc no. etiam si pater habeat pecuniam per mortem maritris qd spectat ad filiu z si eā amiserit aut tradiderit filio i scholis aut alias an videat fecisse de suo: vel de pccutio filij. no. l. post mortem. ff. qd ex facto tu.

Adde (suo) de hoc scribi. l. i. ff. de peti. here. z vide de Ange. in principio. qui dicit esse ibi casum quod si pater expendat propter militiam aut propter doctoratum: vel quia est assumptus ad magnam pcelarum vel pcedarum: qd non psumitur expensum animo donandi filio. vnde totum hoc veniet fratribus conferendum nec obstat. l. que pater. ff. familie herci. que dicit oppositum z. l. j. sed nec castrense. ff. quia intelligunt quādo filius nō habebat

De dote et matrimonio. Fo. xliij.

vnde faceret dictos sumptus: hic vero sic.

¶ Item nunquid sponsa p dote restitūda habeat tacitam hypotheam sicut vxor: nota. Cy. l. affinis. in. l. i. q. C. qui po. in pig. ha. et. l. ij. §. si sponsa. ff. de puiile: gl. credi.

¶ Item vtrum constitutio dotis dicitur titulus lucrativus respectu mariti z etiam mulieris. not. glo. in. l. et promissio. ff. de ac. z oblig. et infra titu. de successio. §. item filia maritata. in. l. i. et Barto. l. j. ff. pro dote. l. fin. §. si a socero. ff. qui in frau. cre. C. de his qui in frau. credi.

¶ Item maritus z non vxor: pōt rem dotalē vendicare: vt no. l. doce ancillā. C. de rei ven. sed cōtrarium seruat quia vterqz requiritur eo qd vir habet ius vsus. z vxor p proprietatē iudicium vero possessioū solus vir potest deducere: qz ipse possidet naturaliter z sententia lata contra ipsum nocet vxori. vt ibi not. z. l. sepe. ff. de re. iudi.

¶ Item si pater z filius confessi sunt reeceptisse dotē pro qua quilibet eorū erat obligatus in solidū. Nunquid filius habebit dotē pceptuam. no. l. si cum dotē §. transgrediamur. ff. sol. ma.

¶ Item si filius recepit dotem de consensu patris: an pater teneatur ad restitutionem dotis. not. l. i. cum dotem §. transgrediamur. ff. sol. mati.

¶ Item vtrum minor possit im mobilis sine decreto constituere in dotez no. l. j. in. fi. C. si aduer. do. z an sponsus vel maritus qui est minor possit dotem recipere z ad restitutionem se obligare. no. l. no men. C. de legi. tu.

¶ Item cum agitur de dote lucrando vel pro parte eiusdem eo quod mulier est pmemoria respectu bonorum mobilium attenditur constitutio loci quo maritus fouet aut fouebat domicilium tēpore contracti matrimonij z tēpore mortis vxoris sic z nō locum contractus vel originis: in bonis vero immobilibus seruat cōsuetudo loci ubi illa sunt. vt not. Barto. l. exigere dotem. ff. de iud. l. cūctos populos. C. de summa trinita. z. l. i. q. C. que sit longua continendo.

¶ Item si dos promissa sit pscripta culpa vel negligentia viri heredes tenentur vxori aut hereditibus eius dotē vel ei⁹ valōrē restituere vt. l. fūdū. ff. de fūdo do. l. si filio §. maritū. z. l. i. q. C. que sit longua continendo.

¶ Item dos debet restitui mulieri vel eius heredibus in eodem genere z qualitate z in eadem bonitate vt. l. res que iura. l. cum in fundum. §. si fundus. ff. de iure do. ¶ Item de iure digestorum fundus dotalis mortua vxore remanebat penes virum vt. l. ij. ff. de fundo do. Secus de iure codicis vt. l. vnica. circa pncipiū. C. de rei vro. ac. Et hoc nisi maritus egeat. vt not. l. nescimus §. fundum. ff. de re iudi.

¶ Item si mulier viro mortuo reperat dotez heredes non possunt deducere expensas per virum factas in exactione dotis. vt no. spec. titulo de dona. inter virum z vxorem in questioe illud etiā dicitur.

¶ Item quia dos per patrē assignata filio nō vxoritate debet deduci ad es alienū vt no. Bar. l. j. sed si sponsa. ff. de puiileg. cre.

¶ Item qd res que subiacet resti-

De dote et matrimonio.

tutioni in hunc casum potest alienari vt no. in. an. res que. C. communia de le. 2. l. mulier. S. cum pponeretur. ff. ad trebellian. etiam idem si pater assignet sibi dotem in testam. vt ibi nota. S. si sponsa.

13 **¶** Item si fuerit conuentum qd dos que consistit in denariis soluitur in die celebrationis matrimonij illa incontinenti soluto matrimonio debet restitui nec hz loci. S. ex actio. l. vnica. C. de rei vici. acti. Si vero pro dote solueda adiecti fuerint termini illi cessentur repetiti in dotis restitutione licet no fuerit expressum. augmenta vero dotis incontinenti matrimonio soluto nisi aliud fuerit conuentum etiam si dos non fuerit soluta vel non fuerit soluta terminis consuetis in contractu matrimonij quis de iure pacta adiecta in dote et dotis solutione censeantur. repetita in augmento dotis. vt Cy. l. etiaz. C. de in. do.

¶ Item si pater constituit filie in dote. reddituales quas promittit assidere. z. in eam soluere tenentur arreragia a die celebrati matrimonij a qua die maritus sustinuit onera matrimonij no. l. si preterea. C. de in. do. Non tamen forte tantum esset dubium de fratre cui foror conueta quicquid bona eorundem eo. quia ipsi frater percipit fructus bonorum quoddam communium: sed ibi non.

14 **¶** Item quando pater dedit dotem filie qui non fuit sibi stipulata soluto restitui motur filia sine liberis: relicta tamen patre z matre z fratribus ad patrem soluz dos reuerit. l. qd scitis. j. j. resp. C. de bo. que. lib. si cum dote. S. si. ff. de ma. z ibi Barto. Secus de con-

suetudine: quia transit ad heredes collateralales.

¶ Item si pater vel alius reliquerit centum lib. pro ipsa maritata ad suam patre motu peti possunt vel cum nuptis. no. l. famulus. C. de nupt.

¶ Item que sit pena illorum qui contraxerunt matrimonium a iure prohibitorum: zan factum possit dissolui no. l. qui contra. in. iij. op. ver. cum aq. incestas. C. de incest. nup. z. l. si quis inuolui. C. de inter. ma. inter pu. valet tamen cum dispensatione principis inter pupilam z tutor vt l. vnica. C. si nup. et resp. pe. vel si pater filie consentiat: vt no. l. si ex voluntate. C. de dona. inter vi. z vro.

15 **¶** Item an vro. possit repetere dotem viute viro z ipso bannito. Jo. and. tangit notabiliter in tit. de dona. inter viro z vro. S. si. ver. quid si. in additionibus suis.

¶ Item et ibidem est questio de viro excommunicato cum quo mulier non vult habitare. z. no. Cy. l. si pcedi. C. de in. do. in. ij. po.

16 **¶** Item an mulier teneatur sequi virum maxime sit sit bannitus vel excommunicatus nota. extra qui matrimo. accus. possint. c. j. ff. de ope. h. l. sicut patronus.

¶ Item si pater male versatur circa bona filiorum qd eis obenerit per mortem matris qualiter eis prouidendum. Joa. and. S. si. in ver. si. de do. inter virum et vro. in additionibus suis super Spe.

¶ Item de consuetudine vro. censeatur esse in viri potestate: z idem seruatur in sponsa: ita qd mortuo viro vro. non reuincit in patris potestate: secus si forte in sponsalibus. Et ad istud propositu seru-

De dote et matrimonio. | So. xlv.

dantur in metallu liberatur a do: i minori potestate qui si indulgentia consequitur a principe no reuertitur in eiusdem dmi potestate vt. l. insulam. z. l. frusta. C. de sen. pas. 3. sis. l. aut danu. S. si. ff. de pre. filii. aut remanet semper in patris potestate nec ab ea liberatur nisi per emancipationem: aut mortem patris: vel si filius affecurus est sacerdotalem dignitatem: iur. ca. indecorum. de etate z qualitate.

¶ Item si minor contrahat matrimonium z perseuerauerit vsq ad perfectam etatem: illud tacito es sensu confirmatur. vt. l. minore. ff. de ritu nuptia. Quid ergo dicendum de obligatione quas fecit pro dotis restitutione vel et augmento. no. Jo. an. in ti. de do. inter vi. z vro. S. si. ver. quid si mulier. in add. super Specu.

Adde (etatem) Que dicitur in mare qd in femina ad matrimonium contra hendum vide. glo. in ca. de despo. imp. qui dicit qd fm leges z canones e. iij. an. in ma. l. cuto in femina. ij. an.

¶ Item nunquid valet permutatio iura de re totali inter virum z vxorem. Jo. and. S. si. de do. inter vi. et vro. in aut. si a me. C. ad vel. ler. facit. l. ita constante. ff. de in. 18

¶ Item si pater z filia egestate laborant et mater habeat ad sufficientiam de bonis parafarnalibus aut aduentitij ipsa tenetur z potest compelli dotare filiam: vt. no. l. neqz mater. C. de in. do. aks est officium paternum z ibi no.

De iniurijs.
Summarium.

Actio iniuriarum ad qd tendat.

Fama non lesa non proceditur ad emendam rationabilem.

Iniuria filiofamilias illata potest per patrem remitti.

In iure satisfactionem remittere nemo tenetur.

Actio iniuriarum cõpetit pfi pro iniuria filio illata.

Vir potest agere pro iniuria vxoris sue illata.

7 Dominus cuius seruus offenditur in officio an habeat actionem iniuriarum.

Iniuria remissa an damnum censeatur esse remissum.

9 Iniuria an salutarione censeatur remissa.

10 Agens actione iniuriarum an teneat ad omnia pposita probada.

Actio iniuriarum an cõpetat testi reprobato cõtra reprobantem.

11 Quid vi repellere licet.

12 In iuriam facere non videtur qui autore pretore facit.

13 Rancore remisso an iniuriarum actio remissa dicatur.

15 Remittens iniuriam an remittat dampnu vel interesse seu expensas.

16 Verberari videns aliquem an teneatur ipsum defendere.

17 Actor succubens an possit actionem iniuriarum conueniri.

18 Iniuria an per dissimulationem remissa videatur.

19 Detinens rem alienam inuito domino tenetur actione iniuriarum.

In actione iniuriarum que ostendit ex pumelia vel contumacia actori reddit ad duo scilicet ad emendam honorem qd est rei

z fame persequitonia et ad emenda-
dit vtilē que dicitur penalīs z tē-
dit ad vindictā quā admodū con-
currit cōditio furtiua cū actione
furti vt. l. si p fure. §. furti actio. ff.
de cōdi. tur. in. l. sed z si que menc-
q. §. iniuriam. ff. ad. l. equi. Sec^o
si vtraq. esset (penalis) quia pro
eodem facto quis non debet du-
pliciter pena affigi. vt. l. libet. §. possu-
mus. ff. nau. cau. sta. l. q. sepulchra.
C. de sepul. vio. l. senat. ff. de accu.

2 Et per iam dicta dicerent aliqui
q. pro leui iniuria que est cum
pugno percutere in loco nō peri-
culoso. vt. §. in autem. in. l. de ini-
urijs. non possit agi ad emendaz
honorabilem: quia fama per hoc
non videtur lesa sed contrarium
seruatur z merito q. persona magis
offenditur z delinquens plus
offendit Et hoc verum nisi iniu-
rians esset clericus solutus: quia
tunc non potest concludi ad emē-
dam honorabilem: nisi serparur in
curia parlamentis: secus si agere-
tur sup saluagardia fracta quo ca-
su clericus solutus tenetur respo-
dere curie seculari.

Adde (penalis) Quando
actione ex eodem fa-
cto descendentes sint adinuicem
incōpassibiles: vide gl in l. idē air.
§. ne uisime. ff. nau. cau. sta. et ibi
Bart. per Dy. in l. in provinciali.
ff. de noui ope. nūcia. vide ad ple-
nos haustus per Johā. fabri in
§. hec autem. in. l. in. §. quadrup.
pamp. fecit. dica.

3 Et item pater potest remittere
iniuriā factam filio non emanci-
pato. vt. l. sed si vnus. §. lio. ff. de
iniurijs. c. non dubium. de sen. ex-
cō. Et hoc nisi pater esset vilis p-
sona z filius homo honoris: facit

l. si. C. de sen. pas. hinc est q. homo
vilis nō potest filio substituere vt
notat Bart. l. i. §. de vulga. sub. titi.

Adde (iniuriā) ergo q. pa-
ter potest remittere
iniuriam filij etiam ipso filio in-
uito. Pro hoc vide tex. z glo. in l. in
personam. ff. de pac. l. imita regu-
lam tribus modis non procedere
secundum Ja. in dicta. l. in perso-
nam. quam legit cum. l. contra in
ris. in ii. col. j. p. imo quando pater
esset vilis et abiecta persona
vt hic. et. l. sed et si vnus §. inter-
dum tamen. ff. de iniu. Secundo
limitat procedere quando iniuria
filiō inuit illata per erraneā. tunc
pater inuito filio potest remitte-
re: secus si per personam sibi con-
iunctam. Ita probat tex. not. l. lu-
cius. ff. de mar. z. ibi Barto. Ange.
Jmo. z ludo. Roma. Tertio limita-
dictā conclusionem seu regulam
procedere fm iura. ff. hodie secus
per l. i. C. de ma. fm host. in sum.
titu. de iniur. ij. col. Sed contra-
rium tenet An. z Raph. sul in di-
cta. l. in personam. q. imo etiam
hodie pater potest remittere iniu-
riam filij etiā filio inuito: nec ob-
stat l. j. alle. fm Aug. quia magis
videtur pater iniuriā pati q. filij
per nos. in. l. isti quidem. ff. qd me-
tus causa. l. deo tene nostram re-
gulam vt iacet.

4 Et item nemo tenetur de necessi-
tate salutis satisfactioes sibi de-
bitā pro iniuria illa remittere. vt
xxij. q. iiii. c. illic. de sen. excō. vt
fame. rlv. di. c. qui emēdat rancor-
em vero tenetur remittere vt in
oratione dominica dicitur. Et di-
mitte nobis zc. hec est em regula
nobis imposta q. si volumus nobis
dimitti peccatū debemus dimit-

tere proximum peccā contra nos
committimus: q. tenemur omnes
diligere ex charitate.

Adde q. his nostris tēpo-
ribus charitas p. hō
lo: est mortua solus em nummus
p. imū sibi vendicat locū virtutis:
bus abiectis quare merito ei cla-
mar Oratione ep̄a. j. Romanorum
auaritia deridēs. cines cines que
renda pecunia p. imū est. virtus
posit nimos. Et quidē canit Qui-
dus meramorphoseos p. imū pro
clamari potest viuūt ex raptō zc.
Civitas em corrupta cines corru-
pti necz publicis negocijs sed so-
lū p. imū p. imū qd infēdimus quod
nephas est dicere.

5 Et item pro iniuria facta vel dicta
filiō p. imū potest actio iniuriarū: vt
l. ij. C. de iniur. l. si vnus. §. filius.
ff. eo. tit. Secus in emancipato. vt
leum qui. §. si. ff. de iniurijs.

6 Et pro iniuria facta monacho
actio cōpetit (plato) z pro religio-
sō cōuentui vt. c. cōtingit. z. c. non
dubia. de sen. excom. f. Et nō agit
vt pro vxo. vt. l. j. §. si. ff. de iniu. z
l. ij. C. eo. titu. Et potissime q. vxo-
r censetur esse in viri potestate quo
ad dotē et ea q. adherent p. one. i.
quo ad opa et seruitia maritalia:
vt no. in. l. ad tertulia.

Adde (plato) An ex iniu-
ria facta clerico cō-
petat actio prelato seu ep̄o. vide
glo. in. c. puenit. l. ij. de testi. cogē.
extra. z. c. ij. de homici. In. vj. do tē
bi meliorē text. in. c. postulatū. de
inde. extra. Item si fiat iniuria ec-
clīa: nō cōpetat actio ciuitati. Item si
fiat iniuria famulo cōpetat actio
dño: vide. l. ossa. ff. de relig. z sum.
Item si colonus: vide de obus supra
Bar. l. j. §. qd ait. ff. de iniu. Ange.

in. d. l. in personam. ff. de pac.
7 Et item si seruus offendit officio
do emenda debetur domino: z est
vt cōmittitur arbitraria. Si autē
non offendendo z vt persona p. imū
ta offensa vel iniuria sit verbalis
actio non competit domino nisi
indirecte: vel et cōsequenti possit
recoqueri in contumeliā domini:
pro illa autem que est facti sem-
per datur actio domino q. ser-
uus est in eius saluagardia: salte
in his que de facto procedūt: vt
no. l. si non cōtuiti. C. de iniu. idē si
fiat famulo: et magis in ei p. nōtia:
vt ibi nota. z. C. ad. l. inter. ma. l. si
quisquis. z. l. item apud labeonē.
§. si quis in. ff. de iniurijs.

8 Et item si infirmus remisit iniu-
riā sibi illatam ea mēte vt de^o re-
mittat sibi peccā sua nō propterea
repellit ab agēdo: videtur etiā re-
misisse rancorē suē offensam tūc
vt not. c. olim. de iniurijs. z de ma-
le. c. i. Et etiā dabo q. alias remis-
serit iniuriā expresse vel tacite p-
(dissimulacionem) iurta §. hec ac-
ctio. in. l. in. titu. n. §. si. l. o. in. §. ipse
potest agere ad dñū. vt. c. in no-
stra. extra. eo. ti. cle. ff. de sententia
excō. nō. l. vnus. ff. ad filē. z Spe-
tit. de accu. §. j. ver. quid si vulne-
ratus. no. §. si. in. titu. eo. titu.

Adde (dissimulaciones) q.
nō solū remittit iniu-
ria: dissimulacione vt hic f. z etiā
saluando glo. in. c. cū adrianus.
liij. dist. fm per. de Ranc. in. l. in
alphabeto in verbo inimicitie. Et
vide Angel. in. l. filio. ff. de libe. et
possi. Item inimico reddēdo Bal.
in. c. ij. d. p. p. in. alie. p. fred. ij. co.
9 Et quis forte de iure l. actioe
iniuriarū q. i. f. amari debeat decla-
rari loc^o z tēpus vt. l. p. p. z edict

De iniurijs.

In princip. ff. de iniur. et ibi nor. l. ut exigit. ff. de dolo ma. et. c. tue. de procur. secus in alijs.

30 **¶** Item si actor proponat qd reus ipm iniuriauerit verbo et facto. et sibi dixerit plura verba iniuriosa: et tñ ipse non probat hec oia: iudex in his qd pbant debet reu. condēna re: de nō pbatis absoluerit: et expensas cōpēsare ar. l. si cū doct. ff. sol. mar. l. qui solū. in princ. ff. de le. iij. l. tutor. §. lici. ff. de vñc. 12

¶ Iudex autem aduocatus debet sic concludere qd reus condēnatus emendare et. oia ea que pponunt: vel saltem illud qd de eisdē poterit pbare: tunc veniunt in condēnatione expens. sicut in actionē personali et reali: super hoc not. Cy. l. ij. de proba.

¶ Item pro modica iniuria et circa sanguinis effusione per actor curie non audit sine pmore: nisi casus sit de se vel ratione pñone iniurijs pāse pñilegiat. Et sup hoc vide Bar. l. i. ff. de inhu. sufficit tñ qd iniuriatus litē intraverit cū procuratore: quia procurator solus a cetero erit admittendus.

quicum maior. ff. de bo. lib. 2. l. ge nera. in princ. ff. de procur. c. cum dilectus. in fi. de ordi. cog.

Adde (protestationē). An illa protestatio que solet fieri in scripturis vel repro bationibus testium ab aduocatis excuset: vide vsq ad l. eumum ce lum per do. Nicol. boery. glossato rem consuetudinum bituricen. in conal. o. ij. iii. iij. col.

¶ Item quis sit permissum vim vi repellere ad tutelam pñone vt l. vñ. ff. de iur. et in l. i. l. i. c. i. §. qui cum aliter. ff. ad. l. aquil. Se cus est de iniuria verbalit: illud sit vñcendū cā. vt. rñ. iij. q. ij. c. i. sancti viri. forte tamen esset per missum dicere qd alter (mentitur) et maxime si ille qui pferit verba iniuriosa et at occidit est homo medi cūstus et alter nobilis vel alias homo honoris. p hoc l. que oia. et ibi videtur esse tex. et ibi per Bar. ff. de procur. alis vero verba: cū ver bis debent compensari. et de hoc not. Spec. in tit. de accuratore §. i. ver. qd si te vocari et. nisi iniuria esset multo maior ex parte vnus: vt. l. si duo. ff. de del. mal. l. scitna §. cū framenta. l. i. et pl. 2. §. §. ff. ad. l. acqui. pro hoc. l. si non conuicti. cum ibi no. C. de iniurijs. licet forte esset nobilit vim sibi illatam a rustico repellere: licet postea euadere fugiendo: sa ma em est preferenda et. Et hoc te net Bar. l. vt vim ali. et nota. l. si lins. ff. de cōdi. insti. 2. l. i. vnde vi.

Adde (mentitur) qui dicit te cōmi. sic aliquid crimen: licite potes diceret: mē tris: licet enim retorqueri in aliū vt. l. qui cum maior. §. si libertus. ff. de bo. lib. l. si quis in graui-

De iniurijs.

verum. ff. ad sille. ff. de in ius voc. l. libertus. An autem sit iniuria dicere alicui saluo honore tu metiris: vel tu metiris saluo honore tuo. vide Bar. et Dy. in. l. si quis err. aneus. ff. de acqui. hered.

13 **¶** Item illud qd fit ex precepto iudicis non cadit in actionē (iniuriarum) vt. l. iniur. §. si quis quoz. et §. q. iure porestatis. ff. de iniurijs. et hoc nisi preceptum esset de se et iudice iniuriā ac iniuriosus cui non erat obediendum iuxta. l. si ad. l. aquil. 2. l. qm iudices. cūz ibi notatis. C. de appella.

Adde (iniuriarum). tñ quod quādo nūci dāt dā num ex pcepto superioris potest tempore iudicatus conueniri si perior vt not. Bart. in. l. liber. sic alleg. Et an inferior teneatur in omnibus obedire superiori. vide ibi per Alex. in add. ad Bart.

14 **¶** Item nec similiter vt remissa actio predicti iniuriatus iactis in lecto grūditinis remiserit alteri etiā presenti iniuriam dicēdo sic: remitto tibi vt dominus remittat mihi peccata mea: qd videt offen sum tūcum remittere: et non (iniuriam) et hoc facere intelligitur ex coacta voluntate: qd alis nō reputaretur bonus et verus christia nus apud deum et homines: vnde 16 **¶** Item si video aliquem verberari nō (teneo) eū defendere: saltem si mihi imminet periculum et sufficit verbis p. obibere. glo. l. qui culpa. l. i. de re ind. c. dilecto. de sen. ex com. lib. v.

So clyj.

questionem istam mouet glossa §. fina. in fi. de iniurijs et ibi per Joannem fab. Specul. in tit. de reuza et pace. et docto. c. cū olim de iniurijs. et dato qd remittit totalem iniuriam nihilominus ipse et heres suus possunt agere pro interesse et damnis. vt. c. in nostra. de iniur. et ibi not. Super istis vide de Bartho. qui singulariter loquitur. l. non solum. §. iniur. ff. de iniurijs.

Adde (iniuris) qd remittit teneo iniuris nō videtur remittere dāns interesse vel expensas nisi ex pte dicat. Sal. in l. si tibi. §. i. ff. de pact. per. l. i. de mudo. 2. ibi Sal. ff. de ser. vñ. p. d. iud. Jas. in. l. i. ff. de pact. col. iij. Plus videtur dicere magister ienten. lib. iij. dist. xij. q. quis non teneatur remittere inimico suo nisi pte tenti: aliter signū amicitie non teneatur ostendere: sicq. verificat qd dicitur in oratione dominica. Dimitte nobis debita nostra et. pro quo do tibi text. no. in. l. surti. §. pactus. et ibi glossa in verbo in humanum. ff. de his qui not. in sa. Alterius dico quod non teneatur remittere satisfactionē imo bene facit qui prosequitur iniuriā sibi iactam. do tibi glossam in. c. si quis. et distinctione.

Adde (teneo). An aliquis teneat aliquē defendere. vide Bar. in. l. et vim. verific. si quero. ff. de iust. et iur. et Dy. in. c. nō est sine culpa. de regu. iur. in

De probationibus.

- vs. die vnum q qui pot aliu defen-
dere z negligi re? est culpe. tert.
in. c. dilecto. de sen. exc. in. vi.
- ¶ Item filia vxorata q per con-
suetudinem liberata est a pater-
na potestate et est in potestate vi-
ri: saltem quo ad dorem z operas
vt no. §. j. in fit. ad tertulian. z. l.
ficu. ff. de opti. l. 2 no. Bar. l. j. in
§. ide ait. ff. de lin. no por agere co-
tra patrem in actione iniuriaruz
saltem pro iniuria verbali ar. l. no
debet. ff. de do. z. videtur tert. l. l.
fi. ea lege. §. pictor ait. ff. de inin. l.
liberto. ff. de obs. liber. Sed por
implozari officiu iudicis vt patri
inhibeatur z forte facere intimari
z saluagardiam dominivir autē
eius sine dubio possit agere con-
tra eum pro predicta iniuria vt
l. §. fi. cum. l. se. ff. de inin. 3
- ¶ Item ille qui calumniose mo-
uit litem et controuersiam etiaz
in causa civili z succubiti potest
conueniri actione iniuria. ita te-
net Barro. l. si quis repetere. §. si
fellationaris. ff. ad turpil. 6
- ¶ Item per reconciliationem
vel dissimulationem remittitur
iniuria. vt. §. si. z ibi gl. in fi. de in-
iur. Si in domo aliena z in aliquo
loco in p. andio iniuriaris z inu-
riatus immessa simul comedant
vel in ecclesia pacem accipiunt
non propter hoc videtur esse abo-
lita actio iniuriarum.
- Adde** domi. 3o. fab. zelato
rem reipub. francozū
hec dixisse in §. hec actio. in fit. eo.
tin. q th hoc loco sua laude suo
q honore frustrans est quod sa-
tis absurdum est ait enim se mo-
ralis ille est. l. de quatuor virtu-
tis. Non tibi ascribas que non feceris
nec maior q es videri velis: q 2

et quadā honestate iniuriat? hoc
facile sustinere compulsi es ar.
eorum que habentur cle. de sen.
¶ Item si quis occupat vel reti-
neat rem meā me iniurio possum
contra euz agere actione iniuria
rum. vt. l. apud labeonem. §. si qs
bona. ff. de inin. no. 3no. c. conti-
git. de sen. exc. idem si me impe-
diat vti re mea vt. l. que pendens
tis. in fi. ff. de ac. emp. l. iniuriarū.
§. si quis prohibeat. ff. de inin.

De probationibus.

Summarium.

- Obiectiones dare contra te-
stes productos super principali q
liter sint probande.
Consuetudo qualiter probetur.
Illegans solui se indebitum de-
bet probare.
Dominum qualiter probetur.
Possessio non soluendi decimas
qualiter sit probanda.
Iuramentum quando sit in dese-
ctum probationis de ferendum.
Clericatura an per testes suffice-
re probetur.
Qualo rei qualiter sit in iudicio re-
fessorio scienda.
Aloicitas vel minoritas qualiter
et per quos probetur.
Custos animalium an teneantur
probare interitum illorū esse sine
sua culpa.
Triennalis receptio redditus p
bar possessionem.
Actio negatoria ad quem remit-
tat probationem.
Eras qualiter et per quos pbe-
at.
Quos vel homicidium certitudi-
nalis sunt probanda.
Productio testum fieri debet per
te vocata.

De probationibus. Fo. lviij.

- 13 Commissarius principis non pro-
cedit absq procuratore.
17 Testes iurati an z vbi sint admit-
tendi vel reprobandi.
18 Fictus petens bona vacatia qd
probare debeat.
19 Filiatio aut gen? qualiter sint p-
banda.
20 Probatio filiationis difficilis est.
21 Duo testes affirmatiue deponen-
tes preferuntur pluribus negati-
ue deponentibus.
22 Probatio cypographo per debito-
rem subrepto an iuramento cre-
ditous de contentis in eo standū
erit.
23 Statiam impetratuz probare no
valens qualiter sibi providebit.
24 Homicidium negans si conuincat
an vltra volens probare se ad sui
defensionem fecisse admittetur.

¶ Item t ad proban-
dum obiectiones da-
tas cōtra testes pro-
ductos sup princī-
pali admittit pba-
tio testum sed non
vltra ita q partes non admittunt
viri ad proponendum. vel saltem
ad probandum secundas obieccio-
nes: quod videtur esse contra. c. l.
le. ij. de test. in an. z ad proban-
das obiectiones pdic. datur vna
sola dilatio z similiter ad saluan-
das probationes et casus erigat
vt. c. licet al.

Adde super rubricam de p-
ba. pmo vide q Bar.
Ceo quod sit pbatio per hippol.
de mar. in repetitione rubicæ 3
Quot autem sint species proba-
tionum: dic q omnis probatio ad
quing. modos reducitur qui no.
in hoc versu. Uox/ scriptura/ no-
men sacrum/ confessio/ visus.

¶ Item si in dispositionib? testis
pro vna parte productorum repe-
riatur contrarietas. item si in in-
sumētis: itē si inter testes vnius
q partis que fides sit eis adhibē-
da no. per gl. f. c. in noira pben-
tia. de testi. l. ij. de fide instrumē.
¶ Item consuetudines debent
probari per turbas adim? duas
sicut ad p. obandū aliquid factuz
singulare requiruntur duo testes
no reprobati z in qualibet turba
dicunt esse adimns decē testes:
decem etenim faciunt turbam: vt
not. gl. in. c. j. de elec. in an. z in
casu isto magis credendum est il-
lis que circa iura versantur sicut
qui vult probare tenorem instru-
menti: z de hoc no. Bar. l. ex qui-
bus §. dimus. in fi. ff. de iure fit. c.
cum olm. de privileg.
¶ Item qualiter pars possit pba-
re se habere dominū rei de qua
agitur. no. l. cum res. c. de prob. et
spe. rāgit i. ti. de aci. z peti. §. seq
viri. in ver. si inter velis re. fer-
uatur: tamen q si alter litigantiū
z porissime reus probet q titulus
possedit rem illā per aliquā tem-
pora qui reputabatur dominus z
q demā acquiritur a titio et eam
possedit similiter q hoc probare
sufficit licet non sinteriat. xxx. an-
ni: si vero pars probet se t illum
a quo causam habet possedisse rē
illam lapsū. xxx. annorum valet p-
batio etiam si nullus probatur
titulus: qz omne ius z dominium
acquiritur lapsū. xxx. annorū.
¶ Item si quis dicat se soluisse
indebitum hoc teneat probare:
quia nemo psumitur re. z hoc nisi
per inficiario neqz alter negauerit
solum fuisse et in quibusdam per-
sonis de quibus: not. c. fin. de fo-

De procuratoribus.

In pro hoc. l. cuz de indebito. ff. de probatio.

4 ¶ Item qualiter quis probet se esse dominum vel in possessione iurisdictionis seu alterius iuris incorporalis na. In. in. c. qualiter et quando. de acc. Cy. l. si equam. C. de serm. et l. si certis annis. C. de pac. Bar. in l. cum de in re ver. fo. ff. de vsu. z Joan. an. c. querela. 7 de elec. z glo. no. l. ob carne. §. fi. ff. de testi.

5 ¶ Item aduertendum quomodo probatur que esse in possessione vel quasi non soluedi decimas aut per certam et c. alia similia in quibus oportet probare vsu ita qd testes deponant qd habitant in eodem loco. Et qd in illis sepe conuersati sunt non viderit nec sciuerunt qd alius conuenerit percipere decimam aut partem certam fructuum ipsius fundi et hoc per tot z tanta tempora et c. quini mo viderant singulis annis vel plures annos: quia ipse dominus fundi collegit aut colligere cepit habuit z pcepit singulos fructus. Et super hoc vide Bar. l. §. hoc iter dicto. ff. de ius. actu qd pua.

¶ Item ad probandum dominum vel possessionem z potissime aduersus eum quid dicit re de qua agit ad se pertinere multum inat si ps probet se soluisse centus et redditus qui debentur ad causam rei predictae: vt not. per Bar. l. qui vniuersas. §. per colonum. ff. de acq. pos. c. iter dilectos. de fide instru. z de app. c. bone memorie.

6 ¶ Item ad (semipienam) probationem et quando ex ea deferendum sit iuramentum. no. Bar. l. admonendus. ff. de iure in. et In nocen. c. fi. de re iu. no. l. in bene

fidei. C. de rebns credi. et iure.

Aidde (semiplenam) quando deferendum sit iuramentum necessarium in defectu probationis: et cui in dubio est in quibus causis deferatur vide per Jo. fa. in l. in bene fidei hie alleg. z vtra omnes per Jo. in l. admonendi. hie alle.

¶ Item an quis possit probare per testes se esse clericum: et an iudex secularis possit de hoc cognoscere not. C. de epi. z cleri. l. si qua per calumniam.

¶ Item vt delatus puniatur de crimine commissio: z potissime de illo quod requirit vltimum suppletum vel membra mutilatione non sufficit pbatio nec potest dici notorium: im mo requiritur qd fuerit conuictus z confessus ar. l. obseruare. C. quorum appel. non recip. no. c. cum non ab homine. de iudi.

¶ Item signanter dicitur offerens se pebaturum illud quod sufficit ad suam intentionem obtine dam: quia alias forte esset sibi nec cessaria probare omnia facta sua iuxta no. per Bar. l. plures. C. de fide instru. et no. c. licet. de proba. super verbo ad quod se adstruit.

¶ Item si agens in iudicio rescedenti vel rescissio probet res cedenti valoris per annum vel circa: aut tempus venditionis an sufficiat vide in aut. sed quamuis. C. de rei vro. act. immo oportet probare qd rum valebat res vendita tempore contractus: vt no. Bart. l. si annorum. C. de integ. restituit. l. ij. C. si aduer. ven.

¶ Item quis teneatur probare minoritatem. si ille qui dicitur e minor vel contra. no. Cy. l. ca. re. C. de pba.

De probationibus.

So. l. ff.

C. de proba.

10 ¶ Item an ille qui habet animam litem custodiam teneatur probare animal fore mortuum sine culpa suo: vel sufficiat forte probare mortuum vel impetum hostium i loco vel in grege. no. Barto. l. quod ad presens. de mrrile. lib. vi.

11 ¶ Item ad probandum aliquem esse in possessione iuris pceptiendi aliquos redditus vel annuam prestationes sufficiunt forte. tres anni. iuxta. l. i. C. de fide instru. vel saltem sufficiunt decem anni etiam sine titulo. vt. l. cum satis. z l. cuz finis. C. de agri. z ces. lib. ij. z si cum hoc possit probari illum qd retinet vel qui soluere consuevit dicta summa censum vel annuam prestationem pensus fuisse illud fore debitum z solum consuetum illud sufficit et ad dominum probationem: vt in d. l. cum scimus. cu ibi notatis. Quis forte vnica solutio pro pluribus annis no sufficeret: vt no. l. si. C. ad. l. fal. l. p. dote. C. de dot. promissione.

12 ¶ Item si dominus fundi vtrac actione negatoria contra illum qd est in quasi possessione seruitutis oportet qd reus probet seruitutem sibi competere iure constituti: vel quia ita vltus est lapsu. xxx. annorum quicquid dicat glosa. l. i. §. hoc interdico. ff. de ius. actu qd pua. quia res presumit libera. qd presumptio trahit onus pbadi in aduersarium: iuxta. l. si de possessione. C. de pba. cu ibi notatis. ¶ Item quis litigantium teneatur probare negatiuam aut affirmatiuam: qualiter probatur negatiua vide Barto. l. in illa stipulatione. ff. de verbo. oblig. z Cy. l. actor. C. de proba. z qualiter pro-

betur negatiua: not. Barto. l. in illa stipulatione. alle. ff. de verbo. oblig.

¶ Item si aliquis probauerit contra domino fenciscole se esse de genere z habuerit manum leuata an sufficiat respectu dominorum subditoium in quorum iurisdictione non est sita pars bonouum defun. De hoc no. Cy. l. sine contra. ff. de libe. agno. z glo. l. papiannus contra veterem. §. fi. ff. de inoffi. test. super verbo contendit.

¶ Item si contingat qd partes sint appunctate in factis contrariis z inuestigam fecerint ad omnes fines: vt pote ad finem concedij vel non procedendi et ad finem pncipalem z demus finita instantia pro reo ad finem concedij nisi quid inueste facte super pncipali habebunt vigores z efficaciam si postea super noua instantia qd ratur de pncipali. no. bona materiam ad hoc. l. ca. lites. ff. iud. sol. §. inter eadem parte.

¶ Item an probationes facte in processu criminali pnt in ea criminali: ecotra no. l. si pteio: ait. §. hoc edicto. ff. vi. bo. rap.

¶ Item quomodo negatiua possit probari vt pote si sententia iudicis vel instrumentis contineat qd talis fuit codenat ad expensas: z etiaz ad interesse alteri: z testes ibi p sentes deponat qd fuit iudicatus vel conuenit de expensis: z nihil fuit dictu de interesse vel alio casu nisi an sufficiat no. l. errores. C. de erro. aduo.

¶ Item etas probat per testes z ff. z etia p (aspectum) corpus z quo probet qd tenet probare. no. Cy. l. cu te. C. de pba. Bar. l. de etate. ff. de minorib. §. l. de etas.

De probationibus.

te. de probationibus. ff.

Adde (aspectum) ter. gl. 2. Bar. in l. minor. r. p. an. adito. ff. de mino. 2 vide ea q̄ no. p. Sal. in l. deo nobis. l. iiii. co. C. de epi. 2 cle. p. eundē Sal. 2 Sal. li. l. minor. C. de i. integ. resti.

¶ Item creditor tenet probare rē fuisse in bonis debitoris tēpore obligationis. emptor tō nō tenet ostendere rem emptam fuisse aī tps obligationis cōtracte: qz non sufficeret simpliciter creditor p̄bare rē fuisse debitoris sui: 2 semp̄ auditur emptor probare volens emptionem p̄cedere: vt not. l. matrem. C. de proba. 2 ibi C. r. et Baro. l. j. c. de i. iust. l. r. C. l. c. res. C. si res alie. pig. da. fuerit. C. tenetur probare. f. pignus amissu. 3 fuisse sine culpa: vt no. l. si creditor. C. de pig. ac.

¶ Item si actor probat damnum sibi fuisse illatū a pastu pecoris in mente mariti: in q̄ mēse p parte pastura sunt pmissa: 2 p̄ p̄ mēsis p̄hibita ipse non pbat sufficiter qz opz pbare de loco 2 tpe p̄hibito: 2 hoc t̄z exp̄sse Bar. l. nō solum. §. sciendum. ff. de ope. no. mun.

¶ Item pbare quē esse (mortuū) circa ea q̄ sunt magni p̄iudicij vt si q̄s accuset de homicidio: nec sarium est pbare vere 2 de certa scientia vt. qz viderunt 2 tetigerūt eū mortuū vt. l. ide. neratus. in si. cum. l. seq. ff. ad. l. aq. vel viderunt euz sepeliri iura. l. j. ff. de rel. 2 sump. fine. 2. l. ita vnlneratus. in princip. ff. ad. l. aq. vel euz decapitari. 2 sic de alijs in alijs vero que nō sunt tanti p̄iudicij sufficit probare vt habet in auct. hodie. C. de repn. 2 ibi no. 2 inter. dum sufficit fama cum. alijs p̄re-

sumptionibus: vt. l. ij. ff. de eod. s. demon. l. si. de her. instit. l. hoc in re. ff. de verborum obligatione. l. cum quidam. §. si. c. u. l. se. de leg. ij. l. si quidem. C. so. ma. vbi glo.

Adde (mortuum) Aug. in l. si. liquide. C. so. mat. vbi ponit istam notabilem distinctionem hic positam. Et ibi vide p̄ cum quibus modis pbat mors de quo per eum in l. p̄ponebat ff. de iudi. Et in l. de turela. C. de i. integ. resti.

¶ Item cōmissarij dari pro testib⁹ examinandis ad requestam illi⁹ qui vult facere inquestam suam debent facere adionari partem aduersarij ad certam diem 2c. 2 alius dieb⁹ sequētib⁹ 2 bonū est si pars citata ne deficiat prima die qz iterum adiones cum imitatio ne 2c. 2 hoc verbum in p̄n. inquestarum 2 pars citata non veniat cōmissarij debet et peccare sequētem diem 2 nō vltra. Et istud seruatur in parlamēto in alijs autē curijs pro sola contumacia procedūt commissarij vsqz ad receptio nem inq̄ste si citatio potest qz p̄d citata fuit ad videndum 2c. 2 ad singulos actus inqueste dum tñ non inueniatur interruptio in p̄cessu: alias secus.

Adde (adionari) vtrū valeat dictum testis si ne citatione partis. q̄libet prima fronte diceret qz non p̄ no. in. c. ij. extra de testi. Sed ibi dico vnum menti teneūdū qz valet dictum testis sine citatioe pris qñ ps esset citata et pensens nō possit talem testesz aliqua exceptione repellere. hoc pbat 2 notat per dominū And. in. c. venies. el. j. in. v. col. de testib. 2 istud est de mente Bar. in

De probationibus.

So. l.

l. theopompus. ff. de do. prelega. in vericulo. itē quero. 2 dominus An. c. ij. de testi. istud. voluit Alex. in cons. suo. iij. incipien. difficultas huius 2c. facit etiā ad p̄dicta qd̄ voluit Bald. in. l. vt. de iusti. 2 in. l. de crimine. ff. de adulter. vbi dicit qz vbi q̄s euidenter caret exceptione nō est citādus. idem dicit Sal. in. l. iudem. C. de def. ci. vi. 2 in auct. s. 3. nouo iure. C. de ser. fugi. pro quibus facit ter. l. c. bo. ne memorie. l. ij. extra de ele. fac. ciunt dicta p̄ dñm. §. eli. l. c. c. vbi. in. vj. col. in fi. de iudi. 2 ibi in. ij. colum. vbi inquit qz non est citādus. necessario absens cui certū est defensionem nō cōpetere alle gar ij. voluisse glo. ibi: 2 Abb. post alios 2 domin⁹ And. in. c. et infirmatione. in fi. extra de appella. 2 subdit et circa materia istā qz in trinus notorie in bñficio pot̄ spoliari nō vocatus allegat Anno. et hostie. in. c. accepta. de testi. spol.

¶ Item cōmissarij nō possunt p̄cedere ad act⁹ inq̄ste sine p̄curatore dñi oncis si procu. solus expe riatnr vel si sit adiunctus in causa et agatur de negocio de se indiuisibili sine p̄iudicio p̄cipis alias secus: quia ad requestam partis possent p̄cedere ar. l. etiā. ff. de mino. l. si comunem funduz. in p̄inc. ff. quemadmodum serui. amit. 2 ps ipsa tenet facere oēs expensas.

¶ Item commissarij referēdarij nō p̄nt nec debēt procedere ad actū inqueste nisi habeāt cōmissionez signatas 2 sigillatam nisi fieret de cōsensu partiu. vel nisi fuisset tra ordinarij p̄ curiā vt fit inter. dñi p̄pter cause modicitatē 2 par tis paupertatē vel nisi esset iudex

vel commissarius cum adiuncto 2c. quia ipse est certus de processu 2 possit postea sigillare cōmissionem 2 alia arramenta.

¶ Item commissarij supradicti dari p̄ curiā parlamētū nō p̄nt p̄cedere immo debet cessare statim cū inceptū est parlamētū nisi i cōmissionē dicat nō obstat. qz parlamētū sedet 2c. Et tūc poterit p̄cedere vsqz ad dies senecallie ad quos inq̄ste debēt reportari. s. si in cōmissione dicatur qz inq̄sta remittat qz citius poteritis tunc sufficit qz inqueste remittat ad finem parliamenti. Si vero dicatur remittatis cum perfecta fuerit inqueste: 2 tūc 2c. post parlamentum possunt p̄cedere vsqz ad perfectionez inqueste ante tamen qz aliud incipiat parlamētū.

¶ Item de stilo curie parlamētū testes iurati sunt statim reprobandi: salte ante eorum depositiones nec sufficit protestari nisi expresse fuerit reseruati p̄ commissarios de consensu partium. Et istud potest seruari vsqz ad receptionem inquestarum in curia. de hoc no. c. presentium. de testi. 2 seruatur in partibus istis: quia sufficit sola protestatio 2 reseruatō facta de consensu partium.

¶ Item coram iudice sen 2 missis r̄is 2c. lectis articulis 2 p̄fiso iuramento veritatis: actor 2 similiter reus aut eius procurator: potest affirmare articulos suos simul 2 vno cōterru: sed responderē debet articulis partis aduersē sigil latim 2 singulis quid sciat vel cre dat de eisdem. Et si articulus cōtineat plura facta quorū aliq̄ scit esse vera 2z illa consiteri 2 dicere qz cetera nō credit. Et si articu

De probationibus.

contineat factum principale & cō
suetudinem satis nota pcurator
debet confiteri cōsuetudinē quā
scit esse verā. vñ si pars rideat p̄
eam instruere vt confiteatur con
suetudinem q̄ al̄s procurator le
deret conscientiam suam. Et pos
sissime si sit p̄sens vel noluerit
malitiose interesse. quidā tamen
dicunt q̄ si articulus contineat
pro parte factum verum & cogni
tū & p̄ parte nō q̄ nō pōt respōde
ri sic articulus put tacet nō credit
z de hoc no. gl. c. si. de confes. li. vj.
Et sup̄ his vide z no. c. p̄sensium.
de testi. eo. lib. Si vero pars ad
sōmata ad respondēdū articulis
faciat defectum z nō comparat
de filio huius curie articuli habē
tur pro confessis: z possunt inder
vel z missarij p̄cedere ad recipiē
dus iuramenta testū. Sed istud
videtur esse minus bñ dictum: q̄
p̄sentia p̄ cōtumaciam nullū de
bet afferre cōmodūz parti aduer
se. iuxta ea que dicit gl. si. si. c. si.
alle. de confes. li. vj. q̄ forte si p̄sens
esset: vel eius (procurator) confi
teretur alius esse vera q̄ credē
rēt in sui iudiciū z commodum
partis aduerse. Et ideo est meli⁹
vt iterū adnotetur cū intimatio
ne: q̄ si nō cōpareat articuli par
tis aduerse habebuntur p̄ confes
satis. Et forte forte secūde cōtu
macie hec deberēt fieri. q̄ fz ter.
p̄dicti. c. si. de p̄fes. si ille q̄ fuit ad
sōmatus vt. s. cōpareat z iustus p̄
iudicē q̄ respondeat ad fz ratio
nabili causa recuset r̄ndere aut
cōtumaciter se absentet in his q̄
scripta sunt in articulis p̄ductis
bz haberi p̄ confesso.

Adde q̄ pcurator. An pars
q̄ debet respondere

articulis alterius partis. i. p̄ cre
dit vel non. possit respondere per
procuratorem: z hic apparet q̄ sic
tamen vidi istam difficultatē mo
ueri i vide andegauē. Et fuit de
terminatum per iudicem post de
liberationem aduocatoz hic assi
sentium q̄ si pars que debet res
pondere sit impedita iusto impe
dimento z probabili: vt q̄ morbo
laborat: tunc mittendo z curato
rem in structūz bene auditur. Si
vero nulla subit causa: tunc de
bet venire z cōparere p̄sonaliter
z p̄ hoc bene facit glo. si. in. l. ad
egregias. ff. de in. iur. z p̄ hoc vi
de. c. pastoralis. z ibi doc. extra de
in. vbi dicitur quod pars debet p̄
sonaliter respondere q̄n agitur de
facto prop̄io tamen commiter
obseruatur contrarium in aliqui
bus partibus: videlicet q̄ idistur
cte partes respondent per procu
ratores instructos.

Adde q̄ de glorioso z lan
dabili filio castelle
parisiensis pcurator admittitur
ad respondēdū articulis partis ad
uerse per credit vel non: dūmodo
habeat ad hoc speciale mādātū
in hoc enim casu speciali opus
est mādato alias procurator nō
est audiendus. Et illud satis vult
textus in. c. si. in vj.

¶ Item si fise possidet bona va
cantia ob defunctum heredum z
alius dicat se esse herede defun
cti ab intestato: qui si nequit p̄ba
re gradum consanguinitatis nec
parentelaz probet quod ipse z de
functus de cuius successione agi
tur publice z communiter repu
tabātur cognati vel consanguī
nei inter habitantes ville vel lo
ci in quo fouebat ipse defunctus

De probationibus. Solj.

latem z domicilium.
Item q̄ audierunt dici a pluri
bus habitantibus loci predicti q̄
illi erant cōsanguinei filij aut ne
potes fratrum aut sororum.

Adde loci q̄ probatio filia
tionis fieri potest per
famā viciniaz vel per p̄sumptio
nes resultantēs ex eo: quia pater
nominabat talem pro filio vt not.
in cap. per tuas. de probatio. Et de
hoc vide Bal. in. l. si filius. ff. de his
qui sunt sui vel alie.

Item q̄ ipsi muno dicebant z
asserbant se esse cognatos ex la
tere paterno vel materno: q̄
miliariter edebant z bibeabant si
mul dicēdo: hic est cognatus me⁹
et alia verba similia. Et vterius
dicebant q̄ ipso mortuo sine libe
ris alius debeat esse suus heres z
proximior de genere suo.

Item z si defunct⁹ hoc cōfessus
est in lecto mortis hec simul iun
cta sufficiunt ad probationē gene
ris seu parentele. Cy. tāgit questio
nem istam. l. non epistolis. C. de p̄
ba. Et aduertendū q̄ ad p̄bādum
consanguinitatem z potissime in
his que sunt extra p̄imum gra
dū necessario requiritur q̄ proba
tur linea consanguinitatis: q̄ per
consuetudinem illi qui sunt ex la
tere paterno non succedunt in bo
nis maternis nec cōuerto: imo
bona illa deuolunt ad fiscū. Et
etiā grad⁹ parentele incipiēdo a
stipite vel etiā a primo gradu qui
est fraterum vel sororum: vt habe
tur. c. series. z c. lz quidez. de testi.
z ibi no. c. tua. de consanguī. z affi.
q̄ filiatio vel z sanguinitas solo cō
sensu nō pōt fieri nisi ab arte z natura
q̄ est matrimonium cum carnali

copula que p̄ducunt filios z con
sanguineos iure nature habiles
ad succedēdū: q̄ adoptiui z natu
rales tantū de consuetudine non
succedūt ergo cōsensu paritū
nō sufficit ad hoc z p̄ his nec pos
sēssio vt signāter ponit Cy. l. non
nudis. C. de p̄ba. facit bñ. l. adē. z
l. si. in princip. ff. eodē titū. z super
hoc passū claruz est de cōfictūdi
ne q̄ duo vel plures nō possunt
se inuicē insituere heredes: z illa
insitutio nō potest solari effectū
nisi vsq̄ ad quartā partē bonorū
defuncti z etiam in milite. Et da
to quod ibi sit sufficiens numer⁹
testium iuxta eo q̄ no. l. licet. C. de
pac. quomodo plus operabit tacti
tus q̄ expressus consensus.

¶ Itē l. j. Similian⁹. ff. de li. agno.
loquitur ad alimenta: sed secus
quo ad ius succedēdi vt ibi not.
Ista tamē faciunt admittēda p̄
bationis z forte semiplenā p̄ba
tionē: vt dicit glo. l. si. in p̄nc. ff. de
p̄batio. ita q̄ si probetur p̄imum
gradus z in aliquo gradu sequē
tū sit difficultas vel defect⁹ p̄ba
tionis forte illud sufficeret iuxta
c. licet aliter prope finem. Et que
quid dicatur quod est reperire
quasi possessionē filiationis que
procedit ex propria z communi re
putatione. z super hoc vide Bar.
l. filium. ff. de testamē. ho. l. j. s. ad
q̄tionē. ff. de quest. Ad p̄bationē
matrimonij forte sufficeret quod
dictum est immediate. Et de hoc
not. l. si vxor. s. sed si ea. ff. de adul
ter. facit. l. muliere. ff. de ritu nup.
l. si vicinis. C. de nupri. Similiter
de fraternitate vt notat Cynus
in predicta. l. non epistolis. hoc
forte quo ad alimenta vt dictum
est vel si contendatur cum pa
5

De probationibus.

nato de successione illa sup possessio
 soio vt tibi ad iudicetur recedentia
 secus i fisco si fundat^r est de iur
 re comuni z fisco^r debet remanere
 fati^r quousq^z fieri debeat parti
 requirenti plena rerum predicta
 rum ad iudicatio. Et pro hoc facit
 l. neq^z professio. C. de testa. l. inbe
 mus. C. de le. causa. Et istud quod
 dicitur de qua^z possessioe frater
 nitatis non extendit ad alios gra
 dus. hinc est q^z probare filiationem
 est difficile. ita q^z quasi im
 possibile reparatur. vt. l. lucius. ff.
 de codi. z de possunt tñ pecture z
 presumptiones clarificat secundum
 ea que dicta sunt supra etia^z si
 de iuratus z ille qui vult sibi suc
 cedere erant eiusdem cognomi
 nis z loci z habebant vel habere
 consueuerat possessiones commu
 nes et pro indiuiso q^z vnus ipso
 rum vel predecessorum suoru^z fue
 rit datus alteri tutor tanq^z prior
 minor et sic de alijs que possunt et
 debet mouere animuz iudicis. ar.
 eorum q^z no. l. j. s. fina. ff. de aqua
 plu. ar. cen. ar. in. c. per tuas. de pro
 ba. z in. c. quoties. z. c. licet ex qua
 dam. de testi. vbi habetur q^z maior
 fides debet adhiberi sentibus z fl
 lis q^z sunt de paratela iuxta no. c.
 michael. de si. presby. ite etiam est
 necessarium allegare et probare
 genealogiam z singulos gradus
 consanguinitatis quoadmodum in
 prescriptioe iurium in copozali
 um z potissime psonalium neces
 se est allegare titulu^z validum ad
 traslatione^z dñij. sufficit tñ probare
 diuturnam solutione^z vt. l. c. de in
 rem verso. z ibi no. ff. de vsu. Et si
 istud sit i^z ins cōe oportet titulum
 pbare. vt. c. j. de prescriptio. lib. vj.
 z. c. si diligenti. eo. tit. in antiquis.

Cit^r hoc pbatur alia ratione.
 Clarum est q^z licet sit dare quasi
 possessorum fraternitatis vel cō
 sanguinitatis: fisco^r admitti debet
 ad probandum contrarium vt in
 rib^z superius allega. sed sic est q^z
 nisi pponat linea z gradus nec
 non et alij gradus cōsanguinita
 tis auferatur facultas probadi et
 stat z remanet simplex negatiua
 ergo zc. probare enim filiatione^z
 est difficile sed cognationem pro
 bare est facile. not. l. i. ff. de
 probatio. in vltima glos. Unde
 qui vult inuenire gradum debet
 inuenire stipitem. vt not. ff. de suc
 cesso. edic. l. i. autē frater. z Bald.
 c. j. de nat. feud. successi. col. j.
 Aduertendum tamen q^z ad pbā
 dñi preambulum in causa accusa.
 homicidij sñij sufficit possessio vel
 quasi maternitatis. vt no. l. non
 ignorat. C. de accusa.

Cit^r duo testes deponit pro par
 te z eos pducit vnus testis pdu
 cit^r p^r aduersa deponit t^r di
 recto sñij an sit vel nō sit sufficie
 re probatum. no. Cy. l. j. c. de pro
 cura. l. in bonafidei. C. de iureiur.
Citez plus valit duo testes de
 ponentes de affirmatiua q^z plures
 alij deponentes de negatiua: hec
 dicit glo. l. diē pferre. ff. plures.
 ff. de arbi. fac. l. j. ff. de ventre ispi.
 z ibi Bart. z no. gl. c. cum iōanes.
 de si. in fru. c. bone. z. c. cum dile
 ctus. de electio.

Adde (glo.) q^z illa gl. dicit
 ordinariam Bald. in
 c. vnico. de cōen. inter me z do
 minum de port. seu. l. libro. j. in vsu
 bus seu. z ibi vide per eum. z eius
 apofillatione^z quādo potius cre
 dedā sit testib^z affirmantibus q^z
 negantibus. Et vide Bal. l. i. data

De probationibus.

So. liij.

opera. C. q^z accusa. nō pos. vbi alle
 gat glo. singulari. lxxj. disti. cap. cle
 rici. vbi testes negantes preserun
 tur affirmantibus fauore libera
 tionis vel rei vt ibi innuit glo. vi
 de Spec. in titulo de proba. s. in
 versu. hoc quoq^z.

Cit^r Item si creditor probauerit
 debitore^z surripuisse literam obli
 gationem statim iuramento credi
 toris de summa debiti cum arbi
 trio seu rararide iudicis. als opor
 tet probare tenorem seu summaz
 debitam z litera amissionem sine
 culpa creditoris. vt. l. si de posses
 sione. C. de probat. z ibi no. l. testiu.
 C. de testi. l. j. C. de fide instru.

Cit^r Item si ille qui obtinuit lite
 raz gratie a Rege vel principe nō
 potest probare casum p^rout narra
 tur in litera vel forte illud quod di
 minuit factū delictū cōsiliū est q^z
 ipse impetret de nouo literas ab
 eode; dño cū cauda simplici istud
 cōtinētes virtute quarū mādabit
 q^z stetur eius iuramento: ita cō
 suctum est fieri. Auditur tñ pcur
 rator volēs probare contrariū: scz
 q^z casus fuit perpetratus in cō
 spectu plurium z q^z vtraq^z litera
 sit subrepticie impetrata. filij au
 tes; z alij ad quos spectat interese
 ciuilitur z singulare hoc proponere
 nitenates de se non admitteren
 tur nisi adiuncto procuratore et
 hoc de consuetudi.

Cit^r Item si accusatus de homici
 dio negauit. Simpliciter etiā con
 zictus auditur volens probare q^z
 hoc fecit ad sui (defensionem) t^r u
 tius tamē erat ista simul z successi
 ue proponere. vt no. in aut. contra
 qui proponam. C. de non nume. pe.
 (defensionem.) Ang.

Adde l. i. j. c. ad l. cor. de fr.

car. qui tradit aduocatis formam
 practicandi cum inuunt accusa
 tum pretendentes eum non de
 bere puniri eo quia fecit ad sui de
 fensionem quia debent articula
 re q^z accusatus de homicidio occi
 dit insultantem existēs in vite dis
 crimine constitutus. Et dicit multo
 ros liberasse a morte. vide plene
 per eum.

CItem si quid fuerit omissum in
 scriptura testamenti vt q^z habe
 tur filius: sed nō heres esto filius
 admittitur ad probandū q^z hoc nō
 omisit testator: sed notari^r z suffi
 cit hoc probare per duos testes z
 similiter acta curie nō possunt p
 bari nisi per scripturā vt. C. de ap
 pel. l. a proconsulibus z. c. quoniam
 contra. De proba.

Cit^r si proponatur error illud po
 test probari per testes z ita tenet.
 Cyn. l. errore. C. de testa. Anno. c.
 quoniam alleg. sic alias vbi ad so
 lennitatem scripture requirūtur
 testes: sufficit probare errorem et
 omissionem per duos testes sicut
 etiam sufficit probare mandatū
 principis vt no. Cy. l. testium. C. de
 test. l. de manda. prin. c. cum in ius
 re. de offi. deleg.

De testibus.

Summarium.

Testes possunt ad eternam
 rei memoriam examinari.

Testes per quos possunt ad eter
 nam memoriam examinari.

Domestici ad admittant in testi
 monij p filio habitare cum pre
 sentis debet dare rationem sui
 dicti.

Uxor aut commensales non com
 pelluntur testificari contra mari
 tum aut dñm domus.

Examinatio testium quot dilatio
 5 iij

De testibus.

- neas admittat.
7. Testis an debeat esse ieiunus dñi testimonium fert.
 8. Testes sunt sigillatim examinandi.
 9. Testes possunt die feriata examinari.
 10. Testis approbatus non potest ultra reprobari.
 11. Crimē obficiens contra testem debet illud specificare.
 12. Dānū in domo datū probatur per domesticos.
 13. Testimonium vnius nullū.
 14. Testes super vno articulo pducti nō debēt sup alio examinari.
 15. Testis an possit suū dictum corrigere.
 16. Testes sūt ad cōcordiā reducēdi.
 17. Testis iurās dicere veritatem nō admittitur sine iuramēto.
 18. Testis diuersimode deponēs falsarius habetur.
 19. Mater admittitur in testimoniū vbi queritur de erate filio.
 20. Consanguinei admittuntur in testes pro parētela probāda.
 21. Testis se offerens p suspecto hñ.
 22. Testis qui sūt inimicus patri potest a filio reprobari.
 23. Iurās tacere secretum nihilominus tenetur dicere veritatē.
 24. Repellendi a testimonio.
 25. Iuramētū testis an possit remitti.
 26. Mater aut mater an admittantur in testimoniū pro filio.
 27. Procurator in causa non potest esse testis in eadē.
 28. Testis qualitates debent in suo testimonio inseri.
 29. Testis quālibet habeat causam sui dicti declarare.
 30. Infamis nō admittit in testimonium.
 31. Testimonium an possit inscriptis tradi.

42. Testis an debeat cognoscere partes litigantes.
43. Testis semel examinatus potest ex causa iterū examinari.

Saliqui habeat testes senes: valitudinarios: aut astituros longa absentia potest obtinere a domino duce literas per examinandis testibus conditionis predictae: ut sibi valeant attestationes eorum in modis probationis et ad perpetuam rei memoriam: in causa mora vel mouenda contra talem et. Uerū est qd requiritur et eam infra annum inchoet vt. c. quoniam sequenter. vt lit. nō conf. c. significauit. et ibi in glo. que incipit inter hunc et. r. alberici de testib. et. l. ij. §. dñe cause. ff. ad carbo. 2. ponit glo. l. lege aquila. ff. de ad. l. aq. i. 2. no. Cyn. aut. sed si quis C. de testib. nec sufficit citari solas ca. ad domum/ secuta consummācia: vt ibi nota.

Adde super principio rubricae et materie presentis tituli fm Cynum in aut. sed et si quis. C. de testib. qd quedā sunt qd emergunt expedienda ante litem contestatam vt exceptiones declinatorie: et indistincte. In istis recipiuntur testes ante litem contestatam. no. in. l. penult. C. de excep. quedā sunt que habent expediri post litem contestatam. vt negocium principalis intentionis et parte actoris/ vt exceptiones dilatorie et peremptorie et parte rei in quibus refert aut est causa inchoata per libellū: aut non est inchoata. Si cā est inchoata per libellum tunc regulariter ante litem contestatam. nō recipiunt testes nisi quando facile abesse possunt

De testibus.

So. liij.

vt puta morte vel absentia: secūdo casu quādo nō est verum ad iudicem distinguūt reus ab actore. Nam reus cum non sit in eius potestate quādo conueniatur andif volens producere testes ad eter. 3. nam rei memoria sine facile possunt non esse sine non. Actor vero cum sit in eius potestate quando aor nō auditur nisi qd facile possit abesse. sic debet intelligi principium pñtis rñ. sic intelligit aut. sed r. si qd. C. de testi. ar. l. pure. in ff. de dol. mali excep. de hoc vide rep. glo. r. docto. in. c. significauit. extra de testibus.

Item et hoc idem potest facere dominus fenescallus licet tamen coram eo iam incepta. Et inquestis inde facta signabit penes curiam parte aduersa pñte vel vocata. Et valebit inquestis predicta saltem respectu testium mortuorum: quia alij essent examinandi parte aduersa non consentiente qd prima sortiatum suum effectum.

Item requiritur qd pars aduersa vocetur ad dādū commissarios vel adiunctum si litere dirigant dño fenescallo aut eius locum tenentis. simpliciter: secus si in literis contineatur qd ipse examine vel examine faciat testes et. qd tū potest bare commissarios et.

Sed an iudex debeat et possit facere inquestam in causa que pñt decore eo. no. glo. l. cur. ff. de testibus. 2. l. iudices. cū aut. ibi posita que incipit apud eloquentissimū. C. de fide instr. in. l. scire oportet. Soporere. ff. de accu. In causa vero criminali processus debet fieri coram iudice: et testes sunt ab eo examinandi: vt ibi no. et. c. constitutus. de fideiuss. Et in cau

sa civilis pars debet vocari ad videndum iurare testes: et ei debet tradi copia commissionis articulo rum nomina et cognomina testium et copia processus verbalis.

Item an seruatores et domesticis admittantur in testimonium in causa filij: maxime si morietur filius in domo patris: videtur qd non per. l. parentes. C. de testi. et ea que not. c. infirmitate. de offi. deleg. et no. per Jo. fab. insti. de testa.

Adde (domestici) de hoc an domestici et familiares admittantur in testimonium vide p Alber. de rofa in tractatu de testibus. in. ij. tit. Et vide Bart. de reprobat. testium in reprobatio. Item reprobat si sint domestici: et vtrū vror sit domestica vide ibi per eum. et vide qui dicantur domestici et familiares. et si in testimonium admittantur per Joannem fa. in. l. ij. C. eo.

Item verum ille qui contendit de beneficio sit admittendus volens probare titulum suum per testes. no. l. si qua per calumniam. C. de epi. et cle.

Item testis debet reddere cām dicti sui et se scire illud esse verum et tali causa que procedit ex vna quibus sensuum. l. qz vidit et. alias debet dicere qd illud credit esse verū et dicere causam quare ita credit: alias forte nō valeret eius testimonium. vt. l. sokam. r. ibi no. C. de testi. c. cū causam. eo. tit. et hoc si interrogatus nesciat dicere causam saltem probabilem vel iustā: vt ibi no.

Item mercenarij et comensales repellunt a testimonio: et crās vir et vror: et non potest vror appellari ad ferendum testimonium contra vtrū

De testibus.

Et de his no. l. etia. C. de testi. 2. ibi. Cy. admittit tamē frater p fratre nisi sint communes in oibus bonis vel in ijs de quibus agitur sed tamen ei non tanta fides adhibetur: vt no. Cy. l. parētes. C. de testi. 2. l. qm̄ liberi. in. j. q. 2. eos. eo. tit.

Et qui domestici vel familiares repellantur a testimonio. no. l. etia alleg. 2. glo. c. in literis. de testi. 2. c. si. de verborum signi. et. c. licet. de pūille. 2. hoc si tempore lati testimonij: secus si tempore contracti tantum: vt notat Bart. l. pma. §. si feruus. ff. de questio.

¶ Item ad producendos & examinandos testes dantur tres productiones seu dilaciones: 2. quarta cum causa: vt no. c. in causis. c. vltra. de testi. non tñ possunt produci nec examinari post publicationem inqueste & postq pars dicitur testificata nisi i causa exces sus: vt dicit Bar. l. j. §. ff. de qstio. l. omi fratres. ff. de penis. 2. in aut. q̄ semel. C. de proba. c. tertio loco. de proba.

¶ Item ex honestate nullus debet ferre testimonium nisi (i.e. ieiunus) vt. c. j. de testi. 2. si iud esset forte obseruandum in eo qui consuetus est nimis bibere vel se inebriare. ar. l. dolum. cum ibi no. C. de dolo.

Adde (ieiunus.) Quis dicitur ieiunus. de c. sacramenta. de c. sacra. distin. j. que resoluit q̄ ille dicitur ieiunus demum facta digestio. per quas glo. vide multos actus qui debent celebrari ieiunio stomacho.

¶ Item testes debent examinari sigillatim: 2. quilibet per se alias non valeret eorum dicta. vt. c. vnerabili. de testi. 2. c. e. ti. l. nullus. 2. hoc nisi fiat in iudicio de cōsensu

parium. vt fit in modicis causis. ¶ Item testes pnt examinari etiā die feriata. Et hoc bene seruatur Quis non sit secundum lucam. de hoc no. cle. j. de offi. deleg. pe. tangit in c. de ferijs. §. ij. verficu. quid si tunc.

¶ Item semel conuictus de (periu- rio) amplius non d3 admitti in testimonium 2 de circūstāijs: no. glo. c. presentii. de testi. li. vj. super verbo interrogatorio.

Adde (periu- rio) que fit pe- na periuri in foro cō- scientie seu cōfessionis. Dic q̄ debet ieiunare p. l. dies i pane 2 aq̄: vt in. c. cūq̄s. vj. q. j. Nota tñ q̄ pe- iurus in diuersis locis 2 penis di- uersis puniit. p̄mo si q̄ iuret in dco in trāsactione seu p̄missio- ri: 2 non obseruauerit iuramentū puniit penis. l. si q̄s maior. C. d̄ trās ac. Incer quas est q̄ ip̄o iure pun- tur ao omni iure 2 actione. Sc̄do periurus est infamis de facto 2 de iure. c. infames. vj. q. j. Angel. et Bart. in. l. lucius. ff. de infra. ex hoc sequitur duplex pena. p̄ma non amplius admittitur ad aliquam dignitatem sine honorem. vt. l. ij. de dignita. C. li. rj. imo si promotus fuerit ad honorem debet repelli. glo. in verbo periuri. in. c. pene- rabilem. et de elec. Sc̄da pena: non admittitur ad testimonij vt hic. Tertio periurus ex hoc nota amittit bñficia omnij legij: cano- nū 2 statutorij quib⁹ cauet q̄ cre- di debeat iuramento alicuius. ter. est in. c. p̄nulli. rj. questio. v. nec in sua cā. 2c. Et hoc limitat. l. si q̄n. C. vnde vi. vbi creditur iuramento expulsi de amissis. Et istud etiam limitat consuetudinem nostram dicentem q̄ pro damno 2 omnia

De testibus.

So. lxxxj.

no. animalij credi iuramento dā nā passi. De alijs vide plene p Ja so. in. l. i. dno. §. ff. de iureiur.

¶ Item purator dñi pōt p̄duce re in tēsem pro interesse dñi illi qui sūt iniuriat⁹: vel dānum pas- sus: vt habetur in stilo parlamen- ri in tractatu inquestrarum. §. itē procurator regis 2c.

¶ Item 3 tēsem que produci nō possunt obicere in psonā eius in eadem instantia nisi causa supue nerit/ sed contra eius depositionē secus: vt. c. presentii. de testi. 2. ibi. not. 2. l. si quis testibus. C. de testi. Secus si p̄ducit instrumentum/ quia illud p̄uidere potuit: vt no. c. presentii. de testi. in p̄ma glo. 2 no. l. iuris iurandi. C. de testi.

¶ Item si 3 tēse obijcia crimē illud debet specificari 2 declarari aljs pars non est admittēda: vt. c. presentii. §. testes. de test. lib. vj. 2 c. vt circa. de elec. eo. lib. 2. ibi glo. sup verbo omnia 2 singula.

¶ Item si pars adiornata ad vidē dum iurare testes nō compareat auditur in publicatione inqueste offerens se daturam obiectiones super reprobationes. Secus si cōpa ruit 2 nihil protestata fuerit vt di- cit Cy. in aut. si testis. 2 ibi not. l. si quis testibus. C. de testi. 2 no. c. p̄e- sentium. et. c. cum causam. de tes- ti. de stilo parlamenti inconti- nenti tradende sunt reprobatio- nes testimonij: nisi fuerit parti refer uatum. et super hoc vide Cy. aut. si testis. C. de testi.

¶ Item quādo testes debent depo- nere de scientia vel credulitate vel auditu. 2 quō p̄betur stare vel non errare memoria. no. l. j. §. itē habeo. ff. de aqua plu. arc.

¶ Item testis repellitur a testimo-

nio si fuerit aljs conuict⁹ de crimi- ne: vt. l. athletas. §. calumniator. ff. de his qui no. infra. de iure cano- nico: etiam si aljs nō fuerit conui- ctus potest cōiuncti. vt. c. super eo. et ibi no. de testa. 2. l. i. de except. in parlamento nō admittit obie- ctio p̄dicta/ nisi dicat q̄ eo testis fuerit cōiunctus 2 cōde matus.

¶ Item ad p̄bādū damnū dātū in domo vel nauī admittit testis (domestic⁹) vt. l. quoties. C. d̄ nauī fragi. lib. rj. et ibi not.

Adde (domestic⁹) Nota. l. consensu. C. de repu- tid hoc pōt addere duos casus in quibus domesticus admittitur in causa ciuili. p̄mus est in clerico qui admittitur in causa vice ecclē- sic. c. rj. q. ij. insuper eo. Alius est casus in probatione consanguini- tatis. rrv. q. vj. c. j.

¶ Item ad refrenandū multitudi- nē testū in parlamento nō pnt pr- duci sup vno articulo nisi decē tes- tes de iure in certis casibus tres tantū: vt not. Bar. l. quoties. C. de nauis. lib. rj. sed iud nō seruatur in partib⁹ istis 2 s̄m canones p̄- rantur. Et super hoc toto nego- cio habetur. c. cum causam. que inter. 2c. de testi. 2 ibi nota.

¶ Item in parlamento nō possunt produci nisi tantū decem testes super vno articulo et illi qui sup- abundantem vel excedunt numerū p̄dicum reijciuntur.

Adde q̄ p̄ ordinationes re- gias q̄ optimo iure leges frācorū appellari deberēt: p vno articulo decē testes tñi pdu- ci pnt nec debet cau⁹ aduocatus in fraudem legis pluries vnū 2 eū dē articulū repetere qm̄ p̄mō re- p̄tatio ipm̄ iurare non potest vt

De testibus.

habetur. 2 canetur dictis ordinat. 15
nationibus que sunt Ludonici duo
decimi reitendo plures ponit
articulum illum.

Item q̄ leschotes deffusd. font
viayezc. Et q̄ iste articul^{us} est re
latin^{us} ad oia precedetia testis p̄t
sup̄ his oib^{us} interrogari in parti
bus istis vbi non est p̄fixus nume
rus nō est necessariū dicere q̄ pre
dicta sunt vera: z de iure canonico
nō debēt p̄ducti in causa vltra
numeri. xl. c. cū cām q̄ iter archi.
de testi. z ibi est bonus text. et glo.
in materia ista.

Item testimoniu^m vni^{us} tñ nō va
let: q̄ vor vnus vor null^{us}: vt no.
c. veniens. de testi. l. iurisurandi.
C. de testi. Et hoc nisi testator vo
luerit vni soli fidem adhiberit vt
l. theopompus. ff. de do. p̄le. Et
interdum volum^{us} testatores q̄ fe
tur iuramento parris vsqz ad cer
tam summam.

Item pro ecclesia et cōtra eccle
siam admittuntur in testimoniu^m
illi de collegio saltem in his que
acta sunt in capitulo z quod non
vergūt in vtilitatem singulorum: 16
vt dicit Cy. in l. parentes. prope fi
nem. C. de testi. et no. c. tercio loco.
de proba. c. insuper. de testi. et. c.
cum nunciū. eodem tit. z not.
in materia vero pascuoniu^m z simi
lium singuli de vniuersitate non
admittuntur vt ibi not.

Item testes p̄ducti super vho
articulo nō debent super alio in
terrogari: nisi dep̄deat a primo:
vt no. glo. l. si quis libertate. in fi.
ff. de peti. her. z an valeant dicta
sp̄sū in iam dicto casu: not. Bar.
l. diuus. ff. de questio. z Cy. in l. mo
mentanee. in fi. c. qui legi. perso.
habe. ita. in iud.

Item testis (incōtinētis) p̄t
corrigere: addere: vt minnere de
positioni sue: z debet recipi z scri
bi subius primā depositionē dice
do q̄ testis redit incōtinētis et di
cit q̄ reducit ad memoriā zc. Sed
si et intervallo nō debet recipi vt
not. c. cum causam. de testi. z Cy.
in aut. at qui semel. de p̄ba. Bar.
tangit. l. si postulerit. §. qui si ne
gauerit. ff. de adul. sed p̄sumet
multum maturabiliter. l. eos qui.
ff. de fal. Et si reperiat^{ur} contra
rium cui depositioni sit standum
ibidem notatur.

Adde incōtinētis qm̄ dicat
incōtinētis fieri vt
de glo. summe no. in c. p̄terea. ex
tra de testi. cogen. quod. c. semper
allegatur ad id qd̄ testis ex inter
uallo nō potest dictum corrigere
fm̄ Abba. que ibi vide. Et not. q̄ si
testis primo deposuerit: z postmo
dum extra iudiciū p̄terea falsum
deposuisset stat depositioni eius pri
me de quo vide Bar. in l. genera
liter. C. de nō nune. pecu. allegat
ter. in c. sicut. de testib^{us}.

Item testes reducēdis sunt ad
concordiā: vt. l. ij. c. de cōtra. ind.
tit. z c. cum nobis. de testib^{us}.

Item sufficit q̄ pars p̄bet inte
rioni sūā per rationē naturalem
not. l. scire oportet. §. iustici. ff. de
ercu. tut. Si testes producti sunt
cōtrarij aut litere produce quid
stendum. not. l. in exercendis. C.
de fide instru.

Adde naturalem qualiter
intelligat ista verba
hic posita. rationē naturā zc. vel
iustitiam naturalem: vt dicit text.
in §. Sufficit. hic alleg. dicit Aug.
in l. si creditor. C. de pigno. act. di
cit se intelligere per naturalem

De testibus.

So. ly.

Institū id est per duos vel tres te
stes. Cū in ore duos vel tria stet
omne p̄bis. vt. c. cū esses. z c. rela
tū. extra de testi. Et refert Jac. de
arc. ibi ita intellexit illū ter. q̄uis
nōnulli exposuerūt naturalem id
est p̄ iuramentū: vt ipse refert.

Item si testis iurauerit dicere
veritatem super articulis p̄ qui
bus probandum productus est in
testimonium et deposuerit super
alijs articulis vel super alio facto
quod non dependet a precedentib^{us}
b^o articulis depositio sua quo ad
hoc nō valet: q̄ non iuratus depo
suit: secus si facti illud possit ser
uire ad causam z cōmodū partis.
Et si iurauerit dicere veritatē in
causa: vt. l. iurisurandi. C. de testi. c.
cum dilecti. eo. tit. z no. Cy. l. vni.
C. ne q̄s in sua causa ius di. z ideo
caueat ille qui producit testes: vt
aduerat commissarios super re
ceptione iuramenti.

Item si testis in relatione di
cat q̄ deponit prout deposuit in
informatione an sufficiat. no. Bar
tol. l. eos qui. ff. de fal.

Item si testis coram producēte
deponat ad intentionē partis zc.
z p̄ducitur p̄pter hoc in testimo
nium z coram commissarijs depo
nat contrarium: vt fallax z falsari
us debet reputari: et maxime si
siam cepit salarium. Et per hoc
notat Barto. l. eos. ff. de fal.

Item mater admittit in testi
moniu^m tñ q̄ritur de etate liberor^{um}
suorū non vt faciat implenā p̄
bationē sed p̄sumptionē vna cū
aspectu fedis: vt not. l. etis. ff. de
proba. Et cui agit de parentela
admittunt cōsanguine: z eis por
tiones credēdi est: vt not. l. qdā. eo.
§. z c. licet. et qdā. de testi. z bo

nisi est q̄ testis deponat de aliquo
nouitate: vt qz eo anno fuit bellū
zc. vel rex fuit zc. vt no. Bar. l. de
etate. ff. de minor. Item refertur
ad p̄ncipium huius articuli.

Item si aliquis se ingerat testi
ficari nō citatus a iudice nec p̄
ductus a parte vt suspectus meri
to est repellēdus. ar. l. que oia. ff.
de p̄ocur. no. Bar. l. vtrū. §. qui se
filio. ff. de fal. Secus in eo qui p̄
ductus a parte licet nō fuerit ad
fornatus: vt. l. iulia. z ibi. glo. ff. de
testi. z l. qui ch̄ maior. §. si falsum.
ff. de bo. l. z not. l. si q̄n. C. de testi.
z l. cū ab initio. ff. quōdammodū tes
ta. apert. et in modo procedēdi
posset notari affectio inordinata
dato q̄ fit a parte p̄duct^{us}: sed nō
adiornatus: vt ibi nota. Item si te
stis dicat se scire qd̄ vidit testamē
tum zc. istud probat. Et potissime
in homine experto et perito. ar. l.
iudem. C. de testa. z l. sed si quis
ex signatoribus. ff. quemadmodū
testa. apert. facit. c. cū olim. de p̄
uileg. not. Bart. l. ex quibus. §. di
uus. ff. de in. fisci.

Item si testis qui producitur
contra heredē suū inimic^{us} defun
cti poterit reprobari si heres est fi
lius: quia qui odio habuit patrem
similiter videtur habere filium z
heredem. secus in extraneo here
de. ar. §. inimicitias. iusfitu. de ex
cusa. tuto.

Item si productus fuerit testis
et iuratus: sed nō examinatus: ni
hilominus productus p̄t cura re
probare: vt not. in Specu. titu. de
testi. §. sepe. ver. sed quid illum qd̄
intelligitur quando pars aduersa
producit eum in testem.

Item si aliquis scit sub secreto
z iurauerit tenere secretum in iudic

De testibus.

lominus v^o testis teneret dicere veritatem Inno. c. qualiter et q^o. de accusa. vnde r. consiliarius de eo quod scit vt consiliarius.

Adde ea q^o dicit: et no. pas. n. in. c. si sacerdos. de offi. ordi. extra tenet ferre testimoniu^o pro quo. l. fina. c. glo. ff. de test. c. romana. eo. tit. lib. vj.

¶ Itē si testis dicat parte esse tate etatis vel bone conditionis r. similia: r. hoc se scire: quia vicinus suus vel consanguine^o valet eius testimoniu^o fm Bart. qz sufficit q^o dicit^o testis concludat vere vel psumptiue. modo psumptio iuris ē q^o hoc sciāt vicini r. panguinei: qz proximitas facit psumere scientiā. ar. l. filii. ff. de his q^o sunt sui vel alie. in. l. de tutela. C. de in integrum resti. mino.

Adde (veritate) qz veritates celare peccatum est vt in. c. quisquis. r. j. q. ij. r. glo. in. c. cū nūc^o. extra de testib. Itē adde dūz dicitur. hic sub secreta. r. c. qz hic quis iurauerit nō reuelare se cretū tñ si tale secretū fuerit: mālū poterit pādere illi cui possit pdesse vt est glo. singul. f. j. p. noz. in verbo nulli. c. ego. extra de iureiu. r. adde est glo. in verbo podesse. cāb. hoc videtur. r. iij. q. v.

¶ Itē repelluntur a testimonio primo inimicus capitalis. c. quotiens. de test. et. C. eo. tit. l. si quis. r. aut. ibi posita: non tñ qz contraxit amicitias cum inimicis r. vt not. l. i. quis testibus. C. de testi. Item parētes r. liberi. vt. l. parētes. C. de testib. scilicet tamen si sit questio de etate seu cognatione qz mater admittitur vt. l. etiaz. C. de proba. Item si sint fratres vel cōsanguinei r. cō munes i bonis vel no. l. pa

rentes alle. Item si est domestic^o r. cōmēsalis. c. in literis. de testi. l. ij. C. eo. tit. Item si est vir vel vxor. Item si est de vniuersitate vel collegio in cā que tāgit omnes r. singulos vt in cā pascuoz r. similibz. vt no. Cy. in. l. parētes. in alle. Itē si fuit cōiuct^o de crimine vel de licto qd requirat penā sanguinis: r. de iure canonico sufficit r. c. si nō fuerit conuictus h^o secus de: filio curie vt. c. super eo. et. c. ex parte. de testi.

¶ Item si est infamis infamia in ris vt. c. testimoniu^o. r. c. ex pre. de testi. l. iul. ff. eo. tit. itē si est impubes: furiosus vel si ei vt p dūzo interdicia est bonoz administratio ff. de test. l. testū pibes. tñ factus pot ferre testimoniu^o d^o hīs q^o vidit dum erat proximus pubertati. S. testes. in fi. de testa. r. l. testium. S. lege in lia. de testi. l. notiones. in fi. ff. de ver. signifi. l. ex cipimur. ff. ad hylley. i. causa criminali frater pro fratre non admittitur. vt. l. lex comelia. ff. de iurijs no. glo. l. p. parentes. hic alle. r. l. qui testamēto. ff. de testa. inter dū tamē admittitur vt in crimine lese maiestatis. Et hoc secundū distinctionem. c. per tuas. de simonia. no. l. famosi. in prin. r. l. in questionib^o. ff. ad le. in. ma. itez que dicatur inimicitie capitalis. nota. c. repellant. de se cura. no. l. si quis. C. de testi.

¶ Item si est iusticiabilis r. talibus ad vō iuramentum illius qui p dicit eum in testē quia nō admittitur vt. c. autē. S. j. de priuileg. lib. vj. ad instar serui vel liberi qui repellunt a testimonio. Et de hoc no. l. iudem^o. r. aut. ascriptitios. C. de epi. r. cle.

¶ Item si est corruptus vel subor

De testibus.

So. lvi.

pat^o ptece vel p^oio. C. de testi. l. si quis. l. ij. r. leos. r. c. licet. de pba.

¶ Item si sit (pauper) non habes in bonis quinquaginta aureos vt in auten. de testi. S. j. r. S. iancim^o. col. vj. Item quia interrogatus non reddit causam dicitur survt. l. sola. C. de test. et. c. causam. e. ti. item si depositus super eo super q^o non fuit productus: nec iurat^o. vt c. j. de testibus. Itē si alias in causa criminali s^o eum tñ testimoniu^o quia presumit inimicus. vt. c. meminimus. de accusa. ff. de testi. l. producti testes.

¶ Item si habet causam similem tra q^o pars r. testis laborant simili modo vt nota. c. causam que. lo. ij. de iud. et ibi nota.

Adde (pauper) qz dicatur paup^o vt locuples. vi de glo. in auten. ptece. C. vj. vir r. vxor. r. glo. in. l. paup^o. ff. de ex. cur. turo. Dic tamen qz testis dicitur pauper quādo non habet tātū in bonis q^o tuz valet res deducta. in iudiciū. gl. est peregrina in verbo sub hātiam. in fi. l. i. S. i. h^o absit. nō ē hered. r. falcid. col. j. Tamen vt habes bene resolutionē quando dicatur paup^o distinguit fm Jas. in. xv. addi. ad crisi. por. in. S. j. de ex. tut. inst. post Bar.

¶ Itē si habet causam contra eū contra quē p d^o. c. cū inuēte. in fi. de purga. cano. itez si in cā fuit pcurator aduocatus vel sollicitator. c. romana. d^o testi. lib. v. r. l. si ff. eo. tit. itē si testes similiter vel familia deponat quia presumunt subonari. vt ff. de testi. l. testium. S. ideoz. et. C. de penis. l. qui sententiam.

¶ Itē si nō est probate vite r. honeste questionis. vt. c. testiu^o. r. c

super eo. de test. et hec omnia no. Spe. ti. de te. S. j.

¶ Itē forma iuramenti istius testis est hec qz dicit veritate iudici vel commissario quā nouerit de re illa vel negotio. sup quo pduc^o est in testimoniu^o siue fuerit super illa interrogatus siue nō r. qz nūllā inseret falsitātē r. qz nec amore nec odio nec timore nec p^oio nisi hyl aliud dicit qz p^oriā r. p^oriā veritatem hec r. alia ponit. glo. c. fra. ternitatis. de testi. r. glo. l. iuris in p^o. C. eo. ti. Et an illud iuramentū possit (remitti) de cōsensu p^oio no. l. iuris iurandi. de test. et. c. ius questionibus. eo. ti. r. de forma iuramenti vide Cy. l. testium. in. j. q. C. de testi.

Adde (remitti) An illud iuramentū testis possit remitti. vide gl. in. l. j. ff. de testib. In h^o ma. r. glo. in. l. ij. S. j. quia veremur. In h^o remitti. C. de iur. rem. pp. cal. Et dic qz iuramentū testis nō est introductū ad solētiā dū accū testis. sed sōlū ad terendū eum vt dicat veritatem secundū Ang. in dicta. l. j. ff. de fer. S. j. iuramentum calumnie ob publicā utilitatem secundum glo. r. dicta l. ij. in h^o. remitti. in prin.

¶ Itē p^o emf nō admittuntur in testimonium pro filio: ad conuicgendum vero vel distinguendum vel separandum m^o testimonium cōsanguinei alijs p^oeruntur: vt no. c. super eo. lo. ij. de testi. facit. c. licet ex quadam. eodem titu.

¶ Itē si attestaciones testimonii interclusi sub sigillo iudicis vel commissarij fuerint apud alterum ex lingantibus deposite r. tradite in custodiam nihilominus potest ibi r. alios testes producere secus

si publicate vt aperte fuerint: qz presumitur didicisse testificata. vt no. glo. c. cōstitutus. de testi. super verbo apud eum de positos. facit optime illud quod habetur. S. qz vero. cum h. si vero. in aut. de testi. colla. viij.

37 ¶ Item ille qui est et fuit procurator: in causa pūncipali non potest ferre testimoniū in eadem cā nec etiā in causa appellationis vt habetur. c. si de testi. li. vj. Similiter procurator ad negocia non potest esse testis in negociis quod percurauit: vt ibi no. 2. C. l. quoniam liberi. e. de testi. no. ad plenum. p. Bal. l. deferre. ff. de i. i. fici. Et ad de iudice 2 de aduocato est casus c. Romana. de testi. lib. vj.

¶ Item possum iudicem (in teste) producere super his que non respiciūt ordinem iudiciarium. 2 si fuerit necessarium alius surrogabitur in iudicem: vt not. Bart. l. i. §. si seruus. ff. de questi. 2. c. dilecto. de testi.

Adde (In testem) si iudex sit necessarius in testem poterit peti remoueri: 2 alio in eius locum surrogabitur. et vt de glo. fi. in. c. causam que. extra de iudic.

38 ¶ Item commissarij debent inferre in testis depositione nomē 2 cognomen eius locum vbi moratur eius status est clericus 2 si clericus an graduatus. 2 si laicus cuius officij: vel artificij: et si (nobilitate) cuius etatis et si iuratus pro tali qui eum producit in testimonium 2 super talibus articulis. et si testis iuste dicit testimonij iterum est examinandus hoc tamen ad requestaz partis. vt. c. clamor. de testi. et nota de pba. c. p̄sentia.

Adde (nobilitate) qz potest nobilitate qz plebeio seu roturario vel homini basse. 2 humilil conditionis fides adhibetur glo. est. in. l. testis. in verbo plebeius. ff. de testibus.

39 ¶ Tres testis debet dicere cōm sui: dicti per sensum vt no. l. qui testamentum. in. fi. ff. de testa. l. testis. C. de testi. in. rj. q. Et quādo valet testimonium de auditu p̄prio vel alieno: et de credulitate ibi nota. Et ideo si testis dicat causaz scientie in his que sensu percipi non possunt: vt puta cum agitur de domino: et dicat illum esse donatum non valet eius testimonium: sed in eo quod sensu potest percipi: qz presumitur scientia 2 causa scientie: vt not. Inno. c. causa. de testi. 2 Spe. in. ti. de testi. S. nunc transeū dum. ver. officium. 2 h. si. quid ergo si qz. 2 Barto. l. alle. q. testamentum.

Adde (sensum) qz sunt. v. sensus corporales: qz enumerat glo. singu. in. l. qd meo. §. si venditor. ff. de acqui. posses. Et dum in presenti littera dicitur an valeat testimonij de auditu vide glo. in verbo audierunt. cap. testes. ij. q. ij.

40 ¶ Item si testis fuerit conuictus et condemnatus (falso) testimonio amplius non potest testimonium ferre: quia est infamis: vt. l. iij. et. l. in lra. ff. de testi. 2 publi. iudi. l. i. mem. secus si fuerit repulsius tantum a testimonio. arg. l. lucius. ff. de his qui no. infam. not. C. l. i. in. fi. C. de fi. instrum. secus forte de consuetudine.

Adde (falso) qz testis falsus deponens in causa capitalis iudicij seu homicidij venit puniendus similitudine supplicij hoc est

hoc est pena qua veniret puniendus accusatus si verum esset commississe crimen. ter. est singula. in. l. i. §. ad. l. come. de fal. secundum Bal. in. c. i. §. iniuria. in. fi. de pac. c. iuramen. fir. in. fend. 2 illud reassumpsit Jason in. l. si duo §. fin. col. ij. ff. de iureiur. in. fi. Et quia hoc iuramentum dicitur quia est infamis 2c. quero an infamis infamia facti repellat a testimonio. vide Bart. in. l. cassius. ff. de senar.

41 ¶ Item testis qui est literatus de consensu iudicis vel commissarij potest dictum suum redigere 2 in scriptis tradere: 2 valet eius testimonium. lra. ta. l. discretis. C. qui test. facere pos. alias nisi fiat de consensu iudicis non valet. ar. l. de mir. noze. §. tormento. ff. de questio.

¶ Item commissarij in p̄cessu verbalis dicere consueuerunt qz talis talis fuit p̄ducus in testimonium pro tali contra talem ad iuramentum de eorum mandato per talem feruente: 2 iuratus in partis presentia vel eius procuratoris perhibere veritatis testimonium 2c. Et nihilominus in sua attestacione iterum dicitur talis iuratus 2 diligenter examinatus 2c. Et est bonum vt fiat ita: quia hoc forte sufficeret quo ad istud qd testis iuratus deposuit dato qz non reperitur scriptum in processu verbalis. Sed quia necessario requiritur qz testis iuret in presentia vt. l. si quando. C. de testi. adhuc etiam esset bonum addere 2 dicere iuratus in partis presentia: qz nis non sit fieri consuetudine. Et istud expresse ponit Barto. l. theopompus. ff. de do. ple. Et interdum partes vel earum procuratores concordant in hoc qz ipse vel ipsi re-

nunciat processui verbalis: hoc est dictu qz ea que agenda erant p commissarios 2 redigenda in processu partes consentiunt facta fuisse nolentes impugnare defectum processus ii. quis reperiat: et tunc non est opus facere aut tradere processum predictum: qz omnia presumuntur solenniter acta. in. ta. l. sciendū. cum ibi not. ff. de verb. oblig.

42 ¶ Item in curia ecclesiastica consuetu est dicere qz testis cognoscit partes litigantes 2c. qz istud est p̄cipuū necessariū a attestacione testis: iuxta ea qz no. c. ubi eam hab. de testi. in. glo. super verbo de causis. In curia p̄o seculari istud non seruatur: nec fit communiter nisi casus exigat vt fiat ita vt no. in aut. de testi. §. j. colla. viij.

¶ Item si quis p̄stetur dicere vel obijcere simpliciter contra testes: illi deponant pro se de facili eis non creditur in commodum protestantis vt. c. presentius. 2 ibi no. de testi. Quā cōsilius est qz p̄stet qz sibi licitū est obijcere 2 dicere contra ipsos testes si bonū sibi videatur. ita no. Inno. in. c. alle. p̄sentium.

¶ Item donator i cā donatarij: vel ille qui cessit actionem non potest testificari qz interest donatariū re apud donatarij remanere cuz sibi sit naturaliter (obligat) vt. ff. de peti. he. l. sed 2 si lege §. cōsultul. no. Cy. in. l. 2 si a te. C. ad leg. co. de falsis. 2. l. omnibus. C. de testi. 2 ibi nota.

Adde (obligat) Quia ex instinctu nature mouemur ad beneficiendum nobis beneficentibus: vt ibi dicit glo. in. §. 2. lra. hic allega. Nam bñ

De literis notis et notatis.

- faciles digni sunt remuneratioe
 vt dicit Cyn^o in constitutione hta
 hic digni naq; cc. C. ne fili^o p pa.
 43 **I**tem idē testis pot iterum pro-
 duci z examinari sup alio vl alijs
 articulis vt no. c. cu cam. in glo. q
 incipit hec lra. z c. constitutus. de te
 sib. no. l. fi. C. eo. titu.
Item si plures deponant de au-
 ditu alieno debet infater inter-
 rogari a quo vel a quib^o: qz si ab
 vno: nō valet eorum testimo-
 niū: qz z ille solus reputaret i sua
 de positione: idē si a plurib^o z de
 neris: qz illi singulares essent in
 de positionibus. vt not. c. licet ex
 quadā. de test. in glo. super verbo
 non vtiq; ab vno.
Item vbi testis dicit qz sunt de
 cē anni elapsi: illud sumitur a te-
 pore lati testimonij z est inspicie-
 dū tps litis coref. vt no. Bar. l. ccl
 sus. circa fi. ff. de vsuca.
Item z pot obijci 3 testes mox
 t nos z dicta eorū: vt not. glo. vlti
 ma. c. presertata. de testi.
- De literis notis z nota-
 tis alias de instrumentis.**
- Similitarium.**
 1 **L**itere z documenta cause
 quando sint produeneende.
 2 Censur vel annua prestatio pro-
 dantur libris z literis antiquis.
 3 Procuratoris acta de cuius pcur-
 ratoris non appareat per literas
 an sint valida.
 4 Litere autēctice tria psupponūt.
 5 Notarius conuictus de infamia
 an possit istrumētū validū pficere
 6 Subscribens se instrumētō videt
 in illo cōtenta ratificare.
 7 Perendēū legatū ex testamento
 an sufficiat ostendere articulū in

- quo continetur legatum.
 8 Notarius potest pro absentibus
 z nondum natis stipulari.
 9 Probatio contra instrumentum
 autenticum admittenda.
 10 Notarius an equipollet duob^o
 testibus.
 11 Lectura notule fienda est parti-
 bus presentibus.
 12 Litere amisse que z qualiter ve-
 niant regressande.
 13 Notule notariozum fides est ad-
 hibenda.
 14 Notule i tabula cerea vel petra
 scripte an sit fides adhibenda.
 15 Acta i vno iudicio an inter easdē
 personas fidem faciāt in alio.
 16 Litere in parte falsa an in totū
 falsa dicatur.
 17 Contract^o fraudulētus in pncipiē
 dñi initus nullus est.
 18 Scriptura puuata an cōfessionez
 vel dispositionem inducat.
 19 Scripturam propriam negans si
 coniuncatur non potest exceptio-
 nem peremptoriam proponere.
 20 Transcriptum non sigillatur nisi
 habita fide de originali.
 21 Instrumenta cōmunia apud quē
 deponi debeant.
 22 Rasura an instrumentum vitiet.
 23 Privilegium allegans contra ius
 commune nō auditur nisi doceat
 de privilegio.
 24 Notarius an possit corrigere lite-
 ras sigillatas.
 25 Monachus aut sacerdos nō pos-
 sunt esse monachi.
 26 Instrumentum an falsa latinita-
 te vitietur.
 27 Notario mortuo quis loco suo cō-
 titui debeat pro negocijs ab eo
 ceptis.
 28 Notarius an possit instrumentū
 conficere pro filio proprio.

De literis notis z notatis. Fo. liiij.

- 29 Instrumentum arguet de falso
 si succumbat qualiter puniatur.
 30 Instrumento transcripro quo pa-
 cto sit fides adhibenda.
 31 Litere obligatorie debent in solu-
 tione lacerari.

- I**tem si i actis curie inuenia-
 tur qz petri^o z pcurator actoris v^o
 rei sufficienter fundatus compar-
 ruerit p ipso i iudicio illud suffi-
 cit vt pcellus cū eo fact^o valeat
 licet non appareat de literis pro-
 curatoris: z quis non fuerint in-
 corporate in processu sicut fieri so-
 let in curia ecclesiastica quod vt
 detur esse contra capitu. quonia.
 de proba. z c. auditis. de prescri-
 ptio. Sed vide assignata ad ius de
 cendum in diffinitiva vel interlo-
 cutorio. necessarium est qz pcur-
 rator^o doceat de pcuratorio qd cō-
 fuerum est poni in sacco vna cus
 processu clauso sub contra sigillo
 cancellarie et cum enangelio an-
 nero in quo cōtinetur quod in ta-
 li causa talibus comparantibus
 z presentibus sibi fieri ius p ea q
 sunt in sacco in dex. potuit sentē-
 tiam suam tali die. Et super hoc
 vide Bartol. illud videamus. ff.
 quando appel. sit.
 4 **I**tem ad hoc qz ire dicant z re-
 putent esse autēctice z vt eis ple-
 na fides adhibeat tria requirunt.
 Primū qz sint sigillate i margine
 manu notarij publici aut iurati.
 Secundum quod habeant sub-
 scriptionem duorū testiu. Tertio
 qz sint sigillo autēctico sigillate
 z plene tāgit Spe. ti. de stru. edl.
- Ritmo die assignata
 ad publicandas in-
 questas si illa die
 aut alia dependen-
 te ab ea fiat publi-
 catio inqste vel in-
 3
 1 Item opz qz pres pducāt literas
 z oia documēta sua qz pducere in-
 tendit in modum pbationis: qz
 ampl^o nō admittent: qz ius de
 iure debet recipi vsq; ad renun-
 tiationem: z qz cū dilectus. de fi.
 instra. qd est verū sup articulo vel
 alio nō depēderi: z cōsuetudo ser-
 uat indistincte qz opz oēs parēz z
 simul pponere. z de hoc no. in. c.
 tertio loco. de pba. c. fraternitas.
 de testi. Sed an minor possit resisti.
 in vide Bar. l. j. S. nūciatio. ff.
 de no. op. nū. z Cy. i aut. qz semel
 C. de fen. z iterlo. oim iu. Et si m-
 nor restitatur ad pducendū tes-
 tes vel istrumēta: nūqd z adu-
 sarius sibi admittitur: no. ibidez.
Item querit si pars omitrat p-
 ponere aliqd factum z super illo
 velit producere instrumētū i
 modum pbationis an admittat. z
 forte esset necessarium impetra-
 re super hoc a principe releuamē-
 tū. Et super hoc vide qd dicit Bar.
 l. i. ff. de ecce. l. q. j.
 3 **I**tem etiā ad pbationē cen-
 sus vel annue pbationis fidē fa-
 ciunt cū alijs administratis libri
 censuales z codices antiqui: vt not.
 priū. q. d. c. sane. de pba. c. cum
 cam. de prescri. c. cū audierit. z c.
 cū oim. j. censib^o. z Leensys. ff. de

In. S. nunc videndum restat. in prin. 2 no. c. i. de fide instrum. z glo. in .l. generali. C. de tabu. li. r. In actis vero curie que sunt publice et coram iudice non est necesse testes scribere vt no. l. in donationib. C. de donatio. glo. c. qm contra falsas de probat. sup verbo duos viros. 2 Cy. aut. ad hec. de fide instrum. Et q sigilla habeat caracteres apparentes vt. c. inter dilectos. de fide instrum. z debet litere pdicte continere die z (annum) als no valent de rescrip. c. ea. de fi de instrum. c. inter dilectos. Spec. in ti. de instr. ed. s. instrumentu. h. quid ergo si dies. Barto. l. ita scriptulatus. in prin. ff. de verb. oblig. Secus forte in pinata scriptura: vt. l. cum tabernam. s. ff. de pig. z ibi per Bar. no. gl. z Cy. l. si qua bnficia. C. de diuersis rescrip. z .l. optimam. C. de contra sup.

Adde Quid reqrat ad substantia et ad esse publici instrumenti vide Spe. in titu. de instrum. edic. vbi dicit q non requiruntur que enumerat Bar. l. i. q. s. ff. de edic. finaliter tamen subiungit Bart. q in hoc sequenda est consuetudo puincie z locor. Et quid dicatur instrumentu autentici z qd differat a publico allego tibi glo. in vbo publico curz glo. seq. in. c. vt circa. de elect. in. vj.

Item si notari seu tabellio fuerit danatus et aliqua causa que reddit eu infame an possit officere literas vel instrumentu an stet instrumento illius que semel fuit de falso conuictus no. l. eades. s. hac l. ff. ad. l. in. repe.

Item quid operamr illa adiectio vt instrumentum fiat ad di-

cramen sapientiu: si i testamento fuerit adiectu naqd notari? ex eo filio sapientis poterit supplere legato quod factum est iure institutionis. no. l. illa institutio. ff. de heredi. insti. z doctores tenet q no. q. z testamentum de se non valet: et si testator postea vellet hoc facere requireretur q denuo faceret testamentum vt. l. heredes pala. g. ff. de testa. adde hoc quod dicitur. j. in. s. item cum dicitur.

Item ille qui sciens subscripsit vel sigillauit videtur illud qd gestum est habere ratuz quod est notabile. vt dicit glo. z ibi tertius. l. i. c. de rebus alie. non alie. l. si. c. plus va. qd agitur.

Adde subscripsit. An subscribens obliget ad contenta in contractu. vide. l. mutue. C. si certuz peta. vbi dicit Jo. fab. q si non obligat quando vt testis se subscribit: secus si se obliget. pro quo allegat tertum in. l. quidam. ff. de euict. z l. gayus. ff. de pig. act.

Item sufficit q legatari? habeat z pducat clausula testamenti in qua continetur legatum sibi factu vna cu data ipsius testamenti. Secus in litera vel istrumento q totu oportet edere z originale pducere: vt no. Bar. sup rub. ff. d no. ope. nunci. Et forte ista est ratio diuersitatis: qz testametu scribit in registro curie qd est penes cancellarium ad quod homines quos tagit pnt habere recursum.

Item pactu illud i improbat q solet inferi in literis obligatoris scz q debitor no admittatur nisi offendant se soluisse per literas. vt in aut. vt sine prohibitione matres zc. colum. vj. in glo. magna.

z tangit Spec. in ti. de proba. s. si. vers. sed pone q instrumento.

Item notarius vt persona publica potest stipulari pro absentibus: p his qui nondu nati sunt glo. l. i. ff. de his q sunt sui vel alie. iuris super verbo acquiritur. z no. l. seya. in prin. ff. de do. cau. mor. facit no. p Bar. l. qd dicit. ff. de verbo. obliga. per Innocen. capitulo. dudum. de conuer. coninga. circa princ. sup verbo ecclesie. z. ff. rem pu. sal. fore. l. ij. et. ij. et acquiritur illis pro quibus stipulat actio directar: ois obligatio seu hypothecar: no. Barto. l. si pupillus. ff. rem pu. sal. fore sicut per seruū domino z ibi no. Cy. l. j. c. de actio. z obligat. in. j. q. z in. c. quem p. de vsur. l. vj. in glo. vt tabellio.

Item si contra literam auctentiam obijciatur (falsitas) admittuntur testes: z saltem tres: z quibus debeat fides adhiberi scilicet literis vel testibus: et que possunt super hoc mouere animum iudicis. not. gl. cap. tertio loco. de probatio.

Adde (falsitas) de hac presenti materia copiose z ad refectionem tuam per doctum Jo. fab. in. s. item verbo: rum. insti. de inutilib. stipulat.

Item verum tabellio equiualeat duobus testibus no. glo. c. quonia contra falsam. de probationibus. super verbo duos viros z c. p. eat. lega. tertio loco. et etiam. c. in nostra presentia. de testibus.

Aduertendus est q tabellio recipitur loco vnius testis: et instrumentum loco duorum: si duo testes reperiantur inscripti illi sunt mortui: vel si deponant pro instrumento. vt ibi no. alias secus de

hoc no. plene. Cy. lin. exercend. C. de f. instrum. z l. cum precibus. de proba.

Item veru instrumentu signatu manu notari: qui postea factu est iudex vel procurator in causa faciat fidem z plenam probatio nem: vide Barto. l. comperim. C. de pri. sacro. scrinio: rum. lib. .xij. z Joan. an. in mercuriali sup regula iuris: cum quid in vna. z. c. fin. de testibus. lib. vj.

Item tabellio duz scripserit no tulam vel instrumentu dz facere audientiam in presentia partuz z testium: alias non valet: vt not. glo. l. fidei comissa. s. ff. de le. iij. z no. Jaco. de bello visu aut. de tabellionibus. in fi. coll. iij.

Item an litera obligationis vel alterius contractu facti ad vtilitatem domini vel ei? cancellarie faciat fidem pro domino de consuetudine. Sic nota tamē ea q dicit Cy. l. exemplo. C. de proba.

Item aduertendus q si creditor habuerit literas o ligatorias grossatas z signatas: z eas pdae rit amplius no debet regressari nisi parte vocata z de precepto iudicis: quia notula est: dz esse ratiata: litere vero ppetue vt matrimonij venditionis z huiusmodi ille possunt regressari cum causa sit ille cuius sunt litere: vel ad eius vtilitatem asserat medio iuramento eas amississe z hoc de precepto iudicis: nisi in notula ptingat q fiat tot quot zc. Et sup hoc vide Cy. in aut. siquis i aliquo documento. de eden. de bello visu. in aut. de here. z sal. s. j. colla. j. z Bar. l. de tabulis. ff. d. ad. ex. ben. l. circographis. ff. de admini. tu. z per Jo. fab. insti. de testa. circa

ca. si. et Barto. l. si. ff. de bo. aucto. iud. pos. facit bene. l. in. C. de fide instr. et vide Specu. in titu. de iur. stru. edi. §. post. per. sed nunquid casu p̄dicto instituto circa prim. §. 13

¶ Item danda est fides notule seu prothocollo notarij dum tamē sibi sint ea que ad grossandum instrumentum sunt necessaria: et postissime signū notarij: super hoc vide Cy. l. contractus. vltima. q. C. de fide instr. et Barto. l. admonedi. ff. de iur. fisci. eo. videtur tamen facere circa hoc. §. si q̄s vero. in aut. vt nulli inq̄. colla. in. in donatiombus. C. de donatio. cap. inter dilectos. de fide instr. no. c. post. cessionem. de probatio. l. si quis decurio. C. de fal.

¶ Quid si notula reperiatur scripta in tabula cerea: in petra vel litera grossata in papiro. Barto. dicit q̄ debet dari fides: et hoc not. l. qui tabulas. ff. de furtis. l. in com. modato. §. si. ff. commo.

¶ Item si decium fuerit de possessione: et postea queritur coram eodem iudice de petitorio: an produca in prima instantia siq̄em faciant in secunda. vide glo. capitū Jo dilectus. de ordi. cogni. et Cy. l. is ap̄ quo. C. de ede. et l. ordinarij. de rei ven.

¶ Item acta sunt (communia) et ideo de illis d̄z fieri copia parti requirenti pro hoc. l. c. edenda. ff. de eden. secus de alijs literis seu instrumentis dato q̄ sint in iudicio producta. et hoc not. capitū ex lteris. de fide instrument. et glo. quoniam contra falsam. de proba. super verbo loco et tempore: et no. ibidem. super verbo presumitur. q̄ sententia iudicis non dat fidem de agnatis in processu nisi

constet per acta curie/ no. Cy. in aut. si quis in aliquo documento. C. de eden. et per Joannem fabru. insitū. de fideinssio. §. fina. et ita feruatur: quia oportet q̄ constet iudici ad quem fuit appellatum: de processu ad plenum: secus si sententia transiuit in rem iudicatam: et sic loquitur Cynus in. d. l. emancipatione. C. de fide instrum. et not. l. acta. ff. de re iudicata. et ibi glo. et Bartolus. Sed si processus nequeat reperiri: et sit amissus penes curiam actor debet admitti ad probandum per testes processum et cause statum: vel si sit opus processus debet res inchoari: idē est de attestatorijs: bus testium: et super hoc not. c. si. de probatio. et Cy. l. emancipatione. C. de fide instr. c. quoniam contra falsam. de proba.

Adde (communia) Notata in. c. §. perperus de fide instr. et. et quot modis instrumenta dicantur communia adde Panoz. in. c. de proba.

¶ Tres nunquid acta in vno (iudicio) p̄sint in alio inter easdem personas not. l. is apud quem. C. de eden. et l. si patronum. in pe. q. C. de aduo. diuer. iud. l. properam dum. §. i. C. de iudi.

Adde (iudicio) an inq̄sta testij facta i vno iudicio inter aliquas personas faciant fidē inter easdē in alio iudicio. vid. gl. i. d̄bo. archiep̄m. l. c. cōsistutus. et de testi. et ibi Panoz.

¶ Item si litera antiqua est aliquatenus corrosa vel fracta non bene cancellata pot̄ restici possimne de precepto iudicis et parte vocata: vt not. in aut. de here. et fals. j. coll. j. l. diui. c. de natu. lib. c. si

¶ Item si debitor soluerit p̄ncipale et de exhibitione literarum ipse potest agere coram cancellario vel domino sine callo ad hoc vt credi deo: compellatur vel cōdemnctur exhibere et in manu curie tradere literas obligatorias: et vt exhibere cancellentur vt solute vel nota seu notula si litere non fuerint pro ea: et fiet ita: et faciunt pro ea que tangit Cy. l. si ex quocunq̄ tractu. C. ad exhiben. et l. dissolute quantitatis. C. de cōdictione sine causa cum ibi notatis. et l. qui tabulas. ff. de iur. l. plures apochē. C. de fide instr. creditor tamen pot̄ retinere partem litere cancellata et consist de debito.

¶ Item si seruus referat aliquas res adionasse de precepto iudicis et inder obligari: contrarij: statur d̄cto ipsius iudicis licet sit negatiuus: quia semper p̄sumit pro eo et imputatur parti que nō habuit adiornamentum in scriptis. Quid autem si sit similis discrepātia inter seruientem et notariū qui scripsit in actis curie q̄ talis seruus retulit quod ipse adiornauerat talem et et seruientem cōtrarium asserat: cui standum est: et forte notario si sit expertus et bone fame. Et hanc questionem mouet Cy. l. si quis decurio. C. de fal.

De presumptionibus.

Summarium.

- 1. Scientia q̄n presumatur.
- 2. Presumptio multipliciter et diuersimode consideratur.
- 3. Debitor habes apud se instrumentum obligatorum presumitur liberabatur a solutione.

- 4. Officiarius acquirens bona pendente officio quo iure aut de cuius bonis presumatur acquisuisse. Mine inducunt p̄sumptionem.
- 5. Iudicio facta: cū pacto resolutio presumitur fraudulenta.
- 6. Permutatio de primo recuperato presumitur fuisse vituraria.
- 7. Vulneratus quibus casib⁹ nō p̄sumatur mortuus et vulnere.
- 8. Fuga inducit presumptionem.
- 9. Qualitas et gestus hominis inducunt presumptionem.

¶ Item propter loci primatatem seu vicinitatem cū fama publica presumitur scientia: vt not. per Barto. l. si cui. §. h̄dem. ff. de accusatione.

¶ Item an ille q̄ semel fuit d̄ns p̄sumatur d̄ns: et quid dicemus de possessione. no. Cy. l. siue possidetis. C. de probati. l. apud trebatium. §. j. ff. de aqua plu. arden.

¶ Item quot sunt (presumptiones) not. Cy. l. siue possidetis. C. de proba. et que sunt vehēmentes presumptiones adulterij: not. glo. et Bar. l. capite. quinto. ff. de adul. c. preserea. de testi. c. lteris. et c. tertio loco. de presump.

Adde (presumptiones) q̄ multiplex est p̄sumptio: de quo per glo. in. l. si. ff. quod me. causa. et glo. in. e. is qui. extra de spons. Et que sit differentia inter fictiones: presumptiones: et iudicium vide Cy. in. l. siue possidetis hic allegata. fictio est in re certa contraria veritati pro veritate asumptio: presumpcio est in re dubia: de hoc vide Bart. in. l. non est verisimile. ff. q̄ met. causa.

¶ Item an quis p̄sumit soluite

De presumptionibus.

esturas feneratori pbato q̄ p̄ra-
ctus sit p̄uararius nota Cy. l. i. c.
de probacionibus.

3 **¶** Item eo q̄ debitor habet lite-
rā cācellatam presumit debitum
fuisse solutum not. Cy. l. si de posses-
sione. C. de proba. 2 vide infra tit.
de solut. Secus si p̄ponat pa-
ctum de non petendo. 2 ibi no. Et
vide Bart. l. fullo. §. qui ancillam.
ff. de furtis.

Adde (cācellatā) Si in-
strumentū penes de-
bitorē reperiatur cācellatū an q̄ hoc
probetur debitū satisfactū. Dic q̄
Dat. hic se occurrit secūdu Ang.
l. postq̄. ff. de pactis. 2 l. si de pos-
sessione. C. de proba. post Cyn. aut
debitor allegat se liberatum pa-
cto gratuito: tunc debet proba-
bare sibi redditum a creditore: q̄
nemo presumitur in dubio dona-
re 2 iactare res suas. l. cum de in-
debito. ff. de proba. Aut dicit se li-
beratū solutione: 2 tunc aut debi-
tor est domesticus creditor: ita q̄
de facili potuisset instrumentum
strripere: et non presumitur libe-
ratus nisi p̄bet instrumentū sibi
reditū a creditore. casus est in l.
unica. §. si ne furādi. C. de lat. lib.
et hoc siue penes debitorem repe-
riatur: siue penes creditorem: q̄
ita potuit domesticus cancellare
apud creditorem: sicut subtrahere
5 re: quamuis glos. in dicta l. postq̄
dixerit. contrarium: quia secus si
apud creditorem reperitur que
tamen reprobat a scrib. 2 preci-
pue ab Angel. ibi approbata glo.
in l. i. clyographum. ff. de proba.
Aut non erat domesticus credito-
r: 2 tūc liberatus presumitur nisi
probetur cōtrarium. Et ita intel-
ligitur. l. si clyographum. ff. de

proba. et. l. fullo. §. fina. ff. de fur.
et. l. qui tabulas. et. l. qui tabula
rum eo.

4 **¶** Item si cōtineatur in litera con-
tractus q̄ fundus situs est in in-
risdictione talis loci an p̄ hoc presu-
matur esse illius iurisdictionis. vi-
de de Cy. et glo. l. optimā. C. de p̄ra-
hen. stip. 2 l. cum aliquis. C. de iur.
re. deli. c. illud. de p̄sum.

4 **¶** Item an bona que acq̄sunt offi-
ciarius presumantur acq̄sita de
bonis fisci. no. l. defentionis. facul-
tas. C. de iur. fisci. libro. v. Quid de
viro ecclesiastico notatur in aut.
licentiam. C. de epis. et cle. in aut.
de ecclesiasticis titulis. §. inter dē.
cimus. col. i. r. 2 potissime si nō fe-
cerit inuentarium. vt. l. si. C. de iur.
de. cle. q̄ contingit. §. illud. 2 cete-
ra. de re. li. do. Quid de vroz. not.
l. quintus. ff. de do. inter virum et
vzo. et. l. etiam. C. eo. titulo. Quid
de filiosa. l. cum nō solum. in prin-
cip. C. de bo. que lib. in princ. in si.
per quas perso. no. acqui. l. si tu-
tor post p̄bteratē. ff. de tu. Bar-
tho. dicit quod in filia presumitur
ex bonis patris ad euitandum in-
spitionē turpis questus. vt. l. quin-
tus. ff. de do. inter vi. 2 vroz. In fi-
lio cessat hec ratio: et ideo est re-
currentū ad cōiecturas. vt. not. l.
cum oportet. de bo. que liber.

5 **¶** Item mine p̄cedēs 2 de re-
centi inducunt presumptionē vt
not. l. unica. C. si q̄s impe. maledi.
2 l. fin. de he. insti. idem de eo qui
erit de domo gladio euaginatus
in qua iacet occisus. vt. l. si alleg.
Bar. l. i. in prin. ff. de iur. idē de re
furtina penes me inuenta: vt ibi
no. 2 l. in ciuile. C. de furtis.

Adde (iucta) An si res fur
tua reperiat. apud

De presumptionibus. Fo. l. c. i. §.

De an presumitur surripuisse. dic et
glo. et secundum Angel. et Joan.
fab. in l. in ciuile hic allegata re-
probata opifi. pla. ibi. quod si solus
suum talia exercere est presum
prio contra me alias non essem
suspectus et eo q̄ penes me repe-
riatur. Et hoc insequuntur doct.
secundum Jo. fab. ibi.

¶ Item si reperitur mane mor-
tuis iacēs ante ostiū domus tue
presumptio facit contra te: vt no.
Bar. l. ediles. ff. de via publi.

¶ Item qualiter 2 quando in cri-
minib⁹ fama inducat presumpcio
nema 2 quid presumat ex bona vel
mala conuerfatione: not. Bart. de
minore. §. plurimū. ff. de questio. 2
ibi agitur de fama publica.

6 **¶** Item venditio facta cuz pacto
resolutio censeat facta in fraud.
vsurariū saltē his concurrētib⁹.
Primo si emptor cōsuevit esse vsu-
rarius 2 tales contractus facere.
secū si res fuerit empta minoi et
p̄onissime vili pretio. Tertio si pa-
ctum inseratur in contractu vel
fiat de popinquo: vt. c. ad nostrā.
de emptio. 2 vendi. sumitur enim
aduersus emptorem ex quo ea fa-
cere conuenit. vt. l. vniuersorum.
ff. de pig. act. l. qui semisses. §. i. ff.
de vsuris. et etiam ex modicitate
preci: vt. C. māda. l. per diuersas.
l. cum hi. §. modus. ff. de transact.
et illud quod fit incontinenti pre-
sumitur esse p̄ecogitatus. l. lecta.
ff. si cer. p̄ta. not. in aut. minoras.
C. quida. m. pos. si ventri. §. si. ff. de
p̄uileg. cred. Et 2 alia presumpcio
si venditor cōfiteatur habuisse par-
tem precii. iuxta not. per Barto. l.
post contractum. ff. de do. glo. et
Cyn. l. i. plus vs. qd. agitur. hinc
est q̄ permutatio facta presumi-

tur fraudulenta si ille qui tradidit
rem alteri de proximo eam recu-
perauerit: idem in reſte familiari
quē dominus recuperauerit (in-
continenti) lato testimonio: sicut
dicit Cyn. l. etiā. C. de testi. fa. l. vir
mulieri. ff. de dona. inter vi. 2 vzo.
c. ū. de res. libro. v.

Adde (incontinenti) quod
si incontinenti lato
testimonio dominus recuperaue-
rit familiarem presumitur in frau-
dem fecisse. p̄o quo Angel. in di-
cta. l. etiam alleg. text. in ar. in l. si
p̄tri. §. i. bonis. ff. de p̄uileg. credi-
tamē ipsi familiares possunt in-
duci in testes si iudici videatur q̄
sint bone fame 2 conditionis secu-
dum 3 uoz. in. c. in literis. vbi est
text. forma. in si. extra de testibus.
Ratio potest esse etidēs: quia nō
est presumendum nec verisimile
hominē bone fame velle aliquid
dicere quod esset reprehensione
dignum. do tibi glo. in ar. dicitam et
singularem in l. i. in verbo a-
ctiones hic et erat homo et cete-
ra. in fine. ff. de condi. et demon.
¶ Item si fuerit contentum ve-
vto ad certos annos venditor nō
possit rem reemere: vt cap. ad no-
stram. alleg.

¶ Item propter inimicitiam de-
functi et amicitiam seu familiari-
tatem illius qui commisit homici-
dium presumitur alter esse con-
ficius. vt not. lege si ventri. §. eo-
rum. ff. de p̄uileg. credi. l. si quis
post hac. C. de bon. dāna. et. l. post
contractum. ff. de dona. et marte-
me si locuti sunt simul in loco fe-
creto 2 de recenti ante casum: vt
ibi nota.

¶ Item si accipi mutuo pecuniā
et feci postea 2 de proximo expen-

De presumptionibus.

Das mihi necessarias vel viles psumit me fecisse de mutua pecunia: alia: secus vt no. l. si vtrū. §. eorum. ff. de pauule. cre. ¶ Item quis nō presumit mortuus er vulnere in multis casib⁹. Primo er relatiōe physicozum vt l. significasti. de homicidio. et notat Bar. i. p. l. fin. ff. ad legem corneliā. de sica. Secundo si supuixerit longo tempore et hoc pendente operatus est: si vulnus nō erat letale seu mortiferum. no. c. ij. de cle. percusso. c. ad audientiaz. de homi. (2 glo. l. vnica) C. de emē. ser. not. super hoc que dicit Bart. l. qui cedem. prope ff. ad l. cons. de sica. Et modo tamen 2 qualita 9 2 voluntas: vt no. l. qui iniurie. ff. de fur.

Adde (Et glo. l. vnica) qd istaz glo. reputat singula. Angel. ibi. nec esse alibi qd surgens 2 ambulans post triduum a tempore vulneris illate non presumit ex tali vulnere modi si moriatur: istam glo. dicit esse bonā Jason in §. finali. institutu. de his qui sunt sui vel in addi. ad cristofo. por. in additione incipient. Adde qd hodie tamen istud procedebat secundum legem Moysaycam vt ibi dicit glo. Sed in foro conuentionoso tam canonico qd ciuili nō sufficit licet post triduum deambularet sed si post .xl. dies deambulet tunc non presumitur moti ex tali vulnere: quia nullus vulneratus fm istam medicorū potest viuere ex vulnere. vltra .xl. dies: et si post .xl. dies decedat potius dicit mori ex negligentia qd ex percussione. Nam in istis standum est f. nentie medicorum: ter. est no. in l. se-

mel. de re milit. l. iij. C. Et ad ista facit. l. qd occidit. §. si. ff. ad l. aqua. videlicet qd non debeat puniri pro occiso si post mortem. vide Angel. in d. l. vni hic alle. de emē. seruo. ¶ Item quando quis psumitur mortuus no. Cy. in auctē. hodie. C. de repu. Bar. l. de minore. §. plurimum. ff. de questio. ¶ Item si vnus ex fratribus possideat bona communia altero fratre mortuo sine heredibus nō presumitur hoc facere vt heres defuncti alius asserit. de eius ant. mort. l. duo fratres. de acqui. her. red. not. ioan. an. l. addi. ad Spec. titu. de ind. §. sequitur videtur. ¶ Item interdum fuga inducit 2 operatur magnam presumptionem 2 tantā qd crimē habet quāsi pro confessio: vt pote si reus effugato carcere vel fracto arresto (et fugiat) postq̄ notificatum fuerit ei crimen vel delictus 2 maxime si arrestat⁹ fuerat du cas attatus vt not. l. in eos. cum gl. ff. de casto. re. fac. l. impuberibus. §. p. cetera. ff. de susce. tu. l. locorum. C. de agr. ni agro deser. l. xj. qualiter aures fama inducat presumptiones: no. l. admonendi. ff. de iur. iur. l. fin. bone fidei. C. eo. tit. 2 de pdictis no. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. l. si libertus. ff. de bo. liber. auct. de exhibe. reis. §. si vero. collatione. vj.

Adde (effugiat) qd si dante nat⁹ ad mortē creat carceres peccat mortaliter nisi ex iusta causam damnatus esset vel fortassis p falsos testes secum dum Jason. in repetitio. l. admo nendi. col. lxxv. ff. de iureiur. per gl. in l. violentam. in cle. passioe. l. is. de re iud. pro quo est glo. in c.

De iureiurando.

So. lxxij.

is gentium. l. dis. ¶ Item 2 qualitas persone iuratur presumptionem non modicam que etiam apparet in gestu 2 habitu: vt no. l. ij. §. solius. ff. de testi. l. iij. c. de proba. l. ob. qui natura. §. si. ff. de nego. gest.

De iureiurando.

Summarium.

- 1 Juramentum sequitur per sonam iurantem.
- 2 Juramentum an locū habeat in criminalibus vel matrimoniis.
- 3 Clericus an compellatur iurare 2 aut testimonium ferre coram iudice laico.
- 4 Heres presumitur scire tenorem testamenti.
- 5 Jurans soluere certa die an non soluens sit periuus.
- 6 Juramentum testis potest de eo sensu partium remitti.
- 7 Iudex potest sine scriptis ferre sententiam.
- 8 Juramentum calumnie an possit per procuratorem prestari.
- 9 Juramentum calumnie petitur vsq̄ ad sententiam inclusiue.

Adde Juramentum est personale: ideo heredi non est opus dispensatione cap. v. ritatis. de iureiur. 2 ibi per Anno. Juramentum qd iuramentum est maritum remedium litium expediturum. l. i. ff. eo. Et alibi dicitur qd omnis controuersie finis est iuramentum: vt c. si christus: extra de iureiur. quo ad presentem materiam vide glo. in summa. xij. q. i. que ponit quid sit iuramentum: quid

iurare: que sint cause institutiōis iuramenti. Et dicit vnum qd iurare est aliqd deo teste dicere. Adde pro presentem materia qd iuramentum sacramentum 2 iuramentum sunt synonyma. Abb. in rub. c. tra. eo. De effectu iuramenti. vide ple. ne Jas. in §.

Item si quis postulante. Instit. de actio. Qualiter perur⁹ puniatur vide istam. l. si duo. §. si. ff. eo. 2 Bal. in l. ij. c. eo. ti. 2 ibi p. Sal. Et an periuurium sit temper mortale peccatum vide beatum Thomā in. ij. secunde. q. xij. arti. ij. 2 ij. ¶ Item an in criminalibus sit locus dilationi iuramenti. Bart. ad ple. num. l. marit⁹. ff. de questio. Quis de causa matrimoniali 2 que veniunt consideranda ad hoc qd iudex deferat iuramentum. no. l. bone fidei. C. de iur. in.

Item deus non facit differentiam inter simplicem professionem 2 iuramentum. xij. q. v. c. iuramentum. Et idem est venire contra professionem sicut contra iuramentum vt c. peruenit. 2 ibi. no. de fidei. iuramentis.

Item vtrūq̄ pro facto negatiuo 2 quod nequit pbari possit deferri iuramentum not. Cynus. l. in contractibus. §. illo. C. de non numer. pecu. 2 c. i. de conf. §. libro. vj.

Item an contractus de iure reprobatus valeat virtute iuramenti. not. Bart. ad ple. l. si quis p. eo. ff. de fidei iuramentis.

Item vbi petens dotem sibi restitui tenetur iurare qd nihil surripuit de bonis viri sui vt no. glo. l. ij. super verbo iurata fide. C. quid dōr qui quaro. pars. re. lib. x.

Item clericus solutus vel ille qui est infra sacros ordines nō est

pellitur ferre testimonium coram iudice laico nec iurare de calumnia absq[ue] licentia sui ordinarij vt c. j. de iura. calum. in fi. iramen- ti si actor prestabit iuramentum calumnie et veritatis si ei defera- tur: alias reus esset absoluedns. Et forte quod dicit in actore ides in reo eo q[ue] non declinavit solum iudicis: et hoc cum agitur persona liter quia in actione reali aut possessoria et potissime rei immobilis de hoc non est dubitandum.

¶ Item si legatarij defera- redi insitutum iuramentum heres teneat iurare aut legatum solue- re vt. l. fi. c. de fideicom. quia ipse scit aut scire teneat tenorem tes- tamenti et l. manifeste turpitudi- nis. ff. de iureiuran. loquitur in il- lo qui scit aut scire debuit verita- tem: sed ergo in illo qui venit ab intestato vel alio qui habet inha- erentiam causam. pro quo facit l. marcellus. §. j. ff. reru[m] amotarum. ¶ Item actor petens res plures in eodem processu de quibusdam potest deserre iuramentu[m] de alijs offerre se notaturum. vt. l. de re- bus. ff. r. nota. et ibi. no.

¶ Item quis agat vt contractu[m] iniustus per metum seu violentiam annuletur seu renouetur audiat etiam sine dispensatione dato q[ue] interuenierit iuramentum. de hoc not. c. Abbas. et c. ad audientiam. de his que vi me. cau. sunt. et c. fi. vero. de in. iur.

¶ Item si detur commissarij ad recipiendum partis iuramentu[m] cuius expensis sit not. l. generali- ter. in. fi. c. de re. credi.

¶ Item si quis iurauerit solu- re certa die an creditor possit ter- minum prorogare: et si non solu-

rit ad terminum prorogatum sit (periturus) no. Bar. l. i. ff. de op. nu. Innocen. c. preterea sed do. de appellat. l. sed et si man- do. ff. de preca. l. celsus. ff. de arbi.

Adde (periturus) q[ue] si die destinata solutio[n]i creditor cui fida erat solutio[n]i excommunicatus tunc debitor cre- ditor excommunicato non soluet non incurrit perituum. facit ter. solens in. c. f. hic finitur lex in sen. pro quo allego tibi glo. rotunday. m. c. nos sanctoz. xv. questione. vi. ¶ Item si procurator iurauerit de calumnia/pars aduersa potest requirere vt dominus iur. veniat iuraturus in propria. et de hoc no. l. cum indices. §. anantem abhne- rit. C. de iur. calum.

¶ Item quater falsum affirmat- tes in iudicio et cum iuramentu[m] pu- niantur notatur. l. i. iurandi. C. de re. credi.

¶ Item ille ex litigatoribus qui recusat iurare de calumnia per- dit causam suam: vt no. preslell. cum indices. §. q[ue] si actor.

¶ Item sacramentum testis po- test remitti de consensu partium vt. l. i. ff. de ferijs. l. i. §. q[ue] si actor. de iura. calum. Iuramentum ve- ro calum. potest omitti q[ue] non re- mitti: vt §. sed quia. ca. alle. secus de iure canonico. vt no. Jo. ande. de causis. de offi. dele. sed q[ue] possit omitti videtur esse ter. ca. v. de in- ram. calu. lib. vj. Et idem tenet Bar. l. de pupillo. §. si quis noui. ff. de no. ope. nuncia. Similiter si de iure potest obmitti sed nouerit mittitur. vt not. gl. z. Cy. in aua. offeratur. C. de lit. con.

¶ Item iudex potest p[er]tere sen- tentiam sine scriptis de consensu partium

partium. nota. l. h. c. de senten. ex periculo recitan. et hoc no. Bar. l. i. quoniam. C. de p[er]mille. schola. lib. vj.

¶ Item si adultus sine curato- re corrahit et iurat non venire: an possit resistit. no. in aut. iacra- menta p[er]uberum. C. si aduer. ved. quid de ipudere. et qd si pubes iur- rat non venire contra: quid i do- natione. qd in liberatione admi- nistracionis tutele sua facta tuto- ri quid in iudicio si iuravit no ve- nit et contra processum. not. ibi- dem Cy.

¶ Item si iuramentu[m] fuerit delatu[m] a parte arti et extra iudicium si prestitu[m] fuerit valet: sicut non fuerit iuratu[m] admittit penitentia puta quia tunc voluntarie susci- pit et desert vt. c. fi. de in. iur. l. ma- nifeste. ff. eo. ti. Si vero in iudicio z lite iam inchoata si pars acce- ptauerit z offerat se iuraturu[m] no admittitur penitentia: sicut pe- tat dilacione ad se aduisandum: tunc admittitur penitentia: vt iu- rametu[m] delatio fauet vtriq[ue] par- ti. de iure forte secus et super his vide q[ue] not. c. fi. alleg. l. j. c. de iure iur. l. admonendi. ff. eodem titu. z bene facit ter. cu[m] glo. l. no erit. §. si. cum. l. sequen. ff. de iure in. vult in. de consuetudo contra vt com- muniter i sequimur iura digestoz q[ue] in iudicio pars debet suscipere delatu[m] iuramentum vel referre iura. l. manifeste all. l. i. iuradi. ff. eo. titu. idem si sint plures con- sortes qui sunt vel debet esse cer- ti de facto de quo q[ue]ritur: secus si alter ipsorum no est nec debet esse certus vt q[ue] heres vel abs: et sup

his vide Bar. l. marcel. ff. re. amo. l. lex come. §. hac. lege. ff. de iniu- 8 9

Cy. l. iij. c. de iure iuran. ¶ Item iuramentum de calu- nia pot[est] p[er]stari p[er] procuratores habete madata in literis p[er]curatoris iu- rati de calumnia: quibus madata sit generalis in oib[us] causis motis z mouedis/et sufficit de consuetudi- ne q[ue]d dicit Bar. l. i. si q[ue] op[er] §. si alieno noie. ff. de da. infec. facit p[er] consuetudine. c. fi. de iura. ca. li. vj. cle. no pot. de p[er]cur. vide q[ue] scri- pli supra de p[er]cu. Si alieno. et ibi not. q[ue] procurator debeat iura- re de veritate.

¶ Item si sit omissum iuramen- tu[m] calumnie nunq[ue] pars ante sen- tentiam possit petere vt iuret de ca- lumnia. not. l. cu[m] indices. C. de iur- calum. in. vij. questio.

¶ Item si ille qui conuenitur in actione reali z petit garandiam qui recusauit garandiam scit au- tem rez esse actoris vtrum impus- ne possit iurare de calumnia. not. l. p[re]al. cum iudices. in. i. §. q[ue]

De confessis.

Summarium.

¶ Confessio malefactoris an complicitus noceat. 1
Confessio meretriciosa an sit valida. 2
Confessio sine causa an obligatio- nem an liberationem inducat. 3
Confessio quibus medijs sua ple- num fortiaur effectum. 4
Confessio erronea an q[ue] p[er] iudicet. 5
Confessio tutoris procuratoris vel aduocati an p[er] iudicet pupillo do- mino vel parti. 6
Confessio criminosa in torturis an valeat. 7
Confessio extrajudicialis q[ue]d ope[re]t. 8
Confessio viri de dote recepta an z quando sit valida. 9

Delinquens detentus in carcerem et questionatus confessus est crimen in aliquos sibi esse (complices) an istud eis noceat vel presumptionem inducat. no. Cy. l. vnica. C. de confessis et tertius et glo. c. j. eodem titulo in anti. et ibi no. Et de consuetudine nemo potest puniri criminaliter ad mortem vel membri mutilationem: nisi si fuerit victus et confessus: super hoc no. que dicit Bar. l. constitutio nes. ff. de appel. et oportet quod confessio in iudicio coram populo no. glo. l. j. ff. de custo. reo. l. si quis in ea. C. eodem titu. Confessio vero facta in carcere et metu tormentorum non sufficit vt. l. q. in carcere. ff. de me. causa. no. l. l. capite quinto. ff. de adulteris. in prin. Et quando dicat confessio fuisse facta metu tormentorum no. Bar. l. diuus. ff. de questio. in prin. Illi est qui de se confessus est non creditur super alterius crimine et confessi super aliorum conscientia interrogati non debent: vt ibi no. z. c. veniens. de testibus.

Adde complices qui regulariter nemo debet su per aliena conscientia inquiri. l. ff. C. de accu. Limita non procedere in casibus vt ibi per gl. Nota tamen quod in illis casibus ad dictum istius conscientie alter non debet subici tormentis: eo quod tortura est pena non modica vt panos. c. j. de confessionibus per eu. vnde aduerte quod a tortura non est incipiendum. l. j. ff. de quest. Octo enim procedere debet torturam que enumerat Hippo. de mar. l. l. j. col. ff. de quest. primo debet consistere iudici quod de

licum propter quod vult inquirere est commissum. Secundo debent precedere indicia solemniter percepta. Tertio requiritur quod detur accusato vel inquisito copia indiciorum cum termino competenti ad illa purganda. Quarto requiritur quod non sint alie probationes nisi ipsa tortura. Quinto requiritur si ipse carceratus sit accusatus quod accusator petat a iudice ipsas torturas sibi inferri: secus in inquisitione. Septimo requiritur quod iudex ipse per se non per notarium examinauerit testes super indicibus. Octavo requiritur si reus est minor: quod iudex det sibi curatorem.

Item confessio facta et sine causa non valet ad obligandum: secus ad liberandum. l. palam. §. inique. ff. de excep. doli. no. l. cum falsa. i. prin. C. de iuris et facti ignorantia. nec valet etiam ad transferendum dominium vel possessionem rei immobilis no. l. cum falsa allega. nisi esset facta in iudicio: et secuta fuit. valet etiam ad probationem et operatur numerationem vt ibi not. l. publicia. i. ff. de pos. l. si. C. ad leg. fal.

Item que requiruntur vt confessio habeat suum plenum effectum. not. glo. c. ff. de confessis. et Cy. l. vnica. C. de confessis.

Item recusans iurare de castitia vel de veritate habetur pro confessio. vt not. l. creditor. §. in ius. ff. de appel.

Item an confessio cedentis noceat cessionario. vide Cy. l. si dele gatio. C. de noua. spe. et Jo. An. in tit. de cessione. acti. §. i. versiculo sed nunquid sola confessio cedentis rec. in. j. col.

Item sponte confessus crimine habetur pro iudicato: et in casu

mortis vel mutilationis nulla profertur sententia in patria consuetud. pro primo dicto. no. Cy. l. vnica. in prin. in. ti. z. vii. q. C. de confessis. Bar. l. creditor. §. in ius. ff. de appellatio. requiritur tamen perseverantia factum in iudicio iuxta no. l. diuus. in prin. ff. de questio.

Item si testator confessus est in suo testamento se debere certum libens ticio: si recedat a se tunc neget nunquid potest: an standum est confessioni: no. Cy. l. generaliter. C. de no. nume. pecu. etc.

Item quando confessio erronea emissa in iudicio vel e contra noceat. Bar. l. no. fat. etur. ff. de confessis. dicitur erronea quando fit sine causa ad obligandum que non valet et maxime in scriptura: vt no. glo. z. Bar. l. palam. §. circa. ff. de doli excep. nisi sit conditionalis et dependeat ex facto: quod impletio conditionis habetur pro causa: vt. l. a ticio. i. prin. et ibi Bar. ff. de verbo. obligatio. Et an confessio indiscreta vt sine causa valeat et probationem inducat. not. l. non epistolis. C. de probatio. plenius. l. generaliter. in. j. que. z. seq. C. de no. nume. pecu.

Adde (signatiter) ibi Joannes sa. i. suo breuiar. que eleganter hac materiam praticat in. ij. questione.

Item confessio tutoris procuratoris vel advocati emissa in iudicio et in lite sine causa coram iudice ventilatur nocet pupillo et parti z potissime presentem et non contradicentem in iudicio (que si verum est) et super hoc vide Cy. l. vnica. C. de quest. quod de minore sine auctoritate tutoris aut curatoris. Cy. l. i. C. de confessis Bar. l. certu.

sed an ipsos. ff. eo. titu. Cy. l. cum z iudices. §. quod obseruari. in. j. op. C. de iura. calum.

Adde (quasi contrahimus) tertium vulgarem et tritium in. l. licet. §. idem scribit. de pecul. ff.

Item in processu criminali debet notarius scribere quod talis existens in carcere vel extra in tormentis vel ante vel post confessus est etc. vt nota. Bar. l. diuus. §. quis ultra. ff. de questio.

Item sola confessio vel scriptura que sola se alteri colonum esse asserit non preiudicat nec statum mutata nisi sit aliis adimiculis probata scilicet diuina prestantio: et nisi interuenierit stipulatio et ratum et obligatio et causa probabilis seu iusta nota. l. cum scimus. i. principio. C. de agrico. z. centi. lib. ij. et gl. l. se. que incipit cum satissim. cit. l. ad probationem. C. de libera. causa. l. liberos. z. l. parentes. eodem titulo.

Item confessio emissa (extra iudicium) quid operetur et an requiratur causam et presentiam: et quid illa que fit in ultima voluntate no. l. generaliter. de no. nume. pecu.

Adde confessio criminosa extra iudicium sit sufficiens ad torturam licet que sit hic bene cadat tamen hic tanquam loco peregrino non debet deter minabitur: et dicitur vt quod de hoc est gl. no. secundum Ange. in. l. capite. in verbo quod ad iudicium hic quod prodes ad iudicium etc. de adulteris ff. si tamen confitens torus negatilla confessio non operatur. Et de omnibus effectibus extrajudicialis confessionis vide per et

dem Angel. in l. si confessus. ff. de 2
 custo. reo.
 9 ¶ Item si vir confessus est dotē
 sibi fuisse solutā ista confessio non
 valet in preiudicium prioris cre-
 ditoris: quia presumitur fraudulen-
 ta: vt no. Cy. in. aut. sed iam neces-
 se. in si. C. de do. ante nup. Sed an
 valeat in preiudicium hered. ab
 intestato. refert aut ista confessio
 fuit facta per virum eo tempore
 quo erat sanus corpore et valet
 potissime si constat de dotis pro-
 missionē: aut ipso existente i lecto
 egritudinis et valet etiā de iure
 vt no. l. generaliter. 2 meli. l. in cō-
 tractibus. in §. i. C. de non nume-
 pecu. sed de consuetudine: eo qd
 non potest testari nisi de quarta
 parte bonorum suorum deducto
 ere alieno si iam legauerit vel ali-
 ter disposuerit de quarta predi-
 ca demum confessio emissā ad
 obligandum non esset forte vali-
 da: quia presumitur in fraudem
 consuetudinis hoc in testamen-
 to adiecit iuxta. l. qui testamen-
 tum. 2. l. patronus. cum sit glo. ff.
 de probatio. facit. l. cum quis de-
 cedens. §. penul. ff. de lega. iij. Se-
 cus fore ē i confessione emissā ad li-
 berādū si vt confitetur de precio
 rei per ipsum venditē sibi fuisse
 satisfactum: 2 hoc tangit glo. l. qui
 testamentum. alleg. super hys. Ci
 de Joan. and. ritu. de dona. inter
 vi. 2 vno. §. i. in additionibus super
 spe. 2 §. ii. in §. sed pone marit. 2c.

De prescriptionibus.

Summarium.

Actio que libet prescribitur
 spacio. xxx. an.

Prescriptio quid sit.
 Res fisci quāto temporis currit
 prescribantur.
 Prescriptio cōtra defunctum in-
 choata quomodo cōtinuetur con-
 tra minorem.
 Res dotales prescribitur. xxx.
 annorum.
 Hypoteca competens creditori
 cōtra debitorē prescribitur. xxx.
 Processus coram incōpetenti iu-
 dice inchoatus non interrumpit
 prescriptiōē hypotece inchoatā.
 Prescriptio non currit aduersus
 ius facultatis.
 Ius non soluendi decimas non
 prescribitur.
 Laicus non prescribit cōtra eccle-
 siam parochialem.
 Parte bonorum suorum deducto
 Conuentio partium an possit in
 pedire prescriptiōem.
 Iurisdictio quāto temporis cur-
 su prescribatur.

Drimo sciendū est
 qd in patria aluer-
 nic consuetudina-
 ria est vna sola pre-
 scriptio scz. xxx. an-
 norum qua mediā-
 te omne ius 2 omnis actio prescri-
 bitur aduersus omnes exceptis
 his qui sunt i pupillari etate vel
 impediti agere impedimento iur-
 ris: sicut sunt si. fa. furiosi 2 mēte
 capti. Sūt casus alij in qbus non
 currit prescriptio de iure qui no-
 tantur. c. cum non liceat. de pre-
 scriptio. 2 si de facto curtat prescri-
 ptio de facili pōt obtineri reuoca-
 mentū. Si enim est aptus prescri-
 bens suscipiens partens 2 me-
 dium conueniens ex hys resultat
 prescriptio congruens.

Adde (prescriptio) quid sit
 de hoc per gl. in sum-
 ma. vj. questi. iij. que ponit distinc-
 tionē. die tamē aliter q̄ ibi. Quod
 prescriptio est quoddā ius ex tpe
 congruens aut. legum vim capies
 penam negligentibus inferens: 2
 finē litibus imponens. Panonmi-
 ta. in rub. eo. de prescrip. sed que-
 ritur verum prescriptio sit contra
 ius naturale: dicendum qd sicqz
 est contra illam rationalem natu-
 ram neminem debere cum aliena
 iactura locupletari. In q̄ hec. ff. de
 condic. indeb. Contrarium tenet
 Joan. and. 2 bene sup. regula pos-
 sessor. de regu. iu. in vj. nam infert
 penam negligentibus 2 finē im-
 ponit litibus quod est rationi na-
 turali congruum: quare dic post
 panoz. in rubri. qd nec ex toto rece-
 dit a iure naturali nec ei in totūz
 deserui. de materia vide ple. in di-
 cta regula possessor.
 3 ¶ Item de iure quāto tempore
 prescribitur res fisci vel a princi-
 pio. not. l. iam p̄dem. C. cōmu. de
 vsucap. l. competit. in principio. C.
 de prescriptio. xxx. vel quadra-
 ginta annorum. vide infra §. item
 2 contra principem 2c.
 ¶ Item quādo emptor rei pupil-
 laris possit ipsam prescribere no.
 l. pro emptore. §. si a pupillo. et. §.
 seq. ff. p. emptore.
 4 ¶ Item quomodo 2 quādo currat
 prescriptio contra minorem si fue-
 rit contra defunctū inchoata no-
 ta. l. fin. C. in quibus casibus in in-
 tegrū restitutio necessaria nō est.
 5 ¶ Item 2 res dotales prescribitur.
 xxx. annis: 2 potissime si marit. est
 soluendo qui tenetur vxori ad in-
 teresse. iuxta. l. si fundū. ff. de fun-
 do. do. Et idem forte de patre ad

filium iuxta. l. j. de bo. ma. cuz ibi
 notatis. Et pro vtiliori declaratio-
 ne inter duos cōstitit in pecu-
 nia numerata tūc sine dubio pre-
 cedit prescriptio dum ramen ma-
 ritus sit soluendo quia: dos fuit p̄-
 missa vxori et per eam 2 ad cau-
 saz eius marito competit actō ad
 exigendum dotē 2 ideo rē perfectā
 sui facit vt. l. si fun. alle. 2 hoc casu
 currit prescriptio contra virum.
 Si vero dos consistat iure in obli-
 gāz quia ipse tenetur ad estima-
 tionē: 2 committere res iste datur
 in dotem estimate. In reb. vero
 immobilibus in quibus cadit as-
 sectio est marit. dubius. Et si prescri-
 ptio fuerit inchoata añ matrimo-
 nium currit prescriptio 2 implet
 durante matrimonio 2 hoc si ma-
 rit. sit soluendo. vt i. pal. l. si fund.
 Idem forte si res fuerit alienata
 de consensu vxoris: 2 presumitur
 consensisse ppter lapsum tempo-
 ris. vt aut. sine a me. C. ad velley.
 l. si filius. cum ibi no. C. 2 e. peti. he-
 re. sup. hoc no. bene. c. puenit. cuz
 sua gl. de emp. 2 ven. 2 pro hoc fa-
 ciunt optime ea que no. l. etiaz
 C. si tu. vel cu. inter. 2. l. inbemus
 nullā. C. de sac. sanc. eccle. Nō em̄
 esset eque p̄missz mulieri recupe-
 rando estimatiōem a viro vel
 heredib. suis: qd videtur iuri ces-
 sonū plusqz in minore: qz hic stat
 sola viri deficiētia seu negligētia.
 ¶ Item 2 pro ista parte facit, cōstitē-
 tudo q̄ talis est q̄ filia que est in
 patrius potestate p̄ matrimonium: 2
 erimur 2 transit in potestatem
 viri: sic hec potestas cōiugalit. ē
 subrogata in locū potestatis par-
 terne que impedit 2 obstat pre-
 scriptiōi. vt. l. j. in si. C. de an. exc.
 et super istis vide garto. l. j. §. hec

actio. ff. si qd test. li. esse ius. sic.

6 ¶ Item et consequenter etiam hypotheca que competit aduersus debitorem tollitur. xxx. annis et vi consecutus dicitur z non in minori tempore etiam aduersus illi qui non est obligatus: vel heres obligatus rem possidet bona fide z in suo titulo quod est contra. l. i. z. l. i. C. si aduersus cre. z eaque not. in glo. l. cum notissimi. circa pncip. C. de pscript. xxx. vel. l. i. ann. sufficit tamen ad interrompendum prescriptionem qd creditor faciat adiomare debitorem coram iudice competenti petitione inserta in adiornamento et qd ad diem obtineat defectum contra ipsum: vel qd processus scriptus remaneat in illo statu. Si vero debitor obtineat cōsequium re integra habebit pro nō adiornato: z expirat diligentia quia vltima mora nocet. Idem si creditor veniat quod executionis: per hoc enim interrupta est prescriptio: dñi tamen hoc fuerit parti sufficienter insinuarum. Verū tamen si debitor faciat adiornare seruientem z obtineat defectum aduersus creditorem: executio renouabitur z habebitur pro non facta.

¶ Item subdici debet a cursu prescriptionis tempus quo fundus fuit inundatus. Barto. l. iij. §. labeo. ff. de acqui. pos.

¶ Item per lapsum. xxx. annorum prescribitur cēsum seu quēnis annua prestatio: etiā aduersus principem z ecclesiam etiā quocūqz privilegio non obstantē: vt. l. plures apochis. C. de fide instr. z ibi not.

7 ¶ Item adiornamentum factum coram non suo iudice aut coram iudice non competenti non interruptit prescriptionem: et potissime si

adiornatus declinat. rit forū eū. Et super hoc vide glo. e. et tua. de purga. cans. secus si fiat coram suo iudice. Et similiter sit interruptio prescriptionis per solam executionem. vt. no. l. licet. l. i. cō notissime. in. j. op. C. de pscript. xxx. an. de interruptione ciuili z naturali. no. Barto. l. natur. aliter. ff. de vsucap. Cy. l. cum notissimi. §. sed si quis. C. de pscript. xxx. annorum.

¶ Item ad hoc qd per solum adiornamentum interruptatur prescriptio oportet inferere causam pncipiam z remotā. Et si dicatur in adiornamento ex certa cā referenda declarari z necessarium est vt inferatur in defectu si obtineatur. Et quid si plura sunt debita ex pluribus causis: no. l. si ex multis. C. de anna. excep.

¶ Item quis emphyteota nō soluet cēsum seu annuū pstationis lapsu. xxx. annorum prescribitur cēsum vel pstationis annue solutio: nō tamē directū dominiū nisi casus euenerit: vel pcesserit pdictio: vt no. l. cōperit. z. l. male agitur. C. de pscript. xxx. anno. fecus forte de consuetudine fin qd directum dominiū accedit censui z annue pstationi.

¶ Item si solū soluet pte cēsum per xxx. annos prescribit i residuo: vt no. Bar. l. si pte. ff. de aq. plu. arc.

¶ Item nā ad pcessus agitur sup actione psonali interruptit pcriptionem in actioe hypothecaria: et nunquid creditor potest procedere per viam executionis. no. l. si ex multis. alleg. C. de anna. excep. in. q. ff.

¶ Item sunt aliqui dñi dicentes se hē indices ad cognoscendū de causis appellationum. et qd hie

vti sunt. xxx. annis: nonne hoc probato sufficiat ad prescriptionem. no. Cy. l. si appellatiōe. C. de appell. z. venientes. de in. iur. z forte sic de consuetudine: et potissime si ita vti sunt publice ita qd domini superiores vel eorū officarij hoc scemerint vel scire potuerint: iuxta ea que tangit Barto. l. si publicanus. §. in omnib. ff. de publi. z. vec. contradicunt tamen aliqui qd in casu isto ab omni prescriptioe ins pncipis: z maxime superioritatis videtur exceptum: vt no. de capel. mona. c. dilectus. h. itaqz. facit. c. cū satis. de offi. archi. z. venientes. alleg. de iur. eiu.

¶ Quando feudum prescribitur. no. Quando tit. de feu. §. quoniam super homagis. z Joan. an. in additionibus super Spe. in ru. de pscript. in. q. pe. z. ff.

¶ Item feci pactū: debitori meo de nō petēdo illud qd debetur mihi vsqz ad. xxx. annos nunquid currit cōtra me pscriptio. no. l. i. maioribus in. h. C. de inoffi. testa. z. l. voluntarie. in pnci. C. de ercu. tu.

¶ Item an interruptio prescriptio: nis facta cōtra vnum ex tutorib. noceat alijs z quid de principali z fideiussore: no. l. cū quis. §. si quis p. eo. ff. de solutio.

8 ¶ Item aduersus ius facultatis non currit prescriptio: aut saltem si casus nō euenerit. vt no. per cy. l. voluntarie. C. de ercu. tu. z Barto. l. in filijs. C. de decurio. l. i. vt pote si dominus ad quē spectat alta iusticia z tallia in quatuor casibus filiam suam in matrimonio collocauerit z steterit per. xxx. annos qd tallia predictā nō eregerit: z quis prescriptio videatur habere locū in casu euento: z pro illa vice

tem non tamē currit prescriptio p tempore futurē: z maxime respectu aliqui casu qui non vendi canerit sibi loco: z hoc nisi pcesserit contradicō que cum lapsu rps absorbet vniuersale ius dñi: fecus vero si ius collecticiā in casibus predictis aut alias competere alicui iure cōstituit vel titulo singulari sicut competet pluribus habētib. solū directū dñum: qd vt dicit aliqui illud ius tollit p tacitum dissentium cum lapsu. xxx. annorum etiā dato qd duo aut plures de pdictis casibus nō euenerint: z vbi principale nō pōt prescribi: nec etiā illud quod est accessorium z ecomerit: vt. c. si diligeret. in. fi. de foro compe. c. pndētiā. in. fi. de of. dele. c. cum ex officij. de pscript.

9 ¶ Item si alicui competit ius percipiendi decimā: z hoc iure communī vt curato in sua parochia vel alteri habēti decimā limitatā seu gñalī in aliquo loco in quo fundus sit est cōtra eū nō currit prescriptio durāte tpe sterilitatis: qd ipse nō potest pellere dñm fundi ad ercolendū eū: fecus forte si ad soluendum decimā esset expresse obligat. ex vi contracti aut alias. Et pari passu respectum illius cui cōpetit ius percipiendi cēsum annuum currit prescriptio etiam tempore sterilitatis: quia semper census debet etiā si res puenit ad manū dñi iure mortaliē aut commiscitatis: qd dñs directus pōt z dñi ipm require vt censum soluat vel rem emphyteoticā extra manus suam ponat. Et p hoc facit illud quod glo. dicit. l. si vstru. nomine stru. quemadmodum ca.

10 ¶ Item hoc aduersus ecclesiā

parochialem non potest prescribere nec dicere se habere decimam ex concessione sedis aplice: eam teneat in feudū ecclesie: forte illi cui iure cōi decima pertinere debeat: vel nisi ea vltus sit a tātō tpe q non extat memoria de dō: nec de pncipio: vel forte si constet pterā aut aliud esse subrogatū loco decime: et prescriptio in rebus circumuicinis non tribuit ius nec etiā ius decimādi in parochia in nonalibus vt. c. cum contingat. c. tua nobis. de deci. 2. no. ho. c. dilect. de capel. mo. Cy. l. matrē. C. de proba. 2. not. c. j. de prescrip. lib. vj.

Secus aduersus alia eccliam tua nobis. de quo enim vsus est a tanto tpe q de pncipio nō est memoria presumitur q eā acquisiuit ante consilium lateranen. vt no. pe. de bella pti. l. placet. C. de sa. san. ecclesijs. 2. fac. l. in finalibus cum sua glo. ff. l. regū. et no. per Joan. and. c. j. de his que sunt a prelato sine consensu ca.

¶ Item an dominus vel priuatus possit prescribere ius piscādī z ius prohibēdi. videtur q non per. l. r. ff. de vltimo. vide contra. per. l. iniuriarū. §. si quis mecum. l. seq. ff. de iniur. Et melius in. l. iij. §. ij. ff. quod vi aut clā. quod intellige verū in his qui prohibiti acquisierunt ante prohibitionem iura. l. quicq. ff. de diuers. et j. tēp. prescrip. secus in alijs vsus fuerit publice: ita q omnes scire poterūt: z istud feruatur.

¶ Item si ecclia ti. legati vel alias acquisierit aliquam possessionem mouentem de feudo aut censu domini dicitur vel aliam rem allodialem sitam in sua iurisdictione ecclia potest compelli vt ipsam po-

nat extra manū suā. Eruntamen si ecclia possederit rē illam spacio. xxx. annor. dñs repellitur ope exceptionis: quis requiratur. l. an in fin. ordinationes regias.

¶ Item si partes cōueniāt q nullū tpe currat prescriptio. Bart. tenet q non valet cōuētio vt not. in l. j. ff. de vltimo. c. r. i. nō. ff. de leg. j. illud forte cū agitur de pncipi. domini rei immobil. secus in debiti prescrip. quia cessat publicū interesse. In pncipio vero requirit duplex prescrip. vna contra cōuētionē alia contra pncipale.

¶ Item ad pntibem iurisdictionem requirit tñ tps q non extet memoria de contrario: sed ad extētiōē iurisdictionis sufficit longū tps. fac. l. viros. C. de diuers. off. lib. xij. facilius em extendit q de non acqritur ar. l. pncipio. C. de iuris. d. ind. 2. l. i. ff. de ind. de cōsuetudine non sufficit lapsus. xxx. annorū.

¶ Item princeps pro modica cōpōt aduersus pscriptiōē dispensare. vt no. Cy. l. fi. C. de sa. san. ecclie.

¶ Item citatio facta coram arbitro interrumpit pscriptiōem: vt no. l. cū antea. C. de arbi.

¶ Item vnus non folens venditigal vel pedagium. xxx. annis: et transiens per locū vbi est tenari cōsuetum z alijs soluentibus an possit prescribere: et quid iuris si aliquid sūt eractum z aliquando non. not. Bar. l. licitatio. §. earum. ff. de publica.

¶ Item in pscriptiōe q causatur ex possessione prescribentis de iure requiritur bona fides. sic loquitur male fidei possessor.

Adde Bart. notabiliter de in dicto. §. si viam habent. z tibi faciet honorē. de re,

in. l. vj. secus in ea que cōsatur et desidia z negligentia nō peten r. tis vt. l. sequitur. §. si viam habea. ff. de vltimo. c. si. de prescrip.

¶ De emptione z venditione. Summarium.

- 1 Res dotales an possint vendi vel distrahi.
- 2 Contractus permutacionis in quo differat a contractu emptionis z venditionis.
- 3 Res vendita cum pacto resoluto: tōno an possit medio tēpore peremptio alienari.
- 4 Emēs a secundo venditore potest in defectū secundi venditoris pncipium summare de emptione.
- 5 Contractus dolo inductus non tenet.
- 6 Dimidia insti precij que dicatur.
- 7 Mora facit quem teneri de periculo.
- 8 Habentes blada z similia possunt tempore caristie cōpelli vendere.
- 9 Empor victus an summato venditor teneatur appellare.
- 10 Venditio rei aliene an dominio su perueniēte cōfirmetur.
- 11 Parer emens nomine filij an acquirit filio.
- 12 Venditio pōt solo consensu perfici etiam sine literis.
- 13 Venditor an teneatur probare rē venditam fuisse suam.
- 14 Venditor compellitur tradere rē venditam.
- 15 Vendens vnam rem duobus tenetur crimine falsi.
- 16 Emporū non tenetur venditor de emptione rei empte nisi denuncia: tione ipsi venditoris facta.
- 17 Subpactario solemniter facta est irreuocabiliter obseruanda.
- 18 Prelatus ecclie non potest res ecclesiasticas propria autoritate

alienare.

Mritus z vxo: pōt sunt vendere rem dotalem: dum tamen vxo: fuerit re compensata in re equalitēri et sine fraude ita q eius conditio nō fuerit facta deterior: per hoc. l. ita constante. ff. de iure dot. et hoc sequitur q res dotales potest permutari si hoc sit vtile mulieri: et hoc recitat Cy. in aut. siue a me. in pncipio. C. ad velley. facit. c. cum contingat. cum ibi not. de in. in. C. licet. eo. titu. lib. vj.

¶ Item de iure mulier interdum potest alienare rem dotalem de viri consensu sed non e conuerso: et que sit ratio diuersitatis. no. l. si pncipium in. l. op. C. de in. do.

¶ Item si aliquis permittauerit domum cum pncipio: et pro pluri valore domus dominus pncipio sol uere promisit certā pecunie summam: an iste contractus censetur esse venditio z facta permutatio. hoc communiter indicatur ex pluris valore rei vel precij: vt per bigratia si pncipium valeat iusto precio decem scuta z precium solutum ascendat tantum quatuor vel quinq: scuta remaneat in finibus contractus: z dicatur esse permutatio. sed e contra. censetur esse venditio ita q contractus recepit vires et dominatur ab ea parte in qua pncipiet. ar. l. queritur. ff. de ha. ho. et pro hoc. l. sanctimus. §. i. C. de dona. 2. no. zarto. l. aristo. in pncipio. ff. de dona. Cy. l. cum te. C. de pact. inter emp. glof. et doc. c. ad questiones. de re. per. mot. Et hoc pncipio scire propter iura domini directi z contractus.

Item et dicitur contractus fictus et simulatus si fiat per modum permutacionis. et paulo post vnus contrahentium rem quam tradidit certo precio recuperat quia presumitur excogitatum iuxta nota per Barro. l. post contractu. ff. de don. l. j. §. que onerande. si qua re. actio non dat. ff. de presumpcionibus.

Item si fiat in parte vel in totum per modum donacionis et secrete vel alias solum fuerit precium ascendens quasi valore rei iuxta. l. fi. c. mandat. et ea que notantur. l. si quis cum aliter. ff. de verbo. obliga.

Item quando ex pacto res est reuerfura ad venditorem. versus emptor: medio tempore possit ea obligare vel ei seruitutem constituere: et quid si venditor fuerit deceptus ultra medium iusti precii no. Bar. l. in diem adiectio. ff. de aqua pluuiar. ar.

Item si aliquis cesserit aut vendiderit minori precio alicui homine seu debium vna cum literis obligacionis ac debito: liberatur solutio precium solum iuxta. l. per diuersas. l. ab affasasio. C. mandata. et not. in glo. pe. c. ex parte. de alie. iudi. muta. causa fac. Si vero precium non fuerit solutum: sed pro eo emptor reperiar obligatus sufficit. q. debitor subrogatur loco sui et offerat se facturum quod dictum est. Et hoc verum si creditor presens sentiat. alias non. sed oportet q. precium solvatur. vel deponatur in manu curie etiam dato q. emptor vel cessionarius habeat terminum ad solvendum. Et idem est in casu retentionis iure directi domini: et in materia re-

tractus.

Item nota q. actio personalis que competit venditori non dicitur nisi ad emptorem: nisi facta cessione: vt no. Bar. l. p. p. §. in lian. l. si tertius §. si quis prius. ff. de aqua plu. ar. l. j. c. de ac. et oblig. Et quomodo transeat ius agendi no. in dicto. §. si quis prius.

Item si venditor fuerit deceptus ultra median iusti precii seruatur in hoc illud quod habetur. Item maioris precii. C. de rescin. ven. cum statimateria. cum. c. cum dilecti. et cum causa. de emptio. et vendit. potest venditor agere contra illum qui rem dederit etiam si iterum fuerit alienata vt no. dicta. l. j. Et dicunt aliqui q. huic legi non potest renunciari expresse vel tacite. De hoc tamen vide. l. j. alle. Et tamen opinio omnium doctorem in contrarium. vt no. in iuris. alle. Sed q. hic dicitur forte potest procedere ex bono et equo habita dispositione iuramenti super principibus et etiam super renunciatione. Sin autem venditor dederit emptori in eodem contractu plures valores rei ultra precium conuenti si scies fecerit: istud fuerit positum in literis per verba apta adhuc forte valeat. als fecus: vt no. Bar. l. si quis cum aliter. de verbo. obligat. hoc idem seruatur in emptore qui fuit deceptus vt no. l. j. alle. et temp. inspicit. et p. contractus vt. l. si voluntate. C. de rescin. ve. et no. in p. c. cum dilecti. de emp. et vend.

Item pone q. res emittitur a secundo emptore ipse potest petere in garandum illum qui rem si bene vendidit: vel si sit mortuus sine heredibus potest summare p. m. venditorem: et potissime si secun-

venditor cesserit sibi actionem de emicione: et hac demum re emitta ille scds emptor recuperabit precium solum p. m. venditori. iuxta. no. l. in lian. prope si. ff. de ver. obl. l. si pro re pupillari. §. j. et l. res. ff. de act. emp. et ven.

Item sepe in venditione adijci tur pactum resolutoriu quod vocatur redimere. Et hoc infra tempus presumitur inter contrahentes. Aliter sine presione temporum: sed toties quoties et. Tunc intelligitur ipse. r. r. annos. facit ad hoc in iustit. de pe. et temp. actio. §. j. et l. cum notissim. §. si cum illud. C. de prescrip. r. r. vel. l. annorum.

Item not. q. si dolus dat (causam) contractus q. dolose fuit indictus ad vendendum qui alias non erat venditurus: contractus non tenet. secus si dolus incidat in contractu. p. hoc. l. eleganter. ff. de dolo. q. etiam als erat venditurus: sed per dolum plus aut minus res fuit vendita et agitur ad supplementum. Si vero re ipsa alter contrahentis fuerit deceptus seruatur quod dictum est supra si sit ultra medium alias fecus: vt not. glo. c. cum dilecti. de em. et ven. l. j. in vltima. C. de rescin. ven. melius. l. bona fide. C. de ac. obligata. et ad plenum l. dolo. C. de iur. i. stipu.

Adde (causam) de dolo dante causam contractui bono fide. et stricti iuris vide gl. et Bar. in l. eleganter. ff. de dolo. Et de dolo contrahentiu et de dolo tertii. vide ibi per eum.

Item dimidia iusti pretii est hec secunda consuetudinem insequendo opinionem pan. l. j. alle. de rescin. ven. videlicet si res est vendita pro. p. et valet. r. r. et e contra

vt seruetur equalitas.

Item si emptor fuerit deceptus in rei quantitate agit ad supplementum etiam si decepto fuerit circa modum rei: et hoc nisi terminus fuerit appositus ad mensurandam rem illam: q. ultra terminum non audietur: vt. l. qui fundi. ff. de contrah. emptio. no. c. per tuas. de. don. fecus in deceptioe precii: vt dictu est supra.

Item venditor ex pacto volens recemere rem vendita de offerre emptori precii cum de cofiamenis et illud numerata cognoscere in manu iudicis vel notari si fiat extra iudicium: q. p. hoc interrumpit prescriptio vel lapsus temporis et emptor constituitur in mora tenetur de periculo et fructibus inde perceptos restituere. iuxta. l. si fundi. cum sua glo. et l. te. C. de pac. inter empt. et acceptam. C. de v. iuris.

Item in casu iam dicto venditor non tenetur soluere ventas: q. non est proprie venditio: sed est resolutio venditionis ex causa preambuli contractus: vt no. Cy. in. (l. fi.) C. communia de lega. Secus autem q. si sit resolutio de voluntate emptoris vt fit q. vir recepit dotem estimatam loco precii et habet electionem restituendi rem aut estimationem: quia hoc casu et simili eo quia non fit resolutio de necessitate sed ex voluntate emptoris venire debetur pro. pro. q. contractus. ar. l. si res distracta. ff. quibus mo. pig. vel hypo. sol. l. licet vestigali fundo. ff. de pig. not. Bar. l. in cedendo. ff. de aqua plu. ar.

Adde (l. fi.) Ibi do. fo. habet in suo venaria l. j. C. quando liceat ab empt. dicit. vbi etiam q. vtrū debeant laudimaria

De emptione et venditione.

seu vende et contractu qui indicat nullus ex precedenti aliqua causa.

¶ Item si res datur in dotem sub estimatione q̄ facit venditionem iuxta. l. quoties. ff. de iur. do. et. l. pleriq̄. §. si nautē matrimonium. ff. de in. do. et tunc vende debetur et melius. l. sine. §. quod si in dotē. ff. quibus mo. pig. vel h̄y. p̄. sol.

8 ¶ Item dñs senescallus potest cōpellere viderē bladū tēpore ne cessitatis illos qui habent in abdāntia et hoc (iusto) precio vt not. Lannonā. ff. de extrao. cri.

Adde (Iusto) text. formale in. l. si fideiusor. §. me minisse. ff. de lega. i. est. glo. in. l. si heres. in verbo ex testamento. ff. de act. empti. Et not. q̄ apporās victualia compellit vendere iusto precio. l. i. §. cura carnis. ff. de off. p̄fec. vt facit. l. i. C. de epis. audī. Et hoc non solum manentibus; sed etiam forensib⁹ seu transcurribus vt in. c. j. extra eo. de emp. et ad hoc faciendū per episcopū pos sunt excoīcari vt ibi glo. Et vide ibi p̄anoz. Adde vnu q̄ si quis in foro plus debito offerret vt alij plus precio emāt vel promittant plus debito in detrimentū alteri⁹ tenetur crimine stellionat⁹. Textus est in. l. ij. §. itē si quis. et ibi notat Bart. ff. de crimine stellionatus. Et Angel. in. §. si. in. fit. de do.

9 ¶ Item emptor vicrus sum māto venditorē ante litis contestā. nō tenetur de necessitate appellare: aut si appellauerit: nō tenetur causam appellationis p̄sequi: sed causā finitā p̄t agere de euictione contra venditorē pio interesse dānnis forte tamē tenetur significare venditori sententiam et appellacionem per ipsum fa-

ctas iuxta. Lherennius. §. j. cum ibi notatis. ff. de euic. l. si feruus plurim. §. i. ff. de lega. i. causa finita potest tamē emptor casū pendente causa agnoscere bonam fidem et agere de euictione et hoc post: q̄ venditor recusauit suscipere garandiar: si sit notū vel liquidū rē ad actorē p̄tinere: vt dicit glo. l. ij. circa p̄nc. super verbo suscipere. C. de in. calū. et ibi Cy. in. q. ij. contrariū seruatur in interesse et dānnis videt mlti q̄ in casū euictionis esset emptori bonum et vtile hanc cōuentionē adijcere q̄ venditor teneat scū solutū restituere emptori vel recōp̄tare in hereditate equalitē vna cū interesse et dānis ad electionē ep̄toris et suoz q̄ sepe magis p̄desi habere rē q̄ estimationē: vt. l. non em. ff. rerum amo. l. et si equo. de lega. i. et not. l. etiam. C. si tu. vel cu. inter.

¶ Itē dato q̄ nō fuerit cōuentū q̄ venditor teneatur de euictione vel q̄ nō teneat nisi ex facto suo et suorum nihilominus si res fuerit ab alio euicta emptor qui ignorat rem esse alienā p̄t agere de euictione saltem pio recuperatione precij: sed non p̄ dāno et interesse vt. l. ex empto. als. l. emptorē. §. si. ff. de act. empti. no. Cy. l. si. C. de litigio. et l. si. C. de cōmnia. de le. Secus si vendiderit simpliciter inā quod habebat: vel sibi cōpetebat in re vendita iuxta. l. quod si sit. ff. de h̄e. vel ac. ven.

¶ Item si venditor se obligauerit rem venditam defendere et garānsiare ab omni perturbatione in iudicio et extra quid importet verba illa nunquid impedimentum de facto appositi tenetur procurare vt amoueatut vt verba de

De emptione et venditione. Fo. lxxj.

aliquo operantur: contrariū tamē seruatur q̄ et pro iuris impedimēto nō andret nisi susceperit garādiā ipsius emptoris. Et super hoc not. Barto. l. stipulatio. ista habere licere in p̄m. in. q. fin. ff. de ver. obliga. et supra in titulo de dilacionibus. et Cyn. l. c. expulsos. C. de actione emp. Et not. l. dānni. ij. ff. de dam. insec.

10 ¶ Itē queritur an superueniente dñio (confirmetur) venditio rei alienē: si vir vendiderit rē dotalem et succedat vxori ex conuentione matrimoniali an poterit retractare alienationē. Et quid de gestore negotiorum procuratore nō habente speciale mādaturū. No. ad plenum que dicit Bart. l. cum vir. ff. de vsuca.

Adde (confirmetur) tex. in. l. si a ticio. ff. de rei. v̄ di. et. l. apud celsum. §. si a ticio. ff. de except. doli.

¶ Item si domus vendatur ante diem locationis nunquid locatio spectat ad emptorem. Bart. l. si. §. ff. de in. futi. Et quid de fructib⁹ et pensione annua: et de redditib⁹ qui debet solui certa die. no. ibidē l. de iuncta. ff. de vsufu. l. a nobis. ff. de annu. lega.

¶ Itē eo ipso q̄ venditor tradit rez emptori videtur habere fidem de precio: et t̄statum est dñium: nisi aliud fuerit dictum vel p̄testati: vt no. l. in civile. C. de rei ven.

11 ¶ Itē si pater emat rez nomine filij vt eius legitimus administra tota illa acquirat filio et hoc mortē secuta et reuocatione nō facta: vt. l. filie. cū sua glo. C. familie her. cit. l. j. C. de cast. pec. mili. lib. p̄. l. si legati. ff. de pig. et ibi no. glo. l. si cum ibi nota. ff. de vsufu. leg.

¶ Itē si aliquis metu potentis cōpellatur inuitis rem suā vedere: bonū est vt p̄sens coā tabellione potestetur de violentia: quia impotēstū si cōstet veditio retractabitur et de hoc no. in. l. qui aliena. §. celsus. ff. de acqui. herē.

¶ Item emi fructus terre vnus anni cūius erit periculum quid de nani aut molendino/et quid si emi fructus in plures annos? not. Barto. l. cotem. §. qui marimos. ff. de publica. et vide infra de locato. p̄ hoc si.

12 ¶ Itē si venditio facta extiterit sine literis et absq̄ eo q̄ venditor conuenit dare literas et. nisi lominus completa veditioe, emptor agere potest et petere q̄ venditor coam iudice constitatur veditioem fuisse factam et precium solutum: non tamen tenebitur venditor se obligare pro garādia: nec de euictione: sed solum confiteri formam cōtractus. Et de hoc emptor potest petere instrumentum et fiet ei expensis suis sicut quando dominus directus vel domin⁹ fendi petit sibi recognitionem de nouo fieri: vel hactenus facta renouari: secus si venditor: quenerit dare literas et cetera: q̄ tunc emptor nō tenetur ad expensas litis vel inhātie: immo si venditor requisit⁹ hoc facere rennerit et sine causa: tenebitur emptori in expensis. Et super his no. l. contractus. C. de fide instrum. facit. l. istius temporij. ff. de actio. emp. et hoc corā iudice ordinario. fac. ad hoc l. ex parta. ff. de verb. oblig. l. sicut datam. C. de li. causa. c. significati. de testibus.

¶ Item venditor qui remanet obligatus de euictione non tenetur

De emptione et venditione.

tradere emptori instrumenta sua ex quibus constat quod res vendita erat ipsius venditoris. ut in instrumentis. C. de fide instrum. c. cetera. vero res §. fina. ff. de her. et merito quia in causa emptionis venditor habebit recursum contra illum a quo causam habuit. Secus si venditor non teneatur garantizare nec etiam emptor quia tunc sua non interest retinere literas productas: et tamen in primo casu venditor compelleretur exhibere predictas literas et de his concedere emptori transcriptum aut videri minus: si utile aut necessarium esset emptori iuxta non per glossam titius alleg. de act. emp.

14 Item venditor potest compelli ut rem tradat nec liberatur solvendo interesse ut not. l. si traditio. C. de em. l. cum precib. C. de re. per. l. si. h. C. locati.

Item mandam tibi ut emeris mihi fundum pro. x. emissi. pro. xx. an. possis recuperare integra. xx. v. retentione: not. C. y. l. si quis volente. C. de nego. gest.

Item si emptor verisimiliter dubitet de fuga venditoris rem reddi tradita misit offerre et deponere precium coram iudice: ut not. l. traditio. in ff. C. de emp.

Item an rei vendite per prociatorem qui habuit fidem de prociatorem transferat. no. C. y. l. in civili. C. de rei ven. et Zar. in l. a vino pio. §. sed si emptor. ff. de re iudi. Et quid de (erectore) ultime voluntatis ibidem per Zar.

Adde (erectore) quid de (erectore) sententia distrahente rem auertere insitiae: an possit habere fidem de prociatorem. dic quod non. text. est forma. in l.

a vino. §. sed si emptor. hic presentia pecunia. ff. de re iudicata.

Item dicitur de procuratore fiscalitatis vel curatore et iconomus ecclesie in re distrahenda qua non possunt habere fidei de precio. unde tertium et ibi gl. fina. in l. si procurator. ff. de iure fisci.

Item in contractu rescindendi vel rescissio ob deceptionem ultra mediam iusti precij qualiter res estimabitur no. l. precia res. ff. ad l. falli. c. cum causa. de resib.

Item nunquid emptori datur petitio hereditatis no. l. cogi. de peti. here.

Item res emptae ex mea pecunia non efficitur mea. fallit in vno re: in militum minoribus tutor emittit. ut not. l. ii. ut proponis. C. de rei vendi.

Item res emptae ex pecunia dotali efficitur mulieris in subsidium si non sint alia bona. ut not. l. ex pecunia. C. de in. do.

Item si quis vendat vnam et eandem rem duobus ipse vel falsus venditor punitur crimine falsi: secus in illo qui dedit duobus donatione facta inter vivos: tunc tamen crimine scellionis: ubi falsus affirmaverit: ut si in literis secunde donationis dicat quod nihil fecit: cur donatio illa et cetera. de his nota. l. qui duobus. et l. i. de bito. ff. de fal.

Item quis potest emere reditus vel pensionem ad vitas suas sine periculo usurarii si emat in suo precio ut no. C. y. l. si pater. C. de inoffi. test. l. si in ea actione. C. de usuris.

Item qui vendidit hereditatem non videtur vendere singulas res hereditarias: ideo venditor non te-

De emptione et venditione.

So. lxxij.

metur de emptione rerum singularium ut l. i. C. de emic. Et not. glo. l. si. ff. pro herede. et l. quidam. ff. de acquir. re. do.

16 Item ad hoc ut emptor re emicra possit agere contra venditoris de emicra oportet quod emicra denunciatum in principio litis et re integra. Et hoc ut teneatur venditor restituere interesse et dana. Et sic loquitur l. si cum questio. C. de emic. Sed de hoc ut teneatur precium restituere sufficit quod fiat ante litem contestata. non ut ipse suscipiat in se onus causae nec garantiam: aut se adiungat in processum: quia et volens non admittitur: quoniam causa facta est mercenaria: sicut ut vendat emptori defensionem si quis habet aduersus actorem et admittitur et testes vel literas ad earum probationem: ad hoc forte si emptor proponerit defensiones omnes ita ut venditor aliud nesciat proponere sufficeret denunciatum esse durante probationis tempore ut habeat facultatem procedendi testes: si quos habet. Si vero nullos habet testes: quia forte omnes fuerunt producti et examinati ad instantiam emptoris: sufficeret ei denunciare ante restitutum publicationem: vel si nulla haberet instrumenta ante renunciationem iura. l. si rem §. quolibet. ff. de emicra. et ea que no. ca. fina. de emp. et ven. et l. emptor fundi. C. de emicra. nunquid emptor rei ecclesiasticae habet recursus in casu isto contra ecclesiam vel prelatus non aut qui res. C. de sa. san. eccle.

17 Item pro re mobili non datur iudicium rescindens vel rescissio ut c. si venditor reperitur deceptus ultra mediam iusti precij et

hoc de consuetudine gallicana. facit per hoc l. si pro ea lege. C. de usuris. cum ibi notatis. idem in venditione fructuum ad modicum tempus et in locatione: secus in perpetua ut litem si precio §. fina. cum l. seq. ff. loca. l. i. C. de usuris.

17 Item si bona mobilia seu immobilia alicuius defuncti et vacua fuerint vendita per subastationem: ut constitutum est fieri et per internalla consuetudina valet venditio irrevocabiliter ita quod si postea filius et heres defuncti quod forte eo tempore erat et moribatur extra provinciam vel bona vendita recuperare non audietur: verum est quod infra quadriennium potest petere precij restitutionem secus la pro tempore. Dicto vel si esset suspensus quia caderet a re et pro. Et de hoc est casus notabilis in l. oes. C. de quadri. prescripti. et nota. l. etiam §. item si quis a fisco. ff. de peratione hereditatis. et ille §. corripitur. ut notat glossa. Et Cynus. et ita servatur.

18 Item prelatus sine conventu non potest vendere aut alienare rem ecclesie immobilem: ut clem. 1. de reb. eccle. non alienam. et ibi notatis. capitulo hoc consiliosissimo eodem titulo. v. l. et quomodo accipiat verbum alienare no. c. nulli. eodem titulo. in antiquis. et l. si. C. de re. alie. non alie. Et no. de hoc. c. ut super eodem titulo.

Item quomodo et quando valet alienatio rei immobilis ecclesie: et an sit necessarium quod precium sit versum in utilitatem ecclesie non aut hoc ius porrectum. et l. in beatus. C. de sacrosan. eccle.

De donationibus legatis

De donationibus legatis.

Summarium.

- 1 **¶** Donatio vniuersalis et particularis in quo differant.
- 2 Donatio sine causa an sit valida.
- 3 Donatio mutua inter coniuges an inter superstites teneat.
- 4 Donatio iter viuos potest ex causa renocari.
- 5 Donatio per patrem filio facta morte confirmatur.
- 6 Donatio ob bene merita requirit meritum probationem.
- 7 Donator an teneatur de euitio- ne rei donate.
- 8 Beneficiuz principis latissime est interpretandum.
- 9 Donatio causa mortis an facta traditione renocetur.

Donatio vniuersalis vel generalis facta per modum quo- te valet etiam sine traditione vt dona- tor actioe persona- li conuertiatur ad perficiendum do- nationem: particularium vero do- natio sine traditione nulla est. Car cest donner z retenir. Idem si donator retineat q rem quam dat possit vendere pro sua neces- sitate aut alias: quia talis dona- tio non valet: dato q secuta fue- rit traditio.

Adde (donatio) q donatio est quedam libertas que nullo iure cogente concedit fm iohan. and. in rubi. de dona. et 930. in summa. C. eo. Nam dona- tio procedit ex animi liberalitate z nobilitate. c. j. extra de dona. Et beati⁹ est dare q accipere: vt glo. in rub. ff. commod. c. predica- tor. xvi. quest. j.

- 2 **¶** Item donatio sine causa fa-

cta valet vbi donat obligauit sua bda vt no. Bar. l. nuda. ff. de dona.

¶ Item si dedero quomam de bonis meis. vtrū intelligatur bonis presentibus vel futuris no. l. h. c. de pact.

¶ Item in quibus differunt donatio causa mortis z legatum. not. l. cum de mortis causa. C. de dona. causa mortis. et infra. de dona. §. j. in glo.

¶ Item de consuetudine valet legatum factū etiam sine testamen- ti facione z coram duobus testi- bus: z maxime ad pias causas. vt c. cum eses. z capitulo relati. de testibus. tangit Cyn. l. j. in. ij. q. c. de sa. san. eccl.

¶ Item donatio aut legatum fa- ctum curato in dubio ceterum esse facta aut factum ad commodum ecclesie ipso mortuo. vt no. Cyn. l. j. C. de sa. san. eccl.

¶ Item an valeat donatio mu- tua facta inter coniuges ad vitas superuientis not. Cy. l. i. pater. C. de inoffi. testa.

¶ Item simplex donatio facta p patrem filio emancipato non co- putatur in quartam debitam in re nature: secus in dote et tamen venit in collationem: vt no. l. est. mus. C. de inoff. test. l. vt liberis. C. de colla. z debet fieri suppleto ex propiis bonis testa. vt ibi not.

¶ Item pone testator legauit cui libet canonico. p. an decanus de- beat habere duplicem portionem. Cy. l. j. C. de sa. san. eccl.

¶ Item quidam legauit ecclesie sue parochiali viginti mutanti parochiam et demū mortuum en- istarum ecclesiarum debeatur le- gatum no. l. j. C. de sa. san. eccl.

¶ Item si mandauero alicui

donet

De donationibus legatis. Fo. lxxij.

donet de bonis meis pro deo vel alias an valeat donatio etiā im- mensa vt not. Bar. l. si iuss. de do.

¶ Item donatio facta inter vi- uos renocat p ingratitude z p casibus enumeratis. l. f. c. de re. do. dato q in literis adiecta fue- rint hec verba nulla cā ingrati- dinis renocanda imo z si ex pte se fuerit rennuciātū saltem habi- ta dispensatione iuramenti causa cognita corā iudice iurta. l. si ma- numissus. C. de lib. z eorum li. Et vide Specula. tit. de dona. §. j. in versū. Quid si actum est. l. his sol- lis. C. de re. do. z ibi glo. z c. fin. de dona. In quibus autem casibus mater que conualuit ad secun- das nuptias possit renocare do- nationem quam fecit filio. no. c. si. de dona.

¶ Item donatio facta per pa- trem filio in potestate sua pstitur morte z firma. iurta. l. donatio- nes. C. de dona. inter vi. z vro. Et si fuerit tradita possessio alic fecus 8 vt. l. papinianus. ff. de donatio. in ter vir. z vro. z no. gl. z Cy. l. pater. C. de inoffi. do. facta autem tradi- tio non sufficeret ar. l. possessio. §. qui in aliena. ff. de acqui. pos. Et hoc nisi fiat in contractu z feuo- re matrimonij: q fit intuitu libe- rorum et vxois: quia forte alias non esset contracticia. vt no. l. pas- ter alleg.

¶ Item hoc quod dictum est in principio fallit in donatione fa- cta ob meritum z tanq extraneo q probatis meritis donatio est ir- renocabilis si peruentum fuerit ad traditionem: oportet tamē pba- re (merita) nisi pater reuelauerit filium ab onere pbadi. in ex- traneo est nō est necesse pbare

z de hoc. l. seruos. ff. de man. testib z q sint merita no. l. etiā. §. j. ff. de man. vindic. z de hoc etiā no. l. filie. C. fami. herediti. l. si donatio- ne. z ibi glo. C. de colla.

Adde (merita) q merita nō resumitur quic- quid dicat nisi probet z potissime quando pater dat filiosa. vt not. in. l. si forte. ff. de cast. pec. z in. l. si donacione. C. de col. bono.

¶ Item si quid fuerit donatum vel relictum ad opus quod fieri non licet an debeat conuerti in alium vsuz no. Bar. l. legatā. ff. de administra. re. ad ciui. p. nētium.

¶ Item donator re euita non tenetur de euitioe nisi ad hoc se obligatus esse voluerit vel nisi do- lose aut culpabiliter circa hoc fe- satus fuerit: vt not. l. aristo. §. si. ff. de donati. l. i. C. de cui. §. p. fici- tur. infra. de do. z quid de herede: si res fuerit euita not. Cy. l. cum alienam. C. de legatis.

¶ Item si pceptus det castroz simpliciter intelligitur dare cum p. nētium z iurisdictione vt tenet Barto. l. i. quando. C. de vo. vac. faciunt ea q notant in. c. pastora- lis. de dona. l. ergo. i. p. m. ff. de ac- qui. re. do. no. spec. ti. de in. om. in. §. j. h. qd ergo dices. no. ad plens Joan. an. tit. de iurifom. iudi. §. j. versū. que autem metri. zc. in suis additionibus super Spe.

¶ Item si quis dederit alicui cō- tum libras p gratuitis seruitijs sibi factis in p. nētium z sperat fle- ri in futurū. Si donator illico moriatur vel donatarus nullis sibi in futurū factis seruitijs auerit nec requisitus fuerit nō renocat- tur donatio. l. perfecta. C. de dona- tionibus que sub mo. Seruitia p-

h.

sentia erant causa finalis futura vero impulsiva qua cessante non cessat effectus.

Item pone testator: dedit decem predicatoribus ut sepelirent eum in eorum ecclesia: si propter excommunicationem defuncti vel propter delictum fuerit suspensus aut alias propter suam culpam non potuit ibi sepeliri conditio habetur pro impleta et legatus debetur: vt no. l. miles. §. ream. ff. de adul.

Item donatio facta sine causa non valet si stipulatio et obligatio interuenerint et habet causam et citam: vt no. Barto. l. nuda. ff. de donatio.

Item si donator dicit infirma tur fecerit donationem ut inter vivos et secuta fuerit traditio vera vel facta et demum conualuerit et ad sanitatem peruenerit nihilominus donatio ista habet vim donationis causa mortis nisi donator eam expresse vel tacite ratificauerit dum sanus est corpore et mente. Donationes enim causa mortis ad exemplum legatorum redactae sunt per omnia. §. hec mortis causa. 8. institui. de donat. Et ex causa de trahit falsicia vt. l. si mortis. C. ad l. falsicia. et si conualuerit donator reuocatur vt. §. i. in fi. de donati. 2. l. non omnes. ff. si cer. pe. re tradita et non obstante qd translatum fuerit dominium iuxta. l. ij. ff. de dona. causa mor. qd hoc quasi eua nescit. vt. l. enatus. §. i. ff. de.

Item bona relicta ad certum usum non possunt ad alium usum conuerti sine autoritate episcopi vel iudicis cle. qd cotingit. de reli. do. l. legatum. cum. l. eq. ff. de usu fru. lega. in. l. legatum. ff. de admi.

nistra. re. ad ci. pertinentium.

Item qd bona et an quesita post mortem patris debeant conferri. Cy. l. ea demum. C. de col. 2. l. si emācipari. eo. tit. Et vtum libri legales. l. filie. eo. tit.

De locato et iure emphiteotico: alias de iure directi domini vel utilitatis.

Summarium.

Dominium directum vel utile per quid cognosci dicatur.

Retentione rei vendite domino directo adiudicata tenet emptor ad fructus tempore processus preceptos. Priorum in genere preferit domino directo in retractione rei vendite. Dominus directus an cadat a possessione iuris precipue cessus per cessationem solutionis.

Emphiteota an possit cedere rez emphiteoticarum domino directo. Cessio bonorum emphiteoticorum vbi et cui sit facienda.

Wino restituitur aduerfus cessio nem rei emphiteotice.

Emphiteosis a pluribus accepta an possit diuidi.

Dominus emphiteosis admittens particulares solutiones sibi pindicat onera hereditaria sunt inter heredes pro portionibus hereditatis distribuenda.

Surripies plures res vno et eodem tpe an pta surta pmittere dicantur.

Prelatus an possit rez ecclesie in emphiteosim dare.

Pretendens censum super rez singulari habet illam rez ostendere si petatur.

Res emphiteotica in manibus ecclesie peruenit an possit per dominum

directum et trahi.

Res emphiteotica an per ingressum monasterii sit ipsi monasterio dedicata.

Emphiteota potest rem emphiteoticam obligare.

Res transit cum suo onere.

Dns directus preferit ceteris creditibus in exigendis debitis.

Dns directus potest cogere emphiteotam recognoscere se ab ipso dno emphiteosim tenere.

Emphiteota an cogatur ad repa rationes rez emphiteoticarum.

Res emphiteotica domino directo vendita non retractatur.

Probanus se soluisse censum tribus annis priorime preteritis presumitur semp soluisse.

Fructus censentur pro cessus solutione tacite obligari.

Coductor domus qm compellatur ad solutionem pensionis.

Emptor domus an teneatur stare locatori facte a venditore.

Coductor domus tribus de causis potest a domo conducta expelli.

Contractus censuales et emphiteoticiarius differunt.

Item qd ostendit vel probat se habere censum et annuam pensionem sup fundo loco aut manso censetur habere ius directi domini nisi constet de contrario: facit illud quod habetur i glo. pe. c. constitutus. de reli. do. Item qd res qd tenet i emphiteotico vendita sub ea retentione vel conditione qd venditor possit ea recuperare pta restitudo: vende debet stare p pma venditio: p secunda non secus: quia est resolutoria et fingit retro res non esse venditas: vt. l. si.

q. nostra. C. communia de legatis. et hoc verum pactum resolutorium fuerit inuitum in eodem contractu quia tunc censetur esse pars contractus et qd venditor non erat alias venditurus iuxta. l. in liani. ff. de in diem adiec. Item si fiat incontinenti post contractum licet in alio instrumento vt solet fieri: qd qd incontinenti sunt inesse videntur. l. lecta. ff. si cer. pe. 2. p. e sumitur precogitatum.

Item si ad iudicata fuerit dno directo restitio rei vendite emptor tenet sibi restituere fructus quos percepit pendente processu nec non et ea die qua fuit prociuum emptioni oblatum cu de colamctis. et potissime si fuerat numeratus et assignatum et pro hoc bene facit l. si fundi. C. de pactis iter emptore et venditore cum ibi notatis. Item proximior de genere venditoris priorum dno (directo) preferit remptionem. et p hoc videt esse casus qualiter oli feud. pote. alie. §. si. prope. ff. coll. 2.

Adde (Directo) qd si dno directo et primior co currat inuicem circa rez venditam retrahenda. quis debet preferri Barto. et Ang. statres germani post. Stiuller. de cuneo. in. l. imperato. ff. de pac. tenent qd dno per. l. si cur. do. tem. §. si. ff. sol. matrimo. Sed dicendum esse verum vbi consuetudo qd istud introducit non transit ad specialitatem vt qd dicit consuetudo si dno et primior velint venire ad retrahendum preferatur primior tunc preferatur ipse primior secundus aut qd non transiret: vt qd dicit consuetudo dno directus et primior venditoris pte retrahere nec da qd preferri debeat tunc vera esset opt.

dictorum docto. et de hoc vide gl. ita dicitur in §. v. in glo. j. de consuet. retractus in consuet. biturgun.

4 **C** Item notandum quod dominus directus non cadit a possessione iuris percipientis census et redditus sibi debitos nec a possessione sine salina domini directi eo quod cessatum est in census solutione per aliqua tempora. Et hoc nisi precesserit contradictio cum lapsu temporis quod tunc et per annum vel biennium dominus esset pauis possessione sua et super his non quod habent. c. querelam. de elec.

5 **C** Item cum res datur in emphiteosim: emphiteota se obligat ad solutionem census radum quod dicitur erit tene mentarius: saltem ita consuetus fieri: et ideo ipse tene mentarius potest quoties voluerit se liberare a census solutione et annua prestatione gurgipiendo vel cedendo res ipsam domino directo. Et super hoc vide spec. in titu. de loca §. nec aliqua. ver. xiiij. et factu. l. cum fructuarius ff. de usufr. et not. Bar. l. l. is cum quo. ff. de aqua plu. ar. tenetur tamen ad interesse domini si res sua cuius pa fuit et est peiorata. vt. no. l. si finita §. eleganter. ff. de d. infec. secus si fuerit conuentum quod emphiteota non possit illam rem gurgipere aut cedere et maxime vsq. ad certu tempus. ar. l. sicut. C. de actio. et ob. et not. Barto. l. is cum quo. ff. de aqua plu. ar.

6 **C** Item et predicta cessio vel gurgipitio potest fieri et iudicium de hoc fiat in persona domini directi: quod si fiat in domino non valet. Et dicunt aliqui quod similiter non valet si fiat in personis consulum de vniuersitate et immo oportet quod adiuuentur ipsi et alij de vniuersitate vel collegio coram iudice ordinario vel domino

senescallo nisi illi de vniuersitate reperiantur congregati in consilium vel alibi in capitulo ad sonum campanae: tene mentarii vero domini ducis non possunt predicta facere cessione in iudicio nec extra: immo si velint rem in alium transferre vel liberentur a solutione census oportet quod ille reperiantur idoneus et soluendo et quod fiat vocato et presente procuratore domini ducis supra. l. ij. cum au. ibi posita que incipit sed periculum. C. sine cen. vel reli. et not. l. quicunq. l. ij. et l. habens. C. de fund. pa. lib. r. et hac ratione aut alias princeps non videtur retentione rei vendite sic seruatur. Et quia alias vix possent impro: reperiri non valet. Similiter non valet si fiat procurator: vt not. Bar. l. vectigalia §. igitur. de publica. ff.

C Item impubes non potest facere dictam cessione vel gurgipitione nec eius tutor: nisi fiat cum caude cognitione et decreto: et ideo oportet quod fiat in iudicio: et quod partes et amici ipsius impubertis vocentur saltem vsq. ad numerum trium vel quatuor: ad consilium curiam an sit illi vtile per census exoneratide: et si iurati asseruerint quod si fiat dicta cessio cum interpositione et decreto: aliter: et per hoc supra. l. inter ocs. C. de pced. miorum.

C Item quid si emphiteota pmissa sit facere valere censum admittit super alia bona sua an poterit rem gurgipere: no. de hoc per Bar. l. q. bona §. si quis opus §. fin. in fin. ff. de dam. infec.

7 **C** Item et nihilominus potest aut possit probari quod dicta cessio erat vana ipsi minor: et quod ibi interuenit fraus aut dolus dicta cessio

poterit reuocari per beneficium minoritatis etatis: et tenetur de rector: ad fructuum restitutionem si fuerit conscius fraudis: infra. l. cum hi §. si pctor. ff. de transac.

C Item e contrario valet cessio facta minori et impuberi: si fiat vocato tutore in iudicio: nec est opus decreto. ar. comm. que no. in pccalle. l. inter omnes. et l. ij. in fi. C. quando decre. opus non est.

8 **C** Item si plures acceperint in emphiteosim rem certam locum aut mansum sub vno et eodem censu dominus directi non potest rem illam aut locum diuidere: nec etiam censum. vt. l. in communi diuidendo. in prin. c. sua gl. ff. communi di. dato quod fecerint et possideat locum per partes: nihilominus dominus petet et profectur: ins super illud quod sibi debet insolidum singulos et in qualibet parte: quod semper ius suum in soliditate remanet illesum. Et tunc rem per alterum et. et pro hoc facit l. ij. §. et hinc ergo. ff. de verbo. obli. et agit super. in ti. de loca §. nec aliqua. ver. lxxij. §. si tamen dominus directus in casu istius dicto receperit particulares solutiones hoc sibi per iudicem in futurum: vt. no. glo. magna in fi. l. in communi diuidendo in prin. alij. et supra. l. q. da mulier. ff. fam. her. petitione em diuisam reintegrari iuris ratio non patitur: vt. l. liber. C. de fideiussu.

9 **C** Item si tamen dominus directus in casu istius dicto receperit particulares solutiones hoc sibi per iudicem in futurum: vt. no. glo. magna in fi. l. in communi diuidendo in prin. alij. et supra. l. q. da mulier. ff. fam. her. petitione em diuisam reintegrari iuris ratio non patitur: vt. l. liber. C. de fideiussu.

Adde (Et iterum de hoc doc. in l. tale pactu. §. post diuisionem. ff. de pac. vide ter. l. in pactu. cum. l. creditores. C. de pac. cis. et ibi Cy.

10 **C** Item et super hoc aduertendum quod heredes potest inter se diuidere rem predictam etiam domino inscio vel inuito: quod hereditas datur beneficium diuisio

nis: et ipso facto actiones inter ipsos sunt diuise vt est ibi et agar et conuentus a parte hereditaria: vt. l. j. c. si certum pe. et super hoc not. Cy. l. j. q. iij. C. de nego. ge. l. si plures. C. de 2d. insti. et Bar. l. in cedendo. ff. de aqua plu. ar.

C Item si quis locauerit fundum vel domum ad longum tempus: de tribus in tribus annis vna et eadem locatio est reiterata sub diuersis temporibus resolutionibus: et vna verborum coceptione: vt no. l. enar. §. ff. de dona. causa mor. que ampliecuratur naturam venditionis quo ad fructus: et emolumenta: nec preterea dominus directus potest agere vt contractus rescindatur: vel vt reuote soluantur non autem potest petere rei tradite retentione: quod dominium non fuit translatus.

11 **C** Item est quod si quis vno et eodem tempore contractus res plures vnus est furum secus si habes plures contractiones vt. l. insolido §. insans. ff. de furtis: et ideo per contrinationem reiteratam nem tempus non sequitur probabilitas actus facti in ar. l. illud. ff. ad l. aquil. l. eum qui §. idem dicit. ff. de furtis l. vlt. a. in pn. eo. ri. hinc est quod prohibet alienare potest locare ad modicum tempus quod est circa decem annos: vt no. glo. no. cle. j. dere. ec. non alie.

12 **C** Item prelati res que est de patrimonio ecclesie non potest dare in emphiteosim sine causa et consensu capituli vt ponit spe. eo. ti. et §. palle. d. vij. et no. cle. j. de re. ec. non alie. secus si alias fuerit visitata seu data in emphiteosim: quod solus possit hoc facere quando summum ipsius et conuentus sunt distincta: hoc tamen sine censu

diminutione: qd alias esset necessarium capituli vel conventus expressus consensus / vna ch causa agnitione nec etia in feudu daret no. in. c. ij. de feud. et. c. ij. de loca. fructus tamen decimarum potest locare vel vendere ad modicu tempus: vt ibi. c. ij. de loca.

Adde (Emphiteosim) qd bo alienationis continet datio in emphiteosim: vt est tex. et ibi abb. in. c. nulli. de re. eccl. no alie. bñ fa. text. in. l. ff. c. de re. alie. nō al. Quibus autē casibus alienatio rei ecclesiastice permittatur vide ibi ipsum Abb. vbi dicit qd quatuor sunt casus principales ad quos oēs alij sunt reducibiles. Primus est necessitatis vt si debita viget ecclesiam nec potest de fructibus satisficere. Secundus satisficitatis: nā pot alienare rem vt habeat alias meliorē. in. c. sup. §. j. extra de rebus ecclē. non al. et in aut. hoc ius porectum. C. de fa. sac. ecclē. Tertius est pretatis causa pro redimētia captiuis: de quo dic vt no. rj. q. ij. c. aurū. Quartus est incommoditatis causa: qd res alienanda est magis dñi noia ecclesie qd vtilis. rj. q. ij. c. terrulas.

Item si tenementarius soluerit parte census / aut prestationis annue: non tamen per modū partis: nec in deductione illius quod debebat sed simpliciter in solutu ipse prescribit partem residuum non solutu et hoc lapsu. xxx. annorum qd in pibus istis est vna sola prescriptio: qd idem est ius de parte quo ad parte sicut de toto quo ad totū: vt. l. q. de tota. ff. de rei vendi. tangit. Spe. eodem titu. §. verbi. rli. et Sartho. l. si prius in princip. ff. de aqua plu. arc.

Item emphiteosim dicitur dñs vultis rei sibi tradite in emphiteosim et agit rei vendicatione / et omne interdictum sibi competet in: rta. l. j. et ij. C. si ager vecti. vel emphite. p. c. l. j. g. j. et §. quod ait pto: ff. de superfl. et notat Specu. eodem titu. §. ver. xlo.

Item dominus directus tenetur ostendere rem p qua pretedit census sibi deberi et de ea facere ventas si petatur. Secus si deat annuam pensionem sibi deberi super omnia bona: de hoc loquitur Spec. eo. titu. §. preall. ver. l. rj. l. ij. et idem in dño vendi vt in. c. specialem. de feu. p. ope. ff. l. rj. ibi gl. facit ad hoc. l. titius. ff. de ac. emp.

Item si res que data fuit in emphiteosim peruenit ad ecclesiam dominus directus non patietur si velit qd res remaneat in manu mortua imino potest cōpellere aut compelli facere ecclesiam qd infra annum ponat ea extra manum suam et sua interest vt not. Spec. eo. ti. §. olim. Nunq̄ enim aut vir res esset reuerfura ad dominum vt expresse ponit tex. c. de alie. feud. §. i. col. r. Et idem seruatur in domino iusticiario alte et medie iurisdictionis propter ius cōfiscationis et mortalle et similiter in his qui vtuntur iuribus ad manum mortuam spectantibus.

Item si res quam ecclesia dedit in emphiteosim puenit ad regem vel principem ob defectum heredi. aut alis res aut vti piceps cōsuevit eam vendere plus offerent et de iure ecclesia. in hoc casu et infra biennium possit rem repetere seu recuperare vt in ant. de alie. et emphiteo. §. j. colla. rj.

Et nota qd vt. l. si finita §. si de vectigalib. ff. de dñ. infec. nota cap. si. eodem titulo. hoc tamen qd dicitur vltimate non seruatur.

Item per ingressum monasterii res emphiteotica nō cadit vel transit in monasterium nisi fuerit expresse dedicata quia in hoc regno francie nunq̄ fit tacita bonorum dedicatio: p hoc. c. qui clericus. et est principium si de feu. cōtrouersia fuerit. et. c. j. in si. de notis feu. et nota Sar. l. si finita §. si de vectigalibus. ff. de dam. infec. et Cy. in auten. ingressi. C. de sac. sanct. ec. quia ex quo incipit esse miles dei definit esse miles seculari nec beneficium debet pertinere ad eum qui non debet gerere officium: vt in glo. fin. §. filij. ti. de feu. semi.

Item sub qua pensione res ecclesiastica pot dari in emphiteosim. Item nun. quid emphiteota possit convertere materiam ipsi rei in alios vsus not. ant. si quas rui. nas. C. de fa. san. ec.

Item si vtilis dominus scilicet emphiteota re quaz tenet in emphiteosim pot obligare. Si tñ res illa pueniat ad dñm directū non ex facto tenementarij sed alitudo vt qd res cecidit in commissum vel reuerfa est ad dominum ex pacto preambulo tunc evanescit predicta obligatio: et hoc est qd dicit. l. lex vectigali fundo. ff. de pig. Secus si emphiteota gurrpiat vel cedat rem domino: quia res tranfit cō onere suo. Et ita tenet Sartho. l. in die adiectio. ff. de aqua plu. ar. et Specula. tāgit in tit. de locato. §. nūc aliqua. ff. c. rj. facit. l. iij. §. sed amarcellus et ibi glo. ff. de in diem adiec.

Item terrarum libris et codicibus antiq̄s: nisi sint signata manu notarij non datur plena fides: valēt tamen et operantur administrum probationis et potissimē: quia antiq̄ quitus nō fiebat sub forma publicā c. pro hoc. l. census. ff. de proba. c. c. causam. de proba. tāgit Spe. eo. ti. §. h. l. iij. et seq.

Item si dominus tradēdo rem ad certum censum perpetuū fuerit re ipsa deceptus ultra mediam itisē pensionis ipse non potest agere ad supplementum nec vt contractus rescindatur. Et idē in emphiteota si agat ad diminutione census. Idem etiam in locatore et conductore. Et pro hoc facit. l. itē si precio. §. quem ad modum. cum. l. seq. ff. loca. Et hoc tenet Spec. in titu. de rescin. ven. §. nunc dēdū. in ver. quid de concessione in emphiteosim. et i titulo de loca. §. nūc aliqua. ver. c. Utilitas enim domini verfatur in hoc quia propter hoc augetur rei valor: vel estimatio propter ventas et laudimia qd tuis aliter sit de contingenti et de futuro et etiam in re vendita qui si velit vti retentione. Secus aut in minore. rj. annis et in ecclesia qui pari passu ambulat vt capitulo. j. de resti. in integrū. Et ibi no. et cap. p. auditis. eodē titu.

Item et in erigendis et psolendis census arreragius dñs directus pferunt aliis creditoribus etiā anterioribus temporis etiam habentibus pmissam hypothecā vt. l. etiā. ff. qui po. in pig. ha. z. l. j. C. si ppter pub. pensio.

Item si dominus directus ante vel post venditionem dixerit in pntia tenementarij se nolle vt in re pntionis aut retentionis nō ad:

instituta pnia. vt no. spe. eo. ti. §. nūc aliqua. ver. casus se. idē si requisitus rem emere iusto precio recusauerit ar. l. qui rome §. cohered. ff. de ver. ob. cum ibi no. idem de illo qui petit rem peditam et vi retractus. vt ibi not.

Item ius directi dñi qđ ad cōmoditate spectat ad illū cui competit vsufructus et nō ei qui nudā habet proprietate. vt tangit Spe. in ti. de loca §. nūc aliqua. §. pñij. et se. et Jo. an. in additiōib⁹ suis. eo. ti. ppe. fin. no. l. itē apud labeonē. §. si vsufructum. ff. de iur. ius.

Item dominus direct⁹ potest compellere emphiteotam: vt recognoscit se (tenere) ab ipso rem emphiteoticam sub tali anno cēsi: et cum directo domino et etiam vt promittat censum. et iura directi dñi soluere loco et tēpore qđ iur. erit tenentarius rei pcedite. Et hoc sub obligatione rei tantū quā tenet qđ nō tenetur obligare cetera bona sua. et super hoc not. Bart. l. j. c. de impo. lucra. de script. lib. x. l. ij. §. defendi. ff. de quib⁹ cau. in post. eatur. Et si dominus direct⁹ velit renouare libros censuales vt terrararia ipse virtute commissionis obtēte a dño senescallo faciet fieri pceptū suis censuariis aut tenementariis vt compareant coram notario ad hoc deputato et. Et si qđ eorū se opponat adionabilt corā dño senescallo dicitur⁹ cām sue oppositiōnis. et in ar. facit qđ habetur in c. cum dilecta. in textu et in glo. sup. verbo diximus innouanda. de confir. vi. et in iur. et bene facit. c. fin. de si. instru.

Adde (tenere) qđ si emphiteota negauerit se tenere et a domino vel esse emphiteoticam an sit pñij. ius tali re. Specul. eo. ti. de loc. §. nūc aliqua. §. lxx. tenet qđ sic. Et idē Jo. sab. de iure emphi.

Item emphiteota nō potest compelli per dominum directum vt reedificet domū quam tenet in emphiteotam si coruerit etiā dactō qđ culpa sua aut facto suo hoc euenerit: quia sufficit pro presentē qđ soluat censum inde debitum. verum est qđ si tenementarius cedat vel delinquat rem domino dominus potest contra ipsum agere ad interesse seu pcoramēta. Et hoc videtur dicere Pe. et J. in ant. si quis ruinas. c. de si. fan. eccle. Et tamē emphiteota sine causa et in grande dñi puidicij vel damni veller facere demoliri domū peditam et mediam domus pcedere vel alibi transerre ipse dominus potest impedire et maxime si tenementari⁹ esset vel speraretur esse verisimiliter non soluēdo. iuxta ea que not. per docto. in ant. qui rem in. q. vj. c. de sacrosan. eccle.

Item adhuc sup hoc aduertendum qđ si tenementarius in fundo rustico edificauerit columbarium vel domum suis sumptibus: et eaz demolatur sine dño et pcoramēto rei pcedite qđ ipse non tenet domino ad interesse dom⁹. et hoc tangit Spe. in tit. de loca §. nūc aliqua. §. cri. et c. lit. et seq. Et pro hoc facit. l. heres in fudo. ff. de vsu. l. Item sciendum qđ interdū alii quis reperitur obligatus ad solūdam perpetuo annuam pensionē super omnia bona sua. Et tūc non potest se liberare seu acq̄tate inuito creditore soluēdo interesse. quia aliud pro alio et. fa. l. sicut in annos. ff. de quib. mo. vsufruc. gmit. l.

in annalibus. et de le. l. si duo. in si. ff. de ar. et meo. l. si ita stipulatus. ff. de fideiuss. Aliquando reperitur obligatus ad assidendum certos redditus simpliciter et pari passu non potest se acquirare soluēdo interessenū ope excepōis vt verb. gratia: si creditor petat assietā fieri ab eo qui nullos habet census aut redditus: nec res acquisitas seu allodialis. Et cuiuslibet sit sibi impossibile: merito liberatur soluēdo interesse quod succedit in obligationibus que in facto consistunt: vt. l. si insulam. ff. de verb. obli. Aliquando vero ille qui nihil homini possidet est obligatus ad faciendum assietam et interez solues. Et in casu isto potest agere vt liberetur soluēdo interesse quod probatur sicut in obligationibus facti difficultas ex parte obligati impedit ne oriatur obligatio penalis. vt. l. ij. ff. si quis cau. l. si vebend. ff. ad. l. r. hōd. de iac. et. l. celsus. ff. de arbi. Et sicut difficultas impedit penalem obligationem ita et more commissionem. vt. l. j. §. sita. ff. de colla. bo. l. quod te. et ibi glo. ff. si cer. pe. l. cum seruus. et. l. cum res. de le. i. et hoc tenet Bart. eo. l. continens. §. illud. ff. de verb. oblig. Et dy. in regula iur. nemo potest ad impossibile. et facit in ar. l. si quis argentum §. j. c. de dona.

Item dura separatio impedit diuisionem. vt. l. possessiōnis. c. commu. vtriusqz iudi. itez vide Cyn. l. non mouitur. c. de contrah. et comit. sit. vbi agit an valeat obligatio impossibilis cum stipulatione penali.

Item: si saltem quod hoc nuper dictum est habet locum quādo ex conventionte partium venditor potest se acquirare restituendo precium infra certum tempus qui lapsus tempore potest se liberare soluēdo interesse: qui secundum naturam contractus ipse venditor debet precium restituere infra tempus prescriptum: et illud tenebat primum et principalem locum in predicta obligatione et lapsus tempore venditor remanet obligatus ad faciendum assietam et accessorie et consequenter ad soluēdum interez et ergo accessorium quod est penale soluiatur naturam sui principalis cū principale sit ei impossibile: sed assietam facere ideo licet ex bono et equo et in odium alterius qui nititur locupletari cuius aliena iactura et ex contractu sustinet sibi puidet qđ soluēdo interesse possit se liberare per iura predicta. Et ad propositum dicit Bartholus. l. non amplius §. si. ff. de le. j. et difficultas prestationis facit vt soluatur loco rei que debetur precium vel estimatio vt ibi. l. si pluribus. et l. si domus §. qui cōfiteretur eodem titulo. l. non dubius §. j. de leg. ij. Et aduertendum qđ p decisione eorum que dicuntur in textu multum bene facit lex: si quis argentum. in pñia parte. c. de dona.

Item quādo verba et mēs contractuum sunt apta ad infirmitatē inducendam tolerantur. vt. l. si ita stipulatus fuero a sero. ff. de fideiuss. alias sec⁹: vt. l. j. §. sicut. ff. de le. no. c. i. c. de sac. fan. eccle. et in l. fidei commissi. §. dicere. ff. de le. iij. et no. Bart. l. qui bona §. hinc stipulationi. ff. de dam. insec. l. j. c. de sen. que pro eo qđ interest.

Item si emphiteota vendiderit rem quā tenet in emphiteotam

domino directo proximior: petens retractum non audietur quous est set pteredus si fuisset alienata extraneo vt dictū est supra. Et si ille esset admittendus nunquid teneretur soluere laudimia ipsi domino super hoc vide Cy. l. neg. C. de here. liti. ppe. fi. 2. no. l. i. tibi decē. §. si pactus. ff. de pac.

22 ¶ Itē si vultis dominus pbet se soluisse censum annum domino directo. 2 hoc tribus annis continuis 2 vltimo elapsis presumitur soluisse in preteritum ita qd pro eo est iudicandum nisi contrarium possit probari vel nisi dominus fuerit tēpore solutionis potestatur 2 contrario vt tenet glo. i. C. de in. emphiteotico 2 videt esse casus. l. pe. C. de apo. li. r.

¶ Item dominus directus in causa assecuramentum potest petere arreragia census qui sibi debentur etiam si viginti nouem annis fuerit decessa dato qd ille qui nunc rē detinet eam acquirerit a paucis diebus citra cum res sit domino

23 affectata 2 fructus sunt tacite obligati pro solutione census vt dictū est r haberur. l. si in lege. §. colonus. ff. de loca. sicut inuecta 2 illata in pdio vrb. vt. l. i. sancimus. C. in quibus causis pig. ra. 3. sed emptor potest petere in garandum illum qui rē sibi vendidit: 2 3 cum recuperare interesse suum.

¶ Itē si verus dñs veniat per viā actionis contra quem ipsorum diriget actionē suam: vt qd contra primum pro eo tempore quo erat ipse possessor: 2 possit sine si ad hoc repetitur expresse fuisse obligatus: qd possessio parit obligationem in scitu rei vendicatio. Et hoc tenet: glo. qm̄ approbat Barto. Impera-

tores. ff. de pu. vec. 2 tangit Spe. ti. de loca. §. nunc. 2 aqua. ver. i. et pxi. 2. l. i. i. j. Nonus autem possessor conueniens est solum pro tempore suo: vt ibi no.

24 ¶ Itē conductor tenetur soluere (pensonem) domus scilz mediā partē in medio anni: 2 aliam in finis aliud fuerit conuētiū. Etiam si cōductor ante lapsum anni rē cedat ipse tenet soluere integram pensonē abs scē? vt no. l. eo. C. loca. 2 l. j. §. si pētio. ff. de migrādo.

Adde (pensiones) infra qd tempus dz solui penfio. glo. in. l. edē. in fin. gl. circa medium. C. loca. dicit qd in finis cuiuslibet anni: nisi aliud appareat: vel ex conuentione partium: vel ex consuetudine. Et hanc opini. tenent Inn. host. in. c. propter. ex. e. locat. Et Spec. eo. §. postp. ver. sed qritur. De quo vide Jo. fab. i. d. l. edē. De hac materia quando pētio solui debeat. vide ibi in. l. edē. Bart. 2 Jus. in. l. diuortio. in. i. coll. 2 seq. scdm primam lecturā. ff. solu. mar. vbi dicit tria esse consideranda vt pētio debeat.

¶ Itē an liber homo possit locare operas suas impetuum. no. Cy. l. antiquitas. C. de vii.

25 ¶ Itē emptor non tenetur stare locatori a veditore facte ad modicum tps. Secus si ad longum tps: vt not. l. emptorē. C. loca. Et idē si dominus fundi vendidit fructus rei immobilis 2 venit defendere rē. Et de hoc not. cle. j. de re. ec. non alie. vel si obligauit bona sua ad tenēdū locationē etiā factam ad modicum tēp? quare et est scādū nō obstatē veditore vt in ver. se. sāt. lit. tñ in sico qd emptor tenet stare

locationi: vt not. Bart. l. i. ademus.

C. de iudis patri. lib. 1. ¶ Itē in cessor singularis tenet stare colono vbi colonus vel cōductor ex vi cōtractus locatiōis habet rem obligatā vt qd locator obligatur oia bona sua rē. not. Cy. l. emptorē. C. locati. tenet Bart. l. si fido. §. si. ff. solu. ma. 2 l. j. §. qd ait ait pro. ff. de suspiciōib? 2 ibi notatis 2 merito qd nedū ille qd cōdurit est cōductor: sed etiā creditor habēs rem obligatā quā possit p subhastationem distrahere 2 emptoris possessionem auferre p suo interesse saltem infra annum.

¶ Item iste creditor ad longū tēpus possideret 2 ductus: vt no. Bart. l. hāleg. §. qd ait. Et si ad modicum tēpus saltes ipse hz detentionē vt cōductor: 2 possessionē vt creditor vt est glo. norablis. l. scādū. §. bre ditor. ff. qui sātisf. cog. l. veditor. §. si. 2 ibi glo. ff. de pig. ac. l. si duo. §. creditor. ff. vti pos. Et sup hoc supra de emp. 2 vend.

¶ Itē et his dicit quidā qd idem est in pedagio nauis super flumē 2 vectigali. Et de hoc not. Bart. l. cotē. i. pn. 2 §. qd marimos. ff. de pur. bli. 2 de hoc de quo loquitur hic.

¶ Itē si colonus magno incommodo afficiat. ita qd fructus seminis nō supersint 2 sine culpa sua vt forte propter pluuie seu aque fluminis inundationē: vel econtra propter multam siccitatem vel ppter tēporis intemperie: tunc sit remissio pensionis p rata vel in totum si nihil percepit colonus: idēz est de casu fortuito nisi vbertas anni precedenti vel sequentis possit cum fertilitate compensari: vt not. l. si vno. §. vbi cūq. ff. loca. in. l. licet. C. eo. fi. 2. c. propter. de loca. et quid

ecōtra si superabundat vbertas no. l. legē. C. l. loca. 2 l. j. in. vj. q. C. de iur. embi. fed istud non vidit practicare 2 forte propter ignorantia partium: hec autem cessant in colono ptiario: vt. c. ppter. alle. 2 l. si merces. §. vis maior. ff. loca. 2 not. l. excepto. C. loca. quid aut de (emphiteota) no. c. fin. de loca. 2 l. j. C. iure embi. in vlt. q. 2 alis se. not. de hoc. l. forma. §. illam equitatē. ff. de censibus.

Adde (emphiteota) qd panon. idifferēter tenet qd nō sit remissio pensionis propter fertilitatem. in dicto. c. propter. et c. potuit. extra loca. idem videtur Joan. fab. in. l. j. C. de iur. embi. 2 ratio est scdm panon. inter emphi. 2 teotam 2 conductorē qd conductor sub colonus: videtur cōduris se sub quadam tacita conditione fructuum futurorum: et ideo deficientibus fructibus fit remissio pro rata. Sed emphiteota soluit in recognitionem domini. Unde de hoc solent dari verius. Si res perit totaliter abditur emphiteota. Sed si sit pro parte nulla liberabitur arte. Quid si ppter guerram emphiteota nō possit colere? Joan. fab. in. l. j. in si. C. de iur. embi. refert Jus. de ar. dicere canonem nō soluendum. ar. l. cum vnus. §. si. ff. de bo. auto. iudi. pos. l. is qui rem. ff. de sur. §. cum qui. Et vide eundem fab. in §. adeo. in ssi. locat. 2 Pan. in. c. potuit alleg.

25 ¶ Item qd locator in tribus casibus potest (expellere) vel expelli facere cōductore a domo conducta durante tempore locationis: p̄no si ex casu inpomato necessitas superuenierit: ita qd domus conducta sit locatori necessaria: vt quia do-

mas in qua habitat est facta inha-
bitabilis propter ruinam / guerras
aut alias vel quia proxiem duxit
vel si qua necessitas cõsimilis ad-
uenerit. ar. l. i. si a q. 2. i. plane. ff.
vt in possess. l. e. de etate. S. et cau-
sa. ff. de interro. act. c. insinuante.
De officio delegati. Et signanter
dicit gl. l. in edem. C. de loca. super
verbo. necessitatem. et casu inopi-
nato. Quia secus si casum portuit
et debuit verisimiliter pretende-
re alias prendere: vt ibi nota. et
facit pro hoc. l. si quis domum. S. i.
ff. de loca. 2. l. si fundus. C. de euic.
Secundus casus est et vngenti et
superuenienti necessitate puta si
domum reficere vellet: et refectio il-
la de necessitate impedit q. con-
ductor non possit habitare in ea.
Tertius si conductor male versa-
tus est circa eam rem vel inhone-
ste circa personam tenendo in do-
mo cõducta lupanar vel meretrici-
ces vel alia: ita q. ex hac inhone-
state generetur locato: i. preiudici-
um. Et hec habentur plene in
gl. i. l. e. dem. allega. et. c. propter.
de lo. ca. Alius autem casus non
est in vsu. Quod ob pensionem nõ
põhtam possit expelli a domo con-
ducta. nisi forte finito tempore lo-
cationis: licet videatur recondu-
xisse: q. forte illa tacita reconductio
nõ est tãte vturis sicut expressa.

Adde (Expellere) qd si fue-
rit cõuentu inter lo-
catoz et cõducto: de ipõ non ex-
pellendo tẽpore locationis. Dic q.
in duobus casibus potest expelli:
scilicet quando pensio non soluitur:
vel q. inquilinus male versa-
tur: vt. l. quero. S. inter locato: rem.
ff. locat. Sed si locato: vellet inha-
bitare nõ possit expellere. Et ideo

sis cautus tu cõdu. For vt semper
in instrumẽto ponit facias illa ver-
ba de non expellendo ac sociiduz
Ange. in l. ede. C. locat.

Item nunquid ille qui condu-
xit rem propriam perdat dominium
vel possessione not. l. si aliqua rem
ff. de acqui. pos. l. qui rem. et. l. ad
probationem. C. loca.

Item est reperire differentia
inter contractum censualem et
emphiteoticarium vt not. c. con-
fir. n. r. de reli. do.

Item si quis fuerit cõstitutus iur-
der vel officarius nõ adiecta sa-
laru quãtitate intelligit de sala-
rio qd est vel fuit dari cõsuetum.
Idem in opera diurna. vt no. C. p.
l. excepto tẽpore. C. loca.

Item si ille cui cõpetit directum
dominũ domus efficiat dominus
vtilis: vt q. est inficiari: et emphi-
teora mortuus est absq. herede:
vel als si dñs vedat domum ipse
nõ põt petere vendas nec fib: ob-
beni in casu predicto q. fuit facta
directi et vtilis dñi cõsuetu vel con-
solidatio ita q. res censetur vedã-
ta sine cõsu et vt allodialis nisi ex-
pessẽ fuerit facta reservatio cen-
sus: iuxta. l. si q. edes. ff. de seru.
vrb. predio. l. quicquid. ff. cõmuna
predio. Attame oppositu seruatur
qñ res vendit per subbastaionẽ
vt solẽt fieri in curia dñi senescab-
li et alibi: q. res transit et intelligit
esse vedita ch onere suo et res ven-
ditur maiori precio eo q. vede nõ
debentur. Si vero predicti rei ven-
dite adiudicaret creditõ: dñs
directus possit petere vendas q. li-
cite eũ vediderit vt iustitiar: S. i.
inde nulli ercipiat cõmodõ. Meri-
to vt directus põt vedas erigere
tanq. extraneus vel alienus.

De feudis.

Summarium.

- 1 Feudũ multiplex cõsiderat.
- 2 Dominus feudatarius que iura
habeat in vasallum.
- 3 Dominus feudi quãdo faciat fru-
ctus reudi suos.
- 4 Vasallus non imponit censum su-
per re feudali sine cõsensu dñi.
- 5 Vasallus commutens feloniam con-
tra dñm perdat feudum.
- 6 Dñs feudi an possit feudum sine
vasalli cõsensu alienare.
- 7 Prelatus potest dare rem feuda-
lem in feudum.
- 8 Vasallus negans rem esse feuda-
lem an feudo pñetur.
- 9 Causa feudalis coram quo iudice
sit agitanda.
- 10 Vasallus in quo loco debeat ho-
magium facere.
- 11 Heres ab intestato potest ingredi
possessio nem rei feudalis.
- 12 Homagium infra quod tẽpus fie-
ri debeat.
- 13 Juramentum fidelitatis potest per
procuratorem prestari.
- 14 Ecclesia an ppter delictum pre-
lati feudo pñetur.
- 15 Feudũ legitũ quod dicatur.

Ferunt est cõsidera-
dum quatuorplex sit
feudum et quot feu-
di sint diuisiões p-
prie per domi-
Bal. in pludis feu-
dorum: collatione decima et ibi ad
ebrietatem mentis alij intellectu-
videlicet est feudum nobile et allo-
diale. Aliud vero quod habet pen-
sionem annuam. Et ista annua
prestatio non importat directum
dominũ quia adheret feudo nisi
alias constet dominium feudi ha-

bere ius directi dominij vel eo ha-
cremus vsu fuisse de nobilitate
et ignobilitate feudi. Et de diuer-
sis speciebus feudorum not. Joã-
nes andr. in additionibus super
Specu. in rubrica de prescript. in
q. penult. et fina.

Item dñs feudatari: habet iur-
ra plura in vasallu et rem feudale.
Primum est q. p feudo non facto
vel denombramento non tradito
ipse per medũ affectamenti et p
saluamgardiam et cetera potest
impedimentũ apponere vel appo-
ni facere in re predicta habebit ta-
men tenementarius recedentiam
et sine cautione negando feudum:
sed hoc solẽt fieri cũ protestatio-
ne de faciendo loco et tempore il-
lud quod iuris erit et hoc nisi dñs
ostendat iudicialiter per literas
aureas feudũ fore debitum et ad-
uersarium hoc agnouisse. Et idem
seruatur inter dominum directũ
et emphiteotam.

Item dñs diu vasallus est in mo-
do fidei facienti apposito impe-
dimento dominus potest percipere fru-
ctus rei feudatari: et facit fructu:
suos: et ita fructus cadit in com-
muniũ: sed non res feudalis. Pro
denombamento aut nõ tradito: ou-
ponit la denõbzee non baillie: Do-
minus nõ facit fructu: suos. Attã-
men quousq. hoc fiat fructus res
manebunt impediti. Et si vasal-
lus habuit recedentiam fructus
quos percepit lite pãden. vel post
affectamentum renebitur domi-
no restituere si fidem nõ fecerit:
in alio. 2. y. casu renebitur fructus
reintegrare in manu curie: et hoc
si constet de iure dominij: et fuerit
iudicatum pro eo.

Item sciãdum est q. si res que ab

eo tenetur in feudis fuerit vendi-
ta ipse potest vti retentione soluen-
do precium cum de confirmantis
et hoc infra quadraginta dies com-
putados a die qua ipse sciuit aut
scire potuit z debuit rem fore ven-
ditam quibus de iure feudozum do-
minus habeat annum a die cele-
brati contractus. vt. c. i. §. preterea.
quibus modis feu. amit. z. c. j. si de
feu. defun. fuerit con. §. fina. z. ibi
glo. Non tamen q. ille q. est de ge-
nere venditorum z petit retractu
sibi fieri preferat domino: vt. not.
su. pra. titulo de loca.

¶ Tres si dñs feudi pōt assignare
in re feudali p feudo nō facto pro
denōbramento nō traditio qd̄ de-
bet tradi infra xl. dies a die qd̄ vas-
fallus fecit homagiū dñō necnon
vt habeat retentionē rei venditē z
ne feudū dicat esse confiscatū. ou-
cas de felōnie nō tñ si debent lau-
dimia rōne feudi nisi habeat do-
minū directū z cōsum annexū in
patria buturicensi. dñs feudi in or-
tuo vassallo habet fructus p̄m vel
vni⁹ anni s̄ hoc iure non v̄m̄m̄.

4 ¶ Tres vassalli in re feudali non
potest imponere censū seu p̄satio-
nē annuā nec aliā quāscūq; serui-
tutē adherentē rei sine scitu z dñi
volūtate alias dñs faciet totū re-
uocare z rē ad p̄sitiuū statū redu-
cere: etiā vassallo cōtradictōe. sed
tamē nō pōt dñs agere vt aliqua
fiat sibi adiudicatio de p̄dictis
aut altero ipsoz. quibus sec⁹ illo cui
cōpetit directum dominiū vt si
pe. ius fuit dictum.

¶ Tres vassalli tenet iuramentū fi-
delitatis p̄tare dñō z q̄ sit forma
iuramenti haberi alibi.

5 ¶ Tres si vassalli cōmiserit felo-
niam aduersus dñm res cadit in

commissum: vt pote q. pcurant vt
cōsci⁹ fuit q. dñs aut vior ep⁹ vel
filius caperent ab hostib⁹ vel ca-
strum zc. vel si vior aut filii dñi
violauerit et his similia vt. no. in
tit. qb⁹ mod. feud. amit. z. ibi not.
forte sec⁹ q̄cqd̄ glo. dicat ibidem si
patrocinii⁹ p̄citerit aduersus
dñm in causa civilī. In causa ho-
criminali sec⁹ z maxime si se obdi-
ctā cām nō excusauerit: hoc sece-
rit sine d̄cepto iudicis. extra. l. si.
ff. de inoffi. testa. z. glo. i. agit. in. c.
j. q. sit. p̄ma cā de. amit. sup. d̄bo in
ficia. facit. l. post. lega. §. si accusa-
uerit. ff. de his qb⁹ vt. indig. z. no.
bene. c. si. de post. z. idē in p̄curat-
ore z. ibi not. in glo. vltima facit
c. granem. Et ibi nota. de senten-
ecommuni.

6 ¶ Tres dñs vassallo immo potest
feudū alienare nisi aliud obstat
vt notat. Cy. l. j. c. de dona. z. Bar.
l. ij. in p̄nci. ff. solu. ma. z. cōd̄n̄s. fo.
dū tñ ille cui res vt feudū alienat
sit eiusdē cōditōis saltē in digni-
tate nobilitatis: q. nobilis nō pot-
est alienare plebeio vel ignobili.
l. veteris. C. de cōmi. stip. l. nemo.
ff. de duob⁹ reis. facit optime. l. ij.
C. de fund. limitrophis. titu. ij.

¶ Tres prelat⁹ pōt dare in feudū
re feudales z q. alis fuit inuestita.
no. Bar. l. si. C. de bo. va. l. p. z. c. fi.
de feud. in antiq̄s z an requirant
cōsensus singulorū. no. c. i. cōd̄n̄s. fo.
bat. de his q. sunt a p̄laris. c. l. c.
dudū eodē. tit. l. j. vide glo. in. c. dy-
dū. de rebus ecclē. non alic. l. ij. §.

¶ Tres vassalli qui fecerit faur auer-
vel falsam auocationē z intrant
sciēt in fidē z homagiū alterius
qui nō erat dñs admittit feudū et
res cadit in commissum. Sec⁹ si fe-
cerit fidē z homagiū regi cui spe-

etat retro feudū.

¶ Tres si duo acceperit rē in feu-
dū vel i. emphiteosim portio vni⁹
morui sine liberis accrescit dño z
nō p̄focio. vt. c. j. de duob⁹ fratrib⁹.
q. de nouo inuesti. c. facit. l. luct⁹.
§. gazo. ff. ad trebel. no. Cy. l. vnica
q. nō pe. p̄tres. z. Bar. l. si milib⁹ z
ticio. ff. de obli. specula. in tit.
de. loca. §. nunc aliqua. ver. n̄.

8 ¶ Tres an vassalli q. negat feu-
dū dñi p̄met re feudali. no. Spe.
in tit. de loca. nūc. al. q. h. l. v. q. et
l. ticio. ff. de condi. z. demonstra. et
ibi nota.

9 ¶ Tres si dñs qui dicit se habere
feudū fuerit adiomat⁹ ad heredes
vassalli sui eo q. eū impedire fecit
z q. recusat aut recipit in fidē z ho-
magiū in casu q. doceat feudū si-
bi primere causa dz p̄tulari coram
dño fenescallo in cede rionij. nec
debet remitti corā dño immediato:
quod dñm fenescallū spectat illū
recipere si dñs feudi foueat malā
causam imo z p̄cedente lite z sine
ep⁹ p̄iudicio pōt ei recedētā fa-
cere: nisi in p̄supto dñs feudi vo-
ceat de iure suo.

10 ¶ Tres vassalli tenet facere fidē
dño in loco domicilij ipsi⁹ dñi vel
in loco a quo mouet feudū si dñs
reperit illū z si vassalli obtulerit
ibi dē facere fidē z dñs recusauerit
euz recipere z ob hoc moueat
p̄cessus in curia rionij z dñs fue-
rit cōdenat⁹ ipm recipere: vassal-
lus nō tenetur ire ad loca p̄dicta
vel alterū ipsorū: q. dñs tenet ip-
sum recipere in fidē z homagiū in
villa rionij si vassalli hoc requat.
Et ita fuit declaratum per arre-
stum in curia parlamentij.

¶ Tres successor singularis vel he-
res testamētari⁹ qui nō sunt scilicet

ri p cōsuetudinē nō possunt ingre-
di nec applicandē possessionē rei
feudalis nisi p manu dñi nec cor-
ta ipsius admittunt dicitēs se eē
falsitos vel in possessione rei p̄dic-
te z hoc forte infra annū. Cōtra
alios autē sec⁹ z hec est cōsuetudo
do) gñalis regni frācie de iure th̄
qs nō adipiscit possessionē per in-
uestiturā vt. c. ex. ore. de his q. sūt
a mai. pre capituli. z. no. c. p. tinas.
de dona. sed illud non seruetur in
partibus istis.

Adde illā gñalē cōsuetudinē
nē regni frācie nostra feuda sunt
reducta admodū nri p̄mōnū vt
dicit Joān. fab. in aut. ingressi. de
sacro. ec. c.

¶ Tres succedes ab intestato qui
est falsus p cōsuetudinē pōt ingre-
di possessionē rei feudalis z dño
irrequito. z. h. p. l. dies ad delibera-
dū. an irrare debeat i feudi z ho-
magiū dñi: infra q̄s. xl. dies nullū
sibi debet apponi ipedimētū/ sed
illis elapsis dñs potest assignare z
apponere manū suā vel manū pu-
cipis ad dictū feudū. Et ex tūc facit
fruct⁹ suos quousq; vassalli se
p̄sentauerit offerēs se paratū face-
re fidem domino.

¶ Tres si vassalli q. non successit
ab intestato vel ali⁹ lapsis. xl. die-
b⁹ teneat feuduz p aliqua rēpora
absq; eo q. obtulerit dño intrare
in fidē z homagiū ipsi⁹ dñs p̄m
assignare i re feudali z eā tenere
z fruct⁹ suos facere p tāta tps q̄
ta vassalli tenuit rē illā nec teneat
dñs interim eā recipere. S. nō eē
recepterit vt renūciare iuri p̄dico-
to/ saltem pro tempore futuro.

¶ Tres vruz vassallus possit fuisse
p substitutuz not. Cy. l. q̄qs. C. de

De retractu et contractu resoluti. ne.

episco. r. cleri.

¶ Item an filii pater feudo ppter delictum vel feloniam patris no. gl. l. emancipatum. in fin. ff. de sena. l. ad optinend. ff. de in ius vo. l. i. c. de li. z. eoz. li. z. ibi. no. z. i. l. q. sit pma causa. de. amit. §. j. ver. denig. no. 14. c. si. de dona. z. Spec. i. ti. de feu. §. si. ver. ite. qrit qd de filio q comisit feloniam in vita pris. not. l. i. c. de libe. z. eozum liber.

Adde (delictum) An ppter delictum patris filius vel descendentes pntet feudo. Bal. in. §. si. vassallus. l. j. in. c. i. si. de feudo fuer. conr. inter dnm z ag. dicit q istud est speciale in feudo q ppter delictum patris filius amittit feudum z no solu filii sed et ocs descendentes sicut etia dicit esse speciale i crimine lese maiest. z heresis vt ad. l. inl. maie. c. l. q. §. s. z. l. cognominus. z in ant. gazaros. c. de heret.

13 Item aliqui pot recipi in fide z ho z magis p pcuratores vt facere iuramentum fidelitatis. vt no. c. §. j. ver. z rum. de sta. regul. lib. vj.

¶ Item no sequit res quas possideo z est in tua iurisdictione ergo teneo a te in feudum. vt. c. vnico. q. l. iter. vassallurare debent. Et hoc innuit q dñs debet ostendere p qua p tendit se dñm esse vassallum esse vassallus dicit Spe. in. ti. de loca. §. nuc. vice dñ. §. lxx. no. i. ti. si de feu. defuncti cotrouersia fu. §. iij. Sec. §. si. confiteat. vel alias coheret ipsuz est vassallus alteri? qz tuc tenet tradere dño feudi noi atione seu nobzame z rei vel reru qs tenet in feuduz ab eo ar. l. rritius heres. ff. de ac. c. emp. z glo. no. C. qñ z q. quarta ps. debe. l. ij. li. x. zc. fecus forte i rege vel pncipe iuxta not. p. Spe. tit.

de feu. in. §. qm. ver. xiii. c. postea. lis. de offi. or. ir. q. i. nullus pmas. viij. di. quo iure qz est ipeator in regno suo. vt no. c. venerabilis. de elec. nec recognoscit superioris. vt. c. p. venerabilis. qui si. fut. legitimi.

¶ Item ppter delictum plati ecclesie non pntet feudo impeturus: sed ad vitam delinquentis ratur vel qd iu tenet beneficiu vel dignitatem vt. c. si. de capti. conradj.

¶ Item est dare feudum ligium legalitate z fidelitate: homo em ligius aduerius ocs fidelitate gerere debet dño suo: ita q i homagio ligio nullus recipit fec. in feudo. non legio. Et propter feudum ligium spectat ad regem vel pncipem vt no. Spe. in. ti. de feu. §. qm. circa principium. no. ibi. Jo. and. z super rubrica de prescrip. in. q. fi.

¶ De retractu et contractu resoluti.

Summarium.

¶ Confanguineus venditoris pot rem immobilis vendita retrahere. Jus retractus an procedat in rebus mobilibus venditis.

Materia retractus est de iure diuino canonico et civili.

Retractum renuncians no potest amplius eo vt.

Retractum petens quanto tempore audiatur.

Filius familias potest rem a patre venditam retrahere.

Proprietas cum usufructu condidata an usufructu remanente retrahi possit.

Jus retractus an et cui et quo tempore contra minorum competat.

Tempus retractus an currat retro processus pro re empti tradenda. Bastardo an possit ius retractus competere.

De retractu et contractu resoluti. Sol. lxxv.

Primo si res immobilis fuerit (vendita) ille q est de genere venditoris admittit ad petendum retractum offerendo precium cum

legatis de pstantibus: qd est contra l. dudum. c. de pben. emp. p hoc fit facit. l. si in emptio. ff. de manori. c. constitutus. de in integ. resti. c. j. §. pouo. q. fen. alie. po. t in mobili bus po cessat retractus z ois reterio necno z obligatio vel hypotheca.

¶ Item tñ admittit ad habendum retractum qui in re vendita debebat succedere ab intestato: vt si res puenit ad venditoris et latere paterno admittit primior ex illo latere. Et idem de latere materno: in bonis maternis. In bonis autem qntus no habet locum retractus fm opi. doct. z sfrancie consuetudine. Atñ ocs comuniter tenet in partibus istis q etia in hoc casu hz locum retractus: z coepetit illi qui est primior ex latere paterno queadmodum z ius succedendi: vt habetur in titu. de successioibus.

Adde (paimo) p euidentiaibus presentis rubice q materia retractus est de iure diuino vt hz leuitici. xxx. c. de iure cano. vt in. c. constitut. de in integ. re. de in. ciuili. no. in. l. ij. c. de pac. inter empto. i. l. j. c. de nar. lib. not. Cy. in. l. h. c. de codi. inser. de iure feudoz z pmetudinario sibi materia retractus est visitata fm diuersitate locoz. Unde nunc qritur an valeat hec consuetudo generalis q seruat in regno sfracie q primior agnatus vel cognatus possit re alteri vendita infra rps constitutum retrahere pe. Cy. Jo. fab. z Albe. de tot. in. d. l. dudum. c. de pben. emp. re.

net q sic no obstat. illi. l. dispositio ne. Ad qua rident ibi. z lati. q. Bald. de. sed qro. z ibi. Sal. vñ exponit de ibi tert. in. fi. hic nisi lex spaliter zc. dicitur. e. n. mii ipatis pstitur loi vel iudicamento municipale aliud disponat: qz talia statuta et consuetudines valent vt in. d. l. j. c. de nar. li. z in. d. c. pstitur. ff. l. l. dudum annullat consuetudine anti qua q phibebat alienatione fieri extra primos z rfortes: sed hec co suetudo no phibet alienationem fieri sed solum dat primori facultate retrahendi. Et hec consuetudo satis pbat p iura puelles. Et de hoc vide ample p Dy. boerij sup. z iudic. tunc biter qñ in tit. de pñe. retractus. in. j. glo. Et an in pquestibus sit locus iuri retrahendi. vide eundem locum in dicto. §. j. in. glo. ij.

Adde (vendita) An res q dñs inuit in solutum datus possit retrahi p proximioris sicut si esset vendita dicit Jo. fab. in. l. si pedium. vbi rert. q datio insolutum obtinet vim venditionis. C. de euic. q. sic quod not.

¶ Item si ille cui ppetere poterat retractus dixerat se nolle habere rem venditam vel retractam amplius non auditur. sicut aliqui dicit de filio q dicit se nolle succedere patris vt not. Cy. l. iij. quando. in. q. si. C. de inoffi. testa.

¶ Item retractus petens audit venditio infra. l. dies a die contractus inclusiue vel a tpe sciencie queadmodum directus z dñs feudi qñ agitur de iure pationis: z hoc nisi contra ctus fuerit sicut vt dictum est in tit. de locato. z sup hoc pot conueniri scds emptor vel qui alio titulo reacquisiuit ab emptore: qz istud accidit re. ar. l. i. via. §. si fundus. ff. de

seruitu. ruffi. pced. melius facit. l. s3 vt restitutio. ff. de capti. z post. l. li. reuer. z currit tempus. l. die. rü a tpe. scientiar. l. denüciasse. §. queritur. ff. de adul. facti in ar. l. annus. ff. de calü. l. temp. §. hoc in terdicti. ff. q. vi aut clä. facit. l. p. e. in fi. ff. de diuersis z tpe. prescrip.

8 **C**l' Itē filiüssa. petens retractu z rei per patrem vendite admittit quo ad ppetratē z forte etiā quo ad vsum fructum qui forte in hoc casu nō acquiritur patri ar. l. cum nō solum §. i. h. siue ex cōtrario. cū aut. exceptis z l. e. C. de bo. libe. vi de Cy. l. h. constante. C. de dona. in ferui. z po.

9 **I**tem secundū opinionē aliquo rum etiam filius et heres patris in casu prelibato admittit ad retractū vt. c. constitit. de in iteg. re. sac. l. seya. ff. de euic. z hoc casu non est locus emptioni: q. ius feodorum aut consuetudinariuz hoc introduxit. secus forte si pater conuenisset non venire contra z se obligasset pro euicōe: quia cū agentem repellit exceptio.

7 **C**l' Itē illi e ad quē spectat vñs fructu? alicui? possessiois emat p. petatē ppter qd vñs fructus sit consolidatus ppetrati et p. mior petat retractum rei veditie. fiet ei remanēte vñs fructu penes emptorem vel de nouo sibi cōstituen do per illū qui agit ad retractum Et hoc tenet. Cy. l. si marit? C. de inoff. testa. Et idē tenet quō dāz domnus z patris mens do petrus mansuerit vñs fructus iuris pfectoz z episcopus attribatē in questione quam disputauit publicē aurelianus actu regens. Et facit qd notat. l. ppter §. neptis. ff. ad sy lles. z meli? l. vñs fructu. ff. q.

ma. hoc nisi emptor cui spectabat vñs fructus sciret re ei nō pmanere: quia isto casu ius vñs fructu non restituitur. vt. ff. ad iteya. l. ppter veneni questionem. i. iura. l. i. ff. de ac. empti. secus forte de cōsue tudine.

10 **C**l' Itē z cōtra pupillū currit tempus qd in casu retractu? pñs est per. l. emili? largian?. ff. de mino. sed forte restituet beneficio mino ritatis iuxta. c. preallega. cōstitutus. de in. integ. resitu. cū sibi notaris per Anno. z sic tenet Bar. l. si. quest. fi. C. in quib? ca. i. intere. nō est ne. Quid de exceptione nō numerate pecunie q durat bien nio. no. l. si intra. C. d. nō nime. pe.

11 **C**l' Itē si heres veditur hereditate vel quorā hereditatis an p. mior q petat retractū debeat admitti viderit q non qz hereditas amplectit mobilia z credita. Et qz res singulares nō censent esse veditē. vt. l. j. C. de euic.

12 **I**tem vna vel plurib? reb? venditis primio non audet volēs habere retractū partis rei vendite si habeat ius z facultate habendi totā rem: vel si emptor hoc ei offerat scilicet qz re veditā: vel res veditas integraliter habeat restitū do integrum pñm z marime si res illa nō possit commode diuidi seu separari: z idē est in dominio feudi: z et in directo dño / z p hoc. l. an pars. ff. p derelicto. l. q. de elo gio. C. de iure deli. l. lega rarius. in pñ. ff. de le. j. l. si duos. ff. de ptra hen. emp. z no. Bar. l. si quis aliaz pro alia. ff. de solu. facit. l. quod autem. §. si communi. z l. se. ff. de iudic. adiec.

13 **C**l' Itē pone emptor agit 5 veditōz: vt fundū tradat que sibi vedit

dit / nunquid hoc pēdē. currit tps z tra pñm qui vult habere retractum. no. l. ptra maiores. in. j. q. C. de inof. test. Quid de dño directo si petat reitōnem nunquid hoc pē ditatē pot petere veditas vel laudimia z forte nō reitōne: qz nondū est trāslatū dñum in empto: em ad qd ager dñs directus / red vendas sic qz sufficit esse rem veditā. ar. l. i. z. ij. C. de rescind. vendi.

10 **C**l' Itē filii illi? qui est bastardus non possunt venire ad successiōē collateralē de pñitudine: z p conseqs nec ad retractū dato qz veditōz esset eozū cōsanguine? ex la tere materno. Secus si pater aut mater fecerint venditiōem: quia tunc admittit sicut admittunt ad eozum successiōem. z pro hoc l. cum legitime. ff. de sta. hominū. l. liberos. ff. de senato.

11 **C**l' Itē si fuerit vedita res q tenet in feudū vel de cōssu ecclie pñus pot retinere notē z ad opus ecclie sed nō suo notē: vt no. Barto. l. j. §. vñs fructuaris. in. fi. ff. de ope. no vi nunci. c. presentium. de test. lib. vj. z per Anno. de offi. ordi. c. con querente. z ibi glo.

De societate. Summarium.

- 1 Vir z vxor quā in bonis habere dicantur societatem.
- 2 Diuisio hominis facit cessare p. uisionem legis.
- 3 Bona acquisita que dicantur.
- 4 Mobilia appellatiōe an comm. prehendantur nomina.
- 5 Expēse ab vno sociorum in re cōi facte an a socijs repertantur.
- 6 In diuisione bonorum cōmuniū cuius sit electio.
- 7 Societas an possit inuis socijs interrupti.

8 Socius emens notē suo z propria pecunia nō acquirit societati. se cius si de pecunia communi.

9 Coheredes simul habitates z nesociates an societates habere dicā t Danū in re cōi ab vno sociorū dō tum cui veniat imputandum.

10 Societas nō potest cōtrahi vt sit perpetua z indissolubilis.

11 Libi p patre filio in studijs dati an veniant in diuisione bonorum paternorum.

12 Patrem facte an sint in diuisione bonorum paternorum cōputande.

13 Expēse quas socius fecit pro sua familia an veniat in diuisione bonorum communium repende.

14 Acquisita a p filiū familias qz pecunia patris an sint cōcanda.

15 Preceptus in diuisione hereditatis an possit agere ad supplementū.

16 Societas an z qñ moue finiat.

Rimo est aduertēdū qz pēne in oibus q tangūt materiā subiectā seruat ius scri ptū: excepto qz in ali quib? locis et terris hui? patrie est talis pñtudo vsz qz vir et (vxor) sunt cōes in bonis mobilibus etiā in cōquestibus factis z hāte matrimonio: ita qd vir no moxuo mulier pot habere percursum vite tātū z p dotalicū cō suetudinario mediā partē bonorū immobilū ad virū spectantiū tpe ser? matrimonio. Et nihilomin? iure societatis ipsa hz in dicto casu. ssi supuierit z p se z p suis pecunia medietatē bonoz mobilū z etiā eoz? qz maritus acq. fuit durante matrimonio: hoc nisi mulier habeat dotalicū cōuentiona ler? qz cū ipse sibi pñtū in illum

estum vt tacte renunciaſſe puiſio
ni legis z marime legis ſcripte q̄
erobitaz a iure cōmuni. iura. l. 5
cōmodiſſime. ff. de li. z poſt. l. i. ſi.
C. de pac. cōu. l. ſi dōrē in prin. ff.
ſo. matri. In q̄buſdā tñ terris vt i
terra de therno mulier in iaz vt
cto caſu bz electionē petēdi dota
licū 2 quentionale aut cōſuetudi
nariūz hoc verū niſi i literis adij
ctaf clauſula illa vt ſolet fieri. In
ceteris vero caſibus nō expieſſe
partes non voluerunt cōſernare
cōſuetudinem.

Adde (vxo). An vxo poſſit
eſſe cōis in bonis mo
bilibus z cōqueſtibus cōſtate ma
rimonio ſacris vide Jo. ſab. i. aut.
in donatione. C. de ſecū. nup. z fa
cob. de rane. in l. cōictos. C. de ſum
ma tri z ibi Cy. ſacit rex. in. ſigni
ficauit. de donatio. inter vir.

3 **¶** Itē z dicitur coqueſ? vel bo
na acq̄ſita etiam illa q̄ ſtate ma
rimonio viro obuenerūt iure ſuc
ceſſiōis legati donandi: aut quis
alio titulo p̄mutatiōe excepta / q̄
res ſubogata loco alterius zc. et
illud q̄ dicitū eſt videt eſſe zra. l.
queſtus cum. l. ſeq. ff. pro ſocio.

4 **¶** Itē (nomina) ſeu debira in ca
ſu p̄ſidario content eſſe mobilia
de hoc tñ. l. mon. ſtrū. ff. de ſbo. ſi
gn. Spe. in tr. de fructu? z iter
eſſe. in ſ. Sed pone ſtat. cū ſeq.
Et hoc verū niſi illa nomina p̄ue
niat et alienatione rei immobilis.
Car des deniers yſtus des herē
taiges ſont repurez immeubles.
Res enim ſubogata zc.

Adde (noia) An nota ſint
res mobiles vide Pau. in. l. quā t̄be
ronis. ſ. in peculio. ff. de pecul. do
cto. res in. La diuo pio. ſ. in p̄ditio

ne. ff. de re iud. Bar. in. l. potest p̄
pil. ff. de auto. tuto.

¶ Itē ſi vnus ex ſocijs fecit im
p̄ſas neceſſarias vel vitales iure
cōmuni nunq̄ a ſocio poſſit recu
perare parte exp̄ſarum no. Bar.
lin. reſciendo. ff. de dam. infeſc.

¶ Item ſi vnus ex ſocijs q̄ ſunt cō
munes in oib? bonis p̄ncipaliter
vel icidēter acq̄ſiuit p̄dū noie ſuo
z p̄ ſe ſi demuz z p̄ plures annos
illud cōiter vel pro cōi poſſederit
fructus p̄ceperit illud p̄dū eiz z
bz cōſeri cōe z racire cōicatu? vel
ſalūe venit cōicandū no. Bar. l. ru
ra. C. de omni agro deſer. l. x. me
l. l. i. cū. z l. i. ſi q̄s ſunt? in uerba
cio. ff. de tri. actuz p̄uar. z. l. i. q̄s
ſocietatem. ff. pro ſocio. loquitur
quando ille poſſedit nomine ſuo.

¶ Itē q̄n parietes dicant cōes: z
q̄n alter ſocioruz poteſt edificare
vel apodiare in pariete ſignū in
uuito ſocio nor. l. damni. ſ. pania.
ff. de dam. infeſc.

¶ Itē licet iñſtitutio teſtamētaria
de cōſuetudine non valeat nū
vſq̄ ad quartā p̄tella tñ q̄ eſt in
cidis z cōſerionalis in duob? caſi
b? valet inſolidū vez in cōtractu
ſocietatis oim bonorū z etiā ma
rimonij: ita q̄ ſi in dicta officia
tōe: fuerit quēti? q̄ ſup̄uincitū
cedat ſi mortū valet. Et idē in cō
tractu matrimonij. z lex illa. C. de
pact. loquit i ſimplici nuda cōuen
tōe: ſed i caſu noſtro hoc cōuen
tōe adheret z racitū z dat eſſe quēti
nuz vt diſpoſitio ſe inefficaz trāſ
eat in naturā adiuſci z valet ſz
naturā act? cui adheret accēſſo
rie vel icidēter iura. l. ſi tibi rez.
ff. de p̄ſcri. ſ. l. ſi remuner. ſ. ſ.
apud. ff. mā. et no. l. j. C. de pact. l.

vbi. ff. de do. cauſa mortis.

¶ Itē ſi frater z ſoror p̄nt bona
cōmuna: nūquid ſi (diuidēda) ele
cto debeat eſſe ſorora vel etiā m̄
nōm. Bar. l. i. ſi q̄. l. j. C. de his qui
ſe dēt iur. l. i. z ar. nēutri datur
electio pro cōſuetudinem.

Adde (diuidendo) Et q̄ro
q̄s ſi ſoni vel cohēre
dū debeat diuidere hereditatē in
ter eos communem z eligere. ſi ſz
q̄ plenitūme determinat. Za. in. ſ.
q̄dā. m̄. de act. numero. l. i. z re
ſoluit q̄ maior debet diuidere ſeu
perraguz ſacer. z minor eligere.
Et ita tenet hoſ. ſ. anto. de bu. p̄t.
de ancha. in. c. j. de paroch. extra
per illū rex. dū dicit ira vt ille zc.
Et cū hoc eſt cōis practica gallica
na ſe cōſuetudo q̄ eſt optima lē
gū inter p̄ſes.

¶ Itē ſi pater miſit filiū ad ſtudiū
z poſtea pater moriat. vtrū imp̄
ſe (ſtudiū) debeat ſolui de cōi. not.
Bar. l. lucr? ſ. i. ſ. r̄ndetur. l. j. ff. ad
municipa. Secus de expenſis ſa
cris poſt mortē patris ſue pro ſu
dio ſue pro matrimonio ſuo aut ſi
heros. ſ. ſ. ſ. ſ. no. Bar. l. z qui ſi
ginem. ſ. ſ. ff. de munc. z hono.

Adde (ſtudiū) doct. in. l.
oimni modo. C. de in
offi. vide Bar. z alios in l. vni. ſ. idē
ſcribit. familie her. idem Bar. in
ſuo tractatu de duobus fratrib. et
Bal. in ſimili. tract.

¶ Item ſi vnus ex ſocijs vadit ad
nūdinas altero imp̄ito q̄ p̄ſtat?
eſt ſe noſte generi de periculo: z il
le Incretuz cōtuz alter de lucro ni
hū p̄cipe debet. vt tangit Bar. l.
quā poterat. ff. a trebel. ſ. ſ. ſ. i.
lud. in. ſ. pro ſocio.

7 **¶** Itē ſi duo aut plures perman
ſerint in ſocietate triginta annis

z vltra nunquid vnus alio inuito
poſſit agere ad diuionem no. l. ſ.
in. iij. oppo. C. de annali. exceptio.
vide in eodem. titu. ſ. item ſi duo.
¶ Itē pone Aliqui ſunt ſocij om
nium bonorū non tamē equeſ poſ
ſitionibus. Nūquid illud quod ac
q̄rit vel donatur p̄tinet ad ipſos
viriliter an p̄portionaliter not.
Bar. l. ſeru? communis. ff. de teſt.
ſeruo.

¶ Itē ſi vn? ex ſocijs emit rem
noie cōi ipa efficit cōis altero ha
bēte ratum: vt. l. ſi ego. ff. de neg.
ge. l. ſi interdū. ſ. morte. ff. qui ſat.
cogūtur. Si vero noie ſuo z emit
de pecunia ſua res non efficitur
cōis: vt. l. ſi patru? . C. z munia vtri
uſq̄ iudi. Si vero de pecunia cōi
z ille qui dicit rem eſſe cōmunez
eſt maior res nō efficit cōis: vt. l.
all. ſi patrums. z hoc niſi eſſet itē
eos cōtracta ſocietas vniuerſorū
bonorū: q̄ tunc veniret cōicandū
vt. l. ſocietate. ff. p̄ ſo. Si vero ſo
cū q̄ petit rē cōicari eſt minor: ſi
le qui emit eſt eius tutor v? cura
tor: eſt eſſet cōicādū: vt. l. j. C. q̄n
e. fa. tutor. l. curator. C. de arbi. tu
tele. ſec? ſi nō eſſet tutor aut cura
tor illius. l. ſi ſi. ff. de ſolu. z in dus
bio p̄ſumit ex ſua pecunia emiſſe
vt. l. ſi defunctus. C. arbi. tu. z etiā
l. dubio p̄ſumit emiſſe noie ſuo. vt
l. ſi magis. ff. de ſo. z hec dicit Bar
to. in. d. l. ſi patrums.

¶ Itē duo aut plures heredes
ſimul morādo z negociādō vidēt
re ipſa ſtere tacitā ſocietate oiz
bonorū ſue ois ſue maiorēs ne
gociant ſimul z lucra cōmunicēt
z fructus rez q̄ p̄t? nō erūt cōes
nec cōmuniter acq̄ſite ar. l. corri.
ff. pro ſocio. Et q̄ ſicut tacito con
ſenſu diſſoluit ſocietas ſic e? z vt
l. iij

litag. eodem ti. Sec^o si hoc fecerit in aliqua negotiatione artificio suo questu: qz in hoc solū videtur contracta societas in dicta negotatione seu artificio: qz actus voluntariū non extenditur ultra ea q̄ geritur: vt. l. i. §. hoc interdicto.

ff. de it. act. qz p̄uato: z ibi nota. ¶ Itē q̄ inter fratres vel coh̄redes solo usu cōstat contracta societas oim bonorū: vel per vtrūqz p̄trariāz dissoluta no. l. vix. cum. l. se. ff. pro socio. no. Bar. ff. de admn. tu. l. ticiū z meuiū §. altero. ff. de it. act. qz p̄uato. l. i. §. si q̄ hoc interdicto. z l. si patri^o. C. cōia vtrūqz iudiciū.

10 ¶ Itē si vn^o illoz q̄ sunt socij commiserit crimē vel delictū ipse tenet. Et si ex hoc alijs vel in re cōi dānā enenire cōtingat: siue de facto siue de iure aliq̄ p̄ interesse suo p̄t contra ip̄m agere vt no. Bart. l. hacten^o. §. de iude. ff. de aqua plu. ar. l. a deo. §. si. ff. pro socio.

¶ Itē q̄ partes societate inestēs paciscuntur qz p̄mias petens partagium soluat alteri decē francos: hoc intelligitur si siar sine iusta cāsalitas secus. z idē est in legato si dicat testator heredi nolo qz impedimētum seu controneriam ei facias in re legata. zc. z p̄ hoc. l. vroz. §. heres. ff. de le. iij. no. Bart. l. pater familias. ff. de he. institu.

11 ¶ Itē nō p̄t contrahi societas ea lege vt non liceat perpetuo ab ea discedere: se^o si ad certū tps. vt no. l. si. cōi diuidundo. l. in hoc iudiciū. §. si conueniat. ff. eo. tit. In certis tñ casib^o nō p̄t vn^o alio inuito a societate recedere quos no. l. si. alleg. hic est qz emphiteota p̄petu^o potest rē cedere dño z non remanet obligat^o p̄petuo: secus si ad tps etiā non modicū. z sup hoc

vide glo. in d. §. si conueniat.

¶ Itē si l. cōtractu societatis fuerit cōuentū qz supuincēs succedat p̄moienti subintelligitur si decedat sine liberis: iurta. l. cum acurissimi. C. de fideicom. z. l. generat. l. iter. C. de insti. sub conditio. fac. secus in legato vel donatione facta fratri vel extraneo: ita qz post mortem suam restituitur vel spectet ad ticiū vt no. l. generaliter alle. §. j. z ibi not.

¶ Itē quando in contractu societatis sit cōuentio qz superuincē sit heres p̄mortui ipse vt heres assequit bona illi^o z licet heres cōuentionalis vt no. l. licet. C. de pac. aliud si dicatur qz bona p̄mortui sint z p̄tneat ad sup̄stite: qz tunc illud pactū habet vtz donationis causa mortis. iurta. l. si ampli^o. §. si. ff. de leg. i.

¶ Itē q̄ remanet societas et altero ex socijs mortuo. no. l. a deo. glo. ij. l. nemo. z. l. verum. §. in here dē. glo. qz nō similiter. ff. p̄ socio. z eo. ti. l. cum in societate.

¶ Itē durat etiam z perferat societas l. superuincitibus: si ita fuerit conuentum: vt no. glo. §. soluitur. insti. pro socio. idem in cōp̄missio in executorē testamēti. vt not. glo. pe. c. ij. de testa. lib. vj.

12 ¶ Itē si pater filio: eū ad studiu tradiderit libros legales: aut alios illi non sunt (conferendi) p̄pore diuisionis: nec valor ipsorū vt tenet glo. l. filie. C. fa. her. not. Cy. l. filie. C. colla. glo. l. qui pater. ff. fa. hercis. Bartolus distinguit vtrum scholaris complenerit studium: pater viuente vt nō cōfētatur alius Tecus. Et hec vera nisi pater expresse aliter disposuerit vel p̄testatus fuerit.

Adde qz de cōsuetudine p̄positurē z vicecomitat^o parrhisiōz. ciuitatis lon ne peult auantager vn enfiat plus que lautre venant a la cession 14 ¶ Itē expense facte per vnū ex socijs pro puerperio et alimentis vxoris z liberorū suoz debēt solui de communē et imputandū est alteri qui sciens hec nō petiit diuisionem arti. l. si feruus communis. §. j. ff. de do. inter vi z vxo. l. cum alle. C. de castren. pecu. lib. iij. l. aurelius. §. titius. in. fi. ff. de libe. lega.

¶ Itē si pater fecerit impensas in rebus aduenticijs filiū non emancipati necessarie non reperiuntur: qz ad eas pater tenetur cum ad eum spectet vtilitatus vtilēs vero modice et non excedentes valorem vsufructus simili ter non reperiuntur: alias secus: nisi constet qz eas fecerit antimo donandi: voluntarias vero nunqz reperiuntur. de hoc not. l. vna. §. sed nec ob impensas. C. de rei vroz. ac. l. omnino. ff. de impensis in re. do. fa. l. vtrum. ff. de donat. tio. inter vi z vxo.

15 ¶ Itē similiter expēse facte p̄ patrē filio q̄ moratur in studio nō debent repeti: sed solui de communis: secus de expēsis factis post mortē patris: z etiā debiti cōtra: crū p̄ patrē ad causam studij dō solui de cōi scōz Bar. z p̄ alijs faciunt. l. si filia. §. idem scribit. ff. fa. her. l. macedoniā. c. ad macedo. l. §. z iulian^o. §. pe. ff. eo. l. l. z si filia. de mune. z hono.

¶ Itē queritur an illud qd filius fa. acq̄siuit ex pecunia patris debeat communicari. Specu. tenet simpliciter qz sic in tit. de tu. m. §. sequitur. versū. quid si alter filiorum. Bart. dicit qz illa parte lucrificia qz attribuitur pecunie tāqz p̄fecticia venit communicāda: illa pars vero que attribuitur opere z p̄pone tāqz aduēticia. iurta. l. cū oportet. post princ. C. de bo. que li be. remanet filio sc̄ib^o: vt. l. si. c. d. colf. Et hoc modo debent intelligi glo. z docto. sc̄licet qz lucrū p̄ceptū ex pecunia paterna est: imo a parte sibi data remanent z pecunia z liberis suis. pro p̄missis factis. l. iij. §. si. et ibi glo. ff. de

z pro hoc est gl. C. de colla. l. illud. in prin. z hoc verum si filius moreretur seculum a pre: qz alias co: pensatur opera cum alimentis.

Item lucrum dotis qz filius. assequitur per mortem uxoris ex pacto vel ex consuetudine no dz co: municari qz istud ceterum esse aduentitium: nec est habenda consideratio ad onera matrimonij qz pater sustinuit: qz fecit suos fructus rei dotalis. licet dy. videat dicere qz lucrum istud debeat p: mutuari. l. si cu: dorem. S. tra: gredia mur. ff. de ma. z Cy. l. i. C. fa. herc.

Item si alter fratru: i diuidenda hereditate vel in diuisione rei communis fuerit deceptus vltra mediam in se portionis vel estimacionis nunquid copetit sibi actio ad supplementum.

Item qd de debitore qz tradidit re insolutu. no. Spec. in ti. de iudi. §. sequitur videre. z ibi no. Jo. an. and. in additionibus. Cy. l. re: mar: foris pieci. C. de rescin. ven.

Item si duo fratres z liberi steterint in (comunione) forte sexa ginta annis: nunquid vnus ipso: rum alio iure poterit agere vt i bona diuidantur. Spec. in tit. de iudi. §. sequitur videre. z ibi Jo. an. supra eo. tit. §. si duo aut plures.

Adde (comunione) An si plures fratres vel coheredes steterint i diuisione p longu: tempus: vt puta p. l. annos an possint prescribere ne diuisio fiat: vide glo. in l. i. in verbo cohe: redibus. ff. fami. her.

Item si pater p delicto p filiu: co: misso se obligauerit ad interesse pris vel p emenda z illud soluerit.

Item si pater p dote filie vel do: tis restitutione seu ex augmento

se obligauerit: nunquid tempore diuisionis hereditatis patris hec omnia debeant comunuari sp. z z Jo. and. §. sequitur videre. de iud.

Item si diuisio hereditatis facta fuerit s; nequit pbari: pbat tñ qz alter eoz possedit p decenniu: certitas hereditates z possessiones p diuisio an presumatur facta diu: no. Jo. an. §. sequitur. de in. i. addi: tionibus super Spec.

Item si vnus ex illis qz habet bona coia vult p:trahere se alienu: p de licto p ipm ppetrator: vel ob dote filie vel augmentu: dotis sue uxoris ipse solus ad hoc tenebit. Id est ergo si banu: euenerit dolo aut culpa: si hoc pro coi negociatione exerce: da contigerit. Si vero contra: rit es alienu: p mutuo: aut alia ca: qz vniuersaliter presumit facta p facto vel ad causas societatis re fert: qz aut inira fuit societas oiz bonoz: illd dz solui de coi nisi co: siaret qz dolo aut fraude: sec? si sit icidēs societatis nisi p bet illd fuisse vsus i coi veritate. Et ista ad ple: num tangit Spec. in ti. de iudi. §. sequitur videre.

Item si fuit societas morte vni: cofociorum nisi fuerit adiectu: qz transeat ad liberos z heredes: qz valet pactu: vel adiectio de consuetudine. d quo no. l. nemo. cu. l. se. ff. p. so. z. l. a deo. i. prin. eo. ti. illa em adiectio z hereditu: operatur qd illud qd de se extinguitur cum psona tra:smittit ad heredes. l. si pulario ista. §. ita stipulat. ff. de ver. ob. no. Bar. l. no: solum. §. mo: te. ff. de no. ope. nun. fact. l. cum piecario. §. ff. de preca.

Item si aliqs petat fieri diuisio: ne bonoru: vt asserit comunem: z reqrat fieri inuetariu: fiet ei: z istd

coiter inseritur in adiornamento: z tunc sic p seruicte zc. als dabitur commissarius p iudice etas dato qz pars aduersa asserat illa bona esse sua i solidu: z hoc sans les de: placier: nec dz reo inhiberi vltus nec alienari bonoz: p dictione: z morte vbi no: stat de coione aut societate: als em istd haberet viz z effecta se qz strationis qz no: cadit in subiecta materia. sed istud pot retri in iudicio si coiter de societa: te: z veru: dubitet de ipsoru: no: noz dilapidatione. ar. eoz qz no. Bar. l. mandatis. ff. de requiren: re. l. iustas. C. de iur. fisci. l. i. not: etiam lab exequito. C. quom ap pel. c. z. e. l. eo. ti. ff.

De obligationibus z renunciationibus.

Summarium.

1. Ff. filio occupans bona hereditaria: creditoribus tacite obligatur.
2. Heres non potest ex delicto defuncti obligari.
3. Obligatio ad asseitam faciendam qualiter sit intelligenda.
4. Mulier an p facto viri obligetur.
5. Mora modici tempus an magnuz potest inducere preiudicium.
6. Dilacionem obtines quinquenalem an dabit satisfacionem.
7. Debitor an possit creditoribus non vocatis cedere bonis.
8. Bonis cedere volens quibus casibus admittatur z quibus non.
9. Beneficij diuisionis non habet locum inter tuozes z curatores.
10. Renunciatio hypoteche in bonis viri a muliere an sit valida.
11. Minor aut filius familias aut mulier an possint renunciare beneficiis sibi competentibus.
12. Filia vxorata et dotata an possit renunciare successioni patris.

13. Donachi z viri ecclesiastici no pot sunt fidetubere.

14. Admittitantes civitatis possunt obligare habitantes in ea.

15. Renunciatio generalis non includit ignota.

16. Diutina prestatio inducit obligationem.

17. Bona coloni vel inquilini an sint dno tacite obligata.

Primo si filius repudiaverit successione patris ita qz bona tñ qz vacatia z de morte ille denunciat ad fisco: fisco est creditoribus tacite obligatur: qz loco heredis. ff. vt. l. i. C. de vi pu. z si paulopost fisco: dederit vel als tra:sporauerit bona oia ipsi filio psumitur factu: i fraude: creditoribus: p:pterea filio: tenet hoc casu subire onera hereditaria: id est qlibet alio qui poterat succedere ab intestato maxime qz idipsum in extraneo. ar. l. i. ff. de he. vel ac. ve. z meli. l. i. C. eo. ti. Sec? fore te si filius acquiritur a fisco aliqs res singulares z hereditarias ar. l. qtes. C. d here. l. i. l. oes. §. l. i. c. §. qz in fran. credi. facit. l. et. §. si qs a fisco. ff. de peti. here. c. l. oes. C. de quadri. pscript. id em in banno qz bona sua vel parte bona ru a principe recuperavit. arg. l. si debitor. C. de sen. paf. emptor vero hereditatis a puato no tenetur actione personali. vt. l. i. C. de her. red. vel. ac. ven. z ibi not.

Adde (fraude) qz modis p sumit alienatio facta i fraude creditoru: vid Bar. l. post co:tractu. ff. de don. z Cy. l. i. quis possit hac. C. de bo. da. Arg. de are. i. §. fraude. l. i. q. et cau. ma. non licet. Et vide copendiose pet

De obligationibus et renuntiacionibus.

Joan fab. in rub. C. de reuo. his q in fraud. credi.

2. **C** Item heres non tenet ex defuncti delicto nisi lite cõfesa. vel impõta ad eius puenit. vt. C. ne ex de lic. defu. l. vna. idẽ i illo q succedit in bñficio. vt. c. j. de solm. z ibi not. q de iure canonico heres i omnẽ caz tenet ad interesse pris. vt ibi no. z. c. fi. de sepul.

5. **C** Item si aliquis se obligauit ad assidẽdũ certos redditus z ad p̃suetudinem patrie ipse tenet assidẽre duas partes in blado: z tertiaz i denarij: ita q si velit assietã facere i denario tãtu ipse tenet tradere pro plus valore bladi vltra summam debitam tãtũ quãtũ ascẽdit tertia pars. vt verbigratia. Si obligatio ascẽdit quideciz libras reddituales pro interesse p̃dicto reddidit supplere z tradere alias quinq; libras i denarij. Et etiã si sit obligat⁹ ad assidẽdũ certos redditus in locis bñ iacẽtib⁹ zc. z cũz directo dñio: z fiat assietã i reddi- tibus non habentibus dñioz directũ ipse tenet supplere z tradere p plus valore qd ascendit obligationẽ rone domini directi: videlicet alias tertiã partẽ debite quantitatẽ pputatione z sup. z ita qñ assietã dz fieri scẽdũ q̃ p̃suetudine: z cũ directo dñio e ibi reperire duplex iteresse: nisi aliud fuerit conuentum.

4. **C** Item z conuerto si ille q est obligatus vt supra tradat plus p̃ duas partes in blado: illd qd sup̃erest vel excedit in solutione vltra naturaz obligationis est sibi cõputãdũ z deducẽdũ de eo qd debet in denarij: vt totũ reducat ad summam debitã fm consuetudinem p̃dictã.

C Item si non fuerit facta mentio consuetudinis: nec directi domini sufficit q faciat assietã sibi mercediam partem in blado: z aliam in denarij habito respectu an plus aut minus ascendat illud qd assietã suz est i blado vt directo dñio. Et in casu prime dico dicit quidaz q hoc habet locuz cũ dicit in literis decem libras reddituales: scẽtus si fuerit adiectum cõsuetudo: quod verbum importat de se z ex propria verbi significacione ferecũm dominiuz: z quamuis sepe etiã adijciuntur hec verba cũ de directo dñio hoc est ad maiorem exp̃ressionem seu declarationem illius quod tacite inest.

C Item si q̃ reperiat obligat⁹ ad assidẽdũ certos redditus simpliciter ipse non tenet soluere appon⁹ seu arreragia: nisi p̃t fuerit iterpellatus coram iudice pro assietã fiedã: scẽtus si adiectũ fuerit illud verbum z interim soluere sicut est fieri consuetum: z in casu quo tenetur ad arreragia ipse tenebit soluere summam debitam cũ interesse plus valoris bladi scẽtu fuerit assietã: vt dicitur est si debitor i primo casu non teneat soluere arreragia precise. ipse tamẽ tenetur ad interesse quod succedit in obligatione ad factũ vel faciẽdũ. vt. l. insulã. Et ibi no. ff. de verb. oblig.

4. **C** Item mulier p facto viri sui nullaten⁹ p̃t obligari nec e renuciare obligationi seu hypotece q sibi competit ad causãz botis seu alã: q illd esset p̃directũ fraudare consuetudinẽ per quaz mulier quouis titulo nihil potest dare viro suo: super hoc vide Speculũ titulo de obligationib⁹ in §. j. ver si. sed queritur an vxo cũ verũ se

De obligationibus et renuncia. Fo. lxxvj.

z aut. si qua multienz ibi no. C. ad velleya. adde. §. item mulier zc.

5. **C** Item debitor ad impediendam viam bonorum suoz distractionẽ pot imp̃erare dilationẽ maiorẽ: scẽtus de non soluẽdo debita vsq; ad annũ p̃suito inramẽto q ipse hoc facit sine fraude z p̃ vgeri nec cessitate z ex tunc nõ est op⁹ p̃batione. nec audiatũr creditor: es oportum probare volẽtes nec etiã p̃tites agnitionem debiti: z cautionez sibi dari: q in mora modici tẽporis zc. ar. l. si debitoris. ff. de iudi. z not. l. quoties. C. de p̃cib. imp. offe. t̃ Sec⁹ si imp̃eraret dilatio: nõ quinquẽnalẽ: q tũc requiritur illud quod dictum est: et q maior pars creditorũ consentiat iuxta. l. fi. C. qui bo. ced. po. z no. capt. odo. ard⁹. de solm. Et q̃ p̃fekt cautio: nõ saltẽ iuratoũz vt si pueniat ad p̃inguloz fortunam soluere cõpel litur deducto ne egeat vt ibi not. sed an debitor possit hũc bñficio renuciare no. l. penul. C. qui bonis cede. possunt. Et an teneat satisfoluto matri. Et vtrũ ista cessio ha beat locum in debitis (fiscalibus) no. Cy. l. fi. C. q bo. ce. possunt. Bar. l. cõ eo. ff. ad. l.

Adde fiscalib⁹. an fisco obligat⁹. Adde q̃ per ordinariones regias fisco obligatus nõ admittitur volens cedere bonis: z sic cessant doctorũ distinctio nes: z sic cessant fisci multi sunt castis privilegii in quibus bonis cedere p̃t nemo quos quidẽ casus alio lo co dinumerare placet: nec mire: ris. h̃t em̃ franci suas leges sanctas z vtilẽs z romanis legib⁹ p̃nalentes z diligentĩ studio satis li quites qñ q̃s possit cedere bonis.

Ang. in. l. is qui. la. ij. ff. de cess. bo. q si fuerit obligatus fisco propter honores vel munera ciuilia non gaudet. l. propter honorem. C. qui bo. ced. Sed pro alio debito publico sic. l. nemo i carcere. C. de epac. ri. lib. x.

7. **C** Item debitor si velit p̃t facere cessionẽ bonoz corã dño tenet sallo etiã nõ vocatis creditorib⁹: nec potẽta erit: bñ licitũ penitere scẽdũ p̃suetudinẽ: quod videtur esse cõtra. l. is qui bonis. ff. de cess. bo. z bona debet poni in manu domini ducis: vt ex precio eorum satisfaciãt creditorib⁹: p̃uouiso q nõ debet expoliari vestibus nec lecto z alijs quibus operatur: vt no. l. j. C. qui bo. ce. possunt. Et l. dimus. ff. de bo. damna. Sed potest cedere bonis etiã non instantibus creditorib⁹: z maxime vt absoluatũr si sit excommunicatus: quous Et bñ eat q non potest fieri nisi vrgente necessitate z ad euitandũ iniuriã carceris: vt ibi no. Remanet tamẽ fideiussoz obligatus: vt l. heres. §. q si seruus. ff. de fideiusso. §. si in: si. de rep.

8. **Adde** cessio t̃ de materã cessiois bonozum dicitur hic: q alibi non inueni locum p̃p̃noz. Et referam es q̃ recollegi sub quodã doctissimo note Robert. mynoart patrie normanie iuris ciuilis licen. qui ante impressionẽ huius voluminis multas additio nes super hoc lib. cõpillauit: q̃ t̃ff summarijs nuper additis sublate fuerũt. p̃xio facio regulũ q̃ regult quibz habet beneficiũ cedẽdõum bonozũ. Amplia procedere non soluz in p̃ribus. sed etiã in filijs z masculis z feminis vt no. l. p. c. q bo. ce. pos. Th mulier hodie

De obligationibus et renuntiacionibus.

posset deinde in carcerem. In aut. hoc die nono iure. C. de curio. res. Et hoc dico qd hoc beneficium est introductum ad euitandum carceres. vt. l. i. C. qui bo. ced. Amplia. z. in corpore ficto vt in ecclesia. z. vniuersitate. vt possit cedere bonis. text. sing. z. pegrinus in §. i. quod aut. vt dicitur. at nunc. cle. colum. i. Limita regulam no procedere in illo q non fatetur debitor. vt. l. penult. s. i. de cess. bo. Limita scdo si cedens no vult idicare bona sua. gl. in dicta. l. penult. Tertio si est obligatus ad factu. l. stipulatio. §. penult. ff. de no. ope. nuncia. Quarto si est obligatus obligatione descendente. et delicto. l. generaliter. §. s. i. ff. de penis. glof. in. c. i. res. p. i. i. questio. vi. Quinto si in fraudem creditorum alienauerit. text. sing. in. l. finali. §. s. i. ff. in fraud. cred. secundum primam lecturam illi. §. secundum Anse. ibi. Querit vtru possit renunciari huic beneficio. dic. q non secundum dy. in. l. aliq. §. ele. gater. ff. solu. ma. post eu. Jo. fab. in. l. fin. C. qui bo. ced. nisi for. talis talis renunciatio esset iurata iuxta regulam canonis. qd illud quod non vertitur in detrimentu salutis eterne est seruadum. C. ad apres. z. C. ad audictia. extra. qd vj. met. z. c. p. i. de pac. in. vi.

¶ Item ille qui tenetur ex mutuo habet exceptionem no numerare pecunie vt in in contraciob. C. de no. num. erata. pecu. Et hoc nisi sit obligatus sub sigillo aut. z. marime si in literis contineat q pecunia fuit numerata z. tradita realiter et de facto. Et nisi renunciauerit huic beneficio. z. no. ibidem. z. l. i. si erecutione. C. de no. numera. pecu. in. l. q. z. l. ff. de titu. Et idem in dote

z hoc iuxta annum solues maris monio si durabit min. q per duos annos vt. l. fina. aut. quod locum. C. de dote. cau. non nume. sed hoc non obseruatur.

¶ Item si vxor intercedat pro viro nihil valet. vt in aut. si q mulier. C. ad velleya. pro extraneo valet re. spectu bonorum parafarnalium z. aduercionu si renunciauerit beneficio velleya. z. de hoc fuerit certiorata vt. l. fina. C. ad velleya. z. de his tagit Jo. and. in addi. suis sup. Spec. in ti. de renu. §. ff. ver. quau.

¶ Item si plures reperitur obligati quilibet in solidum si creditor agat contra vnum pro toto debita ille admittitur ad pponendum q alii sunt phtes z. soluedo. vt actio diuidat. z. quilibet pro virili portione conueniatur z hoc beneficium epistoli diu. Adriani de quo habetur. l. fi. C. de consi. pecunia. §. si plures. insit. de fideiusso. z. in anteqn. hoc itaq. de duobus reis. Et hoc nisi fuerit renunciatum. huic beneficio vt in aut. presente. C. de fideiusso. facit. l. si quis in conscribendo. C. de pact. saltm si sit de hoc certus vel certioratus. quia nemo videtur renunciare iuri quod ignorat sibi competere ar. l. mater decedes. ff. de inoff. testa. z. l. cu. aquiliana. ff. de transa. et si generaliter ponitur in literis qd de hoc fuit certioratus: hoc tamen no requiritur de p. aetudine. z. pro ista pte facit. l. si §. i. z. §. licet. ff. de publi. l. doli exceptio. ff. de doli. excep.

Adde (beneficio) q bene de cit huic beneficio q si simpliciter rei debendi distinet z. voluissent q possit eoru potius set conueniri in solidu: z hoc expresse actum fuisset. per hoc non pici

De obligationibus et renuntiacionibus. Fo. lxxvii.

renunciari huic beneficio aut. hoc ira. de hoc est gl. angularis z. mirabilis secundum Jo. in addito. vlti. ad critico. por. in §. ff. inst. de duob. rei nec ab illo esse ponderata nisi a 10

¶ Item si mulier renunciauerit obligationi z. hypotheca. Cum vir veniat domum no valet maritum si non superint alia bona tibi obligata vt. not. l. fi. C. de pac. con. z. c. et. l. i. eris. in. fi. de pigno. aut. si. e. me. C. ad velleya. z. est ratio. q. quas de maritis remanet soluendo renuntiatio hypotheca no continet donatione. vt. l. etia. C. ad velleya. si que in fraudem credi. l. pignus. Sed quando maritus non est soluedo retinet donationem: non valet renunciatio hypotheca vt dicitur in obligatione generalis. scilicet in speciali. vt. l. etia allegata. z. nota ad plenu. l. i. vbenus. C. ad velleya. z. meli. l. vnicia. in. §. z. cum leg. iulia. C. de rei vxo. ac. l. iudem. ff. qua. l. no. q. dabo q valeat mulieris renunciatio in re alienata per virum no sibi pindicat in alijs bonis no alienatis: z. ita feruatur.

¶ Item an minor possit renunciare beneficio minoratis filius. in. ant. presentis. C. eodez. titulo. q. est vt re. q. pns est z. soluendo primo conueniatur. Et hoc nisi renunciauerit huic beneficio: tunc reditur ad ius antiquum secundum q creditor poterit eligere. vt. l. iure nostro. C. de fideiusso. z. no. glo. c. peruenit. de fideiusso. adde. §. itez. quando duo sunt obligati. l. fo. z. sequenti. Et primo erantida sunt bona debitoris: deum fideiussois et postremo p. i. z. gnosis possessoris vt aut. hoc ira. C. de pigno.

¶ Item detitor aut secundus creditor offerens soluere debitum z per

actionem sibi cedi auditur. vt. l. si deuisor. ff. de fideiusso. l. moa. est. i. m. s. z. l. nichu. aut. pamphilu. §. p. multimo. ff. de solut.

¶ Item si mulier renunciauerit obligationi z. hypotheca. Cum vir veniat domum no valet maritum si non superint alia bona tibi obligata vt. not. l. fi. C. de pac. con. z. c. et. l. i. eris. in. fi. de pigno. aut. si. e. me. C. ad velleya. z. est ratio. q. quas de maritis remanet soluendo renuntiatio hypotheca no continet donatione. vt. l. etia. C. ad velleya. si que in fraudem credi. l. pignus. Sed quando maritus non est soluedo retinet donationem: non valet renunciatio hypotheca vt dicitur in obligatione generalis. scilicet in speciali. vt. l. etia allegata. z. nota ad plenu. l. i. vbenus. C. ad velleya. z. meli. l. vnicia. in. §. z. cum leg. iulia. C. de rei vxo. ac. l. iudem. ff. qua. l. no. q. dabo q valeat mulieris renunciatio in re alienata per virum no sibi pindicat in alijs bonis no alienatis: z. ita feruatur.

¶ Item an minor possit renunciare beneficio minoratis filius. in. ant. presentis. C. eodez. titulo. q. est vt re. q. pns est z. soluendo primo conueniatur. Et hoc nisi renunciauerit huic beneficio: tunc reditur ad ius antiquum secundum q creditor poterit eligere. vt. l. iure nostro. C. de fideiusso. z. no. glo. c. peruenit. de fideiusso. adde. §. itez. quando duo sunt obligati. l. fo. z. sequenti. Et primo erantida sunt bona debitoris: deum fideiussois et postremo p. i. z. gnosis possessoris vt aut. hoc ira. C. de pigno.

¶ Item detitor aut secundus creditor offerens soluere debitum z per

De obligationibus.

libro. vj. r. c. cum contingat. de iure iurando. quod intelligunt plures doct. de filia vxorata et portio nate fer. de dotata. als secus. ideo dicit

Adde (renunciatio). De hoc vide in addi. in verbo renunciavit. j. de success. r. vid. Bal. in. l. pacrum. C. de col.

14. Item r. fideiussor potest agere contra principalē debitorē vt cum liberet si diu steterit in obligatione l. lucius. ff. mā. r. c. fi. de fideiussor. r. ibi no. alios casus in quib⁹ fideiussor agit contra principalem debitorē: r. an idē in illo qui est obligatus p. p. uicione vel possidet bona. ad hoc nor. Spec. in titulo iudi. §. speciali. cor. p. m. r. ibi Joā. And.

15. Item monachi r. viri ecclesiastici non debent fideiubere nisi de consensu capituli vel pro ecclesia sua: r. si als fecerint non valet nisi p. dēt pecunia fuisse nām in vilitate ecclesie. Et ibo casu probetur de sin rem versor. vt habetur no. c. quod quibusdam. fi. de fideiussor.

Item per ingressum monasterii obligatio erigat in monasterium: sed si ingreditens erigat monasterium ipse redit in pristinam obligationē vt no. Bart. l. adulter. §. nupta. ff. de adulter.

Item nō valet illa renunciatio q̄ solet fieri scz renunciātes oīuz auxilio etiā dato q̄ fuerit adiectum volētes q̄ gnalis renunciatio sit tā re virtutis r. c. Et de hoc no. l. si. c. qh mulier turele officio sum. po.

Item quādo duo sunt obligati simpliciter viriliter tenentur vt. l. teos. c. cū in tabulis. ff. de duobus reis. facit. l. si diuisa. C. locat. si sint obligati: quilibet in solidū altero

presente r. soluendo habet beneficiū diuisionis vt in aut. hoc ita. de duob⁹ reis nisi fuerit renunciatus.

Item cōsules qui habēt administrationē velle possunt obligare habitātes in eaz: hoc si res est versa in vilitate: cōmunitatis vel fiat ex vrgēti necessitate: q̄ als ipsi essent vocandi no. l. si is qui bo. ff. de pig. l. ciuitas. ff. si cer. pe.

Item quando fruct⁹ rei obligati cadant in obligatiōe no. l. quis. c. in qbus cau. pig. ta. contra.

Item si qs reperiat obligatus ad solvēdū semimodū vini et fructib⁹ q̄ nascuntur ex tali vinea: hūc intelligit de prima natiuitate ita q̄ si sine culpa sua nullos illo anno ibi fruct⁹ pcepit nō tenet aliqdē vel ex fructib⁹ anni sequētis illud modū vini solvere: imo liberatur quasi subintellecta conditione si percipiat fruct⁹. vt. l. debitor. §. est verū simile. ff. de contrah. emp. r. ibi no. r. l. inter stipulātem. §. sacra. circa medium. ff. de verbo. obligatio. Secus in annua prestatione: quia tenet solvere vel perficere ex alijs annis. vt. l. legati. §. vmi. salerni. ff. de annu. lega. t.

Item in generali renunciatio ne seu remissione non veniunt ea que quis ignorat seu non cogitat sibi cōpetere: nisi de incognitis esset generaliter cogitatus: vt. l. sub preterita. r. ibi no. c. de transactio. r. facit. l. vni. §. j. ff. de acceptio. cogitatu autem presumitur vniuersaliter ex natura actūs q̄ est vniuersalis iuxta. l. de his. ff. de transactio. cū sua glosa nisi precedat dolus. vt. l. tres fratres. l. emptor. §. lucius. r. ibi glo. ff. de pac. l. qui cur tutoribus. §. si qui. §. est notabilis. ff. de transactio. l. aureli. §. goro

De executionibus r. subasta. Fo. lxxxviij.

ff. de libe. lega. Sed in particulari bus est necesse q̄ p. dēt q̄ ptes vo lucrūt amplecti oīa: r. ideo notari ponit in l. is q̄ renunciatio seu eductio sit generalis etiā vt cō. p. sedat illa que sunt incognita. 17

Item vt r. quomodo possit remūciari iuri futuro. no. l. j. c. de pac.

Item diuina solutio l. ducit obligatiōe: vt not. l. si certis annis. C. de pac. iij. r. iij. q. d. de minorer. qd si vna vice p plurib⁹ annis: et nūquid diuina p. hatio in seruitute psonali faciat psumere tūmū: r. nunquid in possessioe seruitutis vel annue solutiōis sit necessariū allegare titulum. no. ibidem.

Item si offēsor pmittat emēdare vel vānū solvere offēso sibi ad regardiū suū sine ad omnimodas voluntatē seu ad suā ordinationē. quidā dicit q̄ nō valet. Alij cōtra sed recurrūt ad arbitriū boni viri de hoc not. l. si cū ea. C. de doris p. missio. r. l. si quis arbitrato. ff. de verbo. obligā.

Item aliq̄ ptilarij patrie borboñ. voluerunt tenere q̄ si debitor fuerit p crimine p. dēnat⁹ ad mortem nō dubiū q̄ ei⁹ bona sisco applicātur et hoc sine onere creditorū: ita q̄ creditores a cetero nō audiunt ad p. dētū ea q̄ sibi debent. Et p h. facit. l. si debitor. C. de sen. pas. q̄ lex vult q̄ etiā obtenta a p. dēte indulgētia debita nō remittunt. seruaf tū dām. facit. l. si vt p. r. nis. C. de cu. bo. dā. l. j. c. de vi pu.

Item queritur nunquid bona delinquentis sint sisco tacite obligata. de hoc not. l. si quis post hāc. C. de bo. profic. in. q. si.

Item an debeat inspicī tps mri. monij vel solutionis doris quo ad p. dētatem vt pote si dote pmissa

nōdum soluta maritus alteri obli gauerit bona sua. dicunt doct. q̄ fauore dotis inspicitur tempus cōtracti matrimonij. vt. l. j. ff. qui po. in pig. ha. r. no. l. cum tibi. C. eo. ti.

Item inuēta r. illata i domo cō ducta ab inq̄lino r. gratia p. p. tte moze id ē durāte habitatiōe sunt dño etiā ignorantī pro p. sione domus tacite obligata. Idē forte in racita rei cōductione: iuxta. l. itez querit. §. iij. ff. loca. no. q̄ p. cū est certis vel summa q̄ debet ratione locatiōis. Idē in p. dētis rusticis dño sciere qd vltimū nō est i via r. faciet dñs capere bona illa et dōmū distrāhere r. non aut bona q̄ iam sunt a domo extracta r. alibi translata sicut nec dō directus fruct⁹ extra fundū collectos: vbi r. nō pōt locano pbari q̄ sola habitatio ibi nulla cōtrahitur obligatio: immo necessaria est declaratio: q̄ r. p. dēt illud qd debet ratione habitatiōis. et p. p. missis faciūt ea q̄ not. l. ceteri inris. C. de loca. l. fin. C. in quib⁹ cau. l. pignus facit. contrah. C. creditorū habēs exp. p. sām l. hypotheca p. r. r. loc. ceteri sicut r. mulier: vt. l. assiduis. in. fi. c. q̄ portio. in pig. habentur.

De executionibus r. subastationibus. Summariū. Obligatio exequitur fm te nozem r. formam verborum. Executio an semper eringatur cum persona. Debitor se defendēs cōtra obligatiōem debet esse munitus. Executio pōt fieri die feriata. Creditor potest virtute executio nis eligere bona debitoris. Mobilia alienata nō distrāhunt. Executio se extendit vltra mēdi

De executionibus et subbastationibus.

- 8 ram debiti.
- 9 Executor debet esse certa.
- 9 Creditor qualiter arrestari faciat bona debitoris.
- 10 Executor p quaz impeditur agricultura / improba est.
- 11 Subbastatio rei obligate diuersi mode consideratur.
- 11 Debiti obliano impedit subbastationem.
- 13 Subbastatio presupponit adiornamentum.
- 14 Res vendita per subbastationem ab omni euictione liberatur.
- 15 Jus retrahendi non habet locus in re vendita auctoritate iusticie.
- 16 Posteriori tempore quadoqz prefertur prior.
- 17 Subbastatio an procedat in bonis feudalsibus.
- 18 Executor sententie que habeat cognoscere.
- 19 Creditor an possit debitorem fugientem auctoritate propria apprehendere.
- 20 Executor potest fieri sine cause cognitione.
- 21 Sententia lata in territorio vni⁹ iudicis potest exequi in territorio alterius.
- 22 Executor debet primo fieri super rebus minus preciosis.
- 23 Re vendita per subbastatione empta non potest agere de euictione.
- 24 Executor procedit etiam contra monachum vel quemlibet ecclesieasticum in bonis temporalibus.

Rimo ille t⁹ est obligatus sub sigillo dñi ducis per arrestum corporis potest compelli ad debiti solvendum iurati seriez literaz: si frigerit arrestu potest incarcerationi p emenda: stando in-

ri. Sed data cautione relaxabitur et audiet ad exceptiones suas pponendas no. super hoc q dicitur in c. lato: p sententia de pigno. hec aut executor cessat in muliere: maxima si fuerit vxorata: bene scilicet. l. 1. et ante ibi posita. C. de officio iudicis. q ad hoc non potest obligari nec etiam compelli sine consentu viri. vt nota. l. hec actio. ff. de iur. iur. p. ff. de iur. iur. vide ad ple n⁹ p Bar. l. sacrolegis. §. fin. ff. ad l. in. pccn. Et similiter cessat i persona heredis sicut et certio nisi qz ambe obligationes sunt personales et extinguuntur cum persona: aliud autem est in euictione bonorum: qm in his heres censet se de persona cum defuncto: vt ponit Cy. l. pacto successorum. C. de pac. et ad eundem quatuor contrahere dicitur. vt. l. apud. in l. ianum. §. si. c. l. se. ff. quib⁹ ex causa: post eatur. 2. §. heres. in l. de obli. que ex istis contractis: quis in fracia ois executor extinguatur cum psona debitoris: et quis bona heredum que nup fuerit defuncti non sunt obligata de iure p obli. generalem defuncti vt. l. paulus. in p. ff. de pigno. heredi. tñ si non sit filius obligati et non confiteatur se esse heredem fiet promissio: nisi in promptu appareat de contrario et porissime est q fecit iuramentum cui⁹ bona pponi non sunt attingens obligata creditis: defuncti: forte casu isto non esset locus consuetudini.

¶ Itē forte consuetudo posset suffineri quado defunctus episcopus bona sua obligauit et bona heredis sui alias secus: iurta no. per Cy. l. iudicis. in. vi. q. C. qui in. in. p. h. ¶ Itē q dicitur sunt q fm consuetudinem

De executionibus et subbastatio. Fo. lxxxv.

dine potest contra heredem executio inchoari hnt loci in herede et testamento secus in herede conditionali qd sit in tractu mrimoniū vel societatis: qz iste non debet adire vt nota. glo. l. hereditas. C. de pactis p. et. 2. talis institutio conventionalis habet vim donationis cum mortis: vt dicit glo. l. licet. C. de pac. Enp his que dñr hic nota. Bar. l. c. l. co. ff. ad l. in. pecul. 2. ibi hnt q debitor ficti potest incarcerationi. Quid autem de fructibus rei obligate et alienate. no. l. i. §. cum p. dñi. 2. ibi gl. sing. 2. l. paul⁹. §. si mactipia. ff. de pigno. 2. Cy. l. q. utis. C. in quib⁹ cau. pig. ta. cō.

¶ Itē nota q quis mulier supueniens habeat medietate mobiliū et debitorū ad maritū et coquefn spectatū et vi consuetudinis: ipsa tñ non potest venire p viā executionis: 5 q non habet ius cessum ab eo. ¶ Itē si in lris obligatoris insecratur q debitor non admittat 2c. ipse volēs pponere oēs defensiones suas non audiet nisi manu munitar: dabit 2mularius ad munitum manu de bonis mobilibus. Et his deficientibus: de immobilibus et si nulla bona reperiantur sufficit q det cautione: salte iuratoriū. ar. l. i. §. sed si dubitet. ff. de iudicis.

¶ Itē rem nota q executio potest fieri die feriata et maxime i casu necessitatis et cunctis periculis vt nota. c. ff. de iudi. no. Bar. l. i. §. nunciatio. l. i. ff. de no. ope. nū. Et sicut potest creari illa die castus nouitatis: qz est extra iudicium sicut et emancipatio iurta. l. i. in. ff. de seruis. l. fenar⁹. ff. de offi. p. dñi. 2. l. act⁹. C. de serbis. ¶ Itē executio potest inchoari virtute literaz: p. dñi. si continet illa verba sine mentione et licetia abs non sed in hoc casu consuevit fieri execu-

cutio virtute literaz de debitis vna cum literis obligatoris: 2 pars op ponens manus munita ad iornabit dictura causam sue oppositionis et processura vt fuerit rōnis. Et potest creditor eligere de reb⁹ obligatis sine penes debitore vel alios illas quas maluerit vt. l. creditoris arbitrio. ff. de distrac. pigno. 2. nota plen⁹ in l. mochs. ff. de iur. fisci.

¶ Itē virtute literaz cancellata rōi sub sigillo officialis vel alteri curie ipsa lris nunq sit nec fieri cōsuevit executio contra bona obligati existētia in terra vel resorū dñi ducis: hoc importat litere de debitis: qz oportet q creditor veniat via actionis coram iudice laico et obtenta condemnatione fiet executio vt in forma.

¶ Itē qz de iure executio fit inchoanda in bonis mobilibus vt. l. a diuo pio. §. in vditione. ff. de re iudi. de consuetudine creditor potest eligere qd maluerit: et hoc potissime fiet 2 fieri potest si seruens referat se non regisse bona mobilia et sup hoc statur et⁹ relationi: vt no. Bar. l. a diuo pio. §. in vditione. ff. de re iudi. 2. multo fort⁹ si referat q debitor renuit apire castri vel fortaliciū et munire manum de bonis mobilibus: verū est q captis in mobilibus si debitor: offerat munire manu de bonis mobilibus vsqz ad debiti quantitate audietur: 2 de alijs fiet sibi recedentia. Et pro hoc facit magis puto. §. querit. ff. de re. eorum 2c. 2. l. ciuitates. ff. qd cuiusqz vniuersi. quāuis lex illa quae simpliciter in executione rei indicat: qz in alijs sec⁹ vt ibi nota. 2 potest fieri executio vtra mēstraz debiti declarati nisi euidenter constaret de malicia creditoris et fies

ret debitor p[ro]uiso ut hic dicit ut no. Salle. in venditione. l. q[ui]d iud. C. de distract. pign. l. 1. et l. penul. C. si ven. pigno. aga.

¶ **¶** Item no. q[ui] mobilia alienata no. possunt capi vel distrahi nec i eis cadit hypotheca: id dicit gallice q[ui] membe na point de pouruytre.

¶ **¶** Item creditor pot[est] facere executione sua sup[er] re immobili t[ame]n alie nata dato q[uo]d debitor sit p[re]sens et sol uendo et hoc in creditoze habente exp[er]sas hypothec[ar]um. l. si. C. de ac. et obli. l. distract. r. l. sequere. C. de pig. Sec[us] i habente tacita hypotheca ut notat Cy. in aut. hoc si debi

tor in principio. C. de pigno. q[ui]s in patria consuetudinaria no. est dare tacita hypotheca: r[ati]o hinc n[on] inchoasset executione suaz sup[er] rebus et bonis debitoris. l. liberus. C. de fideiussor. facit. l. ij. C. de pa. veru[m] est q[uo]d possessor titulo singulari si ea possederit per annu[m] et die[m] conservabit in sua possessione remotis impedimentis in manu d[omi]ni remanente in proprietate et p[er] hoc fa. l. 2. si pariter. ff. de libe. ca. Et notat Bar. la. diuino pio. §. si super rebus. ff. de re iudicat. Et nihilominus si detentor rei obligare offerat se ostensurum in bonis que debitor habet penes se: aut heres eius req[ui]rat q[uo]d illa p[ro] uideatur ex pensis suis audiet: r[ati]o p[ro]p[ter] executione remanente in p[re]d[omi]ni fiet executio in bonis p[re]dictis: sed iudex p[ro]figet ei terminu[m] hoc faciendi vel curaturu[m] ut fiat 2 lapsos termino p[ri]mo man[us] executio erit p[ro]ficienda si creditor non fuerit satisfactum.

¶ **¶** Item 2 dicitur aliqui id e[ss]e si ille q[ui] possidet re obli[gi]t[ur] offerat se ostendere alia bona q[ue] sunt simpliciter creditori obligata et sibi etia[m] p[er] em

ptione ut q[ui] fuerit p[ro]ximo alie nata du[m] t[ame]n confitetur de obligatione emptionis: r[ati]o p[ro]p[ter] posteritate. Et hoc forte vera si hoc fiat in principio cau sit vel p[ro]cessus inchoati q[ui]s non. sit iuri consensum.

¶ **¶** Item executio pot[est] fieri i majori p[re] bono et multo p[ro] ultra me sura debiti de iure antiquo fiebat missio in omnib[us] bonis. ut. l. ij. ff. ex quib[us] causis i possessio. ea. Et hoc p[ro]p[ter] exp[er]sas. Et q[ui] forte supueniet alii creditor: es p[ro]p[ter] in iure Sec[us] aut in manumissione iuxta aut. r[ati]o. qui. C. de bo. antozita. iudi. possiden.

¶ **¶** Item omnis executio debet e[ss]e certa et continere specificce res de quib[us] agit ut etia[m] sententia ferat certa iuxta. §. curare debet. inst. de act. r[ati]o hoc si sit possibile: q[ui] sec[us] si fieret executio de loco cu[m] p[ri]mo t[er]m[in]o: q[ui] sufficit i locuz declarare. ut not. Inno. capi. cum ad sed. de re situtione spo.

Adde pertinētis. Que appellatione p[ri]ncipia[m] cōtineatur vide per Inno. in c. cu[m] ad sed. de res. spo. r[ati]o. c. ex literis. de iur. pat. Et dicit q[uo]d cōp[er]hedunt ea q[ue] lege vel statuto vel consuetudine deputata sūt: ut accedat. ubi gratia iurisditio coheret castro: r[ati]o in patronat[ur] et similia que coherent ecclesie si p[er]teretur ecclesia cum suis pertinentijs vel ius episcopale de quibus ibi vide.

¶ **¶** Item si creditor fecerit arrestat illud q[uo]d debet suo debitori sufficit q[uo]d ille secūdus debitor hoc notificauerit suo creditori: q[ui] p[ro]bat secūdus creditor no. potest eū compellere ut soluat sibi nisi amota arrest. Et de hoc t[ame]n Cy. l. ij. C. ubi i re ac. r[ati]o. Bar. l. ij. ff. de no. ope

ann. in. rj. q. et adionabil[is] debitor debitoris ad requesta p[ri]mo creditoris vt deponat i manu curie illud q[uo]d debebat secūdo creditori t[em]p[or]e arresti r[ati]o cōp[er]ellat illud deponere. r[ati]o illud q[uo]d debet de presenti si non p[ro]cesserit arrestum.

¶ **¶** Item p[ro] debito no. p[ri]uilegiato ille q[ui] venit ad curia[m] vel ad for[um] no. debet arrestari nec executari: q[ui] ipse est in saluo cōductu d[omi]ni secus p[ro] debito fisci vt no. in aut. habitia. C. ne filii p[ro] patre. r[ati]o. Bar. l. nulla. C. de nauicularijs sen nauicularijs. l. ij. r[ati]o iste est p[ri]mus titulus. l. ij. ff. de adu. et facit ar. l. si facit. cum ibi notatis. ff. de legatio. de. l. ij. §. sed et si agant. ff. de iudi. et videtur esse textus. l. ij. in fi. C. de mandinis.

¶ **¶** Item executio p[ro] quas impedit agricultura improbat et eaz reru[m] que sunt necessaria p[ro] victu et vestitu dum tamē alia reperiant bona ad debitum soluendū sufficētia iuxta. l. excoutores cum ibi notatis. C. q[ui] res pig. ob. po. no. Bart. l. ij. C. de colo. tracen. l. rj. in aut. de questione. §. si ho. foras. colla. vj.

¶ **¶** Item 2 vt materia subastationum clari[us] i[n]t[er]f[er]at sciendum q[uo]d seruicij virtute s[er]uicij obligatoriaz vna cu[m] literis de debitis si sit op[er]a ponit i manu d[omi]ni ducis r[ati]o supple i[m]mobilē et obligatā q[ue] debet hoc insinuare debitori vt. l. creditor. C. de distra. pig. et no. Bar. la. diuino pio. §. in venditione. ff. de re iudi. r[ati]o lapsus decē dieb[us] exponit publicē rem esse venalē: r[ati]o nisi alii emptor supueniat creditor debet offerre p[re]c[us] q[uo]d sibi placuerit: non tamen vile: nec abicitur: r[ati]o seruicij videri sibi rem illaz p[ro] dicto p[re]cio vt. l. fi. C. si in causa iud. r[ati]o hoc simi

liter seruicij tenet notificare debitori: et demu[m] fluxus. r[ati]o dieb[us] de iure forte dant duo mēses vt no. glo. r[ati]o. Bar. la. diuino pio. §. in venditione. r[ati]o. l. de bitoibus. de re iudi. seruicij facit relationem suam iudici: qui iudex dabit creditori p[ri]mo p[er]p[ro]u[er]u[m] r[ati]o m[er]itū illi aut alii p[ri]mo seruicij q[uo]d publice r[ati]o in locis consuetis ad sonu[m] tube faciat p[ro]clamare q[uo]d si sint aliqui qui velint p[re]t[er]edere habere ius in re vt in p[re]cio vel causam p[ro]ponere quare iudex p[re]cedere no. debebat ad confirmatione[m] v[er]dictionis p[re]dict[ar]um vel ad decreti ad iudicacionem compareant tali die. Et p[ro] p[ri]mo p[er]emptorio allegatur i dicitur r[ati]o illud q[uo]d proponere voluerit cu[m] intimatione q[uo]d alias ipse p[re]cedet super his vt fuerit r[ati]o r[ati]o 2 ad et cludendum alios vocatos in generali et speciali re 2 p[re]cio: que alit sunt necessaria creditori vt fiat ei p[re]dicta adiudicatio et super his nota. glo. et Bar. in rubio. et. l. ij. C. de fide instrum. et. l. i. i[n]s[er]ptores de suscepto. r[ati]o. ar. libro. r[ati]o. nota. l. iij. de iure fi. in aut[em] q[ui] semel. C. quomodo et quando iudex. c. causam que. r[ati]o. prout. de do. r[ati]o. cōn. l. p[ro]p[ri]et[ar]um. §. si quide[m]. C. de ius. l. ad p[er]emptorium. cum. l. se. ff. de iudi. de ista proclamatione not. l. si eo t[em]p[or]e. C. de remiss. pig. in au. si ocs. C. si se ab he. abstin. Communis vsus loquendi se habet q[uo]d lapsus octo diebus: sed illud intelligitur ex cōmune sicut illi octo dies q[uo]d datur ad p[ro]bandū executionem ex communicatione i[n]t[er]toziam. vt habetur. c. j. de excep. l. vj.

¶ **¶** Item si quaz q[ui]nto inter creditore 2 p[ro]fessore rei immobilitas: n[on] quid oportet q[uo]d creditor p[ro]bet re

De executionibus et subbationibus.

fuisse in bonis debitore tempore obligationis. not. Cy. in l. matr. C. de prob. 2 Bart. La dino pio. §. si super reb. ff. de re iudi. l. de mari tozu. C. ne vior. p. marito. ite Bar. l. i. C. de in. si. sci. lib. x.

12 **C** 3te si debitor coram iudice vel executor offerat realiter illud quod debet merito impedit venditionem vel processum 2 potissime si fuerit depositum. iura. l. i. C. debi. vendi. pig. impe. no. po. l. si residuum. C. de distr. pigno. et. l. si rem. §. fin. ff. de pigno. ac.

13 **C** 3te et semper adionadus de executor persona vel domicilio 2 etiam illi qui copauerunt coram iudice in primo vel secundo tempore nisi eis fuerit per iudicem assignata dies que de die peremptoria vel alias ad procedendum in negotio per dies erigatur: in quolibet tempore requirit ad minus interuallum decem dierum. et in tertio vel ulteriori dabit commissarius ad estimandum vel appreciandum rem venditam 2 tractatis quantum peremptoris si nullus se opponat res ad iudicabit emptori plus offerenti vel ipsi creditor si nullus alius appareat emptor. et hoc pro quantitate precii appreciari deducta tunc quarta parte precii. 2 hoc ratioe eius 14 cionis: quod res eo modo vendita caret et enim de iure debitor tenetur de euictione: vt not. l. ante. ff. de enic. Et forte si debitor offerat creditori se obligare pro euictione auditur vt non fiat detractio quartae partis precii. Et contra absentes vocatos in speciali 2 in generali dabitur defectus 2 eis exclusus a re 2 precipio assignabitur ad distribuendum precium visis literis creditorum in iudicio illa die comparatis qui renebitur literas suas exhibere et

eadem in manu curie ponere vna cum cedulis petitiones suas continentes. 2 pro his faciunt. l. si eo tempore. C. de remis. pig. l. ad peremptoris. c. l. seq. ff. de iudi. l. i. C. in ca. in pig. captum sit. 2 no. Bar. l. si tpa. C. de fide instr. emptor aut teneatur deponere precium alias renocabitur venditio: vt not. l. a dino pio. §. si emptor. ff. de re iud. fa. c. no. forte si res creditor fuerit ad indicari: altem si doceat de debito 2 sit miserabilis persona.

15 **C** 3tes si alius emptor offerat maius precium res fuerit adiudicata ei vel alteri: vel etiam creditorum primo 2 plus offerenti non deducto quartae partis precio quod vitro se obtulit. secus in dictione cum nullus alius appareat emptor vt dictum est supra: oportet tunc quod summa quae tunc offeret excedat summam precii vel estimationis: quia alias fiet creditor adiudicatus deducta quarta parte: qui creditor ceteris paribus esset forte preferendus. iura. l. i. ff. de p. uileg. credi.

16 **C** 3te in precii distributione haec forma seruatur: primo expense processus executionis 2 peremptoris tarabitur 2 adiudicabitur creditor: 2 residuum precii adiudicabitur creditor vel creditoribus habentibus literas obligatorias collectas sub sigillo regio aut dno ducis saluta tpm prerogativa ita quod quibus portiores tempore erunt portiores iure etiam aduersus fiscum et mulierem quae petit dotis restitutionem vt C. de p. uil. h. l. q. n. an. ff. q. po. in pig. ha. l. pigno. no. gl. c. er. literis. de pig. l. si fundi. C. q. po. in pl. ha. Et si quod est residuum vocantur creditores qui rite sunt coesse sub sigillo dno vel dno subditoy dno duci 2

De executionibus et subbata. So. rci.

postremo hntes literae curie spali ter: 2 cedulas puatas agnitas tunc in processu. Aduertendum est tamen quod per arreragius census quod debentur pro vendita dno directo perferuntur omnibus creditoribus vt. l. etia. ff. qui po. in pig. ha. 2 etiam petens precium sibi solui de re quod per subbationes distras ditur vt no. d. y. l. si cu. dor. §. si. ff. so. ma. 2 quod creditores habentes literas auct. preferantur illis qui hnt cedulas puatas no. l. scripturas. C. qui po. in pig. ha. non tamen potest rit dno directus petere retentionem: nem rei vendite sed vendas tunc. Si mulier nec primor d. h. re tras 15 ctat quod venditio est necessaria si fit per iudicem vel commissarium no ad eo quod erat dno rei vel de iure tunc in bonis si sitis post fisci obligationem fisci preferatur vt infra nota. quid in p. na. ro. no. l. si is qui m. h. ff. de in. fisci.

16 **C** 3te aduertendum quod aliqui sunt casus in quibus ille qui est posterior perferatur illi qui est prior creditor. primo si petat precium quod sibi debet rori rei quod nec distrabitur vt. l. etia. ff. q. po. in pig. ha. Sdo si mutata sit p. re illa emeda vel edificata seu edificata: vt. l. i. inter d. ff. q. po. in pig. ha. 2 in aut. de equa. l. do. §. h. o. c. col. vij. Tertio si negante se possidere 2 conuictus vt prior creditor vult perferri quia non fiet vt in aut. ite possessor. C. q. po. in pig. ha. Quarto pro funeris impensa: vt. ff. de reli. 2 iump. su. l. si qs. Scolo nus. 2 l. impensa. 2 ibi no. Snt alij casus quos recitat Jo. an. in merc. curiali. sup. regu. q. prior. in princ.

17 **C** 3te preferatur princeps habens expressas hypothecam in bonis post suas obligationes acquisitis. vt. l. si is qui m. h. ff. de iure fisci.

18 **C** 3te notandum quod si filii quod successit

patri 2 matri pro quod debiti quod matri debebatur erat confusum obligationem de nouo contraxerit ipso mortuo sine liberis posterior creditor preferat heredibus maternis quia debiti sunt contractum eo tempore quo dos vel debitum matris erat confusum 2 remanet pro mortuo filii quod tempore inspicitur. Et idem tunc alijs in casu simili quibus pro consuetudine heredes materni non debeant pro heredibus reputari: ubi super solui dotis repetitio que consistit in denarijs 2 ouitur ex pacto dotali. Est tunc aduertendum quod in bonis post ea quae sitis. post secundam obligationem sitis quod est posterior preferatur illi qui est prior tpe: si inter priuatas personas ambo simul concurrunt vt l. si is qui. 2 ibi no. ff. de in. fisci. 2 no. Cy. l. licet. C. de distr. pig. sed forte non fieret ita i priuata consuetudinaria.

17 **C** 3te ex processu subbationum non excludit dno feudum 2 dno directo a iure eis petendi: quod res transiit cum onere suo 2 interest sua vt vendat. In processu autem predicto illi soli videntur adionati quod presumunt habere casus se opponendi vt res vendat vel precium eis adiudicetur: ipsi tunc sunt exclusi a petitione landimioru vendit 2 arreragioru census vel annue pensionis: quod in his ipsi sunt 2 censendi sunt esse creditores nisi compareant 2 petant ius in processu.

18 **C** 3te executor sententiae vel rei iudicate potest summarie cognoscere de eo: de quo conteditur si depredeat ex facto executionis: vt si detro negat re fuisse illi: qui est codens. Et super hoc no. Bar. l. a dino pio. in prin. ff. de re iudi. Et in illo quod virtute littere obligatorie inchoant executionem facere: quia tunc haec cognitio spectat ad iudicem

Et forte in casu precedenti etiam ille qui rem detinet et se opposit fore queri habere recursum ad iudicem et tunc iudex deberet de illo debito cognoscere.

Adde (executor) De officio executoris sententie et de modo equequedi p dominum Jo. fab. in suo bre. in l. ab executione. C. quor. appel. non recip.

Item seruientes positi i garnitione debent res et fructus custodire et non consumere nisi pro modo ratis cibariis: vt no. glo. fi. in c. generali. de elec. li. vi.

Item seruens de precepto iudicis potest capere vt arrestare debitor fugiensem: et dabitur creditor dilatio breuis ad ostendendum literas obligatorias: et maxie si sit dubium si fugas: sed creditor de se non potest hoc (facere) quicquid dicatur in l. ait pro: §. si debitorem. ff. que in frau. cred. cum ibi notatis.

Adde rem fugitiuam possim auctoritate propria capere videtur q sic. de hoc est glo. singulari. secundum Bald. in §. i. in verbo in iudicio. inst. de act. glo. est. §. necessitate. i. hdo detineret: vt iudic. sine quo suffra. col. ij. de hoc videtur text. in l. ait pro: h allega. dic breuiter et mente Angel. in dicta. l. ait pro: §. si debitorem. q. possum debitorum fugitiuam auctoritate propria capere no vt detinea sed bn vt ad iudicem dncam. allegat text. in l. capite quinto. ff. ad. l. in l. de adul. Specu. in titu. de accusatore. tercia pte. §. i. vers. l. i. §. l. ait pro: §. si debitor: debet intelligi vt possim amouere debitorum fugitiuam auctoritate propria pecunia si qua defertat pro satisfactione mei debiti.

Nam tex. ibi nihil loquitur de captura persone.

Item executor sententie dicit se nec scit nullam habere cause cognitionem. Secus in illo qui missus est pro executione arresti et potissime si sit iudex ordinarius vel de curia parliamenti. et hoc in his que precedent ex facto executionis vel sine qb? arrestu non potest executioni demandari vt no. Bar. ad ple. la. diuo pio. in prin. ff. de re iudic. Item iudex q confirmauit sententiam mandata executioni vt ibi no. Bar. et Cy. in aut. si litigantiu. C. de epis. and. l. eos. C. de appel. in. vii. z. viii. q.

Item nome seu actio q copetit pro immobili dicitur immobili: vt dicit gl. in aut. de no. alie. aut pnu. re. ecclesie. col. ij. z. l. si ad resolendam. C. de predijs. mino. et ibi no.

Item serui ascriptici q de se sunt mobiles rone adherentie sen adfici cecentur esse immobili: vt §. prealle. ibi text. l. longe. ff. de iur. et temp. prescrip.

Item iudex illi qui sunt condemnatus ad rogatu iudicis qui sententia tulit debet spaz executioni demandare: et si hoc facere recusat debet per superiorem puniri. Et si qstet de sententia z literis requisitis alias secus: vt l. propterandum. §. sin autem reus. C. de iudic. z est expressum in c. romana. §. contrahentes. de foro peten. z agit plene Spe. in titu. de excep. §. bene uiter. ver. quid si iudex parisius. et Bartho. la. diuo pio. §. sententiam. ff. de re iu. fac. bene. l. episcopus. et ibi. glof. C. de episc. an. notatio. ca. i. de offi. ordi. §. i. in aut. vt disse. iud. colla. ii.

Item qstet qn sit executio in bonis

mobilib? vel immobilib? dz ordo seruari vt min? damnoza debitori distrahant. vt ponit glo. z Bar. la. a diuo pio. §. in venditioe. ff. de. re in. alias pot appellari: vt ibi not. hoc tamen non seruatur ppter expensas z aliorum creditorum et forte portorum affluentiam.

Item si res est vendita p subhastatione emptor non pot agere de euictione: sed interdum loco huius remittitur quarta pars precij: de iure tamen debitor z dominus rei vendite tenent ad precij restitutionem sed non ad interesse. de hoc no. pl. si ob causam. C. de euictio. l. si plus. §. ff. eo. titu. z l. scriptum. ff. de distrac. pigno.

Item cum res vendit ultimo offerenti z maxime ad requisita procuratoris fisci oportet q emptor offerat precium et illud deponat in manu curie alias in eum non esset traslatu dominij: vt. la. diuo pio. §. si emptor. ff. de re iudic. z l. i. pcurator. in fi. ff. de iure fisci. attamen de consuetudine seruatur q si ille cui res adiudicata sit creditor z ceter liquide de iure suo non tenet statim deponere precij: z potissime hoc habet locum in creditore q fecit pcessum subhastationum: quia quodammodo inuitus res illa emit cum alius non reperitur emptor z vt satisfiat de eo qd sibi debetur: sed fiet adiudicatio precij precij insoluidum fuerit ei adiudicatu non est necesse aliqd deponere: alias secus in toto vt in pre

z iniugiet et iudex vt infra certu tempus hoc faciat: alias auferet ab eo: vt si ille est soluendo compellitur precij soluere creditorib? vel pncipi quibus fuerit adiudicatum z hoc ad electionem ipsorum. z istud

videtur esse satis equum: ne ille q est creditor et emptor z non soluet de amittat illud quod sibi debet. In extraneo autem non dubium q tenetur deponere precium nisi aliter iudex disposuerit de consensu si procuratoris: et etia creditoris: vt q habebat precij p deposito offereret q presertur creditor z maxime q ichoauit executionem nisi tati precium offerat sicut alius ultimo offerens. Sed qz tñ distinctiones q habetur. l. i. in prin. ff. de prin. cre dit. facit. l. i. §. si in ca iudi. pig. zc.

Item contra arrestum parliamenti pars addimittitur ad oppositionem. Et hoc per annum: secus in sententia domini senescalli: z forte fuit ratio in primo casu: q edita pretorum sunt annalia vt no. l. falso. C. de diuersis rescrip.

Item executio pot fieri aduersus monachum z aliu viru ecclesiasticum i sua temporalitate fructibus penduntibus: quia si sint a fundo separati. Itz sot ament. l. i. Et idem in redditibus nondum solutis vel exceptis vt not. i aut. causam que. C. de episc. et cle.

Item creditor omillis bonis mobilibus z immobilibus pot ichoatere sua executione in nominibus debitoris: ita q virtute literarum suaz ipse arreftare faciet illud qd debetur: z lapsis decem dieb? faciet adiornari debitoris ad deponendum in manu curie illud quod debebatur tempore arresti: facta depositione adiornandus est vltimus debitor ad videndum dieb? adiudicationem precij quod fiet nisi ille compareat et se opponat et nota. Bartholus. l. a diuo pio. §. sic quoz. ff. de re iudic. cata. l. ij. C. quando si. vel prius.

et nota.

¶ Itē quando fit executio militi arma scolari v[el] aduocato libri sūt relinquentia vel relinquēdi no. glo. l. nepos p. culo. ff. de verbo. signifi. l. stipēdia. C. de ecce. rei iudi. et. l. cō modis. ff. de re iudicata.

¶ Itē quādo possit fieri executio contra siliu[m]a. vide in. l. si dubites. §. siliu[m]a. ff. de fideiussio.

¶ Itē de bonis acq[ui]sitis post vtrāq[ue] obligationē q[ui]s preferat vtrum p[ri]or vel posterior vel vterq[ue] simul admittantur. no. l. licet. C. qui. po. an pig. ha.

¶ Itē de executionibus (testamētor) 2 de multis circa hoc no. Cy. l. id q[ui]d panperib[us]. C. de epi. 2 cle. 2. Spe. latissime i. ti. de instru. edi. §. cōpēdōse. 2 ibi Jo. an. in additio nibus suis. 2. c. fi. de testa. lib. 2. vj.

Adde (testamētor) de executionib[us] vel executio[n]ibus testamētorum copiose p[er] d[omi]n[u]m p[er] de ferrarijs in sua practica in glo. i. exccutores in fo. libel. q[ui] ag. ad red. ra. intel. Et ibi videbis q[ui] possint esse exccutores testamentarij.

¶ De solutionibus compensatio[n]ibus 2 liberationibus.

¶ Summarij.

1. Debitor habens instrumentū debiti apud se cancellatum p[re]sumitur liberatus.
2. Solutio pecuniaris intelligenda est de currenti.
3. Succedēs in beneficio an teneatur ad debita p[re]decessoris.
4. Cessionarius debet insinuare debitorū solutionē debitam 2 modū.
5. Solutio debet fieri ad mensuraz loci nisi aliter fuerit conventum.
6. Tutus exceptio[n]e p[re]scriptio[n]is solvens non repetit.

7. Ostendens se soluisse canonē vi. bus annis p[ro]xime p[re]teritis p[re]sumitur semper soluisse.

8. Debitor promittens solvere creditori vel procuratori soluedo vni ipsorum liberatur.

9. Creditor defuncti petit solutionē ab heredibus p[ro] portionibus hereditarijs.

10. Juramentum nō impedit dilatoriam solutionis.

11. Solvens vnum p[ro] alio an liberetur.

12. Defraudans gabellam p[ri]ncipi debitam an teneatur in foro conscientie.

13. Dilatio moratoria nō procedit ad verius rem indicatam.

14. Solvens virtute p[ro]missionis meticulousē an repetat solutum.

15. Dilatio an locum habeat in solutione vel repetitione dotis.

Debitor ip[s]o t[em]p[or]e debitor habens se instrumentū cancellatum debiti p[re]sumit fuisse solutum nisi creditor possit ostendere de contrario. Et p[ro] hoc. l. si cyrographū. ff. de probatio. l. pecunie. 2 gloss. l. quod debitori. C. de solu. l. labea. ff. de pac. 2 capit. penul. vt lit. pen. de n. 2 nisi euide[n]s p[re]sumptio obstat vt no. Cy. l. si de possessione. C. de probat.

¶ Itē an illi q[ui] p[ro] alio p[re]ter vel contra ei[us] voluntatem soluit debitu[m] competat actio negociorū gestorum. not. l. si sic h[ab]it. §. si ab alio ff. de nouatio.

¶ Itē debitor tenet solvere de pecunia nūc currenti 2 hoc sub valore illius q[ui] curreat t[em]p[or]e contra 2 2 potissime in dote 2 i munio. Secus forte si agatur de emenda

2 salario. vt nota. specul. titu. de folu. l. minoris. C. li. qui cau. in interest. resti. necesse. C. olim. et. c. cum canonicis. de fens. cle. ff. de decimis. c. conque. entre. de officio ordinarij. gloss. dnos solid. post morem de bitor tenetur ad iteresse vtriusq[ue] bonitatis scz intrinsecer extrinsecer vt ibi not. Bart. l. paulus. Alias incipit creditor ff. de solut. 2 in du bio de qua moneta est intelligendū. Et vtrū de illa q[ui] cursum habebat t[em]p[or]e cōtracte obligatio[n]is: not. Bart. l. semper ff. de re iudi.

¶ Item quibus permittum est facere moneta[m] itez qualis debet esse moneta.

¶ Itē nūquid decrescēte moneta d[omi]n[u]s decrescere rerū estimatio. Item ad quem spectat damnum dimi[n]utio[n]is monete.

¶ Itē q[ui] quilibet debet recipere monetā p[ro] ea q[ua]ritate et valore p[ro]ut rer. iussit. notat Bart. l. ij. l. solidos 2 l. fina. C. de vete. num. mis. post. l. l. 2. l. q[ui] falsuz. ff. de fal.

¶ Itē successor in beneficio non tenetur solvere debitum sui p[re]decessoris nisi probet v[er]um in vtilitate ecclesie. vt capitulo si de folutio. Idem in socio: maxime vbi est incidens societas vt not. in tit. de societate.

¶ Item emptor hereditatis vel successio[n]is non tenetur solvere vendas p[ro] rebus singularibus q[ui] mouent de sensina alterius quis nō videt emissere. vt. l. i. C. de euic. facit in ar. l. si post litem cum ibi nota. ff. de excep.

¶ Itē si ille qui tenetur solvere bladum obtulerit domino vel creditori solvere bladum sibi debitu[m] et ille renuerit recipere expectās q[ui] bladum sit carius debitor libe

rat soluedo bladi estimatiōe eo die quo fuit facta dicta obligatio alias teneatur ad soluedūz bladum: q[ui] aliud p[ro] alio 2c. 2 de hoc not. l. magnam. C. de contrahē. et 2mit. stipul. l. acceptā. C. de vltimis l. vni. ff. si cer. pe. in. c. si. de loca. 2 not. Bart. l. q[ui] rome. §. seyus. ff. de ver. obliga. aliqui t[ame]n dicūt q[ui] nō ob stare obligatio[n]e ip[s]e tenet soluerē bladū: nec fit cōmutatio in p[re]iudicium creditoris etiā si facta fuerit depositio. Si autē creditor petit pluri[us] valore p[ro] t[em]p[or]e p[re]terito non auditur nisi p[re]cesserit interpellatio cū p[re]statio[n]e q[ui] pluri[us] mi vt iurib[us] alleg. Sed aduertē dū q[ui] creditor debet petere bladū cū pluri[us] valore v[el] estimatiōe cū estimatiōe q[ui] pluri[us]. Et tūc reus habet facultatez eligendi forte si petat bladū p[re]cise nō posset petere pluri[us] valore: q[ui] si bladū recipiat deberat in eadē bonitate intrinseca: q[ui] sufficit forte nisi paruz sus sit recipere estimatiōem: q[ui] tūc veniet bonitas et extrinseca.

¶ Itē cessionarius pot illud insinuare debitor 2 inhibere simpliciter ne soluat cedēt ex expedit q[ui] fiat coraz testibus 2 ostendatur instrumentū licet de cōsu. etudine nō est necessariū. Et sup. h[ic] vide Bart. in. rj. q. ij. de no. op. n[on]ci. 2 exposit debitor: si soluat cedenti non liberabitur vt not. l. iij. C. de donat. et p[ro] maiorij securitate ista possunt fieri q[ui] seruiēt ex mandato iudicis: 2 fiet inhibitio sub pena. ē t[ame]n necessarium q[ui] causa inseratur in omni casu vt ibi not.

¶ Itē cūs debet solui ad mensurā loci vbi debetur 2 idem si ex alia causa debeatur illud q[ui] cōstitit in pōdere vel mēsurā. Et hoc nisi

fus vel conventio obstant ut no. no. c. ex parte. z. c. olim. de censu. z. l. impatores. ff. de contra. emp. Et melius in l. excepto tempore. C. lo ca. Et ibi Cy. et no. Bar. l. temp. ff. de re ind. Et i vnaqz civitate de beat et mēsure eret z lapideez q sit pena illi q falsificavit pond aut mēsurā: z q mēsure dnt signa ri signo pncipis no. Bar. l. modi est de suscep. z pposi. li. r. z. l. diurnos. C. de frumento alexan. li. r. l. annona. i. fi. de va. z extra. cri. l. pe. g. j. ff. de fal. c. iij. de emp. z v. affie ta dz fieri ad mēsurā. Claromōtis si fiat in ista diocesi nisi aliud fuerit dictum z solui ad mēsurā loci vt hic vel si non sit ibi mēsurā ad cōmunē mēsurā terre vel iurisdicōis vt. c. ex pre. de censibz z c. quāto. eo. titu. l. qui lācem. ff. de aur. et argen. le. l. sciendum. §. istud est. de edi. edicto.

¶ **¶** Itē si tur? exceptio pscriptio nis soluat nō repetit vt no. l. si. §. 8 procurat. ff. rem. va. haberi. c. vj. de sol. z de fo. compe. c. fin. li. vj. Secus si alias sit tutus exceptioe perpetua vt ibi no. er. l. si testamē to. §. ex duobz. ff. de fideiussio. Cr. in l. cum qs. C. de iuris. z facigno. Sed quid si est condemnat? z nō soluit vt qz reperit instrumentum solutionis. nūquid si constat hoc impediat executione. no. l. j. C. de conditio. in debi. l. sub specie. C. de re indicata.

Adde (reperit) qz ista materia ē multū dubia ideo vide ibi Bar. z Bal. in l. si per ne. ff. de conditio. in debi. Et an in delictis pscriptio ipso iure perimatur vide ibidē Bal.

¶ **¶** Itē pbat qz emphiteota soluit dno censum debiti p res an

nos z annos z vltimo elapsos pmissit soluisse de tpe pterito nisi cōstet de pterito vel dno fuerit pter status. z hoc tenet glo. l. i. de iure emphi. z videt eē casus. l. pe. C. de apo. pu. li. r. Itē marit? nō liberat solvendo vel restituendo mulieri dotem pstante matrimonio vt no. l. j. C. si dos constan. mari. zc. z l. pncidium. in. ij. op. C. de iur. do.

¶ **¶** Item an possit solui añ terminū inuito creditore no. Bar. l. q no me. in pnci. ff. de verbo. obliga. ¶ **¶** Item colon? partiaris tenet solvere de fructu qz crescit in fructo quem tenet a domino. z idē tene te in emphiteota. vt no. l. dñi pncidiosi. C. de colonis z censu. li. r. no. l. si quis argentum. C. de dona.

¶ **¶** Itē si debitor habet ex conventionione quinquēniū ad soluendum nunquid lapsō termino possit impetrare similitē dilacionē not. Cy. l. fin. C. de repu. here.

¶ **¶** Itē sepe in partibus fracie debitor promittit et se obligat solvere ipsi creditori vel eius procuratori vel literas obligatorias deferenti. z sufficit qz solvatur alteri ipsoi. Sed tutū est qz debitor solvens custodiat lras pced. z cōstet de mādato. iuxta no. l. ad probatio nem. l. j. C. de proba.

¶ **¶** Itē an debitor qz soluit procurator qz ex postfacto factus est non solvendo sit liberat? no. l. pater. ff. de testa. tu. z quid si soluit falso pcurator? z d multis aliis circa materia istā not. Cr. l. salius pcurator. C. d. furtis. solutio hō facta pcurator? hñt speciale mādātū valet. vt no. l. hō pcurator. ff. de sol. z qd si debitor solvat creditori sui creditoris ipso nescio an liberat. no. l. si opera. ff. de excep. doli.

¶ **¶** Itē est bene notandū qz quictātia facta pro procuratore habetētem speciale mādātū non sufficit aduersus dñm nisi ipsa contineat cōcedi actionem: qz data est ei potestas qttādi sacra solutio: z non ats cū d recipiēdi qttādi zc. Ita tenet Jo. and. in addi. sup. Spe. in rit. de test. §. j. in ver. pone ergo zc. nota. de hoc. l. qui romo. §. j. l. si ita stipulatus. §. grifogonus. ppe. finē. ff. de verb. oblig. z ibi Bar.

¶ **¶** Itē creditor etiā inuit? tenet petere solutionē illius qd sibi debetur pro portionibz hereditariis. vt no. l. sine pro fratre. C. de negot. l. si plures. C. de cōdi. insertis.

¶ **¶** Item si vivo patre vnus ex liberis soluit debitū patris ex peculio castrensi vel aduenticio: nunquid potest repetere. no. l. filius. C. de nego. gest.

¶ **¶** Itē si debitor iurauerit non impetrare rescriptum a pncipe super dilatoria solutioe nihilominus valet rescriptum si contineat non obstante cōventionione z renunciatione: zc. habita iuramētū dispensatioe. facit. ar. capit. ex multiplici in glo. in v. de decimis. z no. l. Si a te. C. de pac. inter emp. zc.

¶ **¶** Item de vtu sufficit solvere ex pensas contumacie pcuratori qui litem pro parte aduersa prosequitur. Et idem de aliis que sūt pendente processu: secus de expensis totius causis qz fuerunt ad iudicandū illi qz obtinuit. vt not. Barthol. l. ne satisfactorio. ff. rem. ra. ha.

¶ **¶** Item si debitor vel eius heres offerat res hereditarias vel ptoprias dare creditoribus insoluitis. nūquid admittat ipsi inuitis. no. l. fina. §. si. C. de iure delibe. z aut. hoc si debitor. C. de solut.

¶ **¶** Itē an sufficiat offerre pecuniā in bursa not. textus et glo. aut. ne erac. §. illud. colla. vi. super verbo. cōstetur Bar. not. l. cūz seruus. ff. de conditi. z debet debitor venire ad (creditorē) vel ei? domiciliū z ibi offerre z demū ad iudicē: z deponere z cōsignare. notat In no. c. significante. de pi. facta emiz oblacione: cōsignatione et depositioe debitor liberat z pōt petere li teras obligatorias: z hoc si creditor est in mora. vt no. in l. obligacione. c. de solut.

Adde (Creditorē). An creditor debeat ire ad domum debitoris z econtra. vide Bar. in litem illa. ff. de const. pet.

¶ **¶** Item si sis obligatus ad solvendum. x. scuta auri potes te liberare solvendo in alia moneta aurea cursum habete z eiusdē bonitatis vel vsqz ad debitā qritatē seu valorē: non tamen in moneta argenti inuito creditore: qz esset aliud p alio solvere cum nō sit eiusdē generis vt tūgit glo. l. i. ff. si cer. pe. z Bar. l. paulus. de solut.

¶ **¶** Itē si ille qui est obligatus ex pluribz causis soluit aliquā summā creditor in dubio pro qua causa presumatū fuisse solutū. not. l. cum ex pluribz. ff. de solu.

¶ **¶** Itē heres putatū? soluit creditoribus an solutum repetat ab eis vel ab illo qz est ver? heres. no. l. hereditate. C. de pet. here.

¶ **¶** Itē si heres vtri proponat per modum exceptionis qz mulier habuit z surripuit de bonis defuncti vsqz ad debiti qritatē nūquid heres est audiendus in curijs cancellariarū aduersus omnes creditores admittitur pced. exceptio dīcēdo simpliciter habuit zc. in curijs

De solutionibus comp. & libe.

no dñi senescalli forte esset distin-
guendum quia aut mulier venit
ab in in suocandor? sic heres nō
est admittendus nisi petatur fieri
compensatio de genere ad genus
vel de re que functione? recipit:
vt quia cōsistit in pondere nume-
ro vel mētura vt no. per glo. 2 doc.
l. vnica. l. s. taceat. C. de rei vro. ac.
secus si mulier veniat per viā ere-
cutionis: et est ratio diuersitatis: qz
in primo casu satis promissum est
herediti: non pot. cōpelli ad dotis 12
solutionē donec fuerit iudicatum
de reb? amotis in causa recon-
cutionis. Et hoc expresse habet. l. neq.
C. de copisa. 2. l. j. C. rerū amo. 2. ita
cōstat qz actio proposita de reb?
amotis impedit executionē rei iu-
dicatę super restitutione dotis. Et
est ratio: quia si heres obineat in
materia reconcutionis 2 si spēs sub-
fecte sint cōsumpte cōdenabit ad
estimationē 2 tūc fiet cōpensatio
dotis cum pōcio vel valore rerum
amotarum: 2 hoc sonat iura pced.
qz alias frustra expectaretur eū-
suis iudici in causa reconcutionis
2 qz in cōpositio pced. exceptio imp-
edit executionem quia interest
hereditis potius habere rem qz 13
estimationē iuxta ea que not. per
C. l. propterandum. §. fin. in. j. op. C.
de iud. l. etiam. C. si tuto. vel cura
qo. interne. bene faciunt ad propo-
situm. Et si dicatur aliud pro alio
ec. illud loquitur quando debitor
offert solutionem creditor. hic an-
tem quādo mulier surripuit bona
defuncti in cuius odium admittit
solutio in specie loco generis vel
prietatis hoc ratione cuiusdam hō
nestatis colligēde iuxta. l. merito.
ff. pro socio. l. ij. cum ibi no. C. de re-
p. h. re. facit. l. gñe. ff. de. his que

no. infra. sicut in questu iuxta. l. cñd.
C. de do. inter vi. 2 vro.
Item nota qz de vino 2 frumē-
to que mittuntur in excercitū res
gis nō debet solui veccigal nec ga-
bella vt no. l. licitatio. ff. de repub.
Item si princeps vēdat sal aut
frumentū: nūquid emptor: debeat
soluere gabellā principii vel illi qz
habet gabellam a pncipe in fir-
mam no. l. licitatio. §. festus 2 §. se.
ff. de publica.

Item nota qz qui fraudat vel re-
tinet gabellam pncipiū debitam
cōtra populi voluntatem nō peccat
nec tenetur restituere in foro
(cōscientie) vt expresse dicit Bar.
l. veccigalia. in pun. ff. de publica
(cōscientie) Bal. istud

Adde etiaz dicitur in. l. ij.
C. de comm. e. 2 mer. vbi dicit vni
singulare quod notabis qz vbi fer-
nature nō obligat cōscientia nō ha-
gat. Et cū sup. hac materia inter-
rogare sociū meū magistrū Jaco-
bum belligier iuris civilis bacca-
lariū: maritōsqz normanie hoc an-
no millesimo quingentesimo vno
decimo pcuratozem. Illud dicit
singulare mihi ostēdit in suo Bal.

Item dilatio mortatoria soluti-
onis que datur a pncipe vsqz ad
annum vel quinquēnium si male
pars creditor cōsentiat iuxta. l. ij.
C. qui bo. ce. pos. non habet locum
aduersus re iudicatā: 2 possit iure
aduersus sententiam diffinitiuā
per dominum senescalli vel alius
iudicem domini ducis polatam
quādo sentētia requirit pōptam
2 paratam executionem: ar. l. post
re iudicatā. ff. de re iu. et maxime
etiā si illi qui fuit cōdemnat? de-
ta fuerit dilatio ad soluēdū iura
no. per Cy. l. si. C. de rep. h. re. sal.

De successibus 2c. Fo. lcv.

lit etiā in cōductore vt emphiteo-
ta: et maxime qdū ipsi vel aliter
ipsoz detinet rem conductaz seu
emphiteoniarū: 2 merito quia p. 15
cipiunt vel perciperit fructus et
emolumēta ipsarū rerū: hic est qz
ppter defectū solutiōis res cadit
in commissum biennio vel triennio
2 dñs pot. vtrūqz expellere. vt not.
l. j. 2 ij. C. de iu. eph. 2 l. e. C. locati.
Item est forte tñ emptore qz rem
emptam detinet 2 recusat soluere
precium. ar. Lulian? §. offerri.
ff. de acti. ep. hoc casu tñ esset ne-
cessarium: qz obligat? habebat dis-
pensationem iuramenti.

Item per metum soluere pro-
missi 2 postea solui: nūquid solutus
possit repetere no. l. euz. te. C. de
his que vi metu cau. ve.
Item si minor (soluit) indebitū
quando 2 quomodo possit repe-
tere no. l. indebito. C. si aduersus so-
lutionem 2c.

Adde (soluit) secundum Jo-
fab. in. l. indebito. hic
alleg. quando minor repetit solu-
tū. vbi aut soluit veroz iure scilz
naturaliz civilis debiti: 2 tunc est
res qz nō potest alienari sine iudi-
ce: 2 tūc opus est auctoritate iudi-
cis. l. magis pmo. §. Si pupill? ff. 2
de reb. eo. Aut que potest alienari
tūc aut cum tutore: non repe-
tit. instm. de auct. tuto. in pncip.
Aut sine 2 tūc liberat per cōsum- 4
ptionem creditoris. l. nō ois. §. pu-
pillus. ff. si cert. pet. Aut est debi- 5
tū altero iure scz naturaliz: 2 tunc
si cum tutore nō repetit nisi pre- 6
sentatione. Si sine tutore: si erret
vendicat? vel si nō erret: per in in- 7
tegrū restitutionem: vt. l. indebito
hic alle. 2 no. ff. de cōd. indeb. l. ne
dum: vbi vide doc. Si neutro iure 8

debitum repetit iure cōmuni. Itē
dic in debito iure civilis s; iure na-
turali debito. l. erroze. C. ad. l. falci.

Item 2c. similiter non habet locū
dilatio predicta cum agitur de so-
lutione aut repetitione dotis: et
specialiter fauore mulieris: qz in-
terest republice dotes mulierib?
cōseruari vt. l. j. ff. so. ma. 2 poriss-
me si cōstet per literas matrimo-
nii: qz alia fuerat data dilatio pro
soluēda vel restituēda dote iuxta
ea qz habent. l. si. alleg. C. de repn.
he. 2 qz no. in. l. quorrens. C. de pci.
impe. offe. Et etiam aduersus frat-
rē qui sorori sine dote constituit in
pecunia p positione bonoz qz pā-
erant inter eos cōmnia: 2 quous
frater leuat 2 percipit fructus et
cōmoda: 2 ea que super? dicta
sunt forte sunt vera: nisi in literis
principis cōtineatur: nō obsta. re
iudicata vel dotis constitutio 2c.
sicut habetur de illo qui renūcia-
uit 2 iurauit nō impetrare. c. no.
l. quorrens. C. de pcci. impe. offe.

De successibus 2c. vltimis vō
luntariis.

Summarium.

Decedenti sine liberis succed-
unt collateralis.
heredibus legitimis deficiētib?
succedit fideius.
Conuetudo inducitur per igno-
rantes iura.
Debita defuncti qualiter sint ab
heredibus soluenda.
Instituto dicitur vim legati tan-
tum habere.
Fideiheredes non succedunt de-
scendentibus.
Senatus ex vtroqz latere an ptes-
feratur in successione genito ab
vno tantum latere.
Filia decēter dotata non succedit

De successioneibus

- 9 cum fratribus.
 10 Filia dotata que renunciant successionei paterne et materne an succedat collateralibus.
 10 Dos constituitur secundum persone qualitate et bonorum facultate.
 11 Filia in dote lesa agit ad supplementum.
 12 Filius emancipatus succedere potest conferre debet bona sibi inter vivos data.
 13 Inventarium sit vocatis vocandis.
 14 Monasterium ingressi an possint donare causa mortis.
 15 Bona decedentis sine liberis cui committantur.
 16 Primogenitus quo successionei genere gaudere debeat.
 17 Bastardus quos habeat successores.
 18 Consuetudo locorum in quibus sita sunt bona est in successioneibus attendenda.
 19 Verbum relinquo a testatore prolatum quid importet.
 20 In atrimonio separato filij ante separationem concepti non sunt successionei privandi.
 21 Filij naturales non succedunt.
 22 Ecclesia potest succedere.
 23 Heres detrahit rebellianica ubi non detrahit falcidiam.
 24 Uter an possit esse executrix testamentaria.
 25 Heres testamentarius tenetur scribere scripta in codicillis.
 26 Heres dolose falsificans inventarium perdit beneficium inventarii.
 27 Uir ecclesiasticus de quibus bonis testari possit.
 28 Donatio morte confirmatoria retrahitur.
 29 Legitima dicitur pars illa que de iure scripto debetur.

Cum quis decessit sine liberis sibi successit heredes collaterales videlicet de bonis paternis illi qui sunt de eius genere vel patre et a latere paterno. Et sibi in bonis maternis illi qui sunt ex latere materno. Hec est notandum quod per consuetudinem representatio habet locum ultra fratrum filios et in infinitum. Et si ex latere paterno nulli supponatur agnati vel de genere ipsius defuncti qui velint sibi succedere bona pertinent ad fructum vel dominium iusticiarium. Ita quod illi qui sunt ex latere materno non possunt venire ad dictam successioneem. nec e converso. Et tunc fructus loco heredis habetur. vt. l. ij. C. de vi pu. 2. l. cum transit instantia iudicij. et hoc videtur ad valorem bonorum tantum. vt. l. i. §. an bona. ff. de ma. qui non tenentur facere inventarium vt non teneatur ultra vires hereditarias. vt. ibi nota. 2. l. inter eos. §. si. ff. de fideiusso. **C**onsuper est aduertendum quod de iure cum agitur de successione ascendentium in recta linea representatio habet locum etiam ultra nepotes et in infinitum. Secus in successione collateralium. ideo dicitur in iura ultra fratrum filios. 2c. 2. de hoc no. §. cum filiis. 2. §. si. infra. de he. que ab intestato defertur. **C**onstat autem indistincte loquitur et forte fuit introducta per practicos ignorantes iura. Et licet de iure in iura representationes habet locum illud quod dicit supra in prin. In infinitum sic de consuetudine vsq; in infinitum in representationis locum habet et si sit in terminis suis. l. de emancipato. exceptis. C. de legi. here. Et credo quod

et vltimis voluntatibus.

fo. xvij.

Consuetudo habuit et habet bonam considerationem vt bona ad locum vnde exiit vel exierit reuertantur. Et ne heredes paterni locupletentur cum aliena factura: et vt seruetur equalitas.
Item qui alteri causam mortis subuit non est dignus sibi succedere: nota. l. lucius. ff. de in. fici.
Item et dicitur cognati et heredes materni qui descenderunt ex femina per quam fuerit coniuncta a principio iuxta ea que not. §. si. infra. de legi. tut.
Item in bonis acquisitis per defunctum titulo emptionis vel donationis aut quouis alio titulo singulari illa respiciunt latere paternum et copertum hereditibus ex latere materno venientibus. Verum est quod heredes paterni tenentur soluere oia debita ipsius defuncti: legata autem debet solui ab omnibus heredibus paternis et maternis secundum vires patrimonij et portionis cuiuslibet heredis. Et de hoc habet. l. i. C. si cer. pe. Secus si bona materna subsistant in repetitione dotis numerate pecunie tantum: illi que est de genere materno non censet esse heredes: quod hoc sibi debet ex consuetudine matrimonialiter ideo non tenetur ad debita nec etiam ad legata: fallit in permutatione facta de bonis maternis: quare acquisite et subrogate in locum bonorum maternorum sunt vel censentur esse maternas res (subrogata) in locum alterius eius naturam sortitur: vt. l. si cum §. qui iniuriarum. ff. si quis cau.
Adde in. l. ita consistat. cum sequen. ff. de iur. dot.
Item institutio testamentaria habet vim legati et non valet nisi

vsq; ad quartam partem: ita quod copertus heredis omnibus legatis vna cum institutio totum reducere debet ad quartam partem bonorum hereditatis deducto: et non erit alieno sumere ipsa. Et fit illa reductio per heredem ab intestato vel commissarium ab hoc per indicem depuratum pro solidis et libris.
Secundum tamen quod si heres successores ab intestato in casu iam dicto soluat scilicet vna ex legatis integre et sine predicta detractioe ipse tenet soluere sibi omnia alia legata: quod hoc videtur approbasse defuncti dispositionem et renunciaisse beneficio substitutionis. Et per hoc bene facit autem sed cum testator. C. ad. l. fal. Secus si testamentum esset de se nullum: vt. l. non publici. C. de testa. cum ibi not. ibidem. quod et qualiter heres videat approbare voluntate defuncti.
Item quod dicitur est de institutione testamentaria non habet locum in iusticiariis nisi fiat in contractu matrimonij aut societatis: quia illa fauore contractus valet in solidum: vt dicitur est in tit. de societate.
Item aduertendum est quod in partibus Aluerne consuetudinaria non est locus successioni ex testamento: quod institutus habetur loco legatarii: vt dicitur est. Ille tamen qui succedit ab intestato vt heres proprie tenet soluere legata vsq; ad quartam partem bonorum 2c. hinc est quod de iure legata proprie relinquitur ab illo qui succedit ab intestato: vt. l. i. §. sciendum. ff. de lega. iij. l. si. C. quando dies le. ce. nec obstat si dicatur que non honoro. vt. l. ab eo. C. de fideicom. quod testator non adimendo vel auferendo videtur relinquere vt dicitur Cy. l. si doctores. C. de fal. ex quibus inferri quod succedens ab intestato non potest grauari ultra quartam

De successioneibus.

partē hereditatis. Quia in residuis partibus que sibi debent iure cōsanguinitatis ex vi cōsuetudinis non censetur per testatorem honoratus, facit. l. conficiuntur. in principio. ff. de codicil.

¶ Item de cōsuetudine pater et mater non succedunt liberis ab intestato: ita quod abolita est successio ascendenti: immo deficientibus hereditibus in recta linea transfusa bona pertinet ad fructu: quod est mirabile et potissime in patre. de iure tñ antiquo frater vel soror ex vno latere tñ p̄ferrebantur patri aut matri: vt. l. fin. c. communia. de iur. 2. l. quicunq. c. de bo. q. lib. 2. de natura feudi ascendentes non succedunt in feudo. Et de hoc ter. aut. de natura 2 successione feudi. colla. decima. 2 est rō s̄m Bal. vir. tus verborū expressorū vel subintellectorū. Nā aut exprimunt heredes vel tacite subintelliguntur: heres autem ponitur pro fitio et alijs descendentes secundum ordinem gradus.

¶ Item quod ius de iure ille q̄ est ex utroq. latere cōiunctus p̄feratur illi qui est ex vno latere tñ vt in aut. cesante. C. de legi. here. Secus vero de cōsuetudine quia equaliter succedunt in bonis ex illo latere prononciantibus.

¶ Item filia maritata p̄ patrem 2 matrem aut per patrem vel animum p̄ ternū viuere matrem: et maxime si dos fuerit ei constituta nō pōt succedere ab intestato patri nec matri: auo nec alteri sibi attingenti in linea descendere vel collateralit q̄ dicit stabit masculi 2 heredes aut descendentes ab ipsis etiā dato quod super sit filia ex masculo. Et hoc nisi filia sine dote sit vxorata i bo-

mo patris. Et ibi moietur quod intelligitur dotata de portione bonorum sibi ab intestato spectantium vbi cōsuetudo dicit quod filia vxorata p̄ patrem. cc. Et in odiosis appellatione patris cōiunctur auus vt. l. patri. 2 ibi no. cū. l. seq. 2 ibi Bart. ff. de adul. Et id istud fuit introductū secundū cōsuetudinem non in odium filiarū sed in fauorem masculinorū vj. distate dicit Bar. l. liberorum appellatione. ff. de verbo. signific. no. Cy. l. iij. j. q. c. si sit leg. cōsuet. 2 heredes notent verbum istud: quia alias cessaret rō cōsuetudinis. hoc no. glo. 2 Bar. l. se. ff. de bo. po. contrab. quia dicitur aliquid vt ibi nota. quod filii incapax vel alio excludit a successione patris excludit filiam.

¶ Item filia quā pater maritatus matre mortua nō potest succedere patri nec auo paterno: nec etiā alijs collateralibus quod sunt ex latere p̄ no quod dicitur masculi vel descendentes ab ipsis. Et eus autem respectu aliorum qui sunt ex parte matris vel ex latere matris: no quibus ipsa potest succedere vna cum fratribus suis: ipsa successit matri ab intestato: sed contra id est filia maritata p̄ matrem p̄ se mortua vel etiā per fratrem potest succedere matri in omnibus cū fratribus suis ex utroq. latere. Et in casu isto non est locū cōsuetudini. Et hoc verū nisi predicta filia in cōtractu matrimonij post pubertatem renunciauerit 2 cū iuramento predictis successioneibus vel alteri ipsarū: quod valet talis renunciatio iuxta. c. q̄ms. de pact. libro. vj. Et in casu isto etiā liberi 2 filie pariter nō admittuntur ad succedendum etiā matre p̄morta

et hic

2 vltimis voluntatibus.

So. p. c. vj.

2 hic veniat ex suo capite p̄ diu vt supra. et hoc forte si liberi sint heredes matris: s̄ si renunciauerint ei successioni et veniat de se 2 nō iure rephationis casus nō est sine dubio. 2 super hoc no. ea q̄ habentur. l. pactum. C. de colla. 2 no. per Bar. l. q̄ sup̄stitis. ff. de acqui. her. no. tñ q̄ filia nupta 2 dotata a patre loco portiois hereditarie nō dicat hoc p̄cipere ex titulo iur. cratio: quod hereditas p̄ris debetur liberis sicut est alienū creditorū 2 maxime de bonis q̄ patri obueniunt iure successione iuxta no. Bar. l. si pariter. ff. de fal.

¶ Item pone quod pater maritatus 2 dotauit filia q̄ renunciauit successioneibus patris 2 matris nulla facta mentione de collateralibus. Queritur an poterit succedere illis q̄ sunt vel erunt sui agnati vel cognati in linea trāsuertali. vj. q̄ sic: quod pronidēs sibi in vno casu videt renūciari p̄uisioni legis ḡnar. l. i. c. de pac. cōm. ff. fo. mat. l. si cū dos. in prin. l. deniq. §. inter dū. ff. de pecu. l. que sitū. §. idē respōdit. ff. de fundo instr. leg. 2 potissime quod cōsuetudo erobitat a iure cōi. in cōtrariū arguitur quod illa q̄ sunt ad augmentū vel sano: ē seu com. modū masculi nō debet opari i diminutionē. Ita quod filia nō veniat ad successione nō ex vi renunciatiois sed cōsuetudinis cui p̄ hoc nō videtur derogatū: vt. l. marit. cū ibi notatis p̄ Cy. C. de pecu. fac. l. legata inutiliter. ff. de lega. j. l. cū tale. §. ff. de condi. 2 demonstra. Pars ista cōiter seruatur no. distin. etio. quā ponit. Cy. in. l. ij. C. de iur. emp̄. quod etiā probatur quod p̄uilegium non aufert beneficiū in

ris cōis. ff. de capti. 2 possitū. re. l. ḡnati. §. hīs autē. fac. l. quod fauore. C. de legi. c. q̄ ob gratiā. de re in. lib. vj. cū ibi notatis per Dy.

Adde (Renūciatū) an valeat pactū p̄ filia factum vt dote cōtenta nullū habeat regressum ad successione p̄ternā. dic quod de iure civili nō valet vt. l. pactū. nor. l. j. C. de colla. cum sit de futura successione vt ibi per glo. Cōtrarium est de iure canonico vt valeat tale pactū dūmodo iuramento fuerit vallatū vt. c. q̄ms. de pacū. vj. Et not. notabile dicit hely. ibi posito de dictione oino.

¶ Item dato quod filia vxorata etiā sine dote in casu p̄eliberis non possit succedere: atq. patri: mortuo ipsa pōt petere p̄ se successione patris sibi contingente aut quod dos sibi cōstituat de bonis patris s̄m personarū qualitatē 2 bonorū facultatē. ar. l. cū post. §. genera. ff. de in. do. 2 de hoc tangit Bar. l. obligamur. in pn. ff. de ac. 2 oblig. vel si dos modica esset sibi cōstituta: forte ipsa posset agere ad supplemētum legitime nisi superine triginta anni.

¶ Item 2 in casu prime declarato si filia in doris cōstitutione fuerit lesa 2 decepta: tē ipsa ultra mediā sue iuste portiois ipsa poterit agere ad supplementum. Et hoc verū si fuerit maritata p̄ fratrem aut matrem sec. si p̄ patrem viuere matre quia nō habebat ins. for. matū in bonis eorū sed solū in se. ¶ Item filia q̄ est vel fuit vxorata volens succedere patri deficienti vni masculini tenet conferre dotē quā pater ei constituit 2 soluit iuxta. l. ea demū. C. de colla. Et idem respectu matris si dos fuerit p̄-

De successioneibus

etsi a mfe. Et sicut de auro et auro: scilicet cum agitur de successione collateralium ut ibi no. de iure filiofa. confert dotem sed non donatione que habet vim relicti: ut not. l. filie. C. de col.

¶ Item quod valet pactum de successione no. l. si. C. de pac.

12 ¶ Item si filius emancipatus volens succedere patri tenet conferre illud quod sibi per dederat inter vivos nisi ei dederit in precipitate et anathematis. Secus etiam si hoc dederit in restamento vel si donationem predictam fecerit filio non emancipato quod habet vim relicti: ut not. l. liberis. C. de col.

¶ Item si ille qui est proximior vult succedere per beneficium inuenerit alii existens in vltiori gradu volens succedere simpliciter preter favore defuncti creditore et legatorum suorum: ille vero qui admittit ad succedendum per beneficium inuenerit debet facere inuentarium suum infra tres annos iure constitutum. Et hoc ex mandato vel precepto domini senescalli et vocandis scilicet procuratoribus, creditoribus et legatariis et aliis supple in loco in quo defunctus fonebat domicilium ubi habebat maiorem partem fortunam iuxta l. si. C. de iur. deli. et tamque Bar. l. duobus. §. si. ff. de iur. et in. viii. q. lasso tpe ops sup h. obtinere relicta a principe.

¶ Item de consuetudine regni illius monasterium non succedit ab intestato et ingressum monasterium non fit tacita dedicatio bonorum: sed accrescit bona ingreditibus saltem ea que ei obenerunt iure successione alius hereditibus et fingitur nunquam fuisse heres. Dedicatio autem facta expresse valet: vide Bar. sup hoc l. si finita. §. si de rectigalibus. ff. de

ob. infec. ea que habetur in aut. in gressu. C. de sac. san. ecc. si de feud. cetero. si. c. si clericus. et de notis feud. di. c. j. in fine. nec papa potest dispensare ut monachus succedat a matre in his in quibus non habet iurisdictionem temporalem: ut not. c. per venerabilem. qui fil. sint leg. c. causaz que. z. c. latoz. et etiam datus quod factus sit episcopus. ut in iuribus alle. Et idem seruatur per consuetudinem regni francie.

14 ¶ Item sed an monachus vel alius religiosus possit testari vel donare etiam mortis etiam consensu prelati vel pape. no. in aut. in gressu. si. c. si aut. si qua mulier. de sac. san. et ibi etiam not. an per ingressum rumpatur testamentum et in autent. licentiam.

15 ¶ Item illius qui mortuus est sine liberis naturalibus et legitimis bona solent et debent poni in manu dñi: si ei que succedit ab intestato leganda est maner. pbato gradu consanguinitatis et fecerit ea que superius proponuntur secus si filii liberi quia filius ergo (heres). l. i suis. ff. de li. et posthu. §. an pbatio vel informatio facta coram senescallo sufficiat et det plenus fidei respectu bonorum in aliena iurisdictione existentium et subditum domino duci et fore et no. l. siue contra. ff. de lib. agno. Quidam tamen sunt conditionati et de manu mortuorum quorum frater non succedit fratri nisi fuerint coniuncti et per verbum id est nisi fuerint communes in bonis et eiusdem domicilii. Car le chateau part le villain. Et in causa ista bona mobilia spectant ad dñm vbi cumque existat et marime hoc seruatur in domino iurisdictionis cui competere ius manus mortue. Et si illa bona non

et vltimis voluntatibus. Fo. xvij.

sint alibi sita vel conducta gratia perpetue more iuxta l. ex facto. ff. de hered. insti. quia mobilia sequuntur personam. C. de impo. l. 18. c. i. in fine. nec papa potest dispensare ut deficiat. l. j. in aut. de ecclesiasticis. §. ad hec. de in. pa. c. si laicus. et de vi. et hone. c. c. in.

Adde (heres.) An sit vera ista conclusio filius ergo heres vide que scripta fuerunt supra de possessio. in addit. in verbo. (falsis).

¶ Item si nulli supersint heredes ab intestato ab illo latere ubi bona preuenit illa spectat ad fiscum vel ad dominum in cuius terra et in iurisdictione sunt sita quia loco hereditatis habet et gaudet eodem iure et beneficio consuetudinis quo videtur venientes ab intestato cum beneficio inuentarii: quia non potest conueniri ultra vires hereditarias. ut l. §. an bona. ff. de in. si. et. l. non intelligitur. §. cum ex causa. eo. ri. de hoc no. l. h. et in eo. tit. de bo. vaca. lib. p. et. l. j. C. de donat. inter viros. et pro.

16 ¶ Item primogenitus propter ius primogeniture quod vocat. droit daine: habet nomen et arma et locum principaliorum: et maxime si ab eo loco deriuetur nomen et arma: non tamen in precipitate. et super hoc Joan. andr. in merculari. c. sine culpa. de reg. iur. li. vi. hoc tamen ius primogeniture non vendicatur sibi locum: inter populares filias et collaterales.

17 ¶ Item bastardus et potissime ille quod est nat. ex damnato coitu nullus potest habere heredes ab intestato preter liberos ex legitimo matrimonio natos: sed liberis suis succedunt liberi et his deficientibus collaterales: et etiam bastardus non

succedit patri matri nec alteri ab intestato quod est contra. l. si quis illustis. C. ad ois.

18 ¶ Item si loco in quo conditum est testamentum valeat facti cois vicario et duobus testibus. iuxta. c. relatum. z. c. cum esses. de test. cu ibi notatis. hoc verum quod ad bona que ibi sita sunt. secus in aliis que sunt aliunde: et maxime in mobilibus que de iure et consuetudine requirunt testes septem vel quinq. ad minus: ut l. si. C. de test. nisi fiat per patrem inter liberos: quia duo sufficiunt: ut no. l. si. C. de codicil. et in l. fin. C. fa. her. attendenda est enim consuetudo loci vbi bona sita sunt: ut not. l. unctos populos. C. de summa trinita. et fide carlo. facit. l. ex facto. ff. de here. insti.

¶ Item de consuetudine valet testamentum filio preterito vel filia et ipso preterito vel ipsa preterita. quia inspicitur tempus mortis. alias secus de hoc not. Barto. l. si §. lucius. ff. de dona. quod est contra. §. j. insti. de exhere. libe.

¶ Item de iure ab intestato succedit primo liberi et descendentes ab ipsis ex legitimo matrimonio et his deficientibus succedunt ascendentes salua gradus prerogativa ita quod patre mortuo mater preterit quo paterno quis ad ipsos si habeant nepotem in potestate persisterat vsufructus: ut l. si §. si vero. l. iij. C. ad terrul. veniunt tamen ad dictam successionem cum ascend. fratres et sorores detuncti ex vtroque latere conuincti et eorum filii: ita quod auns admittitur cum fratribus et frarum filij cum ascendentibus. et in aut. defuncto. cum ibi notatis. C. ad terrul. et his iterum deficientibus succedunt collaterales.

sz illi qui sunt infra gradū representatiois inter se in capita z cū patris in stirpes salua distinctione: quia illi qui sunt in pari gradu de se aut iure representationis ex latere paterno succedūt in bonis paternis: z illi de latere materno succedūt in bonis maternis: vt. l. de emancipatis. §. ecce. C. de leg. here. que in hoc emanet in corecta. l. nō sint in dispari gradu z vlt. tra gradum representationis prefertur prioriter in omnibus bonis ex quouis latere cūstiat: vt in autentica cessante. et in aut. post. vlt. tra. de nupt. filios. C. de leg. §. her. z illa autentica defuncto. nō per alleg. con. mitem facit differentiam in ascendentibus.

Item filio per patrem herede instituto z ei cōpēditose substituto si filius post pubertatem condito testamento decesserit valebit filii testamentū de bonis paternis vsq. ad duas quartas sz iure nature z trebellianice iura nota. per Cy. z doct. l. q. c. ad. l. fal. c. raynitus. de testa. et. c. fil. pater. eodē tit. l. vj. de bonis vero maternis z aliūde que iuris filius potest disponere non obstante predicta substitutione: vt. l. coheredi. §. cū filio. ff. de vulg. z pup. substit. in quarta tamē trebellianica debet cōputari omne illud qd filii pcepit de bonis patris: siue et legato et donatione eorū bonorū que venire deberēt in collatione: vt. l. in quartā. cū sibi notatis. ff. ad. l. fal. l. filium quem habet. C. fa. herci. cum sibi notatis. l. nefenn. apollinaris. ff. ad. l. fal.

Item notādum qd quāuis prima substitutio efficiatur quasi caduca per mortem substituti qui pre-

moitur vel efficitur nō capax iuris. l. vnica. §. pro. fecido. C. de cad. tollen. locus est tamen sequū. et vltimo gradu substitutionis: et potissime in cōpēditosa que amplectitur tacitā vulgarem. z not. Bar. l. cōfario. ff. de vul. substit.

Item z illius qui mortuus est sine herede bona spectant ad filium vt dicitur in crim. est: et si illa bona fuerunt per substitutionē vendita plus offerēt in iudicio z de cōsensu procuratoris vt est fieri cōfuetum. iura not. (per glo.) l. i. c. de si. in crim. et iure hāte. f. i. c. lib. p. emptor securus est: qd res vnde non possunt etelli ab eo saltem per illū qui habebat ius z facultatē succedēdi. z maritime ille habitabat in iurisdictione dñi. z hoc l. omnes. C. de qua. prescript. re nō integra in bonis tōdū alienatis admittit ille qd ab intestato et vult succedere. z hoc infra trīginta annos. secundū aliquos: qd in partibus istis est vna sola prescriptio trīginta annorū: aliis de centibus: z forte meli. qd admittēditus est infra quinquennū. arg. l. si. C. de repu. be. qd p. cōstruendū adequata est conditio succedentium ab intestato vel saltē infra quadriennū. iura. l. intra quatuor. ff. de diner. z tēpo. prescript. z pcedētia cōferendo de lāgissima prescriptioe loquitur respectu priuati: z in his in quib. est mlti ius qd situz. Et hec forte sunt veta nisi esset ille minor quatuordecim annorū qui his nō obstat. qd esset admittēdus ex beneficio minoritatis: z hoc casu fiscus teneret restituere ptoxi scilicet soluti. sicut venditor qui pms non tenet de emptione: tenet tñ ad pcedē resituz.

hones. vt. l. ex empto. §. ff. de ac. empti. z de hoc quod dictū est vsq. de esse casus. l. nec vllam. §. i. qd a fisco. ff. de peti. her. secus esset sit essent vēdicata aliqua bona vacatia qd steterūt inculta ou. en friche per longa tempora: qd tunc fiscus censet vendere ius si quod habet in bonis predictis. z ita intelligit l. omnes alleg. C. de quadrienn. prescript. l. quod si sit. ff. de here. vel ac. ven.

Adde (per glo.) que sint necessaria in substitutione per glo. multū puatā in. l. i. §. quos. C. de rescin. ven. z per glo. in rubi. §. i. propter pub. pen.

Item z ea que dicta sunt non possunt necere creditoribus saltem a villa vel loco iudicij absentib. qui debent admitti hoc non obstante ad petendum ius in predio. Et super hoc pcessus debet agitari sub eo modo z forma quibus pcedēdum est in materia substitutionum de qua dictū est super. in tit. de executionibus.

Item si testator habens filium vnicū vel filia: dicat. relinquo filio vel filie bona: alio non instituto. istud verbum relinquo trañit ad institutionem ne testamentum pereat. secus si alius est institutus: vt quia pater substituit filij z reliquit filie ceterū. sed nō dicit iure institutionis. z hoc not. glo. z Barto. l. his verbis. ff. de here. insti. facit l. cogi. §. et gñaliter. ff. ad trebel. in aut. vt cum de appell. cog. §. aliud quod §. ceterum. n. col. viij. vbi dicitur oportet relinque iure institutionis: z hoc ratione iuris accrescēdit istud supponit illos esse plures z alterum fore institutum: quod est menti tenendum.

Item si dicat testator si nō valeat iure testamēti volo qd valeat iure codicillorū vel cūm siber alterius vltime voluntatis an valeat z qd operatur nec. Cy. in aut. ex ca. C. li. pre. z ex here. Bar. l. si stipulatus fuero illud aut illud §. cum stipulus lamur. ff. de verbo. oblig.

Item pone pater captus ab hostibus hoc pedere filius suus non emancipari fecit testamēto z post ea pater reuertitur ab hostibus an valeat testamentum. not. l. si. §. q. C. de sen. pas.

Item si publice z sine contradictione contractū sit matrimonium licet postea dirimat ppter cōsanguinitates: an rals liberi ex dicto matrimonio putatio nati vel cōcepti ante sententiā repēnt legiti. giti in fauore liberoz: z possunt patri z matri ab intestato succedere vt. c. cū inter. qd filij sint legi. Et hoc verū il vir et mulier hoc recesserunt vel (alter) ipsoz bona fide z ignorantia quia ais nō reputaretur matrimonium: vt ibi notatur.

Adde (alter) Et hoc apparet sufficit bona si des alteri: vt filij dicat legitimi. In. c. si extra: qui filij sunt legitimi. p. Innoc. in. c. et tenore. eod. adde Specul. ti. de successio. ab. itētia. Item filij nati ante matrimonium qui dicuntur illegitimi ppter sublequens matrimonium efficiunt legitimi ad omnia z potissime ad succedendum vt supra. z c. tanta. et ibi nota. et. c. j. et. c. tenore. qd si sint legitimi. insti. de nupt. §. si in aut. qui mo. na. effi. sui. §. si quis igitur potalis. col. vj. l. cū qd. C. de na. li.

Item si dicat testator tantū nō succedūde z iurisdictione. quis de iure

succedat patri in duabus viciis: vt not. in aut. licet patri. C. de na. le. 2. succedat matri in solidis alijs deficietibus nisi sit illustris. 2c. vt l. si qua illustris. C. ad osi. Sed li. beri nati ex adulterio sine alio dā. nato coitu nō legitimant per sequens matrimonium nec succedūt patri nec matri nec possunt heredes infirmi nec etiā sunt alicui vt not. aut. prealle. qui. mo. 2. ce. §. si nali. Et capl. tanta super? allega.

Adde Naturales q. multiplices sunt liberi de quibus vide glo. plenam in §. j. in verbo non solum. in situ. de adop. **Item** an illic qui fuit legitimatus p sequens matrimonium vel alias. debeat habere iura primogenituræ: vel an preferatur ille qui iam natus est de primo matrimonio not. Joan. and. in regu. sine culpa. 25

Item si quis in vitima voluntate ita dicat. Animam meam et omnia bona mea pono in manibus prioris fratrum minorum velut talis voluntas 2 oparat et presumppta defuncti voluntate q. bona distribuantur inter pauperes 2 in alios pios vsus: vt. C. cum tibi de te. 2 ibi Innocen. 2 Cy. in l. captivitas. C. de testam. pauperes videtur instituisse per iura alle. 2 ar. l. iij. C. de offic. testamen. committendo prioris distributionem.

Item querit nūquid nepos natus ex illegitimo matrimonio 2 ex patre spurio succedat aucto paterno: quid de aucto materno. no. l. quid em. C. de natu. lib.

Item si quis instituat filium herede 2 si decedat sine liberis substituit sibi riciū: si filius ingressus est monasterium vel religionē eccle.

habetur loco liberorum vt. l. deo nos nobis. C. de episc. 2 cle. Ita q. substitutio euanescit: vt est casus in §. pūti. in auten. de sanc. episc. col. i. 2 l. au. nū. C. de rebel. l. cū acutissime. C. de fideicō. et. l. lucr? ff. de re. instituendis. et. l. generaliter. C. de institutio. et substitutio. sub cond. fac.

Item quid si testator fuerit interrogatus si velit q. titius sit heres su? rñdit sic vel placet an valeat. not. l. iubemus. 2. C. de testamētis. Bar. l. §. si quis ita. ff. de §. bo. obligatio.

Item dubium est an sufficiat patri instituire filium in dote 2 ideo consilium est quod ultra dotem consilium vel iure institutio nis 2 reliqs aliqd modici valoris: vt not. l. iij. §. vii. ff. de minoribus.

Item quāuis heres qui non facit inuentarium nō possit detrahere quartā falcidie potest tamē detrahere quartam rebellianicā: cam que non detrahitur a legatis ad pias causas. vt notatur in autē. sed cū testator ad trebellianicā.

Item videtur quod consuetudo ista per quam filia vocata per patrem 2 matrem nō succedit patri nec matri 2c. quādiu scā libere masculi. debeat intelligi de liberis natis ex dicto matrimonio tñi et potissime si matrem constituat dotem vel partem dotis de bonis suis. quia est verisimile q. voluerit prouidere masculis et ipsis procreandis: 2 pro hoc. qui apud illegitimum datur marito 2 litis vt non compellatur dotem in solidum restituere: sed id quod facere possunt deducto ne egeat. intelligitur de natis ex dicto matrimonio. ita tenent glof. 2 Barto. et doct. l. i. pro

curator. ff. de re indicata. pro hoc. l. asidius. §. exceptis. C. qui po. in pig. ha. 2 glo. iterū. l. sciendū. ff. de re indicat. §. ite si dote. ff. de ac. quis. de consuetudine. vt communiter contractus feruetur.

Adde (matrimonio) ergo q. bñficiū 2 cessus marito neq. cōueniatur nisi quātū facere potest qñ de dote restituenda tenet trādit ad filios eiusd. matrimonij tñi vt hic dicit q. glof. hic allegata. 3dē tenet ange. l. si cur. procurator. hic allegata. reprobanda glo. in. l. etiā. ff. solut. mat. que dicit etiā trādit ad filios qui fuerint nati ex alio matrimonio.

Item si testator scripsit in cedula manu propria dispositionē suam supremā. si pūctis morte aut abs eam non declarant nec in forma publica ea redigi fecerit si valet q. ad extraneos nō ex defectu voluntatis sed solēnitatis: vt. l. ex ea scriptura. ff. de testa. l. fidei commissi. §. j. de le. iij. secus inter liberos. vt. l. hac cōstitutissima. §. ex imperfecto C. de testa. nec valet legata vt in iuribus allega. 2. l. eam que. C. de fideicō. valent tñ ad pias causas vt. cum esset. cū ibi notatis. 2 in c. Joannes de test. valent fauore militie vt. l. lucr? ff. de testa. milit. fauore liberationis corporis. l. in testamēto. de fide libe. multo magis fauore liberationis anime. in p. ta. l. sancimus. C. de sa. san. 2 facit in ar. l. si. de re. eop. 2c. 2 nota Bar. l. si is qui testamētum. ff. de testa. vnde quocunq. modo per epistolam vel alio modo potest testator disponere inter liberos dū tñ constet duobus testibus. vt. l. si. Et ibi glo. C. sa. hereticum. 2. l. si. C. de adu. s.

Item si plures sint scripti (executores) in testamēto simpliciter est vnus solus potest procedere in sacro illo fauore testamēt. vt. c. fin. de testamēt. libro. vi.

Adde (Executores) tñ p. senti querit de q. dās q. notabili vtrū mulier possit esse executrix testamētaria. gl. in. l. tutela. In verbo ad aliu. hic et in cōmissaria inuit q. nō idē. vult quidam doctor Joan. plāgensis que refert Angel. in. l. si traeticicū. ff. de naut. fenoz. Contrariū est veritas imo potest esse executrix secundum Angel. in dicta. l. traeticicū per glofam. in. l. filio. in verbo cur ad matrem. hic tu dicas. ff. de ad. lega. glo. in. l. vnica. §. pro secundo In verbo apd. hic vt ministrando. in. c. ij. de testa. in. vj. Bal. in aut. qd pauperibus. C. de episcop. Spec. in l. tit. de instrum. ed. §. nūc vero aliqua. vers. quid de muliere.

Item sciendū q. substitutio pupillaris expressa verbis expressis vel generalibus vt si dicatur si filius institutus moriat in pupillari etate vel si dicatur quicūq. moriat q. dicit expeditosa 2 si filius moriat etate ista cōcludit matrē. vt. no. l. p. cibis. C. de impub. et alijs substitui. 2 l. centurio. ff. de vulg. 2 pu. pi. subli. Tacita nō pupillaris q. i. intelligitur sub vulgari illa non excludit matrem nisi in milite. vt. l. quis. et. l. p. cibis. C. de impub. 2 alijs substitui. Et nō filius 2 heres moriatur post pupillari etate valet in re fideicommissi. 2 mater habebit quartam debitā iure nature. iure aut. nonissima. C. de inoff. test. et etiam quartam trebellianicā q. debet illi q. rogatus est restituere hereditatē. Et h. nisi fiat institutio

ad plias causas: vt in aut. filij. C. ad. l. falcid. Et tibi no. c. Rainici. d. testa. Et i. c. Si pater eo. ti. lib. vi.

25 ¶ Item heres testamētarij tenet scire ea que scripta sunt in codicillis alias in primo casu censet esse culpa. Si vero heredis institutio instituitur de lega. glossa. l. cū heres. ff. de liberatione legati. l. iij. §. j. ff. de transactio. Et nota. l. si seruum. §. de illo. ff. de verborū obligatio. z eodem titū. l. qui rome. §. duo fratres. in. iiii. q.

¶ Item tempus faciendi inuentarij computatur heredi a tēpore mortis et adite hereditatis. vt. l. Scim. C. de iure delib. Et bene facti. l. statu liberos. §. si quis hereditas de statu libe. nisi heres differat adire maliciose. vt in d. §. si q. heredi.

26 ¶ Item si heres dolose omittit ponere aliquam rē in inuentarij ipse pdit beneficiū inuentarij. vt in §. Sancim. in auten. de he. et fal. col. prima z nota Bart. l. restituti. ff. de his quibus vt indi. Et id inde potest z debet sibi infigere vt faciat legaliter (inuentarium) sub pena dicti beneficij.

Adde (Inuentarij) modū z practicā faciendi Inuentarij hereditaris p nepote de mōte albano in suo tractatu nuncupato Liber fugitiuus: ante titulum excep. contra libel.

¶ Item si reperitur filij possidere domū vel aliā rē defuncti ad hoc vt nō reputet heres: nec teneatur creditoribz hereditarijs opoztet qz pōbet se repudiasse z tenere rē illam titulo singulari: vt. no. in. l. j. C. de repu. he. et. l. feq.

¶ Item illud quod dicit supra qz filia priuata per patrē nō succedit zc.

intelligit de filia quaz maritauit pater qui moratur in patria aliter nō p̄stetudinarie. Ita qz filia si fuerit coniuncta per matrimonium viro qui moratur in patria vel terra que regitur iure scripto nihilominus habebit locū consuetudo saltem in his que sita sunt in p̄tā cōsuetudinaria. sed nō ecōtra. v. d. d. licet si pater ipis bona in p̄tā iuris scripti dāto qz filia detur in matrimonij viro cōmoranti in loco cōsuetudinis: qz in casibz istis attenditur locus contractus matrimonij in quo tractatu inest tacita renunciatio ex vi consuetudinis. z p hoc facit. l. si fund. ff. de euic. l. ij. quemadmodum testa. aperian. l. j. ff. de vsturis. et. no. sup hoc ea que dicit Cy. l. j. C. que sit longa consue. in. q. pe. z Bart. l. si pri. §. placuit. ff. de aqua plu. ar. secus si agatur de actu qui dependet ex vi consuetudinis tantū z si ne factio an minister hominis/ vt verbi gratia in anglia p̄mogenitus succedit: insolidum secus in francia si defunor habeat vbiqz terras/ z patrimonialia seruata est consuetudo frāciā in his qz ibi sita sunt/ z ecōtra z not. sup hoc ea qz dicunt pe. et Cy. in. l. cūctos populos. C. de summa trinita. z Bart. d. de in repetitiōe sua: z est rō diuersitatis qz in proximo casu illa consuetudo adheret rei nihil habes personalitatis in alijs vero casibz supradictis consuetudo adheret contractui: z capit vires a die contractus z celebrati matrimonij. z in ar. faciunt ea que not. in. l. cogi. C. de peti. heredi. cum dicitur petitio hereditatis amplectitur illud quod est reale z personale.

¶ Item quia et ipsa tacita renun

ciatio habet vim expresse renūciationis ex p̄tium consensu tacito z p̄sumpto. ar. l. cū quid. ff. si cer. pet. z. l. ij. legatum. cum ibi not. ff. de ad. l. e.

27 ¶ Item vir ecclesiasticus z secularis potest cedere testamētū de his qz habet ex patrimonio. vel aliunde qz intuitu ecclesie. et similiter potest donare. C. de epi. z cle. aut. licetia. aut. presbyteros. aut. d. san. epi. §. presbyteros coll. in. cap. si qz sane. de pecu. cle. z. c. j. de testa. tenetur tñ heredes seruare ecclesiam indemne si de rebus ecclesie aliquid expendit tñ meliorationem patrimonij vel si alique res earū sint amisse vel diminute propter culpam ipsi defuncti vt. ij. q. vij. c. lato. ij. q. iij. c. j. secus forte in monacho nisi ad pios vsus z in redēp̄nstationē seruitorum: vt not. Specu. in ti. de sta. mo. §. j. h. viij. z de rebus ecclesie non potest disponere nisi habita dispensatiōe quā epi hōc consueuerūt a summo p̄fice. vt not. henri. c. si qz alleg. z temp bona p̄sumuntur esse ecclesie vt ibi not. z in. c. j. de pe. cle.

¶ Item qd iuris si pater decedit relictis duobus filijs quorū vnus nō vult aut nō potest succedere prius filius admittit ad predictā successiōe vna cuj patre videt qz non qz iste obrinet secundum locum z nō potest venire in re representatiōis. Jo. fa. §. repetitis. insti. de ser. cog. tenet contractus z allega. ff. de iure pa. l. iij. §. in. ff. de bo. que li. et. l. si ex modi cum. §. si filius.

¶ Item dicit qz oēs a līj descendentes succedunt in stirpes si sint in equali gradu p representatiōe: aut alias: z similiter si succedant

cū patruo: vt insti. de heredi. qz ab intesta. §. itē si ex duobz. §. si. z de prohibi. seu alie. p. lo. col. p. z sufficit qz aliqui eorum essent cōcepti tēpore mortis defuncti de cuius successiōe agitur vt. §. cū autem ver. plane. insti. de heredi. que ab intestato dese.

¶ Item in pluribz ciuitatibz Italia z in patria dorbosi. est cōsuetudo qz patre mortuo ab intestato relictis filio et filia filius succedit in totum tenetur tñ foorem suā maritare z dotare. pone ergo qz foorem nōdum maritata moiatur filij relicta filia: querit an nepris predicta habere debeat totā aut sui hereditatem amite sue dētem cōstitutio vel an ap̄ta p̄dicta succedere debeat pro portione sua. Istam questionē mouet Cy. l. j. C. de adulter. z Bar. in. l. liberos. ff. de verb. sig. et videtur qz foior admittatur ad successiōem patris qz cessat ratio cōsuetudinis qz est nominis p̄seruatio et vt agnatorū salua sit dignitas fauor em masculinum nō extendit ad filias sicut per consuetudinem ius primogeniture nō trāst ad filij si superest frater defuncti imo et si sint plures illud ius trāsmittit in filij se cōduogentū qz tenet p̄mū locū z deserit insignia z arma paterna z idem est ius de neporibus procreatis ex filia et pro hoc z cōtra facit in ar. l. qui iure militari. cum l. i. ff. de testa. mil. c. j. §. hoc autē in l. feud. tit. qui feudū ba. post. Et alia ratiōe: qz istud p̄uilegium adheret naturali serui masculini ppter conuenientiaz filij ad patrē qz eadē p̄ona reputant iurta. l. in ius. de libe. z posthu. z illud quod habetur p̄uener. mortu. est

pater et quasi mortuus reliquit
 em filio sibi sumit: hinc est qd pa-
 tris dignitas seu mobilitas transit
 ad filios masculos. Ut maior est
 dignitas i serui viri: vt habet. l. i. §.
 ff. d. scna. z. no. gl. l. multus. ff. d. sta.
 ho. z. similiter ius collectifandi ho-
 mines subditos in quatuor casibz
 non transit ad filias dato qd terra z
 iurisdicatio spectet ad eandem.
 ¶ Item supposita consuetudine qd
 filia vxorata p patrem et matrem
 non succedat qd iur masculus
 ponamus ergo qd fuerit comen-
 tum conferendo dote qd succedat
 pri non obstat consuetudine: nūqd
 similiter poterit succedere mri z
 aliis collateralibus. videt qd sic qd
 per consuetudinem que est iur cō-
 sona filia sit vxorata per patrem
 matre mortua ipsa que succedit
 matri cū masculo succedet alijs
 de parentela ex latere materno.
 In oppositū arguit qd p h non vi-
 det fuisse derogatū consuetudini
 nisi solū qd ad successiones patri-
 a. Prouisio enim facta in vniu-
 casum nō extendit ad casum impou-
 sum: vt in. l. si cum dote. in p. an. ff.
 fo. ma. l. cōmodissime. ff. de libe. et
 pōb. l. i. m. r. i. u. s. c. de pcurato.
 Ad rationē pro alia pte allegatā
 respondet qd filia admittit ad pti-
 cas successiones matre mortua
 iure cōmuni hic autē ius specialis
 z cōtra dispositionē consuetudinis:
 ita qd casus improuisū nō depēdet.
 ab eo cuius prouisum supra. l. si
 domi. z. ibi not. ff. de serui. v. p. d. i.
 ¶ Item vt dicitur est superi⁹ i fuit
 et heredis cōuetionalis facta in
 cōtractu matrimonij vel societatis
 valet in solidū hoc verū: nisi sit
 pte liberi naturales z legitimū
 qd nō possunt pari legitima eis

iure nature debita nec eris p do-
 nationē vniuersale vt si fiat dona-
 tio omnīū bonozū inter viuos z in
 altero. contractū p dicitur. Et
 si dicitur quid igit operat adhe-
 rentia contractus respondet qd
 multū: qd valet donatio vel insti-
 tutio p dicitur i ceteris depta legitima
 que alias non valerent nisi vsq ad
 quartam partem bonozū: licet
 nec institutio vlt dispositio testamē-
 taria obstat. consuetudine superi⁹
 sepe allegata: z iterum si dicitur
 non pl⁹ deberet operari donatio
 facta inter viuos qd institutio fac-
 ta in cōtractu matrimonij vlti-
 ceteratis. Respondet qd pualet: hoc
 qd bona pntia nō possunt aliena-
 ri iurta. l. mulier bona. i. p. §. ff. d.
 iu. do. z. l. nō ampli⁹. i. p. §. ff. de le-
 ga. i. cū ibi notatis: z qd cetera bo-
 na futura forte nō sunt affectata
 vel obligata p solutione legatorū
 iurta nor. l. si. c. de pac.
 ¶ Item donatio que morte con-
 firmatur de iure retrahit: vt. l.
 donationes. C. de do. inter viuos
 pro. liberi aut possunt parari sua
 legitima p donationes plures et
 particulares z etiam per contra-
 ctū p ditionis de consuetudine qd
 videt esse contra determinationē
 doct. l. j. C. de inoffi. dona. et etiam
 rubrum loquitur generaliter z su-
 p hoc no. l. patron⁹. cum sua glo.
 ff. de proba. z ea que habentur in
 capi. de hys. de sepul. in glo.
 ¶ Item z si querat que est illa
 legitima: resp⁹ deo qd est illa qd dat
 iure scripto iurta aut. nouissima.
 C. de inoffi. test. de consuetudine
 non est dare legitimū: saltem illa
 qd debetur iure nature: quia cons-
 uetudo qd vult qd res bonozū desu-
 cti remaneant heredi ab itestata

loci in oibus collateralibus.

De re iudicata.

Summar. iiii.

1. Si a cōtra garandū lata cō z
2. Si a cōtra colonum lata an do-
mino p iudicare debeat.
3. Si a cōtinere debet absolutiōnē
vel cōdēnationē vel equitalens.
4. De legatis pncipis an cogar or-
dinarium prestare auxilij pro sen-
tentia exequenda.
5. Iudex iudicans de pncipali iudi-
care debet de expensis.
6. Sententia interlocutoria an fieri
possit sub conditione.
7. Sententia an psumponat consi-
lium peritōm.
8. Sententia difformis petitioni an
sit valida.
9. Causa motiua sententiē an sit in
sententiā inferenda.
10. Sententia cōtra heredē lata an
noceat legatarijs.
11. Si a multz modis dici p nulla.

Rimo qd t sua lata
 cōtra garandū mit-
 titur executioni cō-
 tra emptores vel a-
 lium detētozem rei
 de qua agitur: z idē
 de emptoreota qui nouum cen-
 sum superimposuit: vt not. Barto.
 in. l. j. ff. de litigio. et not. l. j. C. vbi
 in rem act. et hoc casu garandus
 tenetur ad interesse z damna ip-
 sius emptoris: nec est opus condē-
 nationē: sicut tū summatis inquisitio
 super damnis z interesse: z demū
 statim fiet executio z p hoc. l. gre-
 g. §. j. ff. de fideiusso. l. j. ff. indic.
 sol. z ibi Barto. l. fina. C. de viti rei
 iudi. Sed quid si venditor recusa-
 uit suscipere garādiam: nunquid
 re cuncta veniet emptor p inter-

esse et damnis via actionis not.
 Barto. l. in stipulatione. prope fi-
 nem. ff. iudi. sol.
 ¶ Item nunquid sententiā lata cō-
 tra colonum qui possidet: natura-
 liter noceat dno cū illi possident. no.
 Barto. l. p. egre. §. ff. de acquir.
 pot. quid de viro z vxore: de empro-
 re z venditore: de vfructuario z
 domino: de creditore et debitore. no.
 l. sepe. ff. de re iudi. Barto.
 ¶ Item sententiā lata ppter falsa
 instrumēta vel (falsos) testes p tē
 renocari. no. l. diuis. ff. de re iudi.
 z. l. si et falsis. C. de transact. actio
 tū durat per quadrienniū. sed ex-
 ceptio est perpetua que pōt obij-
 ci in executione: vt no. l. diu. alle.
 l. q. agnitis. ff. de ecce. Itē z illū qd
 dolo desit rē possidere pēdet lre
 pferēda est sua: vt not. C. l. vna.
 C. de alle. in m. cau. fac. Barto. l.
 q. §. i. l. i. n. ff. de aqua plu. ar.

Adde (falsos) an requirāt
 qd testes sint corru-
 pti z falsi: dixerit ad hoc vt retra-
 ctes sua vel alterū sufficiat. vide
 glo. in. l. si. C. si et falsi. in iur. z gl. in
 verbo. op. omni. c. h. extra de pba.
 ¶ Item sua diffinitiuā debet pti-
 nere absolutiōnē: vel cōdēnationē:
 nē: vel aliud (equitalens) vt. l. j. et
 l. in summa. in p. an. ff. de re iudi. z
 l. ptes. C. de sent. z interlo. om. iur.
 z forte nō potest illa cōclusio adiu-
 dicari. z maxime accipi. nec etiam
 reuocari petatur si sit illa cōclusio
 satis vtilis reo pro suo pncipali
 z accessorio. aliud forte si nulla es-
 set pclusio qd ad hoc posset adapta-
 ri: qd actio in pōbante reus ab-
 soluit. l. qui accusare. C. de edēdo.
 z debet ferri in scriptis: alias non
 valet fec⁹ in interlocutoria: vt no.
 glo. c. quoniam contra falsam. de

ppa. super verbo interlocutiones. z debet continere locum z diem vt ibi nota. super verbo loca z tempora vide quod dicitur in titulo de iudicibus. Sicut enim nunquid iudex actor actor autē debet cōcludere vt rē cōdemnet z compellatur.

Adde (Equivalens.) Bart. l. quid tamē. S. si arbit. ff. de arb. z que si sint equipolētia vide Alexan. in l. i. in glo. ff. de re. iij.

¶ **Itē** si fiat vero ordine turbato nihilominus ferēda est sentētia sicut ordinē p̄dictū vt. l. i. cum nulla. ff. de re iud. q. iudex potest z d. hoc supplere. ar. l. i. ff. de peti. heredi.

¶ **Itē** iudex delegat. a p̄ncipe potest sententiam suam mādare executioni z preceptū facere iudicis ordinario: vt ei p̄stet auxilium si sit necessarium. vt not. Bar. l. a diuo pio. in p̄nc. ff. de re iud. z videtur fer. c. pastoralis. z. c. significasti. de offi. deleg. l. i. c. de iudi. z hoc tamē infra gūm vt ca. q̄rēti. de offi. de leg. hinc est q. in executione arresti parlati post annum admittitur oppositio: quod dictum est in p̄nc. h. locū in quocūq. iudice ordinario. vt. l. a diuo pio. S. sentētia. ff. de re iudica. a p̄ncipe. ad audiendum de cerra causa appellationis loco magnorū dierū: sed quando causa remittit in resscripto corā certo cōmissario: q. dñs senescal. sententiam illius mandauit executioni.

¶ **Itē** nunquid sententia que cōtinet serū processus fidem faciat. dato q. nō s̄stet de actu curie: nec q. acta fuerint penes curiā vel casu foruito amissa no. Cy. l. emācipatio. c. de instru. z Bar. in l. illud ff. de acquiren. heredi.

¶ **Itē** iudex indicando de p̄ncipali si referret iudicare de expē. non v. sentē. vt no. glo. z Cy. l. terminato. c. de fruct. z ii. expen. scus si condānerit p̄ parte in expē. taxatione curie referatur: ita soler fieri. z no. Cy. in l. terminato. alle. z idē est de interesse z dānia. Idem in restitutione fructuum in actione vero iniuriarū: vt cōmunitur rē cōdemnatur ad emēdā vtilē z honorabilem taxatione curie referuata: sed quo ad emēdā honorabilem videtur q. nihilominus esset dicere declaratione curie reseruatā. Si vero iudex in sententia sua nullā mētionē fecerit de sequētib. p̄dictis scz fructib. (expē. interest. esse z dānis: nihil a cetero de eis poterit disponere seu iudicare: quod fuit officio suo z potissime si ab eo fuerit appellatus: vt. l. iudex. l. cū querebat. ff. de re iud. facit. l. ij. c. de depo. nisi hoc fiat incommētur: vero sedente pro tribunali supra. l. pau. et. j. ff. de re iud. z c. cum cessante. de appel. z est cōstitutū in iudex in cōtinenti tradat gratioris sui pronuntiatū: vt nihil possit variare seu mutare quia alias potest fieri p̄ iudicium appellatiuum.

Adde (expē. qd si expē. nō fuerint p̄tē an iudex nihilominus debeat dēnare vel absoluere: dic q. fiscalis facit litem suam secundum Specn. de disp. z alleg. aduoc. S. satis. ver. qd de fructibus. cum seq. z post eum Joan. f. ab. c. de iudi. autem. post iuramentum.

¶ **Itē** s̄ntia interlocutoria potest ferri sub cōditōe etiā de futuro: scus in diffinitiuā: nisi conditio sit de presenti vel p̄terito. vt. l. a diuo pio. S. in venditione. z ibi no. ff. de re iud. z l. cum iudex. cum sit

glo. c. de sen. z interlo. omniū iudi. ¶ **Itē** an s̄ntia q. continet errorem in calculo: vel in summa q. petebat valeat. not. Cy. l. vna. c. de erro. calcul.

¶ **Itē** an s̄ntia lata cōtra clienturū propter aduocati p̄uaricationē sit rescindenda. no. l. si patronū. c. de adu. diuer. iudi. z qd si culpa aduocati. not. ibidem.

¶ **Itē** p̄nterū est q. iudex in s̄ntia z marime diffinitiuā dicat habito consilio petitorū zc. istud tamē nō est de necessitate. l. cum tali. S. rescriptum. de cond. z demonst. ff. de hoc nota. cū sentētia. c. de sen. z interlo. omniū in glo. l. ij. c. de sen. ex pericu. rect. prodest tamē ad hoc vt dicit Bar. q. si male fuerit iudicari iudex nō facit litem suā l. cōmenerit. ff. de re iudi.

¶ **Itē** si agis in vēdicatione pponat causam remotā quare dominiū rei spectat ad ipm vt solet fieri rei causa signuementi lite pendente nulla fiet ei ad iudicationē sed est opus noua ipsonali vt no. ad plenū. c. abbate. de re iudi. l. vj. Cy. l. vnica. de alie. iudi. mu. cau. fac. z Bar. l. z in eadē. S. actiones. ff. de excep. rei iudi. sec. si actor in actioe reat li solū proposuerit causam propinquam dicens ego vt dñs peto.

¶ **Itē** non ppono causam dominiū z ratio diuerſitatis est no. si bene inspicatur: z p̄ interesse rei q. in primo casu esset fraudatus a suis defensionibus.

¶ **Itē** p̄tē debet. r. iudex cōdemnat in. v. z de alijs quinqz nihil p̄nūciat an rē videatur absolutus no. l. minus. c. si aduer. rem iudi. z an valeat s̄ntia condemnatoria in quinqz no. ibidem.

¶ **Itē** peto decē: z non p̄bo nisi quinqz nunquid in quinqz debeat fieri condemnatio no. l. in si. c. de liris contesta.

¶ **Itē** sentētia lata contra non possidentē mādabit executioni contra ipm si poſtea reperiat retē p̄tē rā possidēre. vt no. l. si a tē hereditatem. S. si q. ff. de excep. rei iudi.

¶ **Itē** sentētia p̄tē ferri ad vilitatē illi qui est absens z extra presentē si casus erigat vt no. l. propter randum. S. in autē reus. c. de iudi.

¶ **Itē** sentētia lata pro vno ex habitantibus q. cōtēdit de re communis aut q. veritū ad cōem vtilitatē toti vniuersitatis p̄dest alijs habitantibus z marime si in p̄cessu p̄ponatur ius cōmune habitantū. z pro hoc facit. l. loci corp. S. si fund. ff. si serui ven. l. supra. S. castus. ff. de aqua plu. arce. z lata sit sentētia cōtra singulos non nocet vniuersitati vt no. l. sepe. ff. de re iudi. l. j. c. res inter ali. ac.

¶ **Itē** vtrū in sentētia sit inferendū quod motus in dicem. no. l. p̄perādū. S. illud p̄culdubio. c. de iudi. hinc est q. cōiter dicit declarationē q. talis melius probauit intentionem zc.

¶ **Itē** vtrū sit lata s̄ heredem nocet legataris: sed nō colpēdā. vt no. l. si vereris. c. de fide instru. l. sepe. ff. de re iudi. z l. fin. c. de p̄herē. z an lata cōtra principalem debitozē possit mādari executioni contra fideiusso. nota. Bar. l. in stipulatione. ff. iudi. solui.

¶ **Itē** vtrū sit lata s̄ s̄cū valeat requir q. s̄cūs fuerit rite z legitime defensus. alias rescindit sententia saltem infra triennium vt l. vnica q. de sent. entia. adnerf. ff. scū la. lib. r. Idē de pupilo z eccle.

lla vt ibi nota. Barthol. 2 impera- 4 tores. ff. de re iudi.

¶ Item non valet si fuerit lata in 5 absentia advocati fisci. vt. l. iij. in §. diuus. cum ibi nota. p. gl. 2. l. i. ff. de iure fisci. l. fin. c. d. aduo. ff. 2 debet procurator restituere etiam post publicationem ad producendum testes et instrumenta vt ibi Bar. 2 miles armate militarie restituitur aduersus re indicatam. vt. l. j. c. de in. 2 fac.igno. Recinditur 2 hoc officio iudicis et ex beneficio restitutionis.

¶ Item quando sententia dicatur nulla ex quibus medijs not. l. 1. prolatam. c. de senten. 2 interloc. oim iud. 2 quando sententia est ipso iure nulla nunquid iudex pot. iterum iudicare nota lege si vt propo. nis. c. quomodo 2 quando iudex in super sententia lata contra defunctum est ipso iure nulla vt. l. in summa. §. si quis. ff. de re iudic.

¶ Item in parlamento partibus apud natis in arrefo non assignantur dies certa. nec amplius est op. q. compareant partes sed q. cuius curia indicabit. hic autem 2 alibi dat dies 2 si altera partem faciat defectu adio. mabitur cum intimacione 2c. 2 veniat aut non tuc dabitur sententia. Et pro istis no. Cyn. l. si quis ex consensu. c. de epis. audi. 2 l. quis. c. de adulte.

¶ De expensis interesse 2 dampnis.

¶ Summarium.

- 1 Capiens animal alterius in fido suo pot. illud detinere. x. iij. hois abiq. dano.
- 2 In annum imponitur secundum defecti qualitatem.
- 3 Denunciator falsus tenetur ad interesse.

Procurator scienter fonens causam iniustam tenetur ad expensas. Victor in causa principali 2 victus in causa appellationis an teneatur ad expensas.

Reus an possit concludere ad expensas vel interesse. Condemnatio qualiter fiat in petitione.

Sententia in qua nulla sit mentio de expensis an sit valida 2 an lata super principali poterit de nouo ferri super expensis.

Iudex male iudicans facit licentiam suam.

Expense testibus assignande debent esse moderate.

Processus pauperum gratis fieri debent.

Victor victori 2 denatur in expensis.

Contentus iudicio reali qualiter concludat.

Campo an teneatur de amissione in hospicio: et an credatur hospiti adserenti se amississe.

Probatam violentiam iuramento vim passis de amissis.

Beneficium principis non est in alterius lesionem retorquendum.

Si reperitur alia in fido suo 2 tpe pbi bito ipse illud capere 2 detinere pot. p. r. iij. horas et inter: r. reddere illi cui est alia sine emenda si sibi placuerit: sec. lapsu termino pdicto 2 tpe illud ponere in manu iusticie detinendi: donec sibi fuerit de dano satisfactum. facit ad hoc. l. quin. m. r. ti. ff. ad. l. aq. l. capite qnto. ff. de adul. no. pe. l. iij. §. nerna filii. ff. de acqui. pot. 2 de captione. l. q. cepit alia in dano suo 2 in rati fundo situr iuramento ipsius nisi contrari

posse probari. Iudex autem dabit commissarium ad estimandum damnum seu interesse dampni dari. 2 de hoc no. p. Spe. in tit. de acore. §. i. ver. sed pone inuenio 2c. Et Cyl. de his. c. ad. laq. i. hoc ver. q. fiat 4

partis iuramento si tradiderit aliam in manibus iusticie alias sec. q. no. coferat de captio. et 2 de loco non tradit. 2 ideo illud oportet probari adde hic. §. Item si q. in fundo 2c.

Item si alia depascens reperitur in aliena iusticia no. dubium q. emenda debetur domino iusticie scz. h. solido. nisi om. 2 habitates habeant marechage vel ius depascendi. si autem plura sunt animalia sub vni custodia comuniter dicit q. si sint plurima: quibet eorum debet emenda. xl. solidi. Et super hoc nos. l. si familia in fi. 2 ibi glo. ff. de iuri. omni. iud. l. si plures. ff. de iniurijs. l. perceptiones. ff. de his qui detecc. vel estu. l. j. §. i. ff. de eo per quem fac. 5

est. 2 hec que dicta sunt habent locum in boue vel iumento 2 alijs similibus: sec. forte in oue vel porc. 2 similibus q. non debentur nisi. vij. solidi. vel dno potest ea alia minura dimittere p. nota. iur. l. j. in pn. l. pe. ff. si qua. pau. se. dica. 2 hoc nisi fiat cui custodia. ou. garde fait. 2c. quia tuc sibi de die emenda est. xl. solidi. si de nocte: confiscatio autem malium de consuetudine.

Item si coduri mulum ad defraudandas merces 2 mulus oneratus debet 2 more solito interierit non teneor sec. si fuerit nimis oneratus. vt. no. Barr. l. publici. c. de curs. p. ubi. lib. r. i. et. l. vni. c. ne qd. oner. pu. lib. r. j. pro hoc. l. qui insulam. §. q. mulas ad certum. ff. loca.

Item falsus denunciator tenetur ad interesse 2 in expens. partis

delate l. j. procurator domini solus prosequatur lite: quide pcurator non tenetur in expensis vt causa si. de calonia. 2 Barr. l. vnica. c. de sumpti. recup.

Item si tutor curator aut procurator scienter fugat malam causam ipsi tenentur nomine proprio soluere expensas. vt. no. Barr. l. iij. in prin. l. sed si no. obulit. in prin. ff. de re iud. l. non est ignotus. 2. l. si bona. c. de admi. m.

Item cepisti colligere vitneas meas vel alias expensas facere quis tibi esset prohibitum an possis reperere 2 vii. reuisione. no. l. si q. nolente. c. de nego. gestis.

Item sepe in contractu parum promittit soluere interesse 2 danna: 2 de hoc stare intram. ento alteri: an valeat no. l. l. i. h. mo. ff. de pret. stipul. 2 in l. si quis in conscribens do. c. de episco. 2 cler.

Item victor in causa principali 2 victus in causa appellationis no. tenentur ad expensas factas in causa appellationis. vt. no. C. p. l. generaliter. c. de reb. credi. 2 iur. iur. a. Spe. cul. in ti. de petitione expensarum. §. n. videndum. h. qd. de appellat.

Item expensarum aliquae debentur ratione victorie: vt. l. propter adu. §. sit aut alterutra. c. de iud. Aliq. rone retardati pcessus vt. c. de fruc. 2 liti. exp. l. no. ignozet alia rone cotumacie vt. no. l. sancim. c. d. iudi.

Item expense per reum obrente in deductione processus dicunt esse preiudicabiles quia non tenentur cedere nisi reus expensis: vt. r. unam. si ipse reus processerit in ea etiam ad vnum actum 2 cu. p. testratiode de expensis: expense definit esse preiudicabiles. Et dicitur quibusdam q. die assignata ad distiuen-

dum amplius expese nō sunt etiā
preiudiciales: quia iudicare re
spicit solum officium iudicis.

Adde (iudiciales) de ma
teria expensarū iudicialiū scrib. in l. sancim⁹. C. de iud.
2 in §. preiudicia. in fi. de act.

¶ Item ille qui est actor temp ad
mittit ad petendū cū expensis inter
esse 2 dāno: infra not. l. sancim⁹.
C. de iud. in viij. q. sec⁹ in reo nisi
in casu nouitatis ubi agit de pos
sessioe rei p⁹etiose 2 hoc ppter se
questationē: qz in materia noui
tatis q⁹liber tenet vice actoris: qz
uis ille q⁹ puocauit ad iudiciū hā
beatu loco actoris: vt. l. iij. §. i. ff.
communi diuidū. et. l. in tribus. ff.
de iudi. vide infra.

¶ Item si q⁹ plus petit re⁹ p⁹sa vt
qz petit. vt. c. decē debeant p⁹ par
te fit p⁹dēnario 2 p⁹ parte absolu
tio: expese nō cōpensant. facit ad
hoc. l. i. cū ibi notatis. C. si aduer
rē iudi. secus si actor petat rem q⁹
non recepit functionē sub maiori
ponderē: qz si reperiat esse maio
ris pōderis: nihilomin⁹ debet seq⁹
cōdemnatio vt not. Bart. l. q⁹ vas.
ff. de iur. Et autē petat plus tpe
reus est absolvendus ab instātia:
2 actor sibi tenet in expen. 2 indu
cie duplicant: vt no. §. hodie. in fi.
de excep. l. qui solidū. in p⁹m. ff. de
le. iij. l. vnica. C. de plus pet. 2 in. c.
vnico. eo. tit. in antiquis.

¶ Item si corā erecutoris literariū q⁹
rimonie 2 nouitatis ille q⁹ fuit ad
iomatus fecerit defectū ipse q⁹
querit in sua possessione manne
nebit sine expensis salua sibi actio
ne p⁹ interesse 2 dānis: sed ecōuer
to ille q⁹ fuit adionat⁹ manntene
bit cū expensis q⁹ tarabunt p⁹ iudi
cem: nisi nō ille q⁹ se opposuit coram

cōmissario fuerit cōtumar coram
iudice condemnabitur in expen
sis interesse 2 dānis.

¶ Item si iudex iudicādo sup
cipali reseruat iudicare de expen
sis: vt rū possit et an valeat postea
sentētia lata sup expensis no. Cy. l. ter
minato. C. de fruct. 2 li. expē. 2 Bar.
l. pau⁹. et. j. ff. de re. in. 2. l. asse. ff. §. 3.
he. in fi. Sec⁹ si (referret) ratio
nē expensarū vt fit quotidie. Et sup
hoc vide q⁹ dicit Bart. l. ab erecu
tore. in vlti. col. ff. de appella.

Adde (referret) q⁹ istū est
iudex: scz iudex. cōde
net sup principalis 2 expen⁹: refer
nata sibi ratione expensarū fm
Joan. fab. iij. l. sancim⁹. C. de iud.
di. 2 vide quod not. Innocen. in c.
fi. extra de dol. 2 cōm. Et istud ser
uat communis practica.

¶ Item si quis in fundo tpe p⁹bi
bitō de nocte reperiat et capiat
animalia depascētia 2 cum custo
dia (vel a garde faicte) 2 ea tradi
derit in manib⁹ iusticie illa anima
lia cadūt in cōmissum vel debent
cōfiscari scz media pars p⁹ intru
sare vel q⁹ passa est damni⁹: alia
media dño terre illius. Et in casu
isso non stabit relationi parris de
p⁹ssia vel captioe facta in fund
suo. 2 p⁹ hoc facit. c. sacro. in p⁹m. de
sen. ex c. c. ex literis. de in intere
ssi. C. de accu. l. singuli. 2 ille hz ele
ctionē agēdi ad dānū vel hz p⁹re
atialis vel animalis p⁹ nota 2 par
ter dñs nisi p⁹ maluerit habere
emēdā. **¶** Item si culpa vel negli
gentia iudicis pars aliq⁹ dānum
incurrat iudex tenet illud resara
re parti: 2 iudex q⁹ negligit iustitia
facere vt partē q⁹ succubuit in ex
pen. cōdemnare dz etiā expesse vel in ex
pensis

peſſo. p⁹dēnare si casus req⁹rat alte
rū iſoz: qz als facit litē iud⁹: vt no.
c. qui p⁹tra falsam sup verbo negli
gentiam. de p. oba.

¶ Item qui expē. vel qui sumptus
debet solui seu tradi testib⁹ 2 an
testis oparius debeat h⁹re salariū.
no. Cy. l. qui liberi. C. de testi.

¶ Item expese debet esse moderate
2 no sup⁹ite seu dilitate vt no. c.
dilecti. de fo. cōp. 2 no. in. predi. c.
quomodo p⁹bant expese interesse
2 dāna 2 q⁹ defertur iuramentū.

¶ Item q⁹ sūlat possessioib⁹ rez
alienaz p⁹ sumptib⁹ 2 expensis recu
perādis: no. l. domū. C. de rei vcdi.

¶ Item i cā pauper⁹ acta 2 p⁹cess⁹
debēt gratis fieri 2 sigillari 2 ad
uocari p⁹ eis debet mia moti 2 cuz
charitate sine salario parrocinari.
l. i. nulli. §. j. C. de epis. 2 cle. l. tam
dementis. 2 ibi glof. C. de epis. au.
iij. q. ij. Charitatem.

¶ Item reus vice⁹ debet cōdemnari
in expensis interesse 2 dānis ipsi⁹
actoris vt cle. j. de respic. 2 not. c.
finē. de do. 2 cōm. 2 l. sancim⁹. C. de
iudi. 2 hoc si petatur: alias nō. ar.
illi⁹ quod habetur in. c. in nostra
de iur. Secus econtra. nec de
bet reus cōcludere ad dāna 2 in
teresse nisi in cā possessioe 2 in cā
impedimētū vide Bar. l. j. in punc.
fi. ad turpillia. Interdū tñ reus re
lenat ob expensis si habeat iustam
cāz ignorāte. 2 sup hoc no. Bar. l. q⁹
alteri⁹. ff. de re. iur. 2 Cy. l. p⁹perādū
§. si autem alterutra. C. de iudi.

¶ Item si actor reintegra amittat
litteras adionamētū 2 s⁹noz exple
tōib⁹ ita q⁹ eū oporteat impetrare
alias litteras 2 inchoare nouū pro
cessū nō audiet nisi p⁹ solutis ex
pensis in p⁹ma iſtaria factis: nisi re⁹
cōsentiat q⁹ procedat in p⁹ma in

stātia. et ostēdat copis adionamē
torū fiet ita: s⁹ actor soluet expensas
noue instātie 2 forte q⁹ in p⁹mo p⁹
cessū ē norabilis defect⁹: 2 p⁹per
ea re⁹ mouebit ad hoc eligēdm.

¶ Item in p⁹cessu criminali vel ex
cessiui victus victori dz p⁹dēnari in
expensis interesse 2 dānis. vt. l. si
postulauerit. §. si. ff. de adu. cū ibi
no. 2 l. si. C. de fru. 2 lit. expen.

¶ Item illud q⁹ pater expedit in ho
nore filij videtur expēdere de bo
nis que habet principāli ad filij
vt. l. si. ff. de pe. he. ita tenet glo. l. j.
§. sed nec. ff. de cō. 2 sic debet intēg
ligi. l. q⁹ pater. ff. fa. her.

¶ Item ille qui cōuenitur rei vcdi
catione debet concludere vt saltē
expensas necessarias vel ritales ha
beat: q⁹ vtatur retentione: qz am
plius non estur addendus vt not.
l. paulus. ff. de exceptio. not. 2 pe
in tit. de. ſchrentia. §. p⁹skremo. 2
quid si boneſidei possessio. no. Cy.
l. si in area. C. de rei ven.

¶ Item minoribus nō restituntur
aduerſus cōtormāciam saltē vt nō
teneantur in expensis: vt. l. cū mada
to. §. sin autē ff. de mix. oī. sed pos
sunt eas recuperare aduen⁹ into
res. vt. l. p⁹perādūz. §. si. C. de iudi.
secus quo ad dominū vel rei pos
sessionē qz p⁹ualer habere re⁹ c⁹ est
mationē vt ibi no. Cy. l. p⁹perādū
in §. si. 2 l. ij. C. si tu. vel cū. interne.

¶ Item iudex potest cōdemnare par
tē in expensis dato q⁹ nō petatur. qz
p⁹ict⁹ victori dz in expensis cōdemnar
ri. vt. l. p⁹perādū. §. sin autē alteru
tra. C. de iudi. gl. l. i. circa p⁹n. C. q⁹
p⁹no. nō est ne. Bar. l. dies cantios
in §. hoc autē iudiciū. ff. de dā. ins
fect. sed contrarium feruatur.

¶ Item hospiti bone fame 2 asse
rent cū iuramento amittisse in domo

canonis vel stabularii pecunias vel rem aliam de iure creditur saltem ita aliter verisimilis presumtio. vt no. per Bart. l. i. §. i. ff. de iur. aduersus nau. 2c. 2 p. Cy. l. certi iuris. l. i. q. C. loca. facit. l. i. ego. §. doctis aut ea ibi qd emz. ff. de in. do. hinc est qd parisi' cõiter tradunt hospiti clares camere fuerit res ibi repositæ subiaceant piculo suo iuxta no. l. ex diui. 2. l. i. C. loca.

15 ¶ Itē not. qd expēse & damni datum per dolum vel violentiā probantur (per iuramentum) vt not. c. dilecti. in glo. ff. de foro compe.

Adde (iuramentū) qd istud beneficiū qd credat suo iuramēto de quo in. l. i. qn. C. vnde. vt ipse qd vim passus est pdit si semel cõtinuus fuerit de p̄iurio. sine tale beneficium fuerit datū a lege canone v̄l statuto. ita dicit tal. in. l. ait. p̄ox. l. i. §. ff. de iur. de quo alleg. text. in. c. puilli. r̄. q. i. hic. nec in sua ca. 2c. quod no.

16 ¶ Item si ppter homicidiū delinquentis obtinuerit a rege vel p̄ncipe literā gratie vel remissionis in ea qd p̄inet aut subintelligit satisfactio lesa. 2 lesi admittit. ad petendum interesse seu dānum. p̄imo mulier illius qd occisus est. Se cundo p̄ saltē 2 marime si ille qui fuit occisus nō erat emācipatus. 2 Tertio liberi si qui sine alij hō cōsanguineū nō admittunt. foci⁹ aut 2 t̄ bonoz vel alcuus artificij seu mercātie possit petere dānum s̄ quod inde emerferit. sed nō si ibi sit incuri cessans iuxta ea que habentur. l. i. l. i. §. cū per vendi torē. ff. de ac. em. sed p̄imo 2 p̄ncipalit̄ taratur interesse anime defuncti. vt p̄ ea fiat fundatio p̄petua v̄l elemosina fm facultate

illius qui homicidiū perpetrante. 2 ideo sepe dat commissarius ad inquirendū de facultatibus suis. et forte etiā debet haberi consideratio ad industriā persone delinquentis 2 etiam illi⁹ qui occisus est. vt tangit Spec. in titu. de iniuris et dam. da. in. §. sequitur. verū. sed nunquid. et vt. si mulier. pro hoc facit. l. horem. C. de his qui. vt. in dig. cum ibi not. per Cy. in. ff.

¶ Itē sciendū qd aduocati procuratores 2 notarij qui faciunt residentiam personalem in curia sicut non tenentur soluere sigillum seu emolumentum sigilli et fore habent aduocatum 2 p̄curatorem gratis. quid ergo si alter ipsorum aliquis fuerit cōdenatus in expensis. nūquid hec veniēt in taratiōe expensarū. quidā qd sicq. iste tenetur ad antiora. et officium suum non debet aduersario asserre cōmum. 2 alijs 3. 2 forte (melius) si super hoc not. qd dicit Cy. l. nec p̄ se. C. de here. instit. 2. l. omnimodo. in. l. i. q. C. de inoff. testa.

Adde (melli⁹) de hoc text. not. et vulgarem in l. cum quidem. vbi vide Barto. C. de fru. 2 lit. expen.

De appellationibus.

Summarium.

¶ Adionamentū quā sit in cō appellationis faciendū. Appellatio infra tempus nō relictā censetur ipso iure deserta. Appellatio a negatione iurisdictionis quid operetur. Appellatio ab actū extraiudiciali an sit valida. Appellatio facta ab aliquo d̄ v̄n̄uersitate valet p̄ omnibus adherentibus. Appellatio nō fundatur suspensa

- 9. nro grauamine.
- 10. Appellantes et appellati tenentur comparere.
- 11. Literæ anticipacionis ab appellato imperate quid operentur.
- 12. Appellante mortuis qualiter procedent heredes.
- 13. Confessio in causa criminali non appellat.
- 14. Appellatio moram non patitur.
- 15. Appellatio a iudice ecclesiastico ad secularem non procedit.
- 16. Appellatio generalis nulla est.
- 17. Causa commissi appellacione remota intelligendum est de appellacione stiuala.
- 18. Appellatio ab executorē an t̄ q̄ sit licita.
- 19. Appellatio a diffinitina sit solo verbo appello.
- 20. Appellatio triplex consideratur.
- 21. Proponens plura grauamina an cogatur ad omnia probanda.
- 22. Appellanti a captione persone vel bonorum quā p̄uideatur.
- 23. Appellās p̄t renunciare appellacioni infra octo dies.

¶ Comodo 2 adionamentū in causa appellationis tanq̄ nulla 2 si aliqua tanq̄ praua 2 iniusta: 2 p̄t appellāse p̄ vtroz vel altero ipsoz sum d̄re. 2 infra q̄ tempo ra: dictū est in titu. de adionamentis et dilacionibus.

Adde (Appellationis) super rubrica qd appellatio est iniusta nō vt sit vinculu iniquitatis: s̄ oppressorū subleuam: vt dicit glo. in. c. ad nostram. 2 infra extra de appel. p. c. cū specialij. §. poro. eo. Et nota qd appellatio electus quo interim p̄tina sententia extinguitur 2 interim cause cognitio ad iudicem superiorē denotatur. Unde triplex est appellatio

vna est a diffinitina: alia est ab interlocutoria: vt. l. i. ff. de appel. recip. Alia est ab actib⁹ extraiudicialib⁹: vt. l. i. §. soler. ff. q̄ appell. sit. Et aut appellatio extinguit vel suspendit p̄nūciatā. vide scrib. in l. tale pactū. §. qui p̄uocuit. ff. de pactis. 2 in. l. furri. ff. de his q̄ nō. infra. Et hauc. q. breuiter expedit Alex. in. l. i. ff. de appel. diceo qd inspecto p̄senti statu extinguit p̄nūciatum: qd habetur p̄ nō iudicato l. i. et si. ff. ad turpil. Et inspecto futuro euentu consideratur sententia tunc dicitur suspēditiō extingui. qd poterit esse qd cōfirmabitur expresse p̄ iudicem vel per defensionē appellacionis. Et idē istud vult innuere Ang. l. i. ff. de re. i. ¶ Itē qd nō releuatur cū effectu sua appellationem infra t̄s ordi dinarium appellatio est ipso iure deserta sicut de iure inf. qd nō p̄t opus apostolos infra. 2. dies nec est opus declaratione vt. c. ab eo. de ap. li. vj. no. l. i. ff. de libel. dimisso. ¶ Itē cõiter de in adionamento a sententia tanq̄ nulla 2 si aliqua tanq̄ praua 2 iniusta: 2 p̄t appellāse p̄ vtroz vel altero ipsoz sum d̄re. 2 infra q̄ tempo ra: dictū est in titu. de adionamentis et dilacionibus. ¶ Itē appellās ad dñm senescallū si dicat ipsum male appellasse p̄o emenda teneatur soluere. l. sol. si a dño senescallo ad curiam parlamētū. l. libuas parisiē. si ve ro a domino senescallo ad curiam magorum dicitur 2 a magna diebus ad curiā parlamētū 2 temp di cas ipm male appellasse p̄ vtroz appellatio. vna sola est emēda. l. li. pari f. Et male appellāse a iud

De appellacionibus.

dice patrie cōsuetudinarie ad par
lamentū semp̄ debet emēda regi
q̄ est. l. lib. paris. 2 impure illi q̄ p
solutū 2 in misso medio appellauit
a dño senescallo ad curiā plamen
ti. Et istud idem seruat in ducatu
Borbonensi.

3 **¶** Itē in cā appellatiōis a bene
gatione iuris si dicatur bñ fuisse
appellatū appellans cū bonis fam
iliā 2 posteritate erit perpetuo
exēpta a iurisdicōe dñi a quo vel
e^o officarij extitit appellatū sal
tē respectu illi⁹ terre vel castellan
nie rōne cui⁹ plac⁹ appellālis erat
sibi subdit⁹. 2 ad propositiū gra. an
fiatim⁹. C. de epi 2 cle. c. 1. §. que
sit prima causa bñficij amit. et ibi
not. Bar. 2. iaco. de bello vñ. ille
nō q̄ male appellauit a dño sene
scalo d^o emēda. l. sol. vt dictū est
q̄uis per sitū plamēti ipse effect p
uād⁹ re feudali q̄ in hoc casu ca
dit i cōmissum. ar. l. h. ff. de inoffi.
testa. 2 ea q̄ habentur in. c. que sit
p̄ma cā bñficij amit. §. 2. 2 ibi glo.
2 ecōtra si dicat male appellasse
appellās amittit rē feudale vel rē
quā bz in dñi sui iurisdicōe vt no.
in stilo parlamēti de mō p̄ponēdi
causam appel. Ita tamen a iudi
cario appeti et exēptiōis fiet dño
immediato habēte resortū si quis
scit 2 sic perierit hoc sibi fieri. als
fiet dño duci. Et sup hoc no. glo. 2
Ja. c. 1. ff. d. iustitien. iter do. 2 va.
3 **¶** Item appellans a denegatiōe
iuris pendente appellatiōe est
exemptus in omnib⁹ causis a dño
2 eius officarijs a quo vel a qui
bus appellatū extitit: quod videt⁹
esse contra. l. j. ff. qui eum appel.
nec potest appellās renūciare ap
pellatiōni sine consensu procura
toris domini ducis. 2 sup his no. c.

ad hec. capitu. cum teneamur. 2.
c. propofui. 2 ibi inno. de appel. in
anti. c. si a iudice. de appel. li. vi. et
glo. sup verbo. suspensa. pōt tñ lite
pedēte renūciare p̄dicte exēpti
ni exp̄sse vel tacite qd sit agēdo vs
defendendo coram officarijs it
lius dñi: in alijs causis nihil omi
nus tñ si postea fuerit iudicatū im
puz bñ appellasse: ipse erit 2 rema
nebit exēptus vt dictum est supra
nec erit cōtē poterit renūciare exēp
tioni: q̄ iam questū est ins dño
supiori. Idē si fuerit appellatus a
paribus francie vel eius officari
j: rūs etiam a gramamine tantum
2 ad curiam parliamenti.

4 **¶** Item vtrū ab actu extrajudi
ciali possit appellari: 2 in appella
tio suspēdat actū 2 de eius effectū
not. plene Bar. l. si res. de appel.
reci. l. j. §. soler. ff. quādō appel. sit.

5 **¶** Item nunquid minor restituit⁹
ad appellandum not. l. j. c. si sep̄
in integ. rest. postū.

6 **¶** Itē si vnus aut plures sunt ap
pellātes a denegatiōe iuris dño
a quo sunt appellatū hoc requiren
te dabit cōmissarius ad cognoscē
dū de causis ipsorū appellatū vs
ipsius appellātis in loco i q̄ iudex
sedere p̄suevit: vel si pres consen
tiant et hoc requirant in loco re
sorti 2 ab illo cōmissario appellat
ad dñm senescallū: q̄ ipse est subro
gatus loco iudicis ordinarij: et p
hoc facit. l. imperatores in prin. ff.
de appel. c. non putamus. de. l. vj.
et ibi not.

7 **¶** Itē 2 admittit appellatiōe facta
p̄ aliquē de cōitate vs vnuer
sitate si fiat p se 2 suis adherēti
bus: 2 sufficit q̄ se adhereat adio
namēto vel facte eius executioni.

De appellacionibus.

fo. cvj.

1 **¶** q̄ adherētes nominant in rela
tione seruētis: dū tñ adionamē
tū fuerit factū p se 2 suis adherē
tibus. 2 sup hoc nota. q̄ dicit Bar.
l. scio questū. §. sed illud. ff. de ap
pelo dicit aliqui q̄ p̄dici. ad hēso
vel ad iūctio potest fieri p̄ma die
corā iudice. 2 sup hoc vide glo in
c. vt circa. de elec. li. vi. super hō
adherētes. c. j. eod. tit. c. 2 certatio
ni. de appel. 2 cle. cōstitutio. de
elec. §. pene. i glo. nec appellati
nē. 2 Bar. magis ad plenū. l. nō so
let. ff. de appel. recipi. 2 ibi not. q̄
debeat fieri ista ad hēso que ope
ratur ratiabitionem.

6 **¶** Itē appellans non pōt fulci
re appellatiōes nec fundare suā
intentiōne p casibus nō expensis 8
tpe appellatiōis nec pro futuro
grauamine nisi i emēti piculo 2
maxie in actu momentaneo 2 non
successiuo vt no. Bar. l. ei⁹ q. ff. de
appel. reci. 2 ē casus hoc. appellari
d appel. 2 ibi no. a cōminato etiā
grauamine pōt appellari: vt ibi no.
7 **¶** Itē si appellās facta cōcordiā
cū intimato q̄ mediāte intimat⁹
habeat in toto vel in pte illud de
quo agebat in causa principali eo
ipso appellans cadit a cā sua 2 cō
demnat⁹ in emēda expensis iudi
cū 2 etiā intimat⁹ nisi aliud fuerit
conuenitum inter pres. Et idē est
sim p̄tutes si partes de principa
li consenserint in arbitrium: quia
appellās facite videt diffidere de
causa appellatiōis: atq̄ amē quoti
die seruatur q̄ in causa nouitatis
2 alia in qua cōtēditur de posse
sione aliquis rei si partes p̄mit
tant in arbitriū emēda q̄ est. l. so
lit. debet ipso facto et sup ambos
ita q̄ quilibet tenet soltere me
dia partem: q̄ quilibet tenet vicē

actiōis: 2 in causa appellatiōis
presumitur pro iudicato.

8 **¶** Itē appellātes 2 appellati et
et intimati tenent se p̄sentare p se
vs p̄curator alē 3 nō p̄ntatum
curia daret expletū cum vilitate
2c. vt hī in ti. de cōtumacia 2 hoc
do in plamento in magnis dieb⁹:
2 pariter in assitīs. fecus in dieb⁹
puatis: q̄ tunc p̄ntatio non est de
necessitate et sufficit ḡhalis p̄nta
tio in oibus casib⁹. facit i. cl. Laut
q̄ aliter. §. i. ff. quod vi aut clam.

9 **¶** Itē appellās non potest cōpa
rere per p̄curatorē cā integra ni
si habeat sram ḡfe/aut deponat⁹
r. solid. in manu curie vt dictū est
superius in tit. de contumacia.

10 **¶** Itē cōtra appellātes ad mag
nos dies solēt appellati ipetrare
a dño duce lras anticipatiōis h
ture quarā cā remittitur audiēda
2 determināda certis p̄missarijs
ad hoc deputatis in curia rōniū i
qua est sedes magnorū iudicū. et
sufficit q̄ prima die vel sequēti re
tinetur intimati se adherēti i cā
e5 ne cōtētia cause diuidat. ar.
l. 2. h. ff. ex qui. cau. ap̄ cund. in
ea. l. nulli. C. de in. cum. ibi no.

11 **¶** Itē 2 similiter cōtra appellātē
2 possunt a denegatiōe iuris q̄
releuat appellatiōnem suam ad
assitās solent appellari vel inti
mari ipetrare lras anticipatiōis
vt causa decidat diebus p̄maris
p̄ntatū tñ cā appellatiōis remit
titur corā balliuis vel iudicibus
dñorū subditorū vel ad locū reso
rti: vide in tit. de remissionibus.

12 **¶** Itē qualiter heredes appel
lātis 2 appellari 2 intimari debeāt
se regere sup resumptiōe p̄cessus
aduocatiōis: q̄ si intimat⁹ magu⁹
est heredes eius dñt adiornari ad

resumendi processum: alias heredi-
bus presentatis daret cogedinz
cu vilitate q de iure imponat si-
nalitate re integra. Ide si appel-
las mortu? est sufficit q ad vis hoc
redes se phere 2 offerat se paratos
resumere 2 procedere. qz hoc he-
ri potest sine adornamento.

80 ¶ Itē in cā criminali que requit
mortē vel membra mutilationem
2 exiliū delat? victus 2 p̄fessus nō
auditi appellāz. qz etiā nulla dat
sententiā: s; p̄ illiū assilū iudex
pcedit ad executionē vt habet in
fi. de penis. 2 iura hoc no. q. l. r. c.
romana. §. si autē. 2. c. cū spāl. de
appel. li. q. vj. q. cl. in §. sunt etiā
quou. 2 q. dicit Bart. l. si qua pena.
fi. de p. sig.

¶ Itē nō q. a taratione expensaz
potest appellari.

¶ Itē in taratiōe dāni vel inter-
esse si fuerit immoderate taratū.
2 sup hoc vide Bart. l. ab executō-
re. ff. de appel. 2 similitur a taratio-
ne emendat. vt. l. si qua pena. ff. de
ver. signi. et forte his casibus pōt
appellari ab executōre. 2 in p̄sona
ipsius a iudice qui sanctus est offi-
cis: ideo frustra haberetur recur-
sus ad iudicem.

11 ¶ Itē in illico est appellādū iur-
ta. l. litigantib?. c. de appel. de iur-
e autē canonico quod seruatur
in patria que iure scripto regitur
aliū est. vt. c. coadi nobis. de appel.
li. vj. Ab interlocutoria appellatur
de iure infra. 2. dies qui sunt con-
tinui de momento ad momentū: itē
de. r. r. dieb?. ad petēdū apostolos.
vt no. l. i. §. biduum. ff. qñ appel-
lit. 2. l. i. ff. de li. dimisso. et ibi not.
ad plenū de cō. bus appellacionū.
in appellacione autem et defectu
iuris requirit q reiterata fuerit 12

interpellatio aut summatio cum
ep̄is cōpetētis intervallo vt nor.
in aut. statutus. c. de ep̄. 2. cle.
si connerit. de pig. ac. l. fin. c. d.
vni. pupil. 2. c. l. §. que sit p̄ma. c.
de. amit. li. seu. auditi tñ appellāz
incōtinēti quod sciuit sententiā q
tra ip̄m fuisse latā vbi procurator
suis nō appellauit vt. l. i. §. fi. qñ
appel. sit. 2. c. sepe. 2. c. per tuas. de
appel. 2. c. dilecti. de. m. aio. 2. obed.
de iure a diffinitura potest appe-
lari et appellari in scriptis infra.
dies. nec est necesse cām insēdere
sed appellatur ab interlocutoria si
a graamine semper est appellā-
dum in scriptis 2 adiecta cā vt no.
ad plenū. c. coadi nobis. de appel.
li. vj. In patria autē cōstitutama-
ria semper est illico appellādū vna
voce 2 sine causē adiectione.

¶ Itē l. a graamine sit illico ap-
pellandū attamē postea pars pōt
requere iudicem vt grauamē v-
litre parare. 2 si recuset appellare
vt no. Bar. l. ante sūam. ff. de ap-
pel. l. reci. in fi.

¶ Itē si dicatur bene appellatum
ab interlocutoria cā p̄ncipalis se
manet corā iudice appellacionis.
ecōtra secus vt not. c. debitis ho-
nor. de appel. 2. c. et insinuatō. e.
tit. 2. no. Bart. l. ante sententiā. ff. de
appel. recti. et melius. l. eius qui
prope. fi. eo. ti.

¶ Itē si fuerit acceptatum post
appellacionē factā a iudice non
dat vires seu efficacitā appellati-
onis secus si fuerit appellatū a gra-
uamine vel a iuris denegatione
q cōhat de persequerātia 2 p̄clui-
mitur erogitatum vt līte no. cō. b.
te. c. fi. i. fi. 2. cle. appellati. 3. appel-
l. 3. Itē a iudice ecclesiastico non

est appellādū ad iudicem secula-
rē nec econtra vt no. per Innoc. c.
si duobus. de appel. 2. ij. q. vj. 2. c. ij.
nec etiā est appellandū a iudice
tēporali dñi ep̄iscopi ad iudicē ec-
clesiasticū vt no. Bar. l. i. §. si quis
appellatio. ff. de appel. 2. c. solici-
2. c. de maio. 2. obe. cōtra. facit. c. ro-
mana. l. §. debet. aut. 3. appel. li. vj. 15

¶ Itē si appellatū fuerit ad fir-
miorē omisso medio nō p̄tcrea
appellatio erit deserta: sed cā re-
mittēda est ad iudicē immediatū
vna cū exp̄ssio vt quidā dicit not.
sup hoc. c. dilecti. de. no. ope. n̄cia.
c. ij. de p̄be. et. l. imperatores. in
p̄ncipi. ff. de appella. 2. meli?. c. fi. de
duobus appel.

¶ Itē qui appellat ab officario
vel iudice comitat? dñi ducis pa-
trie almerne debet retinere ap-
pellacionē suā corā dño fenescallo
ar. l. i. qñ. c. de appella.

15 ¶ Itē appellatio facta in għali
vt si dicatur appello ab omni-
bus grauaminibus per vos mihi illa-
tio nō est admittēda 2 similitur nō
vāz illa adiectio si dicat a tali gra-
uamine 2 alijs 2. de hoc not. c. ij.
2. in. c. consilant. de appel.

14 ¶ Itē quādo v̄rin l̄teris regis
non obstat appellacione istud est
intelligendum de appellatiōe fr̄-
nola 2 hoc si exp̄m̄stur in l̄teris
p̄dictis 2 de hoc no. c. pastoralis.
in p̄nc. 2. c. vt debitus honor. de ap-
pel. c. pastoralis. de offi. delega.

¶ Itē si ille qui debebat retine-
re causam appellacionis in assis-
sionibus cas releuauit ad assisias
nonne cadit a causa sua: 2 declara-
bitur appellatio deserta: secus si
releuasset ad assisias rionū cum
ibis caputoti? ducat? sed par-

tit? appellatis hoc perentibus sit
remissio ad assisias alezoni: 2 ap-
pellans condēnabitur in expensis
2 hoc verū si pcedat assisie rionū
secus econtra 2 si appellati obis
nuerint comparuit in assisias ale-
zoni facit in ar. l. i. §. si quis in ap-
pellacione. ff. de appel.

¶ Itē ab executore non est ap-
pellandū 2 2 maxime a iuris deneg-
gatione pot tamē appellari a gra-
uamine si excedat fines mādati: 2
si grauamē nequeat de facili repa-
rari vt si velit aliquē honestū virū
incarcarari sine causa: debet tñ il-
le se opponere 2 nisi admittat ap-
pellare sicut turz dat? vt iudicēz
non debet scitum 2 intempestiue
appellare imo d; se p̄t? excusare
vt. l. i. §. si quis tutor. ff. qñ appel. sit
facit. l. ab executore. ff. de appel. 2
ibi no. c. venerabilibus. §. porro. de
sentē. ex cō. lib. vj. in glos. sup verbo
diffinitura. 2 a que no. Bart. l. i. iurē.
ff. ad. l. cos. de lica. 2. l. i. §. si quis. ff.
quando appel. sit. mandatū etiā
ratione: qz 2 si mādātū 2 p̄ceptum
est de se in iudicē potest etiā appel-
lari a iudice in persona executō. vt
dicit Bar. in dicta. l. ab executore.
in p̄nc. 2 maxime ab executō. qui
habet cōe (cognitionem) vel qui
assumit sibi partes iudicis. vt nor.
Inno. c. nouit. de appel. c. vidi. de
p̄p. l. c. in executore sile. cū ac-
ceuit ps cōdēnata. ar. c. cū sup abe-
barie. de offi. delega. 2. c. quo ad
cōsultationē. de re iudi. no. Cr. l. ab
executore. c. quousq? appel. nō reci.
(cognitionē) q in d; b;
dio executor q habet
mādātū h̄ iurisdictionē 2 coheretio-
nē scdm Jo. a. l. suo bre. l. ab exe-
cutore. c. quo. appel. non recip. per
c. ex l̄teris. de offic. deleg. extra.

Adde (cognitionē) q in d; b;
dio executor q habet
mādātū h̄ iurisdictionē 2 coheretio-
nē scdm Jo. a. l. suo bre. l. ab exe-
cutore. c. quo. appel. non recip. per
c. ex l̄teris. de offic. deleg. extra.

¶ Item eo tempore quo interiecta est appellatio non est necessarium quod appellans baptiset appellacionem suam ut factam a grauamine vel alio: nec (ad quem) appellare intendit imo si dicit quod dicat simpliciter appello et si dicat se appellare ad curiam plebanam nihilominus potest variare et releuare appellacionem suam coram domino fenescalo vel alio iudice immediato.

Adde (ad quem) ergo quod simpliciter appellans nec dicat ad quem valet appellatio: tamen intelligit ad proximum ut dicit Spec. de appel. §. nunc tractemus. Quid si dicat. et post eum Jo. fab. in l. precipimus. C. de appel.

¶ Item si dicat se appellare a iuris denegacione hoc non obstante poterit releuare ut appellans a grauamine vel a falso iudicato. propterea hoc potest et quousque imperatum et executum fuerit adiornamatum sub illa qualitate scilicet a iuris denegacione appellans non potest pretendere se fore exceptum a iudice a quo.

¶ Item si lata fuit sententia contra venditorem qui suscepit garantiam et onus cause pro ipso emptore emptor potest appellare et appellacionem presequi ut not. Lab. executorio. §. alio. ff. de appel. 2. maxime si garantus est non soluendo sicut dicitur de viro et tutore. iura not. La. sententia. ff. de ap. Item in feudis fore. et ibi nota. et in legatario si lata fuit contra heredem sententia. ut nota ad plenum. ff. de ap. l. sententia. §. si heres. 2. §. pe. 2. l. si per lusionem. eo. titu.

¶ Item aduertendum quod triplex est appellatio scilicet a falso iudicato a grauamine et a iuris denegacione: illa tamen que est a falso iudicato non potest concurrere cum illa que est

a denegacione iuris: quia hoc implicat repugnantiam: sed bene cum illa que est a grauamine.

¶ Item si agatur vna cum articulo appellacionis de attentatis: et si consistet de eis per informationem causam remanebit coram domino fenescalo. ipse enim ad quem fuit appellatus offensus fuit: et ad ipsum spectat illa reparare et punire et propter conneritatem etiam de causa appellacionis cognoscere. ar. l. quoties. C. de iudici. cum ibi notat. et c. ad presentiam. de appel. in glo. vlti. hoc verum si attentata fuerint facta per dominum aut eius officarios quibus commissum est exercitium iusticie: secus si seruientes sine mandato aut excedentes fines mandati hoc fecerint. car. cecy chiet en des aduen.

¶ Item si adiornatus coram comissario exequente casus nominatis appellet ab eorum talis appellatio sentit et habet vim oppositionis: et hoc in duobus casibus. Primo si commissarius non obstante appellacione et facta sequestracione adiornauerit partes processuras in causa coram domino fenescalo super oppositione: vel aliquid quod succedit loco illius et ad dies si appellans omnia appellacione vult preedere audiet: quia appellatio fuit per commissarium admissa in vim opprobrii. Alius casus est si non obstante appellacione commissarius manutenerit illam que congrebat in sua possessione: que tunc iudex ad requestum appellabit in mandatis quod alter adiornet visurus appellacionem queri in opposicione et reuocari manutentionem factam per commissarium. commissarius autem non possit hoc facere: quod fuit officio suo.

¶ Item si fuerit appellatus ab illo

que deputauit dominus fenescalus ad audiendum de causa in loco repositi ad se esse appellatum. ut l. imperatores in prin. ff. de appel. facit. ca. subdelegato. de offi. dele. li. vj. sed in oppositionem facit illud quod habetur. y. ff. quis et a quo appellatur. et ibi nota. ad quem sit appellatum fere in omni causa.

¶ Item in appellacionibus et ad que fuit appellatum de consensu partium: et omnia appellacione potest cognoscere de causa principali. et de hoc nota. c. cordi nobis. de appel. li. vj. in glo. super verbo maxime. et de foro com. c. l. e. li. in glo. ij.

¶ Item ille qui appellauit a patri fratre: et prore a domino duce vel eius fenescalo ad curiam palamenti est exceptus in obus causis: dato quod releuauerit appellacionem suam a denegacione iuris: sed simpliciter a grauamine.

¶ Item si consules alicuius loci sunt appellantes a defectu iustis vel simpliciter a patri fratre singulis habitatoribus ipsi sunt etiam excepti in obus causis suis: et super hoc vide glo. c. 20. romana. §. si. de appel. li. vj.

¶ Item si appellans proponat plura grauamina sufficit alterum probare: et per vno illorum habuerit causam appellatam ut l. appellati. §. vnico. ff. de appella.

¶ Item appellans a iuris denegacione oportet prius interpellare mulierem ut faciat et administrat sibi iusticiam hoc pluribus vicibus iura nota. aut. ratumus. C. de xpi. 2. cleri. 2. l. qui tome. §. xpi. ff. de ver. obi.

¶ Item iudex non permittit parte appellare aut appellacionem posequi reuatur lege iustia. de vi public. c. v. not. l. eos. C. de appel. l. lege. iul. et ij. ff. ad. l. i. de vi pub.

¶ Item si mandatum est iniuncte aut contineat iniusticiam nedum potest appellari ab executorio: sed etiam ab eo qui dedit mandatum: et ab eius processione. ut rigit Bar. l. fi. C. de iur. rei. pu. li. xj. 2. no. supra in ver. ite. et ab executorio. Quis enim dicit iure ciuili ut consistat ab interlocutoria non licet appellare secus de iure canonico et consuetudine: et de his nota. in c. vt debitis honor. de appel. l. ante sententiam. et ibi ad plenum Bar. ff. de appel. reci.

¶ Item si ille qui est incarceratus dicat se appellasse a captioe pignorum et bonorum suorum: et petat sibi vel alio de gre suo sibi iudicari dominus fenescalus dabit in mandatis quod releuetur eo quod fuit incarceratus in contemptu appellacionis vel quod tradatur seruus et constituto ad adducendum eum Rionij in carceribus domini: et fiet ita: verum est quod si consistat quod iuste captus est: et in carceribus reiecta appellacione preiudicatur ad primum indiem et ad procedendum ut iuris est.

¶ Item si ille qui appellatur a domino fenescalo ad potest impune reuocare appellacionem infra octo dies et in vltima hora diei: cum sit legis consuetudinaria beneficium: super hoc nota. glo. l. sed si apud acta. in prin. ff. de appel. 2. sic seruatur de facto inclusive soluendo quibus solis pro registro sicut dantur decem dies ad appellandum in scriptis de iur. vt in au. hodie. C. de appel. in curijs vero dominorum subditorum non admittit reuocacionem sine emenda: nisi fiat illico vel saltem iudice adhuc sedente pro tribuisti.

¶ Item intimatus potest reuocari liti et esse appellacionis et sine expressis si ipse dicat coram sentiente quod ipse non

De questionibus.

vult suscipere sententiam: aut illud a quo est appellatum: et respondere debet hoc scribere vel inferere in sua re latione alias pars intimata teneatur in expensis pro rata.

¶ Item si advocatus fuerit per iudicem iteratim postulatione et appellante: non quod interiri poterit postulare non. C. de postu. l. c. i. a. profecto et quomodo potest interdicere officium postulandi nota ibidem.

¶ Item de contemptis tenet iudex et eius subditi: et sermone et commiserari et iussus iudicis non excusat ut. l. quoniam iudices. C. de appell. l. a. ubi not. qd. ergo fiet de eo qui post appellationem suspensus est: si reperat: et per rursu cum morti traditus est iudex enadet piculum cum pena pecuniaria propter contempta ut de. l. qui alias scelus: et de hoc not. l. si. ad. l. in. de vi pu.

¶ De questionibus. ¶ Summarium.

1. Vocatio in ius fideranda est sine persone vel casus exigentia.
2. Delinquens debet secundum delicti exigentiam detineri.
3. Tortura que presupponat antequam dari debeat.
4. Fama an sit causa sufficiens ad torturam.
5. Mulier non facile questionari debet.
6. Eras debet in tormentis questionari.
7. Conspicatio mala operis mali presumptionem inducit.
8. Conspicatio peccandi peccati presumptionem inducit.
9. Fuga vel occultatio presumptionem inducunt.
10. Crimen sponte confitens non est illico condemnandus.
11. Dictum unius testis an sufficiat ad quem torquendum.

12. Tortura que casu reiterari possit. 13. Accusatus de uno crimine potest de pluribus interrogari. 14. Tortura iussu metu inducit.

Diximo quod ubi est iudicium excessus cum fractione saluagaria die curia constituitur pcedere ordinarie et dare i mandatis quod delinques adhorretur simpliciter vel ad comparandum personaliter secundum casus exigentiam et in casu privilegiato admittitur procurator dñi sine premozione: nota sine fine querela vel denunciacione: et si ille qui denunciavit fallum denunciaverit debet emendare et parti expensas et damna solvere iura. c. si. de calum. et l. i. c. i. de iur. et l. i. c. de execu. in. et semper est necesse quod coster de informacione: alias non est audiendus procurator sine vel sit solus processum deducere seu se adungere in processu in cancellaria admittitur procurator sine premozione: sed firmarius tenetur ad expensas. etc.

¶ Item si delictus requiritur ut sententia pcedatur delinques adionabilis ad comparandum personaliter: et eius bona debet capi et poni in manus dñi iura. l. si. d. bo. au. iud. post. l. c. i. domini. horeox. ff. loca. et non audito et requirente dabitur commissarius vel commissarius ad recolectandam informacionem: et ad inquirendam veritatem super salvationibus suis et per hoc fieri ius suavis vtriusque obiectionibus: et hoc pcedente fiet et recrederia salte cum cautis et viis ad receptionem inqueste: et per hoc dñr hic et in h. pcedenti et sequenti. ea que habent. l. h. et iii. in. l. diu. ff. de custo. reo. lege. si que alij. C.

De questionibus.

ead. tit. C. l. nullius in carcerem. C. de erbi. reis.

¶ Item si delictum sit grave et requirat penam corporalem et precipue vitium supplicium vel membri mutilationem: delinques capiedus est si fieri poterit et decimerum vinculis quousque et curia aliter fuerit ordinatus: et dñr etiam capi bona sua: et facto inventario: et tradi homini idoneo in custodia vel. l. si quis. et l. c. de bo. script. et no. Bar. l. facultas. C. de in. si. et post tractu. in. si. ff. de do. na. et si aliter verisimilia argumeta et vehementissime presumptiones pcedendum est ad questionem et hoc cum temperamento et moderamine inculpatie et conscientie ita quod illi salus innocentie vel simplicitatis reseruetur iura. l. de minore. S. tomé. ta. et l. questionis. modu. ff. de quest. alias iudex tenet ad iniuriam et ininteresse pris. l. ite. apud labcon. S. q. questionis. ff. de iniurijs.

¶ Item si sup hoc passus qui caute et pudent est pcedendum quod agit de periculo vite et corporis est aduertendum quod delator passus est examinandus cum astucia et medio iuramento: et si nihil velit costerri circa hoc plura sunt pcedenda et consideranda. primo criminis qualitas et si requirit mortem vel membri mutilationem: aut debilitacionem: quod alias iudex non poterit nec debet pcedere ad tormentum. ut. l. i. C. de questio. C. th. vide tunc aliter dicere. l. eo. tit.

¶ Adde (pcedenda) quod octo requirunt que debent torturam pcedere de ob. dicti. et. de. de. p. in. ad. d. i. h. v. b. c. p. l. c. Et de materia questionis sine tortura: vide v. s. ad v. i. m. u. c. e. l. i. in. quadam repetitio. et sic incipit sequitur que dam v. i. l. c. p. o. s. t. a. in. s. i. n. e. b. i. c. u. l. a.

rii Joan. sab. ¶ Item sedo quod pcedat (iudicia) v. i. similia: et presumptiones vehementissime: et fama que multum opat ut not. C. l. si. C. de questio. facti. l. h. in. p. n. l. v. n. ¶ Item in ea casu. l. edictum. ff. de questio. l. de minore. S. tomé. ta. eo. tit. l. scur. C. de fat. et circa ista materiam et que sunt iudicia sufficientia ad torturam not. Barro. l. qui sine. ff. de questio. l. sanctio. l. e. sum. ff. de penis.

¶ Adde (indictis). Quid si alijs fuerit tortura nullis vel non idoneis iudicibus pcedentibus: nunquid valeat sua pfectio. die non etiam pfectus pseueraverit. l. diuus. S. et. q. b. ff. de quest. et l. maritus eod. ar. l. i. i. et iii. C. si. et. fal. infiru. Et vide Jo. sab. i. suo brenario in repetitione que intitulatur. Sequitur quod in fine libri. col. vij.

¶ Item tertio ser. quod mulier que est fragilis nature non ita de facili debet questionari. ar. l. i. i. i. m. de in. offic. testa. l. de ferre. in. p. n. c. i. p. o. ff. de iure iur. a. potissime si sit pgnas que tunc differenda est questio. ut l. p. g. n. a. t. i. s. ff. de penis. et no. l. i. m. perator. ff. de statu. h. o.

¶ Item quarto dignitas vel personae (status) de qua non est verisimile. ar. l. nullus. in. si. C. de afflor. l. nullus. C. de his qui nota. infra. et l. milites. de questio.

¶ Adde (status). An milites armati vel celestis militie iudices advocati et consiliarii possunt torqueri. vide in re. q. incipit sequitur quemdam in. si. b. c. u. i. a. r. Jo. sab. in. col. p. e. n. et. ff.

¶ Item quinto eras: quod impubes non est torquendus ut no. l. de minore in. p. n. et. l. et. libero. ff. de questio. facti. l. i. S. impubes. ff.

ad filley. ¶ Nec sibi ille qui est etatis decrepitate vel defectu etate. vt. l. iij. §. cognoscit. ff. ad filley. vel sal. tē debet eis leuioia inferri toamta
 ¶ Et sexto est p̄sideranda q̄ta se habuit ridendo: et vtrū reperiat p̄rarins aut vacillans et. iurta. l. 9. de minore. §. tormēta. ff. de questio iudex debet iserere in p̄cessu cū qua trepidatione vacillatioe r̄ formidine re^o locur^o est. q̄ istud facit indicij bonū vel malū: vt dicit Bar. in ea. l. d. minore. §. plurimū.
 7 ¶ T̄tē septimo cū quib^o cōuersatus est et in quo loco. nā mala cōuersatio est mali operis indicij: vt. ff. de admn. tuto. l. si p̄les. §. assidue. r̄ mala cōuersatio ille q̄ erat bon^o efficit p̄uersus. vt. ff. de edili. edi. l. ediles. §. habeat. r̄ c. re colentes. de ca. mo. r̄ fin. varietatem locorū varie p̄sumitur: p̄ecture. vt. l. si. c. si mā. ita. fue. alie. r̄ ff. de penis. l. aut facta. §. veniēt.
 ¶ T̄tē octauo si erat inimic^o illi^o q̄ fuit occisus vel offensus: q̄ tūc est p̄sumptio culpę. vt. l. iij. §. si. ff. de adi. re. r̄ ff. de his q̄. vt. indig. l. si inimicitie. r̄ ff. de q̄ti. l. i. §. q̄ōne. r̄ maxime si p̄barit mine facte de recenti iurta. l. i. cum ibi not. c. si quis impera. maledic. erit. et. l. fin. ff. de supel. leg.
 8 ¶ T̄tē nono si talia de q̄b^o inculpatur aut peiora facere q̄ntit̄. r̄ si alē de pari crimine vel maiori obtinuerit remissionē a p̄ncipe. ar. l. defertor. §. is qui. ff. de re milita. r̄ l. nō oēs. §. a barbaris. co. ti. r̄ l. quocūq̄. §. q̄. ff. de suspē. tit. et gestis em̄ p̄teritorū tractam^o p̄sentia. C. de p̄nci. agen. in reb^o. l. si. ff. de i. no. l. i. iue possidetis. C. de p̄ba. et mala em̄ p̄tuetudine non modica inducitur p̄sumptio r̄ su-

spitio. vt. l. vel vniuersorum. ff. de pig. ac. l. qui semises. §. si. ff. de vtr̄. ris. c. de illo. de pigno.
 ¶ T̄tē decimo si fuit in sua p̄tē v̄t facie eis illud crimē cōmittere iurta. l. famos. ff. ad. l. iul. maie.
 ¶ T̄tē vndecimo si se occultauit vel absentauit statim post cōmissum crimē. q̄ hoc inducit p̄sumptionē non modicam: vt in aut. de exhi. reis. §. si vero. colum. v. et. C. de affesso. l. consiliarios.
 ¶ T̄tem duodecimo si visus est testes corumpere. argu. l. i. §. in sumine. ff. de hu. r̄ ne quid. §. c.
 ¶ T̄tem r̄ super istis r̄ alis q̄ p̄tē monere sim iudicis est bh̄ r̄ diligēt aduertendū q̄ p̄teriq̄ et vi tormentorū cōpellunt falsum dicere. vt. ff. de penis. l. aut dānus. §. si. facit. l. milites. r̄ l. cū cognitio. alit. C. de quest. r̄ d. iudex quocare cōsiliū et p̄cedere iurta ip̄s^o cōsiliū opinionone: vt. nō. l. consiliarios. cū sua glo. ff. de p̄. iud. r̄ l. i. postulatuerit. §. q̄stionem. ff. de adulte.
 ¶ T̄tem si delat^o v̄tiro r̄ sine q̄stione p̄fessus est crimē nō statim damnādus est: r̄ maxime si crimē nō sit de se notū aut certum: si in eo q̄ p̄fessus est possit considerari simplicitas vel pusillanimitas: et si sit possibite inq̄rendū est sub certo de crimine p̄missor: de circumstātijs r̄ vtrū p̄ueniat cum p̄fessio in illi^o. Et itē poterit interrogari vt p̄ter de p̄ueniantia vel variatione r̄ finalit̄ debet adduci ad iudiciū: r̄ ibi corā iudice r̄ assistentibus lecta cōfessione sua p̄terit illā esse verā: r̄ statim reducit ad carcerem: r̄ fm̄ opinionos affisētium vel consiliū iudex tradit vel tradere facit carnifici iudicādo: q̄d de eo agere debeat nullā sup-

hoc proferendo suam iurta. l. i. §. diuus. §. q̄ōnā. r̄ §. si es vitro. ff. de q̄ti. l. iij. C. de custo. re. r̄ l. iij. C. quorūnt appel. nō reci. r̄ vide Cy. l. si. ff. de q̄ti. eo q̄ non sit danda suā. not. l. iij. C. q̄ testa. face. por. r̄ l. si. ff. de his q̄ mo. sibi cō. Et super hoc not. ea que dicunt ter. r̄ glo. c. f. de cōfessis. r̄ l. p̄uinciarum. C. de ferijs. et. l. i. C. de sal. mo.
 ¶ T̄tem interdū debem^o inchoare q̄nem seu tormenta s̄ illum q̄ magis suspectus inuenit interdū ab illo qui est debilio. vel aliquo ex quo est inuicibile q̄ veritas citi^o hauriet vel extorquebitur: iurta ea que habentur. l. i. §. habenda. ff. de quest.
 11 ¶ T̄tē victi et dep^o vni^o testis integre fame facit sufficiens indicij ad tormēta r̄ maxime cū fama publica: vt. no. glo. r̄ Bart. l. i. §. idē conuello. ff. de quest. l. si quis. C. ad l. iul. maie. l. maritus. cū ibi notatis. ff. de quest.
 12 ¶ T̄tem q̄d pōt reiterari: r̄ potis sime si supueniant noue p̄ecture vel p̄sumptiones fm̄ q̄d astutus: r̄ prudēs iudex decreuerit sciendum vt veritas eluceat: r̄ ne delictus remaneat (impunitum) q̄ vix aut nunq̄ pena corp̄alis infigitur nisi illi qui est vicinus r̄ cōfessus. not. l. vnus. ff. de quest. et. l. i. §. diuus adrianus. eod. titu.
Adde (impunitū) q̄ crimē nā nō debet remanere impunita: vt. l. ita. vulnerat. §. si. ff. ad. le. aq̄. Et ibi vni^o dico q̄d mēttue temp̄ inherebit q̄ faciet: r̄ tibi p̄noxio: q̄ si iudex dimiserit mactefactorē impunitum d̄z puniri ea dē pena qua malefactor. ter. e. singul. in. l. h. in. vi. vide Jo. fab. C. ne sanc. baptis. nam etiā in. coite-

tride malorū ira dei placat. v. c. ff. q̄. r̄ iij. q̄. iij. Et minster dei est q̄ facit iurta. r̄ iij. q̄. v. c. q̄. malos.
 ¶ T̄tem si ille q̄ cōfessus est accusauerit aliosq̄ tanq̄ coplices criminis nō p̄pter hoc illi sunt capiedū vel saltē torquendū: nisi succedat alia indicia r̄ adminicula p̄bationū inducit t̄m p̄sumptionē modicā vel nō modicā fm̄ qualitate p̄fessionis: r̄ si ille q̄ est cōfessus p̄fenerauerit v̄tē ad mortē: et de hoc not. C. l. i. c. de accu. r̄ l. repe. ff. de quest.
 ¶ T̄tē ille qui est cōfessus crimine in tormētis nunq̄d pōt de alio crimine interrogari: cōsuetudo est q̄ fisci p̄ter de eo aliq̄tū p̄ informatione: quā cōsuetudinē approbat Bar. in materia ista. r̄ facit illud q̄d habet in aut. vt. iudi. sine quo. sup. §. oportet. colum. ij.
 ¶ T̄tē si delat^o r̄ incarcerat^o offerat se p̄baturū suas defensiones: audicā^o est anq̄ p̄cedat ad v̄tēriora si de facili hoc fieri possit: h̄ em̄ agit de dāno irreparabili: r̄ p̄ hoc facit. l. ij. ff. de appel. reci.
 ¶ T̄tem si testis productus in cā criminali vacillet vel p̄uentiar^o r̄ confiet iudici et casus erigat potest torqueri: vt dicit Bart. l. ex libero. ff. de quest.
 ¶ T̄tem potest produci testis profratre cōtra fratrem r̄ sic de alijs in quib^o est par cā affectionis vt. no. l. reus. in. p̄ncip. ff. de quest.
 14 ¶ T̄tem si ipse p̄tetur crimendū dicitur ad tormenta vel in cōspectu tormentorū dicitur illud se cisse eorū metu seu formidine ar. l. i. §. ex incendio. r̄ l. p̄dins. ff. de iucen. rui. nauis.
 ¶ T̄tē ille non d̄z cōsiliū q̄ est in casu dāno r̄ consequens illud q̄d

De penis de furtis et alijs delictis.

1. Latet vel promittit non valet ac si esset in carcere. no. glo. l. neq. §. ff. de verb. signi. i. i. l. q. in carce. 16 rem. ff. qd. na. gen. servitu. tis est non posse libere abire vel recedere iurta. l. ij. ff. de lib. do. erbi.
2. Item si iudex illi qui est incarcerat fecerit ponere in tormentis et vi tormentor. motu. e. forte eo q. erat antiqu. vel vilitudinari. vel alio ipse iudex p. uadus est officio r alias puniendus si ob dolium aut culpa hoc enenerit. vt. no. l. grac. cus. c. ad. l. i. i. de adul. r. Barto. l. questionis. ff. de. que. cri.
3. De penis de furtis et alijs delictis.
4. Summarium.
1. Unicum furtum committens an suspendi debeat.
2. Condamnatus ad penam publicam efficitur infamis.
3. Latro famosus et homicida qua pena veniant puniendi.
4. Qualitas personarum et circumstantia rerum sunt in punitionibus consideranda.
5. Pena mortis naturalis vel civilis importat bonorum confiscatione.
6. Dos mulieris ad morte codenatate cui veniat assignanda.
7. Morte rei cesset extinctio delicti.
8. Bona confiscata propter crimine non p. uilegiati cedat dno repositi.
9. Notarius falsum officis iurim qua pena veniat puniendus.
10. Occiso vno in rixa an ocs teneat.
11. Aggravantia delicti sunt in punitionibus consideranda.
12. Actio penalis an transeat ad heredes vel successores officiales.
13. Partibulo suspendendus si a puella requiratur vt matrimonio iungatur an debeat liberari.
14. P. adari sine excedis in punitione

15. Restitutio et indulgentia differat. Affectus non puniatur nisi sequatur effectus.

16. Uoluerit coire cum meretrice a impune liceat.

17. Codenatio ad p. petuos carceres an dicatur pena capitalis.

Ciendit est q. p. p. mo furto. i. p. illo p. quo nup. cap. i. ple. qui furatus est ea q. sunt modici valoris r ad victum necessaria no. propterea debet laqueo h. spedi imo misericorditer est agendi cu. ea. no. em. g. adis e. culpa cu. q. furar. fuerit. iur. est vt. e. iur. impleat ai. am. puer. vt. c. fact. c. i. q. s. pp. t. necessitat. de furtis. et. si vno co. t. p. res. plures iurans fuerit. iura. dicit. vnu. furtum. leg. plures. sint. co. t. r. at. i. d. s. vt. no. l. eum. q. §. id. dicit. r. l. v. i. g. r. i. t. e. r. in. pun. ff. de furtis. q. n. ante. quis. po. furto. sit. dign. vel. no. dign. morte. not. Bar. l. capitalium. §. famofos. (ff. de penis.)

Adde (ff. de penis) p. ex. p. t. d. i. d. e. p. t. i. s. m. a. t. e. r. i. e. r. g. d. r. o. q. u. a. p. e. n. a. p. u. n. i. t. i. d. e. b. e. a. t. f. u. r. g. l. i. i. i. i. a. u. t. s. j. n. o. n. o. i. u. r. e. i. n. v. e. r. b. o. c. a. s. t. i. g. a. b. i. t. u. r. d. i. c. i. t. q. u. o. d. d. e. b. e. t. f. u. s. i. s. i. b. i. c. e. d. i. p. e. r. t. e. x. i. b. i. d. n. i. s. i. t. s. i. g. n. i. s. l. a. t. r. o. q. d. s. c. o. n. s. e. n. i. t. f. u. r. a. r. i. q. d. e. b. e. t. f. u. r. c. i. s. s. u. s. p. e. d. i. l. c. a. p. i. t. a. l. i. u. m. §. f. a. m. o. s. o. s. v. b. i. d. e. p. e. n. i. s. v. b. i. B. a. r. I. d. e. n. o. g. l. o. f. f. i. l. i. j. q. i. i. c. s. i. q. u. i. s. f. o. r. i. t. u. d. i. m. e. E. t. n. o. q. i. n. s. i. g. n. i. s. v. e. l. f. a. m. o. s. u. s. l. a. t. r. o. d. i. c. i. t. u. r. i. l. l. e. q. u. i. c. o. s. u. e. r. i. t. f. u. r. a. r. i. s. e. e. t. i. a. s. i. c. l. a. m. s. i. t. h. p. l. u. r. i. e. v. t. B. a. r. i. n. d. i. c. §. f. a. m. o. v. b. i. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. g. l. o. f. i. b. i. p. o. s. i. t. a. e. s. s. e. v. e. r. a. q. u. i. c. o. n. t. r. a. i. p. s. i. l. l. o. r. a. t. i. b. u. s. i. n. f. a. m. i. a. A. l. i. j. a. u. t. e. m. t. e. n. e. t. c. o. n. t. r. a. r. i. u. m. v. n. d. e. p. o. c. o. n. c. o. r. d. a.

De penis de furtis et alijs delictis. Fo. c. ff.

1. q. reperit sur simplex item sur famosus. ite. latro simplex vt vide bene p. Bar. l. repetitio illi. au. l. nono iure. C. de seruis fug.
2. Item condemnatus ad penam morale publice sustinendam est cit. r. infamis: r. quis potest de infamia dispensare no. Bar. l. infam. ff. de pu. in.
3. Item famosus latro est laqo suspedi. vt. l. capitalium. §. famofos. ff. de penis. de pace tenenda. §. siqs. l. sen. similiter ille qui commisit homicidium vel aliud capitale crimen non p. uilegiatum pro sortilegio vna cum homicidio facto per sortilegio insigeda est pena ignis. vt. l. nullus. r. l. fin. C. de malef. ille autem qui falsam monetam fabri cauit debet in oleo r aqua suffocari seu buliri qui commisit proditorem contra principem vel re. publicam debet decapitari r corp. in partes diuidi. hinc est q. latrones publici insidiarios itinez r de populi locis agrosi debet indolare laqueo suspedi. q. p. hoc multoz sal. r incolumitas pcurat. vt. not. l. p. uinciaz. ff. de. C. de ferijs. nec tales gaudet immunitate. vt. c. l. de homici. c. fi. et ibi no. de immu. eccl. r melius c. inter alia. eo. ritu.
4. Item qui emit venenum vt aliu susfoctare r dedit sed alio no est mortuus: qua pena sit puniendus. no. l. i. in fi. r. ibi Bart. ff. ad. l. p. p. e. y. a. m. de paricid.
5. Item que sunt illa que debet mouere iudice ad puniendum delinquentem maior vel minor mita vel temperantia. primo ad puniendam mouent duo: scz atrocitas delicti frequentia seu q. consuetudo in oppositu mouent ea que sequitur scilicet iuu. r. tenec. r. dignitas. igno.

rantia facta inconsulta. rei publice vtilitas vt no. Cy. l. i. seuerior. C. ex q. cau. irrog. infra. r. no. etia. s. i. p. i. a. i. n. t. i. t. u. d. e. q. u. e. s. t. i. o. n. i. b. u. s.

6. Item qualitas psonarum et circumstantia reru est potissime consideranda iurta. no. l. meru. C. de his que vi metus ve. cau. sunt.

7. Item que pena sit pro incendio imponenda no. l. data opera. C. de his qui accusa. non possunt.

8. Item an punitat ille q. dormiendo aliu interficit vel vulnerauit no. l. pena. ff. ad. l. pompe. de paricid.

9. Item si qs. accuset aliu de crimine illo requirite ambo dnt incarcerari et ambo relaxari cu. cautione r maritime tenetur accusator dare cautione: q. si eductur de falsa accusatione non punit penatationis: sed emada est arbitraria r codenabit ad iniuriar. interesse partis: r dicit pena vel emada arbitraria co. quia excedit. fr. r. q. iudex eam arbitratorum cum equitatis temperamento.

10. Item not. q. no. solu. qui offendit vel iniuriar. facit est emendabilis. dno vel p. p. o. s. i. t. o. r. sed r ille qui mandauit vel opem tulit vt no. l. non. solum. ff. de iniur.

11. Item nuquid pro pluribus percussionibus et vulneribus factis in persona vnus vel in personis pluriu debeant plures emede pecuniarie vel vna ratiu: q. facit p. vel contra illu. q. habet officiu. p. p. o. s. i. t. u. r. ad. firmam. sup. hoc no. Bart. l. i. gemina. ff. arb. sur. c. e. l. i. n. i. q. d. ff. de p. i. u. a. v. e. l. l. a. p. d. l. a. b. a. n. e. m. §. c. o. n. i. u. i. c. i. j. ff. de iniurijs.

12. Item in casibus pro quibus infligitur pena mortis vel mibi mitatio r deportatio perpetua si u. bannu. bona ipsius sit ipso facto

confiscata. iuxta. l. j. r. l. ff. de bo. da. q. quis de iure nouo secus. vt in aut. bona dānator. C. eo. tit. ff. ius antiquo seruatur. In crimine uo lese maiestatis aduersus principes in pmo capite. vel re publica in secundo capite. vel aduersus deū. 2. potissime in crimine forislegij bona sunt ipso iure p̄ficata a die cōmissi criminis. ita q. post mortem delinquentis pot. qri. 2. agi de crimine rōne bonorum. 2. p. cō alienata post factū crim. en. reuocatur. vr. c. cū sim leges. de here. l. vj. l. er. iudiciali. ff. de accu. no. l. fin. ff. ad. l. 8. iul. ma. l. donaciones. §. p̄fecte. et l. post factū. ff. de dona. idē. de eo q. se occidit. 2. no. Barto. l. ff. de bo. eo. q. mor. sibi p̄sel. no. l. imperator. ff. de iure sit. Sec. si fuerit relegatus. vel bānit. ad tps. certū. vr. no. Cy. in aut. bona dānator. C. d. bo. profcrip. 2. an. iudex possit aliquēz bānire retenta dñi reuocatione. not. l. sine p̄finito. ff. de penis.

¶ Item si mulier ob crimē mer. rit. cōdenata ad mortē nunq. dōs debet confiscari 2. publicari. no. l. quinq. legibus. in. ff. de bo. dā.

¶ Item pone video q. quidā uult interficere aliu. et non (prohibiti) an teneat. 2. qua pena. an debeas me interponere. 2. Bart. l. culpa caret. ff. de regu. iuris. 2. no. supra de iniurijs. §. item si video.

Adde (prohibiti) q. ille q. p̄t. aliu. defendere. 2. negligit. r. est culpe. 2. videt iniuriā. 9. tē fouere. ter. est summe not. in. c. delictio. in. ff. de sen. er. com. in. vj.

¶ Item si quis adionatur cotam indice 2. pio crimine in casu bān. n. et ipse moitur pendente processu forū enascitur 2. pena ex. rin. gunt. vr. l. p̄sides. §. sed. 2. papinia

mus. ff. de requir. reis. ¶ Item si bona p̄ris ob crimē sunt confiscata. 2. p̄ his ins. sufficit qd. habebat in bonis filij nō em. cipari. qd. verū est patre uinere. q. fuit bānitus p̄petuo vel con. nar. ad carcerē. sunt p̄ficata. 2. p̄ his ins. sufficit. qd. verū est pa. tre uinere. vt. q. bānit. p̄petuo vel p̄denatus ad carcerē p̄petuum. 2. ecēnsero. vt. not. Bart. l. si postula. uerit. §. de eo. quog. ff. de adult. l. si finita. §. f. na. de p̄ctigalibus. ff. de dam. infect.

¶ Item aduertēdū q. qñ bona cō. fiscant. p. crimine nō p̄uilegiatur. illa spectat ad dños in qñ iurisd. ione sunt situta. etiā dato q. p̄. cessus fuerit corā dño senescallo agitur. vr. l. ff. C. de exact. tribu. l. r. no. l. cū. q. C. ad. l. cor. de sicu. l. j. C. de p̄scrip. l. ex. facto. ff. de here. insti. Sec. in casibus p̄dictis qui sunt casus p̄uilegij. vt. dictū est. hoc facit. l. p. e. ad. l. in. ma. ff. eo. tit. l. si autē. §. si de uerigalib. ff. de dā. infec. not. in. c. postula. ff. de fo. cōp. 2. Bart. l. cunctos populos. in. ff. C. de sum. trini. 2. fide. ca.

¶ Item si q̄s eritit fideiusor. p. s̄lo. q. accusat de crimine et fuit telar. 2. a carcerē postea abijt. fugit. debet puniri. cū iur. 2. nō criminat. maxime si nō p̄sensit fuge. dato q. sit obligatus / corps pour corps. auoir pour auoir. 2. de hoc not. l. ad cōmētariem. C. de custo. r.

¶ Item si notari. fecit saluum in. strumentū qd. tñ de se. est nullum. nunq. d. tenet crimine falsit. 2. in. teste. no. l. j. de sepul. vi. oia. 2. Bart. l. j. 2. §. si quis legatum. ff. de sa.

¶ Item si ille q. aliquē vulnera. rit. 2. postea ex. interuallō tps. mor. rit. an. debeat puniri. vr. de occis.

uel d. vulnerato. s̄mo inspicid. est animus q. probatur p. cōiectur. 2. ras. ratione act. amicitie. vel ecō. trax. no. glo. l. j. C. ad. l. cor. de sica. secūdo q. vulnere si sit letale seu mortiferum aut nō. iuxta. l. q. occi. dit. §. si. 2. l. ex. plagis. in. p̄nc. ff. ad. l. 2. q. l. respiciendū. §. delinquit. ff. de penis. Tertio ex. tempōis distā. tia 2. operatione. vr. c. h. de cle. p̄. cusc. ad. audientiam. de homici. 2. glo. l. vñ. C. de emenda. seruorum.

¶ Item aggressor tenetur de occi. s̄o. de uulnere. de rapina aut tur. to. etiam dato q. constet q. aliquis. et. complicitibus hoc fecerit. 2. quid. econtra. nunquid. et alii teneant. tur. not. l. quoniam multa facino. ra. C. de v. pu.

¶ Item si aliquis in rira. vel coadu. nario consilio fuerit occisus. vtrum. (oēs) debeant puniri. vr. de homi. cidio. an. ille solus qui est letaliter. vulnerauit. no. Bart. l. si in rira. ff. ad. l. com. de sica. Quia interdum. p̄nis puniunt qui opē dedit. q. p̄n. cipalis. ad. exēplū. de filio qui opē. prestuit. vel mandauit interficere. patrē. vel marem. 2. alias secūdū. qualitates 2. circumstantias adhe. rentes delicto 2. personis. vr. dicit. Barto. notabiliter. l. is. q. opē. ff. de. fur. l. hūri. §. opem. 2. l. qui seruo. in. p̄n. 2. §. item placuit. eo. tit.

Adde (omnes) si aliq̄s fue. rit occisus in vna. rira. ubi plures coadunati erāt. nec. appareat cui. ictu. occisus fuerit. oēs. teneant. gl. in. l. si in rira. hic. alleg. dicit. q. sic. glo. tñ. in. c. signifi. casti. extra. de homi. videt. innuere. contrariū dum dicit. nullū. teneri. cū. factus sit nocentē. absolui. 2. q. si. q. hoc. est. altercatio. inter. alii. quos. scribē. Dic. fm. Ange. in. d. l. 12.

quis in rira. q. iste. glo. nō. sunt. co. trarie. imo. oīno. diuerse. nā. in. glo. c. signifi. casti. ponit. qñ. vnicus. fuit. p̄cussor. 2. vñ. tñ. vñ. hō. iem. in. teremir. 2. sic. p̄t. vñ. dñi. dñi. hō. mī. cidā. 2. tñ. verū. est. et. quo. nescitur. occisō. omnes. absoluit. 2. vera. est. illa. glo. Sed. ubi. cōstat. oēs. p̄cussō. se. cōstat. oēs. esse. culpabiles. 2. idē. oēs. puniunt. et. quo. nescit. cuius. ictu. perierit. 2. sic. loquit. ista. glo. vera. in. isto. tñ. casu. vltimo. contra. cōsultit. Alex. cō. v. incipi. vñ. p̄. cessu. in. v. vol.

¶ Item ad. insligēdam. penā. cor. poralem. 2. etiā. pecuniariā. aliq̄s. debet. considerari. q. aggravat. aut. minuit. delictum. i. q. forefactum. p̄mo. statū. illius. q. pass. est. iniur. riā. seu. dñum. si. offensus. fuerit. in. p̄p̄ia. p̄sona. 2. si. ille. est. officari. domini. 2. s̄. r. stat. us. illius. q. forefec. cit. vel. delictum. commisit. delictū. potest. toqueri. in. dedecus. sui. offi. cij. vel. stat. seu. dignitatis. magis. est. puniēdus. l. quēdā. ff. de. penis. Si. autē. pena. est. pecuniaria. ma. gis. est. puniēdus. dines. q. pau. 2. vt. l. pedus. §. j. de. incē. rui. nauis. et. no. Cy. l. nemo. C. de. sa. san. ecclē. 2. Barto. l. quēdā. alle. Secundo. de. bet. cōsiderari. loc. delicti. tps. 2. ani. mus. qui. p̄sumitur. ex. modo. 2. qñ. tate. facti. vr. l. qui. alienum. §. i. i. a. crū. ff. de. furtis. q. volūtas. 2. propo. s̄itū. 2. Tertio. qualitas. 2. cōsuetur. do. delinquentis. vr. in. illo. q. est. famo. sus. laro. bene. gram. p̄nitur. qui. vulnus. intulit. cū. p̄posito. occidē. di. vr. l. lege. iul. el. j. ff. de. vi. pu. 2. l. si. q̄s. ff. ad. l. com. de. sica. quō. scies. m. p̄posito. delinquentis. no. Bart. l. j. §. diu. et. l. diu. 2. l. q. sedē. ff. ad. l. cor. de. sica.

¶ Item nūquid. actio. penalis. del.

Quia successores in beneficio no.
 Barto. l. i. ff. de accu. 3. no. c. i. de
 rap. c. cū dilect. de ordi. cogni. no.
 l. fluminū. §. ad hūc. ff. de os. infec.
 ¶ Item si p̄clat^r delictū cōmiserit
 nō p̄nat^r re sua nisi q̄dū uiuit ipe
 p̄tatus. z de hoc est tex. notabilis.
 c. fi. q̄ incipit. item si cleric^s. de ca.
 corrad. li. fen. no. l. i. iubeat^r nullas.
 C. de sa. san. ec.

¶ Item iudex ad quem est remissus
 malefactor nō debet iudicare per
 p̄cessum agitatū corā primo iudi.
 ce h̄oz de nouo inquire. vt. l. vi.
 ff. de custo. reo. q̄ hoc. §. i. vt
 ro crime. in aut. de sancti. epif. col.
 ¶ Item in titu. de iudicibus.

¶ Item si seruus regis delinquat
 etiā officia dō iudex ordinarius po
 test eum punire. ar. eorum. q̄ dicit
 Cy. in aut. qua in p̄uincia. in. q. fi.
 C. vbi de cri. agi opor. quod domi
 ni tñ curie parliamenti z officiarū
 regij illud sentiūt vt a pluribus vi
 citur q̄ cedit in graue iniurie de
 trimentum.

¶ Item qui sciēter recipiunt et
 exponunt falsam monetam sunt
 puniēdi extra ordinarie nō tñ pe
 na falsi nisi essent iurati z expti in
 hoc no. Bart. l. lex come. de falsis.

¶ Item si seruus capiat furem
 et alijs precipiat vt auxilientur.
 et alter renuat si sit clericus solut^r
 non solutus nō tenetur et obedire
 alias secus z pro inobedientia est
 emēdabilis z forte emēda est arbi
 traria: z potissimē si pp̄ istud ille q̄
 delinq̄t euaserit man^s seruitentis.
 no. l. liber homo. i. p̄n. ff. ad. l. aquil.

Adde (Furem) quid si ser
 uens vel quis alius
 fuerit missus ad capiēdū malefac
 torem an possit eū interficere si se
 defendat sic h̄z 3o. fab. l. i. si fern^o.

C. de his q̄ ad ecclē.
 ¶ Pro eius dicto de tibi rei. satis
 rōmūdū in l. quādamodū. §. magi
 stratus. ff. ad. l. aquil.

¶ Item seruicēs tenentur reue
 rare procuratorū aut gressario ap
 pellationis inobediētiā z rebel
 liones sibi factas: z hoc sub pen
 emēde z p̄natiōis: nec suffice
 ret hoc facere soli norario vel sub
 stituto. z pro hoc fact. l. indicasse.
 ff. de ver. signi. z dicit Bar. in l. lex
 comelia. §. fi. C. de inur.

¶ Item in aliquibus partib⁹ ser
 uatur q̄ si puella illum qui eodē
 natus dicit ad patibulum requi
 rat vt eū eo matrimonialiter co
 pulset q̄ traditur ei: z isto modo il
 le euadit mortem quod est cōtra.
 l. commissum. C. de adulte. l. si er
 cā. §. papian^o. ff. de mino. l. i. §. fi
 nali de questi.

¶ Item si seruus regi⁹ vel cō
 mmissarius a rege vel curia parla
 mēti de p̄ntatus abutitur vel ex
 dit fines mādari: correctio spectat
 ad regē vel eius iudicem cui dir
 git^r causē cognitio vel ad curiam
 predictā aliud si trāseat in specē
 criminis vel delicti: quia ordina
 rius possit eum punire vt no. Cy.
 in aut. qua p̄uincia. C. vbi de cri
 mi. agi op. pro hoc. l. q̄ promulga
 tis. C. de offic. p̄ec. z ibi p̄ Joannē
 fab. hoc in contrarium videtur sa
 cere. l. inofficose. C. de offi. recto.
 p̄uoin.

¶ Item quōq̄ princeps indulget
 crimē commissum z remittit penam
 simpliciter: z tūc remanet iurama.
 vt. l. generalis. C. de senten. pas. Et
 idē quo ad bona si per sententiā
 fuerit cōfiscata vt sit in casu bān
 i: tūc bona remanent fisco: vt. l. i.
 z. ij. C. de senten. pas. z. l. finali. C. de

gen. abo. Si hō bona veniūt ac
 cessorie vt sit qñ delictū mādatur
 executioni z tunc remissa pena bo
 na non confiscantur: quādo autez
 sit indulgentia et restitutio vt sit
 communiter tūc ille ad omnia vi
 detur esse restitutus: vt no. l. j. alle.
 oz. l. fi. co. titulo. Ad ipsum enim so
 lum spectat dare indulgentiam z
 remissionem criminis et maxime
 req̄ris penā vltimi supplicij vel
 mutilationē membri vt no. Bar. l.
 diuus. §. si quis vltra. ff. de questi.

¶ Item scdm̄ (cōsuetudinē) raro
 ponitur affectus nisi sequatur
 effectus saltem criminaliter etiā
 si p̄ctum fuerit ad actum primū
 z quis nō punitur vt homicida nisi
 sc̄t^r fuerit consummatus: sed als
 criminaliter vel ciuilliter secundū
 casus erigit^r z accidētia factum
 aggrauānt vt si fiat insult^r cū vi pu
 blica aut p̄uata z portu armorū
 z si assecuramentum fuerit fractū
 vel saluagardia principis busata
 nunq̄ tñ pari forma est puniend⁹
 affectus quēdamodū z effectus: vt
 no. Cy. l. si q̄ nō dicā rapere. C. de
 ep. z cle. que similiter non seruat
 veruntamē super raptu sunt etiā
 plura considerāda. Primo volūtas
 z ad p̄positū illius qui raptū zmi
 sit: q̄ si hoc fecerit vt eā habeat in
 vxorē dato q̄ filia vel mulier non
 consenserit a principio si postea tñ
 consensum p̄bnerit z ei fuerit in
 matrimonium collocata. casus de
 se nō cōset esse criminalis: z sic for
 te intellet^r qdā doc. quem recitat
 Cy. l. vnica. ij. op. C. de raptu vir.
 in hoc tñ sunt inspicienda eras fi
 lier status partū: an sit dña sui iu
 ris z similia que possunt alleuiare
 vel aggrauare casum: z facti acci
 dentia sunt ponderanda.

Adde (cōsuetudinē) cu. istud idē tenentem
 tit. de accusa. §. j. verū qd sit idē
 fcl. i. fracta. qñ cog. punit. pp. in. c.
 si extra de spōs. Alexā. in addi. ad
 Barto. in. l. q̄ ea mente. ff. de furt.
 Item si mulier ab initio (consen
 sum) p̄bnerit z de eius voluntate
 re consiterit de se nō est puniend⁹
 dñs saltem criminaliter nisi aliud
 obstat etiā quis per dolum aut
 als seducta fuerit: q̄ vbi interue
 nit cōsensu nō cōset esse victoria
 z de hoc tangit Dym. in re. iur. sc̄ti
 z consentienti.

Adde (Consensus) h̄z de
 mar. lingu. lxxij. et
 paul. in cōsil. suo. xxxij. incipiente.
 vīso dicto statuto. vbi consuluūt q̄
 stante statuto q̄ rapies mulierem
 per vim puniatur pena mortis: q̄
 si aliq̄s rapuerit mulierē solutam
 q̄ fuit alias tacta seu deflorata ab
 aliquo non cadit in penam statuti
 que non presuntur q̄ eaz rapue
 rit per vim cū als cōsenserit alte
 ri qd̄ est singulariter notādum. sa
 ciūt dicta p̄ Ang. in. l. q̄ iudicio. ff.
 de accu. z gl. in. l. casti. ff. de sena.
 z in. g. l. in ciuile. C. de furt. Roma
 nus. cons. clxxvij.

¶ Item est precipue z considerādū
 an mulier sit honeste cōuersatio
 nis: quia si sit meretrix viuens iu
 riuose z non vxorata casus de se
 non est criminalis: saltem ad mor
 tem. vt glo. tenet z Cy. l. vnica. al
 leg. de rap. vir. facir. l. q̄ adulteriū.
 C. de adult. z sup hoc sunt notāda
 ea q̄ dicit Bar. l. i. vxor. in p̄n. ff. de
 adulte. l. seruum. ff. de furtis. q̄ si
 meretrix etiā publica fuerit vxor
 rata z vitā ducat honestam: ita q̄
 p̄ muliere honesta habeat raptus
 venit p̄nct⁹ criminaliter z po

De tallijs seu collectis z excubijs z alijs .zc.

De tallijs seu collectis z excubijs zc. 306

thane si hoc fuerit facti in domo
 viri cu violētia z cōtra eius z vros
 ris voluntatem: fec' si se pñtauerit
 in meretricio z satis publice ita q
 maritus hoc scit aut scire potuit
 z pariter secū habitare. Itē etiam
 debet cōsiderari etas Delinquentis
 z opportunitas loci vel temporis: z
 insuper simplicitas vel malicia
 etiā fama q ille est assuetus talia
 aut alia facinora zmittere seueri
 est procedēdū. Item an illa sancti-
 monialis: qz z principaliter offen-
 ditur deus eius spōsus vt no. in iu-
 ribus allega. de rapu virgi.
 18 **Item** cōdemnatio facta ad car-
 cerem perpetuum est pena capi-
 talis vt dicit Bar. l. ff. de pu. iud.
 qd est notāda ppter bona immo-
 bilia cetericor: z psonarū ecclesiasti-
 carum q in hoc casu debēt cōsilia-
 ri dñis epalibus: z an mēbri ampu-
 ratio z vtrū dignitas sit mēbrū vel
 mēbri debilitatio no. ibidem.
 17 **Item** si delinquens diu pmasē-
 rit in carcere et hoc alienada est
 pena corporalis vel pecuniaria. vt
 l. omnes. C. de penis.
 16 **Item** de cōfiscatione bonorū di-
 ctū est. s. eo. titu. sed dato q bona
 pris fuerint cōfiscata liberis refer-
 uanda est legitima de iure nisi in
 crimine lese maiestatis. l. diuus. s.
 in. portionibus. ff. de bo. dama.
 Dy. reg. indulgum. de re. in. li. vi. z
 Cy. l. facimus. C. de nup. l. si finta
 s. si de vectigalibus. ff. de dāno
 infec. de cōsuetudine cōtrariū ser-
 uat in omni crimine.
 15 **De tallijs seu collectis et excu-
 bijs z alijs impositionibus.**
 14 **Summarium.**
 13 **Tallia** cultibet est secunduz
 suam facultatem imponenda.
 12 **Princeps** potest et necessitate col-

lectam imponere.
 Nobiles nō contribūnt in tallijs.
 Clerici pro eminenti periculo co-
 guntur ad excubias.
 Pñilegiuz exemptionis a tallijs
 allegans audiendus est.
 Dominus potest quatuor modis
 in subditos talliam habere.
 Nobilitas nobilitat virenz: z eodez
 pñilegio vitur cum viro.
 8 **Remētas** solnere tallis pñiunt.
 9 **Nobilitas** multipliciter pñiderat.
 10 **Nobilitas** naturalis que dicitur.
 11 **Nobilitas** politica seu ciuilis q sit
 12 **Nobilitas** qualiter probetur.
 13 **Nobilitas** a pñcipe data perditur
 per non vsum.
 14 **Nobiles** z viri ecclesiastici sunt im-
 munes a solutione talliarum.
 15 **Subditi** tenentur ad excubias in
 locis vel castris dominorū suorū.
 16 **Foenses** se ad aliquam ciuitatez
 retrahentes tenentur ad contri-
 butionem.
 17 **Filius** z heres soluit talliam quā
 pater soluebat.
 18 **Collecta** nō fit ex bonis totalib.
 19 **Tallie** qualiter diuidantur.
 20 **Obseruantia** in tallijs excubijs et
 alijs impositionibus diuersimode
 consideratur.
 1 **Alle** imponūtur per
 parochias q quelibet
 parochia hz portiones
 suam taretā per illos
 q sunt ad hoc deputa-
 ti: z demū aliq de parochia ad hoc
 electi vel commissi per thesaura-
 riū diuidit eas sup singulos de pa-
 rochia fm cuiusqz facultates: z
 fore potat se for. ble. i. p. solido z li-
 bra: vbi aut est cōsular' miles faci-
 citur. z sup his no. q dicit Bart. l. ne
 quid. ff. de incē. rui. naustra. l. iij. s.
 actor. ff. de re iudi. z pleni'. l. ea quā

C. d. mulieri. in quo lo. mune. li. p. z
 l. si. ff. de decre. ab ordi. fa.
Adde (Singulos) qz porta-
 tur sem' quod a plur-
 ribus portat. gl. est in. L. actores. de
 eracti. tri. li. p. C. nā dñt etiam ho-
 mines exequari in collecta secun-
 dum facultates eorum vt hic dicitur.
 pro quo d. tibi glo. in verbo p
 equatio. l. facimus. C. de aduoca-
 diuor. iudicio.
 2 **Item** rex vel pñceps p vigē-
 ti necessitate potest subditis tallias
 imponere scdm distinctionē quas
 ponit Cy. l. ad instructionē. C. de sa-
 fan. eccl. p custodia fortificationū
 bona ecclie alienare vt ibi not. ad
 hoc fore de cōsensu triū statū. s.
 nobiliū viroz ecclesiasticorū z ha-
 bitatū ciuitatē z villas regni seu
 patrie: qz ita est fieri consuetum.
 3 **Item** illi qui sunt nobilitate
 decorati z geniti ex nobili p sapia
 z veniunt nobilitatē gaudēt immu-
 nitate nec tenent solnere tallias
 nec contribuere cū popularib' et
 plebeis: z dicuntur vinere nobilitatē
 quādo abstinet ab his que po-
 pulares facere consueuerūt: cuz
 hoc sequitur arma z exercent ea
 q incumbunt z spectant ad statum
 nobilitatis alias nō. z sup hoc no.
 q dicit Bar. l. filius. ff. de leg. z hoc
 saltē quādo pñceps z respublica
 epōscat: qz cessante causa hz tamē
 viuāt ignobiliter vt populares nō
 tamen ignominiose licet perdant
 pñilegium eo tempore: non tamē
 perdunt ius nobilitatis iuxta. l. in-
 genuam. cum sua glo. C. de iuge.
 p fortificatione z repara-
 tione castrorū seu villarum in qui-
 bus inhabitant aut pedia vrbana
 possident. quia pro his possunt ab
 habitantibus collectari secundū

facultate bonorum aut rerū .zc. ve
 no. l. ad instructionem. C. de sacro
 sanc. eccliesis. Et etiaz est de vrbis
 ecclesiasticis quod etiaz tenent ad
 excubias in casu eminentis peris-
 cu li. vt not. l. placet. l. iudem' nul-
 ls. C. de sa. fan. ecclie. z c. p. uenit.
 de immnita. cc. i. antiquis. z in c.
 p. eo. nr. lib. vi. z similiter tenent
 forenses ad reparandos pdictas
 solū. vt. l. nec. C. inco. lib. nor. l. nu-
 merum. s. patrimonioū. ff. de mu-
 ne. z ho. l. filij. s. ff. ad municip.
 non enim viuunt nobilitatē qui
 vendūt oleum et sal. vt no. gl. l. ne
 quis. C. de dignit. li. iij. z l. s. z c.
 neg. nemi. li. eo. li. et no. gl. l. p. ff.
 ex qui. cau. ma.
Adde qz nostris his ipibus
 magna nobilitas ps
 quacunqz sit dignitate decorata
 multiplex mercantie gen' ereret
 vbi gsa marchās de bois: de bleg:
 de vins: .zc. id est gen' qd reipubli-
 ce grauem affert iacturam: et id
 sanū esset z vtile humis no. generi:
 z super istis libe. l. i. ma. p. uenerit
 retur: vtrum autem tales dicant
 nobiles apud mercetipium cogita
 probibetur mercimonio: ex: cetero
 vt inter plebeios et negociatores
 facilius sit emēdi vendendiqz cō-
 mercium: do tibi textum in. l. nobi-
 liozes. C. de commer. et merc. vide
 Baldus de eponētē de multiplici
 genere nobilitatis.
 1 **Item** dñs alte iusticie cui cōpetit
 tallia in qtuor casib' nō pot eam
 erigere nisi a subditis suis. z qz so-
 nēt domiciliū i terra sua: qz ista tal-
 lia est mere psonalis: vt no. Bart.
 l. ea. C. de mulieri. l. quo lo. mune.
 li. p. et ab ea sunt exēpti nobiles z
 viri ecclesiastici.
 2 **Item** z pdicta tallia quatuor cas

De tallijs seu collectis. zc.

sum debet imponi isto modo: qz dominus aut officarius sui debent curare habitates vel maior aut saniorum parte ipsos z eis expone re casum pro quo vult exigere tallijs predictis: qui hostes si petat die sanis d'v'e ad r'ndendum audiedi sunt: z si ad die no copareat z nihil velint prestare nec dicere in oppositum cur no teneant d'ns vel eius iudex pot imponere dicta talliam altero de duob' modis scz in summa totalit' vt c'f'u. vel. c. fracos. se clid' numeru psonaru z earu facultates: z casus exigentis vel pro quolibet cap. xxx. vel. xl. fol. (le fort potat le foible). z ista est summa que confucta est imponi.

¶ Item z si in promptu vel ad die assignata habitates se opponant dicentes q' ad hoc non tenentur forte quia habent privilegium aut copositione audiendi sunt: sicut p'cessus sup hoc in forma debi. alias d'ns potest tallia imponere vt dicta est z compellere aut copelli facere ad solvenda quilibet subdito ru suo: cum pro rata sua z sibi imposta z tarata p' officarios suos in defectum ipsius habitantium.

¶ Item quatuor casus sunt hi scilicet p' militiam: pro filia maritata p' d'ni redemptione si captus est vel fuit ab hostib' z pro transfretatione vltra mare: tres istoz no sunt reiterabiles. alius vero scz pro filia maritanda potest reiterari in personis plurimarum filiaru: sed non in persona vnius.

¶ Item tallia quatuor casuu interdum copetit d'no directo: z hoc tunc constituitur: sed hoc non obsistat quin z ista debeantur d'no iusticia rio de qua loquit Cyf. l. consuetu: ai. c. q' sit h' consue. quia alteri per

alterum zc. Est tam' advertend' q' emp'ireota tenet solvere talliam illam d'no directo pro valore rei tantu quam tenet ab eo d'no iniunctio pro residuo bonoru suorum: et ita separatum separata est ratio.

¶ Item tallia quatuor casuu copetit illi qui habet nudam p'prietate. de hoc no. l. ite apud S. h' vtu tractum. ff. de iniur. z de her. etiam ab eo cui spectat vsufru. v' emolumentu vt vir pro re dotali. iura. l. haecenus. ff. de vsufru. l. neq' s' d' ip'et. re. do. z l. c. de ano. z tribu. li. r. et not. l. quod in vrom. C. de nego. gestis. Idem in parte p' bonis aduenticijs sit: maxime vbi filius moratur cum patre. vt. l. l. hi q. C. de filiis. z quemadmodum pat. p' eis tenet lib. r. filiu th post decessum patris vt heredes ipi: z bona portantes tenent solvere tallia z tributere cu alijs d'no q' sint clerici soluti nisi sint habitati ti vel infra sacros cossi. z de hoc videtur esse casus. z. c. f. clericis. de immu. eccl'e. li. vj. vbi loquitur de ecclesijs z viris ecclesiasticis t'n.

¶ Item vroz militis vel illius q' est de nobilit' p' sapia efficitur non bilis. z ista nobilitas est accidentalis: z gaudet illo privilegio nobilitatis constante matrimonio z p' ea existete vidua: quia vroz chor ruficant radijs virorum: vt. l. l. s. j. et. l. femine. ff. de sena.

¶ Illa aut e naturalis q' a p'fe p'cedit: s'z v'ra q' pdit mulier si fuerit maritata plebeio z ignobili et scatur condicione viri vt. l. femine a. l. mulieres. C. de dignita. l. xij. l. cum te. c. de nuptijs.

¶ Item nobilitas inferiorum non transit ad superiores vt. l. j. al.

De tallijs collectis et excubijs zc. Fo. c.

¶ Item z p' s'onne annoblit la c'pose: sed no econtra nisi habeat dignitatem anneram.

¶ Item ille q' de h'it'ib' q' soluit p' te talie sibi iposita p' residuo non soluto z p' alios debito no bz arre stari nec inquietari vt no. Bar. l. si se no obtulit. in pan. ff. de re iudi.

¶ Item consules no tenent solvere collectas seu tallias no debet duplici onere affligi. glo. l. honore. ff. de muneri. z ho.

¶ Item nec officarij regis v' p'nci pis: et hoc fertur in plurib' locis: de iure tamen tenentur vt. l. acto res. C. de erac. tribu. li. r. consules si recudent v' idebite defferant eno care habitates p' alia imponenda cum sit necessarium potest iudex interponere vices suas: vt. l. f. c. de muner. li. r. z no. l. si se non obtulit. r. obtulit. re iudi. Idem de alijs que spectant ad bonum com mune habitantium necessario vel vtiliter vt ibi no.

¶ Item illi q' renunt solvere p'tez sua tallia zc. pnt capi arrestari z marie ille q' est collector: lapsi t'pore competenti. l. iij. s. actor. ff. de re iudi. z ibi Bar. consules soli non pnt obligare coitate vt ibi h'f. Et d' primo no. Cy. l. c. qui do. ce. pos.

¶ Item erator seu collector tallia ru no tenet solvere d' suo illd qd n' potuit ab aliq' erigere pp' paup' rate aut alias: nec ip'e tenet faire du maynais bo: nisi ipse sit i cul pa ar. l. i. C. arb. tu. z et nisi p'uetu do vel conditio ali' d' iporet vt. l. j. c. vt nullus ex vi. ca. p' alio te. l. xj. z no. l. i. c. de ot agro deser. l. fina. g. mita. ff. de mune. z ho.

¶ Item consules z maior aut sanior pars habitantium possunt illi q' de nouo edificari culus vel incolari

co cedere immunitatem talliaz z alioz oneru zc. saltem ad modicum tempus sed alias non nisi ex iurta cu z spale in medico z filib' ar. l. hi qui. z ibi no. ff. de immunita. l. j. d' decre. ab ord. fa. z. l. quod fell' eodem titulo.

¶ Item est dare nobilitate sp'iale naturalit' z politica: seu civilit'. circa prima ille est z censet esse nobilitas q' est accept' deo. vide. i. regu. ij. c. Quicunq' honorificauerit me: ego honorificabo eum qui autez co t'pserint erunt ignobiles: z Chrys. glo. super mar. cum. in. ij. ca. Com' d' possidet ei que mores fordidant ge nera no clara: quid enim p'suit q' fuit filii' ade. z. ij. s. p' r'it'. Que vti litas in sanguine meo dum decess' do in corruptionem?

¶ Item alia est naturalis cu q's est genitus ex nobili p' sapia: q' et consistit in prosperitate illius que p'nceps nobilitatum: z ista adheret p'ncone conatur aliter sicut ignem durat z extinguitur in infinitu q' d'iu durat posteritas. z d'icpe masculina q'uis glo. l. j. c. de digni. li. r. d'icat q' no protenditur vltra pro: nepote. v' ecclesia. in. r. ca. Beata est terra cui' ver nobilit' est. z glo. ibidem. Nobilitas moribus et gene re super quo dicit B'ego. De hac duplici nobilitate quando altera alteri comparat quasi gema carba: cull' in onamento auro sociatur.

¶ Item alia est politica seu civilit' lis z ista p'cedit a p'ncipe exp'sse v' tacite: z describitur sic secundum d'nm Bar. Nobilitas est qualitas honoris illata p' p'ncipatu tenen te quas quis vltra plebeios hone fms. z inter nobiles accep' ostenditur: z per seips' quis non potest sumere gradum nobilitatis: imo

et vel crimine falsi. vt. l. iij. circa fi. ff. ad. l. in l. ma. not. ea q habentur c. j. de re. iur. lib. vj. sed hoc iure no vltimur.

12 ¶ Itē de quis de posteritate ostēdit vel presumit eē nobilitas. pūmo ex fama z h iur. progenitores reprobant eē nobiles ar. l. j. §. si. ff. de aq. plu. ar. z l. si ar. l. i. §. si. ff. de ba. c. licet ex quadā. de testi. Secūdo ex nobilitate honesta cōuersatione z potissime si ipse z alij predecessores sui gūstauerint portare vestes dūctis vel alias hō nobiles portare cōsueuerūt. Tertio si aliqui sine iure militatō z maxime pater aut alius pater natus: quia de cōsuetudinibus regni militaria habet nobilitate antē annam sicut de iure dicitur carnis comitat. etc. vt not. l. j. c. de dignit. l. xij. Quarto si habeat vel alij supradicti habuerunt castroz seu fortalicij terram cum iurisdictione: atq. et bassa vel feuda et si teneant nobiliter in feudū locum suum z maxime illum a quo dēnotatur. Quinto si habeat arma antiqua z iter nobiles depicta in locis honestis et altis: et maxime in sepulchro.

13 ¶ Itē de ista nobilitas data a patre in psona illi cui cecedit amittitur z nō vsūm z potissime si habeat implicitū vsūm vez cōtrariū. ar. l. j. §. si nūdimis. facit. c. si de terra. z c. accedētibus. de pūm. sed respectu posteritatis cui nūc cum naturaliter adheret psona sicut libertas z ingenuitas nō pōtū p nō vsūm sūmptū nisi pcedat dīctio z sequitur act. cōtrariū z repugnans dignitati vel statui nobilitatis: q scriptio ē ciuili z nō tollitur a sanguinis. l. iura sanguinis. ff. de re. iur. §. si. de legi. og. tu. z 16

de iure na. §. §. naturalia. ff. l. ius agnatiōis. cū ibi no. ff. de pac. l. ingenuam. C. de ingel. cū scimus. cū ibi no. C. de agri. z cen. l. ij.

14 ¶ Itē nobiles z viri ecclesiastici sunt imunes z exēpti a pstatione talliaz non tñ clerici soluti bona paterna aut alia mobilia possidentes. vt. c. j. de immu. ec. l. vj. qd exēpt se loqūtur d habituaris z no. C. p. l. placet. C. de sac. san. ec. qd ergo d illis q nō sūt viri religioi habitū z ordine de his q sunt tertij ordinis no. Bar. l. semp. §. quibusdā. ff. de iureiu. sub p. r. c. de fa. sa. ff. ecclie. c. j. de reli. do. Utrū tñ ecclesiastici nō tenent soluere gabellā de fructibus patrimonij vel beneficij. se. de his qd emerit cā negociatiōis vt no. Spe. in ti. de cle. cōiugatis. C. p. l. oēs. C. de ep. z cle. z no. c. si. de vita z hone. cle.

15 ¶ Itē dñs habēscastroz seu fortalicij tpe guerre potest compellere habitantes in sua iurisdictione reparationes in suo castro. est tñ considerandū si castrum est sufficiens in magnitudine et fortitudine p custodia dictozū habitanzū z bonoz suoz z si in eminenti piculo ipsi habitates pnt hēre accessū ad dictū castrū: si magna ē distātia ita q accessus sit eis qm impossibilis ipsi deberēt habere refūgiū in ppinquo: castro z in illo facere excubias z ēt reparatiōes tales vez abbas curiā alias la basse court les eschauguetes les barbacanas les palis: et le pont leuis. In his tamen tenetur cōtribuerē: q hoc redundat principaliter ad suam vtilitatem et in ar. fa. l. i. domus. ff. de vsu. ha.

¶ Itē forenses ppter guerrā rē

tractantes se z bona sua in aliqua villa solatis z muroū ambitu circūdatā tenent ad refectionē muroz z solataroz: hoc secundum facultatem bonoz que ibidē reponūtur licet habeant domos cōiunctas: q illud venit in vtilitatez in quoz: z illi ibidē mora facientes in casu eminentis periculi pnt compelli facere excubias z portari cū hodiam: z maxime nisi alibi predicta facerēt: se. in reparatione viarū vel pōtū: q ad ista tenentur si

18 ¶ Itē cū agit de solutione collectaz dos no censet esse i bonis viri vt est casus. l. lucius. §. de via publicis non tenet soluere tallia regij: q imponit psona p reb. tallit in vsuario q hz i ciuitate pecuniā feraticā: vt no. Bar. l. munernz. §. p. m. omoz. ff. de mu. z ho. p vsūm tñ oia pntia sunt tributaria: z ideo collecta iponit p rebus absolute vt no. Bar. l. libert. ff. ad municipa. l. rescripto. §. si. ff. de mune. z ho.

17 ¶ Itē filius z heres tenet soluere collectas et subire munera publica in loco in quo pater fouebat domiciliū: nisi alibi cōtraxerit domiciliū. vt no. Bar. l. assumptio. §. filij. ff. ad municip. vel si gratia ppetue more ipse cum familia z bonis mobilib. se transfert i aliā pchā nō aut gratia negociationis simpliciter. vt not. l. assumptio. §. maris pcedētib. z l. domiciliū. ff. ad muni. melius. l. lex cornelia. in p. n. prope. si. ff. de iur.

¶ Itē dñs potest cōcedere vni immunitatē collectarū et hoc in sui pteudicij sed non vniuersitatis: ita q dēducitur portio illi. vt no. Spe. etu. de censibus. §. nūc dicē dū. ver. qd si vniuersitas. et se. fac. lantepe. C. de censib. lib. ij. l. va cuatis. C. de decurio lib. p. z est ibi

glosa.

¶ Itē si qd recedat a parrochia post tallia impositam vel destinata ipse tenetur ibi soluere parre sibi impositam vt. l. incola. el. ij. ff. ad munic. est tñ conuetudo vel cōmunitas obseruantia q ibi tenet soluere parre suā talliaz si ibi morā traxerit per annū et diem: non autē i parrochia ad quā se trāstrulit: z plures dicūt q de hoc extē cōstitutiones regie quas nō vidi.

18 ¶ Itē cū agit de solutione collectaz dos no censet esse i bonis viri vt est casus. l. lucius. §. de via publicis non tenet soluere tallia regij: q imponit psona p reb. tallit in vsuario q hz i ciuitate pecuniā feraticā: vt no. Bar. l. munernz. §. p. m. omoz. ff. de mu. z ho. p vsūm tñ oia pntia sunt tributaria: z ideo collecta iponit p rebus absolute vt no. Bar. l. libert. ff. ad municipa. l. rescripto. §. si. ff. de mune. z ho.

¶ Itē no. q si adit. z ps anterior dom. est in vna prochia: z posterior in alia ille q inhabitat tenet soluere collectas i illa parrochia in q adit. dom. situs est vt tenet Bar. l. q cū clau. i. ff. de dā. i. se. facit. l. si cui edes. de le. iij. seruat h cōsuetudo q in parrochia in q habet focum z ignez quia ibi margis continue dicitur habitare.

19 ¶ Item tallie diuiduntur p parrochias z in quibusdā parrochijs cōstitutum est ab antiquo tallias diuidere in duas partes: ita q illi qui morātur in certis locis seu villis soluerūt z soluere cōsueuerūt mediam partem talliarum: et re fidui habitantes in eadem parrochia reliquam mediam: queritur si propter augmentationem vni partis: z diminutionē alterius illud possit et debeat immutari: et forte q sic quia hic non cadit pro

scriptio: nisi precefferit contradic-
 ctio cuius lapsu tringitur annorum:
 et merito quod versus predictus cen-
 setur esse constitutus expulso vel
 tacito consensu habitacionum. et
 hoc civiliter scilicet rebus reman-
 entibus in eodem statu: deo ex
 causa iusta et superuenienti debet
 illud ad status debitum reduci vt
 seruetur equalitas sicut fit i gha
 si cum agitur de diminutione pa-
 rochiarum et similiter in specia
 1. vbi queritur de moderatidē ali-
 quibus singulorum habitacionū iuxta not.
 p. Barr. l. i. c. de mulieri. in quo. l. 2.
 in fine. serui. congruenti. libro. 2.
 20. **I**tem ista ē practica et cōis obser-
 uantia in tallijs et excubijs q̄ ha-
 bitantes in aliqua villa cuiuscunq̄
 status aut cōditionis existat tene-
 tur facere excubias saltē tpe emi-
 ttis periculi: iuxta. c. puenit. cō. ibi
 no. de immunita. ec. et solvere col-
 lectas impositas p̄ refectionē et for-
 tificationē muroꝝ et p̄ custodia vil-
 le seu fortaliciū. iuxta. l. ad instru-
 ctionem. C. de sa. san. eccl.

Item quis alibi moxates q̄ di-
 cunt forses et extranei nō teneat
 subire tallas personales: attamē
 si domū vel aliud edificium possi-
 deat infra villā seu fortaliciū ipsi
 tenentur ad refectionem muroꝝ
 fossatorū et alioꝝ ad fortificationē.
 loci spectantū: p̄ istis faciūt. l. ad
 par. 2. l. oēs. cl. ij. C. de ope. pu. cū
 ibi no. et hoc p̄ virib⁹ singulorū. vt
 tex. loēs alle. Illi vero q̄ nō fouēt
 domiciliū nec domū possident in-
 fra fortaliciū si ibi tēpore immūnē
 tīs periculi trahunt se et bona sua
 et possissime habitates in madamē
 to et iurisdictione loci predicti ipsi te-
 nentur illic facere excubias nisi
 sū nobiles aut viri ecclesiastici et

soluere portionem suā de his qu
 pertinent ad leues reparatōes q̄ si
 perius fuerūt declarate et simili-
 tenentur ad predictas reparatōes
 illi qui in domibus conductis re-
 trahunt et colligunt partem bo-
 norum suorum mobilium secun-
 magis et minus.

De seruitutibus alias de via pu-
 blica et priuata.

Summariū.

Via publica qualitercunq̄ de-
 structa debet per proximū sciendū
 cui merat haberi.

Carēs via ad suū fundū an cogat
 vicinū ad sibi prestandum.

Rimo est aduertēdū
 q̄ si vi et impetu su-
 minis aut als via pu-
 blica fuerit amissa vt
 destructa illa d̄ cōi-
 tui in fundo q̄ est vel erat vie pri-
 mior habita p̄sideratōe ad cōmo-
 dū reipublice vt fiat cū minor in
 cōmodo vel damno illi q̄ via pie-
 stare tenetur: tenet tñ reipublice
 sibi resarcire interesse et damna.
 vt. l. si locus. §. fina. quemadmod.
 serui. amitti. cum sua glos. iuncta
 l. si cui simplici. cum ibi not. ff. de
 seruit. facit l. ar. l. vōditō. §. si q̄stat
 ff. cōia p̄dio. Si autē illa sit via pua-
 ta aut vicinalis et si p̄ter illas ha-
 crentis fuisse constitutā fiet refe-
 ctio vie in loco et in eodē fundo et
 p̄pinquior loco vt in p̄pinquior
 loco h̄ita cōsideratōe ad cōmo-
 dū vel incōmodū p̄dij dñantis: et
 p̄dij seruitutis: posse tñ dñs p̄dij
 seruitutis pro sui vtilitate sine
 p̄iudicio alteri in aliam prem
 constituere locum alvei vel itine-
 ris: vt. l. ij. §. pe. ff. de reli. et sumpt.
 su. et not. glo. le. si cui simplicitat
 leg. sup. verbo liceret.

Item si quis petat viā sibi cōsti-
 tui in fundo primū si reperiat
 alibi habere viam nō auditur da-
 to q̄ sit ibi p̄uolūto: sen remotio:
 alias autem est sibi p̄uidēdum
 iuxta fund⁹ alias esset sibi inutilis
 tenētur tamen ante oia soluere et
 deponere interesse vel estimatio-
 nē dñi et p̄iozamēti p̄dij alte-
 rius: ita q̄ si sit p̄uolūto de pos-
 sessione itineris hoc p̄dente fiet
 p̄uolūto deponēdo interesse in ma-
 nu curie: et ita seruetur: et pro hoc
 facit. l. binas edes. l. olipo. in p̄in.
 ff. de serui. vba. p̄d. l. testatir. in
 p̄in. ff. si ser. ven. et l. seruum. §. fin.
 ff. de leg. i. l. damnas esto. §. ff. de
 vsu. leg. fiet aut partib⁹ auditis
 corā iudice vel cōmissario ad hoc
 deputato et iudex assignabit diē ad
 hoc iuxta not. l. iij. in p̄n. ff. de dā.
 ff. ca. ad. h. l. iij. §. i. ff. si regidō.
 l. gñaliter. §. pe. C. de iureiuran.

Item quo et quāto tpe seruit⁹
 acquirat: vt p̄scriptiōe amittat.
 et de alijs p̄uolūto circa materiaz
 illā no. l. i. et c. de seruit.

De alimentis.

Summariū.

1. **I**frater diues fratrem inopē
 alere cogitur.
2. **I**nfans an teneatur alere dñm
 in egestate.
3. **I**uor an viro mortuo alī debeat
 et bonis viri.
4. **D**onans omnia bona an sit a do-
 natario alendus.

Rimo si pater vni-
 ex liberis dderit oia
 bona sua nūq̄d alī
 pōt petere a fratre
 alimēta a p̄re mor-
 tuo. debitū bonorū
 sibi dñi. not. Joan. in titu. qui fil.
 sint legit i. §. in versic. penult. que

incipit nunc pone. in additioni-
 bus super Spec. Et q̄ sic no. l. mu-
 tus. §. in si. ff. de iure deli. in au-
 qui. mod. na. effi. iur. in §. i. quis si-
 lios habens. et §. si. colla. vj. glof.
 in. l. si quis a liberis. in verbo. iur.
 ff. de libe. agnosce.

Item vt rū pater vel mater vel
 quia vel altera coniuncta perso-
 na possit repetere expensas q̄s fec-
 cit pro alimentis filij et etiam vel
 alijs suis. negocijs. et quid opere
 prestatio: no. l. i. §. l. alimēta. C. de
 nego. gest. et quid si pater alimen-
 tantū filiam vrozatam nunquid re-
 putet a viro no. ibidem.

Item ille q̄ est (inops) h̄z patrē
 emācipatū et auū diuites h̄z pa-
 trē et filij diuites a quo istoz erit
 alēdus. not. Cy. l. i. et. l. competēs.
 C. de alen. li. Jo. and. in tit. qui fil.
 sint legit. §. in hoc titulo. in versic.
 sunt ex officio. in. v. columna.

Adde (Inops.) Secūdum
 Ange. post Cy. in vi-
 mo casu q̄ p̄ tenetur alere: q̄ in
 gradu p̄pinquior in sc̄do casu q̄
 habet patrē et filij diuites. dicit q̄
 ascēdēte et sic a patre q̄ ius natu-
 rale quēritis oibus atantib⁹ incē-
 tat ascēdētē ad alimōsiā descēn-
 dentes: vñ potū et lex nature ascē-
 dētē imitat et impellit quodam
 modo: hoc aut in descēdētib⁹ nō
 est. Angel. in. l. i. C. de al. lib.

Item nūquid vassall⁹ teneatur
 p̄stare dño alimēta si egest⁹. Spec.
 cul. tangit in tit. q̄ fil. sint legit. §. in
 hoc titu. in ver. sed nunquid dñs.
 et ibi Jo. and. ad plenum.

Item p̄pter ingratitude p̄t
 pater filio (denegare) alimēta: vt
 not. l. i. C. de alen. li. et Spec. in ti.
 q̄ fil. sint legit. in §. in hoc titulo. in
 ver. quid si filia. et ibi Joan. and.

Adde (denegare) q in can
 sis in qd' filij pot' er
 heredari in h'ic' p'nt' et alimenta
 denegari. gl. est nos. qua' credo sin
 gul. in d'bo demulcat. l. iij. q. s. ex
 his. ff. de li. agno. Et nota q' cause
 exheredationis ponunt in s. cas.
 vt cu' de appel. cog. col. viij. gl. i. c.
 q' nauatilis. et de iureiur. z no' solit
 in causis in dictis iuris' co'fentis
 pot' filij exheredari. sed etia' in se
 m'ibus vel grauibus vt vult
 innere gl. in verbo voluerit. l.
 fi. c. de reuo. dona.

mino assignato de iure vi. et p
 tione p' dote restituda no. Cy.
 vnica. s. tractio. l. vi. q. de rei. vi.
 ac. C. i. t'ic' d'atari' vniuersor' bo
 noy tenet donati' p'itare alimenta
 in necessitate et si no' fuerit p'uen
 tu: no' t'n possit p'p' denegatio
 reuocari donatio: s' ad hoc pot' ex
 p'ellu donatari' officio iudicis vel
 renuciare donatio: vt no. l. iij. c.
 de reuo. dona. glo. t'agit in. l. facti
 a iudice. de reg. iur. ff.

De privilegijs.

Summarium.

Delictu' p'mittit' spe' privilegij
 no' dz ipso privilegio gaudere.
 privilegij restio'nis co'petes mino
 rib' t'ra'it ad heredes: s'it' p'lecta
 n' co'petes mulieribus.
 privilegium quid dicatur.

Dicitur si q'st' p'mittat ho
 micidii eo q' scit regē
 vel principē de primo
 v'eturū q' uenit saltē
 in p'io aduētu remit
 tere z indulgere crimina z delicta
 iste delinques no' dz gaudere isto
 privilegio. idē si par' inter p'ncipes
 erat in p'imo p'mulgada: nec dz
 talis malefactor' p'phedi sub g'nal
 abolitione. z istud facit' s' p'pluri
 mas gētes armor' guerre s'raice
 facit ad p'positum. l. i. do. i. s. h'ec
 autem. ff. si quis testa. li. esse iuss
 sue. z ibi tangitur.

Itē q' privilegij t'ra'seat ad libe
 ros z viros vidu. no. Cy. li. ij. c. de
 epi. z cie. z marie de illo qd' h'z vir
 q' no' uenit p' restio'ne dote' nisi in:
 q'ru' facere p' d'ucto no' egeat. l.
 maritu. ff. fo. ma. l. et. eo. tit. l. i. q'
 cu. l. se. ff. de re iudi. qd' de fideius.
 no. l. i. fideiusor. ff. de re iudi.

Adde (in q'ru.) An privilegij
 g'nt' co'petes viro ne

conueniat in actione doris nisi in
 q'ru' facere pot' co'petat filio: dicit
 p'ri supra de excep. col. ii. ij.
 Itē privilegij restituo'is qd'
 datur mino'ib' z velleyant' qd' da
 tur mulieribus alienas obligatio
 nes sustinentibus t'ra'it ad here.
 z quare hoc concessum est not. l.
 heres. C. ad velleya.
 Itē p' vnicū factū s'ium qd' est
 reuerabile z successiuū nō admittit
 privilegij et potissime q' p'ces
 sum est plurib' vt vniuersis: et q'ū
 agit de facto singulo' vt no. l. vo.
 luntate. C. de epi. tut. in. j. z. ij. op.
 z in. vij. q. i. in. l. ij. de his qui spon
 te mu. public. suscip. l. vij. le. credi.
 C. de in. do.

Itē nō qd' privilegij qd' h'z mu
 lier in dote habet in augmēto do
 ris not. l. affidius. m. iij. opp. C. qui
 po' in pig. hab.
 Itē op'z facere fide' d' privilegio:
 nec sufficit dicere se esse i q'ū pos
 sessio'ne illi' privilegij: nisi ita vltus
 fuerit a tanto t'pe zc. qd' facit' s' il
 lius de caplo perētes coramū q' de
 linq' ab epoz' sup hoc no. ea q' ha
 bent. l. scit. ff. de fid. instru. c. cum
 persone. de p'uile. lib. vj.

Adde (d' privilegio.) Quid
 sit privilegij. et dic q'
 est illud qd' emanat s' ius coe in sa
 uore aliquaz p'sonarū z d' q' pua
 ta lex. Et q' sit differētia int' privilegij
 rescriptū z b'ificiū vide i rub.
 de rescrip. in. vj. Et a quib' derur
 privilegij vide gl. in summa. xxv.
 q. ij. Et quibus modis amittatur. 3
 glo. in c. privilegium. r. q. ij.

De consuetudine et statutis.

Summarium.

Consuetudo laudabilis est ob
 seruanda.

Consuetudo qua exigitur aliquid

pro sacramentis an sit laudabil
 et obseruanda.
 Consuetudo contra libertatē ec
 clesie non valet.
 Consuetudo est ius non scriptum
 modis introductum.

Dicitur si laici p'nt' p'pelli
 obseruare pias z lau
 dabiles (consuetudines)
 ita q' si volūtarie abs
 q' certū soluere p'sue
 uerūt in op' eccleie dispēsandū co
 gēdi sunt seruare talē p'suetudinē
 vt. p. d. c. in h'ic' sicut cōsuetū est
 fieri in sepulturis in nuptijs z in
 aliq'ib' alijs factis. r. p' hoc. c. abo
 lende. de sepul. c. ad apostolicā. de
 simonia. r. c. iij. de em' q' lōgo t'pe
 exsoluerūt p'sumit q' volūtarie se
 obligauerūt ad illū in futurū sol
 uendum. Ita dicit' Jmo. c. all' ad
 applicam. nō t'n p'pter hoc t' recur
 sent soluere est denegada: nec et
 retardada collario sacroz z eccle
 siastica sepultura. z ita loquit' p'd.
 c. abolende. z h'z ep'sse in c. in im
 de simo. z maxime q' ista cōsuetud'
 do est g'nalit. facti. c. nec numer'.
 r. q. ij. et q' nemo tenet militare
 promp'z stipēdijs. r. q. vltima relas
 lum. r. ij. q. ij. caritatem.

Adde (consuetudines) q' bo
 ne p'suetudines sunt
 obseruande. do tibi ter. q' semper
 tue menti inherebit tu qui vadis
 ad querendos ramos vel mayos
 in prima die mensis maij in. l. vñs
 ca. de maio. C. r. l. i.
 Itē statuta z p'suetudines cō
 tra libertatē ecclesie non valent
 nec sunt obseruanda: vt in aut. q's
 actiones. C. de fa. san. eccle. nisi in
 casu p'prescrip. vt ibi not.
 Itē vtrū statutū ciuitatis liget
 aduenas in p'tra. z in delictis. ne.

De consuetudine et statutis.

Dyn. l. j. c. de sum. tri. Adde etiā q̄ no. et dicit do. Jo. fab. in d. l. j. cum cros p̄p̄os. de sum. tri. et fid. ca. et et his multum fructū reportabis. Plura sup̄ tā gloriose libello sup̄ sunt dicenda que missa facimus: 4 et q̄ nimio sudore sitimus: ideo b̄damus atq̄ porem? imortalī deo summo optimo maximo gr̄as agētes: q̄ est b̄dictus in sc̄la secl̄o.

C Et inspicitur (cōsuetudo) loci in q̄ res s̄ra est: vt no. Cy. l. i. q̄.

C. de summa trini. fide ca. xv. ca. C. que sit lon. cōsue. ij. et iij. q̄.

Adde (consuetudo) de materia et effectu cōsuetudinis per Joan. fab. in l. consuetudinis. C. que sit long. consue. Et quid sit consuetudo. dic q̄ est ius non scriptū moribus introductū: vt per Jo. in fam. eo.

C Finis.

Petrus Hieronimus Cesarei iuris licentiatissimus cupide legum iuuentuti Salutem.

Cum animo volutarem plerosq̄ procuratores rabi procuratores pseudo paritq̄ peritos idiotas: imbecilles: quibus (quod dicere pudet) nulla discēdi cura est sacratissimas leges sacrosq̄ ipsarum p̄fessores indubio habere / floccifacere / paritfacere / optimum atq̄ necessariū existimari pauca de ipius civilis sapientie laudibus enarrare: vt sciant atq̄ intelligant ab huiusmodi impudentia esse abstinendum / et quos venerari / et nō venerari oporteat. Civilis equidem sapientia sanctissima res est: que precio nūmario estimari minime potest. Ulpian⁹ in l. j. §. p̄oin. de. de. var. et extraordi. cog. ff. Civilis sapientia hominum constringit vitam humanamq̄ refrenat audaciam. l. leges sacratissimae de leg. C. Civilis sapientia quemlibet alieno abstinere suoz contentum esse debere docet. l. ij. irrep̄tione finit. reg. ff. Civilis sapientia malos efficit bonos penarum metu: bonos autem efficit meliores: es virtutis amore p̄ motumq̄ exortatione. l. j. de iuri. et iur. ff. Civilis sapientia licita permittit illicita: vetat faciendū: imperat maleficia puni. l. legis virtū. de leg. ff. Civilis sapientia et diuin. is res et humanas res recte disponit omnemq̄ iniquitatem expellit. l. i. in princip. de veter. iur. cum cle. C. Civilis sapientia deum pre oculis nos docet habere. l. quod si ep̄isc. in fine de eo quod certo loc. dare oport. ff. Civilis sapientia inuentio quedam et donum dei est. l. ij. de leg. ff. Civilis sapientia per ora principum diuinitus est promulgata. capitulo nemo. v. l. questione. iij. Civilis sapientia historiographi oratorib̄ commendatione non eger: satis enim ipsa se ostendit. l. j. de ita integrum restitū. ff. Erubescant igitur miserissimi illi literarum ignari qui homines sed hominum imagines Cicero est ait: h̄or dicit non merentur: paritq̄ sint exemplo diui patris Augustini

De consuetudine et statutis. Fo. clj.

pr̄i. q̄one. iij. c. fina. habes proprieq̄ prudentie ne iniuantur. c. ne i. nizaris. de consi. extra. verum doctos viros (quarū scientia totus mundus illuminatur. aut. habita. ne fil. pro pat. C. audiant: intelligant: consulant: non autem contemnant. Lad. exhibendum. C. ad exhibendum: sed ipsos obseruent: colant: venerentur: probentq̄ apud semetipsos se non scire: sed quia est scire quod non capiunt nec capient in eternum. Quapropter clarissimi generosiq̄ iuuenes recitēta stultorum opinione: quorum (inquit sapiens) infinitus est numerus has nostras leges cōpescere. Summa itaq̄ ope et alacri studio serenāq̄ fronte hanc aures nostrī Mansuerū praxim a nobis mille supra mille mendis tersam emuncta operosaq̄ Tabella auctā accipite et vosmetipsos sic eruditos ostendite vt respublica quam spero atq̄ opto vobis credendam cum dei timore bene beatēq̄ gubernet eternāq̄ perfrui beatitudine valeamus eo auxiliante qui viuit et regnat in secula seculorum deus. Dixi.

C Finis notabilis domini Mansuerū practica: p̄limate cura vigilanti castigata Summaris cuilibet titulo numeratim prepositis.

C Impressum fuit hoc opus Lugduni apud Benedictū Bonnyū sumptibus honesti viri Jacobi Siuic. Anno domini. Mccccxxj. mensis Octobris die. ij.

C Regesum huius operis.

A B C D E F G H I J K L M N O P Omnes sunt quaterniones.

